

Incipit tractatus contra iudeos
 eoditus per Reuendissi-
 mus dñs dominus Jacobus de Valencia Ep̄s
 cristopolitanum.

Nost quaz expleueraz
 comētarios
 in libro psalmoz. relatū ē mi-
 chi q̄sdaz iudeos egre tulisse
 et murmurasse pp̄ ea q̄ dicta s̄t in expositi-
 one ps̄. xxxix. et xlix. 7. l. et i plezsqz locis
 s̄. q̄lz lex moysi fuerat mortua et impleuerat
 cursū 7 offiū suū i aduentu xp̄i. eo qd̄ nō fu-
 it data gr̄a sui s̄z i signū xp̄i futuri et legis
 euāglice. Et dictū fuit q̄lz oīa p̄missa in le-
 ge et p̄p̄bia erāt sp̄ual̄z intelligēda. q̄ oīa
 fuerūt p̄pleta in xp̄o vero messia i lege pro-
 missa. Et dictū fuit q̄lz cessante lege moysi
 q̄ ad officiū 7 figuraz successit lex euāglica
 tanq̄ veritas illius. eo qz tota scriptura le-
 gis et p̄p̄barz fuit verificata p̄ xp̄m et leges
 ei⁹ euāglicas. Quod audiētes iudei qdam
 modōni ingēti fremitu et conatu icēpūt in-
 stare 7 conari pbare totū oppoītu p̄ aucto-
 ritates sacre scripture. Quāobrez p̄pulsus
 suz ab amicis n̄is p̄presbitis iudeoz inep-
 tija et friuolis argumentis breui tractatu
 respondere.

¶ Vnde ē aduētendū qz sex s̄t que retinent
 iudeos modernos i sua p̄ficia et obstiatiōe
 p̄rio qz putāt leges moysi fuisse datā gr̄a
 sui n̄ p̄pter aliū finē. Secūdo qz putāt ip̄as
 inefnuz duraturā. Tercio qz putāt illā fr̄a
 canaā et ib̄az cū oīib⁹ fructib⁹ suis ēe eis
 p̄missaz et datā i premiū p̄p̄cisuz p̄ obser-
 uantia legis. Quarto qz putāt qz messias i
 lege p̄missus debebat eos liberare ab oīi
 captiuitate t̄p̄rali. 7 reducere eos i illā terraz
 canaā. Et iteo nō credūt ibz xp̄m fuisse verū
 messiaz. s̄z expectāt aliū q̄ debeat eos libe-
 rare. Sexto putāt legē euāglicā ēe ip̄fectū
 et oīino p̄trariā legi moysi. et ēe sacrile-
 gaz 7 falsaz. 7 dō eaz nolūt sed nec recipe.
¶ Et itō i p̄senti tractatu mouebūtur qn̄
 qz questioēs cū argumētis iudeoz q̄b⁹ ab

solucia vicebif manifesta ceceptio et cecl-
 tas eoz. Et soluetur oēs obiectioēs 7 ratio-
 nes eoz adducte p̄tra uitatē n̄raz. Quaz
 p̄ma erit. vtrū oīa legalia debuerit cessare
 tanq̄ mortua p̄ aduentū xp̄i. Secda vtrū sab-
 batū legale debuit cessare 7 celebrari dies
 dōca. Tercio vtrū fra canaā marial̄ cū suis
 fructib⁹ fuit p̄cise p̄missa filijs isrl̄ in p̄er-
 miū p̄cisuz p̄pter obfuitiaz legis. Quarta
 vtrū ibz xp̄s quē nos recepim⁹ fuerit ver⁹
 messias i lege 7 p̄p̄bia p̄miss⁹ et expectat⁹
 Quinta vtruz cessante lege moysi debuit
 succedere lex euāglica quā xp̄s tulit et p̄edi-
 cauit. In quibusq̄dē q̄stioīb⁹ p̄ adducētur
 ratioēs et auctes quas iudei adducūt i cō-
 trariū. secūdo i decisione q̄stioīa declarabit
 veritas et verus sensus auctoritatū induc-
 taz p̄firmāto fidez et veritatez n̄raz et ea
 que dicta s̄t in expositiōe psalmoz. tercio
 aut̄ respōdebif ad argumēta eoz.

Quantuz ergo ad pri-
 mas questio-
 nes in qua q̄rif. vtrū lex moy-
 si fuerit mortua et debuit ces-
 sare p̄ aduentū xp̄i. Arguūt iudei moderni
 qz n̄llom debuit cessare. 7 arguūt p̄ sic. Illa
 lex nunqz debuit cessare q̄ sufficienter fuit a
 deo instituta ad iustificandū hoīez et tollendū
 oīs pecc̄z. lex aut̄ moysi est hui⁹. igitur
 nunqz debuit cessare. Maior est nota de se.
 Minor p̄bat p̄ totū discursuz legis. nā cir-
 cūcisio data est i remediū et ad tollendū
 originale. Genesis xvij. ubi dicit qz caro q̄
 circūcisa nō fuerit. peribit aīa illius de p̄p̄o
 suo 7 c̄. Et iteo q̄no sac̄tos siue rabin⁹ cir-
 cūcidit pueruz. dicit hec verba. s̄. B̄ns dñs
 de⁹ isrl̄ qui p̄ isrl̄ circūcisioez liberauit istuz
 puerū de inferno. Et sic p̄ qz deus isrl̄ redit
 circūcisioez abrae ad tolēduz pecc̄z origina-
 le. Itē de⁹ i lege p̄cepit offerri holocau-
 sta et sacrificia p̄ pecc̄o sacerdotis et p̄ pecc̄o
 p̄p̄i. Leuitici ix. ymo ordinauit sacrificia et
 oblatioēs iuxta differētā et p̄ditioez pecc̄o-
 ruz ut p̄ p̄ totū discursuz leuitici. Ex quib⁹
 p̄ qz legalia sufficienter tollebat pecc̄a. ergo
 nunqz debuerit cessare.

a.
1.
2.
3.
4.
5.

Genesis 217.
 V. d. X. h. s. nam ad iudei
 Rabinus :

.2.

¶ Secundo arguitur quod lex moysi siue ipsa legalia nunquam fuerunt mortua cum christo. nam illa que sunt eterna et data sub federe eterno sunt immortalia. sed omnia legalia sunt data sub federe scripturae igitur sunt immortalia et per omnia nunquam fuerunt mortua. Maior pars. Minor probatur per singula. nam per circumcisio data fuit abrae sub federe scripturae. gen. xvij. Item esus agni paschalis fuit preceptum cum esu azimorum in cultum eternum Exo xij. Item imolatio agni matutini et vesperini fuit mandata sub oblatione sempiterna Exo xxiij. Item preceptum sabbati in signum pactum scripturae Exo xxxi. Item celebratio pasche et pentecostes et ceterorum festorum in legitimum scripturae Leui xliij et xliij.

¶ Tercio arguitur sic. illa lex non debet cessare quod fuit promissa sub iuramento et pacto sanguinis effusi. lex autem moysi est huiusmodi. igitur non potest cessare. Maior probatur nam aliter deest causa transgressionis iuramentum. Minor pars exo xxiiij. ubi totus populus congregatus dixit. Omnia que locutus est dominus faciemus et eximur obedientes. unde moyses occidit xij. viros iuxta numerum tribuum filiorum israel. et dimidiam partem sanguinis aspsit super altare et alteram partem aspsit super populum dicens. hic est sanguis fedus quod pepigit dominus vobiscum super cunctis formidibus his et ceteris. Ex quo patet quod sic populus sub federe sanguinis promisit servare legem eternam ita deus sub eodem federe promisit nunquam mutare legem.

¶ Quarto arguitur sic. Illa lex non potest cessare nec mutari cui nichil potest addi nec diminui. Lex autem moysi est huiusmodi. igitur et cetera. Maior pars. Minor pars de veteri iure. ubi dominus dicit. Non adveniet ad verbum quod loquitur vobis nec auferetis ex eo et cetera. In oppositum est in hierem. xxxi. In diebus illis feriam domum iacob fedus novum. non secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum quod non eduxi eos de terra egypti. Sed dabo legem meam in cordibus hominum et in visceribus eorum scribam eas et cetera. Ex quibus patet quod illa lex data per exitum egypti debebat cessare et alia nova succedere. quod quod senescit necesse est in infinitum tendere. Ad hebreos viij. Respondeo. In hac qua-

stione erunt tres articuli. nam in primo videbitur an opera legis poterant per se tollere peccata et iustificare homines simpliciter. In ij videbitur an omnia legalia et ceremonialia fuerint simul mortua cum christo. In iij videbitur per quem modum legalia data fuerint sub federe sempiterno.

¶ Quantum ergo ad primum articulum. Est preambulum uertendum quod ad hoc quod aliquid lex vere iustificet homines simpliciter oportet per quod tollat peccata et liberet homines a fuitate peccati et a debito. secundo quod reddat ipsi carum et acceptum et dignum vitam eternam. Et tunc homo dicitur vere iustificatus quod digne mereatur vitam eternam. quod homo propter peccata originale erat privatus vita eterna et propter actuale erat obligatus ad penam sensus eternam in inferno. et per omnia propter utrumque peccata erat in odio et ira dei. iteo oportebat per absolutum ipsi et purgari ab utroque peccato. Secundo reduci in gratiam dei et gratificari ad vitam eternam consequendam. His habitis potest per quod circumcisio non poterat homines de se absolue a peccato originali et fuitate. et reducere ipsi in gratiam dei. Et facere ipsi meritum et dignum vite eterne. Licet autem ista sit probata per xxxij. tamen hic specialiter probatur per sic. Nunquam minima et vilior pars hominis potest esse sufficiens precium ad abluendum totum hominem a fuitate et damnatione peccati. ad quod totus homo quod ad corpus et animam obligatur. sed illa pellicula quod scidebatur et ille modicus sanguis qui effundebatur in circumcisione erat minima pars corporis et vilissima respectu anime. ergo non erat sufficiens precium pro toto homine maxime quod ad animam. et per omnia non poterat eam redimere nec liberare a debito. Secundo sic. Totus ille homo erat obligatus ad fuitatem peccati et erat in ira dei quod ad corpus et animam. igitur illa pellicula et pellicula et ille modicus sanguis ita erat obligatus peccato et erat in ira dei sic totus homo. igitur non poterat satisfacere pro peccato totum nec reducere in gratiam dei nec mitigare iram dei. Oportebat igitur quod illud precium esset sufficiens et deo gratum et acceptum. Et sic patet quod illa circumcisio non poterat de se satisfacere nec liberare hominem a peccato.

¶ Secundo patet quod nec animalia in lege imolata

et sacrificata nec cetera facimēta legis veteris poterant p̄ pctō satisfāce nec hoīez a pctō mortali liberare. p̄batur. Itaq; illa sacrificia et facimēta nō p̄tinebāt in se tantus precii vt possēt solūe p̄ pctōre cū essēt aīa līa bzuta. et p̄ p̄ns nō poterāt deū placare ⁊ pctōre deo recōcillare. Itā precii satisfactiuū et placatiuū debz ēē de p̄ se deo grātuz et debet tenē meolū inī deū et hoīez pctōre. Et p̄ p̄ns debz ēē meli⁹ quocūq; hoīe ⁊ mīnus deo. et de p̄ se tā bonū et puz q̄ sit deo ita carū et acceptū q̄ ei⁹ medio et intercessiōe de⁹ moueaf ad misendū et remittēdū debitū pctōrib⁹ et toto ip̄lo. Et oīa aīalta i lege occisa erāt minora et inferiora homīnib⁹ in precio et dignitate. Et sic nll⁹ pueniēs et sufficiēs precii i se cōtinebāt. q̄ nō poterāt hoīez iustificare i p̄p̄ta utute. Dāc aut̄ p̄nez p̄bat apl⁹ ad Ro. et ad Gala. et ad Hebr. p̄ totū dīcēs q̄ nō ex opib⁹ legis saluabitur omīs caro et c.

¶ Tercia q̄ sola passio xp̄i fuit sufficiēs precii ad satisfaciēdū p̄ omī pctō et ad iustificandū oēs hoīez ad merēdūz vīā eternā. Probaf. nā soluz illd̄ sacrificiū erat sufficiens ad redimēdū totū gen⁹ hūanū qd̄ i se cōtinebat precii infinitū et erat de se liberuz et imune et nll⁹ pctō obnoxii et de p̄ se deo carū et acceptū tenēs mediuz in dignitate inter deū et hoīez. Xp̄s aut̄ est hui⁹. q̄ hoc sacrificiū et ei⁹ passio fuit sufficiēs ad redimēdū oēs hoīez ab omī pctō. Maior patet per ea q̄ dicta sūt. Minor p̄bat. nā xp̄s erat primo de⁹ et homo. q̄ licet inq̄ntū de⁹ esset eq̄lis p̄t. tñ inq̄ntuz homo erat minor p̄e et melior omī hoīe i dignitate et utute. et sic erat sufficiēs mediatoz et precii erat ei⁹ infinitū in valore ratiōe diuinitatis. Et in quātū homo erat liber ab omī pctō in nāfa et i p̄sona. et sic erat pueniēs oblatio p̄p̄te puritatez et inocētā. et erat deo carū et acceptū sacrificiū p̄pter imensaz caritatez et obedētā vt dictuz est p̄ xxxix. q̄ sedtur q̄ ei⁹ passio fuit deo cara et accepta et sufficiens ad placādas trā del et recōciliandū ge-

si inq̄ homo exeres de⁹ p̄ p̄ns de⁹ complexum / ratiōe hūmanitatis

nus hūanū cū deo et satisfaciēdū pro pctō. ¶ Quarta q̄ sola facimēta noue legis de se possūt tollere pct̄s et p̄ferre gr̄as et iustificare hoīez. p̄bat. nā sola facimēta noue legis sūt instrumēta realz p̄tinetia ututē et precii passiois instituta ad tollēda pct̄a et ad p̄ferēdū gr̄as et iustificandū hoīez. q̄ tē hoc p̄bat. nā causa q̄re sacrificia et facimēta veteris legis de p̄ se nō poterāt hoīez iustificare nec p̄ se tollere pct̄a. erat q̄ nō cōtinebāt realz xp̄s nec precii passiois ei⁹. s; facimēta noue le. aut p̄tinet realz xp̄s sic cū carīstia. aut p̄tinet precii ⁊ ututē passiois ei⁹ sic baptīsm⁹ et p̄firmatio et p̄nia et cetera sacramēta. Et ideo illico efficiūt et p̄ferunt gr̄as invisibiles quā visibilib⁹ significāt. Et illico soluit p̄ pctōre q̄ xp̄s opaf p̄ ecclesiastica sacramēta tanq̄ p̄ manuale instrumētū p̄tinet utualz precii et thesaurū passionis ei⁹. n̄ ē at sic dīcēdū de sacrificijs et facimētis veteris le. in quib⁹ nō erat xp̄s realiter nec ei⁹ passio. s; solū tanq̄ i signo inquārū illa erāt figura xp̄i i cruce imolādi. Itē sic de p̄nti efficebāt gr̄as quā significabāt nec soluebāt precii redēptiois qd̄ figabāt per xp̄s in cruce soluēdū. Non ē sic de facimētis noue le. q̄ illico efficiūt qd̄ significāt eo qd̄ realz cōtinet precii passiois xp̄i. Itāz sacramētū eucarīstie in q̄ xp̄s realz p̄tinet illico p̄ se cōfert gr̄as recipiēti disposito. et recōciliat ip̄s deo. et omīs p̄ quib⁹ offertur recōciliāt deo nisi habeāt obices. Et baptīsm⁹ illico soluit precii passiois xp̄i p̄ baptizato et p̄nia p̄ pctōre penitēte et c. Et sic ista sacramēta illico efficiūt hoīez dignū vita et na et iustificat illū. Itē deo cōcedēs hō illico euollat ad celū i utute passiois x̄ quā recipit per sacramēta. Et sic in cōfirmatiōe illico dant̄ dona gr̄az sp̄s sc̄i. Causa q̄re sacramēta noue le. illico efficiūt qd̄ significāt cui cōferūtur. est q̄ p̄tinet realz sp̄s xp̄s aut vītutez et precii passiois ei⁹. eo qd̄ fluxerūt a passioe xp̄i. Et causa q̄re sacramēta et sacrificia ve. le. hoc nō faciebāt erat q̄ nō cōtinebāt realz precii et ututez passiois xp̄i.

in p̄ comb.

*Quoniam p̄nti p̄nti p̄nti
de legid̄ illis efficiūt
significāt*

1120

quia nō fluebāt ab ea s; significabāt passio-
nes xp̄i futuram.

¶ Quinta q̄ per solaz fidē de xp̄o futuro
oēs fidelis et p̄es ve. te. fuerūt iustificati et
a pct̄is absoluti. hāc p̄nez pbat apl̄s ad he-
bre xj. Unde enūmrat oēs p̄icipales p̄es
ve te. incipiēs ab abel p̄b̄co q̄ oēs illi per
fidē xp̄i futuri passi s̄ p̄secutioēs et opati
sūt iusticiā. s; nō potuerūt cōsequi re. p̄mis-
sioēs nisi p̄ xp̄s. Unde oēs illi p̄ fidē xp̄i fu-
turi facti s̄ mēbra xp̄i. naz lz xp̄s nō dū ve-
nisset t̄n̄ iaz erat eis credit̄ et iaz expecta-
bāt redimī ab eo. Et ideo tanq̄ mēbra xp̄i
iaz meruerūt p̄icipare passionez xp̄i. qz sub
tali fide absoluti s̄ a pct̄o. hāc et p̄nez pbat
apl̄s ad Ro. iij. et ad Gala. iij. naz abraam
anteq̄ recipet circuncisionem iam fuerat
iustificat̄ dū erat in p̄epucio p̄ fidē eo qz
credidit deo q̄no ad p̄ceptū dei exijt de tra-
sua et venit ī terra canaaz. et q̄no suspiciēs
in celū credidit semē suū sp̄uale mltiplican-
dū p̄ xp̄s sic stellas celi. Et ideo qz credidit
reputatū ē ei ad iusticiā vt p̄ gene. xv. Ex
quo p̄ qz p̄ solā fidez xp̄i futuri saluati sūt
patres veteris testamēti.

¶ Sexta q̄ lz in circūcisioē tollebat pct̄z
originale ī ve. te. t̄n̄ nō ī v̄tute circūcisiois
s; in v̄tute fidei xp̄i futuri. Ista q̄ hēt tres
partes. Prima pars est credita toti eccie. s;
qz originale tollebat in circūcisioē. vt p̄
augustinū et bedā et magistrū iij̄ sn̄iaz. v̄l
stinctione prima. Secūda pars ē pbata p̄ pri-
maz et secūda p̄nez qz illa circūcisio nō cō-
tinebat sufficiens p̄eciū pro pct̄o nec ad pla-
cōdū deū nec iustificāōū hoīez. q̄ sequit̄ qz
pct̄m ī illa circūcisioē tollebat in v̄tute fi-
dei xp̄i futuri et ī v̄tute future passiois xp̄i
sub cui⁹ fide et p̄testatioē dabat et fiebat
talis circūcisio. Et sic ē d̄scōdūz de sacrifi-
cis ve le. qz lz in oblatioē illoz sacrificio-
ruz q̄ offerēbantur tollerent pct̄a actualia il-
lis p̄ quib⁹ offerēbant. t̄n̄ nō in v̄tute illoz
sacrificioz et aīaliuz brutoz qz nō cōtine-
bāt t̄e p̄eciū vt satisfacerēt p̄ pct̄o et recō-
ciliarēt ppl̄z deo p̄ se. s; talis iustificatio fie-

bat in v̄tute fidei quā habebāt offerētes de
passioē xp̄i futuri. que d̄cōē passio x̄ figabat̄
per illa sacrificia. Ista et. q̄ pbat nā abraaz
nō fuit iustificat̄ p̄ circūcisioēz quā acce-
pit. s; p̄ fidē quā hūit ī p̄epucio. hoc ideo
pbat naz ut ait ioseph⁹ libro antiquitatū sar-
raceni d̄scēdētes ex ismaele. qui se sarracē-
nos false appellāt oēs circūcisioēz. put
d̄viserūt a p̄tib⁹ suis. t̄n̄ nō est d̄cōdūz qz
illa circūcisio p̄ferret eis gr̄az eo qz n̄c erit
in eis signac̄lz fidei nec dabat̄ eis sub fide x̄
futuri. Et sic p̄ qz circūcisio non tollebat
pct̄m ī antiq̄s. s; fides cui⁹ illa circūcisio e-
rat signū vt patebit. Et ideo circūcisio an-
tiq̄z de se n̄llus valoris erat ad tollendūz
pct̄z nisi ratiōē fidei cōferētis. Ideo erat ne-
cessaria fides p̄ferētis. cui⁹ rō erat. qz illa
circūcisio nō cōtinebat realz merita passiois
xp̄i. S; sec⁹ ē de baptisimo qui realz p̄tinet
v̄tutē et merita passiois xp̄i. Et iō in casu
necessitatis absqz fide ministri p̄ p̄ferri. v̄l
si n̄lls fidelis reperit̄ tūc in tali casu hereti-
cus ul⁹ cismatic⁹ ul⁹ iude⁹ pōt baptizare s̄m
ysicozū. Et p̄ de cōsecra. vi. iij. Romanus
pōtiffex. Itē cap̄ seq̄nti a quodā iudeo. Itēz
hoc ideo p̄ de athanasio de q̄ legis in x̄. li.
eccie ystorie. qz cū alexander ep̄s alexādr̄i-
nus rediret de eccia ad romū cū clezo suo
vidit ludū puezoz filioz paganoz et gē-
tiliū. q̄ in illo ludo vollētes xp̄ianos imita-
ri cōstituerūt inter se athanasius puezz x̄ij.
ānoz ī ep̄s quidēz athanasio nō baptiza-
tus baptizavit om̄es illos puezos in forma
eccie. Vidēs aut̄ ep̄s cū clezo illū ludū vo-
cauit ad se oēs illos puezos petens q̄ sibi
vellet ille ludus. pueri aut̄ nazariū ep̄o to-
tus casus gestū. s. qualz athanasio fict⁹ et si-
mlat⁹ ep̄s eos oēs baptizauerat sub tali for-
ma. tūc ep̄s iformat⁹ diligēter de misterio
d̄terminavit siml̄ cū clezo qualz oēs illi puei
erāt veri x̄ani et nō erāt itēz baptizati po-
stq̄ ī forma eccie erāt baptizati licet a pue-
ro nō baptizato. Et tūc ep̄s cepit athanasi-
um et baptizavit euz. eo qz nō erat baptiza-
tus. licet alios puezos baptizauerat. Et sic

tuis ad hebreos. c. ii

Bel.

Ro. l. 4. Galatas.

p. b. cō. est de fide.

ep̄s nutritus athanasium in fide et scia et doctrina catholica q̄ postea fuit eximius doctor et ep̄s alexandrinus successor sui magistri. Ex quo patet q̄ non baptizatus et infidelis potest baptizari. et ratio est ista q̄ merita passionis christi continentur realiter in baptismo et certis sacramentis non q̄ sacramenta creent gratias sic sint causa effectiva eiusdem sed sicut quodam vase indiducta sunt in vases in quibus continentur virtus et merita passionis christi. Et ideo sacerdos non procedit ad sacramenta nisi tanquam minister. Unde sic dominus precipit suo ut summat cibus et hauriat vinum de vegete sua et det potum ceteris. Ita sacerdos et minister ex dei precepto cum vase siue cifo sacramentali haurit merita passionis christi ex celario ecclesie et appropriat potum gratie et sanctificationis fidelibus christi. Unde per baptismum tanquam per cyfum siue tanquam cum cyfo appropriat medicinam contra originale et per penitentiam contra actuale. quodque merella simul purgat et sanctificat et gratificat. secundo autem erat de circumcissione quod non erat sic instrumentum gratie quod non continebat realiter virtutem passionis christi sed tamen in signo in quantum significabat illam.

Septima est quod circumcissio non dabatur in precium pro peccato sed in signum precij et pacti siue in signum fidei. Prima pars patet per supradicta quia non continebat precium passionis christi nec erat manuale instrumentum sanctificationis nec preteritio gratiarum nec precebat nec fluebat a passione christi sed figurabat tamen ipsam ut dictum est. Secunda autem pars probatur per genesis xvij. ubi dicit dominus abrahe

Nonne pactum meum inter me et te et cetera. Circumcides carnem preputij vestri ut sit signum fidei inter me et vos et cetera. propter quod verba dicit apostolus ad romanos iij. et ad galatas iij. quod abraha non accepit circumcissionem ad iustificationem et gratiam. quod iam ante in preputio pro fide fuerat iustificatus. sed accepit eam in signum fidei et in signum fidei futuri. Ad cuius intellectum est valde non dubium quod illa circumcissio sortiebatur duplicem signum. Primo signum distinctivum in quantum distinguebat illum populum a ceteris nationibus propter quod signum carnalis circumcissionis. quod solus ille populus gerebat circumcissionem in carne. Secundo

erat eius signum figurativum quod figurabat passionem christi futuram per effusionem illius modici sanguinis. Et figurabat et significabat abscissionem preputij cordis sicut dicitur x. circumcidit preputium cordis vestri. Et sic figurabat abscissionem peccati per abscissionem illius pellicule. Tertio significat quoddam censuale tributum. Quarto significat fidei conferentiam et recipientis quam habebat de christo futuro. Quinto significabat precium pro christo in cruce solvendum. Et sic erat signum fidei et pacti et signum precij futuri. Ad cuius intellectum est valde non dubium quod illud signum fidei et pacti erat simile fidei et pacto bellatorum et negotiatorum quod observant inter eos. Exempli gratia. nam quicumque accidit quod unus miles capit alium in bello quicumque deus captus de iure bellorum fuit alterius et sic est pecunia redimendus. Sed quicumque accidit tunc pacem et fedus inter eos quod ille qui est redimendus promittit victori sub fide et pacto dare pecuniam et precium redemptionis in tali tempore futuro. Sed de presenti dat sibi anulum aut cyrografum manu sua scriptum in signum fidei et precij futuri solvendi. et sic victor promittit ipsum liberatum abire. tunc manifestum est quod ille anulus traditus siue illud cyrografum non fuit solitum precium redemptionis. sed signum fidei et futuri precij solvendi et promissi. Item quicumque accidit quod unus mercator emit ab altero equum vel navem plenam mercibus. Et illico de presenti tradit sibi unum ducatum aut florenum in signum precij ut venditio sit firma et rata. et illico recipit merces promittens infra menses vel annos solvere totum precium. Tunc manifestum est quod nec emptor dedit nec venditor acceptavit illud ducatum in solitum precium sed in signum fidei et in signum precij solvendi in tempore statuto sub fide et pacto inter eos proposito. que dicitur quodammodo arra. Ita ergo precium in proposito est dicens quod cum totus homo quo ad corpus et animam propter peccatum esset ad mortem et servitutem eternam condemnatus et in posse diaboli retentus. oportebat ipsum iusto et sufficienti precio redimi. quod quodque precium quod totum genus humanum debebat redimere oportebat ut excederet in valore et dignitate totum genus humanum simul

f. m.

M

analogiam ad intelligendum quomodo circumcissio fuit in fidei

Signum fidei

quid est circumcissio dicitur in signum fidei et in signum futuri fidei

230

et esset purus et naturaliter liber ab omni peccato et deo gratum de se et acceptus. s; tale non potest esse nisi passio christi ut dictum est. g. nullus alius peccatum erat sufficiens. s; q; misericors deus ab initio statuerat redimere homines per christum et eius passionem ideo fecit pactum et fedus cum abraham et semine suo. ut in signum feceris et precij futuri per christum in cruce solvendi circumcidet se et omnes posteriores. et de presenti daret deo et offerret illam circumcisionem in signum precij futuri per christum solvendi in cruce. Unde sic miles non remittit suum in virtute anuli nec venditor tradit mercem ipsi emptori in virtute illius floreni dati in signum s; in virtute fidei que promittit solvere in tempore statuto. ita deus non remittebat peccata in virtute circumcisionis s; in virtute fidei sub qua dabat illa circumcisio. Et ideo dicit apostolus quod illa circumcisio non erat nisi signaculum illius fidei et feceris quod per tres obedientiam ostendebat fidem quam habebat antequam deus et eius passio. Et sic sub illius fede et pacto illico filij abrahe liberabantur et absoluebantur a peccato. Ex quibus patet quod deus non acceptabat illam pelliciam que abscindebatur nec illud modicum sanguinis quod effundebatur in solidum et sufficiens precium pro redemptione illorum. s; in solius signum precij futuri solvendi per christum. Et sic et patres et fideles veteris testamenti non dabant illam pelliciam et sanguinem circumcisionis in solidum precium pro peccato suo. s; in signum futuri precij in quantum promittebatur et prestabatur solvere in christo capite suo et redemptore universalis. Et sub illius pacto et fede absoluebantur et remittebantur de presenti. s; semper manebant debitores in christo. Et hoc fuit pactum et fedus sub quo abraham accepit circumcisiones pro semine suo. Et hoc intendebat dicere deus et hoc sonant verba sua cum dixit. hoc est pactum meum quod observabitur inter vos et seminem tuum pro te circumcidetis ex ubi omne masculinum et circumcidetis carnes prepucij vestri ut sit signum fedis inter me et vos. et ita masculinum cuius caro circumcisa non fuerit peribit anima illa de populo suo quod pactum meum irritum fecit. quod declaras augustinus xxvii. de civitate dicit. quod intelligit quod irritum fecit pactum dei quod peccavit in adam quasi dicat. anima cuiuscumque hominis peccavit in

adam; quod irritum fecit pactum meum de fructu prohibito non vescerem. unde omnis homo manet servus peccati. ideo pono tecum pactum et fedus ut circumcidat omnes masculinos in signum fedis. et ego accipiam illam circumcisionem non in precium s; in signum precij et in signum fedis. ut unusquisque circumcisu promittat solvere precium solidum et validum per christum. Et sub tali fede absoluam illum a debito futuri in cuius virtute remittebatur peccata. Aliter autem peribit anima illa quod semper manet obnoxia peccato presentium peccatorum. Et patet quod talis circumcisio non dabatur nisi fiebat in fide presentis et recipientis. ¶ Octava patet quod sic illa circumcisio non dabatur in precium pro peccato originali s; in signum fedis et precij futuri. ita patet sacrificia et oblationes veteris testamenti non offerebantur in solidum precium pro peccatis actualibus s; in signum feceris et precij futuri in quantum illi promittebantur et prestabantur solvere per christum. Et sub illius fede et pacto deus acceptabat illa sacrificia. et deus absoluebat eos a peccato et debito. quod illa sacrificia et oblationes non in se realiter prestabantur precium s; solvi fiebant in signum et figuram. Et ideo data sunt in quicuplex signum sicut circumcisio. s; in signum distinctivum. et in signum figurativum sicut sacrificij et sicut redemptionis et in signum casualis tributum et feudum. quod erant quodam tributum et censum que solvebantur. Quarto in signum fidei quam deus fuso habebat. Quinto in signum pacti et fedis et prestatiois et precij solvendi per christum sicut dictum est.

¶ Nona patet quod sic circumcisio et sacrificia et certa legalia legis moysi non offerebantur in precium s; in signum precij. ita patet sacrificia et oblationes ipsius abel et enoch et noe et tob et melchisedech et abraham et aliorum fidelium legis nature non offerebantur in precium s; in signum fedis et precij futuri per christum solvendi. Et illa sacrificia erant quodam signa fidei illorum quam deus fuso habebat. nam secundum augustinum in libro cur deus homo. deus ipsi adam promissit christum de virginis nasciturum. et ipsi redempturum ut si de ista terra miseria coleset. tamen de suo sueque posteritatis redemptione iam de longinquo gaudet. vera itaque ratio videlicet ut inquit augustinus quod ab adam domini prestolabatur aduertit et est. Et sic est dicendum quod ille angelus qui expulit adam

quid de oblationibus

Abel et enoch

dei misericordia

admi q fedus cu abraham in p dicitur

analogia pulchra

apostolus dicit

corolarii

Geneseos 17 c

de paradiso vocuit eum modum colendi et exi-
 bendi latria deo et offerendi sacrificia in signum
 futuri precij et in signum futuri sacrificij. Et
 sic adā vocuit abel et oēs filios et nepotes
 Et sic sub tali fede abel offerebat agnū ex
 primicijs gregis genū iij. et sub tali fide eno
 incepit iuocare nomē dō qd ē ihs ubi incar-
 natū. Et sō tali fide enoch facieo bōa opa
 placuit deo et dñs tulit eū gene. v. et trālla-
 tus ē in paradysū. eccia. xliij. Et sub tali
 fide fabricauit archā noe ex pcepto dñi.
 Et edificauit altare et obtulit de aialib⁹ mū-
 dia in signū fedis et precij futuri. genū viij.
 Itē sub tali fide et fede abraā exiuit de fra-
 sua et venit in fra canaā ex pcepto dō et be-
 dificauit altare in bethel et obtulit ibi sacrifi-
 ciū et iuocauit nomē dō. genū xij. Itē sub tli
 fede et fide melchisedech obtulit panē et vi-
 nū deo celi excelso genū xliij. Itē sub tli fide
 et fede in signū futuri precij iob offerebat sacri-
 ficia p pctis filioz. iob p. Et sub tali fide et
 spe dixit iob cap xij. Credo qd redemptor
 me⁹ uiuit et de fra surrectur⁹ suz et rursum
 circūdabor pelle iua et in carne mea uidebo
 saluatore⁹ meū. Et sic p qd ptes ve. te. tam
 legis nase qd scripse saluati sē p sola; fide
 xpi fufi inquātū per illā fidē efficiebatur
 mēbra xpi et iō tā picipabāt iūrita passio-
 nis et qd pctā sunt remissa. Et iō in xpo
 capite suo nbcū accepit remissioēs ad he-
 bre. xj. Et sic p qd oia sacrificia et oblatio-
 nes puz tā legis nase qd scripse nō erāt n̄
 qdā signacta fidei ofertū oblata in signū fi-
 guratiuū et in signū fedis et precij futuri per
 xps soluēdi qd oēs ptestabant et pmitte-
 bāt solue p xps ptiū soltū et sufficiens. Vñ
 p talia opa ptebant et oñtebant fidē quā de
 xpo hēbant et sic erāt signa fidei coz. Ex
 quib⁹ omib⁹ seqtur qd xps in cruce nō soluit
 p omib⁹ ptebtis n̄ tm̄ p illa quib⁹ accepit
 signacta fidei et signū fufe solutiois aut p
 sacrificia et oblatioēs sc̄tas sub tali fide et
 ptestatiōe. sic fuerūt fideles legis nature.
 aut p circūcisioē et cetera legalia sic fuerūt
 filij abrae fm̄ pmissioē et filij isrl̄ qd fuerūt

sub lege moysi qd nō sē saluati p opa legis
 tm̄ s; picipal; p fide x futuri sō cui⁹ fede
 offerebāt oia illa in signū fedis. ad roma-
 nos et galatas et hebreos.

¶ Decima qd p qd baptism⁹ fuit istitu-
 tus p xps oēs fideles ve. te. obligabant bap-
 tizari. pbat nā oēs accepāt circūcisioē in si-
 gnū fidei et cuz ptestatiōe precij fufi. g. p qd
 xps ptebat ad qd ututē regnatiuā et formā
 sacmēto baptismi. Et baptism⁹ tā ptebant
 ptiū sufficiens qd illi pmissant solue in x. g.
 illico fuerūt obligati solue totum precij p
 factū p baptismū p qd oportunitas aterat
 Et iō s; iobis baptista eēt circūcisus tm̄ fuit
 baptizat⁹ p xps et ita xps baptizauit oēs a-
 plos ut credit et misit eos ad baptizandū iu-
 deos in oēs ciuitatē et locū qd erat ipse uetu-
 rus ut p; mathe. x. et luce x. Et hoc fecit x⁹
 ad oñdēdū qd oēs illi nō accepāt circūcisio-
 nes n̄ in signū fidei et in signū fedis et precij fu-
 ti et in signū illi⁹ baptismi in qd erat sufficiens
 ptiū. Ex hē et seqd qd si adā et abel et abra-
 a; et moyses et dō et ceteri fideles ve. te. uixi-
 sēt usq; ad baptismū x oēs obligabāt bap-
 tizari. qd sub tali fide et fide et fede recepāt
 illa signacta circūcisiois aut obtulerūt sacri-
 ficia et oblatioēs in lege nase et scripse. iō
 xps dicit agn⁹ occis⁹ ab origie mūdia. po.

¶ Sed ptra oia sup̄dicta xiij.
 arguit. nā ut ait aug⁹ et p; iij. inia-
 rus di. p. Ex qd fuit instituta circūcisio in illo
 p̄lo hoc uoluit magnis et puul⁹ ad abluō-
 nes originalis uerisq; pcti sic in baptism⁹.
 Itē beda qd uerz faciebat circūcisio qd in
 facit baptism⁹ n̄ qd nō apiebat ianuā regni
 celestis. g. seqd qd circūcisio p se tollebat et
 mūdabat originale pctz.

¶ Ad hec aut rñtes qd tā aug⁹ qd beda se-
 cū portāt rñtioēs suas in dictis suis nā tam
 dictū ē qd in circūcisioē tollebat et remitebat
 pctz originale. s; ex hoc nō seqtur qd illa cir-
 cūcisio eēt instrumētū manuale p̄tines utu-
 tē et iūrita passiois xpi sic baptism⁹. Et iō
 nō p se tollebat pctz s; in utute fidei p̄ferti⁹
 Et iō nlls extra legē potat p̄fere nec mi-

aliquid conuoluit

be f. m. p. h. m. in sept. ca. 7. totum. et f. m. e. j. m. d.

fide d. co. serenar. 12. 4.
 & comprerit. S. m. d. l. o. g. E. v. 1.
 m. p. m. m. d. m. 7. j. m. f. m. d.

sent
sup dicti est / velle
operari qd est

nistrare illò sacramētū i le. ve. nē p bc hētur
q illò sacramētū pferret grāz. qz si grā
dabat nō n p fidē pferētū et recipiētū ciz
pctioēs. qz opa legis n iustificabāt p se n p
fidē xpī futuri. vñ hāc pñē pbat apls p to
tā eplaz ad romanos et gala. et hebre.

Quātū ad scōz articl3 tenebif iste or
co. Itāz p i genali pbabit qualz lex
moysi fuit mortua siml cū x. et p pñā tūc fi
niuit cursuz suum z cessauit ab efficio suo.
Scdo bc idē pbbias pñclz d vno qd3 gene
pceptoz. et p oēs ptes legis. Primo g est
presupōnēdū z aduertēdū vt dictū ē i plo
go. q lex vet⁹ mltiplz ppat ad xp3 z lege3
euāglicā. Itā p ppat sic mot⁹ z via ad suū
terminū nlez. Scdo tāq linee a circūferen
tia ad cetrū. Tercio tanq acciētia ad sb3.
Quarto ppat eaz aug⁹ p adūsariū legis et
ppbaz sic officiū ad suū finē in artificiali
bus. Itē qnto Rabi salon sup zacha. ppat
legē z ppbas ad messiā sic sciaz ad suū ob3
dicēs. q oēs ppbe nō ff locuti n usz ad tps
messie. Sexto ppat tanq signū ad suā vci
tatē et significatū. vñ apostolus ad roma.
ppat eā ad xp3 tanq ptractū matrimonia
lez ad viz. Octauo in epla ad colo ij. ppat
eā tanq ptractū z cyrogfuz cēsuale z debi
torū ad creditōrē. Et sic xp3 d3 imin⁹ z cē
trū z sb3 z ob3 tot⁹ le. ve. et d3 veritas. et
vir. et creditōr legis. Prop⁹ oēs g istas cō
ditioēs et opatioēs pbaf. qz tota lex fuit si
ml mortua cū x. pbaf g p. qz tota lex fuit
mortua inquātū fuit mor⁹ z via ad xp3. nā
sic hitātib⁹ exñtib⁹ i maria cessat mot⁹. g
postq lex pueit ad xp3 cessauit z fuit cū eo
mortua. Itē ij sic destructio z sublato cētro
destruūtur oēs linee ad illud cētrū fmiāte
eo q linea nō pōt ēē sñ pūcto fmiāte. cū
sit de ei⁹ eē. ita mortuo x mortua fuerūt oīa
legalia ad ip3 fmiāta. Itēz ij sic destructo
sbo destruūtur z deficiūt oīa accōdēralia q
fūdant i eo. ita mortua x oīa legalia mor
tua ff. eo qz xp3 oīa legalia ppleuit. et totū
legi voluit ēē subiect⁹ qz iō voluit legi su
bici et oīa oīa legis sup se sumere. vt oīa se
cū crucifiget et nos ab oīe legis liberaret

ad Gala iij. Itē iij sic hito fine arti⁹ cessat
offiū et oīa q si ad finē. vt hita sanitate ces
sant oīa istrumēta mōicalia et oēs mōelle.
Ita scia palliōe x cessarūt oīa sacramēta z sa
crificia et cēta legalia q nō fiebant n tanq
officia ad xp3 q erat finis eoz. Itā oīa illa
fiebat i offiū figatiūū et oñsiūuz tñs fints.
Itē qnto sic hita scia acui⁹ obi cessat inqsi
tio scie d illo obo. et hita z illata pñē cessat
silogism⁹ et cessant pmissē. Ita g aduēiēte
x q fuit ob3 z p tot⁹ legis z ppbaz cessa
rūt oīa legalia q erūt ppositioēs pmissē pñū
euāglicaz. Itē sexto sic aduēiēte significa
to cessat signū ei⁹. ita aduēiēte x qui fuit si
gnificatū et veritas legis et ppbaz. de ne
cessitate cessauit lex et ppbe. sic aduēiēte
naui ad portū cessat signū qd faciebat spe
clator de ei⁹ aduētū. Et aduēiēte pncipio
mensis cessabit clamor calēdaz rome. vt
parebit. Et iō postq oīa figatia et dicta p
ppbaz fuerūt iplera i cruce. dixit xp3. Con
sumatū ē. et sic tradidit sp3. Ad tenōnd3 qz
oīa cū eo moriebant⁹ et sic cessauit lex z cla
mor ppbaz. Itē vñ. mortua fuit lex cū x.
inqntū erat qdā ptract⁹ debitoz⁹ et cyrog
fuz cēsuale obligās illuz ppl3 ad xp3. vñ sic
ptract⁹ debitoz⁹ fcīs ad vitā creditōris rū
pif et extiguif et anllaf p mortē creditōis
Ita g mortuo x tota lex moysi fuit mortua
et exticta z rasa eo q nichil aliud erat nisi
qdōā cyrogfū cēsuale et ptract⁹ debitoz⁹
in q tot⁹ ille ppl3 se obligauit fuare illā le
gē et oīa illa pcepta qz tot⁹ ille ppl3 se obli
gauit fuare illā legē et oīa illa pcepta usz
ad mortē testatōis et creditōis. qd p3 exo
xxiij. nā cū moyses leget volumē legis to
tus ppl3 respōdit dicēs. oīa q locut⁹ ē dñs
faciem⁹ z erim⁹ obediētes et c. vñ tūc mo
yses imolabit. xij. vitlōs. Et tñt medietatē
sanguis z aspsit sup altare. et aliaz ptē sup
ppl3 dicēs. Dic ē sanguis fedis qd dñs pe
pegit ubcū sup cūctis fmoib⁹ his z c. Itē
qd moyses voluit significare q illò feo⁹
et pactū z cyrogfuz obligatiūū nō erat sol
uēdū n p sanguiez x imolatōis q erat futu
rus de⁹ et hō. nā p hoc q mōiā ptē sangui

M.
ex betud mltiplintex
omparat⁹ ad legem et m
eliam g ad xp3 redem
ptōrem nrj

nia effudit sup altare. voluit significare qd
 de cui scia erat illa obligatio. scia ho erat
 mortuus et sanguie aspgens. s; p hoc qd alia
 pte sanguis spafit sup pplz. voluit significa
 re qd xps p ppo erat mortuus et p pto san
 guie effuso ipz pplz cat redemptur et libatus
 Et sic p; quo tota lex moyfi nichil aliud erat
 n qd dā cyrogfū et ptract? debitoz? et obl
 gatorz? usq ad mortē x. Et p pns fuit exti
 ct? et ralus et rupt? et mortu? et crucifixus
 siml cū x. Et p pns nlls iā tenet n obligat
 ad legalia. hāc rōez facit apl? ad colo. Se
 cūto vñ ait. Cū vos mortui eētis i delictis
 puiificauit cū illo tonās vob oia delicta
 qd ad usū nos erat cyrogfuz decreti. qd e
 rat p trariū nb. Et ipz tulit de mōio affigēs
 ipz cruci. et expoliās pncipat? et pates tra
 duxit pvidēter palā triūphās illos i se ipo
 Nemo g vos iudicet i cibo aut i potu. aut
 i pte diei festi aut neomnie aut sabboz. q
 sūt umbra fuoz et. Ex pdictis p; qd lex
 moyfi fuit rala et mortua et crucifixa cū x.
 Inqtū erat qd dā cyrogfuz obligatorz. et p
 tract? debitoz?. Ido apl? nlls obligat ad
 obfuatā legalū.

Itē pbat viij. qd lex moyfi fuit mortua cū
 xpo. Inqtū erat tāq dā ptract? pugalis
 vxoris ad virū. vñ sic vxoz nō obligat ad
 vincz cōiugale n usq ad mortē viri. p quā
 mortē absolut? vxoz a vinclo pugalī ipi? vi
 ri. Ita pif cū de? despōsavit sibi illā plebem
 ppatioz legis i mōte synay. et tot? ille pps
 se obligavit ad illā legē fuā dā sub federe
 sanguis vt dictū ē. g p mortē dei icarnati
 qd ē xps tot? ille pps fuit absolut? a vinclo
 legis. Et p pns nō apl? obligatur ad legē
 obfuatōz. vñ hāc rōz facit apof. ad ro. vij.
 vbi ait. An ignoratis frēs/sciētib? legē lo
 quoz. qz lex i hoie dñaf qnto tpre viuit. nā
 que sub viro ē mulier viuēte viro alligata
 est legi. si aut mortu? fuit vir ei?. soluta est
 a lege viri. et c. Itaq frēs mī et vos morti
 ficati estis legi p corp? x. ut sitis alii. qd ex
 mortuis refrexit. vt fructificetis dō. Ex su
 p radictis vbi vult inuere apls qd āte mor
 tē x finis et mariti illi? ppli. tot? ille pps o/

bligat ad fuā dā legē. eo qd xps vir ei? ad
 huc viuebat i corpe mortali. et tāq morta
 lis expectabat i lege. idō usq ad ei? mortē
 obligabat. s; mortuo x viro suo iā n obli
 gat ad vincuz pugalē legis. qz sub tli p di
 cōie ille pps expectabat xps spōsū suū. ut p
 eo moreret. ut p; p totū discursū pparuz
 Et sic patet conclusio quō tota lex moy
 si fuit mortua cū x. q ad cerimoialia. Et
 ista eadē p pbat. p tclarit f; oēs ptes legi
 moyfi. Ad cui? itellctū ē nōndum qd tota
 lex moyfi p tinet i se sexcētū terdecī pcepta
 quoz qued dñr moralia. et quā iudicialia
 et qued cerimoialia. Moralīa aut s; illa de
 cē pcepta. q fuerūt scripta i duab? tabulis
 lapideis. ut p; exo. xx. xxxj. Et dñr moralīa
 eo qd p tinet ad oēs hoies. et oib? s; coia. si
 ne quib? hoies n possēt adiuicē pūfari. nō
 pūfue. dñr ē moralīa. qz s; de iure nate. et
 p tinet ad moralē iusticiā. qz p ista decē pce
 pta tribuit vnicuiqz qd suū ē. s. deo lata ser
 uitas. qd p tinet ad tā pma pcepta p me ta
 bule. Alia aut septē p tinet ad pūfatiōz pxi
 mi. et iō ista decē pcepta moralīa s; imorta
 lia. eo qz s; de iure nate et iā fuerūt obfua
 ta i lege. nate licet n sic fuerūt explicita. Et
 iteo nō p tise p tinet ad legē moyfi. n inqn
 tū ibi fuerūt magis explicata qz magis p
 tinet ad legē nature. De sabato aut quō ē
 morale qntū ad substātiā et cerimoiale qn
 tū ad mōū. dices i seqnti qstōe. Precepta
 aut iudicialia fuerūt data ad correctiōz et
 punitiōz trāsgressoz. qz aut dirīgūt hoies
 ad fuā dā pcepta moralīa aut punitūt trāsg
 gressozes pceptoz dāto oculū p oculo et
 dētē p dētē. et vitā p vitā. ista aut pcepta
 iudicialia. qz partiz erāt moralīa. et partiz
 cerimoialia. Itēo partiz mortua s; cū x. vt
 patebit. In scio aut ordie s; et erāt pcepta
 cerimoialia. et dicebātur cerimoialia rōe
 modi agendi et significandi. eo qz dispo
 nebāt ad modū colēdi deū. q dō cerimoia
 lia erāt i quaduplici genere. Nam quedā
 pertinebant ad sacra. quedam ad sacramē
 ta. quedam ad sacrificia et oblationes. Et
 quedā ad obseruantiās seu abstinentiās.

no. Numerus pceptu
 legis veteris i
 pcepta moralīa

// pceptis iudicialib

pceptis cerimoialib

Attende figurab

Sacra aut erant illa que ad cultum diuinum dedi-
cabantur et sanctificabantur. Et ista erant quatuor.
Primo quod quatuor sanctificabantur et dedicabantur ad cul-
tum diuinum. Nam primo dedicabantur persone. Secun-
do loca. Tercio tempora. Quarto ornamenta per-
sonarum. Quinto utensilia templi. et loci sacri.
Personae autem dedicate. quodammodo dedicabantur et sancti-
ficabantur ad colendum deum. et iste erat solus et
totus populus duodecim tribuum israel. quod solus et
totus ille populus erat electus ad colendum unum deum
creatore omnium. quodammodo autem persone dicebantur ad
ministerium cultus diuini. sic erant sacerdotes
et leuite et cantores et ianitores et cetera. Et isti e-
rant de sola tribu leui. Quodammodo autem persone sanctifi-
cabantur. et purgabatur a peccato. et immundicia
sic erant peccatores et leprosi et menstruatae et cetera.
ut patet in leuitico. Iste ergo erant persone que sanctifi-
cabantur et disponebantur ad diuinum cultum et
abilitabantur ad ipsum. Loca vero consecrata et
dedicata ad diuinum cultum erat iherosolima. et templum
siue tabernaculum et archa. Tempora autem dedicata ad
cultum dei erant principaliter sabbatum et ieiunium fe-
stus azimorum. et pentecostes. et tubarum et expla-
tiois. et tabernaculorum. et cetera. ut patet in leuitico. xxij.
ornamenta dedicata ad diuinum cultum erant or-
namenta sacerdotum. scilicet ephod. rationale et hu-
merale et mitra et cetera. Utensilia autem templi erant
candelabra et mortariola et cetera. omnia ergo ista quatuor
supradicta. scilicet persone. loca. et tempora et ornamenta
et utensilia dicebantur sacra siue sancta. eo quod
ad cultum diuinum erant consecrata et sanctificata et
dedicata et abilitata. quod erat primum genus ce-
rimoniarum. In secundo genere erant sacramenta. que
dicebantur illa quibus sacra consecrabantur. Et
ista erant tria. nam in primo loco erat circumcisio que sancti-
ficabantur omnes filii israel. in secundo erat unctio que
ungebantur soli sacerdotes et reges exo. xxx
In tercio loco erant purgationes et lotiones
et aspersiones quibus purgabatur peccatores. et leprosi
et cetera. ut patet in leuitico que dicebantur sacramen-
ta. eo quod consecrabantur et sanctificabantur persone et lo-
ca et cetera. In tercio genere ceremonialium erant sacrifi-
cia diuisa. que offerebantur persone sanctificate in lo-
cis sacris. quodammodo sacrificia et holocausta fi-
ebantur ex certis animalibus mundis. ut patet in leuiti-
co. ad quod est genus ceremonialium pertinet oblatio

In quarto tamen genere ceremonialium ponebantur ob-
seruantie et abstinentie a cibis et rebus immundis
puta non comedere porcum nec anguilam et cetera. ut patet
ibidem. Ad ista ergo quatuor genera reducuntur omnia pre-
cepta ceremonialia. quod autem erant de sacris aut
de sacramentis aut de sacrificijs et oblatio-
nibus. aut obseruantijs et abstinentijs. que omnia dice-
bantur ceremonialia. in quantum respiciebantur et ob-
seruabantur in modum et personarum. et loca et tempora et cetera. ad
quodammodo significatio de fuis misterijs. quod de
nobilitate et puenientiore et digniore in potestate
colli et placari. ut patebit. ergo tunc cultus totus
erat ceremonialis et figuratiuus. quod ceremonialia non
dicuntur in modum et figuram. et significatio. quod omnia
cerimonialia quecumque sunt. fit ad significandum aliud
ut patet in ceremonialijs. que fiunt in fuis et honore re-
gum. Dies hiis et notatis. postquam prima particula
conclusio. quod omnia sacra et sanctificata legis veteris
mortua sunt cum christo in cruce. ista ergo probatur. per quod ad
personas. et generos carnalis personarum. que sanctifica-
bantur et dedicabantur. nam dicitur est. quod non circumci-
debatur nisi filij israel. nec ungebantur nisi sacerdo-
tes de tribu leui. et reges de tribu iuda. et
omnia ista ordiabantur ad christum. tanquam in fine. et ideo
christus secundum carnem voluit esse de genere israel et israelita
et circumcisus. et voluit esse de tribu iuda et le-
ui. propter regnum et sacerdotium. eo quod ille ducit
tribus ungebatur in iungio. et hoc voluit facere
christus. ut secundum crucifigeret generum carnalis filio-
rum israel. et regnum et sacerdotium legale. et sic
voluit esse rex et sacerdos. Et ideo cum christo mortua
est generum carnalis filiorum israel. et generum carnalis regum
et sacerdotum. et sic mortua est generum legalis. et re-
gnum et sacerdotium legale cum christo. Ex quo sequitur quod
iudei interfecerunt christum. interfecerunt generum israel
carnalis. et regnum et sacerdotium. Et sic ipse met
se parauit regno et sacerdotio. Item sequitur quod cum
christo mortua sunt omnia ornamenta sacerdotalia in le-
ge scripta. scilicet ephod et mitra et rationale et cetera eo
quod tunc ordiabantur in ipsum tanquam sacerdotem et fi-
nem regni et sacerdotum. et sic est cum eo fuit mor-
tuum sceptrum regale imperiale. eadem ratione. Et sic il-
le populus. ex tunc fuit paratus regno et sacerdotio
prout prophetauerat osee. iij. dicens. Dies
multos sedebunt filij israel sine rege et sine
principe et sine sacerdotio.

ungebantur reges et sacerdotes.
No. 30.

Secunda q̄. q̄ cū x̄ mortua fuit iudea. ⁊ iherusalem. et tēplū cū archa et cū om̄ib⁹ vten silib⁹. ⁊ tota tra isrl' p̄bas. nā deus elegerat illuz p̄m. ut ex eo nasceret̄ messias fm carne. ⁊ elegit illā frā isrl'. ut ī ea x̄p̄s p̄dicaret. et miracula faceret. et illā ciuitatē ⁊ tēpluz. ut ī ea legez declararet. ⁊ moreret. et refgeret. Et p̄p̄ ista misteria n̄c redēptio nis p̄p̄be desibauerūt. ⁊ comēdarūt illā terraz. et ciuitatē et tēplū. eo q̄ oīa ordiābāf ad x̄p̄s. q̄ oīa mortua sūt et crucifixa cū x̄. q̄ erat finis ḡia cui⁹ oīuz illoz. hito ḡ fine. cessant oīa que sūt ad finē. et cessant oīa instrumenta. q̄ sūt sc̄ia p̄p̄ illū finē. Itē x̄pus crucifixus ē in iudea ⁊ iherusalem. tauq̄ in loco ad hoc deputato ⁊ electo. q̄ locus fuit crucifixus cū eo. et sepultus. hoc p̄bas ex experiētia p̄ ea misteria. q̄ sc̄ia sūt. nā tremotus sc̄is est p̄ vniuersaz frā in morte x̄pi. ⁊ monumēta p̄p̄baz apta sūt. Et tēpli velū sc̄isū est. q̄b copiebat sc̄ifac̄ioz. et sic oīa secreta q̄ ibi latebāt fuerūt manifesta. ad de notādiū. q̄ iaz tēpluz illud maiale nō amplius erat necessariū. eo q̄ oīa signa legis et dicta p̄p̄baz erāt ī x̄p̄o cōpleta ⁊ c̄.

Tercia conclusio. q̄ cum x̄p̄o mortuū fuit pascha et sabbatū. ⁊ oīa t̄p̄za legis ad diuīnū cultū dēdicata. p̄bas. nā x̄p̄s fuit crucifixus ī die pasche ⁊ sepult⁹. et p̄ totaz dies sabbati māsit ī sepulchro. q̄ dies pasche fuit crucifixus cū x̄p̄o et sepultus. ⁊ dies sabbati stetit cū x̄p̄o. ī sepulchro. Et sic tā pascha q̄ sabbatū fuit cū x̄ mortuū. q̄ sic loc⁹ fuit mortu⁹ cū x̄p̄o. ita ⁊ tempus. eo q̄ ad hoc fuit ordiatus pascha. ut x̄p̄s ī eo moreretur. et sabbatū. ut ī eo p̄ totā diē x̄p̄s ī sepulchro iaceret mortuus. ⁊ dēsceret. Et sic tā sabbatū q̄ pascha fuit mortuū cū x̄. Et hoc apparet p̄ signū. nā x̄p̄o moriēte in die pasche. tenebre sc̄ie sūt p̄ vniuersaz terrā a sexta usq̄ ad nonā. ⁊ sol passus ē eclipsis et luna nō dedit lumē. ad denotādiū q̄ pascha cū om̄ib⁹ festis legalib⁹. et cū tota ciuitate iherusalem ⁊ tēplo. et cū tota tra isrl' tūc fuit eclipsatū ⁊ mortuū. q̄b vere fuit designatus

q̄ crucifix⁹ fuit x̄pius die pasche.

per illā eclipsis sc̄iaz p̄ter naturā. ⁊ tremotus. Et sic ī eodē die cū x̄ fuit pascha sepultus. et alia die q̄ fuit post paraceuē. q̄ fuit magnū sabbatū venerūt iudei ex parte pilati ad sigillādiū sepulchri et claudēdi. ⁊ sic clausērūt. et sigillarūt sabbatū in sepulchro simul cū x̄. et sic māsit sabbatū sepultus cū x̄p̄o.

Quarta q̄. q̄ pascha ⁊ sabbatū iudeoz fuit incinātū ⁊ putrefactū ī sepulchro. p̄batur. nā nec pascha n̄c sabbatū frexit cū x̄p̄o. q̄ māserūt ī sepulchro. et p̄ p̄ns ibi fuerūt icinerata. nā x̄p̄s nō resurrexit in die sabbati s̄ ī die d̄nico. Et sic sola dies d̄nica refrexit cū x̄p̄o. pascha ⁊ sabbato manētib⁹ ī sepulchro. vñ x̄p̄s noluit refgere in die pasche n̄c ī sabbato. ad designādiū. q̄ nec pascha n̄c sabbatū debuit refgere cū eo. sed ambo cū infirmitatib⁹ x̄pi perpetuo in sepulchro incinata manere. Ex quib⁹ p̄s. q̄ n̄c pascha n̄c sabbatū ē ampli⁹ celebrādiū. nec obfuādiū cū ambo sint mortua ⁊ sepulta. ⁊ per cōsequētia incinata postq̄ cū x̄ nō surrexērūt. s̄ sola dies d̄nica debet coli et celebrari in mēoria refrectiois. eo q̄ sola illa refrexit cū x̄. ut patebit ī seq̄nti questioe.

Quinta q̄. q̄ oīa sacramēta vet̄is legis fuerūt mortua. et crucifixa cū x̄p̄o. p̄bas. naz dictus ē. q̄ oīa sacramēta fuerūt ordiata ad sc̄ificandū. puta circūcisio ad sc̄ificandū solos isrlitas. et vncō ad sc̄ificātos reges ⁊ sacerdotes. et lotioēs. ⁊ asp̄sioēs ad sc̄ificātos cōidnatos. q̄ oīa ista ordiābant̄ ad sc̄ificatioēs q̄s x̄p̄s debebat p̄plere ⁊ facere ī cruce. Et ideo x̄p̄s voluit sum̄re circūcisioēs. ut illā ī cruce crucifigeret. Et sic circūcisio fuit crucifixa cū carne x̄pi. et ibi fuit crucifixa vncō regū et sacerdotiuz. q̄ tota p̄sona x̄ fuit vnc̄ta et tincta cruore et sanguie suo. Et fuit crucifixa oīs lotio. et asp̄sio legalis q̄ fiebat ad emūdatioēs p̄ccōriuz et imūdiā. q̄ ibi x̄p̄s p̄p̄riū sanguie p̄ in imūdiā. ⁊ p̄ p̄ccōis oīs effudit. ut laueret crimia oīuz. q̄dōē effusio et vncō fuit figurata p̄ lotioēs. ⁊ asp̄sioēs legis vet̄is.

Sexta cōclusio q̄ cū xp̄o fuerūt crucifixa. et mortua oīa sacrificia et oblatioēs veris legis. p̄batur q̄ dictū ē. q̄ oīa illa erāt signa et figura hui⁹ sacrificij. et dictū ē q̄ illa nō offerebātur ip̄ciū. s; i signū fedis et i signū et arā hui⁹ p̄ciū. q̄d xp̄s soluit i cruce p̄ oīb⁹ p̄teritis et futuris. ḡ oēs ille arre et oīa illa signa fuerūt simul mortua et crucifixa cū xp̄o. Et p̄ eādem rōem fuit mortuus cū xp̄o esus siue cōuiuiū agni paschalis q̄d nō fiebat nisi i figurā et signū huius sacramēti eucaristie. q̄d xp̄s instituit i die iouis sc̄ta. i q̄ misterio duo fiebāt. s. imolatio et esus siue cōuiuiū. ad significandū q̄ xp̄s agn⁹ q̄ tollit p̄cīa mūdi p̄t⁹ erat imollā⁹ i ara crucis. postea i eucaristia sp̄ualr̄ epuland⁹ et edēdus sic cotidie fit i ecc̄ia. Septima cōclusio. q̄ oēs obfuitie et abstinētie et discretioēs ciboꝝ fuerūt mortue cū xp̄o. p̄batur. q̄ oīa illa data sūt i figurā abstinētie vicioꝝ. nā p̄ porcū significabatur luxuria et p̄ griffū. rapina et c. a qb⁹ figurāl̄ illi p̄hibebātur abstinē. q̄ oīa erāt declarāda p̄ messias i lege p̄missū. ut p̄z deuto. xvij. s; iā xp̄s oīa ista declarauit Mathei xv. qm̄ dixit q̄ nō q̄d iurat p̄ os coindnat hoīes. s; blasfemia et adulteria et homicidia et cetera vicia et imūda. q̄ exeūt de corde hec coindnat hoīes. Et sic tenēt salmutiste q̄ messias q̄ frustra expectāt debet eis oēs illas obfuitias declarare. et licēciare eis porcū et cetera prohibita. Octaua cōclusio. q̄ oīa iudicialia precepta fuerūt p̄pleta et mortua cū xp̄o. p̄batur. nā similiter illa part̄s erāt ceremonialis inq̄ntū significabāt q̄ xp̄s erat restitutus fructū ablatū p̄ adā. et inq̄ntū figurabāt q̄ xp̄s erat datur⁹ dētē p̄ dētē et oculū p̄ oculo. et vitā p̄ vitā oīus. Nā q̄ adā ex raptu cibi vetiti totū gen⁹ hūanū i mortē p̄cipitauit. Ideo xp̄s restituit fructū i arbore crucis. cū se ip̄s pro illo furto obtulit. et ibi restituit dētē p̄ dētē et vitā pro vitā q̄ totus homo q̄ ad corp⁹ mortu⁹ ē pro ip̄o peccatore et latrōe et homicida adā. Et sic p̄ q̄ xp̄s fuit punitus pro illo p̄cō. et i

eo fuerūt exercitata et p̄pleta illa precepta iudicialia. et p̄ p̄ns i eo fuerūt mortua. Et iō ecc̄ia nō exercet illa nec vult punire tali genere suplicioꝝ. postq̄ iā xp̄s p̄pleuit illa. s; remittit oēs p̄cōres ad p̄nias q̄ dat loco illoꝝ iudicioꝝ. ut patebit infra.

¶ Nota q̄. q̄ lex moysayca debuit cessare per mortē et passioē xp̄i hec q̄ p̄bat multipli rōe et auctoritate. Et p̄ rōe effectus virtutis. q̄ i se nō hēbāt tantā ututē ut posset illa legalia tollere p̄c̄s et iustificare et gratificare hoīes ad vitā etnā. ut dictū ē i primo articulo. Secūdo p̄bat ista q̄ p̄p̄ legis limitatiōis erat. n. illa lex limitata. s. genatiōe. loco. et t̄p̄e. nā p̄ illa lex nō fuit data nisi soli p̄plo isrl̄itico. et circūcisio nō potuit dari nisi solis masculis. et ministeriū diuini cultus solis leuitis et sacerdotiū soli filijs aron. Et sic p̄ria lex erat limitata ratiōe vnius generatiōis. q̄. rōe loci q̄ nō erat seruāda nisi i tra p̄missiois de ufo. vj. Et agnus paschalis nō potat ymolarī nec eoi nisi i iher̄s. et sacrificia nō potant maculari n̄c offertur nisi i illo tēplo deuto. xvj. Et sic p̄ defectus libertatis et vniuersalitat̄ illi⁹ legis. et p̄ p̄ns nō erat p̄dign⁹ cult⁹ latrice debet die maiestati. nā sic de⁹ ē vniuersalis creator et p̄seruator et redēptor. ita ē debet latria p̄ oīa vniuersalis coīs oīib⁹ genonib⁹ et oīib⁹ locis et t̄p̄ib⁹. vnde si illa latria nō exhibebatur deo nisi in illo tēplo ergo nō potat exhiberi i oīi t̄p̄e et i oīi hora. ḡ debuit cessare. Tercio p̄bat ista q̄. rōe indignitatis sacrificioꝝ. nāz munia et sacrificia debet eē p̄digna diē maiestati et sapie et boītat̄. eo q̄ sub tali rōe debet deo cult⁹ laice. s; illa sacrificia erāt diē maiestati i p̄digna cū eēnt oblata et ymolata ex aīa lib⁹ brutis i qb⁹ p̄ciū erat velle et impuz. igitur querēdū erat munus diē maiestati condignū et puz. et p̄ciosū et carū de se et acceptabile. non brutū. Quarto p̄batur ista cōclusio inq̄ntū lex moysayca non fuit data ḡza sui. s; i signū future veritatis p̄ xp̄s ad implēre. ḡ debuit cessare q̄nō fuit impleta

gmi fedacio / q̄arra.
nōm legalia //

mundite :

et verificata p̄ r̄fectionē xp̄i put dictū est. Quito p̄bas eadē cōclusio iquātū tota lex moysi. r̄ oīa legalia mortua fuerunt simul cū xp̄o. r̄ nō frexerūt cū eo. q̄ tūc cōpleuerūt officiū r̄ cursū suū et māserūt ī se pulchro incināta. Et p̄ p̄ns p̄tēcerūt suas vires et suūz officiū. Et per consecq̄ns cessarunt. q̄ p̄pter aliud nō fuerant instituta. n̄ ad significandū r̄ in signū pacti r̄ federis. et ad ducendū r̄ dirigendū illuz populū vsq̄ ad xp̄s in quo oīa illa erāt verificāda et a quo ille populū erat receptus veritates repromissionis. sub cui⁹ fide et p̄testatione obfuebat illa legalia. Ex om̄ib⁹ ergo sup̄adictis seq̄tur correlarie. q̄ cessante lege moysi debuit succedere lex euāgelica. eo q̄ suplet r̄ satisficit om̄ibus effectib⁹ legis moysi. r̄ verificat oēs eius figuras. et verificat totā legē et p̄bas. Itā primo lex euāgelica explicat fides necessariaz ad nr̄az salutē per duodeciz articulos ī quib⁹ explicatur trinitas p̄sonaz sub vnitāte et simplicitate vnius substantie et essētie diuine et explicat beneficiū creatiois et oīa misteria et beneficia nr̄e redēptiois et gl̄ificacōis. p̄pter q̄ debetur deo vera latria. Secūdo lex euāgelica explicat v̄z intellectū p̄ceptorū moralū vt patz Mathel v. r̄ vj et c̄. et cōtinēt septē ecclesiastica sacramenta. que in se realiter cōtinēt xp̄s in quo est tota plenitudo diuinitatis sicut ē sacrificiū eucaristie. aut cōtinēt realiter p̄ciū passionis x̄ sic s̄ cetera sacramēta. Et sic possūt mū dare hoīez ab om̄i p̄cō et ip̄s iustificare. Itēz terciō lex euāgelica est vniuersalis r̄ illimitata. q̄ baptismus est comunis vsq̄ sexui. et oīa sacramēta sūt comunia om̄i generi et om̄i populo. et lingue. q̄ p̄ totū orbem fr̄az fuit p̄dicata. et ī ea non ē exceptus iudeus nec grecus n̄c barbarus ad Ro p̄ totū. Et sic a solis ortu vsq̄ ad occasū offerf sacrificiū mediatois p̄ oib⁹ et exercetur oīa sacramēta. Et hoc fit ī om̄i t̄p̄e et hora. naz q̄nō in nr̄o em̄ispio est nox. ī alio est dies. et q̄nō ī nr̄o em̄ispio ē hora nona.

aut decia in alia pte mundi est hora scilicet et c̄. et sic nulla est hora n̄c momētū q̄n in aliqua pte mundi offerat deo sacrificiū r̄ exhibeatur deo vera latria. q̄d nō potat fieri ī lege vet̄i. q̄nō sacrificiū offerēbas in iherl̄z Itē q̄rto lex euāgelica suplet totū effectū legis q̄ iustificat. et p̄plet oīa que illa significabat et figurabat ut dictū est. Itē q̄nto. q̄ lege vet̄i manēte incināta ī sepulchro. sola veritas euāgelica frexit cū xp̄o. Ex quibus patz q̄ illa debuit cessare et ista succedere. cui nulla alia lex ē successura vt patebit. S̄ licz ista cōclusio possit p̄bari multiplici auctoritate vet̄is testamēti. t̄n solum adducētur aliquę auctoritates q̄ p̄ iudeos nō possūt negari. v̄n ysay. ij. Et erit ī nouissimo dieb⁹ p̄parat⁹ mōs domus dō sup̄ virtutē mōtū. et eleuabit sup̄ om̄s colles. Et fluēt ad eū oēs ḡn̄a. r̄ ibūt ppli multi. et dicent venite ascēdam⁹ ad mōtē dō et ad domus dei iacob. et docebit nos vias suas. et ambulabim⁹ ī semitis suis. q̄ de syō exhibit lex lex. et verbū dō de iherl̄z. Ex hac auctoritate seq̄tur q̄ tot⁹ p̄ls gētilis erat v̄turus ad doctrinā x̄ m̄ssie r̄ p̄tē ab eo doctrinā nouā. et legē nouā. q̄ nō dicūt docebit nos vias moysi. s̄ docebit nos vias suas. i. legē suā nouā. Secūdo seq̄tur q̄ p̄ter leges moysi q̄ exiuit de synay debebat alia exire de iherl̄z. et p̄ p̄ns illa lex moysi q̄ exiuit de synay debebat cessare. Itē hoc idē p̄batur hyere. xxxj. vbi d̄r. Ecce dies venient dicit d̄ns. et feriā domus isrl̄. et domus iuda fedus nouū. nō f̄z pactū q̄ pepigi cū p̄tib⁹ v̄tis ī die q̄ eduxi eos de terra egipti pactū q̄d irritū fecerūt. S̄ hoc erit pactus q̄d faciā cū domo isrl̄. post dies illos dicit d̄ns dabo legē ī viscerib⁹ eoz et ī corde eoz. s̄bā eā r̄ c̄. Ex hac auctoritate p̄z q̄ m̄ssias ī lege p̄missus aliā legē nouā debebat dare. nō scriptā ī tabulis lapideis. n̄c ī cartis sicut fuit lex moysi. sed scriptam in cordib⁹ r̄ viscerib⁹ hominū p̄ p̄riā p̄dicacōis. Hoc idē patet dan̄el. ix. vbi dicit. post lxiij ebdomadae ab edificacōe secūdi tēpli vni

om̄i deo lege euāgelica

getur sc̄is sc̄toꝝ ⁊ firmabit pactū ebooma
da vna. et occidetur xp̄s ⁊ in medio ebooma
mavis efficiet hostia ⁊ sacrificiū. et non
erit eius pp̄s qui eū negaturus ē. et postea
vsq; ad consumationē et finēz erit in tēplo
statuta desolatio. Ex hac auctoritate osten
ditur manifeste quom̄ xp̄s erat venturus
post ccccxxxiii/ annos ab edificatiōe sc̄u
di templi. ⁊ quom̄ debebat firmare ⁊ dare
legē nouā. et pactū multis. et nō soluz pp̄lo
iudayco. Et quom̄ debebat cessare hostia ⁊
sacrificiū. et p̄ p̄sequēs tota lex moysy. q̄
totum videmus esse cōpletū. Hoc idē patz
per talmutistas. et ea que scribūtur ī libro
canhadzin et ī studio helye. q̄ sex milia an
noz est mūdus. duomilia. vanitatis. ⁊ du
omilia legis. et duomilia regis messie. Ex
quo patet q̄ lex moysy non debebat durare
nisi per duomilia annoꝝ. incipiēdo a tē
pore circūcisiois. Ex q̄ et p̄z q̄ lex moysy
tam cessauit in xp̄o. put latius patebit in se
quenti questione.

¶ Quarta cōclusio q̄ legalia nō soluz per
mortē xp̄i fuerūt mortua ⁊ inutilia ⁊ inua
lide. s̄c̄ in q̄ hyeronimus. S; ⁊ post publi
cationē euāgelij fuerūt. ⁊ s̄c̄ mortifera ob
fuitib; eaf; auḡ. Prima p̄z patz per ea q̄
dicta sūt. q̄ oia fuerūt mortua cuz xp̄o et
sepulta et nō surrexerūt cū eo. q̄ ibi p̄ple
uerūt cursuz ⁊ officiū suū. q̄ nō fuerūt da
ta ḡa sui. s; in signū feceris et pacti. ⁊ ī si
gnuz p̄cij. et per cōsequēs ibi perdidērūt
vires suas. vt in q̄ hyeronimus sup ep̄las
ad galatas. Itē itēz hyeroim̄ sup mathe
uz omelia de puella resuscitata p̄ xp̄s. q̄ n̄
prius mudate fuerint manus iudeoz que
sanguine plene s̄c̄. synagoga eoz mortua
non fgit. per q̄ intēdit hyeroim̄ q̄ syna
goga mortua cōuertet ad xp̄m in fine mū
di. s; p̄nūciato euāgljo ī vtil et iualida ma
net post mortē ⁊ refrectionē xp̄i. Secūda
p̄z probatur per augustinum. Et hoc mul
tipliciter. Primo q̄ post mortē xp̄i iudei
offerunt rem mortuā ⁊ putridā et inutilez
obfuitio legalia. ḡ talia sūt eis mortifera.

Secūdo q̄ rumpūt et violāt pactū ⁊ fevū.
naz illa data fuerūt in pactuz et fevū xp̄i
venfī firmata p̄ asperionē sanguis ī signū
q̄ per sanguinem xp̄i erat illa lex soluēda.
sc̄o iā venit xp̄s et asperit sanguiez suum
sup pplm̄. put fuit figuratū exodi. xxiij. Et
tam soluit p̄cijū pro om̄ib;. ergo sequit q̄
post p̄cijū solutū iudei rūpūt ⁊ violāt pactū
et p̄tēpnūt p̄cijū et sacrificiū p̄ nō oblatū. ḡ
talia sacrificia ⁊ oia legalia obfuitia ē eis
mortifera. eo q̄ fit cū cōtemptu dei. Ter
cio hoc idē p̄batur in q̄ntū p̄ talē obfuitiā
falsificāt legē ⁊ p̄bas. nā per talez obfuiti
ciam negāt xp̄m venisse. ḡ negāt et falsifi
cāt legē et p̄bas. q̄ nichil aliud clamāt et
significabāt nisi xp̄s in carnē vēturū. ⁊ per
mortē ⁊ passiōz mūdū redēpturū. ⁊ sic fal
sificāto sac̄a scripturā. et auferēdo veꝝ si
gnificatū et veritatē ab ea. faciūt deū men
dacez. q̄ locutus ē ī lege ⁊ p̄bis. Et sic nō
solum obfuitia legis est eis mortifera. sc̄o
intelligētia ⁊ falsa glosa quā dant ip̄i scri
pture est eis mortifera. vñ dicit augustin̄
de vnico baptismo cōtra donatistas q̄ ī ea
dē lege ⁊ scriptura vctis testamēti xp̄iani
fiunt boni sp̄ualit et bene intelligēdo. et ī
dei fiunt mali literaliter ⁊ falso intelligēdo.
q̄ lit̄a occidit. sp̄us aut̄ viuificat. Quarto
obfuitia legalia ē iudeis mortifera in q̄ntū
est p̄hibita nō solū p̄ xp̄s q̄ ē ille p̄ba q̄nē
teꝝ p̄misit de vfo xvij q̄ legē iā declarauit
s; et s̄c̄ p̄hibita p̄ p̄bas oia legalia p̄ xp̄s
sic fuit p̄batū p̄. xxxix. vbi dicit xp̄s p̄ os
p̄o sacrificiū ⁊ oblatiōz noluiti. aures aut̄
p̄fecisti m̄. holocaustū p̄ pctō nō postulasti
et c̄. Itēz p̄. xlix. nō accipiā de tomo tua vt
tulos neq; de gregib; tuis yrcos. Itē p̄. lxxj.
ad quez respiciā. n̄ ad paupculū et cō
tritū sp̄u et tremētē fmoēs. Qui immolāt
bonē q̄i q̄ inficit vīz. q̄ mactat pecus q̄i
q̄ excerebrat canē. q̄ offert oblatiōz q̄i qui
sanguinem suillus offert. q̄ recordatur tu
ris quasi qui benedicat yrcolum. Ex dictis
in precedente. et isto capitulo patet mani
feste quomodo tempore messie legalia

om̄ido. & eius in reptic
p̄ ad p̄bas et c̄

no

hyeronimus

augustinus 11

debebant cessare et quom post eius aduen-
tum omnia illa debebant esse deo abhomi-
nabilia. sic homicidium e deo abhominabile.
Vn dicit q sicut homicidium et sacrificium
ycoloꝝ ꝛ c. erat tuc phibita. ita legalia ff
prohibita post aduetuz xpi. hoc ides patet
Malachie. p. vbi dicit dñs. nō ē m̄ volun-
tas in vobis dicit dñs. et munus nō acci-
plam de manu v̄ra. ab ortu ei solis usqꝫ ad
occasus magnū est nomē meuz in gētibus
Et in om̄i loco sacrificatur et offertur no-
m̄ni n̄o oblatio m̄da. qꝫ magnū ē nomē
meū in gētibꝫ dicit dñs exercituū. Et vos
polluistis illud i eo qꝫ dicitis. mēsa dñi cō-
taminata ē. et qd supponit cōtemptibile ē
cū igne q illud deuorat ꝛ c. Ex supradictis
patet q post refrectiōꝝ ꝫ non soluz ff moꝝ-
tua legalia. sꝫ et mortifera. et nō soluz ces-
sarūt offerri. sꝫ et ff deo abhoiabilia. et p cō-
sequēs ff nō phibita. qꝫ ita ff phibita sicut
in lege erant phibite carnes suille. et sicut
homicidium ꝛ sicut sacrificiū ycoloꝝ. vt pꝫ
ex dñis ysaye. Et per malachias pꝫ q oia
legalia ff in m̄da post aduetū xpi. ḡ sunt
phibita. Et ostēditur et q sacrificia vete-
ris legis erāt insufficiētia et ipfecta. eo qꝫ
nō poterāt offerri nisi i iherꝫ. ꝛ in solo illo
p̄lo isrl̄itico. et p p̄ns sacrificiū gnale erat
ab om̄ibꝫ gētibꝫ offerēdū. et i om̄i loco. sic
deus est creator et redēptor taz gētiliuz qꝫ
iudeoz. Et iō dicit deus p malachiam q a
solis ortu vsꝫ ad occasum offerri iū oblatio
m̄da. qꝫ magnū est n̄n meū in gētibꝫ ꝛ c.
Itē tenotat et q iudei post aduetū xpi pol-
luūt nomē dō offerēto sacrificia legalia et
rephēcento xpianos offerētes sacrificiuz
mediatoꝝis. p hoc q ait. Et vos polluistis
illd i eo qꝫ dicitis mēsa dō ptaminata ē ꝛ c.
Ex pluribꝫ alijs auctoritatibꝫ pbat legalia
ēē phibita ꝛ deo odiosa et abhoiabilia. ꝛ p
p̄ns hōibꝫ mortifera post aduetuz xpi. sed
causa breuitatis ista sufficiant.

Quātū ad terciū articlꝫ i quo q̄rif de
eternitate legis ē valde aduetuz qꝫ
eternuz in sacra scriptura d̄ valde equoꝝe

de v̄lūsis. et ratio ē ista. nā eīnū d̄ ab euo
siue ab etate qd idē ē qꝫ vita. siue ēē. qꝫ v̄l-
uere viuētibꝫ ē ēē. Et sic viuē siue vita ꝛ ēē
valde equoꝝe d̄ de deo ꝛ creaturis. nā deꝫ
est ꝛ viuit p suā essētiā. ꝛ iō ē sua vita ꝛ sua
etas ꝛ suū esse. Et t̄deo de solo ip̄o d̄ qd ē.
exodi. iij. ego sum q sum. et q est misit me
ad vos. et vbiqꝫ d̄ in p̄p̄bis viuo ego dicit
dñs. q̄i dicat solꝫ ego hēo vitā a m̄ ip̄o ꝛ suā
vitā m̄a. oia aut̄ alia viuūt. qꝫ p̄cipāt ēē ꝛ
vitā a dō. Itē nō ff sua vita nec suū esse.
sꝫ dñr ēē adiectiue. ꝛ sic dñr viuē sub aliq̄
respectu. et fin qꝫ ꝛ nō simpliciter. qꝫ licet
hēant vitā. t̄n h̄nt ip̄as im̄nabile et succē-
siuā. sic ff oia ista t̄p̄alia. Et iō esse et vita
siue viuē valde equoꝝe d̄ de deo et creatis
Itā licet āgeli hēant totaz vitāū simul. t̄n
h̄nt ip̄as terminabileꝫ et depēdētes et parti-
cipataꝫ. sed oia alia dñr esse ꝛ viuē successi-
ue sub t̄p̄e et motu. et vita eoz est magis
equoꝝa. Et qꝫ eternū dicit̄ ab etate q ides
est qꝫ vita. itēo sic vita ꝛ etas d̄ equoꝝe de
deo ꝛ creaturis. ita parit̄ ꝛ eternū. qꝫ eter-
nū nichil aliud ē nisi egle seu coetaneū ali-
cui vite aut etati. et sic quot ff etates ꝛ vi-
te tot ff eternitates. Et sic alia ē etas et vi-
ta dei et alia creataz. ita alia ē eīnitas dei
et alia creataz. nam eīnitas dei ē it̄rmiā-
bilis vite tota simul et perfecta possessio.
sicut dicit boecius iij. de consolatione. Et
eternitas angeli est sua vita et duratio to-
ta siml. sed terminabilis. Et eternitas ho-
minis est sua etas et vita non tota simul.
sed terminabilis et successiua. et sic vnūqꝫ
qꝫ habet suam etatem et eternitatem. qꝫ
eternum dicitur inq̄ntum est alicui etati ꝛ
vite coeuz ꝛ coequale in duratione. Et sic
dicimus q caput meum est michi eternū
.i. est michi equale in duratione. qꝫ quātū
durabit vita mea tantuz durabit caput m̄-
um. et econuerso. et sic dicimus q respira-
re est michi eternum. i. durans per totam
meam vitam et etatē. Et sic dixit rex Get
ip̄i dauid eris michi seruus sempiternus.
.i. per totam vitam et etatem tuā ij. Reg.

q̄ sit eternitas dei bñ dicit

q̄ sit eternitas dei

q̄ eternitas angloꝝ

q̄ eternitas hoibꝫ

si caput meum equale
est mihi sempiternum

Si simile habet. ser. Regis. 7.º
Substantio semē tuū post. Regredier. bestertuo.
Et Substantio Regni eius in eternū //

Et sic etiam nichil aliud est nisi res duras si-
ue durabilis per totam etatem et vitam et per totum
seculum alicuius. Quia ergo hebrei distingunt mun-
dum per multa secula siue per multas etates in sua
successione. ergo necesse est ut dividant ipsam per multa
eternitates. et tunc aliquid est eternum siue septimum
vni seculo et etati. et alterum alii. Vnde quodam distin-
gunt mundum per tria secula siue etates. vnde scribitur
in libro cantabazim. quod legitur in studio helye
quod sex milia annorum est mundus. duo milia va-
nitatis. et duo milia legis. et duo milia re-
gis messie. aliquid ergo fuit eternum prime etati. a-
liud fuit eternum etati et seculo legis. et
ista fuit circumcisio que duravit per totum
illud seculum et etatem legis.
Et isto modo data fuit circumcisio ipsi abrahe
sub fede septimo. id est per totam illam etatem et seculum
usque ad messiam que fuit non etas et seculum mundi secundum
illam computationem. Et ita pater dedit ad promissit
semini suo fraz canaan in possessionem eternam
id est quod possideret eam per totum illud seculum legis. usque
ad christum. quod ita in veritate factum est. nam post modum
cum tempus proderunt illas fraz. Et sic pater est di-
cendum de sabbato et ceteris legalibus que data
sunt in fedus eternum. eo in quo dictum est. id est per
totum illud seculum et etatem. usque ad aliud seculum mes-
sie exclusive. et sic omnia illa fuerunt septima
cum illa etate usque ad christum. Et hoc confirmant
ipimet iudei cum dicunt quod lex non debebat du-
rare nisi per duo milia annorum iter seculi na-
ture et seculum messie. ergo secundum eos lex non erat et
eterna simpliciter. sed solum fuit quod in quantum erat
duratura per totum illud seculum et etatem. Et isto
modo sacramentum altaris dicitur eternum. Marti
xxvj. cum dicit christus: Hic est calix novi et eterni
testamenti. eo quod durabit per totum tempus gratie
et nullum aliud succedet. Et sic patet quod multa
dicuntur septima in sacra scriptura non sim-
pliciter. sed secundum quod respectu alicuius seculi et
etatis. Et isto modo lex moysi et circumcisio
data fuit in fedus et pactum eternum per totam illam
etatem usque ad christum. Sed licet hoc sit benedictum
propter obstinationem iudeorum. tamen ad hunc omnia
legalia possunt dici eterna dupliciter. vno modo
quantum ad signum tamen. et sic fuerunt septima illi

seculo et etati et per totam illam etatem usque ad
christum sicut dictum est. Secundo modo dicuntur
eterna quantum ad suum significatum. et quantum ad eorum
veritatem. Et sic est dicendum quod circumcisio
fuit data federe sempiterno ratione passionis
christi in qua fuit verificata circumcisio. et in qua
solutum est verum precium. et ratione baptismi
qui est spiritualis et vera circumcisio cordis et
animae per illam carnalem circumcisionem significata
et figurata. que quod circumcisio baptismalis
durabit usque ad iudicium per totam istam vlti-
mam etatem et tempus et seculum gratie. Et sic est dic-
tum de immolatione agni paschalis. et agni
matutini et vesperini. et aliorum sacrificiorum
que omnia verificantur et continentur in hoc
seculo gratie per oblationem et sacrificium sacra-
menti altaris. Et sic patet quomodo omnia
illa legalia sunt eterna quo ad eorum signifi-
cata et quo ad veritatem. nam sicut signum ve-
rificatur. ita eternificatur per suam veritatem
et significatum. Et isto modo omnia illa legalia
data fuerunt in fedus eternum. Item tercio da-
ta sunt et in fedus eternum ratione vltimati fi-
nis et premij promissi quod est summa beatitudo
pro omnibus illis legalibus. et pro observa-
tione eorum observatoribus promissa. quam promissio-
nes omnes partes veteris testamenti per christum ac-
ceperunt. quando eduxit eos de limbo. et intro-
duxit in gloriam celestem ad hebreos. xj. ubi septimo
eius fruuntur. ut patebit in tercia questi-
one. Ex quibus patet quod omnia illa legalia tri-
pliciter dicuntur eterna et esse data sub fede
septimerno. primo modo in quantum sunt data in
signum siue ratione signi. et sic fuerunt eterna
secundum quod et septima cum illa etate. secundo ratione
significati. et ratione sue veritatis. et sic ita
dicuntur magis eterna quod adhuc durat et du-
rabit veritas eorum et eternificatur usque ad iu-
dicium. Tercio modo dicuntur eterna ratione vlti-
mari finis et premij vltimate promissi. et sic
eternificatur in gloria. vnde lex moysi eternifica-
tur per legem evangelicam. et lex evangelica et-
nificatur per eternam frustionem in gloria et pa-
triam celestem. Et in hoc consistit vera intellige-
ntia illius littere gen. xvij. et exodi xxxj.

ambrosium libex.

circumcisio finis Eterna qm

significatio poris
ambrosij d

quem sen sum: Sacram
entis / dr testam^m eter
m:

¶ Ad maiore custodiam et intellectum eorum que dicta sunt in hoc articulo et duobus precedentibus. est valde aduertendum. quod in christo viatore in hac peregrinatione triplex forma consistebat. scilicet forma fuitutis. et forma unitatis humane. et forma veritatis. forma autem fuitutis dicebatur forma penalitatum et infirmitatum. scilicet famula. sitis. dolor. et mors et cetera. quae formam applicant et apostolus similitudinem carnis peccati. eo quod erat vestigium et effectus peccati ipsorum. primo peccatorum. quae formam penalitatum voluit christus sponte assumere pro peccatis. ut ille penalitates essent instrumentum ad patendum et merendum pro nobis et ad extinguendum peccatis. forma autem veritatis humane erat compositum ex corpore substantiali et anima rationali ex quibus resultat vera humanitas. forma autem veritatis erat ipsius verbum diuinum. Voluit ergo christus mori secundum formam fuitutis et penalitatum ut extingueret in nobis peccatis et penas peccati. Et voluit et mori secundum formam humanitatis. hoc est. quod anima vere fuit a corpore separata sed non mortua est secundum formas veritatis quod ut sic erat eternum et immortalis. Ita ergo patet in lege moysi erat consistens triplex forma. scilicet forma officij et signi. et forma veritatis. et forma premij finalis. forma enim officij et signi legalis erat modi prestandi sacramenta legalia et modi sacrificiorum et distinctio sacrificiorum et obsequij et discretio ciborum. forma autem veritatis erat veritas euangelica. scilicet misteria christi et ecclesie que figurabant illa legalia et in quibus illa signa fuerunt verificata. forma autem finalis et vltimati premij pro illius legis obsequia erat gratia quam per christum expectabant recipere in presenti et gloria in futuro. ut videtur in tertia questione. Istas ergo tres supradictas formas pertinebat lex moysi. eo quod erat mater christi de qua et sub qua natus et factus est christus ad galat. iii. Et ideo quod christus voluit nasci et fieri sub lege. ut eos qui sub lege erant redimeret per mortem et passionem et refractionem. Intra est quod crucifixus cum eo totam legem moysi qua erat induta. et per quam tota lex moysi fuit cum eo simul mortua et crucifixa. ut patet ad coloss. ii. Sed sic forma penalitatum et fuitutis quam pro nobis christus

ad instrumentum patendum sponte assumpsit totaliter fuit extincta et incinerata. et christus resurrexit cum sola veritate et forma humanitatis et veritatis humane et veritatis. Ita patet forma officiorum et signorum ceremonialium legis moysi que fuerat mortua cum christo mansit incinerata et putrefacta in sepulchro cum infirmitatibus et penalitatibus christi. et surrexit cum christo sola veritas legis. que est veritas euangelica per sacramentalia figurata et significata. Itaque sicut christus iam amplius non moritur. Ita nec agnus paschalis immolatur nec cetera alia immolantur nec sacrificantur. nec aliquis alius sanguis in aliquo sacramento aut sacrificio effunditur. Et ratio est namque ille sanguis qui effundebatur in circumcisione et immolatione agni paschalis et agni matutini et vesperini et vitulorum et yrcorum et omnium animalium non effundebatur nisi in signum precij et sanguinis christi effundendi in cruce. put supradictum est. ergo forma officiorum et signorum legis. velle iam finiuit cursum suum. postquam sanguis christi qui erat effundendus figuratur per illa signa sacramentalia. iam realiter effusus est. Namque sic adueniente luce extinguitur umbra. Ita presente veritate fuit extincta et cessauit signum et figura. Et sic in septem sacramentis ecclesie nullus sanguis effunditur. nam hec est veritas inter sacramenta noui et veteris testamenti. namque quasi omnia sacramenta et sacrificia veteris testamenti. fiebant in signum et figuram christi occidendi et crucifigendi et in figuram sanguinis christi effundendi. Ideo quod omnia illa sacramenta et sacrificia fiebant cum effusione sanguinis aut cum occisione animalium. Sed quod sanguis christi iam effusus est. ideo non oportet quod sacramenta ecclesiastica fiat cum effusione sanguinis. sed sufficit quod habeat virtutem ex sanguine et passione christi. et offerat christus immortalis et impassibilis quibus resurrexit cum veritate humanitatis et veritatis et cum veritate significata et figurata per leges. **¶** Ex supradictis patet quod sic in lege moysi consistebant tres forme. scilicet forma signi officialis et forma unitatis et forma premij finalis. Ita pariter consistebantur tres etates et tria secula et per aliquas tres eternitates in ea.

Analogia de creatione legum veteris

Differencia sacramentorum veteris et noui

*Riplex Eternitas scilicet
veteris legis veteris dicitur
eterna & sempiterna*

colarii

Quia prima fuit seculum et eternitas signi officii
a. i. que duravit per totum seculum le. ve. usque
ad seculum christi messie. Secunda presidebat eternitas
iustitiae legis. s. receptiois et gratie a christo usque
ad iudicium. Tercia est eternitas premij ultiatii
quam omnes pres. ve. te. accepit nunc in christo. et
ista erit sine fine in gloria celesti. ut patebit in
tertia questione. Et sic per qualiter tripliciter lex
moysi dicebatur eterna et data sub federe
sempiterno. s. eternitate ceremonialis officij.
aut eternitate veritatis. aut eternitate finis ul
tari. Et patet et qualiter lex moysi fuit et
nificata per leges et gratias euangelicas quan
tus ad suam veritatem. et eternificatur per gratias
quo ad premium ultinatum.

Lex supradicta per veritatem trium supradictorum ar
ticulorum et totius questionis nam si lex veteris non
poterat iustificare homines nec per se tollere peccata
ratione ceremonialium nisi in fide christi futuri et
veritatis euangelice per illa ceremonialia fi
gurata. ergo oportebat illa ceremonialia cessa
re et veritatem eius euangelicam iustificationem suc
cedere. vnde si lex moysi potuisset per opera sua
officialia iustificare ad vitam eternam. frustra
fuisset desiderium patriarcharum et prophetarum de
christo futuro et de lege iustificatione danda per
ipsum. vnde david iam habebat leges moysi et tamen
adhuc petebat leges iustificationem per. cxviiij.
dicens. Legem pone in domine via iustificationum
tuarum et cetera. Item si deus in lege moysi potuisset sal
uari. non petuisset saluatorem dicens. Veni ad li
berandum nos domine de virtutibus. omnia faciem tuam
et salutem enim per. lxxi. Item si lex moysi per se
potuisset iustificare non dicit. ysa. ij. Venite ad
cedam ad motum domini. et ita quod deus non exhibet
lex et verbum domini de iherusalem. Et sic discurreo
per omnes prophetas. quod omnes petebant christum saluatorem
et doctrinam eius euangelicam tanquam veritatem le
gis moysi ut in ea possent iustificari. Et sic est
dicendum de eius eternitate quod ad veritatem et pre
mium ultinatum per dicitur est. Sed nisi et ce
ci et oblati iudei non valent intelligere nec per
pe hoc sacramentum. quod si illa eternitas deberet in
telligi literaliter et simpliciter. per deberet possidere
eternum illam terram canaan quam promissa fuit eis in

*figura ad p. b. am
sacramentum legis ve
teris ex sermo iustifera
ant'*

possessione eternam in primo circuncisionis. Et tamen
non possidet illam in circuncisionem. et ideo eternitas
tam circuncisionis quam terre promissionis et totius
legis est spiritualiter intelligenda per suo significato
et per sua veritate per declarabit in in questione
¶ Sed nunc restat respondere ad argumē
ta et auctoritates modernorum iudeorum qui
bus nituntur defendere perfidiam suam. Ad
primum ergo cum dicunt quod illa lex fuit insti
tuta ad tollendum peccata et iustificandum homines
et cetera. Respondetur quod iam probatum est
in primo articulo quomodo illa lex de se nec
poterat tollere peccatum nec iustificare ho
mines simpliciter ad vitam eternam consecun
dam per opera legalia. sed solum fuit insti
tuta et data in signum figurativum et in si
gnum federeis et futuri precij per christum
soluendi in cruce et in figuram sacramen
torum ecclesiasticorum in quorum ministerio et
collatione illico soluitur precium. Et ideo so
luto precio federeis per christum illico cessa
vit signum federeis et cessarunt omnia signa fi
gurativa. cuiusmodi fuerunt omnia sacrificia et
oblatioes et cetera legalia. que nunc continu
antur et verificantur per sua vera signifi
cata. Et ideo quocienscumque hodie illa le
gala observantur per iudeos. falsificant le
gem et prophetas postquam iam fuerunt verifica
ta et impleta per christum. et iam impleverunt
officium et cursum suum. prout dicitur est.
Et ideo iudei sunt blasfemi talia falsa et in
ania signa exercentes et aspectantes. et non
solum sunt blasfemi sed et fatui. Nam ta
lia legalia non solum data sunt in signum fi
gurativum et in signum federeis et precij fu
turi. sed et in signum censualis tributii. Et
sic tota lex nil aliud erat nisi cyrographum
et contractus debitori et censualis. ad Co
locenses secundo. sed iam ille contractus fu
it rasus et ruptus per mortem creditoris
usque ad quem terminum obligabat eos lex
solvere tributum censuale. ergo sequitur quod
per mortem christi creditoris et procuratoris
dei patris totus ille populus fuit absolutus
ab illo contractu debitorio. Ex quo patet quod

fatui sunt censendi soluentis tributum ad quod soluendum non obligatur ymo prohibetur ut dictum est. tria ergo mala perpetrat iudei volentes ceremonialia obfuare. Primo enim occidunt animas suas precipiendo salutem et beneficium redemptionis. Secundo falsificant leges dantes falsa signa et expectando messiam qui iam venit. Tertio periti dicant et iurant sibi ipsis soluendo tributum ad quod iam non obligantur. Sed quartum est peius omnibus quia manent ceci in eadem perfidia obstinati.

Ad secundum est dicendum quod circumcisio et sabbatum et cetera legalia fuerunt data sub fœdere sempiterno quo ad suam veritatem et ad sua significata. et quo ad suos fines. et sic dicuntur eterna ratione suorum significatorum in quantum continentur et verificantur et eternificantur per sua significata. nam sicut illa circumcisio fiebat tunc carnaliter in signum circumcisionis spiritualis. ita fit hodie spiritualiter per baptismum. et sic est dicendum de agno paschali et de agno matutino et vesperino qui cotidie offertur quo ad suos verus significatus in sacramento eucaristie. Et sic est dicendum de ceteris legalibus carnalibus que hodie spiritualiter observantur. fuerunt etiam data illa legalia in fœdus eternum quantum ad finem ultimatum quia omnes patriarche et prophete et fideles qui observaverunt illa legalia sub pacto fidei christi venturi eternaliter fruuntur cum christo bonis celestibus et eternis quas reprobationem acceperunt in christo ad hebre. xj.

Ad tertium respondetur quod illud argumentum et illud misterium scriptum exodi. xxxij. de confirmatione fœderis per aspersionem sanguinis super altare et super populum. est gladius penetrans perfidiam iudeorum nam per illud misterium ostenditur manifeste iudeos esse perituros et violatores pacti et fœderis compositi inter deum et populum israel. Nam moyses accepit librum legis et legit spiritum coram toto populo congregato explicans omnia precepta dei. cui totus populus

respondit dicens. Omnia que locutus est deus faciemus et erimus obediens. Et tunc moyses ad confirmationem pacti occidit duodecim vitulos iuxta numerum duodecim tribuum et unam partem sanguinis asperxit super altare et alteram super populum dicens. Hic est sanguis fœderis quod pepigit dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. per quod misterium voluit deus ostendere quod illa lex et illud fœdus non erat soluendum nisi per effusionem sanguinis christi. et sic illa lex debebat durare usque ad christum qui per mortem et passionem debebat verificare omnia legalia in lege precepta. unde per hoc quod occidit duodecim vitulos significabatur quod christus erat electus duodecim apostolos per quos debebat multiplicare omnes fideles per regenerationes baptismales quorum sanguine ecclesia per christum plantata erat confirmanda et irriganda. Et figurabatur etiam quod per fidem duodecim articulum omnes erant salvandi. et per hoc quod unam partem sanguinis effudit super altare. figurabatur quod christus deus et homo erat immolans et sanguine aspergens in ara crucis. Sed per hoc quod alteram partem asperxit super populum. figuratus fuit quomodo christus propter populum suum et totum genus humanum erat effusus sanguine ut ipse a morte et captivitate et servitute peccati liberaret. Et sic voluit deus prefigurare et significare quod cum christus effunderet sanguinem suum in ara crucis. quod tunc sicut totum genus humanum esset absolutus a servitute peccati per tales aspersiones sanguinis. ita pariter ille populus esset liber et absolutus a iugo legis et liberatus ab observantia ceremonialium. Et tunc illud fœdus et pactum esset finitum et vinculum legis dissolutum. Et ideo dixit moyses. Hic est sanguis fœderis quod pepigit vobiscum dominus super cunctis sermonibus his. Id est. hic sanguis effundita in signum et figuram illius sanguinis quem effusus est christus in cruce pro omni populo. per quem sanguinem christi absolvetur .b.z.

genus humanus a iugo et seruitute diaboli. et populus israel absoluet a iugo et vinculo legis moysayce que dicitur lex seruitutis. Ex quo patet quod illud pactus et fedus obseruancie legis veteris non debebat durare nisi usque ad passionem christi per cuius effusionem illud pactus erat finitendus et absoluentus. quiquidem sanguis christi fuit figuratus per illum sanguinem quem moyses aspsit super populum et altare. unde sicut moyses dixit. Dic est sanguis fedus quod pepigit dominus vobiscum et cetera. Ita pariter christus dixit. Dic est calyx noui et eterni testamenti misterium fidei qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum. mathei xxiii. i. Dic est sanguis meus noui testamenti figuratus per illum sanguinem fedus quem moyses effudit super altare et super populum in veteri testamento in signum fedus et fidei mee passionis. Ex quibus patet quod sicut moyses effudit illum sanguinem in signum fedus et in figuram passionis christi futuri. Ita christus effudit sanguinem in cruce ad verificandum illud signum et figuram et ad complendum et finitendum pactum. Et per consequens tunc finitum illa lex officium et cursum. et per consequens tunc cessauit ab officio suo. quia tunc fuit pactus vere confirmatus et finitus per christum. Et sic patet quod argumentum quod faciunt iudei et illa auctoritas quas adducunt contra nos. est manifeste contra eos. Et destruit suam perfidiam et ostendit eos esse cecos.

Ad quartum autem cum dicunt quod illi legi nil potest addi nec auferri ex dei precepto de vetero. iij. Respondetur quod lex euangelica nichil addit nec auferit a lege quantum ad essentialia. Unde dictum est in prologo quod duo sunt consideranda in lege veteri. nam quedam sunt essentialia sicut erat fides futurorum misteriorum christi et ecclesie que in lege erant figurata. Et quedam erat accidentalia sicut erat modus colendi deum per illa legalia que erant signa et figure future veritatis. Unde future veritates que per christum com-

plete erant de essentia illorum signorum et figurarum. Et ideo lex euangelica seruat veritatem significatam per illa legalia. quia lex per moysen data sed gratia et veritas per christum facta est. Io. p. g. lex euangelica auferendo legales ceremonias a lege moysi nichil essentialia auferit postquam retinet et obseruat veritatem significatam per illa signa que erant quedam accidentalia ipsi legi. quibus cessantibus non destruitur sed construitur lex postquam sunt verificata per christum quia accidens potest adesse uel abesse preter subiecti corruptionem. Et sic patet quod nullum essentialia auferitur a lege. Et isto modo intellexit deus quando dixit. Non addetis ad verbum quod loquar vobis nec auferetis ab eo. Item non addetis nec auferetis aliquid essentialia que sit de essentia legis. tunc manifestum est quod veritas euangelica est de essentia legis. sine qua nulla pars scripture veteris. te. potest vere intelligi eo quod est eius verum significatum. nam significatum est de essentia signi ut dictum est in prologo tractatu. Tercio. regula quinta. quia signum non est gratia sui sed gratia significati ad quod essentialiter ordinatur. Ex quibus patet quod iudei moderni sunt corruptores et truncatores legis et latrones et sacrilegi. Et totaliter faciunt contra auctoritatem quam contra nos adducunt. nam intelligendo legem moysi precise ad litteram et negando et auferendo significatum spirituale et propheticum de christo futuro et de ecclesia. manifeste auferunt illud quod est essentialia et principale in lege que tota fuit data in figuram futurorum et in signum fidei et fedus de christo futuro et in signum misteriorum euangelicorum ut dictum est. g. auferendo veritatem euangelicam a lege auferunt proprium significatum et veritatem legis. quia misteria euangelica nil aliud sunt nisi veritates legis. quia lex euangelica est veritas legis veteris. Nam per misteria christi lex moysi fuit completa et verificata. ergo

Iudei negando xpm et euangelium negant
 veritatem legis et per consequens corrumpunt
 et laniant et truncant et mutilant legem
 auferendo principalem et essentielles
 partes eius. auferendo et negando veritatem
 et retinendo mendacium. nam postquam
 legalia fuerunt semel mortua cum christo
 et non surrexerunt eum eo. et impleuerunt
 officium et cursum suum. iam non sunt vera
 sed falsa signa. eo quia data sunt tantum in
 signum de futuro. que omnia sunt completa.
 Sed contra hoc arguunt iudei. vnde quia
 dictum est quod post aduentum et passionem
 christi signa legis manent falsa. tunc arguunt
 iudei dicentes. Si lex moysi manet falsa quare
 ergo vos christiani legitis legem moysi in
 ecclesia vestra. Et quare christus vester allegauit
 moysen. iohannis quinto dicens. Moyses
 de me scripsit et cetera. Ad hoc respondetur
 quod nos non dicimus leges moysi esse falsas
 primo confitemur ipsam esse veram et verificatam
 per christum. sed dicimus quod post passionem
 et resurrectionem christi obseruantia eius
 est falsa et mortifera quo ad ceremonialia.
 Vnde lex moysi potest tripliciter considerari.
 vno modo quantum ad scripturas in se
 et quantum ad intentionem dei qui dedit illam.
 Secundo quantum ad intellectum legis.
 Tertio quantum ad obseruantiam eius.
 Primo modo lex moysi est vera et ita verificata
 per christum. nam deus dedit illam legem
 in signum precipiens ut illa legalia obseruarentur
 usquequo essent impleta per christum.
 sed quia hoc iam est completum. ideo intentio
 dei et legis et fides patriarcharum et prophetarum
 manet vera. et spes eorum completa.
 Secundo modo lege manente vera intellectus
 legentis potest esse verus aut falsus. Nam
 quando iudei legunt scripturas legis et prophetarum
 non intelligent omnia illa esse impleta in christo.
 tunc intellectus eorum est falsus quia est contra
 veritatem. quod in rei veritate ita illa completa
 sunt. sed intellectus catholicus est verus quia credit
 omnia illa esse iam completa. Et ideo dicit

augustinus libro de unico baptismo. quod in
 eadem lege iudei sunt mali male intelligunt
 et christiani sunt boni bene et spiritualiter
 intelligent. nam iudei intelligunt leges ad
 litteras tantum absque sensu spirituali. sed christiani
 preter sensum litteralem intelligunt et credunt
 illam litteram quo ad sensum spirituales
 de christo et ecclesia. et credunt et affirmant omnia
 illa signa esse iam completa per christum
 Et ideo in diuinis officijs primo legimus
 moysen et prophetas ad tenendum quod omnia
 illa figurabant et prenucciabant christum
 venturum. sed postea legimus euangelium ad
 tenendum quod omnia scriptura legis et prophetarum
 fuit ita completa et verificata per christum
 in euangelio. et sic primo legimus signum
 et postea legimus significatum et veritatem
 illius signi. Et sic patet quod iudei falsificant
 scripturas legis et prophetarum negando
 eius veritatem. sed nos verificamus legem
 et prophetas spiritualiter intelligentes. Et
 ideo licet scriptura legis et prophetarum sit
 de se vera et iam verificata. tamen est falsa
 ad intellectum quo iudei intelligunt illam. Item
 non solum falsificant legem dictam sed etiam
 factam in obseruando legalia. nam licet
 obseruantia legalium esset vera ante aduentum
 christi. eo quod figurabat futurum aduentum
 christi. tamen modo talis obseruantia est falsa
 eo quod significat et designat futurum quod
 iam est preteritum et completum per christum.
 Et sic illa obseruantia legis que ante erat
 vera. modo est falsa. et tunc erat illis salubris
 ante aduentum christi. et modo est mortifera.
 Vnde ponit exemplum augustinus contra faustum.
 nam si datur metella purgatiua vni infirmo
 est sibi salubris quod purgat eum. sed si eadem
 metella datur sibi pro sanitate. est sibi nocua
 et cum interficit. Ita pariter circuncisio et ceterorum
 legalium obseruantia erant vera et salubra
 ante aduentum christi. sed modo sunt falsa
 et nocua Et sic patet quod scriptura legis
 et prophetarum est bona et vera nobis. sed
 obseruantia et intellectus iudeorum est falsus. ¶ Vnde nota
 .b.j.

q̄ opera legalium erant quedāz protestati
ones ⁊ p̄fessioēs xp̄i futuri et future redē
ptionis. et iteo ante xp̄i aduentuz erāt ve
re tales protestationes et talis p̄fessio.
seo mox talis p̄fessio et protestatio ē fal
sa quia xp̄s ias venit et redēptio ias est fac
ta. Et iteo talis obseruantia mox dicitur
falsa. Item sicut tunc opera legis profite
bantur xp̄m venturuz. ita nunc opera euā
gelica profitentur xp̄m venisse. iteo opera
euāgelica s̄ vera q̄ eoz p̄fessio ē uera. Itē ḡ
pariter opera legis mox sunt falsa q̄ eoz
p̄fessio est falsa. quia profitentur vē
turuz et futurum q̄ iam venit. Et sic talia
opera falsificant leges et p̄phetas quequ
dem scriptura de se est vera.

Quecitur secundo spe
cialiter d̄ sab
bato legali utruz debuerit ces
sare per aduentum xp̄i. Et ar
guunt obtrinati iurē moderni q̄ non. Et p̄
arguunt sic. Itāz p̄cepta moralia nunq̄
debent cessare eo q̄ sunt de iure nature. s̄
p̄ceptuz de sabbato celebrando ponitur in
ter p̄cepta moralia scripta in tabulis lapi
ceis digito xxi. ut patet exodi xx. et de vte
ro. v. igitur est p̄ceptuz morale et per cō
sequens nunq̄ debet cessare. Secundo hoc
p̄ceptum inter cetera fuit magis r̄peti
tuz et iteratuz et replicatuz a deo et sub pe
na et cominatione mortis et sub federe sē
pitemo p̄ceptuz ut patet per totuz discursu
sum legis et p̄phetaz. et maxime exo xxxj
et xxxv. ergo fuit de intentione dei q̄ nūq̄
cessaret q̄ s̄ firmis et inuariabilis celebra
retur. Itē tercio. sub eodez federe semp
itemo p̄cepit celebrari pascha et penteco
stes et festuz tabernacloz. et alia festa lega
lia Leui xxiij. et numeri xxxij. ergo nec etiā
illa debent cessare. Itē q̄rto deus p̄cepit
de vtero. iij. dicens. Non addetis aliqd̄ ad
verbum quod loquar vobis nec auferetis
ab eo. ḡ nulloin est sabbatuz auferendus. nec
nec dies d̄nica est addēda. In opposituz est
illud ysaye lxxvj. non erūt in memoria p̄io

ra. Et erit mensis ex mense. et sabbatuz ex
sabbato et c̄. Respondeo. in hac questione
erunt tres articuli. Inquirctur eniz in pri
mo an p̄ceptuz de sabbato sit mere mora
le. In secundo videbitur quomodo debuit
cessare per aduentuz xp̄i. In tercio videbi
tur quomodo sola xp̄iana religio celebrat
veruz sabbatuz et rite et debito modo ob
uat illud cum ceteris festiuitatibus.

¶ Quantuz aut̄ ad primuz primo sūt que
rente cause et condiciones p̄pter q̄s et sub
quibus deus p̄cepit sabbatuz celebrari. ex
quibus probabitur q̄ sabbati p̄ceptū ma
gis est ceremoniale q̄ morale. Unde octo s̄
querenda de sabbato. primo q̄ est sabbatū
secūdo ad q̄ fuit p̄ceptuz. tercio p̄pter q̄
quarto quanto. quinto. quomodo fuit p̄
ceptum obseruari. sexto quociens. septi
mo sub qua pena. octauo usq̄quo erat sab
batum p̄ceptuz obseruari.

¶ Quantum ad primuz est dicendum q̄
sabbatum itez est q̄ dies quietis. sabbat. n.
ebraice. idēz est q̄ red̄o latine. Et sic non
dicit dies in septimana determinataz. quia
quelibet dies septimane ad requies et festi
uitatez dedicata dicebatur sabbatum in le
ge. hoc probatur leui xxij. ubi dicit d̄s.
Mense septimo prima die mensis erit vob̄
sabbatum memoriale clangentibus tubis.
et vocabitur sc̄s. om̄e opus seruilē non fa
cietis in eo et c̄. Itē decimo die huius mē
sis septimi dies expiationis erit celeberrī
mus et vocabitur sc̄s. nichil ergo operis
facietis in eo. legitimum sempitemum erit
vobis. quia sabbatuz requietionis est. Die
nono mensis septimi a vespera usq̄ ad ve
sp̄eraz celebrabitis sabbata v̄za. Itē a die
quintodecimo mensis huius septimi erunt
fērie tabernacloz. et ita die primo et octa
uo erit sabbatuz. i. requies et c̄. Ex quibus
verbis patet q̄ sabbatum nihil aliud est n̄
requies. Secundo q̄ quolibet illoz festo
rum dicitur sabbatum. Tercio sequitur q̄
sabbatuz non dicit aliquaz dies determina
tas in septimana. quia quilibet dies festus

dicbatur sabbatum. et in quolibet die septimane poterat sabbatum celebrari. sed quia prima dies mensis vel decima vel quinquagesima poterat cadere in die lune uel martis et cetera. scilicet quod variatur mensis et tempora. prout accidit nam si hoc anno prima dies mensis est feria quinta. in alio anno erit feria tertia. et sic de singulis. Quarto sequitur quod non est unicus sabbatus sed plura sabbata. quia quilibet illarum festiuitatum dicebatur sabbatum. postquam erat dies quietis. Et ideo multiplex erat sabbatus. nam quodam dicebatur sabbatum usuale quod celebrabatur in septimo die cuiuslibet ebdomade. cetera autem dicebantur sabbata menstrualia aut annualia ut patebit.

Quantum ad secundum in quo queritur ad quod preceptum est sabbatus obseruari. est dicendum quod ad duo. scilicet ad requiem hominis et ad sanctificationem. unde duo precipiebat deus. primo ut homo cessaret ab omni opere seruilis. secundo ut sanctificaret sabbatum. id est opera sancta in eo faceret. scilicet ut in illa die soli patrie deo exhibente intendere ab omni opere alio cessando ut patet exo. xx. et xxxi. Ex hoc sequitur quod sabbatum duo importat. scilicet cessationem et sanctificationem. Tertio sabbatizare id est quod cessare et sanctificare. id est cessare ab opere seruilis. et sancta opera facere. sed quia nemo potest bona opera facere nec diem sanctificare peccando et male agendo. ideo necesse est prius a peccatis abstinere. et ab omni malo declinare. Et sic vera sanctificatio sabbati et verum sabbatizare nil aliud est nisi declinare ab omni malo et facere bonum. scilicet operari iustitiam erga deum veram patriam exhibendo et super omnia diligendo. et erga proximum iuste conuersando et mutuus auxilium rependendo. Et in hoc consistit vera sanctificatio sabbati. Ex quibus patet quod quilibet dies et quolibet tempus ad diuinum cultum et opera misericordie de dicatum dicitur verum sabbatum. et per consequens totum tempus gratie et legis euangelice est verum sabbatum ut patebit.

Quantum ad tertium dicendum quod deus propter duo precepit sabbatum celebrari in die septimo. scilicet propter duplicem memoriam. scilicet propter memoriam creationis. quia in septimo die cessauit deus et quieuit ab omni opere quod pararat. ut patet in locis preallegatis. et in memoriam exitus israel de egipto. Unde dicit dominus de vobis. Obserua diem sabbati et cetera. et memento quod seruitus in egipto. Et dominus deus tuus eduxit te inde in manu forti et brachio extenso. Tertio precepit tibi dominus ut obserues diem sabbati. Ex quibus verbis arguitur quod in die sabbati deus seruo exiit israel de egipto. Tertio precepit deus sabbatum obseruari in die septimo. nam similia verba dixit deus exodi xx. unde dicit. Sex diebus fecit deus celum et terram. et in septimo die quieuit. Idcirco precipit tibi ut septimo die obserues sabbatum. Et sic patet quod propter illas duplices memorias fuit preceptum obseruari. Secundo fuit preceptum propter signum et in signum. Unde dicitur exodi xxxi. Videte ut sabbatum meum custodiat quia signum est inter me et vos in generationibus vestris. Et ita custodiant filii israel sabbatum et celebrent illud in generationibus suis. pactum est sempiternum inter me et filios israel signumque perpetuum et cetera. Item eze. xxx. Dedi eis sabbata mea ut essent eis in signum et cetera. Ex quibus patet quod sabbatum non fuit preceptum simpliciter propter se. sed in signum et pactum. Et sic datum fuit in quadruplex signum ut dictum est de circuncisione in questione precedenti. Nam primo datum fuit preceptum sabbati in signum distinctiuum. ut per tales religionem ille populus distingueretur a populo gentili et a quolibet alio infideli. Secundo in signum figuratum alicuius future quietis. in quantum tali die christus debebat iacere in sepulcro per totam diem. Tertio in signum seruitutis et tributi. Quarto in signum fidei et fidei christi futuri. ut magis patebit. Et sic patet quod deus precepit sabbatum obseruari propter supradictas duplices memo-

his .ij. preceptis fuit obseruari sabbatum

et

.b.4.

riam. scilicet creationis et exitus israel de egipto. et propter quadruplex signum supradictum.

Quantum ad quartum est dicendum et valde notandum. quod non solum sabbatum usuale. sed etiam omnia alia sabbata annualia deus precepit celebrari in fine semper alicuius septenarii. Nam sabbatum usuale precepit celebrari in septimo die cuiuslibet ebdomade ut patet exodo xx et xxxi. sed festum nouarum frugum. id est penthecostes precepit celebrari in fine septime ebdomade post pascha. ut patet leuitici xxiij. et numeri xxiij. Et festum tubarum et expiationis et tabernaculorum precepit celebrari in septimo mense ut patet ibidem. et sabbatum terre precepit celebrari in septimo anno. ut patet leuitici xxv. et iubilium precepit celebrari in fine septime septimane annorum. qui dicitur annus quinquagesimus et sabbatum generalis remissionis ut patet ibidem. Ex quibus patet quod omnia sabbata legalia precepit deus celebrari in fine alicuius septenarii quod non factum est sine maximo misterio. nam dicitur est quod omnia sabbata dedit deus in signum figuratiuum et in signum fidei et fœderis. ergo figurabant aliquas requies in aliquo septenario futuro. sed septenarius futurum quod ille populus expectabat erat totum tempus messie. ergo sequitur quod omnia illa sabbata significabant aliquas requies in tempore christi messie in lege promissa. maior patet. nam postquam sabbatum nil aliud est nisi requies et datum ad sanctificationem et non propter se datum sed propter aliquod signum figuratiuum et semper fuit preceptum in aliquo septenario. ergo sequitur quod figurabat aliquas requies futuram in aliquo futuro septenario. Minus autem probatur. nam si omnes hebreos totus discursus mundi diuiditur in septem dies siue status et etates. Unde prima dies siue etas fuit ab adam usque ad diluuium que vocantur diem primi mundi. Secunda dies fuit a diluuium usque ad habarim. que vocantur dies secundi mundi in quo homo am-

bulbat in lege nature cum aliquibus sacrificiis. et maxime cum oblatione panis et vini in qua etate fuit melchisedech sacerdos dei excelsi. qui obtulit panem et vinum pro abraam. Gene xliij. Et sic creditur quod ille fuit ritus patrie in illa etate. Tercia dies fuit ab abraam usque ad exitum israel de egipto. que vocantur dies circuncisionis eo quod homo ambulabat per circuncisiones cum lege nature. Quarta dies fuit ab exitu egipti usque ad salomones qui edificauit primum templum que vocantur diem tabernaculi eo quod per totam illam etatem ille populus seruiebat et exhibebat deo latras in tabernaculo ut patet per totum discursum libri iudicum et primi et secundi libri regum. Quinta dies fuit a constructione primi templi usque ad secundum edificatum per zorobabel. quem dies iudei appellant diem et tempus primi templi. Sexta tandem dies fuit totum tempus a relaxatione captiuitatis babilonie usque ad destructionem secundi templi factam per ritum quod appellant tempus et diem secundi templi. Septimaque dies mundi appellantur totum tempus post destructionem secundi templi usque ad finem mundi. quem appellant diem et tempus messie. Unde quod quilibet eorum septenariorum significaret septimam etatem mundi et tempus christi in quo erat futura generalis remissio peccati. et generalis quies. ostendit beatus ambrosius in hys non penthecostes dicens. Sollemnis urgebat dies. quo mystico septemplex. orbis volutus septies. signat beata tempora et cetera.

Item infra. Patrata sunt hec mystice. pasche peracto tempore. sacro dierum numero. quo lege fit remissio et cetera. Ex quibus patet quod septenarius ebdomadarum dierum a pascha usque ad penthecostes. et septenarius ebdomadarum annorum qui dicebatur iubilium. significabat tempus christi in septima etate mundi. Et per consequens sic erit dicendum de ceteris septenariis supradictis.

Et sic patet quod totum tempus messie usque ad finem

secundi templi dicitur septima etas et septimus dies mundi. Ex quo sequitur q̄ sabbatum usuale quod deus precepit celebrari in die septimo. figurabat requiem futuram in septimo die mundi. s. qualiter homo debebat cessare ab operibus et iugo legis. et ab omni opere seruili peccati per totum tempus messie quod est sabbatum mundi figuratum per sabbatum legale. de quo tempore locuti sunt prophete. in quo tempore erant declaranda omnia secreta et enigmata legis. ut ait Rabi salomon super zachariam. quoz̄ ceremonialium intelligentia non poterant declarari nisi per regem messiam. ut dicunt hebrei. unde dicunt. q̄ nullus debet presumere talia secreta velle detegere. quia hoc pertinet ad solum messiam in suo aduentu. Quequidē secreta ceremonialium vocant tyca. i. silentium relinquendum declarandū pro rege messia. Ex quo patet q̄ omnia illa sabbata figurabāt et significabant futuram requiem in septimo die mundi q̄ est tempus messie. Sed sabbatum usuale ultra hoc figurabat futuram requiem xp̄i in sepulchro in die sabbati. in quo xp̄s iacuit per totam diem sabbati. Et sic patet quare deus precepit sabbatum usuale celebrari in die septimo. et q̄re omnia alia sabbata annualia precepit celebrari semper in fine alicuius septenarij. qz̄ omnia significabant futuram requiem in septima etate mundi. s. in tempore regis messie in quo omnia legalia debebant cessare. ut magis patebit. Quantum ad quintū cum queritur quomodo precepit deus sabbatum celebrandum et sacrificandum. respondetur. q̄ deus primo precepit q̄ homo nullus opus seruile faceret in eo. et q̄ nullus accenderet ignem in suis habitaculis per totam diem a vespera usqz̄ ad vesperam. exo. xxxv. per quod figurabatur q̄ xp̄s sol iusticie. et lumen mundi debebat tacere in sepulchro mortuus et extinctus ibi clau-

sus et sigillatus. Et tunc est quedam secta iudeoz̄. qui dicuntur charrayin in grecia et in partibus orientalibus. qui per totam diem sabbati a vespera usqz̄ ad vesperam nullum lumen accendunt. nec habent in tota domo sua. sed per totū illud tempus manent in tenebris in vno angulo domus. vñ dicunt. q̄ isti iudei qui habitant inter nos apud latinos. sunt preuaricatores legis. eo q̄ contra preceptum domini habent lumen in domibus suis in die sabbati. Ex quo patet. q̄ illi magis proprie seruant sabbatum quo ad figuram et ad litteram. q̄ isti. et magis inferius patebit. ¶ Secundo deus precipiebat sanctificari diem sabbati offerendo specialiter certa sacrificia. ut patet per totum leuiticum que omnia significabant vnum solum sacrificium mediatoris quod in cruce imolatum est. ut inquit augustinus contra aduersarium legis et prophetarum. ¶ Ad sextum autem cum queritur. quare deus totiens iterauit et repetiuit et replicauit hoc preceptum. magis q̄ alia per totum discursum legis. respondetur q̄ quia sabbatum preceptum fuit vno modo in memoriam creationis. ubi memoratur fides vnius dei creatoris. per quam fidem ille populus dicebatur specialiter populus dei celi. distinguebatur ab omnibus alijs nationibus. eo quia alie nationes adorabant plures deos. et putabant mundum esse ab eterno. Ideo deus voluit ut sabbatum celebraretur quolibet die septimo semel in septimana. ut in illo populo firmaretur memoria. et fides vnius dei creatoris. Et sic voluit repetere multociens hoc preceptum ne obliuiscerent fidē vni⁹ dei creatoris. Et s̄o dicit memēto. ut diē sabbati sc̄ificeris. Quasi dicat ne obliuiscaris fidem vni⁹ dei creatoris et ne declines ad ydola sicut ceterae nationes. Et ideo voluit deus q̄ in die sabbati legeret lex. et fierent plura sacrificia in tabernaculo et templo ut commemoraret et firmaretur fides vnius dei. eo q̄ obser-

uantia huius precepti magis ducebat eos in memoriam et fidem unius dei creatoris omnium rerum. et est causa quare deus magis precepit et dedit hoc preceptum sub cominatione mortis quam alia precepta. eo quod negligenter hoc preceptum fuisset oblitum fidem unius dei. et declinassent ad ydola cum ceteris nationibus. Et ideo precepit illico lapidibus obrui illum. qui collegit ligna in die sabbati numeri. xv. Et per hoc respondetur ad unicum quesitum cum queritur. Usquequo erat seruandum illud sabbatum dicendum. quod hoc precepit deus sub federe sempiterno exo. xxxij. Sed iam dictum est. questione precedenti quomodo data fuit circumcisio. et tota lex sub federe sempiterno in signum fidei christi futuri. Et ideo sempiternitas signi erat duratura usque ad veritatem sui significati. quod eternus idem est quod simul per totam aliquam etatem. Ideo sabbatum quo ad signum fuit eternum cum tota lege simul cum illa etate. sed quo ad suum significatum est eternum per totum sabbatum et tempus messie. ut postea dicitur. Et sic patent decem condiciones et cause. propter quas deus precepit sabbatum obseruari. Quarum prima fuit ad requiem hominis et sanctificationem ad patriam deo exhibendam. Secunda in memoriam creationis. et exitus israel de egipto. Tercia in signum distinctiuum. Quarta in signum figuratiuum. Quinta in signum federe et fidei. Sexta sub tali requie. ne accederetur lumen in domo. Septima ut in sabbato fierent lauciora holocausta et sacrificia. Octaua. fuit preceptum cum multiplici repetitione. Nonna sub pena mortis. Decima sub federe sempiterno. propter causas predictas

Die habitis. ponitur prima conclusio. scilicet quod preceptum de sabbato. celebrando. est partim morale propter primam conditionem probatur. nam primo sabbatum fuit preceptum ad requiem hominis et sanctificationem dei. scilicet. ut homo cessaret ab omni negotio mundano. ut facilius posset deo seruire

et patriam exhibere. sed hoc pertinet ad iustitiam. nam de iure nature debetur deo patria seruitus nam iustum est. ut sibi a nobis seruiatur. et sibi exhibeamus patriam seruitutem. scilicet. acorationem sub ratione summe maiestatis et domini. et oblationem ratione conseruationis et prouidentie. et hymnum et laudem ratione bonitatis et beneficiorum omnium ab eo receptorum. Et hoc dicitur ipsa iusticia moralis. Et ideo patria est de iure nature et morali apud omnes nationes. licet modus exhibendi istam patriam sit diuersus. quia hoc pertinet ad veram fidem et virtutes theologicas. que credit verum obsecrum. circa quod et ordinat verum modum secundum precepta diuine legis. Sed vniuersaliter loquendo. hoc preceptum est morale. eo modo quod dictum est. Et ideo ut sic non sibi determinat magis unam diem quam aliam sed oportet ut aliqua dies in septimana ad huius sanctificationem et patriam sit deo dedicata. Et ut sic hoc preceptum est stabile et eternum ut patebit.

Secunda conclusio. quod preceptum de sabbato celebrando magis est ceremoniale. quam morale. probatur. nam hoc preceptum datum est cum decem conditionibus. sed secundum omnes alias condiciones. preter primam est ceremoniale. quia omnes ille condiciones sunt ceremoniales. et pertinent ad ceremonias. igitur est magis ceremoniale quam morale. quia tantum est morale per primam conditionem. scilicet. in quantum datum est ad requiem hominis et sanctificationem dei. ut dictum est. Sed hoc probatur per singula nam primo est morale in quantum fuit datum in memoriam creationis. eo quod illa creatio mundi materialis fuit figura recreationis et redemptionis generis humani. nam sic sex diebus creauit deus celum et terram. et in septimo requieuit ab omni opere quod pararat. Ita pariter christus incipiens a die dominico. quo intrauit iherusalem per sex dies operatus est nostram redemptionem Quia feria secunda et tertia disputauit

cum scribis et phariseis in templo unde conceperunt odium contra eum et feria quarta fuit venditus . et feria quinta fuit captus et feria sexta fuit crucifixus . et in die septimo per totam diem quieuit mortuus in sepulcro vnde totus iste discursus nre redēptōis fuit figurat⁹ p̄ illū septenāiū creatōis: i c⁹ figura d̄a p̄cep̄ sabōz celebrā Et sic patet q̄ quo ad illam memoriā creatōis est cerimoniale . eo q̄ illa creatio fuit signū et figura nostre redēptionis. Item fuit etiā cerimoniale inquantū fuit p̄ceptū in memoriā exit⁹ israel de egipto eo q̄ ille exitus fuit figura exit⁹ sanctorū patrum de limbo inferni. Vnde sicut in illa nocte egiptus fuit expoliata et israel liberat⁹ et c. per hoc figurabatur q̄ in tali nocte sequenti sabbatum xp̄s debebat infernum expoliare et fideles veteris testamenti de inferno liberare. qd̄ impletum fuit i nocte resurrectionis. Et ideo in huius figura p̄ceptū sabbatum obseruari vt p̄allegatus est de vtero nomij. v. ¶ Itē hoc p̄ceptū fuit vere cerimoniale inquantum datum est in signum distinctiuum et figuratiuum aut in signum federis et fidei. quia vt sic non fuit p̄ceptum in gracia sui. sed gracia significati futuri. sed inquantū figurabat futuram quietem xp̄i in sepulcro . s. per totam noctem sabbati debebat iacere et quiescere mortu⁹ in sepulcro: aut inquantum figurabat sabbatum mudi in septima etate ¶ Item fuit cerimoniale inquantum fuit p̄ceptum obseruari in die septimo cetermitate. eo quia significabat qualiter i septimo die mundi . s. in seculo et in tempore messie omnia cerimonialia debebāt cessare et oia visio et p̄bia erat finienda et peccatum et iniquitas debebat finem accipere. Danielis . ix. Et per eandem rationem omnia festa annualia erant cerimonialia . eo qz oia data sunt et p̄cepta celebrari in fine alicuius septenarij. eo q̄ figurabant requiem et misterium in septima etate mundi. tempore xp̄i istam festus penthe. qd̄ fuit p̄cep-

ptum celebrari in fine septime etomade a pascha in memoriā dationis legis. que data fuit in monte synay in signis et nube ignis. Figurabat: q̄ quinquagesimo die p̄ resurrectionem xp̄s mittere debebat spm̄ sanctum in discipulos in linguis igneis et illustrare apostolos et dare eis dona graz̄ ad intelligendas veritatē legis et p̄baz. Et ita pariter in mense septimo p̄ceptū illa tria festa celebrari: prout figurabant qualiter in septimo die . s. in tempore xp̄i debebat fieri generalis expiatio et purgatio et redēptio per xp̄m: et qualiter debebamus quiescere in tabernaculis istius ecclesie p̄ graz̄et i futura ecclesia p̄ gl̄iam. Et sic patet q̄ totū tēp⁹ gr̄e ex quo xp̄s resurrexit dicitur sabbatum mudi in quo q̄scimus ab operibus legis cerimonialib⁹. Et dicitur septim⁹ mensis mundi in quo celebramus illa tria festa quo ad verum significatum. et dicitur etiam ann⁹ remissionis et indulgentie et libertatis . vt patet ysaye. Lxi. et patebit infra. ¶ Item hoc p̄ceptū fuit cerimoniale ratione modi colendi. nā de⁹ p̄cepit. Exodi. xxxv. q̄ nill⁹ haberet sic accēderet ignem in habitaculis suis per totam diem sabbati. sed hoc mysterium non potuit esse gr̄a sui nec alicui⁹ rei p̄terite ergo fiebat in signum alicui⁹ rei future sicut omnes iudei p̄cedunt. quia significabat in tempore messie. quia omnia illa mysteria secreta que tycu. i. silētij appellāt iudei erant detegenda in tempore messie. Et ideo figurabatur qualiter xp̄s lumen mundi debebat iacere extinctus et mortuus et abscondus in sepulcro per totam diem sabbati Et sic patet q̄ erat p̄ceptū cerimoniale Nam omnia illa dicuntur ab eis cerimonialia de quibus non possunt redere rōem sed sunt relinquenda pro tempore messie declaranda .

¶ Tercia conclusio. q̄ p̄ceptum de sabbato celebrando partim est iudiciale. probatur. nam illa p̄cepta sunt iudicialia apud eos que obligabant ad penā trāsgres-

fores et maxime que fuerunt data sub co-
minatione mortis. sed preceptum sabbati
fuit datū sub cominatione mortis. exodi.
xxxj. et xxxv. g̃ sequitur q̃ est partim iudi-
ciale. vnde hec est etiam causa quare deus
totiens replicauit et repeciit hoc preceptū
ostendens ip̃m esse iudiciale. t̃eo precepit
lapidari colligentem ligna in sabbato nu-
meri. xv. Ex quibus omnibus patet q̃
preceptum sabbati non est mere morale
nec etiam mere cerimoniale. sic mere iu-
diciale. sed partim est morale et partim
cerimoniale et partim iudiciale. Ideo in-
quantū est morale ponitur inter precepta
moralia. Exodi. xx. et de vtero nomij. v. s̃
inquantū est iudiciale ponitur inter pre-
cepta iudicialia Exodi. xxij. Sed inquan-
tum est magis cerimoniale: et significati-
uum de futuro ponitur inter cerimonia
in omnibus alijs locis. ut patet per totum
discursum legis et prophetarum. et hoc de
primo articulo.

Quantum ad s̃ articulum ponitur
prima conclusio. s̃. q̃ adueniente x̃p̃o
puta postq̃ resurrexit x̃p̃s debuit cessare
preceptum de celebrando sabbato. Proba-
tur. nam illud preceptum fuit cerimoniale
ergo debuit cessare in aduentu x̃p̃i. Ante-
cedens patet per ea que dicta sūt in primo
articulo. Consequentia etiam patet. Nam
dictum est per iudeos: q̃ secreta cerimo-
nialia non sunt detegenda usq̃ ad
tempus messie. qui omnia enigmata et se-
creta legis debet declarare. Sed omnia illa
signa et enigmata fuerunt in x̃p̃o cōpleta
et per ipsum declarata: Igitur adueniente
x̃p̃o omnia debuerunt cessare. ¶ Item pro-
batur t̃em. Nam adueniente veritate et
vero significato debent signa cessare. sed
sabbatum fuit preceptum in multiplex si-
gnum. ut probatum est in primo articulo.
ergo adueniente veritate et significato il-
lorum signorum debet sabbatum cessare:
s̃ x̃p̃s p̃pleuit in se om̃es veritates signifi-
catas per sabbatum et per signa sua. ergo

sabbatum debuit. ymo cessauit in aduentu
x̃p̃i. postq̃ in christo omnia signa fuerunt
impleta. Sed probatur.

per singla eadē conclusio. Ad cui⁹ in tellectu
est primo notandum secundum augusti-
num in primo de doctrina xp̃iana et cōtra
faustum. q̃ ista differentia est inter res et
signum. Nam res est gracia sui. sed signum
non est gracia sui sed gracia veritatis rey
per ipsum signum significate et figurate.
Sed quia lex vetus non fuit data abso-
lute in rem sed in signum. Ideo non fuit
data gracia sui sed gracia rey et veritatis
per ipsam significate.

¶ Sed est vltterius aduertendum q̃ licet
om̃ia signa significant aliquam rem et ve-
ritatem. tamen nō om̃ia signa significant
eodem modo suaz veritatem. Nam quedā
significāt suam veritatem de presēti tantū
sicut circulus ante tabernam significat vi-
num de presēti. quedam autē signa signi-
ficant suam veritatem tantum de futuro
et de longe exempli gracia. Nam in litto-
ribus marinis in turrib⁹ altis ponunt spe-
culatores qui videntes a longe naues; aut
galeas veire p̃ m̃re illico eleuāt signū nū-
a longe venientis. Et sic cognoscunt ciue⁹
ciuitatis et expectant nauem venturam
sed postq̃ nauis aplicat ad portū illico spe-
culator remouet signū q̃ aliter signū cēt
falsum et frustra quia illud signum ita est
de futuro q̃ non de presēti. Aliter decepe-
ret aspectantes. Et talis mos seruatur i
ciuitate barchinonen si. q̃ est sita iuxta mon-
tes iouis in vertice cuius est turris vbi con-
tinue spectator circūspicit ⁊ speculat a lon-
ge naues veientes et facit signa sup̃dicta
Et idē mos seruatur in ciuitate maloricaz
et pluribus alijs locis marinis. Item iste
modus seruabatur rome in kalendis pro-
nūciandis. nā rome in quolibet mense fie-
bāt nundine diuersaz mercū. Et quelz nū-
dine habebāt sua distincta priuilegia. Ideo
nundine future pronūciabātur per decem
et octo dies ante principium mensis vo-

canto mercatores ad nūdinās. et p̄nunciā
 anto p̄uilegia nūdināz illius mensis.
 Et sic p̄eco exibat in forum. et cum tuba
 clamabat dicens. Ralo. Ralo. vnde q̄tiens
 clamabat Ralo tot dies. remanebant usqz
 ad p̄ncipiū mēsis in q̄ nūdine iocoabātur.
 Et sic per illos xvij. dies semper ille p̄eco
 p̄ocebat diminuēo dies. usqz ad p̄nci
 p̄ium mensis. in quo iam incipiebant nū/
 dine. Et ex tunc p̄eco iam non amplius cla
 mat Ralo sic kalendas. sed clamabat. no/
 nas. nonas. quasi dicat. iam venerūt nūdi
 ne. Et sic cessabant kalendae. eo qz erant si/
 gna tantum de futuro. sed none erant tñ
 de presenti. Ita ergo pariter est dicendus
 de lege veteri et euangelica. nam sacramē
 ta et sacrificia. et omnia ceremonialia legis
 veteris erant signa tantū de futuro et non
 de presenti. Itēo patriarche et prophete et
 tota lex significabat xp̄m de futuro. qui oīa
 illa signa debebāt verificari. sicut illud si/
 gnum speculatoris significabat nauem de
 longe venientem. Et sicut ille p̄eco roma
 nus clamabat et p̄nunciabat nūdinās fu
 turas in mense sequēti. Ita lex et p̄p̄be cla
 mabant et p̄nunciabant xp̄m venturum ī
 tēpore gr̄e et in seculo et mēse gr̄e. Et itēo
 sicut aplicante nauē ad portū speculator de
 clinat et remouet signum. Ita pariter ve
 niente xp̄o in carnem et ad passiōem et re/
 surrectionem / cessauerūt omnia signa et ce
 rimonialia legis. que xp̄m venturū figu
 rabāt. Et sicut veniente p̄ncipio mēsis ī
 quo iocoabantur nūdine. itēo p̄eco ampli⁹
 nec clamabat nec p̄nunciabat kalendas
 sed clamabat nona nonas. i. iam venerunt
 nūdine. Ita pariter adueniente xp̄o cessa
 uit clamare lex et p̄p̄be. qui solum clama
 bant et figurabāt xp̄m futurum. sed tunc
 clamauit et incepit clamare euangelium
 ānunciāo xp̄m venisse. Et sic ē dicendus
 qz lex et p̄p̄be. non erant signa de presenti
 sicut circulus ante tabernam. sed erant si/
 gna tñ de futuro. sicut signa speculatorz.

et sicut clamor kalendas. Et itēo adueni
 ente xp̄o cessauerunt omnia ceremonialia et
 lex et p̄p̄be. Et itēo daniel fuit sicut p̄eco
 romanus. nam sicut ille p̄nunciabat nū/
 dinas per xvij. dies ante. Ita daniel p̄e/
 nunciavit aduentū dicēs x̄ p̄. Lxij. eboma
 das occidetur xp̄s et c. Et qz in aduentu et
 morte xp̄i debebat cessare lex et p̄p̄be. itēo
 dicit daniel qz tunc cessabit omnis visio et
 p̄phēcia. ut finis accipiat p̄c̄m et c. Et qz
 tota lex debebat cessare / itēo subdit. Cessa
 bit hostia et sacrificium in templo et c. Ex
 supradictis patet. quom̄ ceremonialia erāt
 signa non de presenti / sed de futuro. Et itēo
 ceouerūt cessare adueniente xp̄o in q̄ntum
 erant signa eius de futuro. pro cuius decla
 ratione p̄nitur p̄ma cōclusio. qz sabbatū
 aliquāo debuit cessare. probatur. nam sab
 batum datum fuit in signum future veri
 tatis et non gr̄a sui. q̄. adueniente verita
 te / debebat cessare. qz postq̄ signum est ve
 rificatū per suum futurū significatum. ce
 bet cessare. qz amplius iam nō esset verū
 sed falsum signum. qz de ratione signi rep
 future est. ut cesset postq̄ est verificatum
 adueniente veritate. Secūda conclusio. qz
 sabbatum legale cassauit per aduentū xp̄i
 probatur. nam sabbatum legale fuit p̄ce
 ptum in multiplex signum et cum illis cō/
 dicionibus significantibus futuras verita
 tes per xp̄m implendas. sed omnia illa signa
 cum suis condicionibus fuerūt impleta et
 verificata in xp̄o. q̄ totum sabbatum cum
 suis signis fuit verificatum per xp̄m / et p̄
 aduentum eius. q̄ tunc debuit cessare et ces
 sauit de seculo. Maior est nota / et probata in
 p̄mo articulo et doctrina p̄cedēti. Mi
 nor probatur per singula. nam p̄mo xp̄s
 verificauit sabbatum in q̄ntū fuit p̄ceptū
 in memoriam creationis. eo qz ille discursus
 creationis figurabat. p̄mo discursus
 n̄re redēptiois. nā sic de sex diebus creauit
 celū et t̄ras. Ita xp̄s de incarnat⁹ p̄ sex dies
 laborauit in n̄ra redēptioe et recreatione.

et in septimo die per tota dies mansit in sepulchro mortuus cessando a labore corporis. Item verificavit sabbatum. In quantum visus illorum sex dies figurabat qualiter homo mysticus per sex dietas debebat peregrinari per hunc mundum. sed in septimo die debebat in christo ab omnibus operibus legis desistere. Item verificavit sabbatum in quantum fuit datum in memoriam exitus israel de egipto. Nam sicut moyses illa nocte expoliuit egiptios et liberauit et ditavit hebreos. Ita christus in illa nocte resurrectionis que fuit nox sabbati precedentis expoliavit infernum et liberauit omnes fideles veris testamenti. Ex quo patet. quod postquam illud signum fuit verificatum non est amplius celebrandum sabbatum legale. non licet sabbatum fuerit preceptum in memoriam illorum duorum misteriorum. scilicet creationis et exitus egipti. tamen quia illa fuerunt et facta in signum nostre creationis et liberationis. Item illis verificatis debuit. et talis memoria cessare. Item fuit sabbatum verificatum et cessavit in quantum fuit preceptum in signum distinctionis. ut ille populus distingueretur a populo gentili. et ceteris nationibus. que non credebant creationem. et adorabant plures deos. sed post aduentum christi totus populus gentilis venit ad fidem christi. et credidit unum deum creatorem et etiam redemptorem. ergo amplius non fuit necessarium sabbatum celebrari propter tale distinctionem. et sic illico debuit cessare. Item debuit cessare et fuit verificatum. in quantum datum fuit in signum figuratum sepulture christi et in quantum datum in signum fidei christi futuri et in signum seruitutis. quia christus per suam sepulturam ipsum sabbatum verificavit et expleuit. et omnes a fuitute legis liberauit. Item sabbatum fuit verificatum in quantum fuit preceptum celebrari in septima die. quia ut sic figurabat requies futuram in septima die mundi. in qua christus venit. nam christus per septem dietas peregrinatus est ab adam. usque ad eius aduentum in patriarchis et prophetis. sed in septima die et etate mundi apparuit incarnatus et quiescit a peregrinatione et operibus legis sancta re-

ceptione. et quiescit et quiescit in nobis et nos in eo per gratiam in toto isto septimo die mundi usque ad secundum aduentum. Et sic est dicendum de ceteris sabbatis annualibus que fuerunt precepta celebrari semper in fine alicuius septennarii. quia omnia figurabant requiem in hoc ultimo seculo messie qui dicitur septimum die et septimus annus et septimus mensis mundi. in quo deus verificavit omnia illa sabbata. Ex quo patet quod omnia illa debent cessare. Item deus verificavit sabbatum in quantum deus precepit ut nullus accenderet lumen in domibus suis. quia in tali die christus lumen mundi iacuit mortuus et sepultus. et extinctus et clausus in sepulchro prout illud figurabat. ergo post sepulturam christi amplius non est celebrandum.

¶ Probat secundo ista conclusio. nam sabbatum fuit mortuum et non surrexit cum christo. ergo cessavit post resurrectionem christi. consequentia patet. antecedens probatur. prout fuit dictum in precedenti questione. nam christus fuit crucifixus in die pasche. quod tunc accidit in die venis. ergo fuit pascha crucifixus cum christo. et per pascha fuit et sepultus cum christo in eadem die. quia omnia ceremonialia que ad christum ordinabantur fuerunt cum eo crucifixi in quantum christus erat finis et veritas legis. quia omnia legalia tendebant in ipsum tanquam in finem et terminum. ergo cum eo omnia legalia crucifixi sunt et sepulta. Et per pascha sabbatum fuit cum eo sepultus. quia per totam diem fuit cum eo clausus et sigillatus in sepulchro. sed quoniam christus resurrexit. nec fuit cum eo pascha nec sabbatum. quia in sepulchro manserunt. sed sola dies dominica surrexit cum christo. Et sic patet quod sabbatum cum pascha fuit in cineribus in sepulchro cum omnibus ceteris legalibus. sic dictum est in questione precedenti. et per pascha nec pascha nec sabbatum debent amplius celebrari. quia res mortua et in cinerata non debet celebrari. hanc conclusionem probat apostolus ad colossenses. Secundo non dupliciter probat ibi sabbatum et cetera legalia cessasse per mortem christi. uno modo in quantum erant contractus debito qui obligamus ad legem fuam. usque ad mortem testatoris. ergo sequitur. quod mortuo creditore mor-

tuna fuit et teletus et rarus ille contractus et obligatio. Item mortua fuit etiam lex in quantum xps qui erat finis legis crucifixus eam secum et affixit cruci. unde ait aplos. vos cum essetis in delictis et preputio carnis v're et viuificauit eum illo tonas vobis oia delicta delens qd aduersum nos erat cyrographum decreti. qd erat contrarium nobis et ipse tulit de medio affigens illud cruci. Et expellens principatus et potestates et cetera nemo igitur vos seducat aut iudicet in cibo aut in potu. aut in parte diei festi et neomenie aut sabbatorum. que sunt umbra futurorum. corpus autem xpi. Ex supradictis interdicit aplos dicere. qd sabbatum et legalia cetera erant quedam oia et figura et quodam cyrographum debitoz. iteo oia fuerunt mortua cum xpo et rasa. et per consequens nullus obligatur amplius ad seruandum ea. hoc ite probat ad roma. ix. in qntu lex erat contractus matrimonialis ut dictu est. probatur ista eade conclusio pluribus auctoritatibus veteris testameti. Et p ysay. p ostendens post aduentum Messie sabbatum et cetera legalia abolenda et non acceptabilia deo. dicit dñs. Non offeratis ultra sacrificiu frustra incensum abominatiois michi est. neomenias et sabbatum et festiuitates alias non ferat. iniqui sunt cetus vni kalendas et solennitates vestras obiuit anima mea. Ex quo patet qd post aduentum xpi sabbata et cetera legalia non solum sunt castra sed etiam deo abominabilia. Item ysa Lxxj. dicit dñs qd non solum mutabit templum et sacrificia veteris legis. sed etiam sacerdotium ad conuersos de populo gentili et mutabit omnes festiuitates et sabbata. omni ait. Mitta ex eis qui saluati fuerint et annunciantur gentibus gloriam meam. et assumam ex eis sacerdotes et leuitas dicit dñs. qd sic celi noui et terra noua que ego stare facio coram me. sic stabit nomen vni et semine vni. Et erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato et cetera. Ex dictis in toto isto vltimo capitulo patet qualiter xps debebat creare nouam ecclesiam et noua sacrificia et nouos sacerdotes. et per consequens totam legem. que translata

sacerdotio. necesse est. ut legis translatio fiat. Et etiam debebat mutare nomen illius populi in populum gentilem simul cum sacerdotio. nam populus gentilis debebat nominari nomine israel et leui. Et per omnes populos gentiles debebat hereditare sacerdotium et nomen israel et semine abrahe. Et subdit qualiter oia festa legalia erant mutanda in festa euangelica. nam ex sabbato legali debebat succedere sabbatum euangelicum in sequenti die dominico. Item hoc ite probatur magis clare hysce xxxj. ubi dicit dñs comminatio populo iudayco. Ecce dies veiet dicit dñs. Et non dicetur ultra viuit dñs. qui eduxit filios israel de terra egypti. sed viuit dñs qui eduxit filios israel de terra aquilonis et de vniuersis terris. ad quas eiecit eos et cetera. Ex dictis in hoc capitulo patet qualiter pascha et sabbatum que celebrantur in memoriam exitus de egipto erant mutanda et abolenda. et erat celebrandum festum nouum in memoriam resurrectionis et nostre redemptionis. que est dies dominica etc. Ex quibus verbis asserunt salmutiste. qd quoniam veiet messias in lege promissus debet mutare omnes festiuitates et cetera legalia. Ex quo patet finem eos. qd legalia aliquando debent cessare. et per consequens non sunt eterna simpliciter. prout arguit contra nos. et sic contradicunt sibi ipsis. Item hysce xxxj. Ecce dies venient dicit dñs. et feriam domum israel. et domum iuda fedus nouum. non finem pactus quod pepigi cum patribus eorum cum educerem eos de terra egypti. et prima post dies illos dicit dñs dabo legem meam in visceribus eorum. et in coruibus eorum scribam eam etc. Ex quibus patet. qd rex messias aliam legem et aliud pactum erat daturus in aduentu suo. et non erat daturus legem scriptam in cartis. sed in cordibus et visceribus hominum per se ipsum predicando in persona. Et per consequens illud sabbatum et cetera legalia erant abolenda. Hoc ite probatur dante ix. ubi computatis lxxj. ebdomadibus dicit. qd in vltima ebdomada occidetur xpus et castrabit hostia et sacrificium et in templo erit aboiatio et desolatio. et per omnes cessabit.

sabbatū in quo talia sacrificia offerebātur et c. Nam ad hoc erat dedicatū sabbatū et cetera festa. quia sub eodem pacto erāt data festa et sacrificia. cessante ergo templo et sacrificio cessat etiam et sabbatū. hoc idē probatur osc. xx. ubi cū dñs comiatur reprobatioēz populi iudayci et predicat electioēz et substitutioēz ppli gētilis. inf cetera dicit. Cessare faciam omne gaudium eius et solemnitatē eius. et neomenia eius et sabbatū eius. et oīa festa et tēpora eius.

¶ In e caplo rēto subdit. dicit multos sece bunt filij isrl sine rege/ sine p̄ncipe et sine sacerdotio. et sine altari/ et sine effot. et tē raphin. Et post hec reuertētur filij israel. et querrnt dñz deū suuz et dauid regē suū Et pauebūt ad dñm et ad bonū eius in nouissimo diez. s. post mortē anti xp̄i. prout alibi declarabitur. Et sic ad probationem huius cōclusionis possūt adduci in fine auctoritates p̄phaz. que nichil aliud clamāt / n̄ q̄ oīa sacrificia et oīa legalia debebāt cessare in aduētū xp̄i. eo q̄ oīa figurabāt miseria per ip̄m implēda. et quō oīa erāt via in ip̄m tanq̄ finē et tēminū. et quō in eo debebant consummare cursuz et officium suum.

Quantū ad terciuz articulu est p̄mo notāduz. q̄ q̄ sabbatū fuit p̄ceptuz ad requiez/ et cessatioēz respectu hoīs. et ad sc̄ificatioēz respectu dei. et datus fuit in signū. itēo quatuor sunt cōsiderāda in celebratione/ et obfuitia sabbti. Primo signū siue sabbatū figuratū. Secundo veritas signi. i. veruz sabbatū figuratū. Tercio cessatio siue modus cessandi. et a quibz est cessandū/ et abstinenduz. Quarto est cōsiderābus modus. sc̄ificādi sabbatū. Quātuz ad primū iam dictuz est. q̄ sabbatū significati uuz fuit determinatū a deo in septima die septimane in signū future. q̄ et oīs xp̄i in sepulchro. in septima die. et in signum n̄re detis per gr̄az in septima die mūdi. q̄ d̄oz signum iam est verificatuz per xp̄z. et per consequēs iā cessauit. ut probatuz est in secūdo articulo. Quātuz ad secūdū. dictū ē. q̄ verū sabbatū figuratū et verificatū ē to-

tum tēp̄a gr̄e/ in quo sum⁹ a resurrectione xp̄i. vsqz ad generalem resurrectionēz n̄raz in die iudicij. Quātuz ad t̄ciuz dictū ē quo modo tali die cessandū est ab omni opere serulli/ et prohibito. q̄ aliter nō eēt celebra re/ sed violare et p̄uaricari sabbatū. Quātum ad q̄rtuz est dicenduz. q̄ vera sc̄ificatio sabbati est facere opera sc̄ia in eo erga deū et proximu. opera sc̄ia erga deuz est. exhibitio vere et perfecte patrie. opa sc̄ia erga proximu sunt opa mie et iusticie. et iste est verus modus sc̄ificandi sabbatuz

¶ Dis habitis poitur p̄ria cōclusio. q̄ iudei moderni celebrāt falsum sabbatum. p̄ batur. nam sabbatū fuit p̄ceptuz celebrari in septima die in signum sepulture xp̄i future. et in signum future cessatioēz ab operibus legis in septima die mundi. sed utrumqz signū fuit iam completū et verificatum per xp̄m. q̄ iaz xp̄s per totā septimam diem naturalem iacuit in sepulchro Et iam venit et sumus in septima die mūdi/ et in tēpore gr̄e. in quo debemus abstinere ab omni opere serulli legis et pcti. q̄ si gnum iam cessauit. nec est amplius aspiciendū. q̄ iam manet falsum. sic signum nauis venture manet falsuz. postq̄ nauis applicuit ad portum eo q̄ illud signuz ē tantuz de futuro. ut dictū est. Et sicut clamor lzalendaz eēt falsus in p̄ncipio mēsis quā tam nundine sunt incoate prout dictuz ē. Ex quibus patet. q̄ iudei celebrant falsum sabbatum.

¶ Secūda cōclusio. q̄ nō soluz iudei celebrant falsum sabbatū in tali die. Quātū ad signum sed etiā quātū ad integritatem tēporis. q̄ nō obseruant diem naturalem et integrum litteraliter p̄ceptū q̄ ad hunc non seruāt sabbatū litteraliter. probatur ista cōclusio. nam dies naturalis et integer fm scripturā veteris testamēti mensurabatur a mane vsqz ad mane. ut p̄ gen. p̄. Nam deus in prima die mundi que fuit dies dñica de mane inceptit creare lucē et diuisit lucem a tenebris. et sic discurreto factuz ē vespere/ et nox et discussa nocte

Factus est mane in die lune et feria secunda et sic factus dies unus. i. dies primus ut dicit glosa. et sic patet quod dies primus fuit a principio diei primi usque ad mane alteri in quo mane incepit dies secundus. et sic patet quomodo in dies precedebat noctes secundum ordinem nature. Et sic discurrunt per omnes dies in feria sexta de mane expletus fuit dies quintus et incepit sextus in quo deus creavit animalia terrestria quod impedia et creavit homines. et sic in illa die factum est vesper et transacta nocte factus est iuxta et completus dies sextus in principio sabbati quod finis unius diei erat principium alterius. Et tunc in septimo die de mane in principio lucis finito die sexto deus incepit quiescere ab omni opere quod pararat. et significavit illas dies ut patet in textu. Ex quo sequitur per quod illa dies septima non incepit in vesper noctis precedentis. quia illa nox precedens tota pertinebat ad dies sextus. sed incepit de mane et duravit usque ad aliud mane in quo incepit dies octava. Item sequitur quod deus non incepit sabbatizare et quiescere nisi in die septimo de mane in principio lucis quia ibi fuit expletus dies venteris et incepit sabbatus. Ex quibus omnibus patet veritas huius sententie. scilicet quod non servant integrum sabbatum quantum ad tempus primo truncatus et diminutus et inceptus. nam usurpant noctes precedentes que pertinent ad dies venteris. et dimittunt noctes sequentem que pertinet ad dies septimas. quod non vere sabbatizant totas dies septimas quia incipiunt desistere in die venteris de sero et revertuntur ad laborandum in die sabbati de sero. et sic auferunt totam noctem sequentem que secundum ordinem nature pertinet ad diem septimam usque ad mane et principium diei octave. ut patet in littera libri geneseos. Et sic patet quod ad huc literaliter non vere et perfecte observant sabbatum in memoria creationis prout se putant et asserunt servare. Sed ad hoc respondet iuxta dei. quod verum est quod iste suspicatus est verus ordinem dies secundum naturam et litteras. Sed deus dedit eis modum servandi sabbatum Leuit. xxiiij. cui dixit. A vespera usque ad vespas celebrabitis sabbata vestra. Et ideo incipiunt sabbatizare

in vespera noctis precedentis usque ad aliam vespas. Sed tunc non evadunt argumentum et rationes que semper manet septima dies violata et truncata et diminuta. Et per quod non vere celebraretur in memoria creationis. nec eo in quo deus eam celebravit et significavit. et sic deus esset contrarius sibi ipsi. Et ideo illa sententia iudeorum qui dominum charraz hoc inveniunt ens fugere et vitare volentes glosant illud dictus. scilicet a vespera usque ad vespas. i. a nocte usque ad noctes inclusive celebrabitis sabbata vestra. Et sic incipiunt cessare a vesper noctis precedentis et finiunt sabbatum suum in die octava de mane. Et sic per duas noctes cum tota die inter medio celebrant sabbatum a nocte usque ad aliam noctes inclusive in quo tempore nec accendunt nec habent lumen in habitaculis suis prout deus precepit exodi xxxv. Et ideo dicunt quod isti iudei vocati Rabanim qui habitant inter nos non sunt veri iudei. sed pervertitores et non observatores legis et quod omnes sunt damnati et maledicti. Item nullo modo volunt cum eis conversari. Item dicunt etiam isti charraz quod deus non solum precepit celebrari in memoria creationis sed et in memoria exitus israel de egipto. ut patet de vetero. v. Unde asserunt quod in nocte sequenti sabbatum exiit israel de egipto et quietuit a dura servitute. Et ideo dicit dominus de vetero. v. Memento quod servulatus in egipto. et dominus deus tuus eduxit te inde. Jo circo precepit tibi ut observas dies sabbati et cetera. Et ideo ad tollendum hoc dubium est dicendum secundum Augustinum quod tam locutio dei de precepto sabbati quam locutio moysi de quiete dei in septimo die est figurative intelligenda. nam basilus in suo exameron. et Augustinus in xi. de civitate dei. et super geneseos ad litteram dicunt omnia esse simul creata et per suas formas distincta iuxta illud sapientie libri. Quia in eternum qui creavit omnia simul. Sed dicit basilus quod in principio libri geneseos distinguuntur dies secundum ordinem nature et non secundum ordinem et successionem temporis. unde quia

continens precedit cōtentus. et res prece-
dit suus ornatu3 fm naturaz. Itē ibi in tri-
bus primis dieb3 memorat creatio et di-
stinctio celoꝝ et elemētoꝝ et in tribus se-
quētib3 describitur ornat3 eoz. Aug3 autē
refert illos sex dies ad cognitiōez angloꝝ
quōdā autē alij dicūt similit̃ om̃ia siml̃ creata
sed referūt illos dies ad cognitiōez et con-
tēplationez ip̃i3 adam. naz qño deus duxit
om̃ia creaturas ad adā ut imponet eis no-
mina fm naturas et proprietates suas in pri-
mo die t̃p̃is per totā diez contēplat3 est na-
turā angelicaz. et in sc̃do naturā et ordiēz
celoꝝ. et in t̃tercio ordiēz et nasas elemē-
toꝝ. et i trib3 sequētib3 dieb3 contēplat3 est
naturas astroꝝ. et volatiliū et natatiliū et
om̃iūz aialūz usq3 ad hoīez inclusiue. 7 sic
unicuiq3 imposuit nomē fm naturā et pro-
prietatē suaz. s3 post oīa ista in die veneris
pecauit. Et sic die septio d̃z deus quieuisse
ab oī ope et c̃. Aug3 autē et basil3 dñt qd p
illuz ordiēz diez et quietē dei intēdit mo-
yses etiā i deo esse imitatē psonaz. i unita-
te substātie eo qd patet p verbus dixit oīa
et per sp̃m sc̃s dedit eis vitaz et quieuit in
eis. quidē sp̃s ferebat sup oīa opa ea uiu-
ficāco i eē existēte ad opādū. Et c̃t oñdit
deū eē i t̃plici genē cāc respectu oīūz crea-
turaz. nā inq̃ntū de3 fecit celū 7 frāz expli-
cat eē cāz 7 p̃ncipiū effictēs oīūz. s3 inq̃ntū
hoc fecit i p̃ncipio et i verbo 7 dicēto per
verbū oñdit̃ esse cāz exēplare3 et formale3
oīūz. s3 inq̃ntū d̃z deuisse die septio. oñdit̃
qd ē finis om̃iūz rez creataz qz ad ip̃3 ten-
dūt et i eo st̃ et mouent̃ oīa. Et iō licet fm
biero. et alios sacros doctozes et c̃t s3 ma-
gistrū illi dies intelligant̃ t̃p̃iales s3 succes-
siōez t̃p̃is. tñ septim3 dies semp̃ intelligit̃
figuratiue qz licet de3 cessauit a creatiōe no-
uaz sp̃ez. tñ nō cessauit simpl̃z creare. qz
cōtinue creat aīas racionales ex nichilo et
cōtinue creat nouā grāz in hōib3 iustis. et
cōtinue regit 7 gubnat res a se creatas. et
p̃ oīs nō cessauit n̄ cessat de3 creare. vñ dī-
cit saluator iudeis Jo. v. Patez me3 usq3 in

opaf et ego opoz. Et iō dicit ang3 cōtra
adūfariū legis et p̃p̃az qd p̃p̃a moyses
scriptoz libri geneleos nō soluz itēdit scri-
bere ordiēz rez gestaz s3 et̃ put̃ vt erāt p̃
figatio rez futuraz. Itē moyses duo vo-
luit p̃figurare p̃ illū discursuz et ordiēz re-
ruz. p̃ discursuz t̃p̃is hui3 mūdi. Naz sic de-
us in sex dieb3 fecit om̃is creaturas et i sep-
timo deuit et cessauit. ita figurabat qd de-
us debebat ducere et regē hoīez pegrināto
ab adam p̃ sex dietas et sex etates usq3 ad
x̃pm p̃ opa legis. s3 i septio die 7 etate mū-
di hō debebat desceze et cessare ab opibus
legis et desceze p̃ grāz i lege libertatis. qd
ita sc̃m est. naz iste homo mysticus pegrī-
nat3 est in p̃ma die et etate mūdi ab adam
usq3 ad diluuiū. et i sc̃da die usq3 ad abraā
et in t̃cia usq3 ad moyses et in q̃rta usq3 ad
p̃mū tēplū et i q̃nta usq3 ad captiuitatē ba-
bilo. 7 p̃ncipiū sc̃di tēpli. 7 i sexta die usq3
ad x̃p̃s. et sic i septia die deuit i x̃ et i lege
libertatis cessāto a lege 7 iugo fuituris.
Et sic p̃ qd p̃ die septiaz et detē dei itelligit̃
cessatio ab opib3 legis i septia die mūdi et
t̃p̃e gr̃e et p̃ illā septiaz diez itelligit̃ totū
t̃p̃s le. euā. et gr̃e x̃. Itē i p̃ illā creatiōez 7
discursū figabat totū discursū n̄re recrea-
tiōis et redēptiōis. naz sicut de3 p̃ sex dies
creauit oīa. et in septio die cessauit et quie-
uit. Ita x̃p̃s incipēto a die dñico in ramis
palmaz per sex dies laborauit i n̄ra redē-
ptiōe et in septimo die cessauit a laboribus
corporis et p̃ totā diez corp3 deuit et iacu-
it in sepulcro. p̃pter has g̃ sup̃ocias ratio-
nes de3 p̃cepit sabbatū celebrari i die septi-
mo i signū et figāz septure x̃. et i signū sep-
tie etatis in q̃ debebam3 desceze i x̃. Ex qui-
b3 p̃ qd meli3 7 p̃ueniēt3 et magis itegre
fuāt l̄ral3 sabbatū iudei charray3. qd isti iu-
dei rabaniz qd habitāt inter nos inq̃ntū ser-
uāt duas noctes cū die artificiali int̃ m̃dio
qz vt sic magis seruat̃ veritate3 fige sc̃pul-
ture christi. Nazam per tantuz spaciuz iacuit
x̃p̃s in sepulcro. quia ip̃e fuit crucifixus in
die veneris. 7 in eadez die de sero hora cō-

pletiori fuit sepultus et iacuit corpus in sepulcro per duas noctes et dies artificiales inter mediū usq; ad diem dñicaz de mane in quo reflexit. Et sic patet qd isti charraym melius intelligūt illud Leui. xxiij. a vespa usq; ad vespa; celebrabitis sabbata vza. i. a nocte usq; ad noctē inclusive. qz n̄ḡis satisfaciūt litte et figure. qz aut vespa sumatur in scripta p̄ tota nocte maxie in isto loco probatio mathe. ultimo. vbi dicitur qd Vespere autem sabbati que lussit in prima sabbati venit maria mag et c. i. in nocte sequenti sabbatu; que q̄tes nox lussit in prima sabbati. i. cuius finis et mane est principiu; diei dñice que apud iudeos dicebatur prima sabbati. i. prima die post sabbatū. Et sic patet qd tota illa nox dicebatur vespera sabbati apud iudeos. Itē sequitur qd isti charray; bene allegāt illud de vetero quito. ad pbandū qd in nocte sabbati sequenti exiit israel de egipto. et qd ppter hoc dē precepit sabbatū celebrari in tali die. quia illud p̄uētissimū sacramētus et figura fuit pro resurrectione xp̄i. naz sicut deus talinocte expoliavit egiptu; et liberavit israel a dura seruitute et quicuit in libertate. Ita xp̄s in nocte sequenti sabbatu; expoliavit infernum et liberavit sc̄os p̄es et fideles veteris testamēti. et in die dñico sūmo mane reflexit ad gl̄iam. Et sic in illa nocte et mane fuit illa figura liberationis de egipto per xp̄s cōpleta in sanctis patrib;. Ex hoc etiā sequitur qd illa nox sabbati in cuius fine et mane reflexit xp̄s. fuit duplex nox sc̄. legis et gr̄e. Nam ip̄a fuit nox naturalis sabbati legis in quo tēpore dies precedebat noctes fm naturam vt dictus est. et illa et eate; fuit nox diei resurrectionis et tēporis et diei gr̄e in quo nox precedit dies. Et ratio est. naz in lege veteri gracia precessit p̄ctm. Vnde abaz non fuit creatus in nocte nec in p̄cto sed in die et in gracia. s; postea factus est vespere et nox in eo p̄ p̄ctm. etiā in tali nocte p̄cti vixit totus gen̄ humanū per sex etates usq;quo factus est mane per

xp̄m. et sic post noctes p̄cti et legis incepit dies gr̄e in resurrectione xp̄i. Et sic ille dies dñice resurrectionis fuit primus dies legis gr̄e succedens nocti p̄cti et nocti temporis sabbati iudeoz et nature. qz nox precessit dies aut a p̄p̄inquauit ad Roma. xij. Et iteo in lege euāgelica et i tēpore gr̄e nox precedit dies. et tales consuetudines seruauit ecc̄ia i celebratiōe festoz qz incipit die festo celebrare a vespere noctis precedētis et facit qd nox precedat dies ppter causas iam dictas. Et sic est dicendū qd illa nox resurrectionis fuit comunis diei sabbati precedētis et diei dñice subsequētis et sic fuit duplex nox. Et per hoc soluitur difficultas illius dicti saluatoris Mathe xij. qd sicut ionas stetit in ventre cet tribus dieb; et tribus noctib;. ita oportet esse filiū hoīs tribus dieb; et trib; noctibus in corde terre. Nam licet per sinu; xps steterit in sepulcro tribus dieb; sumentes partē p̄ toto qz cepit fine; diei veteris et principiu; diei dñice cū toto die sabbati. tñ nō cepit aliqd de tertia nocte. qz nō fuit ibi nisi per duas noctes. Et iteo qz illa nox resurrectionis fuit duplex est dicendū qd licet xp̄s nō iacuerit in sepulcro n̄ p̄ duas noctes temporales. tñ stetit ibi p̄ tres noctes sacramētales. et sic soluit difficultas quia scriptura magis attendit ad sacramētū q̄ ad l̄ras et t̄p̄s. Ex supradictis ḡ patet qual; iudei nō seruāt veruz sabbatu; etiā tēporaliter et literaliter. **Tercia** qd sola xana religio fuit verū et p̄fectus sabbatū legale figuratū. ista qd probatur. naz dictū ē qd illud sabbatū legale p̄cepit deus ad redē et sc̄ificationē. et i memoriā creatiōis. et in signu; futuri sabbati et septie etatis. et diei messie in q̄ homo debebat cessare ab omib; opib; legis. s; totū t̄p̄s in q̄ sum; ē septia dies mūdi. et dies ḡcie. et dies x̄ i lege p̄missi p̄ illuz sabbatū figuratū. Et totū istū t̄p̄s nos celebram; ab opib; legis abstinēdo. et ip̄s t̄p̄s et diē exhibendo deo verā lat̄iaz sc̄ificam;. ḡ sola xana religio q̄ sumus nos verū sabbatū sc̄ificam;.

cat et celebrat. Maior aut pbata e. s. q. oia legalia figurabat tps messie in vltia etate s; hoc pbaf mltis auctoritatib; ve. te. quia os iudi appllat tps messie vltiaz etate q; os illud tps expectabat in q; debebat desce et libari. ysayas. ij. c. appellat tps messie nouissimu tep; dicēs. Et erit i nouissimis diebus p;epat; mōs tom; dñi sup verticē mōtiū et veniet ad eū oēs gn̄s et dicēt. venite ascēdam; ad mōtes dō et ad tomus dei iacob et docebit nos vias suas et ābulamim; in semitis ei;. q; de sion exhibit lex et verbū dō de ih̄z. Ex his verbis expectāt iudei q; nouissimū tps mudi est tps messie in q; expectāt doceri i veritate legis q; tūc ip̄e debet eis reuelare secreta legis et c. Itē cap; xlix. appellat tps messie dies salutis et tps acceptū. Itē cap; lxj. appellat ip̄s diē libertatis et annū placabilē dicēs. Sp̄s dō sup me eo q; vnxit me ad anūciandū māsuētis misit me. vt mēteret p̄ctis corde et predicarē captiuis indolētā. et clausis aptionem et p̄dicarē annus placabilis dño. Itē iacob gene xlix. appellat tpus messie nouissimos dies dicēs. Cōgregamini vt anūciē uob; q; v̄tura s̄t in nouissimis dieb;. vñd; oēs doctores ebreoz dicūt q; p; no; istimos dies intendit tps messie. Itē dō appellat tps messie annū benignitatis. p̄s lxij. Itē p̄s cix. vocāt ip̄s diē ututis dei. Itē p̄s cxvij. vocāt ip̄s diē leticie et exultatiois dicēs. Dec dies quā fecit dñs extrem; et letemur in ea et c. Itē zacha xij. et xij. appellat ip̄s diē gr̄e et remissiois et baptisimi dicēs. In die illa efundā sup tomū dō sp̄m gr̄e. et ita cap; xij. In die illa erit patēs fons tomus dō i ablutioes p̄toris et m̄struate. Itē ezechi xxxiiij. vocant ip̄s diē redfectiois et pacis et pascue. Itē ysa xiiij. vocāt ip̄s diē redet et liberatiōis a fuitute dicēs. p̄pe ē vt veniat tps ei; et dies ei; nō elōgabunt. Et erit in die illa cū redet; dō tibi dō a labore tuo et a fuitute tua cura q; ante fuisti et c. Itē Rabi salamō dicit sup zacha. q; oēs p̄p̄be nō s̄t locuti n̄ ad tps et dies messie. Ex sup̄dictis p;

qm̄ tota lex et p̄p̄be appellāt vltiaz etates mudi tps et dies et anū messie et appellant ip̄s diē vltise detis et p; p̄ns tps messie ē sabb; mudi figuratū p; sabb; legis q; sabb; tōē est q; redet et dies redetiois vt pbatū i p̄ et ij articlo. Et sic p; p̄batio maioris p; positiois. S; pbaf mīnor. s. q; tps qd; colit eccia m̄ sit vltia etas et seclm et tps et dies messie. p; p̄ns ē verū sabb; mudi. Et p̄batur ex sacra scrip̄a siml; cū expiētia. naz; lz iudei modni negēt xp̄s fuisse messiaz i lege p̄misuz. tñ n̄llo m̄ possunt negare tps messie iaz aduēisse q̄cūq; sit ille m̄stias. et hoc ex manifesta expiētia. eo q; v̄tem; et vidēt tps dēmiatū p; p̄bas et talmudistas in q; messias erat ventur; cē p̄pletū. Secūdo q; v̄tem; p̄ncipalia q; erāt p̄missa p̄tarchis et p̄bis cē p̄leta q; negare nō possūt. vñ dēminatū et p̄missū fuit ip̄s iacob gn̄. xlix. q; ablato sceptro d; iuda messias erit ventur; Itē p̄missū fuit danielis. ix. q; p̄. lxij. ebomas a p̄structione sc̄di tēpli erat xp̄s ventur;. Itē p̄missū fuit agei ij et mala ij. q; messias ad sc̄d; tēplū erat ventur;. vñd; d; agei ij. Nolite timere. hec dicit dñs exercitū. Nohuc modicus ē. Et ego comouebo celū et terrā et mare et aridaz. Et mouebo oēs gn̄s. et veniet dēstat; cūctis gentib;. Et replebo tomū istā gl̄a diē dñs. Magñ erit gl̄a huic nouissim; tom; pl; q; p̄me. Ex dictis h; p̄p̄be hēt q; messias erat ventur; ad illā tomū et tēplū sc̄dm qd; edificatuz ē per zorabolez p̄ reditu; de babiloia et q; illud tēplū erat nouissimuz et vltimū i lege usq; ad messiaz. Itē Malachie tercio d; ecce ego mitto angl; m̄uz q; p̄p̄abit vias añ faciez m̄iaz et statū veit. ad tēpluz sc̄s suū dñator quē vos q̄ritis et angl; testamēti quez vos vltis et c. Ecce g; qm̄ istis duob; p̄p̄bis qui fuerūt p̄ntes in edificatōne sc̄di tēpli p̄missus fuit messias ad illd; tēplū in breui ventur; q; ageo dēz est p̄ modicū et mala chie statū veniet. Sed illd; secūdū tēplū dēstructū fuit p; titū et romnos p. M cccc xx. annos retro. g; iaz venit tūc messias. Et sic

p3 q tps determinatū p pphas iaz trāsiuit qz iaz tūc fuit ablatū sceptrū de iuda. et tūc fuerūt iplete lxxij ebdomade daniel nō solū diez et mēsiuz s3 annoz vt alibi dictuz est g̃ sedtur qz ab illo tpre citra iā sum? i tpre messie. Doc idē pbat p cōmīatiōez talmu distaz. vñ qdaz eoz distingūt totū discursuz mūdi p tria secula et cuilz seculo attribūt duo milia ānoz dicūt. n. qz legitur in studio elye qz nō ē mīn? mūd? qz sex milia ānoz duo milia vanitatis. et duo milia legis. et duo milia regis messie. et intelligūt p duo milia annoz vanitatis ab adaz usqz ad habzaā. et p duo milia legis ab abzaam cui data ē circūcisio usqz ad mīsiāz. Ex quibus p3 qz trāfactis qtuoz milib? annoz ab adaz inceptit tps messie. Itē sequit qz termin? circūcisiois et legis iaz trāsiuit qz nō debebat durare n̄ p duo milia ānoz scdm istos. et p pns ab illo tpre citra sum? i tpre et sclo messie. Itē legis i libro cabēzin qz dixit helyas ad rabi yahuda qz nō erat mīnua mūd? qz Lxxxv iubelei usqz ad mēsiā qd̄ pputās rabi salōn dicit qz Lxxxv iubelei ff. qtuoz milia ccl āni. in quoz vltio iubeleo erat vctur? messias. Itē alij talmudīste distingūt totū discursuz mūdi p septē secula siue etates aut dies qz p̄mū fuit sc̄lz p̄mī mūdi ab adaz usqz ad diluuiū. Scdm fuit sc̄lz sc̄dī mūdi a noe usqz ad abzaā. Terciu? fuit sc̄lz circūcisiois usqz ad moysen. Quartū fuit sc̄lz tabernac̄li usqz ad primuz templū. Quintuz fuit sc̄lz p̄mī tēpli usqz ad captiuitatē babilōis. Sextū fuit sc̄lz sc̄dī tēpli usqz ad ei? destructioez sc̄faz p tytuz et romanos. Septimū dicūt qz de necessitate est sc̄lz messie. Ex quib? omib? p3 qz ante mīta tpra retro sum? in tpre et sclo messie qz ultra Mille cccc. ānos retro fuerūt impleta duo milia ānoz legis et Lxxxv iubelei. et sextū sc̄lz mūdi i secūdo tēplo. g̃ sedqz qz ab illo tpre citra iaz sum? in tpre et sclo messie et vltio seculo mūdi et sic iaz sumus i sabbo mūdi. Et p pns eccia celebrat vezz sabbz mūdi p pphas et talmutistas cōmī

natū. put p3 p expiētā q̄ ad tps cōmīatus. Scdo hoc itē p3 p expiētāz q̄ ad ea q̄ manifeste videm? p̄pleta in p̄lo gētili. q̄ fuerūt scripta in lege et p̄phis. naz p̄ dictū est zacha xij. qz oīa noīa ycoloꝝ erāt p baptis mū destructōa tēpoze messie vñ ait. In illa die erit patēs fons comui dō et in illa die destrua oīa noīa ycoloꝝ et nō noīabunt ultra et c̄. Et hoc videm? manifeste ēē p̄pletū. qz reges et ipatores et oēs ppli gētiliuz p̄fractis ycolis fuerūt baptizati. q̄ res non poterat fieri n̄ i tēpoze mīsiē. vñ oēs talmu diste tenēt qz oēs gētiles tpre messie debēt vocari noīe iacob et isrl̄ p̄pter illud ysaye. xliij. Noli timere fue me? iacob et rectissimē que elegi. effūdā aquā sup sc̄lētē et flumina sup aridā et c̄. Et iste dicet dñi ego suz. et ille vocabit noīe iacob. Et hic scribet manu sua dño et noīe isrl̄ assimilabitur et c̄. oīa at̄ ista manifeste videm? ēē p̄pleta. nā tot? ppl̄s gētilis veit ad baptis mū. et iaz gl̄iat se noīari semē abrae et isrl̄ et iacob s3 sp̄s et p̄missioez. Et iā manu sua scripsit et p̄fess? ē fide dō isrl̄. naz aug? et abrosi? et hiezo. et ceteri doctores q̄ erāt de p̄lo gētili declararūt legē et p̄phas et m̄nu sua scripserūt t̄ctat? et fmoēs i fauorē dei isrl̄. Itē tpre messie oēs ppli gētiliuz debebāt adorare deū isrl̄. ysa xlix. Dedite i lucē gētiū vt sit sal? mea usqz ad extremuz terre. reges virebūt et cōfgēt p̄cipes et adorabūt dñz deū tuū et sc̄lz isrl̄ qui elegit te. Et oīa ista videm? cōpleta nā tot? ppl̄s gētilis veit ad fidē et adorat deū isrl̄ que āte p̄tēpnebāt et gl̄iat se ēē sub deo isrl̄ qd̄ nō potat fieri n̄ tpre messie. Ex q̄ p3 qz iā sum? i tpre mīsiē. Ex omib? sup̄dictis p3 qz ihs xps que recipim? et colim? ē ve? mīsiās i lege p̄miss? que debebāt oēs ḡns recipe et ad cui? fidē oēs reges et ppli gētiū debebāt venire. vt p3 p totū discursuz psalmoz et om̄iū p̄phaz. et maxie ysay ij. Veniēt ad eū om̄es ḡns et c̄. Itē ysay xl. Amb̄labūt ḡns i luic tuo et c̄. s3 oēs videm? qz oēs gētiles et reges et ipatores eoz venerūt ad fidez xpi

et obedierunt ei⁹ euāgelio. g^o sequit^r q^d ipse ē
 ver⁹ messias. Et p^r p^ris nos celebrā⁹ veruz
 t^rps et sc^rlz et dies et sabbarū m^rssie p^r sabba/
 ruz legale i septia die mūdi figuratū. vnb
 lz iudei cū suis falsis gloriis negēt alia de x^o
 t^rn ista q^d dicta sūt nō possūt negare eo quod
 oīnib⁹ patēt manifesta. Et sic p^r iij^o q^d so/
 la religio xana celebrat veruz sabbz mūdi
 q^d est totuz t^rp⁹ a p^r aduētū x^o usq^z ad sc^rdz.
 Quāta^o q^d xana religio celebrat veruz sabbz
 m^rmortale i die dōca q^d ad t^rps. i. q^d i debito
 p^rueniēt^r die celebrat illō. Ista^o p^rbas. naz
 dictū ē in p^r articulo q^d sabbz fuit p^rceptuz
 celebrari ad redēz hoīs et sc^rnificatiōez dei
 in die septio i m^rmortia creatiois et i signū
 future dētis i seplcro. Et dictū ē q^d inq^rntū
 est p^rceptū ad cessatiōez et sc^rnificatiōez. est
 p^rceptū morale. t^rdo t^ris sc^rnificatio z cessa
 tio nō debz cessare i testamēto nouo s^rz debz
 cessare celebrā i die septio q^d ut sic datū ē
 in signū et figurā future dētis q^d iaz ē i ple
 ta in x^o. Et similz debz cessare celebrari i die
 septio inq^rntū datū ē in memoriā creatiois
 et exit^r isrl⁹ de egipto eo q^d illa creatio fuit
 figura n^re f^rcreatiois. z ille exit^r de egipto
 fuit figura n^re liberatiois q^d oīa sūt verifica
 ta in x^o. et p^r p^ris iaz nō est faciēda m^rmortia
 de creatioe postq^d sc^rta ē mea noua recrea
 tio. sic dicit d^rs. ysa Lxv. Ecce. n. ego creo
 celos novos et terrā nouaz et ih^rlz nouā et
 nō erūt i memoria p^rora Et sic p^r q^d nō ē fa
 ciēda m^rmortia de creatioe postq^d venit no
 ua recreatio. Et p^r eāde^z ratiōez nō ē faciē
 da memoria d^r liberatioe isrl⁹ de egipto po
 stq^d sc^rta ē liberatio genialis tot^r genis hu
 mani sic dicit d^rs h^ryeze xvj. q^d ē faciēda
 memoria de noua recreatioe et liberatioe
 tot^r generis hūani q^d fuit p^rfecta et p^rsuma
 ta i die d^rnica in q^d refrexit x^rps ad gl^riaz et
 n^riaz renouatiōez z cessauit ab oīni ope n^re
 redēptiois et i cepit dies gr^e. Et iō eccia i
 tali die statuit sabbz n^rm celebrā in memo
 riā d^rnice redēptiois et n^re renouatiois et
 recreatiois. Itē q^d tā pascha q^d sabbz fuit
 mortuū et sepl^rū cū x^rpo. s^rz nō frexit cū eo

ymo masit i cinatus in seplcro. Ido nō est
 āpli⁹ celebrādu. q^d q^d dies d^rnica frexit si
 ml⁹ cū x^o. t^reo i ea ē sabbz n^rz celebrādu. Et
 iō eccia illā die redicauit ad sabbz et redēz
 n^riaz et ad sc^rnificatiōez dei. Et sic p^rceptū de
 sabbz inq^rntū morale manet i testamēto no
 uo celebratū i die dōca. s^rz inq^rntū cerimoni
 ale cessat celebrari i die septia p^r cās iam
 dōctas. q^d postq^d sc^rta ē n^ra recreatio iā ces
 sat memoria creatiois. et postq^d sc^rta ē vni
 uersalis redēptio iaz cessat m^rmortia exit^r isrl⁹
 de egipto et fit memoria de n^ra recreatioe
 et redēptioe. vñ h^rye xvj. Ecce dies veniet
 dicit d^rs. et nō dicetis vltra vniuit d^rs q^d
 eduxit filios isrl⁹ de t^ra egipti. s^rz vniuit d^rs
 q^d eduxit filios isrl⁹ de t^ra aquilonis et c.
 q^d q^d hoc posset arguere iude⁹. nā dictū
 fuit sup^r q^d i die septio x^rps iacuit mortu⁹ i
 seplcro et cessauit ab oīni labore passionis.
 Et sic fuit i pleta figura creatiois q^d de^r re
 dēuit in die septio. Et p^r p^ris pot^r debz ce
 lebrari sabbz q^d dies d^rnica p^rpter dētēz x^rpi
 Ido hoc n^ricef^r q^d p^r p^rct^rz ace tot^r hō fuit
 p^rdepnat^r. i. corp⁹ ad mortē corporalē z m^r
 fias et passioēs subiectaz et aīa ad mortēz
 eīnaz. Et iō x^rps p^r mortē et passioēz rede
 mit et libauit aīaz a morte eīna et satiffe
 cit p^r pctō. s^rz p^r refrectiōez liberauit et re
 staurauit corp⁹ ab oīni m^rfia. Et sic x^rps po
 stq^d fuit mort⁹ i seplcro cessauit ab ope re
 dēptiois aīe. s^rz corp⁹ nō dūerat restauratū
 sed i refrectiōe fuit p^rfecta et p^rsumata to
 ta n^ra redēptio q^d ad vtrūq^z. i. q^d ad corpus
 et aīaz. Itē corp⁹ x^rpi p^r mortēz cessauit ab
 oīni labore corporalī. Et sic dēscēbat i sepl
 cro x^rps q^d ad corpus a labore corporalī. Et
 tūc fuit i pleta et verificata figa sabbī inq^r
 tū fuit datū i signū future dētis corporal⁹
 x^rpi i seplcro. s^rz x^rps q^d ad aīaz nō cessauit in
 die sabbatī q^d anima x^rpi p^r totaz diez sabbī
 fuit i inferno. nō tanq^d re⁹ sed tanq^d triū
 phator et d^rs et iudex. q^d ibi sedit p^r tribu
 nali p^r xl hōs. et examīauit cāz genis hūa
 ni cūz diabolo. puta q^d in diabol⁹ nō poten
 tia s^rz iusticia erat sup^ro⁹ ut inq^r aug⁹ q^d de

No

No

trouis

no bbi Azar xps in triduo passionis se qm

tri. Et sic ostendit xps qd in pctis hois erat remissibile eo qd huerat extrinsecu i pugnatore et qd pfectus fuerat pctus suu. Et quo in pctis diaboli erat irremissibile eo qd nullus habuerat i pugnatore nec suggestore s; ex propria supbia et malicia peccauit. Et ostendit qd in diabolo ex iuidia recepat hoies et fecat ipis peccare. Et ostendit insup qd in pctis hois erat punitu et purgatu p morte et passioez suam et c. Et p pns iuste potat oes fideles ve. te. de inferno abstrahere. Et sic xps eduxit oes fideles suos de limbo et obtrusit et ligauit diabolus ad carceres ppetuu. Et refrexit in die dnica de mane cum corpore glioso. Et sic tuc fuit pfecta tota nra redemptio qd ad corpus et aias. et xps cessauit ab omni ope nre redemptiois et deuit qd ad corpus et aniam. quia amplius non moritur. nec mors illi ultra dnabitur.

¶ Quia qd sola xana religio vere celebrat oia sabbata annualia et ceteras festiuitates i immortali misterioz noui te. ista qd p pbari p ias dicta na oia festa et sabbata annualia ve. te. fuerunt data i signu et figas futuroz. s; oia illa signa fuerunt verificata per xps i ve. te. g. ias cessarunt celebrari i memoria gestoꝝ ve. te. postq; eoz figa fuit impleta g. solu deb; celebrari i memoria nouoz beneficioꝝ p illa vetera significatoꝝ. Et sic postq; ia fuit impleta figura exitus isrl' de egipto p refreccionem xpi. ias no debet celebrari pascha i memoriaz exit' isrl' de egipto. s; i memoriaz doce refrecciois. Itē de pceptis die penthe celebrari i qnq; gessimio die post pascha i memoriaz dationis legis. S; qd i qnq; gessimio die p refreccioez apli accepit intelligētiā legis et pbaruz et omniuz scripturaz. et recepit oia bona graz. tūc tuc fuit impleta figa dationis legis qd sic i mote sinay ille pplus accepit leges. ita i mote sion apli et tota eccia accipiunt intelligētiā legis et veritatez omniuz scripturaz. g. magis deb; celebrā dies penthe. i memoria dationis sps sc̄i. qd i memoria dationis legis. qd p illas accipiunt illi le-

ges s; p dationes sps no accepim? intelligētiā et veritate legis et accepim? oia bona graz. Et ita piter ē dicendū de sabbatis et festis mēsis septimi qd figure illoꝝ fuerunt pplete et verificatae i isto septimo mēse et septima etate mudi in q̄ sum? Et sic i hac etate celebram? sacrificiū x̄ figuratū p sacrificiū yfach. et celebram? festuz vere expiationis sc̄ie p xps. et festū tabernaculoꝝ p psecrationes ecciaꝝ. Et ita piter celebram? festuz incarnationis et natiuitatis x̄. et celebram? festa sc̄toꝝ noui te. eo qd illico absoluti a vicliis corporis hui? euolarūt i eternas mansioēs et eterna tabernacula. que qdēz festa oia dn̄i vera sabbata qd instituta sūt ab eccia ad redēz nras et veraz sc̄ificatiōez i memoriam dētis illoꝝ. vt patebit infra.

¶ Sexta qd sola xpiana religio vere et rite celebrat oia sabbata et vere sc̄ificat ea qd ad modū sc̄ificandi. Ad cui? intellectus est aduētendū qd duo sūt pncipiū p̄sidanda i celebratiōe sabbatoꝝ. p̄ redēz et cessationez. et p pns sūt p̄sidanda illa a quib; hō debet cessare et desceze i talib; dieb; festis. Sc̄do est p̄sidandū modū sc̄ificatiōis. i. quo in et quib; modis sūt sabbata sc̄ificāda a nob; .vñ si sabbz nichil aliud ē n̄ sc̄ificatio et cessatio g. sabbatizare nichil aliud ē n̄ abstinē et declinare a malo et face opa bona et sc̄ta erga deū et pximū. Et sic sabbz sc̄p ē obseruandū i omni die et mēse ⁊ āno et i oi hora Et sic xpianis totū tps gr̄e ē sabbm. Ex qd p̄ qd i hoc noie sabbz p̄prehendūtur oia pcepta moralia et p̄hēditur caritas di et pximi. et p pns tota lex et p̄he. Et idē lex et p̄he p sabbz intelligūt totū tps gr̄e i quo p̄tinue ē a malo cessandū. et bonū et sc̄z op? faciēduz deo verā patriāz exitū et pxio subueniēdo. Quantū ad p̄mū dicit dn̄s exo xx. et xxxj. et de vtero. v. Nullū opus fuile facies i eo. s; omne pctis ē opus maxie fuile qd qd facit pctis fu? ē pcti jo viij. ergo maxime est cessandū ab omni pctio tali die. Itē oia cerimoniaalia data sūt i signū seruitutis et pene pcti ⁊ signū fufē solutiois

faciēte p̄ xp̄s ut dictū ē in p̄ma questione. ḡ tali die maxie est abstinendū ab om̄ibus opib⁹ legis futuris. Et nō solū in sabbat⁹ memorialib⁹ s; etia; in toto sabbato vniuersali qd̄ est totus t̄ps gr̄e et legis libertatis est cessandū et abstinendū ab om̄i p̄c̄o et op̄ibus legis sub pena mortis eterne ut dictum est in secūdo articulo. Et sic patet a quibus est abstinendū et cessandū comunitate in toto sabbo vniuersali. sed vltra ista sup̄dicta in sabbo memoriali. s. in quolibet die festo ab ecclesia in memoria beneficiorū n̄re redemptionis dedicato est cessandum ab om̄i ope p̄fano et negotio mūdano. ut homo possit intēcere soli sanctificationi et honori diuino et hoc cōuenit soli sabbato memoriali et diei festo ab ecclia dedicato. Quantū aut̄ ad secūdū de sanctificatione sabbati est aduertendū qd̄ sabbatū sanctificare idē est qd̄ in sabbato opa sc̄a facere. Opera aut̄ sancta sūt illa que a deo sūt precepta et ordinata. Et per p̄sequē n̄chil aliud est nisi declinare ab om̄i malo et facere bonū. implendo diuina m̄data que oīa consistunt in dilectione dei et proximi. et in op̄ando secūdū iusticiā erga deū et proximū quequidē iusticia tribuit vnicuiq; qd̄ suū est. s. deo exhibet latritas seruitutes et proximo mutuū auxiliū. Et iteo sūt duo videnda. Primo que latritas est deo exhibēda. et quod auxiliū proximo tribuendū. Ad primū autē est dicendū qd̄ latritas est quidā cultus futuris soli deo debitus ratione summe maiestatis sapie et bonitatis. Vnde qz ista latritas in solo deo replūtur essentia. Deo soli deo cōpetit latritas. Vnde ratione summe maiestatis et op̄ntie creauit mūdū de nichilo. ratione aut̄ summe sapientie om̄ia suauiter sapienter disponit ordiando in suū finē. sed ratione sue bonitatis et largitatis om̄ibus pulcet et om̄ia conseruat. Et iteo ratione sue om̄ipotentie sibi debetur adoratio cum postratione et prociōentia et ratione conseruationis et prouidētie debetur sibi munus et oblatio. sed ratione sapientie

debetur sibi laus et h̄ymus. Et in his trib⁹ consistit latritas soli deo debita. quaz latritas explicat d̄ p̄ xxviij. in p̄mo versu dicens Afferte d̄no filij dei. afferte d̄no gliaz et honores. adorare d̄n̄s in atrio sc̄o ei⁹. ista aut̄ latritas seruitus deo debita. s. adoratio laus et oblatio est de iure nature. Deo pertinet q̄ ad morales v̄tutes. Et iteo n̄al̄ oēs nationes hanc latritas deo exhibuerūt nisi qd̄ quādoq; errabāt circa obiectū et substantiaz. qz nō verū deū adorabant. et quantoq; circa modū quia nō debitas latritas. Exhibebāt Et hoc procedebat ex ignorantia quia non verum deum gentiles cognoscebant.

¶ Et iteo est necessaria fides preuia ad veram latritam exhibēdam. nam est necessaria cognitio veri dei. ut cultor sciat que deum debet colere. et est necessaria cognitio beneficiorum receptorum. ut sciat que munera debeat offerre. et quibus laudibus et propter que beneficia debeat deum magnificare et laudare que omnia nō possūt haberi nisi per fidem. et doctrinam sacre scripture. que docet quomodo est vnus solus deus creator omnium rerum et recreator et conseruator et glorificator. Et tales deum. s. creatorem et receptorem et glorificatorem catholica fides docet. et precipit adorari et colori per latritam seruitutē

¶ Et iteo catholica fides per duodecim. aut quatuordecim articulos explicat essentiam et omnipotentiam et bonitatem dei. ut cultor sciat quomodo. et quam latritam debeat deo exhibere. Et sic oportet qd̄ cultor credat deum trinum in personis et vnū in substantia et essentia. qui ex nichilo ex tempore cuncta creauit. et qd̄ persona filij accepit nostram humanitatem. et factus est verus homo. in qua humanitate debuit legem euangelicam. et fuit passus. et sepultus. et resurrexit et c̄. Et sic xp̄iana religio tali fide presupposita ex preceptis euangelicis adorat vnum deum trinum. et vnum et creatorem. Et offert verum sacrificiū

¶ Latritas

cularitate in memoriam passionis. Et hoc ratione beneficii redemptionis in quo sacrificio offertur Christus verus deus et homo cum omnibus suis meritis pro toto populo. Et in septem hostiis canonicis laudat deum de summa sapientia. et agit gratias pro uniuersis beneficiis receptis petendo semper futuram gloriam. et felicitatem nobis promissam. Et sic patet quomodo christiana religio exhibet deo vero veram et debitam latriam. Ex supradictis ergo sequitur. quod iudei et sarraceni non exhibent deo veram. ymo falsam latriam. eo quod non habent veram fidem. nam in primis non adorant sic credunt verum deum. nam negant deum esse trinum et unum. et negant omnes articulos humane redemptionis quod negant incarnationem filii et passionem et cetera. Et sic intendunt adorare et colere unum deum qui non est trinus in personis nec incarnatus et cetera. sed talis deus nusquam est. igitur nullus deus ymo falsus deus collunt et adorant. quia ille qui est verus deus creator celi et terre est trinus in personis et unus et simplicissimus in substantia. Et sic per personam non sibi exhibent debitam latriam nec offerunt sacrificium deo acceptabile sicut dictum est per xlii. et per l. Et per consequens non reddunt debitam gratiam pro beneficio redemptionis. nec debitam laudem tanquam vero deo redemptori et glorificatori. Et sic non exhibent veram et debitam latriam. Sed ad hoc respondent iudei moderni. quod patres veteris testamenti exhibuerunt deo veram latriam secundum quod deus precepit in lege. Et tamen non credebant trinitatem in deo. nec offerebant tale sacrificium sicut nos offerimus nec credebant ea que nos credimus nec exhibebant tales latrias ut patet per totum discursum legis. Et sic dicunt quod ipsi non erant postquam sequuntur fidem et ritum illorum in latria exhibenda. Sed isti nou euadunt rationem nec futuram dei. ymo mentiuntur. nam probatum est in precedenti questione qualiter patres veteris testamenti habuerunt veram fidem et fuisse. Et sub tali fide et in signum precij fuisse per christum in cruce

offerendi et soluendi. offerebant sacrificia et exercebant cetera legalia. Et sic tunc illi offerebant in signum et figuram. quod christus obtulit realiter in cruce et illud totum sacrificium quod nos realiter nunc offerimus in memoriam passionis. Et sic habebant eandem fidem quam nos habemus de christo redemptore et glorificatore. licet non eodem modo nec ita distincte. Et ideo nobiscum acceperunt repromissiones et premium fidei et latrie ad he. xi. Et sic habuerunt fidem de articulo trinitatis. licet non ita distincte. quia in lege et prophetis explicatur trinitas personarum. ut probatum est in plerisque locis maxime psalmo. xxxij. et xliij. Et sic est dicendum. quod patres veteris testamenti exhibebant deo veram latriam in signo et figura non in re. quia omnia illa sacrificia figurabant hoc sacrificium nostrum. ideo quanto ille figure fuerunt complete et verificate per christum in cruce. cessarunt omnia illa sacrificia. ut fuit probatum dauid. ix. cum dixit. quod post septuaginta duas ebdomadas occidetur christus. et tunc cessabit omnis hostia et sacrificium et cetera. Et sic post passionem christi omnia illa sacrificia et omnia legalia sunt falsa. quod tantum erant signa de futuro. ut paulo ante dictum est. Et ideo sunt nunc deo abominabilia. eo quod negant christum venisse et faciunt mendaces deum et prophetas. quotiens per iudeos obseruantur. Et ideo metuentur iudei moderni dicentes se habere eandem fidem et exhibere eandem latriam cum patribus veteris testamenti. ymo isti totaliter negant christum et nostram redemptionem quem illi summo ope credebant et expectabant quod moyses et aron et samuel. cum omnibus sacerdotibus. iam tunc inuocabant nomen dei. quod est uerbum incarnatum christus ihesus. ut dictum est. per. viij. et nonagesimo octauo. Et sic patet. quod iudei falsum deum adorant et credunt et falsam sibi exhibent latriam. et sic est dicendum de sarracenis et ceteris infidelibus. ¶ Ex quibus omnibus sequitur. quod sola christiana religio vero deo ve-

rā exhibet latrā. Et p̄ p̄ns iie et debito in
 sc̄ificat oia sabba respectu di. ¶ Sed nūc
 restat vidēdū quō x̄ana religio vere sc̄ifi-
 cat sabbatū sc̄ia opa faciēdo erga p̄ximu3.
 Ad cui⁹ itellctū est adūtedū q̄ opa hūa li-
 cita s̄ in duplici ḡie. nā quodā dicūtur tē-
 poralia 7 p̄phana. sic s̄ opa futilia 7 m̄cani-
 ca 7 cetera de victu 7 pane lucrādo. 7 ista di-
 cūtur vtilia nō. Alia dñr opa sc̄ia sc̄ia i au-
 xiliū 7 necessitatē p̄ximi et ista dñr opa mi-
 ficordie 7 opa sancta. In om̄i ḡ die festo 7
 in om̄i sabbato mēoziali euāglico precipit
 abstinē x̄ana religio ab om̄i ope futili 7 p̄fa-
 no 7 m̄canico. s̄ nō p̄cipit cessare ab opib⁹
 mie ymo p̄cipit i die festo opib⁹ mie intē-
 dere 7 i sudare. eo qz t̄ia opa nō sūt p̄fana
 nec futilia. s̄ sc̄ia ad auxiliū 7 subuentioē3
 ordiata. qz t̄i die tenetur homo sc̄ia opera
 facere. qz hoc ē sabbatū sc̄ificare. Et sic p3
 q̄ falso 7 iniq̄ in iucei icusabāt xp̄3 sanātes
 infirmos i sabbato. qz sanāto infirmos opa
 mie adīplebat 7 sc̄ia opa faciēbat. et p̄ cō-
 seq̄ns sabbatū magis sc̄ificabat. qz ad hoc
 fuit sabbatū institutū. s̄ ad cessandū ab om̄i
 ope futili et p̄fano 7 maxie a p̄cto. 7 ap̄ sc̄i-
 ficandū ip̄3 sabbatū. s̄ ad faciēdū sola opera
 sc̄ia i eo erga deū uā3 latrā exhibēdo. 7 er-
 ga p̄ximū auxiliū i necessitatib⁹ tribuēdo.
 Et dicit saluator. q̄ p̄ me⁹ usq3 in. i. sc̄p̄ et
 ē i sabbato opaf om̄ib⁹ creatis misicordi-
 ter subueniēdo. 7 ita ego opoz paupes et
 misos et infirmos misicorditer sanāto.
 Et io. dicit. q̄ circūcisio3 facit hō i sabba-
 to. et nō soluit sabbatū p̄ qd̄ oñd̄it q̄ maxi-
 me i die festo s̄ ecciastica sacramēta exer-
 cēdo 7 p̄ p̄ns latrā deo exhibēdo. Et hoc
 fuit x̄ana religio. qz i dieb⁹ festiuis cū ma-
 tozi aparatū 7 solēnitate exercet diuīa of-
 ficia 7 facit elemosinas 7 cetera opa sc̄ia. Ex
 quib⁹ p3 q̄ sola x̄ana religio vere 7 debito
 modo sc̄ificat 7 celebrat sabbatū. Ex supra
 dictis p̄ tres articulos i tota ista q̄stioe p3.
 qualr sabbatū legale cū ceteris festiuitatibus
 iā cessauit. et quō iucei falso 7 i debito in ob-
 seruāt sabb3. Et q̄m sola x̄ana religio cele-

brat vez sabb3 cū ceteris festiuitatib⁹ 7 debi-
 to 7 itegro 7 p̄fecto in sc̄ificat illud. Nūc
 aut̄ restat respōdere ad argumēta iuceoz.
 in principio q̄stiois adducta. Ad p̄mū igit̄
 est dicēdū. sic dictū ē i p̄ q̄stioe q̄ sabbatū
 7 cetera legalia data fuerūt i b̄ fede et̄no. q̄n-
 tū ad illaz etatē inq̄ntū fuerūt data i signū
 Et sic fuerūt et̄na fm̄ q̄. qz p̄ totā illā eta-
 rez legis durauunt. s̄ q̄ntū ad suū significa-
 tū imediatū fuerūt magis et̄na. qz signifi-
 catū sabbati 7 ceteroz legaliuū adhuc fuaf i
 lege ḡie. Itē qz sabbatū n̄3 adhuc signifi-
 cat sabbatū ḡie. qd̄ apl⁹ ad hebreas. q̄rto
 ap̄llat sabbatissimu3. iō ut sic sabb3 ē et̄nū
 simplici. Et iō de⁹ p̄cepit sabbatū sub fete-
 re sc̄p̄ino. qd̄ qd̄ē p̄ceptū obfuarū fuit i te-
 stamēto q̄ntū ad signū. nūc aut̄ obfuar q̄n-
 tū ad suū imediatū significatū. In p̄tia at̄ ob-
 fuaf q̄ ad suū vltiatū significatū. Et sic sab-
 batū3 triplici dicitur et̄nū. s̄ q̄ ad signum
 illa etate. 7 q̄ ad significatū imediatū i ista
 et q̄ ad vltiatū i fuso sc̄lo. et sub t̄i itētiōe
 de⁹ p̄cepit sub fede et̄no sabbatū obfuari.
 vñ lic3 sabbatū3 cessauit q̄ntū ad signū. tñ
 nō cessat q̄ntū ad significatū et v̄itate3 iō sc̄
 per mañt i sua et̄nitate hic p̄ ḡiaz 7 i fuso
 p̄ ḡiaz. vñ sic p̄es 7 fideles veteris te. cele-
 brabāt sabbata in signū fidei fufe detis tra-
 nos obfuar h̄c ea p̄ ḡiaz 7 v̄itatē. In p̄tia
 aut̄ obfuabi⁹ ea p̄ ḡiaz. vñ hō misic⁹ ob-
 fuabat sabbatū i septia die. q̄ntū ad signū
 nūc fuaf ip̄3 i septia etate q̄ntū ad v̄itatē p̄
 ḡiaz post hāc vitā fuabit ip̄3 i et̄nitate per
 ḡiaz. qz ut sic p̄cepit de⁹ sabbatū sub fete-
 re sc̄p̄ino. s̄ ut hō misic⁹ obfuaret ip̄3 p̄ to-
 tā illā etatē i signū 7 i ista q̄ ad v̄itatē p̄ gra-
 tiā 7 i fusa p̄ ḡiaz 7 sic mañt sabb3 et̄nū
 Ad aliud iā de⁹ ē q̄liter p̄ceptū de sabbato
 celebrādo partiz ē morale et partiz cerimo-
 niale et partiz iudiciale. s̄ magis ē cerimo-
 niale q̄ morale. Et iō inq̄ntū ceremoniale
 de necessitate cassauit celebrari i die septio
 postq̄ sua figura fuit ipleta. s̄ inq̄ntū mo-
 rale remāet celebrādu3 i p̄ma die septiane
 in mēozia v̄oce refrectiois. ut dictū est. Et

Et scificat tota ista septia etas significata p sabbatū legis eo in q dictū ē. Et sic celebram sabbatū vltē p totā septiaz etatē per giaz. et celebrā sabbatū mēoziale in p die septiane eo in q dictū ē. et sic sabbatū morale sēp celebrat nō cessat celebrari. et sic ē etnūz. Ad sciū dō. q dē pcepit sabbatū obfuari i mltiplx signū. i. p. i. signū fidei pte rite creatiois. et iō pcepit ipz sub cominatioe mortis et cū freqnti repetitioe ne ille pplus obliuiscet et poret fidē vni? dei creatoris oiu? ut p tlez fidē distigueret a ceteris natiōib? gētiū q nō hēbāt fidē vnius dei. nō credebāt creatioz. iō ut plimū vbiū qz pcpit sabbatū dicit memēto ut diē sabbati scifices. qī dicat ne fides vni? dei deciat a mēozia tua vñ exō. xxxj. dicit videte ut sabbatū meū custodiatis qz signū ē in me et vos i gñonib? vñis. ut sciatia qz ego dñs q scifico vos et c. qī dicat. ut recordemini qz ego suz dñs z creator oiu?. q scifico vos nūc p fidē. et i septia etate p giaz ut p tle signūz fidei distingamini a ceteris generatioib? i ficeliū yoolatraz. iō Leui. xix. dicit sabbata ista custodite. ego dñs dē vester nolite pūti ad yoola. qī dicat hoc pceptū sabbati dō vñ. ut recordemini qz ego suz dñs dē q creauī oīa ut retinētes tlez fides ne pūtamini ad yoola sic cete natioēs. q tlez fidē vni? dei creatoris nō hnt. Ex qb? p3. q ad firmāda tlez fidē vni? dei creatoris. et ut p tlez fidē distigueret ille pplus a pplō gētili q tlez fidē nō hēbat. ymo celebrat mltos deos. dē sub tāfreqnti repetitioe et sub pena mortis pcepit sabbatū celebrari i septia die i mēozia creatiois. Et qd tot? ppl? gētilis iā veit ad fidē vni? dei creatoris et redēptiois et recreatiois. g frusta celebrat sabbatū i septia die. maxie qz sabbatū legale et figura ei? iā ē uificata p nīaz recreatioz fctaz p xpz quā illud sabbatū significabat. iō relicta figura celebrāōis est sabbatū i die vñca i mēozia vñce refrectiois fctē i illa die. Itē sabbatū nō solū ē pceptū celebrari i septia die i mēozia creati-

ois. s; et i mēozia exit? isrl' de egipto d ufo v. Et et potest pbari exō. xvj. qz ante legez datā iā pcepit dē i septia die ab opib? cessari et sabbatū obfuari. vñ dixit Moyses sex dieb? colligite manna. i die aut septio sabbatū ē dñs. et. i. videte qz dñs dēbit vñ sabbatū et manat vnusq; apd scritipz z null? egrediat de loco suo die septio. z sabbatizabit ppls die septio zc. Vñ nō ibidem qz p sex dies pluebat māna z i sabbo cessabat ne hoies colligent ipz p qd dñobat d? qz sex dieb? debē? laborare p victu. s; p totū die festū debē? itende reb? spualib? et cultui diuio tātū. Ex supdictis verb p3. qz sabbatū iā fuit obfuatū i illo pplō an legez datā. Et iō asserūt mlti qz p illas septē ebdomadas ab exitu egipti usq; ad datioz legis pcepit moyses obfuari sabbatū i septima die. eo qz tū die exijt isrl' de egipto. qd pfirmat de ufo. v. vbi dō Memēto qz fute ris i egipto. s; ite eduxit te dñs i manu potēti et brachio extēto. idcirco pcepit i dñs ut obfues diē sabbati zc. Et iō sub tali etiā mēozia lzarrayz obfuant sabbatū a nocte vsq; ad noctē iclusue ut dictū ē. Et qz illa libatio fuit figura fufe libatiois scioz patrū de iferno q fctā et cōpleta fuit p xpz in nocte refrectiois. iō sabbatū nō ē amplius obfuāōū i septia die ut dēz ē. Et sic ē dicē dū de ceteris festis legalib? q oīa fuerūt pcepta et data i signū et figurā. Ad qrtuz aut et vltimū ē dicēdū. qz nos celebrāto totū tps gze et diē vñca nichil addim?. nō auferim?. ymo celebrā? vñz sabbatū significatū p sabbatū legale. nā vitas et significatū ff de ee vñ signi. qz signū ē accidēs respectu significati. z significatū ē substātia z ēē z vitas signi. Et iō si adueniēte vitate remouetur signū z figura z retinet ipa vitas. nllz essētiāle auferet. nō addit. s; pfcit et uificatur signū z figura. Itē ē dicēdū qz iudei moderni s; latroēs z falsificatores legis. qz auferunt a lege veritatem essentialē. quod est pncipale in lege et in omni signo. et retinent falsum signum.

Inā omne signū de fūso manēt falsū p^o uitate
 ei^o z significatū pfectū z ppletū. nā signūz
 fūse nauis manēt falsū. n̄ auferat p^o aduē/
 tū nauis ad litora. Et clamor lalēdaz ma
 nēt fals^o. n̄ tacet ī aduētū nūdiāz ī pncipio
 mēsis. sic octz ē sup. ita g^o p^o ē dicēdū de sa
 bato z ceteris legalib^o. nā postq̄ uerit uitas z
 significatum qd̄ erat eēntiale in lege. debz
 cessare signū qd̄ ex pte z accidētale fuit qz
 illō signū n̄ fuit datū g^o sui. s; g^o uī sab/
 bati fusi ī lege g^o i q̄ sum^o. et qd̄ celebrā^o
 z scificā^o p uerā laia^o. Et sic p^o. qz nos nō
 auferi^o aliq̄ a lege. s; īplem^o legē z uifica
 m^o eā ī p^orio significato. ipi aut falsificant
 legē tenentō z respiciēto falsū signū. qz nū
 q̄ tle significatū uerit ī fūsoz sic illa signa
 legalia significabāt. qz qd̄ significabāt iā ue
 nit z ppletū ē. g^o t^oia signū n̄ debēt suspici nē
 pspici de fūso. s; respici z respici de p^orito.
 alr falsificarēt legē z p^obas. z uerū q̄ locut^o
 ē ī lege z p^obas. Et sic manēt iudei ianes z
 ceci aspiciētes t^oia signa de fūso. iō sic aspe
 ctāt falsū signū. ita nūq̄ uerit eis redēptio
 z cetera bōa ī lege pmissa. s; eueniūt eia cōti
 nue oēs maledictioēs scripte de u^oo xxviij.
 z xxxj. qz uerit ille p^oba ihs xps de^o z hō si
 milis p^o i diuinite et silis moyli ī hūanita
 te z officio. z declarauit eis totā legē z p/
 phetas ex pte dei p^ois. s; qz ipz audire nolu
 unt. iō fuit uitor ī eis iudicēto oēs illas ma
 ledictioēs. qz ad illū solū p^obas ptinebat de
 clarare significatū et uitatez legis date ipi
 moyli. ut p^o de u^oo xviiij. qz lex p moyse da
 ta g^o aut z uitas p xps fca ē. iō. p. Et sic
 p^o. qz nos n̄ uolā^o s; p^octim^o et uificā^o sab/
 batū. Itē iudei n̄ solū auferūt a lege uerz si
 gnificatū. s; et aduūt falsos rit^o z tradiōs
 p^obasaycas z talmudicas q̄ nūq̄ repiunt
 ī lege z p^obas ut patebit ī seqnti q̄stioe. Ex
 omib^o supradictis p^o qz lex euāglica nō ad
 uerit nē auferit aliq̄ a lege moyli. s; eluciat
 eā z patefacit uitatez q̄ sub ipa latebat. vñ
 sic ī nocte res latēt sub tēnbris et n̄ uident^o
 Ita uitatez z mistia euāglica latebāt sub te
 nbris cerimoiaz āre aduētū xpi. s; sic sol

ories sup n^oz orizōtē nichil aufert nē adde
 reb^o. s; ellucidāto uiafanū patefacit oia q̄
 latebāt sub tēnbris nil auferēto nē adde^o
 ita p^o xps ories ī mūco/ z mittēs radices
 legis euāglice sup legē moyli nichil aufe/
 rēto nē adde^o elucēdauit eā. et patefecit
 uitatez z mistia euāglica q̄ sub tenebris le/
 gis z p^obas latebāt. Et sic et doctores ca
 tholici declarāto scriptas nē auferūt nē ad
 dūt ab eis. s; elucidāt eas. de quib^o clamat
 ecciastici. xxiiij. Qui elucidāt m̄ uita efnā
 hēbūt. Et iō dicit saluator iō. ix. ego sū lnx
 m̄ uoi ut q̄ nō uident uideant et c.

Sed qz pbatū ē q̄r oia legali
 data fuerūt z gesta ī fi/
 gnū z figurā fūsoz. z quō fu
 erūt uificata p xps. iō cessarūt
 z finierunt cursū ī eo. Et quō p sabbatū le/
 gis figurabat sabbatū g^o. qd̄ m̄ celebrā^o
 Joco q̄rif iō. utrū bōa ī lege pmissa sint
 litt^oalr itelligēda hoc ē si illa terra canaā fuit
 p^omiū p^ocluz pmissū obfuoatib^o legis mo
 yli. Et arguunt iudei moderni qz sic et ad
 hoc aduocūt totū discursū legis et p^oba/
 rū. et sp^oalr allegāt totū octauū cap^oz de u^o
 vbi d^o. d^ois de^o tu^o erudiuit te ut custodias
 mādata d^oni dei tui. Et abules ī u^ois ei^o. Et
 t^omas eū. d^ois ei^o de^o tu^o introducet te ī frāz
 bōaz. frā riuoz aq̄z. et fontiu. ī cui^o cāpis
 erūpūt fluuioz abissi. frā frumētū ozzei et
 vineaz. in q̄ ficus et malo. granata et oli
 ueta nascūtur. frāz olei et millis. vbi absz pē
 nuria coitces panē tuū. Et rez. osuz habū
 dātia pfrueris et c. Ex dictis ī toto illo ca
 plo dicit iudei qz de^o uerit eis illā frā fluē
 tē lacte z melle cū omib^o fructib^o et mīna
 lib^o q̄ nascunt ī ea. ī p^omiū obfuoatle legis.
 Et sic dicit qz nēo eoz p cē felix n̄ reddu
 cas ī illā frāz. z sic totū ueritū z spes eoz
 ē uerit ī illā frā. ij. hoc iōē pbat p ueritū
 oīuz p^olarbaz et p^obas. qz oēs ueritēra
 rūt mozi et uiuere ī illa frā. imo iacob p/
 cepit filijs suis. ut ducerent corpus suum
 post mortem ex egipto in terram canaaz.
 cū patribus suis sepelienoum.

Et hoc idē p̄cepit ioseph. Et sic et asserūt tu
 dei q̄ oēs xij. filij iacob fuerūt reducti ex e
 gipto ad sepeliēdū i frā canaā. eo qz fuerat
 p̄missa ip̄i ab̄rae et semini ei⁹ i p̄miū obfuā
 cie circūcisiois ḡn. xvij. Tercio hoc idē p̄
 bāt p̄ oracula p̄phaz. qz oēs comēbāt illaz
 frā iuda. et ciuitatē. iherusalē et mōtē syō et illō
 tēplū ut p̄ oēs p̄phas. Quarto hoc idē p̄
 bāt. ex eo qz oēs p̄phe p̄dixerūt. qualr rex
 mīssia erat edificafus nouā iherusalē. et erat uē
 tur⁹. ut eos reuocet et congregaret i iherusalē. Et
 sic p̄p̄ nichil aliō expectāt falsū mīssia n̄ ut
 reducat eos i iherusalē nouā et frā canaā. et fru
 ant illa frā cū suis fructib⁹ et boīs t̄p̄ralib⁹
 et magnificet eos sup frā. et ista ē tota spes
 eorū. In oppositū ē dō p̄ xvij. Credo uide
 bōa dō i frā uiuētū. Itē saluator Mathei
 xix. Si uis ad uitā ingredi sua mādata. Itē
 Lucē. x. cū iurisperit⁹ ille p̄fēt. q̄ agēto
 uitā etnā possidebo. et enumerat 8 mādata
 decalogi. dixit saluator. hoc fac et uiues. Ex
 q̄ p̄. qz dō n̄ dedit illā frā illi p̄p̄o i p̄ciū p̄e
 miū p̄p̄ obfuātiā legis. qz ultra possessioz
 illi⁹ terre expectabāt regnū celoꝝ i p̄miūz
 uolūtātū. ut p̄ ad he. xj. Et iō p̄ decisiōe et i
 n̄lectu hui⁹ q̄stiois duo s̄t uideōda p̄ncipalit̄
 p̄. si frā p̄missa ab̄rae et p̄iarchis et p̄phis
 in possessioz etnā sit p̄cise intelligēda illa frā
 canaā. Secūdo an semē ab̄rae et isrl' cui p̄
 missa ē illa frā. sint filij fm carnez. Quātuz
 ad p̄mū ē p̄ aduētū fm augustinū. sup
 illō apli ad ro. viij. Lex sp̄ual ē. ego aut car
 nal' suscip̄ lex dīa differt ab hūa. nā lex dīa
 ē sp̄ual' et de reb⁹ sp̄ualib⁹. lex aut hūa ē t̄p̄
 ralis et de t̄p̄ralib⁹. Et iō. implicif differt lex
 dīa ab hūa. s̄. fine. et officio. et p̄mto. Difert
 ei p̄. lex dīa ab hūa t̄p̄o fine p̄ncipalit̄ itēto
 ab t̄p̄o legislatoꝝ. nā finis legislatoꝝ et cō
 ditoris legū hūaz ē facē ciues ciuilit̄ bo
 nos ad utilitatē et p̄fuatiōz ciuitatis et re
 gni et toti⁹ rey publice. Et iō officii ciuīuz
 est uiuē iuste circa alīuz fm leges et bene
 p̄sulere rey publice. et eā defendere. Et iō p̄
 miū bonoz ciuīū ē gaudē boīs et utilita
 tib⁹ rey publice distributis fm iusticiā dī

tributiua. ut p̄ v. ethicoꝝ. S3 finis et itē
 tio latoꝝis legis dīe sēp fuit et ē effice om̄s
 hoīes sp̄ualiter bonos et diuinos ad cogno
 scēdum et amandum et colendum deum.
 Et iteo officii diuine legis fuit in p̄toꝝi te
 stamēto colere deū fm ritū. et modū trad
 ituz ip̄i moysi sub p̄testatiōe fidei xp̄i futu
 ri. Ad quod officiu pertinebat recipe xp̄s
 in suo aduētū. Itā postq̄ oīa illa cerimoīa
 lia fiebāt sub p̄testatione xp̄i futuri. om̄s
 obligabātur recipe xp̄s i suo aduētū. et au
 dīre et recipe et obfuare doctrinā ei⁹. put
 deus p̄cepit de vfo xvij. dicēs. Prop̄etā
 suscitabo eis de medio frūz suoꝝ similem
 tui. et ponā uerba m̄a in ore eius. loq̄turqz
 ad eos oīa que dixerō illi. Et q̄ uerba que
 loq̄tur nō audierit uoloz existā et c̄. Ex q̄b⁹
 p̄. qz sub eadē comiatiōe oēs israelite erāt
 obligati audīre. et recipe xp̄s i suo aduētū
 et recipe et fuare doctrinā ei⁹ euāgelicā.
 sub q̄ erāt obligati ad fuāda certimontalia
 usqz ad aduētuz x̄. eo qz xp̄s erat p̄missus
 ad declarādā legē. et patefaciēda; ueritatē
 ei⁹. doctrina aut euāgelica nil aliō ē n̄ uitas le
 gis et p̄phaz. Et iō sic officii legis moysi
 fuit fuare cerimoīalia i illo t̄p̄e. et recipe
 xp̄s et legē ei⁹. Ita officii legis euāgelice est
 obfuare doctrinā euāgelicā. q̄ nil aliud ē. n̄
 execuō ueritatis legis et p̄phaz. Ex q̄ p̄ qz
 finis legis diuine ē hoīes efficere sp̄ualiter
 bonos et diuinos et abstrahere eos a carna
 lib⁹ et mūdania. ut apētāt celestia. Officiū
 aut legis dīe ē colere et dilige deū. i se et p̄
 pter se. et dilige p̄xiz p̄p̄ deū exhibēto sibi
 auxiliū et obsequi; i necessitate. p̄miū uo ei⁹
 est uita et fruiō etnā. Et rō ē. nā sic p̄miūz
 legis ciuīlis et hūane est premium t̄p̄rale.
 ita oportz. ut p̄miū legis dīe sit etnū. Itē
 sic homo ē imortalis fm aīaz. ita oportet
 ut q̄ ad aīaz hēat aliud p̄miū imortalē et e
 ternū. Itē sic hō fidelis p̄ obfuātiā legis ef
 ficif diuin⁹ ducēto uita; āgelicā. ita oppo
 tet ut p̄miū ei⁹ sit diuinū et āgelicū int̄ ange
 los sup om̄e hūanū et t̄p̄rale p̄miū. qz alit̄ n̄
 differret lex dīa ab hūa. qz sic lex ad legē.

ita officiū legis ad officiū. et finis ad finē et p̄miū ad p̄miū. Et sic p̄ q̄ lex dīa cuius eius sine et p̄miū. nō ē t̄p̄alis nec carnalis. sed sp̄ualis et diuina.

Cum ergo sup̄dicta trīplīci dīa differat lex diuina a legibus hūanis. s. fine et officio et p̄miū. Et finalis itētio dei fuit eligere sibi vnū ppl̄s ad suū cultū deputatū ut deū cognosceret et cognoscēto fuiret et coleret et amaret ī hac vīta. et ī alīa amantō fruere. Ideo voluit icīpe a min⁹ p̄fectō tē dēco ad magis p̄fectū in illa lege. s. m̄ exigētīā et qualitatez et mores illi⁹ ppl̄i. vñ qz ille ppl̄s isrl̄ p̄uersatus fuerat īter egiptios circa ducētū annos. tō totalr fuerat sc̄ius carnalis et īren⁹. s. m̄ mores egiptioz. Ideo voluit ip̄s retrahere ab illa carnalitate. et īrena et pagana p̄suetudīe. et facere ip̄s sp̄uales dedit sibi ī lege p̄ decē p̄cepta moralia. ut disceret deū cognoscere et dilige. et cū p̄xio iuste p̄uīe. Et ut formidie pene refrenaret ab om̄i furto et rīxa et malis morib⁹ egiptioz. ī quib⁹ erāt nutriti. dedit eis p̄cepta iudicialia. Nā ut ait aristo. x. ethicorū necessaria ē positio legū. ut formidine pene retrahātur a malo. et assuefiāt hoīes ad mores capescētos. Tercio autē dedit de⁹ illi ppl̄o mltitudiez p̄ceptorū ceremonialiū. et hoc p̄p̄ trīa. p̄ ut frēq̄ntando illa ceremonialia cognosceret vnū solū deū creatōre oīs. et specialē benefactorē. et diligeret eū. p̄p̄ impēsa et collata sibi beneficia. Secundo ut ille ppl̄s occupatus circa frēq̄ntiā et multitudinez illoz ceremonialiū nō declinaret ad ydola et p̄suetudīes egiptioz. et alioz gētiliū circūdatiū. Tercio ut ī illis signis ceremonialib⁹ p̄uidet ille ppl̄os futura misteria de x̄p̄o. et eccīa. et vniūsalē redēptiōz faciēdā p̄ x̄p̄s vētūrū et nasciturū ex illo ppl̄o. p̄ ut de⁹ reuelabat specialr et successiue quibusdā patriarchis et p̄p̄bis de illo ppl̄o. Et tō dedit illa ceremonialia ī signū federis et pacti fuāda usqz ad x̄p̄s. ī q̄ erāt verificāda. Ideo sic obligabātur fuare illa ceremonialia usqz ad x̄p̄s. Ita obliga

batur recipe x̄p̄s ī suo abuetu et suā doctri nā euāgelicā. et cessare ab om̄ib⁹ ceremonialib⁹. Qz x̄p̄s erat ille p̄p̄ba q̄ ex pte dei oīa illa debebat declarare. ut p̄ de vtero. x̄p̄s ut dictū ē sup̄. Et iō x̄p̄s tāq̄ ad hoc miss⁹ a p̄te declarauit nō ī re et luce oīa q̄ ī illis erāt figurata. et latebant sub vmbra. Et sic cognitio n̄ra p̄cessit ab īp̄fecto ad magis p̄fectū. s. m̄ exigētīā hūane nature fragilis et corrupte. p̄ quā doctriāz euāgelicā x̄p̄s nos fecit multo magis sp̄uales et diuinos et aptos ad sup̄nā fruictiōz. et capescēdā vltimā felicitatez et p̄fectionē. hoc autē nō p̄cipiētes misit et eccī iudī nō ponūt dīa it̄ legē diuinā et hūanā. Et sic nō expectāt n̄ p̄miū t̄p̄rale p̄ legis obfūatīa. sic s̄ totalr carnales et terreni. Et iō nolūt recipe x̄p̄s q̄ sua debet cōtēp̄ne t̄p̄ralia et appetere celestia. S; vñ pueniat hoc iudēis modernis dicitur inferius. **¶** Dīe habitis ponitur.

Prima conclusio. q̄ duplex merces et hereditas fuit p̄missa habrae. ysabc et iacob. s. celestis et terrena. et p̄ p̄seq̄ns p̄ter trā canā fuit eis p̄missa hereditas ī celo. hoc p̄bat gen. xv. ubi dicit. q̄ de⁹ apparuit ī vīsiōne ip̄i abraā dīcēs. noli timere. qz p̄tector tuus suū. et merces tua magna nimis. Suscipe celū. enūmra stellas si potes. Sic erit semē tuū. Tūc credidit abraā. et reputatū ē ei ad iusticiā et c. Ex sup̄dictis verbis. patet q̄ talis p̄missio non erat temporalis. quia non fuisset magna nimis.

Mas om̄e t̄p̄rale ē breue et caducū. Secūdo sequitur q̄ talis merces p̄mittebat ī celo. qz nō dixit respice terrā sed suscipe celū. Tercio sequit q̄ talis p̄missio nō erat danda filiis carnalib⁹ et terrenis. s; sp̄ualibus et celestib⁹ fide et virtute splēdētib⁹. per hoc qd̄ ait. enūmra stellas. qz sic erit semē tuū. s. purū splēdēs fide et spe de celestib⁹. Quarto sequit q̄ t̄p̄s merces celestis nō poterat acq̄ri n̄ p̄ fidez x̄ fuit d̄ semē habrae s; carnem per hoc quod ait. Credidit habrae. et reputatum est ei ad iusticiam. quia habrae nō fuisset iustificat⁹ ad merendā

tāru p̄miū. 7 tāta m̄cedē solū credēto sibi
ysach filiū futū. s; qz credidit p̄ ysach xp̄s
nascitūz q̄ filios fideles 7 sp̄uales ip̄ius ha
braā debebat in celo collocare.

¶ Ex quib; p; q; p̄ter fr̄as canaā p̄missa
fuit habrae 7 semini ei; hereditas celestis
De qua p̄missiōe cātat eccia i missa defun
ctoꝝ. Ifac eas dñe de morte trāsire ad vitā
quā olim habrae p̄misisti et semini ei;. In
fine aut̄ illi; capli p̄misit deus habrae fr̄as
canaā dicēs. Tibi dabo fr̄a hāc a flumine
egypti. vs; ad fluuiū magnū eufratē. Et sic
p; duplex p̄missio. s. fr̄ena et celestis. hoc
idē p; infra. caplo. xvij. 7 caplo xxij. qñ di
xit deus habrae. Multiplicabo semē tuū sic
stellas celi. et sic arenā q̄ ē in litorē maris
7c. Per stellas. n. celi intellexit filios sp̄ua
les in celo collocātos. et p̄ arenā que ē in li
toꝝe maris int̄l̄xit filios fr̄enos 7 carnale
et c. Itē vtraq; p̄missio. s. celestis et fr̄ena
facta fuit ip̄i iacob gen. xxvij. qñ vidit
scalā in somnijs stātē sup terrā. et cacumē
illius tāgens celuz. angelos quoq; ascēdē
tes et descēdentes. Et dñs i nixū scale dicē
tes. Ego sum deus 7 c. Vbi p̄uidit i sp̄u qua
l̄ter deus descēsurus erat i terrā. 7 assum
pturus hūanā carnē ex virgine de genē ia
cob. vnde p̄ hoc q; illa scala tāgebat celuz
ex parte supiori. et fr̄as inferius. p̄uidit
qualiter xp̄s sibi p̄missus erat futurus de
et homo de carne sua. Et per angelos ascē
dentes et descēdentes. p̄uidit qualiter filij
sui sp̄uales erāt per xp̄m in celuz ascensuri
et c. Itē per hoc q; dormiuit supra illuz la
pidē. et erexit ip̄s in titulum. p̄uidit i sp̄u
qualiter xp̄s i eodez loco erat p̄ filijs suis.
et pro toto gñe hūano crucifigēdus et mo
riturus. et refrecturus. et i celuz ascēsur
cum suis fidelibus. ymo iacob p̄uidit per
illā scalā xp̄s i celū ascēsurū cu; omib; filijs
suis fidelib; et sp̄ualib;. Ex quib; p; q; p̄e
ter illam fr̄as canaā p̄missa fuit hereditas
celestis abrae ysach et iacob et semini sp̄u
ali eoz. de qua canit eccia. Ifac eas trāsire
de morte ad vitā. quaz olim habrae p̄mi

sisti. et semini eius. 7 c.

¶ Secūda p̄. q; om̄s patriarche et p̄p̄e
p̄ter illā fr̄as canaā. et p̄ter illaz ih̄alm
terrenā desidabāt et expectabāt hereditatez
in celo. et aliaz ih̄alm celestēz. hoc p̄mo p̄
batur de abraā. naz sic fuit sibi p̄missa here
ditas celestis in supradictictis p̄missiōib;. *no fig 3 de p̄mo*
ita desidauit illā. Itē dixit saluator iudeis
Jo. viij. habraā p̄ vester exultauit. i. deside
rauit vide diē meū. vidit et gausus ē 7 c.
Itē hoc idē desidauit ysach. qñ benedixit
iacob filio suo. gen. xxv. vñ scitēs oꝝoz
vestimētoꝝ dixit. oꝝoz filij mei. sic oꝝoz a
gri pleni quē benedixit dñs. cet tibi deus de
de roze celi 7 de pinguedine fr̄e. esto dñs si
fr̄uz tuoz. Et incuruētur ante te filij ma
tris tue. et adorēt te trib; et c. Vñ manife
stū ē. q; ista nō fuerūt ipleta i iacob. s; i so
lo xp̄o ex iacob nascituro. itē ysach bene
dixit xp̄m i iacob. prout p̄uidit ip̄m ex eo
nascitūz. vñ per hoc q; ysach osculatus ē
iacob. oñdit desidius qd hūit de xp̄o vētu
ro. et p̄uidit qualiter de; debebat oclari na
turā hūanā p̄ incarnatiōz. Et per oꝝozem
et flagrātiā vestimētoꝝ p̄uidit flagran
tiam virtutū et donoz hūanitatē xp̄i. Et
p̄uidit qualiter oēs trib; fr̄e debebāt xp̄s a
dorare. et qualiter xp̄s debebat dare filijs
sp̄ualibus ip̄ius iacob de roze celi gl̄iaz i fu
turo. et de pinguedine sacramētoꝝ gr̄am i
presēti. Et sic ysach iā desidauit illuz rozez
celi per xp̄m largiēdū. Itē hoc idē desidā
uit iacob gen. xxxij. qñ luctatus est cū an
gelo i persona dei. q; nō voluit ip̄s dimittē
vsq;quo benedixit ip̄m. Itē qñ euigilauit
a somno dixit. Vidi dñm facie ad faciē. et
salua facta est anima n̄a 7 c. Itē hanc cele
stem hereditatē desiderauit Moyses exō.
xxxij. cum dixit. Dñe ostende michi faciē
et gl̄iaz tuaz et c. vñ sup illud gen. xxvij.
quāto iacob vidit scalā. dicit quēdā glo
sa hebrayca. In veressit Rabba. q; Moyses
ante q; moꝝetur ductus fuit in celum 7 vi
dit ibi messiam edificātem iherusalem in
celo ex margaritis et lapidibus preciosis.

Et dixit messias ipi Moyses. q̄ p̄ suus ia/
cob vtranzq; ih̄z̄. s. terrenam et celestē pre
uidit edificandā ex hoc q̄ illa scala ex vna
parte tāgebāt celuz. et ex altera frā. Et q̄
quasi nichil erat illa ih̄z̄ que erat edificā/
da in frā respectu illius celestis. q̄ ista erat
tēporaliter. et illa inēnū duratura p̄ filijs
isrl̄. Qd̄ audiēs Moyses dixit. Letat̄ suz
in his que dicta sūt michi. et c̄. Ex quibus
verbis sequitur p̄. q̄ p̄ter istā ih̄z̄ t̄renaz
et t̄p̄alez erat danda alia celestis et et̄na.
Secūdo seq̄tur. q̄ xp̄s messias i lege p̄mis
sus est de. q̄ iaz erat ante Moyses in celo
Tercio seq̄tur q̄ messias i lege p̄missus n̄
erat edificatur ih̄z̄m t̄renaz. s̄ celestes et
sp̄ualē p̄ filijs isrl̄. Quarto seq̄tur. q̄ filij is/
rael q̄ erāt illā celestē ih̄z̄m possessuri non
erāt futuri carnales. s̄ sp̄uales. et fm̄ fidē
Itē hāc hereditatē celestē desiderabat et ex
pectabat Job. xix. qm̄ dixit. Credo q̄ redē
ptoz m̄ viuit. et in nouissimo die de terra
surrecturus sum. et in carne mea videbo
deum saluatorem meum. et c̄.

Item hanc celestem hereditatē deside/
rabat dauid p̄. xvj. cuz dixit. Sactabor cū
apparuerit gl̄ia tua. Itē p̄. Lxxix. Osiēte
nō dñe miāz tuā. et salutare tuū da nō. Itē
dō rex et dñs erat ill̄ ih̄z̄ t̄rene et totius
t̄re p̄missiois et regn̄i finitima sibi erāt tri
butaria. et tñ illaz t̄raz viuētū et ih̄z̄ cele
stes desiderabat. qm̄ dixit p̄. Lxxxiij. Bñ d̄
habitāt in como tua dñe. i sc̄la sc̄loz lau
pabūt te. Itē dō ab illa t̄rena ih̄z̄ cupie
bat exire et i celesti collocari cū dicebat p̄
cxix. Deu m̄. q̄ icolatus me. p̄logatus ē.
Itē p̄. cxviij. Erraui sicut ouis que perijt
quere suū tuū dñe et c̄. Itē p̄. cxli. Por
cio m̄a dñe sit i frā viuētū. Itē salomon
Rex et dñs fuit illius t̄rene ih̄z̄ et totius
terre canā cuz finitimis tributarijs. et di
tissimus et felicissimus sup̄ om̄s reges t̄re
Et tñ p̄ nichilo reputabat totaz illaz ih̄z̄
et terraz isrl̄. et oia regna terrena respectu
illius celestis ih̄z̄ et felicitatis et̄ne. cū di
cit ecciastes per totū libzū. Vanitas vanita

tum et oia vanitas. Unde dicit. Ego eccia/
stes fui rex isrl̄ i ih̄z̄. et p̄posui in aīo meo
querere et inuestigare sapiēter de om̄ibus
que fiunt sub sole. et ecce oia vanitas. Itē
.i. caplo ij. Magnificauī opa m̄a. edificauī
michi domos. et plantauī vineas. feci oz
tos et pomeria et c̄. Itē coaceruauī in argē
tuz et aurum. et substantias reguz et puin
ctaz. et c̄. et tñ oia vanitas. Et sic salomon
per totum illum libelluz discurret per oēs
status et conōitioēs hoīuz. et ostēdit nullo
pacto felicitatē posse p̄sistere i hac vita fi
naliter aut̄ cōcludit dicens. Ante q̄ rūpaf
finiculus. et ante q̄ reuertatur puluis in
terram suaz. vñ erat et sp̄s reuertat ad deū. q̄
cepit illuz. i. ante q̄ mortalis duz viuīs in
hoc mūdo. deū time. et mandata eius sua.
hoc est oīs homo cūcta que fecit homo ad
ducet deus in iudiciū p̄ oī errato siue bo
nuz siue maluz. Ex quibz patet. q̄ salomō
totaz illaz ih̄z̄ et totuz regnū. et om̄s diuī
tias vanitates reputabat. et mortez p̄sētē
et futuruz iudiciū timebat. in quo mali sūt
puniēdi. et boni felicitandi. Itē salomō fu
turam felicitatē dicit desiderādas per totū
libzū canticoz. ubi dicit. Trabe me post te
in corde currem. vnguetoz tuoz et c̄. Itē
sapie v. futurū iudiciū oñdit malis esse tre
mendū. et felicitatē futurā iustis desiderā
dam. Itē ysayas aliā ih̄z̄ sup̄naz desiderar
bat et comedabat cum dixit caplo Lx. Sur
ge illuminare ih̄z̄m et c̄. Itē in illa ih̄z̄ t̄re
na erat ysayas. tamē sup̄nā desiderabat cū
cū dicebat. Urinas dirūperes celos et descē
res et c̄. et i. a seculo non audierunt. neq;
auribus perceperūt. oculus nō vidit deus
absq; te que preparasti expectātibus te et c̄
Ex quibus patet q̄ alia hereditas et felici
tas ineffabilis. et absq; cōparatiōe nobili
oz expectabatur a iustis. et preparauerat
deus pro iustis. Item daniel dicit ix. caplo
illam ih̄z̄ cū toto regno post mortē xp̄i pe
rītūrā et in tēplo habomiatioēs usq; ad cō
sumationē seculi duraturam. Et capitulo.
.xij. concludit post iudiciū incredulos.

et obstinatos igni perpetuo puniētos. Et
fideles et iustos fulgentes quasi splendor
firmamenti. et quasi stellas imperpetuas
eternitates felicitantes. Et itē explicāt
aut implicite asserunt omēs ceteri prophete.
Ex quibus patet. q̄ omnes patriarche et
prophete preter illam terram promissam
nobilissimam hereditatem desiderabāt et ex
pectabāt futuram in celo. propter quā pa
tienter tollerabāt omēs labores et persecu
tiones. ut large lateq; demonstrat ap̄tus.
No hebreos. xj. et per totas epistolam.

Tercia cōclusio. q̄ Dabzaas et Jacob
et ceteri patriarche et p̄phete non
desiderarunt sepeliri in terram promissio
nis propter bonitatem terre: sed ut resur
gerent cum xp̄o. quem preuiderunt in illa
terra moriturum. et sepeliendum. et n̄as
redemptionem operaturum et resurrectu
rum. Et hoc probabiliter ostenditur. nam
Dabzaā preuidit in sp̄u. q̄ in eorū loco e
rat xp̄s pro omnibus crucifigendus. ubi
ip̄e immolauit et sacrificauit arietem pro
ysach. Et itē appellauit nomen loci illius.
Dñs uicebit. In hebreo aut̄ dicit. In mō
te dñs uicebitur. quasi dicat. Dñs deus in
carnatus uicebitur immolari et crucifigi
In isto mōte et loco ubi iste aries fuit im
molatus pro ysach a morte liberato. Itē
iacob in eorū loco uidit scalam et deū. in
sum scale. per quod preuidit xp̄m ibi cru
cifigendum. et itē crexit lapidem in ti
tulum. Et sic etiam preuidit xp̄m in re
surrecturum et in celos cum suis fidelibus
ascensurum ut dictum est. Credibile ergo
est: q̄ abraam et iacob cum ceteris patriar
chis propter hanc causam uoluerūt in illa
terra sepeliri ut in ceo cum xp̄o resurgerēt
et cum eo in celum ascenderēt. Et sic est di
cendum de ceteris prophetis et fidelibus.
quos xp̄s eduxit de limbo inferni et secus
adduxit et ascenderūt in celum.

Quarta cōclusio. q̄ prophete in suis
oraculis nō comendarunt illā ciuit

tatem iherusalem et terram canaam pro
pter se ip̄am. sed q̄ preuiderunt xp̄m illas
in ciuitatem et terram venturum. et in ea
nostram redemptionem operaturum. hoc
probatur. nam aliqua ciuitas vel provin
cia non comendatur et felicitatur nisi pro
pter tria. scilicet aut propter fertilitate et copi
am bonorum temporalium. aut propter bo
nitatem et uirtutem ciuium et bonum re
gimen ciuitatis. aut p̄pter presentiam ma
gni regis ip̄am honorantis et in ea magna
gesta facientis et operantis. Sed illa terra
nunq̄ fuit comendata propter copiam et
fertilitatem. q̄ semper fuit sterilis et mis
errima et in aquosa inter circūstātes ter
ras. itē frequenter passa ē in eadē et penu
riam victualium. ut patet per totū discursu
sum patriarcharum. qui frequenter fugie
bant ab ea propter famem. q̄ uisicimā
esset comendanda damascus et antiochia
et babilonia et mensis egipti et n̄a floren
tissima ciuitas valentie et barchinone que
semper fuerunt fertilissime et amenissime
Nec etiā illa ciuitas et terra fuit unq̄ co
mendanda propter bonitatem ciuium. q̄
semper fuerunt mali et ydolatre et raptores
nec unq̄ defecit in illa tra et ciuitate usu
ra et uolus et seditio. ut patet per totum
discursum iudicum et regum et post ree
dificationem templi. Ex quo sequitur. q̄
non propter aliud prophete comendarunt
illam ciuitatem et terrā. nisi q̄ xp̄s in illa
erat uidebūsus et miracula facturūsus. et n̄as
redemptionem operaturus: et sub tali cō
dicione comendarūt et beatificarūt eam.
Itē dixit dauid psalmo. xlvij. Magnus
dñs et laudabilis nimis in ciuitate dei n̄i
in mōte sc̄o eius. Deus in comibus eius
cognoscetur cū suscipiet eam et c. Itē ysay
.ij. Venite ascendamus ad montem dñi et
ad domum dei iacob: et docebit nos uias su
as. q̄ de syon exibit lex: et uerbum dñi de
iherusalem. Item caplo. ix. beatificat gal
ileam et totam terrā israel propter presētia

et predicationem et miracula xpi cuius ait. Primo tempore alleuiata est terra zabulon et terra neptalim / et in nouissimo aggrauata est terra maris trans iordanem galilee gentium / populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam. et infra paruulus natus est nobis / et filius datus est nobis et cetera. Item induere iherusalem vestimentis tuis ciuitas sancta. Item dabo in sion salutem et in iherusalem gloriam maiorem. Item. lxij. Propter sion non tacebo / et propter iherusalem non quiescabo donec egrediatur. ut splendor iustitiae meae etc. Item Micheas. v. comedat ciuitatem bethleem / eo quod christus ibi erat natus dicitur. Et tu bethleem effrata parua es in milibus iuda. ex te enim egredietur iudex etc. Item zacharie. ix. Exulta filia sion ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator et cetera. Ex omnibus prophetis patet quod non ob aliam causam comendarunt iherusalem nisi quod in ea christus erat legem euangelicam daturus et nostram redemptionem operaturus / et in monte sion sacramentum eucharistiam instituturus. et erat spiritus sanctus in apostolos et discipulos missurus et totam ecclesiam ibi incepturus et fundaturus. Et exinde per totum orbem ecclesia christi erat diriuanda. Et ideo vniuersalis ecclesia toto orbe diffusa in sacra scriptura appellatur iherusalem. eo quod in illa iherusalem terrena fuit fundata et instituta per christum in apostolis et discipulis. Et exinde per totum orbem fuit diffusa / ut frequenter dictum est.

Quinta conclusio est. quod propheta in oraculis suis non solum intendunt commendare et beatificare illam iherusalem in quantum christus in ea operaturus est nostram redemptionem. et in ea fundauit ecclesiam. sed intendunt commendare iherusalem toto orbe diffusam: que ab illa fuit diriuata. que dicitur ecclesia catholica in quantum in ea videtur deus per fidem. et continue predicatur euangelium et exercetur ecclesiastica sacramenta habentia virtutem ex passione christi.

in qua continue offertur sacrificium misericordiae. et in qua passio christi semper exercet et operatur effectus suos. itaque quod in illa iherusalem factum est in re. illud ita fit in voto et effectu continue in ecclesia toto orbe diffusa. ideo vere dicitur iherusalem pacifica. quod in ea continue peccatores deo pacificantur et reconciliantur per sacramenta. Sed quod propheta ex consequenti beatificet iherusalem toto orbe diffusam / probatur. Item dicitur. psalmus. xlviij. et l. et lxiiij. et lxxxvi. quod ecclesia christi nichil aliud est nisi iherusalem spiritualis ab illa materialiter deriuata et per totum orbem dilatata et diffusa. Et quod illa visio et illa pax et iusticia facta per christum in iherusalem propter quam pacem et iusticiam et visionem illa ciuitas propheticè sortita est tale nomen. fuit postea dilatata et diffusa et predicata et creuit et recepta per totum orbem. Ad cuius maiorem intellectum est notandum sicut dicit Rabi chambi et multi magistri hebreorum. quod hoc nomen iherusalem non est impositum a casu et preter intentionem illi ciuitati: ymo ex diuina prouidentia et magno misterio. nam duo homines sanctissimi et maxime auctoritatis imposuerunt sibi illud nomen. quorum primus fuit melchisedech qui secundum eos fuit sem filius noe sacerdos dei altissimi. qui in illo loco obtulit deo excelsis panem et vinum pro habraam. gen. xiiij. Iste autem melchisedech nominauit illam ciuitatem salē. id est pacem et iusticiam. postea habraam in alio monte sibi iuncto qui dicitur mozia proposuit immolare filium suum ysach. sed quia prohibitus ab angelo immolauit arietem loco filij. ideo appellauit montem illum. Dominus videbitur. eo quia ibi visus fuit et apparuit dominus. gen. xxij. sed quod yere. hebraice item est quod videre latine. et hu. item est quod ipse deus siue esse. quod soli deo competit. ideo yerhu. item est quod dominus videbitur. Et deponitur ibi nomen domini thethagramaton. quod soli deo conuenit.

Et hoc nomen imposuit habzaam illi mō/
 ti propter visionem dei ibi ostensam. sed
 quia altera pars montis iam dicebatur sa
 lem. ideo tota ciuitas que totum illuz mō/
 tem complexa est dicta dicta fuit iherusa
 lem. i. visio pacis et iusticie. siue visio dei
 pacis et iusticie. quia yerhu. idem est q̄ vi
 sio dei et salem pax et iusticia. Et sic dicta
 est iherusalem per supra dictos magnos ⁊
 autenticos viros. Isti autem rabini veruz
 dicunt q̄ propter supra dicta misteria di
 cta et appellata fuit iherusalem illa ciui/
 tas. sed non percipiunt illa misteria. Unde
 est aduertendum q̄ tria misteria fuerunt
 facta in illo monte tempore patriarchaz.
 Nam primo ibi melchisech homo genti/
 lis rex salem et sacerdos optulit deo excel
 so panem et vinum pro habzaam. per q̄
 misterium fuit primo figuratum qualiter
 xp̄s deus et homo rex et sacerdos in eodez
 loco debet instituire sacramentum eu/
 charistie in quo offertur xp̄s hostia et sa/
 crificium sub forma panis et vini. per q̄
 sacrificium pacificamur et reconciliamur
 deo patri. Item fuit figuratum qualiter i
 eodem monte xp̄s rex et sacerdos hostia ⁊
 sacrificium debet crucifigi et ymmola/
 ri. per quam passionem et sacrificium pec
 catum omnium erat puniendum. et nra
 iusticia facienda. et nos eramus iustifican
 di et pacificandi ⁊ deo patri reconciliandi
 Et ideo appellauit illum locum salem. i. pa
 cem et iusticiam. Sed per hoc q̄ melchi/
 sech erat homo gentilis fuit figuratum
 q̄ illud sacrificiuz eucharistie erat celebra
 dum et venerandum per totum populuz
 gentilez ad fidem xp̄i conuersum. Postea
 autem in altera parte eiusdem montis ha
 bzae volenti ymmolare filium. apparuit an
 gelus domini dicens. Non extendas ma/
 num super puerum ⁊ c. Et tunc ymmola/
 uit ibi arietez. in quo misterio preuidit ha
 bzaam in spiritu qualiter in eode loco xp̄s
 pro toto humano genere erat ymmolan/
 dus et crucifigendus et videndus. Et ideo

appellauit illum montem. Dominus vide/
 bit. ymo in hebreo dicitur. dominus vide/
 bitur. Et li dominus scribitur cū quatuor
 litteris. quod nomen soli deo conuenit. q̄
 dicat dominus deus incarnatus videbitur
 ymmolari et crucifigi in isto loco. Et ista
 figura adimplebitur. naz sicut ego ymmo
 laui istum arietem pro filio meo et loco
 eius. Ita xp̄s futurus de carne nra ymmo
 labitur in isto loco. ⁊ videbitur crucifigi p
 liberatione totius generis humani. Et sic
 in isto loco dominus videbitur adimplere
 istam figuram et misterium se ipsum offe
 rendo. Et sic patet. q̄ illi ciuitati non fuit
 impositum hoc nomen iherusalem a casu
 sed ex sacramento et misterio. et per con/
 sequens non est nomen casuale sed sacra
 mentale. Et sic est dicendum de sion et iu/
 dea ⁊ c. Naz sion interpretatur specula. vñ
 de deus videtur et speculatur vbi xp̄s erat
 speculandus. Et iudea interpretatur confes
 sio. vbi xp̄s erat confitendus et recipien/
 dus ab apostolis et discipulis. Et sic patet
 q̄ ista nomina non fuerunt imposita a ca/
 su. sed mystice et prophetice propter futu
 ra misteria que in illis locis erant comple
 da. Et quia ex illis locis tota ecclesia erat
 incoanda et diriuanda. et postea per totū
 orbem diffundenda et amplianda. Tercio
 autem in eodem monte vidit iacob scalaz
 in somnijs et dominuz annexum scale. per
 quod preuidit misterium incarnationis ⁊
 passionis et resurrectionis et ascensionis
 xp̄i vt dictum est. Et ideo eleuauit lapidez
 in signum vinctum oleo ad prefiguranduz
 qualiter in eodem loco xp̄s erat eleuandus
 in cruce pro salute omnium nostrum. et a/
 pellauit nomen loci illius Bethel. i. domus
 dei. que ante luza vocabatur. dicens terri/
 bilis est locus iste. non est hic aliud nisi
 domus dei et porta celi. gen. xxviij. quasi
 diceret in loco isto xp̄s terribilit̄ triūpha/
 bit de diabolo. Et per istaz portam crucis
 .D.Z.

omnes intrabimus in celum. et per istam scalam ascendemus cum christo. Et ideo appellavit locum illum betel. Iudei autem dicunt quod iacob dormiuit et vixit in scalam in loco illo punctualiter ubi postea fuit templum edificatum. Sed quicquid sit sufficit quod ciuitas hierusalem fuit edificata et ampliata et extensa supra totum illum montem ubi facta et visa fuerant illa tria misteria. scilicet ubi melchisedech obtulit panem et vinum. et ubi abraham immolauit arietem. et ubi iacob vidit scalam. Et ideo appellata fuit hierusalem. id est visio future pacis et iusticie. eo quod ibi christus erat videndus et impleturus illa tria misteria ibi figurata. Unde abraham non appellauit illum montem. Dominus visus est ratione visionis sancte. sed dominus videtur de futuro ratione visionis adimplende. Ex quibus patet quod illa nunquam fuit vera iherusalem usquequo ille visiones et figure fuerunt per christum implete. scilicet usquequo visus est christus ibi predicare et instituire eucharistiam et crucifigi et resurgere et ascendere in celum et mittere spiritum sanctum in illam sanctam societatem in qua erat vera pax et visio veritatis totius sacre scripture. Et sic completis omnibus misterijs nostre redemptionis per christum sola illa sancta societas fidelium dicta est vera iherusalem et vera visio pacis et iusticie et vera pacifica et iustificata per christum. Sed quia illa sancta societas et ciuitas diffusa fuit postea predicando per totum orbem conuertendo ad fidem totum populum gentilem qui per fidem christi fuit deo patri iustificatus et pacificatus et reconciliatus. ergo tota religio christiana toto orbe diffusa dicitur vera iherusalem eo quia habet omnes conditiones propter quas illa ciuitas materialis prophetice et mystice appellata fuit iherusalem. nam ista est vere pacificata et iustificata in christo. et ista videt et credit christum verum deum et hominem crucifixum et passum et resurrexisse et cetera. Et quod factum est in illa ciuitate semel. fit in ista quotidie. Nam

ibi semel christus pro nobis crucifixus est. sed in ista hierusalem toto orbe diffusa quotidie et iugiter offertur in altari in memoriam illius passionis ad nostram reconciliationem et salutem. et per consequens christus semper operatur effectum nostre redemptionis in hac ecclesia et christiana religione per ecclesiastica sacramenta. in quibus lucet et viget passio christi. Ex quibus patet quod ipsa est vera hierusalem ab illa derivata et toto orbe diffusa et dilatata. Et hanc dilatationem preuidit iacob in illa visione quando dominus in iugis scale dixit. Ego sum dominus deus abraham patris tui. et deus ysach. terram in qua dormis tibi dabo et semini tuo. eritque semetuum quasi puluis terre. dilataberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. Et benedicentur in te et in semine tuo cuncte tribus terre et cetera. Quasi diceret misterium huius visionis implebitur in loco isto. Et hic edificabitur vera iherusalem per incarnationem et predicationem et passionem et resurrectionem et ascensionem christi et spiritus sancti missionem quod christus erit de semine tuo secundum carnem. que ciuitas erit societas filiorum tuorum secundum spiritum et promissiones. Et dilatabitur ista ciuitas semini tuo ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. Et reddit causam quomodo dilatanda erat ista ciuitas dicens. quia in te et semine tuo benedicentur omnes tribus terre. Ex quibus patet. quod omnes tribus et nationes et gentes terre erant in christo benedicente recipientes et credentes misterium incarnationis et nostre redemptionis. quod per illam scalam et visionem prefigurabatur. Et per consequens ecclesia que toto orbe diffusa est. et dilatata erat dicenda vera iherusalem. Et sic ergo dicendum. quod quanto prophete comendant et beatificant iherusalem: non solum loquuntur de illa materiali in qua christus fuit visus in carne et operatus est nostram redemptionem: sed loquuntur etiam simul de ista iherusalem

toto orbe diffusa que diriuata et orta et cōtinuata et dilatata est ab illa. eo modo quo dictum est. Et hoc probatur multipliciter per dicta prophetarum. nam ea que dicta sunt. ps. xxxv. et. L. et Lxiiij. et Lxxxvj. nō posunt verificari p̄cise de illa sola iherusalem materiali. qz illa non fuit edificata in exultatione vniuerse terre. et illa iaz erat edificata tempore dauid. et iam offerebantur in illa diuersa sacrificia. Et in illa nunq̄ fuit tanta prosperitas prout memoratur. ps. Lxiiij. nec possit ea pere tot nationes et gētes sicut memoratur. psal. Lxxxvj. vbi dicitur qz ibi erit rab. i. egypt⁹ et populus babilonis et ethiopū zc. ergo sequitur. qz illa non possunt intelligi nisi de iherusalem toto orbe diffusa. vt in p̄dictis psalmis visum est. Item illud ysaye. ij. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus domini in vertice montium et fluent ad eum omnes gentes. et ibūt populi multi et dicent. Venite ascendamus et cēsa. non possunt verificari de illa sola iherusalem materiali. qz ad illam non possent fluere omnes populi et gentes. nec possēt in ea capi. sed verificatum est de iherusalē toto orbe diffusa ad quam venerūt omēs gentes et populi ad fidem xp̄i recipendaz. Item illud ysay. Liiij. Lauda sterilis que non parit zc. Dilata locum tentozij tui. et pelles tabernaculozum extende. ne parcas longos fac funiculos tuos et clauos tuos et clauos tuos consolida. Ad dexteram eīz et leuam petrabis. Et semen tuum gentes hereditabit. et ciuitates desertas inhabitabit zc. Omnia ista enī sunt impleta in hac iherusalem sp̄uali toto orbe diffusa. qz per totum orbem dilatauit funiculos et tentoria sua. Et omnes gentes xp̄o subiecit et i se conclusit per fidem. Itēz omnia illa que scribuntur. ysaye. lx. f. Surge illuminare iherusalem zc. non possunt verificari de illa iherusalem materiali nisi inīciatiue. quia completiue fuerunt verificata in ista nra.

iherusalem toto orbe diffusa. Qz in ista fuit orta gloria domini et visa. et in ista sunt cōgregate omnes gentes. et filij huius de lōge ad eam venerunt. et multitudo gentiū in ista conuersa est. et per istam volarunt apostoli. vt nubes portantes pluuiam euāgelicam. et vt columbe per doctrinaz simplicitatis et innocētie. Et isti tanq̄z naues portarunt fideles ex insulis ad istam iherusalem et ecclesiam. Et muros huius iherusalem edificarunt peregrini de populo gētili nouiter conuersi. Naz constantinus cōsecrauit palacium suum in laterano in honorem saluatoris. Et ceteri reges edificarunt nouas ecclesias et eas multis diuitijs et preciosis ornamentis dotauerunt. Et nō solum peregrini dotauerunt ecclesiam bonis temporalibus: sed etiam spiritualibus et doctrinalibus. Nam origenes et yeronimus et athanasius et augustinus qui veniebant de populo gentili scientia et morib⁹ et doctrinis et libris ecclesiam dei decorarunt. vt patebit deo dante in expositione canticozum salomonis. Et sic est dicenduz de toto residuo libri. ysaye. maxime a. xl. caplo. vsqz ad finem. qz licet quantoqz inīciatiue loquatur de illa particulari iherusalem in quā xp̄s erat venturus et nostraz redemptionem in ea operaturus: tamen comuniter loquitur de iherusalem vniuersali toto orbe diffusa per gratiam et in celo per gloriam. Et eundem ordinem tenēt ceteri pp̄bte. ¶ Ex supradictis sequitur qz hoc nomen iherusalem non fuit impositū illi ciuitati gratia sui: sed in signum et figuram propter supradicta misteria nostre redemptionis que in ea erant implenda. Et sic illa ciuitas compleuit cursum et officium suum per supradicta misteria facta per xp̄m. Et iteo post passionem et resurrectionem et ascensionem xp̄i et post sp̄us sancti missionem fuit destructa completo suo officio. Et sic cetera omnia legalia fuerunt mortua et destructa. Et sic omnia ces.

sunt. Item xps in illa ciuitate iherusalem
 materiali edificauit iherusalem spiritua/
 lem. nam fundamenta huius ciuitatis sūt
 articuli fidei et ecclesiastica sacramenta q̄
 omnia habent virtutem et effectū ex pas/
 sione xpi. vnde in monte caluarie xps fuit
 crucifixus. ex cuius latere orta est ecclesia
 quando exiuit sanguis et aqua. vnde habet
 virtutem omnia sacramenta ad regenerā
 dos fideles ciues huius magne ciuitatis. Nā
 per baptismum sunt regenerati et multipli
 cati omnes fideles per totum orbem. Item
 in monte sion xps instituit sacramentum
 eucharistie quod est caput totius ecclesie.
 Item in eodem loco xps misit spm sanctus
 in apostolos et totam illam sanctam socie
 tatem. in qua erat tota xpi ecclesia et vera
 iherusalem vna fide et pace sociata. et exin
 de fuit toto orbe diffusa et dilatata per re
 generationem baptismalem. Et sic patet.
 q̄ in illa iherusalem materiali fuit funda
 ta et incoata magna iherusalem spiritualis
 per xpm. et postea per apostolos per totus
 orbem ampliata. Ex quibus patet. q̄ sola
 ecclesia xpi est vera iherusalem et vera ter
 ra promissionis promissa fidelibus hic per
 gratiam. et sola hereditas celestis est ve
 ra iherusalem promissa iustis in futuro p
 gloriam. Sed miseri et ceci iudei non valē
 tes capere sacramēta dei nec intelligentiā
 legis et prophetarū propter maledictionē
 eis ex peccato inflictam. Ideo omnia intel
 ligunt litteraliter de illa iherusalem mate
 rialiter per falsum messyam quem frustra ex
 pectant fore implendam. Vnde dicunt q̄ il
 le messyas capiet montem sinay et montē
 thabor: et collocabit eos iuxta montem si
 on. et super istos tres montes edificabit
 iherusalem nouam. ad quam confluēt oēs
 gentes et regna. Et sic glosant illum psalms
 .Lxxxvj. s. fundamenta eius in montibus
 sanctis etc. Sed quantum sit talis positio im
 possibilis et irridenda cuiusq̄ sane mentis
 est manifestum. Ideo nos quibus datum

est nosse misterium regni dei agamus gra
 cias. et seruiamus receptori nostro in hac
 iherusalem per gratiam expectantes fu
 turam per gloriam. ipsi autem maneat in
 sua cecitate vsq̄ ad vesperam mundi.

Sexta conclusio. q̄ illa terra chanaā
 cum fructibus et bonis temporalibus
 non fuit promissa et data filijs israel in
 premium precisum et solidum pro obseruā
 tia legis moysi. Probatur. nam sequeretur
 q̄ aut deus esset ingratus et iniustus dan
 do eis terram tam sterilem et miseram p
 obseruantia legis tā dure et difficilis. aut
 q̄ supersticio gentilium fuisset profectior
 et nobilior q̄ lex data per moysen. hoc p
 batur. nam fm eos illa terra dabatur in so
 lum premium. sed terra quam possidebant
 gentiles et possident hodie sarraceni. s. ba
 mascus. et babilonia. et egiptus. et grecia
 et opima terra indeoꝝ erant et sunt absq̄
 proportione nobiliores et fertiliores et a
 mentiores et diciores q̄ illa terra chanaā
 vt dictum est et patet intuitu naturam et
 differentiam situs orbis. ergo sequitur q̄
 vilior terra mundi data fuit filijs israel in
 premium quod esset contra iusticiam. si il
 la terra sola daretur in premium. Aut eēt
 dicendum q̄ melius seruibant deo genti
 les cum sua superstitione q̄ israelite ob
 seruando illam legem. quia secundum ac
 ceptionem legis et seruitutis datur et p
 mium. Aut est dicendum q̄ preter illam ter
 ram et bona temporalia / alia bona spiritu
 alia. et eterna erāt eis danda vt supra pro
 batum est. Item si lex moysi solum et pre
 cise promitteret illam terram chanaam cū
 fructibus suis obseruatoribus suis in pre
 mium: sequeretur q̄ non esset lex diuina:
 nec differret a legibus humanis. que solū
 promittunt premium temporale quod est
 falsum. nam tripliciter difert lex diuina ab
 humana. s. sine officio et premio. vt dictus
 est in principio huius articuli. igitur ostē
 dit q̄ ultra illam terram materialē et par

nam et miseram promitteret terram viuē
tium per illam intellectas. quia malus pre
mium debetur obseruatoribus legis diuine
q̄ humane.

Septima conclusio q̄ sicut obseruan
tia circuncisionis et ceterorum le
galium dabatur deo non in premium solū
sed in signum p̄teritis et futuri pre
cij soluendi per xpm. Ita illa terra chanaaz
non fuit promissa et data illi populo in p̄
mium solū et premium. sed in signum
premiij futuri et eterni quod accepturi erāt
a christo in suo aduentu. Prima pars est
probata in prima et secunda questioe. Se
cunda autem pars probatur. nam premium
debet correspondere labori. ergo si totus la
bor obseruantie illius legis non dabatur
nisi in signum. ergo non recipiebant / nec
possidebant illam terram cum suis bonis
temporalibus / nisi in signum premiij futu
ri perfecti dandi eis per xpm. unde sicut
omnia sacrificia et sacramenta et cetera le
galia significabant et figurabant xpm et
passionem eius. que pro nobis erat offerē
da. ita illa terra promissa cum suis fructi
bus et bonis temporalibus significabat et
figurabat totam istam ecclesiam cum bo
nis gracie. et supernam terram uiuentiu
cum bonis glorie. Et sic est dicendum q̄ il
la terra fluens melle et lacte figurabat istā
ecclesiam fluentem lacte sacramentoz et
melle doctrine euangelice. Et per frumen
tum / uinum et oleum illius terre figuraba
tur sacramentum eucharistie in quo offer
tur xps mediator sub forma panis et uini.
Et per oleum figurabantur cetera sacra
menta ad nostram salutem et sanitatem col
lata. Item per frumentum uinum et oleum
illius terre figurabatur fides articulozum
et gracia sacramentozum. et obseruantia.
et iusticia preceptorum et consiliozum hu
ius ecclesie et visio diuine essentie et pos
sessio et fructio eiusdem in regno celozum.
quam patres et omnes fideles veteris testa

menti acceperunt nobiscum in xpo propter
fidem quam habuerunt de xpo futuro. i. cu
ius fide obseruabant illam legem. Et iteo
dicit augustinus super Iohānem. ij. super
illud. Sicut moyses exaltauit serpentem in
deserto etc. q̄ hoc interest inter figuram et
ymaginem et rem ipam. nam figura p̄sta
bat uitam temporalem. sed res ipa / cuius
figura erat / prestabat uitam eternam. vñ
est aduertendum q̄ duo erant consideran
da in obseruantia legis veteris testamēti.
primo considerabatur obedientia et labor
in obseruando illam legem. ij. fides xpi fu
turi redēptoris et premiatoris. Et sic p̄p̄
primū dabatur eis illa terra cum suis fru
ctibus et bonis temporalibus. Itēo quāto
preuaricabantur et declinabant ad ydola.
illico deus affligebat eos. et perdebant illā
terram. et subiciebat eos gentibus alieni
genis. ut patet per totum discursum libri
iudicum et regum. Sed propter fidem xpi
sub qua obseruabant leges. promittebatur
eis xps et fructus redemptionis et glorie
eo modo quo supra dictum fuit. non expli
cite sed implicite. et iteo nō profuit redē
ptio xpi nisi illis qui vixerunt sub fide et spe
eius. Et isti soli acceperunt repromissiones
per xpm. ut patet ad hebreos. xi. Et sic pa
tet quomodo illa terra et bona temporalia
non fuerūt eis promissa et data in premium
precisum. sed in signum premiij futuri / q̄
erant accepturi in xpo propter fides. Et sic
est intelligenda sacra scriptura veteris te
stamenti. ubicumq̄ in lege aut in prophe
tis promittūtur talia temporalia. Ita aut
septima conclusio probatur ex experimen
to. nā postq̄ lex moysi q̄ significabat xps et
suam ecclesiam fuit mortua simul cum xpo
et bona spiritalia significata per bona tē
poralia illius terre surrexerunt simul cum
xpo: illico illa terra chanaam fuit mortua
et destructa pro iudeis. quia illico fuerunt
expulsi ex ea et nunq̄ amplius possederūt
eas. Et sic patet primo q̄ illa terra nō fuit

eis data nisi in signum premij futuri dan-
di p̄ xpm̄ : et sic adueniente uo premio bo-
noz gr̄e cessauit p̄miū t̄p̄rale figuratiuus
Secūdo ostēditur exp̄imētaliter qz postq̄
illa lex nō erat obseruāda post aduētū xpi
t̄p̄o iudei non amplius illam t̄raz possede-
rūt. qz possessio et̄ simul cū lege fuit mor-
tua et abdicata et finita et simul cum lege
cessauit. qz simul cū lege erat signū futuro-
rum bonoz. Sed iudei obcecati et experi-
mentum non percipiunt.

Qtaua cōclusio qz messyas i lege p̄-
missus nō erat datur̄ bōa t̄p̄ozalia
s̄z sp̄ualia. nec erat liberaturus illū p̄lm̄ de
captiuitate t̄p̄zali. s̄z totū gen̄ hūanū a pec-
cato et fuitute et̄na et sp̄uali. Probatur p̄.
naz ip̄e erat uētur̄ i paup̄tate et hūilitate
ergo nō erat uētur̄ ad dādū bōa t̄p̄ozalia
Doc. p̄bas. 3a. viiij. Exulta satis filia sion et
iubila filia iherl̄m ; ecce rex tuus uelut tibi in-
stus et saluator ip̄e paup̄ ascēdēs sup̄ asinā
et sup̄ pullū filii asine et̄. qd̄ fuit impletū p̄
xpm̄ in die ramispalmarū. Itē ysa. Liij. Et
ascēdet sic uirgultū coras eo. et sic radix de
terra sitiētī. nō ē sp̄es neqz decore et̄. Et ui-
dīm̄ cū respectū et nouissimū uiroz et̄.
Prop̄ q̄ uerba dixerūt q̄das magistri hebre-
ozū. qz rex messias it̄ nat̄ fuit in fine seculi
di tēpli : s̄z uadit p̄ mūdū tanq̄ paup̄ et rā-
dē reptes rome mēdicās inf̄ leproso. Suffi-
cit qz oīa orac̄la p̄phaz nichil aliud clamāt
nisi qz xps̄ erat uētur̄ in paup̄tate et cele-
ctiōne ad hūiliādū et subiciēdū sup̄bos. S̄z
probat̄ ij. ps. naz messyas p̄missus tria bo-
na sp̄ualia erat datur̄. p̄. sciētīā et doctrīas
ysay. ij. Uenite ascēdamus ad mōtē dō et ad
domū dei iacob et docebit nos vias suas et
ambulabimus i semitis ei. qz de siō exiit
lex et uerbum dō de iherl̄m et̄. Itē xi. Egrediet̄ uirga
de radice iesse et flos de radice ei. ascēdet et
redescet sup̄ eū sp̄s dō sp̄s sapie et intellect̄
et̄. per totū cap̄ et p̄ totū lib̄ et oēs p̄-
phetas. Secūdo erat libatur̄ hoies a pec-
cato et dare eis remissionē peccoz et gr̄as.

p̄. Lxxi. Libabit paup̄em a potēte. et aīas
paup̄ū salus faciet et̄. Itē ysay. Lxi. Sp̄us
dō sup̄ me. eo qz unxit me. Ad annūciādū
mansuetis misit me ut mēcerer contritis
corde. et predicarē captiuis inuulgētias et
clausis aptionē. et p̄dicarē anū placibilem
dño dō et̄. Itē eze. xxxij. Effundā super
uos aquā mūdā et mūdabimini ab omni-
bus inq̄namētis uis et̄. Itē 3a. xij. In die
illa effusā sup̄ domū dō et sup̄ habitatores
iherl̄m sp̄m̄ gr̄e et p̄cū. Itē infra cap̄o. xij
In die illa erit fons patēs domui dō et ha-
bitantibus iherl̄m in ablutionē peccoz et mē-
struate et̄. Tercio messyas erat daturus
uitā et̄nā et gl̄ias ut patuit p̄ totā exposi-
tiōne psal̄ij et maxie. p̄. Lxxxij. ubi d̄r. Bū
qui habitant i domo tua dñe. in seclā sc̄ozū
laudabūt te. p̄tector noster aspice et̄ et re-
spice i faciē xpi tui. qz melior ē dies una in
atrijs tuis sup̄ milia. qz mīas et ueritatē uili-
git et̄. gr̄as et gl̄ias dabit dñs et̄. In q̄b̄
uerbis et toto p̄. oñd̄r qualis xps̄ expecta-
batur ut daret gr̄as i p̄nti et gl̄ias i futuro
Et hoc idē p̄ p̄ oīa orac̄la p̄phaz. Itē qz
bōa p̄missa t̄p̄e messye nō debebāt ēē t̄p̄a-
lia s̄z sp̄ualia. nō solū p̄ p̄phas : s̄z etiā p̄
sapiētiores magistros hebreoz. Vñ ait ra-
bi mosse abemaymō in libro iudicū i sentē-
tijs regū. qz nō desiderūt p̄p̄be et sapiētes
t̄p̄s messye ut dñarētur super orbē. nec ut
haberēt p̄tates in gētib̄. nec ad comedē-
dū nec ad bibēdū sic ad delicias et uolupta-
tes : s̄z ut uacazēt in lege et sapia. ut eēt eis
fas h̄re uitā seclī uēturi. sic declarant̄ i
sentētijs de p̄uīa. ut in illo t̄p̄e om̄s diuitie
reputabūtur tanq̄ terra. Et nō erit occupa-
tiō in isrl̄ nisi ad sciēdū dñs. Itē erūt sapi-
entes magni. Et scient uerba clausa et ob-
sc̄ura. Et attingēt sc̄ias sui creatoris ut di-
ctū est. ysa. xi. qz tūc erit fra repleta sc̄ia dō
et̄. Et sic p̄ qz tria bōa sp̄ualia erat datur̄
messyas in lege promissus. s̄. uerā sc̄iam et
remissionē peccoz. et gr̄am i p̄nti. et gl̄ias
in futuro. et nō bona t̄p̄zalia sic expectant

missi fuerit. Et iteo xps iudeis tpralia pete-
 tib. ostendit. Jo. vi. qd ipe non venerat ad
 ad dandū tpralia sed spualia. Unde ait. O-
 peramini nō cibum qui perit. sed qui per-
 manet in vitā eternā. quez filius hoīs da-
 bit vobis. Ego suz panis vite. Patres vñ
 manducauerūt manna i deserto et mortui
 sunt. Sed panis quez ego dabo caro mea
 est pro mundi vita. Si quis māduerit ex
 hoc pane viuet in eternum zc. Et infra di-
 cit discipulis. Verba que locutus sum vob
 sps et vita sunt. caro enim non prodest qc-
 qd zc. Vbi ostendit xps qd ipe non venerat
 ad dandam illam terraz canā. nec mel et
 lac. nec panes et vinū mātiale. S3 ad dan-
 dam verā sciaz. et grāz in presenti per ec-
 clesiastica sacramēta et glām i futuro. nō
 venerat ad dandū cibū et potū materialē
 qz illū dat etiā in fidelibz cū ceteris hoīs tē-
 poralibz vt patz Mathei. vi. S3 dicit qd de-
 scendit de celo ad dandū cibū spualē grē in
 presenti et glorie in futuro.

Quantum ad secundū articulum po-
 nitur prima cōclusio qd ista noīa ha-
 braam et isrl' et iacob nō sunt noīa carnis
 et nature. s3 noīa grē et promissionis et fi-
 dei et sacramēti. Probatur. nā hoc nomen
 habraaz fuit impositum sibi a natiuitate f3
 carnē. s3 cū data fuit sibi circūcisio: de-
 im-
 posuit sibi nō habraā i signū grē. eo qd erat
 fuf' p' multaz gētlū. vt p3. gen. xvij. vñ
 tale nomē sortit' est habraā postq' credide-
 rat deo. queq' de fides reputata ē sibi ad iu-
 sticiāz. vt p3. gen. xv. Ex q' patet qd datū est
 tale nomē in signū fidei inqntū credidit. et
 etiā in sacramētū inqntū erat futur' p' mlt-
 taz. gētlū. et inqntū oēs gnō erāt benedicē-
 te et regnerāte in seie ei' qd est xps. vt p3.
 gene. xxij. Ex quib' p3 qd hoc nō habraam
 nō est nomē carnis z nature. s3 fidei z grē
 z sacramēti. Ex supradictis p3 qd sic habra-
 a3 hūit duo noīa. vnū fm carnē et naturā
 z alterū f3 grāz z sacramētū. Ita fuerūt p-

missi s' duplices filij .s. filij caris siue f3 car-
 nē et filij fm spz z fidei et grāz et sacramē-
 tum. Naz illi fuerūt filij carnis tm qui na-
 ti sūt sibi p' ismaelez seqnto carnē. s3 illi fu-
 erūt filij spuales z fidei tm. q' secuti sunt fi-
 dem ei' de x' messya fuo. Et tñb' scā fuit
 vera z spualis pmissio. Hoc aut' pbaf' put-
 octm ē i pma p'ne pcedētis articli. nā qñō
 de' dixit. gen. xv. Habrae. Respice celuz et
 eunnumera stellas si potes z c. p. celuz intel-
 lexit z promisit hereditatē celestē. Et p stel-
 las intellexit filios spuales qui erāt in xpo
 regenerādi. quib' promittebat hereditatē i
 celo. Itē gen. xxij. qñō dixit. Multiplicabo
 semen tuū sicut stellas celi z sicut arenam
 que est in litore maris. et in semie tuo beñ
 benedicētur oēs gnō zc. per stellas celi. p-
 misit sibi filios pmissiois et grē z sacramē-
 ti fidei. et per arenā intellexit filios carnis
 Et sic p3. qualiter duplices sunt filij habrae
 .s. caris et fidei. eo qd habraā nō est nomen
 carnis z nature. sed fidei et grē et sacramē-
 ti. Item hoc scēz est dicēduz de hoc nomie
 iacob. qz nō fuit sibi impositū a casu. nec f3
 carnē. sed prop' misterium qd importatur
 per hoc nomen iacob quod interpretatur
 supplantator. eo qd ter supplantauit esau
 fratrē suū. nam primo litigāz euz eo eiecit
 ipsum de ventre matris tenens plantam
 eius. Et iteo rebecca vocauit ipsum iacob.
 iocēt. supplantatorē. vt patet genesis. xxv.
 Secundo iacob supplantauit esau fratrem
 suū quando emit ab eo primogeniturā pro
 cibo lenticularuz. Tercio supplantauit euz
 alia vice quando subtripuit sibi benedictio-
 nem dum iuit ad venandum cibos pro pa-
 tre. vt patet gen. xxvj. per quos quibzdem
 duos fratres. .s. iacob z esau figurabantur
 duo ppli vaturi ex ysach et iacob. z figura-
 batur duplices filij. .s. filij caris z filij grē.
 Et figurabantur tres supplantationes quib-
 bus filij gracie debebant supplantare filios
 carnis. Per eādem etiā rationē israel nō
 est nomen carnis et nature. sed nomen mī-

sterij et fidei et gratie. nam hoc nomen israel impositus fuit a deo ipsi iacob in adultera etate ultra dimidium vite quanto lucatus est cum angelo iuxta torrentem iacob. eo quod vidit deum in forma viri facie ad faciem. et fuit factus fortis cum deo. et tenuit fortiter deum. et directus est a deo et benedictus a deo. unde mansit iacob claudus uno pede. Per quod fuit figuratum qualiter ex iacob debebant exire duplices filij. scilicet quidam secundum carnem tantum. qui debebant claudicare a vero cultu dei. quidam autem erant futuri filij secundum gratiam et fidem sequendo fidem christi et recipientes ipsum et tenendo et colendo eum et vivendo per fidem. unde potest dici quod omnes sumus nati ex habzaam. sed iudei nati sunt ex carne tantum. nos autem nati sumus ex spiritu et fide habzae. Ideo dicit christus Jo. ij. quod natum est ex carne. caro est. et quod natus est ex spiritu. spiritus est. Hanc etiam conclusionem probat apostolus ad romanos. ij. et galatas. ij. Ex quibus patet quod non omnes filij iacob et israel sunt veri filij. nisi soli filij spirituales. quia fortiter tenuerunt christum et fuerunt ab eo benedicti et directi. et viderunt ipsum per fidem. nec sunt veri filij iacob nisi illi qui elegerunt filios carnis extra verum ecclesie et subtraherunt primogenituram et benedictionem filijs carnis. Et isti tales sunt verus iacob et israel et verus semen habzae ut dictum est in prologo. Ex quibus sequitur. quod vera repromissio spiritualis regni celestis facta est solis filijs habzae et iacob et israel spiritualibus secundum fidem et gratiam. et non filijs carnis.

Secunda conclusio quod populus gentilis erat efficiendus filius habzae secundum repromissionem. in quantum erat benedictus in christo et regenerandus. Hoc probatur gen. xxij. quanto deus dixit habzae In semine tuo. id est in christo benedicientur omnes gentes. Hoc item dictum est ipsi iacob. ge. xxvij. quanto dominus dixit. Terram in

qua dormis tibi dabo et semini tuo. et vltima taberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. et benedicientur in te et in semine tuo cuncte tribus terre. ubi ostenditur quod per benedictionem et regenerationem in christo totus populus gentilis erat futurus filius israel et iacob secundum spiritum et fidem. Item ysay. xxx. iij. Nolite timere serue meus iacob et rectissime. id est israel quem elegi. Effundam enim aquas super siccitatem et fluentia super aridas. Effundam spiritum meum super seminem tuum et benedictionem meam super stirpem tuam. et germinabunt super herbas quasi salices iuxta preterfluentes aquas. Iste dicit dominus ego sum. et ille vocabitur nomine iacob. Et hic scribet manu sua domino. et in nomine israel assimilabitur etc. Ex quibus patet quod populus gentilis baptizatus aqua spiritu sancto erat vocatus iacob et israel secundum fidem et spiritum. Et sic patet quod messias non solum erat saluator populi iudeorum sed etiam gentium. unde in glossa hebraice genesi rabba mouetur questio per doctores hebraicos. an deus et eius messias sic acceptor personarum in eius aduentu. id est an saluabit solos iudeos et filios israel. Ad quod respondetur quod absit. ymo omnes profiteres deo corde ore et ope saluabuntur per messiam. quod sic scriptum est. hyere. xxxij. In diebus illis saluabit iuda. id est confiteres deo. Et hoc est quod dicit ysay. xxxvij. Deus te in lucem gentium ut sis salus nostra usque ad fines terre. Ex quo patet quod christus non solum erat saluator israelitarum sed et gentium. Ideo ait christus Mathel. vij. quod multi venient ab oriente et occidente. et recubent cum habzaa ysach et iacob in regno celorum. filij autem regni mittentur in tenebras exteriores etc.

Tercia conclusio. quod populus gentilis erat recepturus christum in lege promissum et venturus ad fidem et legem euangelicam et adoraturus deum israel. hoc autem iam probatum est. psalmo. ij. et xxxvj. et per totam expositionem libri psalmoz. Sed maxime probatur ysaye. ij. cuius ait. Et erit in nouissimis diebus preparatus mons deus

mus domini super verticem montium. et eleuabitur super colles. et fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi et dicent. Venite ascendamus ad montem domini et ad domum dei iacob. et docebit nos vias suas et ambulauimus in semitis eius. quia de sion exibit lex: et verbum domini de iherusalem. Item hoc item patet. capitulo .xxxviii. per totum ubi dicitur. Dedi te in lucem gentium. ut sis salus mea usque ad extremum terre. Reges videbunt et consurgent principes et adorabunt dominum deum tuum et sanctum israel qui elegit te et cetera. Hoc item patet per totum usque ad finem libri de conuersione gentium ad deum. Item hieremie. xvj. Ad te gentes venient ab extremis terre et dicent. vere mendacium possederunt patres nostri et vanitatem que eis non profuit et cetera. Item zacha. .ij. Et applicabuntur gentes multe ad dominum in die illa et erunt michi in populum. et habitabo in medio tui. et scies quia dominus exercituum misit me ad te. Item zacha. viij. Venient populi multi et gentes robusti ad querendum dominum exercituum in iherusalem. et deprecandam faciem domini. Hoc dicit dominus exercituum. In diebus illis in quibus apprehendent decem homines ex omnibus linguis gentium. et apprehendent sibi virum iudei dicentes sibi quis vobiscum. audiuimus eum quoniam dominus vobiscum est. Ex quibus patet. quod gentiles per apostolos iudeos erant trahendi ad christum. Hoc item patet. Malachi. p. Non est voluntas nostra in sacrificijs vestris ait dominus exercituum. Et munus non suscipiam de manu vestra. Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen nostrum in gentibus. Ex quibus patet. quod reprobatam synagoga sacerdotum erat transferendum ad populum gentilem colentem nomen domini quod est ihesus. Hoc idem dicitur ysa. vltio. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus. et israel. Et assumas ex eis sacerdotes

et leuitas dicit dominus. quia sicut celi noui et terra noua que ego facio stare coram me dicit dominus deus. sic stabit semine vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense. et sabbatum ex sabbato. Veniet omnis caro. ut adoret coram faciem meam dicit dominus. ¶ Ex quibus omnibus sequitur quarta conclusio tanquam ex supradictis correlaria quod solus populus christianus est verus iacob et israel et verus semen habzae. Hoc autem probatur per singula secundum nomina interpretationem et secundum fidem imitationem. Nam inquit dominus vocauit eum habzaam inquitum erat futurus pro omni creaturum. et inquitum in eo erant benedicere omnes gentes. sed solus populus christianus fuit in christo benedictus et regeneratus. et sequitur fide habzae et recepit christum promissum habzae et semini eius. igitur solus populus christianus est verum semen habzae secundum fidem et spiritum. et per quoniam soli populo christiano debetur hereditas celestis et beatitudo promissa: et est vera iherusalem et terra viuentium. Quod probatur. Nam habzae et israel sortiti sunt supradicta nomina non secundum carnem et naturam. sed secundum fidem ut dictum est. Sed quia soli christiani sunt imitatio fidei eorum de christo et receperunt christum quem ipsi expectabant. ergo soli christiani sunt verum semen habzae et israel secundum fidem et spiritum. Sed quia intentum facta est promissio bonorum spiritualium gratie et glorie ipsi habzae. et israel inquitum habuerunt fidei de christo futuro. ergo pro solo populo christiano ex iudeis et gentilibus crecentibus congregato facta fuit illis re-promissio. Et per consequens soli populo christiano debetur re-promissio et hereditas bonorum spiritualium gratie in presenti et glorie in futuro. de quibus loquitur lex et propheta. Item ex supradictis etiam sequitur quedam correlaria. scilicet. quod omnes iudei moderni sunt heretici in lege moysi et prophetis probatur. Nam omnes deuiant a veritate sacre scripture legis et prophetarum ergo sunt heretici. tenet consequentia. nam he-

p. 25. 64

refla nil aliud est nisi deusatio a veritate sacre scripture vtriusq; testamenti. Antece-
dens probatur. Nam omnes patriarche et
prophete vixerunt in fide xpi futuri expe-
ctantes vt eos redimeret a seruitute peccati
et morte eterna. et acciperent ab eo re-
promissiones. scilicet gratiam in presenti et gloriam
in futuro vt probatum est. Sed iudei
moderni et sui predecessores contempserunt
xpm et humanam redemptionem et omnia
bona gracie et glorie. et expectant falsum
messyam qui tribuat eis bona temporalia
ergo totaliter contradicunt veritati sacre
scripture legis et prophetarum et fidei et
spei illorum. Et per consequens omnes sunt
heretici quotquot manent in eadem obsti-
natione post aduentum christi. Unde autem
proveniat eis ista heresis: videbitur in fine
totius tractatus. In tota ergo questione
patet cecitas et deceptio iudeorum. nam per
nouem conclusiones ostensus est qualiter pre-
ter terram canaan promissa fuit habrae et
iacob hereditas in celo. et qualiter patriar-
che et prophete preter illam terram desi-
derabant et expectabant celestem et spiri-
tualem hereditatem. et quomodo non de-
siderabant sepeliri in illa terra. nisi quia pre-
uiderunt in spiritu xpm ibi passurum et se-
peliendum et resurrecturum. Et quod prophete
nec comendarunt illam terram et ciuitatem
et templum propter eius bonitates
sed quia preuiderunt xpm in illa terra nostram
redemptionem operaturum. Item ostensum
est qualiter prophete non solum intē-
dunt comendare illam iherusalem in qua
xps operatus est nostram redemptionem
sed iherusalem spirituales toto orbe diffu-
sam ab illa deriuatam et dilatam. Itē
patet quomodo xpiana religio est verum
semen habrae et verus israel per successio-
nem fidei. Item ostensum est qualiter illa
terra chanaan cum suis fructibus tempo-
ralibus non fuit eis promissa et data in pre-
mium precisum pro obseruatione legis. sed

in signum futuri premij eterni dandi per
xpm pro fide quam habebant de ipso. Item
ultimo ostensum est qualiter messyas in le-
ge promissus non erat daturus bona tem-
poralia sed spiritualia gracie in presenti et
bona glorie in futuro. Per que omnia patet
responsio ad argumenta iudeorum. Ad pri-
mum ergo responderetur eis. quod illa terra cum
suis fructibus non fuit eis promissa in pre-
mium solidum pro obseruatione legis. sed
in signum premij futuri dandi per xpm pro
fide xpi sub qua illam legem obseruabant vt
dictum est. Item illa terra promissionis et
ciuitas iherusalem dicta est fluens lacte et
melle. in quantum ex ea fluxit nobis lex et do-
ctrina euangelica. quia de sion exiit lex. et
verbum domini de iherusalem. ysaye. ij.
Quequidem doctrina euangelica frequen-
ter dicitur lac et mel in scriptura pro sui saporem
et dulcedinem. Et hanc terram promisit
deus illi populo in figura xpi. Nam sicut an-
te aduentum xpi fluxit et emanauit in ea
lac et mel propheticum: ita tempore xpi
fluxit lac et mel euangelicum quod xps pro
totam terram promissionis predicauit. vnde
et tripliciter lac et mel exiit et emanauit
ex illa terra. primo lac et mel euangelice
doctrine. ij. lac et mel nostre redemptionis. iij.
lac et mel gratie sacramentorum. Et hoc est
lac et mel quod deus sub figura promisit
patriarchis et prophetis. Dabatur ergo filiis israel
illa terra materialis pro obseruatione le-
gis. sed promittebatur eis celestis gloria pro
fide xpi quam habebant et cum qua fide obser-
uabant illa legalia. Ad secundum est dicendum
quod iacob et ceteri patriarche non desiderarunt
sepeliri in illa terra propter se. sed quia pre-
uiderunt xpm in illa sepeliendum et resur-
recturum. et sic desiderabant cum eo resur-
gere. Ad terciū responderetur quod prophete non
comendarunt illam terram et ciuitatem propter
se sed in quantum preuiderunt xpm in illa nascitu-
rum et in illo tempore presentandū et predicatu-
rū. et in illa ciuitate nostram redemptionem operaturum.

Deo cuius hoc intentebant comendare hierusalem spirituales ab illa toto orbe diffusas. Ad quartum quod Christus rex messias non erat daturus bona temporalia. sed spiritualia ut dictum est. Ad aliud dicendum quod Christus messias in lege promissus non erat edificaturus ciuitatem materiale. sed hierusalem spiritualem toto orbe diffusam quam per se edificauit in monte caluarie. et in monte sion. ut dictum est. Et lacius dicitur in questione sequenti. ex qua hierusalem et sion fuit deriuata ecclesia toto orbe diffusa.

Nostquam probatur est in tercia questione qualiter omnia promissa in lege et prophetis sunt spiritualiter intelligenda per bonis gratie in presenti et glorie in futuro. Tertio queritur quarto. Vtrum Iesus nazarenus quem Christiani colunt fuerit verus messias promissus in lege et prophetis. Ad quod arguunt iudei moderni quod non. Et primo sic. Messias nondum venit. ergo Iesus non fuit verus messias. consequens patet antecedens probatur. nam helyas debet venire priusquam messias. put legitur malachie. iij. Ecce ego mittam vobis helyas prophetam antequam veniat dies domini magnus et terribilis et conuertet cor patrum in filios. et cor filiorum ad patres eorum et cetera. Ad cuius intellectus est notandum quod ex hoc dicto et littera precedente in hoc capitulo. scribe et pharisei formarunt duos articulos inter ceteras suas traditiones. Primus articulus fuit quod helyas debet precedere messiam in suo aduentu. Et iteo quanto miserunt iudei ab hierosolimis sacerdotes et leuitas ad iohannes ut interrogarent eum. Tu quis es? Et iohannes negauit se esse Christum. Tunc pharisei iterum interrogauerunt eum dicentes. Helyas es tu et cetera. Iteo quia habebant pro articulo quod helyas erat venturus ante ipsum messiam. Item mathei. xviij. quanto tres discipuli viderunt moysen et helyas. in transfiguratione Christi. et postea neminem viderunt nisi solum Iesum. Tunc interrogauerunt Christus dicentes Quid ergo scribe et pharisei dicunt quod oportet helyas venire prius et cetera. Ex quibus patet quod scribe et pharisei in suas traditiones tanquam articulos affirmabant helyam venturum et precedere messiam in lege promissum. Item per litteras precedentes in hoc capitulo. ubi dicit. deus per malachiam. Memoretote leges moysi serui mei. quas mandavi ei in ore precepta et iudicia. Et subdit. Ecce ego mitto vobis helyam et cetera. per hoc formarunt alium articulum. scilicet quod causa quare helyas debebat precedere Christus erat ut predicaret et restauraret legem moysi positam in filiis dispersionis. ut postea rex messias posset ea confirmare et ratificare. Tunc ergo ex primo articulo arguunt sic iudei. Helyas nondum venit. ergo messias non dum venit. quia prius est venturus helyas quam messias. Et si messias nondum venit. ergo Iesus nazarenus non fuit verus messias. Item ex secundo articulo arguunt sic. Messias in lege promissus debet confirmare et ratificare legem moysi filijs dispersionis. quam helyas prius debet instaurare et declarare. sed Iesus nazarenus hoc non fecit. immo peruerit est. et dissipauit totam legem moysi. quod ad omnia precepta et mandata tam moralia quam ceremonialia quam iudicialia. igitur non fuit verus messias. Decimo probatur. per singula. Nam Iesus primo peruerit est precepta moralia sabbatum violando exercendo opera sanitatus et se deum faciendo. Secundo violauit ceremonialia cibos prohibitos comedendo. quanto dixit discipulis. Comedite que apponuntur vobis. Tertio peruerit est iudicialia. iobis. vij. quanto absoluit adulteram. quia lex precepit lapidari. Leuit. xx. Et sic patet quod totam legem violauit. ergo non fuit legitimus confirmator. sed dissipator. Et per omnia non fuit messias. Secundo arguunt iudei dicentes. quod Iesus non exercuit officium veri messie erga populum israel. ergo non fuit verus messias. ante probatur.

runt moysen et helyas. in transfiguratione Christi. et postea neminem viderunt nisi solum Iesum. Tunc interrogauerunt Christus dicentes Quid ergo scribe et pharisei dicunt quod oportet helyas venire prius et cetera. Ex quibus patet quod scribe et pharisei in suas traditiones tanquam articulos affirmabant helyam venturum et precedere messiam in lege promissum. Item per litteras precedentes in hoc capitulo. ubi dicit. deus per malachiam. Memoretote leges moysi serui mei. quas mandavi ei in ore precepta et iudicia. Et subdit. Ecce ego mitto vobis helyam et cetera. per hoc formarunt alium articulum. scilicet quod causa quare helyas debebat precedere Christus erat ut predicaret et restauraret legem moysi positam in filiis dispersionis. ut postea rex messias posset ea confirmare et ratificare. Tunc ergo ex primo articulo arguunt sic iudei. Helyas nondum venit. ergo messias non dum venit. quia prius est venturus helyas quam messias. Et si messias nondum venit. ergo Iesus nazarenus non fuit verus messias. Item ex secundo articulo arguunt sic. Messias in lege promissus debet confirmare et ratificare legem moysi filijs dispersionis. quam helyas prius debet instaurare et declarare. sed Iesus nazarenus hoc non fecit. immo peruerit est. et dissipauit totam legem moysi. quod ad omnia precepta et mandata tam moralia quam ceremonialia quam iudicialia. igitur non fuit verus messias. Decimo probatur. per singula. Nam Iesus primo peruerit est precepta moralia sabbatum violando exercendo opera sanitatus et se deum faciendo. Secundo violauit ceremonialia cibos prohibitos comedendo. quanto dixit discipulis. Comedite que apponuntur vobis. Tertio peruerit est iudicialia. iobis. vij. quanto absoluit adulteram. quia lex precepit lapidari. Leuit. xx. Et sic patet quod totam legem violauit. ergo non fuit legitimus confirmator. sed dissipator. Et per omnia non fuit messias. Secundo arguunt iudei dicentes. quod Iesus non exercuit officium veri messie erga populum israel. ergo non fuit verus messias. ante probatur.

Nam messias in lege et prophetis promissus quatuor erat factururus principaliter erga populum israel. nam primo debebat debellare et subicere sibi totum orbem et populum gentilem et omnes reges terre et dominari a mari usque ad mare et usque ad fines terre. ut patet psalmo. Lxxj. et zacha. ix. Secundo debet educere et liberare omnes filios israel. ex omnibus partibus mundi. ut patet ysaye. xj. Tercio debet edificare novam hierusalem in eodem monte sion et in ea congregare omnes filios israel ut in ea cum magna prosperitate et pace obseruent totam legem moysi. ubi erit tanta pax quod omnes tribus terre conflabunt gladios in vomeres et lanceas in falces. ysaye. ij. Item quarto rex messias debet facere immortales et impassibiles omnes filios israel viuentes in illa ciuitate noua iherusalem quia precipitabit mortem in sempiternum. et auferet dominus deus omnes lacrimas ab omni facie et opprobrium populi sui auferet de vniuersa terra. ysaye. xxv. Sed ihesus nazarenus nihil horum fecit ymo totum oppositum ergo non fuit verus messias. hoc probatur nam primo non debellauit nec subiecit sibi totum orbem. ymo fuit pauper et reiectus tantum quod fuit crucifixus per iudeos et gentiles et sepultus in alieno sepulcro. Item secundo non congregauit filios israel nec liberauit eos de captiuitate. ymo post mortem eius fuerunt per mundum dispersi et dissipati. Item tercio non edificauit novam iherusalem ymo post mortem eius et cauisa sui fuit diruta et dissipata ut inquit iosephus libro de bello iudayco. Ymo dicunt iudei quod ihesus nazarenus non solum dissipauit ciuitatem et populum sed etiam totam legem moysi in quantum constituit nouum modum sacrificandi et colendi deum ymo destruxit iudaysum. in quantum magna pars iudeorum recepit baptismum christi et recipit continue. Item quarto non vitemus quod ihesus in aduentu suo posuerit tantam

pacem inter homines quod conflauerint gladios in vomeres et cetera. Ymo post eius aduentum fuerunt maxima bella per omnes partes orbis. ut patet per omnes ystorias gentium. Item non fuit tanta pax inter animalia bruta quod bos comedit cum agno et leo cum oue. quia eandem ferocitatem retinent animalia bruta. Item christus non precipitauit mortem nec abstulit omnem lacrimam a suis. ymo reliquit suos mortales et passibiles nec vitemus quod baptismus christi auferat miserias et infirmitates corporales. Ex quibus omnibus sequitur quod christus non fuit verus messias in lege promissus. quia non exerceuit officium veri messie In oppositum est iohannis primo. quando dixit andreas petro. Inuenimus messiam quod est interpretatus christus. Item philippus dixit ipsi nathanaeli. Quem scripsit moyses in lege et prophete. Inuenimus ipsum filium ioseph a nazaret. Item nathanael dixit ipsi ihesu. Rabi tu es filius dei. tu es rex israel. Item totus ille populus factus quinque panibus et duobus piscibus. confessus est ipsum esse messiam. quando dixit. Dic est vere propheta qui venturus est in mundum. iohannis sexto. Et sic ihesus nazarenus non solum a toto populo gentili. sed etiam a multis de populo iudayco fuit receptus. tanquam verus messias. ut patet per totum discursum euangelicum. ¶ In hac questione respondendo quod non intendo per singulas condiciones probare christum fuisse verum messiam omnes scripturas particulariter adducendo quia de hac materia abunde scripsit dominus iohannes figuerola conciuis noster valentinus in tribus voluminibus contra iudeos. Hoc iterum dilucite scripsit dominus petrus de la Caualeria ciuis cesaragustanus vtriusque iuris doctor famosissimus. Et dominus alfonso toletanus sacre theologie magister insignissimus. Et etiam plures alij.

qui non soluz per sacra scripta legis et prophetarum sed et per dicta rabinoꝝ talinudi staz iudeos conuerunt. Sed tantuz in hac questione intēto breuiter respōdere et satisfacere supradictis argumētis iudeoꝝ et detegere cecitatez et ostēde inueteratam maliciaz eoz. Et iteo in presenti questioe duo sunt pꝛincipaliter vidēda et probandā. Primo quom̄ ih̄s xp̄s obseruauit ⁊ statuit et cōfirmauit et ratificauit legeꝝ moysi pꝛ ut querit pꝛimū argumētuz. Secūdo qualiter ih̄s xp̄s exercuit et perfecit officiuꝝ veri messie. pꝛ ut querit secūduꝝ argumētuz.

Quantuz ad pꝛimū articuluꝝ est pꝛimo notandū qꝛ quia lex diuina data moysi nō erat mere litteralis et temporalis. sed etiā erat pꝛincipaliter spꝛualis sic dictuz est in precedēti questioe. Itēo secūduꝝ scripturas legis et prophetarū lex moysi erat pꝛimo illi populo litteraliter obseruanda. Secūdo erat pꝛ messiaz promissum spꝛualiter declaranda. Tercio erat per eius passionē litteraliter et carnaliter termināda. et eius veritas spꝛualiter obseruanda. Primo patet pꝛ totū discursuꝝ exo. et leui. et numeri. et pꝛecipue de vterono. ubi deꝝ sub multiplici combinatiōe et maledictiōe pꝛecipit illaz legeꝝ et cerimonias obseruari. Secūduꝝ patet de vterono. xviij. ubi deus dicit moysi. Prop̄has suscitabo eis de medio fratruꝝ suoꝝ similes tui. ponaz verba mea in ore eius loqueturqꝛ ad eos quecūqꝛ dixerō illi. Et qui verba eius que loquetur nō audierit. ultoz existaz etc. Ex dictis in hoc textu et capitulo sequitur pꝛimo qꝛ in lege moysi fuit xp̄s promissus ad declarandaz legeꝝ moysi et verū sensuz et veritatē eius. Secūdo sequitur qꝛ talis promissio de xp̄o declaratore legis fuit facta i mōte sinay simul cū datione eius. quod probatur per hoc qd̄ ait moyses in hoc xviij. capitulo de vterono. cuiꝝ referentoz legeꝝ populo dicit. Prop̄has suscitabit tibi dñs deꝝ tuus. ip̄m audies vt petisti a dño deo tuo

in ore. quāto contio congregata est. et dixisti. ultra nō audiam vocem dñi dei mei. Et ignez hunc maximuz amplius non videbo ne moriar. Et ait dominus michi. Bene om̄ia locuti sunt. Prop̄has suscitabo eis de medio fratruꝝ suoꝝ similes tui. Et ponam verba mea in ore eius et c. vt supra. Ex quibus patet qꝛ ista promissio de pꝛpheta declaratore legis futuro. quam refert hic moyses iam fuerat facta in ore in datione legis. quāto populus dixit moysi. loquere tu nobis. et non loquatur nob deꝝ ne forte moriamur. vt patet exodi xx. Et tūc deus dixit moysi. Bene om̄ia sunt locuti petentoz mediatozem qui loqꝛtur eis ex parte dei familiariter. Itēo promitto tibi qꝛ prop̄has suscitabo eis de medio fratruꝝ suoꝝ. s. de tribu iuda similem tui in humanitate et officio. Iste eniz erit similis tui pꝛimo in humanitate. quia licet sit deus tamen erit eī homo. Quia ponam verba mea in ore eius. quia erit verbum incarnatum. et sic apparebit mundo similis tibi in humanitate. Et erit etiā tibi similis in officio. nam sicut ego misi te ad istum populum liberandum de ista captiuitate tēporali. et eduxisti eum de terra egipti. Ita ego mittam illuz ad liberanduz totum genus humanuz de seruitute peccati et de iugo legis. Itēz sicut ego per te dedi legem istaz isti populo. Ita per illuz pꝛphetam xp̄m declarabo eaz. et iteo posui verba mea in ore eius. Item sicut iste populus fuit tibi rebellis multociēs nolens te audire. Ita iste itēz populus erit sibi rebellis intantuz qꝛ interficiet euz. sicut iste populus voluit te interficere et constituere alium duceꝝ et reuertī in egiptum. Sed sicut ego puniui omnes rebelles qui non te audierunt. quia non introierunt terram promissam. sed cauaera eozum manserunt in deserto. Ita ego ultoz existā eozū qui verba huiꝝ pꝛphete xp̄i audire noluerit. et sibi nō crediderūt

quia vagos et captiuos tēporaliter p hūc mundū dispergam. et anime eorū nunq̄ introibūt in requies meas. Ex quibus patz q̄ pmissio de xp̄o futuro legis interpretre et declaratoze sc̄a fuit in monte ozeb in p̄mo anno simul cuz datioe legis. sed quia moyses tacuit et omisit eaz in exodo. Ideo refert et exprimit eā in deutonomio. Ter cio aut sequit̄ q̄ sicut totus ille p̄p̄s se obligauit ad seruādas legē moyli et om̄ia que deus locutus fuerat moyli q̄no dixit. om̄ia que locutus est deus faciemus et erimus obediētes exo. xxliij. Ita pariter se obligauit ad audiendū xp̄m in suo aduentu. et de clarationē legis p̄ ip̄m faciendaz. Itē sic ille p̄p̄s se obligauit ad seruāda literaliter leges moyli sub anathemate et multiplici male dictione scripta de utero. xxvij. et xxvij. Ita sub eius maledictionib⁹ et penis se obligarūt ad audiendū et credendū et obediendū illi p̄phete xp̄o et ad seruandā leges secundū eius declaratiōez. Itē seq̄tur q̄ ille p̄p̄s nō erat obligat⁹ seruare literaliter legē moyli nisi usq̄ ad declaratiōez factā per illuz p̄p̄baz p̄missuz. sed exin tē tenebantur obſuare leges moyli sp̄ualit̄ secundū veritatez et declaratiōez factā per illuz p̄phetaz. cui obligabantur credere et obedire et eius doctrinaz audire et sequi. Ideo dixit eis ihs. ioh̄s q̄nto. Scrutamini scripturas. quia ille testimoniuz p̄hibet de me. Est qui acusat vos moyses in q̄ vos sp̄atis. Si. n. crederitis moyli. crederis for sitaz et michi. de me. n. ille scripsit. Quasi dicat sic patres vestri fuerūt obligati credere moyli et seruare literaliter leges eius. Ita et vos obligamini credere michi ⁊ audire a me declaratiōez legis moyli. nā ego sum ille p̄pheta de quo scripsit moyses de utero. xvij. cui cuz cominatione ultionis obligamini credere. Et iō si crederetis moyli. crederetis et michi. et p̄ p̄ns nō credēto michi. nō crederetis et moyli. Et sic irritaz facitis legē eius. et violatis ius iurādū

q̄d fecistis in ore. q̄no dixistis. om̄ia que locutus est deus faciem⁹. et erimus obediētes. exo. xxliij. Et per p̄ns estis heretici in lege. et incurritis om̄es maledictiones scriptas de utero. xxvij. et xxvij.

¶ Hoc idē ostendit mathe. iij. et luce iij. q̄no in baptismo vox patris audita ē dicēs. Dic est filius meus dilect⁹ in quo michi bene cōplacuit. ip̄s audite. Et sic patet q̄ idē deus patet q̄ in datioe legis dixit de xp̄o. Nonam verba in ore eius. loqueturq̄ ad eos et c̄. Idē pater precipit in no. te. ut audiant ip̄m xp̄m tanq̄ p̄p̄baz p̄missuz in lege. Et itē ubicumq̄ memoratur in p̄pheta p̄fēs punitio et captiuitas. in qua modo laborāt iudei. semp assignatur pro causa quia nō exaudierūt voces d̄ni veniētis in carnē siue quia nō audierūt vocē hui⁹ p̄phete. s. xp̄i. nec crederunt sibi. Unde ait xp̄s per os d̄i. ps̄. xvij. Filij alieni mentiti sunt michi. filij alieni inueterati sūt et clauſauerūt a semitis suis. Itē ps̄. lxxx. Populus meus nō audiuit me et israel nō intēdit michi. Itē ps̄. lxxxiiij. Hodie si vias meas quibus iuravi in ira mea et c̄. Itē ysaye p̄. Cognouit bos possessores suos et asinus presepe d̄ni sui. israel aut nō cognouit me. Item capitulo. L. Ecce enim in iniquitatibus vestris venditi estis. et in sceleribus vestris dimissi matres vestram. quia veni et non erat vtr. vocavi et nō erat qui audiret. Itē capitulo. lxxv. Omnes in cedē corruētis. pro eo q̄ vocavi et nō respondiſtis. locutus suz et non audistis et c̄. Item hieremie xvj. Sed vos petis operati estis q̄ patres vestri. Ecce enim ambulat vnus quisq̄ post prauitatem cordis sui mali. ut me non audiat. Elijam vos de terra hac et c̄. Ex supradictis patet quomodo ille populus sub cominatione obligabatur audire xp̄m in suo aduentu legem declarantes sed quia non audierūt itē fuit punitus in corpe et anima in eternuz. Et sic patet qualiter lex moyli erat per xp̄m declaranda.

Doc idem dicit Rabi moyses in sententijs
 de penitētia. q̄ tempore messie omnes at-
 tēcent ad sciendam legem pro seculo ven-
 turo acquirēdo. Item in hoc concordant
 omnes magistri iudeoz antiqui. s. q̄ mes-
 sias debet in suo aduentu declarare miste-
 ria occultissima legis. ymo multa sunt mi-
 steria in lege que appellantur tycu. i. silentijs
 que nullus audeat declarare. quozū declara-
 tionem expectant faciendam per messiaz
 Itēo in orōne rogant omnes vt deus mi-
 rat messyā qui declaret motos et enigma-
 ta legis. ¶ Tercium autem principale p-
 batur. s. q̄ lex moysi quo ad cerimonialia
 et litterale officij erat per xpm̄ et ei⁹ mor-
 tem terminanda et abolenda. hoc ps. ps.
 xxxviii. Sacrificium et oblationem nolui-
 isti. anres autē perfecisti michi. Dolocau-
 stum et pro peccato non postulasti. tūc di-
 xi ecce venio. et c. prout ibi fuit declaratus
 Itē ps. xxxviii. non accipiam de como-
 tua vitulos. neq; de gregibus tuis yrcos.
 et c. Item ysay. p. Quo michi in multitu-
 dine victimarum vzarū. et c. Doc idē caplo
 ultimo per totum. Item hyere. xvj. Ecce
 dies venient dicit dñs. et non dicetur vlt-
 tra. Viuit dominus qui eduxit filios israel
 de terra egypti. sed viuit dñs. qui eduxit
 filios israel de terra aquilonis et c. Ex quo
 patet. q̄ pascha et sabbata debebant cessa-
 re in aduentu messye. Item caplo. xxxi. Ec-
 ce dies veniet dicit dñs. et feriam comui-
 iuda et comui iacob fedus nouum. non f-
 pactus q̄ pepigi cum patribus vris in die
 qua apprehendi manum eoz. vt educeres
 eos de terra egypti et c. Item dan. ix. post
 ebdomates. Lxij. occidetur xps. et non erit
 eius populus qui eum negaturus est. Et ci-
 uitatem et sanctuarium dissipabit popul⁹
 cum duce venturo. Et finis eius vastitas
 Et post finem belli erit statuta desolatio.
 Confirmabit ante pactus multis ebdoma-
 da vna. Et in medio ebdomadis deficiet
 hostia et sacrificiuz. Et erit in tēplo abho-

minatio desolationis. Et vsq; ad consuma-
 tionem et finez perseuerabit desolatio. Ex
 supradictis ergo patent tria presupposita. s.
 primū qualiter lex moysi erat ex precepto
 dei sub multiplici cominatione ab illo po-
 pulo obseruanda. Secundo qualiter illa lex
 per xpm̄ prophetam futurum erat decla-
 randa. et quomodo sub eadē cominatione
 ille populus erat obligatus audire xpm̄ et
 eius doctrinam et sibi obedire. Tercio q̄li-
 ter hostia et sacrificia et cetera legalia le-
 gis moysi litteraliter et officialiter erant
 terminanda et abolenda et verificanda p-
 mortem xpi. Et per consequens ille popu-
 lus non amplius erat obligatus post mor-
 tem xpi ad obseruanda litteraliter cerimo-
 nialia. sed obligabatur ea spūaliter obser-
 uare fm̄ declarationem factā per xpm̄. hoc
 est fm̄ doctrinam euangelicam que nil ali-
 ud ē nisi declaratio et veritas legis. Et sic
 patet qualiter xps erat futurus declara-
 tor legi⁹ moysi. ¶ Secūdo est notandū. q̄
 xps qui erat in lege promissus tanq̄ ver⁹
 declarator et interpres legis moysi. in de-
 claratione legis fecit tanq̄ bonus et ver⁹
 magister et doctor. Nam doctor in scolis p-
 legit litteraliter textus. Secundo declarat
 ipm̄ textū littere per rationes et alias au-
 toritates. Tercio verificat ipm̄ textum p-
 exempla sensibilia et per effectum. Et istū
 modum seruant magistri in legendo ma-
 thematicas. et philosophi in scientia na-
 turali. Et iuris periti in iure ciuili et cano-
 nico. et vnusquisq; in sua facultate. Ita er-
 go xps magister noster et interpres legis
 tenuit hunc modum nobiscum in declarā-
 do legem moysi. Nam primo ipse obserua-
 uit legem moysi litteraliter quo ad omnia
 precepta moralia et cerimonialia. Secūdo
 declarauit totam legem doctrinaliter eius
 verū sensum exponendo. Tercio verifica-
 uit in se realiter et exemplariter totam le-
 gem et ppbtas. vt patebit. ¶ his habitis
 ponitur prima conclusio. s. q̄ xps obserua-

e.

uit literaliter totam legem moysi. non solum quo ad precepta moralia. sed etiam quo ad ceremonialia. Hoc autem probatur. nam Christus ut homo semper veneratus est deum patrem tanquam patrem et dominum faciendo eius voluntatem. et tribuendo sibi omnes honores ut patet per totum discursum euangelicum. Item non solum veneratus est deum patrem naturalem et dominum. sed etiam veneratus est virginem mariam matrem suam carnalem et naturalem. et ioseph patrem nutritivum. quia erat subditus illi. ut patet luce. ij. Et sic iuste vivendo observavit omnia precepta moralia ut patet per totum discursum euangelicum. Item servavit omnia precepta ceremonialia usque ad trigessimum annum et ultra. quia in omnibus festiuitatibus ascendebat in iherosolimam facundus consuetudinem diei festi. ut patet luce. ij. Et sic est dicendum de ceteris ceremonialibus. quia comedit agnum paschalem et cetera.

¶ Secunda igitur. quod Christus tanquam magister et interpretes in lege promissus declaravit doctrinaliter legem moysi. verum et spirituale sensum et eius intelligentiam manifestando. Probatur. Nam illico post baptismum et ieiunium congregavit apostolos et discipulos. et ascendit in montem et sedendo tanquam magister declaravit eis legem moysi quo ad verum sensum confutando falsam doctrinam et fermentum scribarum et phariseorum. ut patet mathei v. et vi. et vij. et exinde per totum discursum euangelicum. quia ostendit quomodo sabbatum non soluebatur nec violabatur sanando infirmos. immo colebatur et magis sanctificabatur. quia sabbatum erat institutum ad sanctificationem deum faciendo opera sancta et non secularia. cuiusmodi sunt opera misericordie et cetera. Item ostendit qualiter cibi prohibiti in lege non prohibebantur per se. sed prout figurabant opera mala et prohibita. scilicet homicidia et adulteria et furta et cetera. que inquinant animas. ut patet mathei. xv. et sic de singulis. Item post refractionem incipit

ens a moysi et prophetis interpretatus est illis duobus discipulis. et postea omnibus apostolis omnia que erant scripta de eo in lege et prophetis et psalmis et cetera.

¶ Tercia conclusio quod Christus tanquam verus magister non solum declaravit legem doctrinaliter quo ad verum sensum. sed etiam iustificavit in se realiter et exemplariter totam legem et prophetas. Prima pars patet per supradictas secundam conclusionem. Secunda probatur per omnes evangelistas. Nam primo Christus voluit baptizari in persona totius corporis mistici et suorum membrorum. instituendo baptismum. et sic verificavit omnes locutiones et purgationes et cetera sacramenta purgativa que fiebant in lege in figura baptismi. Secundo fuit passus et in cruce immolatus et oblatus. Et sic verificavit occisionem agni paschalis et omnia sacrificia et holocausta et oblationes que fiebant in lege in figura sue passionis et sacramenti eucharistie. Item fuit sepultus per totam diem sabbati in sepulcro. Et sic verificavit quietem sabbati legalis. Item eduxit filios veteris testamenti de limbo inferni. Et sic verificavit figuram liberationis filiorum israel de egipto. Item resurrexit et ascendit in celum. Et sic verificavit dicta prophetarum. ut patet infra. Et sic patet quod Christus totam legem et prophetas verificavit exemplariter in se.

¶ Quarta conclusio quod Christus non solum verificavit in se totam legem moysi. quo ad precepta ceremonialia. sed etiam declaravit et verificavit in se precepta iudicialia. Prima pars patet per supradictam tertiam conclusionem. Secunda pars probatur. nam inter iudicialia ponitur exo. xxj. Primo quod si quis percusserit virum aut mulierem. et secuta fuerit mors: tunc ille morte moriatur. et det vitam pro vita. Et si mutilaverit aliquod membrum. det oculum pro oculo et dentem pro dente. et cetera. Hoc autem preceptum iudiciale verificavit Christus in se pro peccato primogenitum. in quo fuit homicidium. et furta

quia omnes filios et posteros occiderunt. et ex bonis gratuitis expoliauerunt. Et fuit tibi blasphemía et sacrilegium. Inquantus ueritatez usurpare tentauerunt. Et ideo xps in cruce uoluit pro omnibus mori et dare mortez temporales pro nostra morte eterna. et uitaz pro uita. et animaz pro anima et uentrez pro uente. et oculum pro oculo. et totum pro toto. et partes pro parte. Et sic uerificauit illud preceptum iudiciale. et multa alia. ymo omnia alia: quia pro peccatis omniu preteritorum et futuroz mortuus est. et pro omnibus furtis et rapinis et adulterijs et ceteris sceleribus satis fecit in sua passione. Item non solum uerificauit in se precepta iudicialia. pro omnibus satisfaciendo sed etiam ipsa iudicialia declarauit mutando forum et penas iudicialem seculares in penitentiales et spirituales. Ad cuius intellectus est notandus qd ille forus iudicialis et puniitio ueteris legis figurabat forum et punitionez penitentiales legis euangelice per xpm instituenda. Nam licet in punitione penitentiali per xpm instituta non detur oculus carnalis et uentres pro uente. tamen datur oculus pro oculo. et uentres pro uente. et et uita pro uita ciuilitate. Nam quanto uenit homicida aut mutilator membrorum aut latro ad confitendum. tunc ecclesia siue sacerdos licet non interficiat corporaliter homicidam siue mutilatores penitentes. tamen precipit ipsum occidi ciuilitate mundo. i. qd fiat religiosus. et priuet seipsum uelicijs mundanis. et iugiter agat penitentiam. et oret pro illo quez occidit: et uita priuauit. et qd nutriat filios eius quez occidit. Et ita pariter precipit mutilatori qd nutriat ex proprijs bonis temporalibus illuz cuius membrum mutilauit. Item precipit latroni ut restituat furtum et omne male ablatum. et etiam satisficiat pro danno illato. Et sic precipit luxurioso uel auaro uel iracundo ut abscidat membrum quod scandalizat ipm. non corporaliter sed spiritualiter. et hoc ex pre-

cepto xpi. Mathel. xvij. Si oculus autem peccati tuus scandalizat te. erue eum et proijce abste. quod non est intelligendum de membro corporali sed spirituali. s. de mala intentione et cogitatione et peruerso proposito et occasione. Et ad hoc proposito dicit infra capitulo. xix. qd multi castrauerunt se ipsos propter regnum celorum. qui potest capere capiat et cetera.

¶ Et ita xps omnes peccatores remittebat ad penitentiam dicens. Uade amplius noli peccare. et sic licet non lapidauerit adulteras lapidibus materialibus. tamen lapidauit eam lapidibus spiritualibus. s. conpunctionis et contritionis et penitentie. Et sic est dicendum de ceteris peccatoribus. Nam licet xps non occidebat eos quo ad substantiam. tamen occidebat in eis peccatum. suscitando in eis fides et gratiaz. ut inquit augustinus. Et sic pariter in istis penitentibus mutilauit membra malorum cogitationum. et occasionum. sed licet xps non interficiat illico corporaliter peccatores obstinatos et inpenitentes. tamen finaliter interficit eos morte eterna. Et ita xps lapidauit et interfecit lapidibus eternis synagogas iudeorum adulteras et obstinatas. que dimisso et negato proprio uero xpo fornicatur cum diabolo. Ex supradictis patet qualiter Rabs moyses de egipto indigne et imprudenter reprehendit ihm nazarenus receptorem nostrum qui dicit in sententijs de penitentia. qd ihs nazarenus licet esset bonus uir et simplex et fuerit causa destructionis omnium ydolorum et superstitionis gentilium. tamen sua doctrina non fuit utilis mundo nec reipublice. eo qd nullus puniebat. sed omnibus malefactoribus parcebat. ut patet de adultera quaz absoluit a morte contra legem moysi. Unde dicit qd si talis lex seruaretur. s. qd reipublice non puniretur. sed omnibus parceretur. tunc res publica destrueretur. nec possent ciuitates et regna conseruari. nisi peccata puniretur. Et sic patet

doctrinas suam non esse bonas.

¶ Ad hoc respondetur quod iste rabi moyses contradicit sibi ipsi. si bene volumus aduertere. nam ipsemet dicit quod ihesus nazareus fuit vir bonus et optimus in tantum quod destruxit detestabiles ydolatrias de mundo. ergo sequitur quod fuit utilis toti mundo et deo dilectus et conformis auferendo tantum scelus de mundo. quia virtuosus est deo conformis et nulli inutilis. sed omnibus prodest ut inquit propheta. Item iste homo multipliciter decipitur. Primo quia christus nunquam prohibuit prauos puniri. quia per ipsum qui est vera sapientia reges et principes mundi regnant. ut puniendo mala et remunerando bona exercent iustitias. Et sic christus ita habet reges et principes seculares qui puniunt malos et incorrigibiles temporaliter secundum demerita eorum in foro iudiciali. Sed ultra hunc gladium seculares voluit uti christus gladio spirituali penitentiali. qui est multo nobilior. quiquicquid gladius non occidit nec mutilat substantias. sed peccatorum interimit et abscidit ab anima. Et ita christus omnes peccatores ad penitentiam remittebat. ergo non relinquebat eos impunitos. Nam penitentia secundum augustinum est quedam dolentis vindicta puniens in se quod dolere comississe. Et sic penitentia vere punit peccatum in reo. unde ponitur pro conclusione quod penitentia per amplius et perfectius punit peccatum. quam lex secularis. et quam lex verus puniebat. quod tripliciter probatur. Nam magis satisfacit deo et proximo et perfectius iustificat peccatorem. Probatur primum et secundum. Nam quantum homicida suspensus per legem seculares non recipit mortem patienter. et sic non satisfacit deo. nec restituit ablatum. et sic non satisfacit proximo. nec etiam iustificat peccatorem postquam manet incontritus et impenitens. Sed vera penitentia primo satisfacit deo per veras contritiones et propositum non peccandi. Secundo satisfacit

proximo restituendo sibi ablatum in effectu vel in affectu et promissione. Tercio iustificat seipsum preterita peccata plangendo et futura non committere proponendo. Tertium probatur eadem conclusio sic. Illa punitionis est perfectior et magis sufficiens que delet et extinguit peccatum quod diabolus plurauit. et seruat substantiam quam deus creauit. quam illa que destruit substantias et non extinguit quantumque peccatum. sed penitentia est huiusmodi respectu punitionis secularis. ergo est perfectior. Minor patet. nam per penitentiam totaliter deletur et extinguitur peccatum quod diabolus persuasit et conseruatur non solum anima sed etiam corpus. ut ille ultra possit bene operari. et opera misericordie exercere. et pro defuncto quem occidit semper orare. et filius eius subuenire et cetera. Punitionis autem secularis extinguit substantias et quantumque non extinguit peccatum. et auferit locum et tempus beneoperandi. Et sic non satisfacit proximo et reo publice. quam punitionis legalis legis veteris. Nam illa mutilabat membrum. scilicet oculum aut manus delinquentis. de quo nulla utilitas prouentebat leso nec satisfaciebat iniuriam passo. sed penitentia non auferit membrum corporale ut ille possit satisfacere leso operibus manuum suarum aut restituit ablatum. Et sic penitentia non solum est magis utilis iniuriarum passo. sed etiam toti reo publice in quantum non vult mortem peccatoris. sed ut conuertatur et viuat. et seruiat deo. et prosit proximo. Et sic complures criminosos nouimus per penitentiam liberatos. qui ardentius seruierunt deo et reo publice per utiles steterunt post actam penitentiam. Ex quibus patet quod gladius penitentialis multo perfectior et utilior est quam gladius secularis punitionis. Itaque christus qui in primo sui aduentu venit tanquam universalis redemptor et totius generis humani reparator. noluit uti gladio seculari.

sed penitentiali et salubriori. Nec ex hoc prohibuit nec impedivit gladius iudiciali- lem secularis punitionis. quem principibus seculi ante tanquam deus commiserat. nec in veteri gladio penitentiali destruxit precepta iudicialia veteris legis. ymo declaravit illa inquantum figurabant punitiones penitentiales legis euangelice. Et sic patet ignorantia et imprudentia ipsius Rabi moyses. qui ignorans sacramentum penitentie reprehendit christum putans quod christus remittendo peccatores ad penitentiam reliquebat eos impunitos. cum punitione penitentialis sit multo perfectior et magis satisfaciens deo et proximo. et magis iustificans delinquentes et magis utilis reipublice. Ex quibus omnibus patet quod christus non fuit contrarius nec dissipator legis moysi. ymo fuit conservator et instaurator. quia primo observavit eam literaliter. Secundo declaravit eam doctrinaliter et spiritualiter verum sensum et intelligentiam ostendendo. Tertio verificavit legem et prophetas in se realiter et exemplariter. quia omnia que erant in lege figurata et in prophetis vaticinata in sua passione et resurrectione complevit et consumavit. ut patet per discursum euangelicum. Ex quibus etiam patet quod sic lex moysi erat ab illo populo literaliter observanda: ita per christum erat spiritualiter declaranda in suo adventu. et per ipsum quo ad officium litterale terminanda et abolenda. Et sicut ille populus erat obligatus ad observandas illas leges literaliter sub comminatione illarum penarum et maledictionum. Ita pariter erat obligatus ad audendam declarationem legis faciendam per christum. et ad credendum et obediendum sibi. et hoc sub eadem comminatione. et per consequens erat obligatus ad servandas legem spiritualiter secundum declarationem faciendam per christum. Et sic non obligabantur ad servandas legem literaliter. nisi usque ad declarationem faciendam per christum. Et sic per consequens patet etiam

quod postquam lex moysi est iam declarata. et litterale officium est iam terminatum et abolatum per passionem christi. et veritas legis est iam promulgata in euangelio. et ceremonialia officia sunt iam prohibita tanquam mortua. sequitur quod veritas euangelica est servanda tanquam salubris. et ceremonialia vitanda et execranda tanquam mortifera. Et in hoc lex moysi non destruitur nec violatur. ymo verificatur et statuitur et ratificatur et observatur. Et per hoc patet miserabilis cecitas iudeorum.

Quatum ad secundum articulum est notandum. quod sicut lex moysi non erat mere carnalis. sed principaliter spiritualis ratione finis prout dictum est. Ita pariter promissit messiam et redemptorem spirituales et non carnaliter. sed spiritualiter viventem. Et sic in suo officio non debebat esse carnalis. sed spiritualis. Et per consequens spiritualiter debebat operari in suo officio. et spiritualia bona et non carnalia concedere. Et ideo est advertendum secundum omnes prophetas. quod christus messias in lege promissus septem erat principaliter infelix facturus. Nam primo erat in secundum templum venturus. Secundo erat legem novam et perfectam et universalem et communem omnibus gentibus et nationibus daturus. Tertio erat pro omnibus mortuus. et omnes a peccato per mortem suam liberaturus. Quarto erat resurrecturus. et post resurrectionem universaliter regnurus in celo et in terra et in inferno. Quinto debebat mittere suos discipulos ex iudeis conversos per totum orbem. qui totum populum gentilem debebant christo subicere et omnia ydola deicere. et diabolum ex hoc mundo elicere. Sexto debebat populum iudaeum incredulum et obstinatum dissipare. et in perpetuas captivitates destinare et subigere. Septimo in fine mundi in secundo suo adventu et finali iudicio suos fideles in corpore et anima glorificare et felicitare.

no septem qd erat facturus messias venturus.

no

Quo oed istas actus
Sed primus. s. q. messias erat venturus in secundo templo probatur. Ad cuius intellectum est aduertendum. q. quatuor prophete fuerunt concitatores ad edificandum secundum templum. s. Daniel. ageus. zacharias. et Malachias. Tercio omnes isti quatuor clare et manifeste predixerunt et prophetauerunt qualiter xps messias erat venturus ad illud secundum templum et daturus legem euangelicam. et moriturus. Et quomodo illa ciuitas secunda simul cum templo et sacerdotio erat destruenda propter peccatum mortis xpi. Et quomodo noua ciuitas iherusalem erat per xpm edificanda. per totum orbem diffusa. Et hoc probat. Daniel. ix. abscondit angelus danieli. Scito et aduerte ab exitu sermonis ut iterum edificetur iherusalem usq. ad xpm ducem et c. Item agei ij. Nohuc modicum est. et ego mouebo celum et terram et mare et aridas et mouebo omnes gentes. et veniet desideratus cunctis gentibus. et implebo vobum istas gloriis. dicit dominus exercituum. Meum est argentum et meus est aurum. dicit dominus exercituum. Magna erit gloria istius domus nouissime plusq. prime et c. Ex his verbis sequitur primo q. non debebat xps multum tardare. per hoc quod ait. Nohuc modicum est et c. Secundo sequitur q. xps non solum erat venturus ad saluandum iudeos. sed etiam gentes. cum ait. Comouebo omnes gentes. et veniet desideratus cunctis gentibus. Tercio sequitur q. xps erat venturus in illud secundum templum quod post captiuitatem babilonie edificabatur per esozam et nechiam et zorobabel. ad instantiam agei et zacharie. Quarto sequitur q. gloria quam xps debebat afferre ad illud templum non debebat consistere in auro et argento. sed in bonis spiritualibus. per hoc quod ait. Meus est argentum et aurum. Item sequitur q. etiam in bonis spiritualibus magis debebat polere secundum templum q. primum. Nam licet in secundo

no
S templo nunq. fuerit archa federis cum tabulis legis nec cum manna et virga aaron eo quia fuit combusta simul cum templo per calceos. tamen in secundo templo fuit xps deus et homo rex et sacerdos figuratus per archam federis qui fuit in templo presentatus. et in eo miracula fecit. et legem euangelicam predicauit. et legem moysi declarauit. Tercio subdit q. maior erit gloria domus istius nouissime q. prime. Item sequitur q. post illud secundum templum. nullum aliud erat materialiter edificandum in iherusalem. per hoc quod ait. Maior erit gloria huius domus nouissime q. prime. nam si illa erat domus nouissima. ergo post illam destructam per tyrum et romanos. nulla alia materialis expectatur. Et per consequens rex messias ita venit in illam domum ante eius destructionem. per quod potest patere cecitas et falsa spes iudeorum.

Item eadem conclusio probatur manifeste zacharie ix. Nam postq. in primis capitulis predixit reedificationem secundum templi et ciuitatis et multa alia ventura in illam ciuitatem et templum. dicit. Exulta satis filia sion et iubila filia iherusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus et saluator. ipse pauper et ascendens super asinam et super pullum filium asine et c. quod fuit impletum. ut patet per omnes euangelistas. Et sic patet manifeste qualiter xps erat venturus in illud secundum templum. prout omnes hebrei antiqui glosant istum passum intelligentes de rege messia.

Uoc item probatur Malachie ij. Nam postq. in duobus primis capitulis predixerat dissolutionem et immunditiam sacerdotum illius secundum templi et ciuitatis. ex consequenti in ij. capitulo predixit aduentum xpi ad secundum templum. Unde ait. Ecce ego mittam angelum meum et preparauit viam ante faciem meam. et statim veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis. et angelus testamenti quem vos vultis et c.

Ex supradictis auctoritatibus istorum qua-
tuor prophetarum tenebant pro articulo fi-
dei omnes antiqui ebreorum quod rex messias
erat venturus in illud secundum templum
Sed quia nondum viderunt eum, ideo mul-
ti eorum dixerunt quod rex messias iam venit,
sed nondum manifestavit se usque ad tem-
pus. Interim autem vadit occultus peregrin-
ans per mundum inter pauperes et lepro-
sos pro peccato iudeorum. Et ad hoc allegat
illud. Ysaie. Lij. Nos reputavimus eum
quasi leprosum et ceterum. Ex quibus omnibus pa-
tet manifeste, quod messias quicumque sit ille
iam venerat antequam secundum templum de-
strueretur per romanos. Et in hoc consistit
tota perturbatio iudeorum, quia ut evadant
et fugiant hanc manifestam veritatem, dicunt
multa vana et enormia et risu dignissima
Et hoc de primo officio messie in lege pro-
misso.

Secundum officium regis messie erat, quia
erat daturus leges novas universales et co-
munes omnibus gentibus et nationibus.
Hoc primo probatur. Ysaie ij. ubi dicitur
Et erit in novissimis diebus preparatus mons
domus domini in vertice montium et elevabitur
super colles. Et fluent ad eum omnes gen-
tes. Et ibunt populi multi et dicent. Veni-
te ascendamus ad montem domini et ad domum
dei iacob, et docebit nos vias suas, et am-
bulabimus in semitis eius, quia de sion exi-
bit lex et verbum domini de iherusalem et ceterum. Item in
fra capitulo. Lj. Attendite ad me popule
meus, et tribus mea audite, quia lex a me
erit, et iudicium meum in lucem populo-
rum requiescet et ceterum. Item hys. xxxj. Iherusalem comu-
israel et comu- iacob fedus novum, non secundum
pactum quod pepigit cum patribus vestris in
die quando apprehendi manum eorum, ut edu-
ceret eos de terra egypti, pactum quod irri-
tum fecerunt, post dies illos dicit dominus dabo
leges meas in visceribus hominum et in corde
eorum scribam eas et ceterum. Ex supradictis ex mul-
tis alijs patet qualiter rex messias erat no-

uus legem daturus preter leges moysi.

Sed tertium, scilicet quod christus rex messias erat
moriturus et occidendus a suis et genus hu-
manum a peccato liberaturus, iam satis pro-
batus est in expositione libri psalmorum, et maxi-
me psalmi. xxj. et xxxiiij. et v. et Lxviij. ubi da-
vid magis videtur evangelista quam propheta.
Sed hoc magis manifeste patet Ysaie. L.
ubi christus deus factus homo dicit. Corpus meum
pro peccatis percussitibus et genas meas velenti-
bus, facies meas non auerti ab increpantibus
et conspuentibus in me et ceterum. Item capitulo Lij.
de christo rege messia dicit deus pater. Ecce
servus meus exaltabitur et sublimis erit
et ceterum. Sed immediate capitulo Lij. dicit et expli-
cat totam mortem et ignominiosam passionem
eius pro peccatis omnium, unde ait. Vere lan-
guores nostros ipse tulit, et dolores nostros
ipse portavit. Et nos reputavimus eum qua-
si leprosum et percusum a deo et humiliatum.
Ipse autem humiliatus est propter iniquitates no-
stras et attritus est propter scelera nostra, et ce-
tera per totum. Quod quidem capitulum non po-
test intelligi nisi de rege messia, qui erat pro
populo moriturus secundum Rabi moysen et
omnes antiquos iudeorum. Sed quidam eorum vi-
dentes quod hoc fuit impletum in ihesu christo, quoniam
nos in messiam recepimus, ideo confusi de-
venerunt in tantam insaniam dicentes, quod duo
expectantur messie, scilicet unus primus voca-
tus. Iucef aben effray, et alius Aben da-
vid de tribu iuda. Et sic dicunt quod totum istud
Lij. capitulum loquitur et verificatur de messia,
Iucef aben effray, qui est moriturus pro defen-
sione populi israel, quem occidet gog et magog,
sed post surget messias Abendavid et resurci-
tabit messias Iucef aben effray, et congrega-
bit omnes iudeos ex omnibus partibus mundi, et
tunc pugnabit contra gog et magog iuxta
iherusalem, et vincet eos. Et tunc tanquam victor et
triumphator edificabit novam iherusalem, ubi prius
erat, in quam introducet omnes filios israel ex om-
nibus partibus mundi congregatos et ceterum. Sed qua-
ntum sit vana et irridenda ista fictio, dictum est

no de sanjone Indee

no de domo d' daniel

p̄s. xx̄. Verūtamē licet modernī iudei vice
antur fugē quoddā falso colore et fictione
veritatē hui⁹ capitli. tñ nllō colore aut via
possūt vitare manifestā passionē xp̄i reue-
lataz danieli p̄p̄be ix̄. cap̄. ubi dicit gabriel
angelus danieli. Septuagīta ebdomates
abreuiate sūt sup̄ p̄līm tuuz et super urbez
sanctā tuaz. vt consumeat̄ p̄uaricatio. et si
nez accipiat peccatus. et deleat̄ iniquitas. ⁊
adducatur iusticia sempiterna. et impleat̄
visio et p̄p̄cia. ⁊ vngatur sc̄ta sc̄toꝝ. Sci
to et aīaduerete ab exitu sermonis vt itez
edificetur iherl̄m usq; ad xp̄m duces ⁊ c̄. put
supradictū est. s. post ebdomates Lij. occi
detur xp̄s ⁊ c̄. Ex quibus verbis p̄dicebā
tur decēz veritates p̄p̄be. Prima q̄ xp̄s
erat venturus post. ccccxxiiij. annos a re
bedificatiōe secūdi templi. que sunt. Lxij.
ebdomate annoꝝ. Secūda veritas. q̄ xp̄s
erat a suis occidendus et negandus. Ter
cia q̄ p̄ mortē xp̄i erat implēda oīs visio
et p̄phetia p̄p̄baꝝ. Quarta q̄ mors xp̄i de
bebat auferre om̄es peccatus. et deleze om
nez iniquitates. et adducere om̄es iusticias
et gr̄as vniuerso mūdo. Quinta q̄ xp̄s erat
vngendus rex et baptizandus pro nō. Sex
ta q̄ p̄p̄s iudeoꝝ erat negatur⁹ xp̄s. Septi
ma q̄ ex hoc erat rep̄band⁹. Octaua q̄ p̄
mortē xp̄i debebat deficere hostia et sacrifi
ciuz. et cessare lex moysi. Nonā q̄ ciuitas
iherl̄m siml̄ cuꝝ templo erat destruēda. De
cima q̄ desolatio et rep̄batio sinagoge et
om̄iaz legalū ⁊ captiuitas iudeoꝝ erat du
rafa usq; ad p̄sumatiōz et finez mūdi. Itēz
q̄ xp̄s rex messias deberet mūdoꝝ redime
re et p̄res ve. te. de limbo per passionē libe
rare. Patz zacha. ix̄. ubi postq̄ dixit. Ecce
rex tu⁹ venit tibi iustus et saluator et c̄. po
stea subdit. Tu vero in sanguie testamēti
tui eduxisti victos d̄ lacu ubi nō erat aqua
et c̄. Itē cap̄ xij. Effundā sup̄ domuz d̄ et
sup̄ hitatores iherl̄m sp̄m gracie et p̄recuz. et
aspiciēt ad me que p̄fixerūt. et plāgēt euz
et c̄. Et sic p̄z manifeste qualz xp̄s rex mes

no p̄
Refractio
de xp̄

flas erat occidendus vt totum populus a
peccato liberaret.

¶ Quartus aut̄ misterium. s. q̄ xp̄s erat a
mortuis refractur⁹ et post refractiōez re
gnatur⁹ licz sit satis probatū p̄ totā exposi
tionē libri p̄p̄z et p̄cipue p̄s. xx̄. et xxx̄.
et xl. et lxxij. tñ manifeste p̄z ysaȳ xi. per to
tus. ubi inter cetera dicit. In die illa radix
iesse q̄ stat in signū p̄ploꝝ ip̄z gentes cōp̄ca
buntur. et erit ei⁹ sepulcrū gl̄iosuz ⁊ c̄. Ex q̄
patz. q̄ si sepulcrū eius est gl̄iosuz. ḡ absq;
incineratiōe et purificatiōe refraxit in cor
pus gl̄iosuz et imortale. Itē ysayas postq̄
p̄ totū cap̄l̄z. liij. explicauit mortē et passio
nez xp̄i. postea p̄ totū residuū usq; ad finez
libri p̄dicat gl̄iaz regni ei⁹ vniuersalis ad
ostēdēduz q̄ a mortuis refraxit. et postea
regnauit ī celo et in terra. qz mortui nō re
gnāt sup̄ viuos. Sed hoc idē magie clare
p̄z osee vi. ubi dicit. Venite ⁊ reuertatur ad
dñm. qz ip̄e cepit ⁊ sanabit nos. p̄cutiet. et
sanabit nos. viuificabit nos p̄ duos dies.
et sc̄cia die suscitabit nos. et viuem⁹ ī p̄spe
ctu ei⁹. sciem⁹ sc̄q̄murq; vt cognoscām⁹ eū
et c̄. In quib⁹ verb⁹ manifestat̄ disticte ref
rectio x̄. q̄ fuit causa n̄re future refractio
nis. prout patebit.

¶ Quintus aut̄ misterius. s. qualz xp̄s rex
messias p̄ refractiōez suā debebat edifica
re nouā iherl̄m et introducere ī eā totū p̄līm
gētilez. et mittere suos discipulos p̄ totum
et destruere oīa ydola. et ea eicere diabolu
de mūdo. et subicere sibi totū p̄l̄z gentilez.
et c̄. licet satis sit p̄batū p̄ totā expositiōez
libri p̄p̄z et sp̄al̄z p̄s. xvij. et xvij. et xlvj.
et lxxij. et lxxj. et cix̄. tñ manifestius pro
bat⁹ p̄ totū libru ysaȳ maxime a xl. cap̄. usq;
in finē. ubi ī fine p̄cludit. Ponā ī eis signū
et mittā ex eis q̄ saluati fuerint ad gētes. ī
mare et in africā. et l̄tiā tenētes sagitā in
ytaliaz ⁊ greciā ⁊ ad insulas maris longe
ad eos q̄ nō audierūt de me et nō viderūt
gl̄iaz meā. ⁊ anūciabūt gl̄iaz meā gēi s̄b⁹ ⁊ c̄
Hoc idē manifestissime patet hycemie

170 .xvi. ubi post reprobationes iudeorum dicit. Ego mita piscatores multos et piscabunt eos Et subdit infra. Non te gnos veniet ab extre mis tre. et dicet. vere medaciu possederunt ptes nri. vanitate que no pfuit eis zc. Itē hoc itez pz ose. p. et. ij. s. clar. 3a. viij. ubi dicitur. Ecce veniet populi multi et gētes robusti ad querēdū dñm exercituū in iherusalez et deprecāda faciē dñi. hec dicit dñs exercituū. in dieb⁹ i quib⁹ apprehēdēt decē hoies ex omib⁹ linguis gētū. et apprehēdēt simbrā vīri iudei dicētes. ibim⁹ vbcuz Audiuimus eiz qm̄ deus vobiscū est. Hoc idē pz infra capitulo xij. ubi dicit. In die illa erit fons patēs comui dō et hitātib⁹ i iherusalez in ablutiōz pcoris et menstruare. et erit in die illa dicit dñs exercituū dispaaz oia nomina ydooz de terra. et nō noīabū tur ultra. et pseuo pphas et oēm spz imū duz auferam de terra zc. ¶ Sextum autē misterium. s. qualr iudei ppter pfm mortis xpī erāt reprobandi. et sacerdotiuz z regnuz eoz extinguēduz. et nouū sacrificiuz institueudū. et pphs gētilis eligēd⁹ et substi tuēduz. licet satis sit explicituz per totam expositionez libri psalmoz et maxie psalmo .xxj. et. xxxviij. et. xxx. et. xxxviij. et. L. et. Lxviij. et. Lxxj. et. Lxxxj. z. C. viij. et. C. viij. tamē manifestius patet p totū ysayā et oēs alios pphas in quib⁹ nō ē aliq pō in qñō repbes pphs iudayc⁹ ppr i gratitudiez et eligat pphs gētil. Sz destructio tēpli z sacerdotij et dissipatio illi⁹ ppli maxie z manifeste patet daniel. viij. vt dictum est. Septimum autē misterium. s. qualiter in fine mūdī post miserabilem exituz et interitum anti xpī populus iudeoz sit ad xpī conuertend⁹ et reuersurus per predicatio nem helye et enoch. z qualiter postea xpī sit venturus ad iudiciū generale. et qualiter debet oēs resuscitare. s. iustos in cor pora gloriosa. in recipient ultimaz perfe ctionem et felicitatez. impij autē in supliciu eternuz zc. Licet satis diffuse sit dictuz per

totam expositionem psalmoz maxie pō primo. et. ij. et. xx. et. L. et C. viij. tñ qualr xpī oēs iustos in fine mūdī debet glorifi care et ab eis oēs misiam corporalem au ferre. manifeste p dicitur ysay. xxv. ubi dicit. Precipitabit mortez in sempiternū. z aufe ret dñs de lacrimā ab omni facie tre. et op probiū ppli sui auferet de vniuersa tra. qd dñs locut⁹ est. et dicet in die illa. Ecce de noster iste. expectabim⁹ eū et saluabit nos iste dñs sustinim⁹ eū. et exultabim⁹ et le tabimur i salutarī et. qz re qesiet man⁹ co mini i mēte isto zc. Itē hoc itez pz infra ca plo vltio p totū. Item vltimū iudiciū et glorificatio iustoz manifestissime p dicitur dan. xij. ubi dicitur qz multi de his q dormiūt in puluere tre euigilabūt. alij i vi taz eternā. alij in opprobriū. vt vixāt semp Qui autē docti fuerint fulgebūt qī splēoz firmamētī. z qui ad iusticiā erudiūt multos quasi stelle iperpetuas efnitates zc. Item iudei qz cōuertātur ad xpī in fine seclī. pz ose. ij. ubi dicitur. qz post hec reuertētur filij israhel et querēt dñm deū suū. et dō re gem suū. et pauebūt ad dñm. et ad bonuz eius in nouissimo diez. Itē hoc idē pz 3a. vltimo per totū. Sed qz reuersio populi iudeoz in fine seculi sit faciēda ad p dicationem helye. patet Malachie. ij. ubi dicit. Ecce ego mita vō helyā pphas anteqz ve niat dies dñi magn⁹ z orribilis. z conūtet cor patrū ad filios z cor filioz ad ptes eoz rū. ne forte veniā et pcutiā terrā onathe mate. Ex quibus omnib⁹ pz p oēs pphas. quō in his septē cōsistebat principalr totū officiū regis messie in lege et pphis pro missi. p. qz erat vcturus in fine secundi tē pli. Secundo quia erat nouam legem datu rus. Tercio. quia erat per mortem mūdū redempturus et liberaturus a seruitute di aboli. Quarto quia erat a mortuis resur rectorus et post mortem regnaturus. Quinto quia per discipulos suos erat totū

plim gētilēz congregaturus. et cōuersur⁹
Sexto. qz erat iuxta crucifixorē suos re
probaturus. et sacerdotiū simul cū certimo
nialib⁹ ablaturus. Septio. qz in fine seculi
erat mūdus iudicatur⁹. et pplz iuxta per
heliā vocatur⁹. et omnes fideles glificatu
rus. patet per omnes prophetas.

¶ **D**is habitis sicut hec p̄ cōclusio. qz ihs
xps venit ad secundum templum et in fi
ne ante destructionem eius. sicut prophe
tarunt daniel et ageus et zacharias et ma
lachias. probatur. Nam xps natus est. xliij
anno cesaris augusti. et fuit. xxx. die in tē
plo symeonī presentat⁹. et. xliij. anno dispu
tauit in templo cum doctoribus. ut patet.
Luc. ij. et xxx. āno t̄p̄re tiberij cesaris fuit ba
ptizatus. et ieiunauit. et per tres annos mi
racula fecit. et xvij. tiberij cesaris fuit cru
cifixus. ergo sequitur qz venit ad secundū
templum ante destructionem eius. quia tē
plum non fuit destructū. ymo durauit vsqz
ad imperiū vespesiani. Et sic patet qz xps
venit tempore determinato et ante pphe
tato. ¶ **S**ecūda cōclusio qz xps dedit legē
nouam euangelicam in iherusalem et mō
te sion et oliueti. et in terra promissionis.
sicut dictum fuerat per omnes p̄phetas.
Nam p̄mo iuxta mare in deserto ascendit
in montē et sedens docuit discipulos suos
legem declarando. ut patet. Mathei. v. et
vi. et viij. Item in iherusalem predicauit
in omnibus festiuitatibus. et in monte sion
instituit sacramentum altaris. et misit sp̄z
sanctum in discipulis. et aperuit eis sensus
et scripturas. ut patet. Luce ultimo. et ac
tuum p̄mo. Et ex mōte oliueti misit oēs
apostolos ad predicandum euangeliū om̄i
creature. Mar. vltio et actuū. p̄. Et sic pa
tet. qz in xpo fuerunt verificate prophetie
de datione legis noue. ¶ **T**ercia cōclusio.
qz xps passus et occisus est a suis. prout lo
cuti sunt prophete. ymo omnia que locuti
sunt prophete de morte et passione regis
messie. fuerunt verificata in x̄. ¶ **Q**uarta

conclusio. qz xps resurrexit a mortuis ter
cia die. et ascendit in celum quadragesimo
die. prout scribunt et testatur omnes apli
et euangeliste. et regnauit per totus orbes
prout fuit omnibus manifestum. vnde li
cet in x̄ negent xpi resurrectionem et in
celos ascensionem. tamen non possunt ne
gare eius regnum vniuersale cum postea
vixerint ipm per vniuersum mundum re
gnare super omnes reges et populos. ut
probatum fuit psalmo. ij. et. Lxxj. et. C. ix.
¶ **Q**uinta cōclusio. qz xps edificauit nouam
iherusalem toto orbe diffusa et introdu
xit in eam totum populum gentilem. sicut
locuti sunt prophete. probatur. Nam p̄mo
xps congregauit illam sanctaz societatem
viroz et mulieruz in monte sion. qui erāt
centum viginti vtriusqz sexus. ut patz aci.
p̄mo. super quos misit sp̄z sc̄m in die pē
tecostes. a quo receperunt septē dona gr̄a
rum. et sic armati armis sp̄ualibus egres
si a cenaculo in eadē die conuerterunt tria
milia ut patet actuū sc̄do. Sed quia xps
preceperat eis in suo ascensu dicens. Ite p
vniuersum mundū et predicate euāgelij
omni creature zc̄. Item actuū p̄mo. acci
pietis virtutem supuentis sp̄s sc̄i i vos
et eritis michi testes in iherusalem et in
om̄i iudea et samaria. et vsqz ad vltimum
terre zc̄. Itē om̄s apli et discipuli post re
ceptionem sp̄s sancti ab iherusalem in x̄ eg
gressi diffusi sunt per totū orbē fraz p̄di
cantes euāgelium toti p̄plo gētili. et sic ma
the⁹ cū successorib⁹ suis cōuertit totā ethi
opiaz. et March⁹ cū successorib⁹ suis totā
egiptū et arabia et totā affricā. Et simō et
iudas babilonia et parthiam et media. Et
bartholom⁹ et thomas oēs indias. Et paul⁹
et iohēs greciā et asiā minorē. Et idē pau
lus et petrus et discipuli eoz totā yspā
niā zc̄. Et sic pz qz xps edificauit. p̄. istam
iherim. s. ecclesiam supra illos sc̄os lapidē
in monte sion. sed postea fuit dilatata

et diffusa per totum orbem a solis ortu usq[ue] ad occasum. et ideo tota ecclesia dicitur iherusalem. primo quia in illa iherusalem materiali fuit incoata. et exinde derivata fuit per totum orbem dilatata. et ideo retinet nomen iherusalem et sion a sua origine. sicut flumina retinent nomen sue originis et sui fontis. sicut ibirus et araxes.

¶ Secundo tota ecclesia dicitur iherusalem et sion ratione proprietatis et nominis interpretationis. nam iherusalem interpretatur visio pacis. et sion dicitur specula. sed quia in sola ecclesia videtur et speculatur deus per veram fidem. ideo sola ecclesia merebitur dici iherusalem et sion. Nam illa iherusalem materialis non propter se dicta est iherusalem. per prophetas. nisi in quantum christus erat ibi videndus. et ibi erat ecclesia edificaturus. prout dictum fuit in expositione libri psalms et maxime psalmo xxxviii. et l. et in questione precedenti. Nam illa iherusalem per christum messiam edificanda. non poterat esse materialis et parva in illa terra palestine et iudee. sed erat futura spiritualis toto orbe diffusa et dilatata. in qua continentur omnes gentes et nationes et populus ethiopum et cetera. Et sic christus iam vocavit et congregavit omnes filios israel secundum spiritum et promissionem ad istam veram iherusalem.

¶ Sexta conclusio. quod iudei propter mortem christi fuerunt dissipati et per mundum dispersi et templum et civitas destructa et sacerdotium ablatum. sicut predixit daniel propheta et ceteri prophete. ista conclusio quantum ad unam partem de se est manifesta. sed quod hoc fuerit factum propter mortem christi non solum asseritur a nobis sed a magistris eorum. unde dicit Rabi moyses quod ihs nazarenus dicebat se esse messiam. sed hoc non est verum. quia messias debebat congregare et reformare filios israel sed hoc non fecit christus immo fuit occisus. et fuit causa destructionis israel et totius populi

iudei. Item iosephus dicit quod causa destructionis iherusalem et totius populi iudeorum non potuit esse nisi aliquod magnum peccatum. et istud non potuit esse nisi mors ihu nazareni. aut iohannis baptiste. aut iacobi iusti. Item rabi samuel africanus dicit in epistola ad suum amicum. quod non potest reperire aliam causam que tanto tempore durat ista captivitas eorum. nisi quia patres eorum iniuste occiderunt ihum christum videlicet iustum. Unde volens per scripturas investigare propter quod peccatum iudei laborant in hac longa captivitate. non potest reperire nec assignare aliam causam. nisi quia occiderunt ihum nazarenum videlicet sanctum et iustum.

Item iudei moderni continue maledicunt christum dicentes quod propter ipsum perseverant dispersi per mundum in hac captivitate.

Item ipsi iudei propter aliud non maledicunt et habent odio christum. nisi quia omnes asserunt christum fuisse dissipatorem civitatis iherusalem et totius populi iudeorum. Et sic hec conclusio satis est omnibus concessa et manifesta. Ex quibus supradictis sequitur una correlativa et irrefragabilis conclusio. scilicet quod ihs nazarenus quem colit christiana religio fuit et est verus messias in lege promissus. Ista conclusio probata est per singula ex concessis a iudeis. nam licet iudei moderni non concedant redemptionem animarum factam per christum nec eius resurrectionem. eo quia talia fuerunt eis insensibilia. tamen non possunt negare omnia alia. scilicet quod ihs venit in fine templi secundi cum magna gloria et potestate miraculorum.

¶ Sed dicunt quidam eorum. quod ihs nazarenus quando fugit in egiptum furatus est nomen dei tetragramaton. et cum illo nomine et in virtute eius faciebat illa miracula. Sed in hoc concludunt propositum nostrum contra se ipsos. Nam omnes magistri eorum concedunt quod illud nomen dei est incomprehensibile et ineffabile. Cuius virtutem et declarationem nemo potest

no
no

no descriptio iudeorum no christum

scire et declarare nisi solus deus et rex messias. Et omnes asserunt quod rex messias in virtute illius nominis habet declarare enigmata legis et subicere sibi totum orbem. Ex quibus omnibus sequitur quod si ihesus nazarenus habuit et possedit illud nomen. ergo vel fuit deus aut messias eius. Item non possunt negare secundum. quia omnes concedunt quod christus cecidit. et condidit hanc legem evangelicam quam observant christiani.

¶ Nec negant tertium. quia omnes concedunt quod patres eorum occiderunt christum. Nec possunt negare quartum. nam licet negent resurrectionem tamen non possunt negare quin christus regnauerit ubique post mortem suam. Nec minus negant sextum. quin christus sit causa sue destructionis et captiuitatis. Sed multo minus possunt negare quintum. nam manifestum est ad sensum quod totus populus gentilis relictis ydolis conuersus est ad fidem christi. Et ideo licet iudei omnia alia velint ex cecitate et malicia negare. tamen sola ista conclusio quam negare non possunt est sufficiens ad probandum ipsum christum fuisse messiam in lege promissum. et ad confundendum iudeos. Nam dauid in omnibus suis psalmis. et omnes prophete in suis prophetiis nil aliud clamant. nisi quod solus messias in lege promissus debebat auferre et destruere omnia ydola et omnem superstitionem populi gentilis. et subicere populum gentilem ad colendum nomen dei habraam. ysach et iacob. et nomen dei israel. Et hoc per baptismum aque. ut probatum est ysai. xli. et eze. xxxvi. et zacha. xii. Et omnes prophete clamant qualiter solus messias debebat condere magnam iherusalem a solis ortu. usque ad occasum. et introducere in eam omnes populos gentium credentes in deum israel. Sed omnia ista operatus est solus ihesus nazarenus. Nam in die ascensionis misit omnes apostolos et discipulos per totum orbem dicens. Ite docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti.

Mathei ultio. Item. Mar. ultio. Ite predicare euangelium omni creature. Et qui baptizatus fuerit / saluus erit etc. Sed nos videmus manifeste quod totus populus gentilis per baptismum venit ad fidem. et adorauit deum israel relictis ydolis. ymo totus populus christianus qui descendit ab illo populo gentili nullus alium deum adorat. nisi si deus habraam ysach et iacob siue deum israel. qui est trinus et vnus et creator et factus homo. ut vicebitur. Et omnia ista apparent ad sensum. que iudei non possunt negare. ymo dicit Rabi moyses in sententia regum et de penitentia. quod solus ihesus nazarenus destruxit et abstulit ydolatriam de mundo. Et ideo sola ista conclusio de conuersione populi gentilis est sufficiens ad probandum ipsum christum esse messiam. et ad confundendum omnes iudeos.

¶ Sed iudei moderni adhuc volunt proteruire dicentes. quod christus non subiecit totum orbem. nec omnes nationes sibi obediunt quia maiorem partem mundi possidet sarraceni. qui non colunt ipsum christum. Sed ad hoc iam responsum est. psalmo. Lxxi. et C viii. Quia successiue per omnes partes mundi omnia ydola fuerunt destructa per apostolos et eorum successores. et totus populus gentilis venit ad fidem christi. Sed anno sexcentesimo sexagesimo sexto. surrexit pseudo propheta machometus et peruertit et recepit totam arabiam et syriam. et traxit omnes illos novos et simplices christianos ad suam falsam sectam. cuius successores vi armorum subiecerunt totam africanam et magnam partem asie cogentes eos seruire ritum machometi. inter quos habitat magna multitudo christianorum. Et ideo hoc non tollit veritatem omnium prophetarum. quia christus ubique successiue regnauit et regnat aut temporaliter aut spiritualiter. ymo sarraceni licet non creuant christum esse deum. tamen asserunt ipsum esse filium dei et genitum ex spiritu dei. et sic venerantur ipsum tanquam summum prophetam.

Et iteo omnia scripta et dicta in lege et p
phetis fuerunt verificata in xpo tanq̄ in
vero messya.

¶ Sed licet iudei omnia supradicta non
possint negare. tamen adhuc non cessant
proteruire et perseverare in sua malicia ⁊
obstinatione dicētes. q̄ anteq̄ veniat mes
syas est venturus helyas prout dictum ⁊
arguitum est in principio. Sed non dū ve
nit helyas. ergo ibs non fuit messyas. Itē
nec etiam xps implevit officium veri mes
syae. quia non abstulit mortem nec omnem
lacrimam et miseriam de terra. quia om̄s
reliquit mortales et passibiles sicut ante. ⁊
per p̄seq̄ns non fuit perfectus redemptor.
Sed tā ad primū q̄ ad sc̄d̄ r̄ndēf. q̄ mis̄i
iudei nesciūt distinguere int̄ p̄mū ⁊ fm̄ ad
uentum xpi. nam duplex adventus xpi p̄
mittitur in prophetis. nam in primo adue
tu erat venturus xps ad dandam legem
et redimendum genus humanum a pecca
to et ad operandum omnia sex supradicta
Et in secūdo adventu erat venturus ad iu
dicandū omnes et ad tribuendum cis pre
mium secundū opera eoz̄. puta ad gloriifi
candum iustos et resuscitandū eos ad im
mortalitatem et gloriā et impios ad pe
nam sempiternam. In primo autem adue
tu prevenit xpm iohannes baptista. sed in
secundo adventu ante iudicium est ventu
rus helyas et enoch ad conuertendum iu
deos in fine mundi. Unde de primo aduen
tu dicitur ysā. xxx. Vox clamantis in de
serto parate vias domini et viderit oīs ca
ro salutare dei. sed de secūdo adventu in q̄
est xps venturus ad glorificandum dicit̄.
ysā. xxv. q̄ veniet ad precipitandas uiroz̄
tem et ad auferendam omnem lacrimam
a facie terre. Item de primo adventu dicit
daniel. viiij. caplo. q̄ Lxx ebdomate abre
uiate sunt vsq; ad xpm ducem. et post sex
aginta duas ebdomatas occidetur xps ⁊c̄
Sed de secundo adue tu xpi dicit caplo. xij
q̄ multi qui dormiūt in terre puluere eu

gilabunt alij in vitam eternam alij in op
probrium. ut vixant. semper. Qui autem
toti fuerint fulgebunt quasi splētoz̄ firma
menti ⁊c̄. Item zacha. de primo aduentu
dicit caplo. viiij. Exulta filia sion : ecce rex
tuus venit tibi iustus et saluator ⁊c̄. Sed
de secundo aduentu dicit caplo. xiiij. Ecce
dies venient et diuident spolia tua in me
dio tui ⁊c̄. Item malachias p̄dicit̄ vtrū
q; aduentum cum suo p̄cursoze. nam in
primo adue tu p̄dicit iohānez baptistā pre
uente xpm cui; ait. caplo. iij. Ecce ego mi
tam angelum meum qui p̄parabit viam
ante faciem meam. et statim veniet ad tē
plum sanctum suum dominator quem vo
queritis ⁊c̄. Sed in secundo aduentu p̄dicit̄
preuenire helyas ante xpm. cui; ait. cap
iij. Ecce ego mitam vobis helyas p̄phe
tam ante q̄ veniat dies domini magnus ⁊
terribilis. qui erit dies iudicij. Et sic patet
receptio et vana spes iudeoz̄ qui expectāt
helyas ante q̄ veniat messyas ad redimē
dum mundum a peccato. cum helyas non
sit promissus nisi in secundo adventu ante
q̄ xps veiat ad iudiciū. ¶ Sed adhuc ob
stant iudei perseverantes in sua obstinatio
ne dicentes q̄ xps non edificauit nouam
iherusalem ymo destruxit eaz̄. nec congre
gavit omnes filios israel in eam. ymo dis
sipauit eos ⁊c̄. Sed ad hoc iam responsus
est per totam expositionem libri psalmoz̄
Et dictum est in p̄cedenti ⁊ p̄senti questi
one. quia xps non erat conditurus ciuita
tem materiale paruat in illo arto loco
palestine. sed ciuitatem sp̄ualem et magnā
toto orbe diffusam que incepit ab illa ihe
rusalem materiali. ⁊ fuit per apostolos di
latata vsq; ad omnes terminos terre. Ad
quam vocauit omnes filios israel secundū
carnem. Sed q; noluerunt venire. iteo cō
gregauit in ea omnes filios israel sp̄uales
ex vtroq; populo. Et sic patet eoz̄ cecitas
⁊ receptio. quia talis receptio debebat esse
vniuersalis totius generis humani a pctō

¶ Sed adhuc obstant iudei perseverantes in sua cecitate dicentes quod sequeretur quod persona redemptoris christi non fuit perfecta quia non perfecte recepit genus humanum a peccato et pena ipsius adam postquam non recepit ipsum in corpore et anima. quia non restituit nobis immortalitatem et impassibilitatem. quam perdidit adam. quia adhuc manent mortales christiani baptizati et subiecti omnibus infirmitatibus et miseris sicut iudei et sarraceni. Ad hoc tam responsum est super psalmum. C. ij. quod christus tam perfecte recepit nos quo ad corpus et animam per suam passionem et resurrectionem. et recepit nos a peccato et penalitatibus corporis. Ad cuius intellectum est notandum sicut iam dictum est in expositione psalmi .xxviii. quod quia christus fuit caput ecclesie et universalis redemptor a patre destinatus. ideo omnia gesta et facta et dicta sua pertinebant ad actum nostre perfecte redemptionis et recuperationis bonorum. que perdidimus in adam. et reparationis iacture et ruine nostre. Et ideo christus per suam passionem non solum meruit nos redimere a peccato quo ad animam. sed etiam meruit perfecte redimere nos et reparare ruinam corporis. scilicet liberare nos a penalitatibus corporalibus quas incurrimus in adam. scilicet a morte corporali et ceteris infirmitatibus et defectibus. et restituere nobis immortalitatem et impassibilitatem etc. Et ideo post passionem voluit tertia die immortalis et impassibilis et gloriosus resurgere. ut posset sua membra et fideles sicut se ipsum immortales et ad gloriam resuscitare. quam potestate illico voluit exercere. quia cum eo multa corpora sanctorum patrum veteris testamenti surrexerunt ad gloriam. et apparuerunt multis. ut patet Mathei. xxv. ¶ Sed ut nos possemus merita sue passionis participare ipse voluit instituire baptismum et cetera ecclesiastica sacramenta quibus contulit virtutem sue passionis et resurrectionis. ut per

illa posset merita sue passionis et resurrectionis in nos transferre. Et sic nos recipiendo baptismum et cetera sacramenta participamus merita sue passionis et resurrectionis. Et ideo quancumque quis in nomine sancte trinitatis baptizatur. illico participat merita passionis et resurrectionis christi. et per consequens liberatur a servitute et macula peccati in anima. et meretur resurgere post mortem et liberari ab omnibus penalitatibus corporalibus. et meretur immortalitatem. Ideo dicit apostolus ad romanos .vj. quod sicut omnes sumus baptizati in christo ita omnes mortui et sepulti sumus et resurreximus cum eo. quia sicut christus surrexit quod fuit primicie resurrectionis. ita et nos resurgemus. Et sic dicit augustinus quod licet sancti martires et fideles non surrexerunt in actu per baptismum. tamen tam surrexerunt in merito. Per quod vult innuere augustinus et ambrosius. quod omnes nos per baptismum statim liberamur a peccato in anima. et licet non illico liberemur ea penalitatibus et miseris corporalibus in actu. tamen tunc per baptismum liberamur in habitu et in merito. quia meremur resurgere ad gloriam in novissimo die. Sed causas quare sicut per baptismum illico tollitur peccatum anime. non tolluntur iste infirmitates corporales. et efficiuntur impassibiles et immortales. assignat augustinus libro de baptismo parvulorum et. xij. de civitate dei capitulo. iij. ubi assignat duplicem causam. quarum prima est. Quia si ablato peccato per baptismum non reliqueretur nobis experimentum mortis nec aliarum infirmitatum tunc nulla esset pugna martirum nec virginum nec aliorum iustorum. et per consequens nulla esse eorum corona. quam nullus potest adipisci nisi legitime certaverit. et ad tertium. iiij. ¶ Secunda causa est. quia sicut baptismus illico tollit peccatum ab anima. ita toleret infirmitates a corpore.

et reueret homines impassibiles et imoz
tales. tunc omnes homines mundi curre-
rent ad baptismum. non causa merendi ut
tam futuram eternam. sed causa perpetu-
andi et gaudendi in hoc mundo. Et sic nul-
lum esset meritum nec desertum ultimi finis

¶ Tercia causa potest assignari. nam si per
baptismum ilico tolerantur iste infirmita-
tes que sunt nobis instrumenta operandi et
merendi per gratiam ea que sunt supra humanam
naturam. tunc sequeretur que ruina angelica
non posset reparari. quia tunc homines
non posset aequari in merito per gratiam
angelis qui ceciderunt. et per consequens
non possent homines seces et mansiones eorum
possidere. et sic manet ruina angelorum irri-
parata. que nisi per magnam violentiam
non potest reparari per homines qui sunt
inferioris nature. quia regnum celorum usque
patitur. et violenti rapiunt illud. Mathei
.xi. Ex quibus patet que iste infirmitates re-
licte sunt nobis post baptismum propter
maius bonum nostrum. et propter bonum
curie triumphantis. Et sic iste infirmitates
sunt bonis bone: et malis male. quia bonis
cedunt ad meritum et gloriam. et malis ad
detrimendum et penam eternam. Et sic per
qualiter christus fuit verus et perfectus reuer-
entis non solum humane nature. sed etiam
angelice. Ex omnibus etiam dictis in tota
ista questione patet qualiter christus obserua-
uit et adimpleuit et verificauit leges moy-
si et totam scripturam prophetarum. et quomodo
perfectis et consumauit officium veri mes-
sye. et per consequens fuit verus messyas
in lege promissus. Sed nunc restat respon-
dere ad argumenta iudeorum modernorum in
principio adducta.

¶ Ad primum ergo quanto dicunt que o-
portet helyam preuenire aduentum messie
et cetera. Respondetur que deus per malachiam pro-
miserat duplicem aduentum christi cum du-
plici precursore sicut dictum est. Nam primo
promittit mittere messyam ad auferen-

da sacrificia veteris legis. et ad dandum
sacrificium mundum et comune omnibus
gentibus. cuius dicit capitulo primo. Non est michi
voluntas in vobis dicit dominus exercituum
et munus non accipiam de manu vestra.
Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum
est nomen meum in gentibus. Et in omni
loco sacrificatur et offertur michi oblatio
munda et cetera. Item capitulo secundo reprobat sa-
cerdotium veteris legis cum suis sacer-
dotibus. Item capitulo tercio promittit mittere
christum messyam cum suo precursore ad illud
templum secundum ut purget filios leui.
et offerant sacrificia iusta. vnde ait. Ecce ego
mitam angelum meum qui preparauit viam
ante faciem meam. et statim veniet ad
templum sanctum suum et cetera. Ex quo patet
que messyas primo erat venturus ad illud
templum cum suo precursore. qui fuit io-
hannes baptista. ut probatum est et com-
pletum in primo aduentu christi. Sed in eodem
capitulo. promittitur messyas venire. id est ad iu-
dicium cum dicitur. Et accedam ad vos in
iudicio et cetera. qui quidem aduentus erit terri-
bilis cum dicit in quarto capitulo. Ecce enim
dies veniet succensa quasi caminus. et erunt
omnes superbi et omnes facientes imple-
tatem. stipula et cetera. Et in isto aduentu ad iudi-
cium promittit deus premittere helyam. cuius
subdit. Ecce ego mitam vobis helyam pro-
phetam antequam veniat dies domini magnus
et terribilis et cetera. Ex quo patet que sicut in primo
aduentu premissus fuit iohannes baptista
ad preparanda corda illorum ad suscipiendum
baptismum et legem christi. ita in secundo ad-
uentu est venturus helyas ad conuertendo-
rum iudeos obstinatos a primo aduentu. usque
ad illud tempus et receptos per antichristum
quiquebem helyas simul cum enoch decla-
rabit iudeis legem moyse quantum ad veri-
tatem et verum sensum eius. et tunc cog-
nita veritate et fugata cecitate conuertentur
ad christum in nouissimo die. ut habetur. 3a. iij.

Et ideo dicit deus per moysen illis iudeis
 ceptis per antixpm. Mementote legis
 moysi serui mei ante iudicium ne moria
 mini obstinati. quia ecce ego mitam vobis
 heliam prophetam ante q̄ veniat dies do
 mini magnus et terribilis. qui erit dies iu
 dicij generalis. qui quidem helyas conuer
 tet cor patrū ad filios ꝛc. leges moysi s̄m
 verum sensum declarando. ne forte quāto
 veniam ad iudicium percutiam terram a
 nathemathe damnationis. si forte inuenio
 iudeos et ceteros obstinatos. Ex quo patz
 q̄ helyas non fuit promissus in primo ad
 uentu xpi. sed in secundo et ultimo. Et sic
 patet responsio ad primum argumentum
 Ad aliud autem patet responsio per ea q̄
 dicta sunt in primo articulo quia xps serua
 uit legē moysi litteraliter primo. ꝛ postea
 declarauit eam doctrinaliter. postea imple
 uit et verificauit legem et prophetas rea
 liter et exemplariter per suam passionem.
 et c̄. Ad aliud autē patet per omnia dicta
 in secundo articulo qualiter xps perfecit ꝛ
 consumauit totum officium quod pertine
 bat ad verum messyam. Et ideo fuit verus
 messyas. Ad aliud quanto dicitur q̄ post
 aduentum xpi non fuit pax vniuersalis ꝛc
 gladij conflati sunt in vomeres. nec come
 dit lupus cum oue ꝛc. Respōdetur q̄ oīa
 illa sunt spūaliter et parabolice et metha
 forice intelligenda. sicut multe alie partes
 sacre scripture. Et sic ysayas tam in ij capi
 tulo q̄ in. xj. et in multis alijs vtitur verb
 ꝛ vocabulis methaforicis. vt manifeste p̄
 per magistros eoz. Et ideo sicut ysayas p̄
 montes et colles intelligit sublimes viros
 ita per gladios et lanceas intelligit potesta
 tem eoz. vnde per montes comus dñi in
 telligit xpm messyam super quem est edi
 ficata tota ecclesia. Et per virtutem mon
 tium. intelligit sublimitatem apostolorum
 et per omnes colles intelligit omnes re
 ges et principes et philosophos et sapientes
 mundi. Et sic mons domini qui ē xps fuit

situs supra vertices apostolorum et eleuatus
 supra omnes reges et principes et p̄bos gē
 tium. de quo dicit ysayas. infra. caplo. Lij. Ec
 ce intelliget seruus meus et exaltabitur ꝛ
 eleuabitur. et sublimis erit valde. iste asp
 get gentes multas super quem continebūt
 reges os suum ꝛc. Per gladios autē siue
 enses intelligit ysayas scientias humanas
 philosophorum. s. phisicam. et methaphisicā
 et scientias mathematicas. et logicam. ꝛ
 omnes scientias argumentatiuas quibus
 philosophi et heretici inuehebant et ipu
 gnabant legem dñi et sacram scripturam
 vtriusq; testamenti. Per lanceas autē in
 telligit potestatem secularem qua reges ꝛ
 imperatores et tyranni infestabant et ve
 xabant et persequabantur ecclesiam dei et
 legem domini. Itaq; philosophi et sapientes
 gentium postq̄ fuerunt conuersi ad fidem
 xpi conuerterunt et conflagrunt gladios et
 enses suorum argumentorum in vomeres. et i
 peratores ꝛ reges conuerterunt lanceas ꝛ
 arma sue potestatis infalces spūales ad col
 ligendum et metendum fructus ꝛ messes
 spūales ecclesiasticorum sacramentorum. Ad
 cuius intellectum est vltterius notandum
 q̄ sicut terra in culta efficitur sentosa ꝛ ce
 spitosa et inutilis et infructuosa nisi colat.
 et aretur. et vomere scindatur. et euertat
 et euellantur carbones ꝛ gramina ꝛ spine
 et cetera herbe inutiles. et illa terra arata
 et euersa dequoquatur et torreatur calore
 solis. qz tunc extrahitur ꝛ fortificatur gras
 situdo et virtus germinatiua et nutritiua
 que latebat sub facie terre. Et tunc terra
 germinat et fructificat. Ita ergo pariter
 sacra scriptura veteris testamenti erat sic
 terra inculta et sentosa habens insuperfi
 cie spinas et herbas inutiles ceremonialium
 legalium sub quibus latebant grassitudo ꝛ
 veritates et fructus euāgelici. Sed vene
 runt augustinus et ambrosius et eusebius
 et ceteri philosophi de populo gentili ꝛ cō
 uersi ad fidem xpi conflagrunt gladios ꝛ enses

no la vñ m fine

philosophicorum et dialcticorum argumentorum in vomeres spirituales cum quibus ararunt et ceciderunt et coluerunt agrum in cultus scripture veteris testamenti. et euellerunt spinas et herbas ceremoniales. et euerterunt terram scripture quam calor et influentia spiritus sanctus in mentibus eorum decoxit. Et sic euulsis et relectis herbis et spinis ceremonialibus exciderunt et extraxerunt et collegerunt fructus euangelicos. qui latebant sub illa fra inculta et setosa. Et tunc reges et imperatores et principes terre conuersi ad fidem christi per istos sacros doctores. confluxerunt lanceas suas et arma in falces spirituales. et collegerunt et messuerunt messes spirituales et fructus gratie ex sacra scriptura et agro ecclesiasticorum sacramentorum. Et sic ergo Augustinus conflauit et conuertit gladios et enses suos in vomeres. quando conuersus ad fidem et baptizatus totam suam philosophiam et omnes scientias conuertit in usum sacre scripture. Nam ex principio methaphisice et naturalis philosophie probat possibilitatem et modum misterij trinitatis et emanationis personarum. ut patet per omnes xv. libros de trinitate et contra Maximinum et omnes Arianos et gentiles. Item per principia huius scientiarum et per dicta poetarum et historiarum et annales gentium defendit veritatem sacre scripture et defendit ciuitates dei contra gentiles per .xxij. libros de ciuitate dei. Item per eadem principia defendit veritatem catholice fidei contra omnes hereticos. Item per eadem principia confutauit et confudit sectam manicheorum in qua per nonos annos laborauit. Item cum eodem vomere excoluit et arauit totam sacram scripturam ex qua messuit messem et frugem euangelicam et reposuit in orreo ecclesie catholice. quo omnes reficimur. Hoc scilicet fecit Iulianus in libris de trinitate. et Ambrosius. et Eusebius in libris de preparatione euangelica. qui cum armis gentium confutauit eos. Hoc scilicet fecit Iulianus in libris diuinarum institutionum. Et sic est dicendum de Hieronymo. et Origene. et ceteris qui ab autis et arauis ueniebant de populo genti-

li. omnes eius isti confluxerunt et conuertunt gladios suos in vomeres quando assumpserunt quasdam sententias et principia philosophorum tamquam ab iniustis possessoribus et cum illis scientiis et argumentis confuterunt eos. et probarunt nostrum propositum. Et sic confluxerunt gladios suos in vomeres. Item imperator Constantinus conflauit lanceas suas in falces quando conuersus ad fidem per Siluestrum uirum romanum cum toto patrimonio donauit ecclesie. et consecrauit domum suam in ecclesia in honorem saluatoris. Et edificauit basilicas apostolorum petri et pauli. Et promulgauit decretum de ecclesie edificandis et de fide euangelica per totum orbem predicanda. Et ita fecerunt omnes reges mundi ad fidem conuersi. Et sic qui ante fuerant persecutores facti sunt fidei christi cultores et bonorum spiritualium messores. Et sic est intelligenda illa prophetia ysaye. ¶ Ita ergo pariter methaphisice sunt intelligenda uerba ysaye. .xj. Nam sicut christus messias methaphisice dicitur uirga de radice iesse et flos eius. ita pariter imperatores et reges domini leones. et tyranni domini lupi. Et doctores domini cerui. Unde tunc lupus comedit cum agno. quando paulus qui erat lupus rapax persecutor ecclesie conuersus ad fidem iunctus est apostolo. Et tunc pardus cum eodem accubuit. quando Arianus et ceteri heretici conuersi et reconciliati sunt ad fidem catholicam. Et tunc vitulus et leo et ouis simul morabuntur. quando omnes reges et principes et tyranni petulantes et superbi persecutores ecclesie conuersi sunt ad fidem. et simul cum simplicibus fidelibus quos ante persecuebantur. habitauerunt in eadem ecclesia. Et uno corpore christi et calice participauerunt. Et sic patet qualiter philosophi gentium profluxerunt gladios suos in vomeres et principes terre lanceas suas in falces. et qualiter lupus et ouis et pardus cum agno. et vitulus et leo pascuntur simul cum oue et agno. Que omnia fuerunt completa per conuersionem populi gentilis. Et sic fuit facta pax in domino et homines et in populo gentili et ecclesie uniuersaliter per totum orbem. .f.

Et nota est. quod illa prophetia fuit literaliter ad tempus in aduentu christi verificata. Nam cum ante aduentum christi per civilia bella gesta inter marium et sillam. Et exire inter cesarem et popeum. Dimium inter octavianum et marchum antonium ad modum totius orbis fuisset vexatus. tunc finaliter omnibus inimicis per octavianum devictis quasi totus mundus sub octaviano per. xxx. annos in pacifica pace quiescit. Nam tunc egiptus dalmacia. rethia. vinzelicia. pannonia. et omnia potius civitates provincie sub romano imperio facte sunt. Item dacos. germanos et cantabros yspanorum ferocissimas gentes ipse octavianus suo subiecit imperio. Item ab armenia et parthia obsides recepit. Et perse et parthi signa romana que quondam crasso victo accepit sibi reddiderunt. Item scite et indi et famosissima insulata perbana quibus ante nomen romanum incognitum fuerat. legatos cum muneribus sibi destinaverunt. In cuius quod octavianus quadragintesimo nono anno natus fuit christus. dum totus orbis longa pace frueretur. in quo tempore bella interitum fuerat oblivioni tradita. et quasi omnia arma erant in vomeres et cetera rusticalia instrumenta convertata. Ex quibus patet. quod prophetia ysaye et temporaliter fuit in christi aduentu verificata. sed sensus spiritualis est semper amplectendus. Et hoc de quarta questione.

Quia visum est in precedenti questione qualiter lex moysi fuit litteraliter servanda usque ad declarationem faciendam per christum. Et visum est qualiter christus declaravit legem moysi. et unificavit legem et prophetas per legem evangelicam. Et per consequens cessante lege moysi quo ad ceremonialia debet obfvari lex evangelica et succedere tanquam veritas legis et prophetarum per christum declarata exemplariter et doctrinaliter. Item queritur quinto. Utrum cessante lege moysi lex evangelica debeat succedere legi moysi tanquam dignior. Et arguitur iudei moderni. quod non. Et hoc probant quadrupliciter. et primo sic. Quia lex moysi est dignior et maior quam lex evangelica ma-

ioritate miraculorum. quia maioribus miraculis est confirmata. quia maiora miracula fecit moyses in lege veteri. quam christus in lege evangelica. Nam moyses cum magnis signis et portentis eduxit israel de egipto. et divisit mare rubrum in divisiones. Et percussit petram et fluxerunt aque. Et fecit pluere manna de celo per. xxx. annos etc. sed nunquam christus fecit tantam grandia miracula. quam lex moysi est maior quam lex evangelica dignitate et magnitudine miraculorum. ergo sibi non debuit succedere. Secundo arguitur sic. nam nunquam in certum debet succedere certiori. nec ipsum abolere. sed lex moysi est certior quam lex evangelica. quam non debet illa cedere et ista succedere. minor probatur. Nam illa est certior certitudine legis conditoris. quia fuit scripta digito dei exodi. xxxi. et deuterio. ix. Sed ista est scripta digito hominum. scilicet quatuor evangelistarum hominum rusticorum et imperitorum. Item illa est certior ratione testimonium. quia est testificata per moysen qui locutus est cum deo. quo non surrexit maior propheta ante nec post. deus ultimo. Sed lex evangelica non est testificata nisi per homines rusticos et imperitos etc. Tertio arguitur sic. lex impossibilis non debet succedere legi possibili et vere. sed lex evangelica est impossibilis et mendax in credentibus. nam credit et collit tres deos. scilicet patrem et filium et spiritum sanctum. quod est impossibile et in lege prohibetur. que dicit audi israel. dominus deus tuus unus est. deuterio. vi. Item credit deum factum hominum et incarnatum. et credit panem factum deum et hominem in sacramento altaris. que omnia sunt impossibilia. Et sic lex evangelica est impossibilis et blasfema in credentibus. et per consequens non debet succedere legi moysi. que est sancta et vera. Quarto arguitur sic. lex evangelica est sacrilega et irreligiosa in cultu suo. nam adoratur hominem. et adoratur panem in altari. et adoratur lignum et lapidem in cruce et ymaginibus. quam est sacrilega et ydolatra contra primum preceptum prime tabule. Et sic patet qualiter lex evangelica est indignior et minor in miraculis et incertior in testimoniis. quam lex moysi

5. quest.

et est impossibilis et falsa in sua fide et sacri-
lega in suo cultu. et per consequens non de-
bet succedere legi moysi. que est dignior et
certior et vera et religiosa. etiam nulla alia
debet sibi succedere. In oppositum est aposto-
lus per totam epistolam ad hebreos ubi pro-
bat legem euangelicam esse meliorem lege
veteri. tum ratione legis latozis tum ra-
tione sacerdotij tum ratione ritus etc. vñ ait
cap. viij. qd xps melius sortitus est ministe-
rium quanto melioris testamēti mediator
est. qd in melioribus re promissionibus san-
ctus est etc. Respondeo in hac questione.
erunt tres articuli. In primo videbitur qua-
liter lex euangelica est dignior et maior le-
ge moysi magnitudine miraculorum. et certior
certitudine testium. In secundo videbitur
qualiter lex euangelica est possibilis et ra-
tionabilis in credendo. In tercio qualiter
est pia et religiosa in suo cultu.

¶ Quantum ad primum ponitur prima cō-
clusio. scilicet qd maiora miracula fecit xps et a-
postoli in lege euangelica qm moyses in le-
ge veteri. probatur. Nam maiora miracu-
la sunt illa que non possunt fieri per natu-
ram qm illa que fieri possunt per naturam.
sed miracula que fecit moyses poterāt fie-
ri partim per naturam. nam naturaliter pos-
sunt fieri rane et musce ex putrefactione p
solam influentiam celi. et naturaliter ex con-
cursu ventorum potest diuidi mare vsq; ad so-
lum et apparere arida. vt frequenter visus
in tempestatibus. Item astrahere aquam
ex rupibus partim potest fieri per artes et
naturam. Nam vene aquarum transeunt quā-
dam naturaliter p rupes et per viscera tre-
sed per aem quā potest perforare rupes
cum aceto et maleo et fodere terrā et eou-
cere aquā sicut fit in puteis. Item dicit Ra-
bi moyses de egipto qd miracula que fecit
moyses poterant naturaliter fieri. Sed mi-
racula que fecit xps totaliter erant supra
naturam. ita qd nullomodo poterāt fieri p
naturam. nam resuscitare mortuum quatuor

anum et fetētes nullo mō potest fieri p na-
turam. et imperare mari et ventis et temo-
nibus. et ad sum pceptū sanare subito ce-
cū a natiuitate. et paraliticos et ceteros in-
firmos. oio erat supra naturā et impossibi-
le ipi nature. Et sic multa maiora fuerunt
miracula xpi qm moysi. Item multo maius
factū fuit cominuere oia ydola mudi et cō-
uertere totū pplm gētilem ab ydolatria ad
fidez. qm eouē pplm isrl de egipto etc. Et sic
patet. qualiter lex euangelica est dignior et
maior lege moysi magnitudine miraculo-
rum. et maioribus et pluribus miraculis
confirmata ad solum imperium ipsius xpi
et in solius nois ibi virtute. vt p3 p discus-
suz euangelicuz et actus aploz et ystorias
scioz. Item multo maiora miracula fue-
runt spūalia et inuisibilia que fecit xps qui
nō solum sanabat oēs in corpore. s; etiam in
aia. sed qz iudei non concedunt ista inuisibi-
lia. tñ non possunt negare cōuersionez gē-
tilium. Et sic licet miracula facta per moy-
sen fuerint vera miracula et magna et sup-
naturam. tamen miracula xpi fuerūt mul-
to maiora. et hoc dupliciter. Primo quia
oio et non fm partē erāt supra naturam.
Secundo. qz moyses opabatur inuocando
deuz tanq; minister. xps aut imperando tā-
q; deus et ois nature. ¶ Tercia cōclusio
qd lex euangelica est certior et magis au-
tentica certitudine testiū et scriptoz qm lex
moysi. probatur. Nam illa lex est certior q
habet scriptores et testes minus suspectos
sed lex euangelica est huiusmodi respectu
legis moysi. ergo est certior. Maior patz.
Minoz probat. Nam ipemet moyses fuit
scriptor et solus testis sue legis. qz ipē scrip-
sit eam et dixit qualiter locutus est cū deo
in mōte synay. et qualiter deus dedit ipaz
legem sibi vt promulgaret eam illi poplo
ruoi. Sed in hoc nullum habet testes nisi
se ipm. ergo non est simpliciter sibi credē-
dum. quia nullus potest facere testimoniū
um de se ipō. nec tale testimoniū ē accepta-
f. z.

Bernardus super amoyse:

bile in foro iudiciali. xps aut nichil scripsit in cartis. sed scripsit legem suam in cordibus hominum predicando et miracula faciendo. miraculis et operibus testimonium de ipso perhibentibus. Sed quatuor euangeliste et duodecim apostoli. et septuaginta et duo discipuli hec oia viderunt et scripserunt et testimonium perhibuerunt de gestis et factis et dictis eius. Et iteo tales testes et in tanto numero de necessitate sunt credendi. nec eorum testimonium est suspectum. quod non est dicendum de moyse qui solo testimonium prebet de se ipso in sua lege. propter quod dixerunt aliqui gentiles et heretici quod moyses ficto motu et cum dolo decepit illum populum fingendo se cum deo fuisse locutum. Et quod vel mentitur vel quod fecit illa miracula in sola apparentia per artes magicas. Sed ad hoc respondent iudei quod moyses oia illa miracula fecit euidenter coram toto illo populo et euidenter. puta illa decem signa in egipto. et in deserto percussit peram et fluxerunt aque etc. Item de hoc ite testatur de moyse cum ceteris prophetis. Sed ad hoc instanto dicent heretici et gentiles quod hoc non probat factum. sed magis reddit ipsum suspectum nam ipsemet scripsit illos quinque libros. qui narrando sua gesta dicit se fecisse illa miracula coram illo populo. et accepisse illam legem a deo. Sed nullus alius reperitur qui talia scripsit in illo tempore. nec dixerit se viderisse. Unde eodem modo quis potest fingere se fuisse in persia aut armenia et similia et maiora opera fecisse coram populo. sicut fecit manicheus nominans se terciu decimu apostolu xpi. Et machometus qui dixit se ascendisse in celum cum angelo gabriele et accepisse alcoranum a deo. prout scribitur in libro qui dicitur almoharag. Et sic etiam moyses potuit decipere illum populum. sicut manicheus et machometus. Et sic et de ceteris posteriores potuerunt decipi in fide moysi credendo sibi. sicut sarraceni decipiuntur prebendo fide et credere verbis macho-

meti prebentis testimonium de se ipso. Quare sic testimonium illorum non est acceptandum tamquam suspectum. ita nec testimonium moysi. Et sic manet lex moysi suspecta propter defectum testimonium et scriptorum. Et lex euangelica manet probabilis et credibilis. Sed est dicendum secundum veritatem. quod lex moysi licet sit vera et a deo vero data secundum quod probat apostolus ad hebreos. et Augustinus. contra faustum et contra aduersarium legis et prophetarum. tamen ecclesia non crederet legi moysi nisi quod auctoritas uisit eam allegando frequenter legem et prophetas. ymo dixit quod non uenit soluere legem aut prophetas. sed adimplere. Math. v. Item iohannis. v. dixit. si crederetis moyse. crederetis forsitan et michi. quod moyses de me scripsit. Item Luc. xxiiij. incipiens a moyse et prophetis interpretabatur illis duobus discipulis oia que de eo scripta erant etc. Ex quibus patet quod lex moysi et scriptura prophetarum interuenerunt est nobis credenda. in quantum fuit testificata et auctorizata per christum. Ex quibus omnibus sequitur quod lex euangelica est oio perfectior et dignior et certior lege moysi. non solum ratione miraculorum. sed etiam ratione legis legislatoris qui est christus deus. et ratio testium et plurium scriptorum ydoneorum et auctenticoz. Et iteo debet succedere et silentium imponere legi moysi tanquam ueritas figure et signatum suo signo. et sicut lux fugat tenebram et umbras Et hoc de primo articulo.

Quantum ad secundum articulum est notandum. quod licet in articulo fixi christiane non sint demonstrabiles nec possent a nobis in uia demonstrari de facto. tamen eorum possibilitas non solum est nobis probabilis. sed etiam demonstrabilis ex primo suo fundamento. Unde licet deum esse incarnatum non possit demonstrari. tamen deus potuisse incarnari est demonstrabile ut patebit. quod oia articuli fixi sunt possibles. sed in eorum possibilitate est ordo. nam articuli fixi ita sunt ordinati. quod unus presupponit alterum in sua

*De articulis fidei
& de possibilitate eorum
quod non demonstrabili?*

possibilitate. et sic priora in sua possibilitate usque ad primum articulum. scilicet articulum trinitatis qui est causa omnium articulorum in veritate et possibilitate. nam ex veritate et possibilitate articuli trinitatis inferitur veritas et possibilitas articuli creationis. et ex possibilitate articuli trinitatis et creationis inferitur possibilitas incarnationis. et ex possibilitate incarnationis inferitur possibilitas auctoritatis christi. et institutionis eucharistie. et possibilitas passionis et resurrectionis. et liberationis patrum de inferno et totius nostre redemptionis etc. Et sic omnes articuli fidei presupponunt articulum trinitatis personarum in una substantia in divinitate.

¶ Sed possibilitas articuli trinitatis fundatur in quadam veritate infallibili et necessaria et demonstrabili per omnes philosophos. primo iam per eos demonstrata. Noctui intellectum est iterum notandum quod inter ceteras proprietates et perfectiones primi entis qui est deus. septem proprietates ponit aristoteles et comentator. xij. metaphisice. et antiena et algazel in sua metaphisica. Primo quod deus est actus purus et simplicissimus et primum necesse esse et independens. ex quo sequitur secundum. scilicet quod est summum et primum intelligibile. Tercio. quod est se ipsum intelligens. Quarto. quod est summum bonum et primum appetibile. et per consequens se ipsum amans et diligens. Quinto. quod sua intellectio et volitio est sua substantia eo quod intelligit et diligit se per suam substantiam et essentiam. Sexto dicitur quod ab isto primo ente et primo intelligibili et appetibili se intelligente et amante dependet totum celum et natura. Septimo dicitur quod omnes seculi intelligentie movent et gubernant omnia ista inferiora propter istum deum amatum et desideratum. Ex isto ergo fundamento et veritate infallibili et necessaria et impossibili aliter se habere infert Augustinus in libro. xv. et in ceteris libris de trinitate. et contra maximinum et ceteros arrianos totum misterium trinitatis. et productionum

duarum personarum divinarum apertim. Et hoc idem faciunt omnes ceteri doctores. Unde dicit Augustinus. quod quia intellectus in intelligendo format conceptum definitivum rei intellecte ut inquit aristoteles. vij. metaphisice quidam conceptus dicitur definitio. eo quod includit et comprehendit omnes fines et partes rei intellecte et comprehendit se. Et dicitur etiam terminus rei. eo quia comprehendit et ambit omnes terminos rei. et ambit et terminat eam. ut patet ibidem. Quas definitiones siue conceptum. greci appellant logos. id est verbum definitivum. Et hoc cum deus perfecte et complete intelligat et concipiat se ipsum se toto et sem se totum necesse est. ut de tota scientia et intellectione sua que est substantia sua dicat et proucat tale verbum definitivum sui ipsius. quo se ipsum definit et comprehendat. Sed quia suum intelligere et dicere est suum esse et sua substantia et essentia. Ideo illud verbum dictum et prouctum de tota essentia et substantia dei necesse est. quod sit deus. Quia deus pater intelligendo se totum. et dicendo tale verbum de tota sua substantia. comunicat illi verbo totam suam substantiam et esse et essentiam. cum ibi esse et intelligere sit sua essentia et substantia et essentia. Et sic eadem substantia et essentia est in verbo et in ipso patre dicente. et per consequens idem deus est verbum cum dicente. Sed quia hoc verbum nascitur adicente per modum nature. quod totaliter est ymago dicentis et intelligentis. quod totaliter exprimit et definit ipsum. Ideo sacra scriptura hoc verbum appellat filium. et dicentem appellat patrem.

¶ Et rursus sicut proprium est intellectui intelligere et ex intellectione formare definitionem seu verbum definitivum. ita proprium est voluntati velle et diligere bonum intellectum. et aspirare amorem in eo de tota illa intellectione. quo amore se toto diligit se totum summum volitum et amatum quem amorem sic aspiratum. scriptura appellat spiritum sanctum. Unde sicut pater intelligendo se

¶ No de misterio trinitatis.

format. i. dicit verbum de tota scientia et substantia sua. cui verbo comunicat totas eandem suam substantiam et essentiam et esse. In quo et per quod verbum pater se totus definit et comprehendit tanquam per suam ymaginem coequalem et perfectam. In quo verbo sicut se intelligit esse sumus ens et intelligibile. Ita intelligit se sumus bonus amabile et appetibile. et ideo absque aliquo medio sic intelligit se in verbo. Ita diligit se in verbo et verbum in se. Et sic per motum voluntatis producit et spirat amorem de summo bono in intellecto. Et sic sic pater intelligendo comunicavit verbo totam suam substantiam et entiam. Ita pater simul cum verbo diligendo comunicat spiritui sancto eandem substantiam essentiam que prius comunicata fuit verbo. Et ideo sic filius procedit a solo patre per generationem. Ita spiritus sanctus non solum procedit a patre. sed etiam procedit a verbo seu filio per aspirationem. eo quod substantia que comunicatur spiritui sancto prius fuit comunicata filio a patre. et sic eandem substantiam comunicatur spiritui sancto ab utroque tanquam ab uno principio. unde sic intelligere procedit diligere. Ita dicere procedit aspirare. sicut nichil diligitur nisi precognitum. Ex quibus patet quod eandem substantiam et essentiam quam pater habet a se comunicatur filio a patre per generationem. et eandem comunicatur ab utroque spiritui sancto per aspirationem. Et sic manet unus solus deus essentialiter et substantialiter et existenter in tribus personis. postquam in tribus personis non est nisi una essentia et substantia et unus esse. per quam eandem et substantiam divinam et per quod eandem unaqueque persona dicitur deus. et dicitur ens et substantia. et dicitur habere eandem simpliciter. quia pater non est deus nec ens nec substantia per paternitatem. sed per veritatem. quia paternitas non constituit patrem in esse divino. et subali nec in esse extrinseco. sed solum constituit patrem in esse personali et paterno. Et sic est dicendum de filiatione respectu filii. et de aspiratione passiva respectu spiritus sancti. Et ideo pater et filius et spiritus sanctus non

sunt tres sube nec tria entia. nec tres persone absolute. sed sunt tria relativa. siue tres persone relative. quia ratio eandem non possunt multiplicare subas. nec multiplicare ens. quia non sunt entia nec sunt aliquid. sed ab aliquid. ut ait aristoteli. et augustinus contra maximinum. Ideo iste tres persone divine realiter distincte non. quod sint tres res absolute nec tria entia. sed tres res relative. sed divine tres res reales inquantum pater realiter producit verbum reale. et pater et filius realiter aspirant spiritum sanctum reales. Et per personam ita est pater. quod non filius nec spiritus sanctus. eo quod est a se. et non ab alio. nec generatur nec aspiratur. Et filius ita generatur a patre. quod non generat. nec aspiratur. Et ideo nec est pater nec spiritus. sed verbum et filius. Et spiritus sanctus ita aspirat ab utroque quod nec generat. nec generatur. nec aspirat. sed solus aspiratur. ideo solus est spiritus sanctus. Et sic una persona negatur de altera non substantialiter nec realiter absolute. sed realiter relative. inquantum una alteri relative opponitur. Et sic manet unus solus ens absolutum in tribus personis relative. non quod deus sit unum ens absolutum per se sine vel preter illas tres personas relative. quod nec per se facit personas sine illius tribus. nec reperitur in alia persona preterquam in illis tribus. nec deus est aliud quam ille tres persone. nec ille tres persone sunt aliud quam unus deus. Sed est advertendum. quod ista trinitas personarum in divinis non est inventa et reperta in sola christiana religione. quod iam fuit memorata ab antiquis philosophis. Nam aristoteli. xij. metaphisice implicite et confuse ponat istam trinitatem dicens. quod in divinis est deus intelligens. et sua intellectio est sua substantia. et sua volitio in qua felicitatur. tamen plato in thymeo et in epistola ad dionisium clare distinguit istam trinitatem personarum. secundum ordinem intelligendi et diligendi se in deo. dicens quod deus intelligendo se format verbum sibi consubstantiale et coeternum. quod verbum quocumque nominat filium. et quibus nominat spiritum sanctum deum creatorem.

quid aristoteles protulit deus
et plato.

oium. eo q̄ in illo verbo sunt yce et exē/
 plaria et forme omnium rez. creaturaruz
 Et similiter ponit sp̄m dei penetrare et vi/
 uificare oia creata. quē appellat aiam mūdi
 q̄ allegā virgilius in sexto dicit. p̄ncipi/
 pio celuz terras cāposq; liquētes lucētēq;
 globū lune; titaniaq; astra sp̄s intus alit. to/
 tamq; agitāt molem et magnose cozpoze
 miscet zc. It̄ in p̄. geozgicor. q̄oaz dixerē
 deū nāq; per om̄s terrasq; tractusq; mari/
 celūq; profunduz zc. Et sic plato et multī
 philosophi antiqui posuerūt trinitatez i di/
 uinis / apellantes primā personaz patrē. et
 secūda verbum et filiu. et terciā apellabāt
 sp̄m dei et aiam mūdi dicentes. q̄ pater p̄
 verbū oia produxit. et per sp̄m oia uiuifi/
 cat et mouet. ut patet in thimeo platonis
 et in libris de re publica. et in epla ad dion/
 nysium. et in epistola ad crastum et choz/
 scuz. It̄ plotinus in libro de tribus yposta/
 sibus a quibus omnia p̄ncipiuz habent.
 Et dicit plato q̄ iste tres persone non sunt
 plures substantie sed vna tātm. Et q̄ ver/
 bum dei est ip̄e deus / et sp̄s dei est ip̄e deus
 Et sic taz plato q̄ socrates cōcedebāt istas
 tres p̄sonas in deo. Et it̄o pigtagozici xp̄i
 istam trinitatem colebant vnum soluz deū
 sub triplici honore. s. adorazione. z oblatio/
 ne. et oīone laudis. ut patet primo de celo
 et mundo. Ex quibus patet. q̄ deum esse
 trinam et vnum non est articulus fidei cū
 naturaliter sit demonstrabile z probabile a/
 puo p̄bos. sed istas tres diuinas personas
 esse realiter distinctas in vna simplici eēn/
 tia et substātia. est articulus fidei / prout po/
 nit et credit fides catholica. It̄m sequitur
 q̄ licet philosophi peruenerit naturaliter
 incognitionem istaz trium personaz. sic
 confuse inquātuz nouerant deum esse p̄/
 muuz intellectum / et p̄mūz p̄ncipium oīuz
 prout dictum est. tamen naturaliter nō po/
 tuerunt peruenire ad modum emanatio/
 nam duaz p̄sonaz a prima. et quomodo
 iste tres persone sunt realiter distincte. nī
 si de reuelasset hoc specialiter z distin/
 ctē in nouo testamēto. Et sic est articulus
 fidei. Et it̄o beat⁹ augustinus spiritu sc̄o
 illustratus istas emanationes et origines
 et distinctiones personaz. lucis et clare
 distinxit in libris de trinitate. per cuius co/
 etrinam xp̄iana religio se potest defendere
 ab omni incurso p̄boz et infidelium. ymo
 quanto quis magis est institutus in vera
 phiā z metaphisica. citius adheret et as/
 sentiet veritati fidei catholice et articulo
 trinitatis personaz cum simplicitate diu/
 ne essentie. Ex supradictis patet non soluz
 possibilitas sed etiam veritatis articuli tri/
 nitaris contra miseros et cecos iuceos qui
 hoc reputāt impossibile. Sed ne mīz quis
 non solum sunt obcecati in intelligentia sa/
 cre scripture. sed etiā sunt ignari vere phi/
 losophie.

Et habita ergo cognitione trium diuina/
 rum personaz per emanationem secunde
 persone q̄ est verbum a prima persona q̄
 est pater. et per emanationem sp̄s dei ab
 utraq; deuenerūt etiam philosophi ad co/
 gnitionem creationis creaturaruz p̄ ema/
 nationez a verbo diuino. vnde dicit plato
 q̄ sicut verbum diuinum emanat a patre
 ita omnia ista entia emanant a diuino ver/
 bo per creationem. Et sicut verbum ema/
 nat a patre tanq̄ scientia a sciente. ita oēs
 artes et scientie emanant a verbo diuino
 in homines. vnde inq̄ epicarinos comic⁹
 discipulus platonis. q̄ diuinum verbum
 artes hominibus suggerit. docetq; facere
 quod conuict. non inuenerunt enim ho/
 mines artes. sed eas verbum hominibus
 inmisit. verbum autem hominum a diu/
 no verbo defluxit. Et sic dicit plato q̄ sicut
 illud diuinū verbum fluit et emanat a pa/
 tre. ita omnia creata emanant a verbo. s;
 istam emanationem multo clarius decla/
 rat augustinus et doctores catholici ponē/
 tes multiplicem differentiam inter istam
 emanationem creaturarum a verbo et il/
 lam verbī a patre. Itaz ibi verbum primo

iudei negant autē

*no dīam inter emanatōz
 sibi se acubunt*

emanat a patre dicente per modum nature. ideo dicitur filius patris. quia in tali productione pater comunicat filio totam substantiam et essentiam et esse. ideo filius est consubstantialis et equalis patri / et item deus cum patre. sed creature emanant a verbo per modum artis. ideo deus ita comunicat creaturis similitudines suarum perfectionum et ydearum / q̄ non comunicat eis suam substantiam / et essentiam. Et ideo nulla creatura est deus. nec filius naturalis dei. nec deo equalis nec consubstantialis. sicut artifex ita comunicat artificiatis similitudinem sue artis / q̄ non comunicat substantiam suam. Secunda differentia est quia pater producit verbum de tota scientia et substantia sua. ideo non potest producere nisi unum verbum. sed deus non producit mundum de tota arte sua / que est in finita. ideo potest producere multos alios mundos non euacuando artes suam. Tercia differentia est quia deus pater producit filium et verbum ab eterno. eo q̄ filius nascitur et emanat naturaliter et per modum nature. sed mundus non emanat a verbo ab eterno. eo q̄ non producitur naturaliter / sed artificialiter et libere. artificialia enim non sunt naturalia / sed voluntaria. Quarta differentia est. nam deus pater per se ipsum de scientia et intellectu sua ab eterno dicit illud verbum non per aliud verbum. etiam productum manet in producente substantialiter et essentialiter. sed in creatione rerum deus pater per verbum eternus dixit omnia creata ad extra. et ideo verbum eternum nullus aliud verbum presupponit. sed omnia creata presupponunt verbum eternum per quod sunt dicta ex tempore. Tercio hec est causa quare pater non potest dicere suum verbum q̄n comunicet sibi totam suam substantiam et essentiam. eo quia absq̄ alio verbo per se

naturaliter ipsum dicit de tota sua scientia speculativa. sed quia per verbum suum dicit alia tanq̄ per scientiam practica. Tercio ita comunicat rebus creatis similitudines sue scientie et suarum ydearum. q̄ non comunicat suam substantiam. Est autem multiplex differentia inter deum et quemlibet artificem creatum et quodlibet agens naturale. Nam deus solo verbo dicendo absq̄ motu et tempore potest omnia producere. q̄d non potest agere artifex creatus nec agens naturale. Et hoc accidit. quia deus continet in verbo suo perfectiones omnium. et omnia dependent ad diuino verbo quo ad totum suum esse in genere cause efficientis et formatis et finalis. Et ideo deus nichil aliud extrinsecum presupponit in sua actione. et per consequens potest producere res quo ad totum suum esse. Et ideo dicendo fiat lux. facta fuit lux. et dicendo fiat firmamentum. factum fuit firmamentum. absq̄ alia mora. eo q̄ omnia dependent ex diuino verbo quo ad totum suum esse. Secunda differentia est. quia artifex creatus ita comunicat formam accidentales rebus artificiatis. q̄ non potest producere materias. ut puta argentum aut aurum aut lapides et ligna. eo quia ista non dependent ex arte humana. nisi sola forma artificialis comus aut annuli. Et ideo licet artificator miles diceret fiat comus. nunq̄ fieret comus. nisi primo per motum prepararet sibi lapides et ligna etc. eo quia ista non dependent ex arte sua / sed ex natura. q̄ ubi desinit natura incipit ars sed quia celum et natura. et omnia creata

dependet ab arte diuina. ut dicit aristot/
 les. xij. methasice. et comētator ei. hinc ē
 qd deus ex solo verbo dicendo potuit in in
 stāti oīa pducere ex nichilo p̄suppositoquā/
 tū ad materiā et formā et q̄ ad totū suū ēc.
 Ideo dixit et facta sunt. mandauit et crea
 ta sunt. Unde sicut sol i uno stanti causat et
 multiplicat suam similitudinem et ymagi
 nem per totum emisperium non comuni
 cando suam substantiam. ita deus in eorū
 instanti comunicauit et multiplicauit solo
 verbo similitudines suarum perfectionū
 et ydeaz in omnibus creaturis non comu
 nicando eis substantiam suam. Et sic patet
 qd dicere dei ad extra nichil aliud fuit nisi
 similitudines suarum perfectionū et y/
 deaz creaturis comunicare. Item sequi
 tur qd creature nichil aliud sunt q̄ simili
 tudines diuinarum perfectionū et ydea
 rum et effectus diuine artis. Item sequi
 tur qd res create non solum recipiūt a deo
 esse essentie entitatis. per quod asimilatur
 diuine arti in sua specie. sed etiam recipi
 unt a deo esse actuale per quod esse existūt
 et personantur et actualiter operantur. nā
 per solum esse essentie non posset persiste
 re. quia nichil est nec p̄ existere p̄ suam es
 sentiam nisi solus deus. quia a nullo depen
 det. Et ideo solus deus est suum esse et sua
 vita. xij. methasice. Et ideo omnis creatu
 ra ultra essentiam indiget esse / per quod
 existat et uiuat. Et sic deus primo dicendo
 creat et producit res ad extra. sed ex con
 sequenti per spiritū sanctum aspirat es
 se et vitam in rebus. Et ideo dicitur gene.
 primo. qd in principio. i. in verbo creauit
 deus celum et terram. sed quia terra erat
 inanis et vacua sine esse. Ideo spiritus do.
 mini ferebatur super aquas. i. super omnia
 creata vitam et esse conferendo et ea uiuī
 ficando. Et istum spiritum appellat plato a/
 nimam mundi. de quo dicit Virgilius in

sexto. principio celum terram camposq; li/
 quentes. lucentemq; globū lune. titanā/
 q; astra spiritus intus alit. totaq; infusa p
 artus mens agit molem. et toto se cor
 pore miscet. Item in georgicis deum nāq;
 ire per omnes terrasq; tractusq; maris ce
 lumq; profundum. Ex quibus patet qd sic
 deum esse trinum et unum non est articu
 lus fidei. eo quia hoc nouerunt philosophi
 in lumine naturali. Sed est articulus fidei
 in quantum nos credimus illas tres perso
 nas esse inter se realiter distinctas cum su
 ma simplicitate diuine substantie. sicut su
 pradictum est. quod habemus ex sola re
 uelatione et auctoritate sacre scripture. Ita
 pariter est dicendum qd mundus esse a deo
 productum non ē articulus fidei. quia hoc
 item asserunt philosophi qui posuerūt deū
 in triplici genere cause. i. efficiētis forma
 lis et finalis. ut patet. xij. methasice. Sed
 mundum esse creatum ex nichilo ex tem
 pore. et qd mundus habuit principium. hoc
 est articulus fidei. quia nō potest demostra
 ri. ymo omnes peripatetici putarunt de
 monstrare oppositum. ut patet. xij. methas
 sice. et viij. phisicorum. et primo celi. et. ij.
 de generatione. Sed ipsemet aristotiles dī
 cit in topicis. qd ille rationes non sunt de
 monstratiue sed tantum probabiles. Ex quib
 us patet. qd deus esse trinum et unum. nō
 est impossibile. sicut negant et imponunt no
 bis miseri iudei. quia hoc concessum fuit a
 philosophis. licet non ita distincte. ymo p
 emanationem creaturarum. quaz iudei cō
 cedunt. philosophi peruenerunt incogni
 tionem trinitatis et emanationem diuina
 rum psonaz a prima psona patris. ut dicitur ē
 Sed qd ista trinitas diuinarum personaz
 non sit per xpianos conficta. nec per philo
 sophos antiquitus memorata. sed etiam i
 lege et prophetis explicata. patet ex mul
 ticiplici auctoritate. Et primo gen. p. ubi dī

In principio creauit deus celum et terram
terra autem erat inanis et vacua. et spiritus
domini ferebatur super aquas etc. in quibus
verbis dupliciter denotatur pluralitas per
sonarum in diuinis. Et primo quia in hebreo
dicitur in principio creauit elohym celum
et terram. ubi li elohym est pluralis nume-
ri. Et sic per totam scripturam pro maiori
parte deus ponitur in plurali. de quo est ma-
xima questio et nondum soluta apud hebreos
Vnde Rabi moyses de egipto putans soluere
re istam questionem dicit quod elohym est e-
quiuocum ad deum celi qui est vnus et ad
angelos et deos gentium. Alii autem di-
cunt. quod per elohym in plurali intelligitur
deus cum iudicibus aut angelis suis. id est quod
deus cum iudicibus et angelis suis creauit
celum et terram. sed hoc est falsum. quia
deus non indiguit auxilio angelorum ad
creandum mundum. cum angeli sint de
numero creaturarum. Et ideo est dicendum
quod li elohym item est quod dii in plurali. sed
li dii non ponitur substantiue. sed adiecti-
ue. vnde dius dia diuum est sincopatum de
diuus diuua diuum. quod significat res diui-
nas. ideo non valet. sunt tres dii. ergo sunt
tres dei. quia dei in plurali significat tres
deos quod nefas est dicere in diuinis. sed tres
dij significat tres personas diuinas. id est pater
et filium et spiritum sanctum. Et sic conceditur
quod pater et filius et spiritus sanctus sunt tres diui-
ne persone et diuine. sed non tres dei. quia primo tenentur
adiectiue denotando personas. sed non tenentur
substantiue denotando substantiam et
essentiam. Et sic ergo pro maiori parte po-
nitur elohym adiectiue non substantiue in
lege et prophetis non significando pluralita-
tem substantiarum. sed personarum in diuinis.
sed ceci tunc non capiunt hoc sacramentum
Item secundo in supradictis verbis explica-
tur trinitas personarum. Nam deus pater in
principio. id est in verbo tanquam in arte creauit
celum et terram. quia per verbum in quo
sunt preterea omnium rerum. dixit omnia creata

dando eis essentiam. sed spiritus domini fereba-
tur super aquas dando eis esse omnia vitali-
ficando. Et sic explicatur misterium trini-
tatis. Item sequitur. dixit deus fiat lux etc.
ergo si deus dixit. per aliud verbum dixit
et per consequens habet verbum per quod di-
xit omnia. Item sequitur. voluit deus cuncta
que fecerat. et erant valde bona. ergo deus
sicut per verbum dedit essentiam rebus. ita
dedit eis bonum. id est esse quod omnia appetunt
sed hoc pertinet ad spiritum sanctum per quem
deus omnia bonificat. ergo in diuinis sunt
tres persone. id est pater. verbum. et spiritus
sanctus. hoc item patet gene. xviij. quando
habzaam vidit illos tres angelos. et adorauit
vnum tantum deum in eis dicens. donec si
inueni gratiam in oculis tuis etc. Et ponit-
ur ibi nomen domini quatuor litterarum
quod soli deo conuenit. Et postea capitulo
sequenti explicatur eadem pluralitas diui-
narum personarum cum dicitur igitur dominus
pluit super socomam et gomozram sulfur
et ignem a domino de celo etc. dicit ergo.
quod dominus pluit a domino. et ponitur in
utroque nomen quatuor litterarum. ubi no-
tantur due persone diuine. id est persona filii
missi ad pluendum sulfur et ignem. et per
sona patris mittentis aliquo filius habet
quod quod habet. Ex hac ergo scriptura iudei non
possunt negare esse pluralitatem in diui-
nis. non substantiue. ergo personarum. Item
ista trinitas diuinarum personarum explica-
tur psalmo. xxxij. cum dicitur. Verbo domini
celi firmati sunt. et spiritu oris eius omnis
virtus eorum. Item psalmo xxxxiij. sedes tua
deus in seculum seculi. propterea unxit te
deus deus tuus oleo lenticie. ubi ponitur christus
deus unctus. et pater deus ungens. et spiritus
sanctus quo christus est unctus. Item ysaye.
xxxviij. dominus misit me et spiritus eius
hec dicit redemptor tuus dominus deus israel.
Item zacha. ij. gaude et letare syon. ponas
diuinitatem meam in medio vestri. et co-
gnoscetis quod dominus misit me ut appareat vobis

magis fecerunt elohym

res his quid libris
significat?

Item prouerbiorum xxx. Quis suscitabit omnes terminos terre. quod nomen eius et quod nomen filij eius. si nosti ei. Item in plerisque locis reperitur memoratum uerbum dei et nomen dei. per quod fides catholica semper intelligitur secundam personam in trinitate. scilicet filium. Et sic etiam spiritus sanctus frequenter in scriptura dicitur spiritus dei. per quem intelligitur tertia persona in trinitate. Et sic patet quod articulus trinitatis diuinarum personarum cum una sola et simplicissima substantia non solum est possibilis. sed per sacram scripturam verificatus et auctorizatus. Quod quidem misterium trinitatis maxime probatur et manifestatur in creatione rerum. quia emanatio creaturarum et modus producendi earum presupponit emanationem diuinarum personarum ut dictum est. quia per uerbum patris facta sunt omnia. et per spiritum dei uiuificata.

Ex quibus duobus articulis. scilicet trinitatis et creationis redditur possibilis et probabilis articulus incarnationis. Unde dicitur quod res create prout sunt similitudines diuinarum personarum habent solum esse specificum et essentialiter. sed per tale esse non possunt existere in actu. nec personari nisi influatur eis esse actuale et personale. quia nichil existit per suam essentialitatem. nisi solus deus quia est independens. Et sic dicitur quod deus primo per uerbum dicit res ad extra dante eis esse specificam. et ex consequenti spiritaliter in eis esse personale et actualiter existentie per quod conseruat res in esse duratiuo. et quo dicit auctor de causis quod prima rerum creaturarum est esse. Ex quibus patet quod sicut deus conseruat et personat unamquamque creaturam in esse existentie per esse creaturam et influxum. Ita potest aliquam creaturam conseruare in esse. et personare per seipsum. et per consequens potest effici una persona cum illa. Sic ergo factum fuit in misterio incarnationis. nam pater primo tota trinitas per spiritum sanctum formauit illud

corpus ex puris sanguinibus in utero uirginali. et perfecte organizauit illud. Et tota trinitas creauit in eo simul animam illam intellectiuam cum omnibus suis perfectionibus. Et sic fuit uerum indiuiduum humanum conditionatum et atomatum. quia anima est illa que dat proposito esse specificum et substantiale et entitatiuum. Tercio de anima et accidentibus dicitur esse atomum et indiuiduale. sed nec anima nec accidentia indiuiduantia et cetera minantia spem possunt dare esse personalem existentie aut subsistentie nec possunt personare illam speciem indiuiduatam. nisi a primo ente spectetur esse personale et esse actualiter existentie. per quod illa species et indiuiduum personetur et existat. Et hoc fecit uerbum diuinum per se absque creatione noui esse. ymo per se personauit illud corpus animatum et organizatum et indiuiduatum. Ideo in illa benedicta incarnatione ita fuit creata noua anima et noua substantia essentialiter. quod non fuit creata noua personalitas nec nouum esse existentie aut subsistentie. Et sic illa incarnatio nihil aliud fuit nisi creatio illius humanitatis. non sub esse creato. sed sub esse diuini uerbi preexistentis. Et sic fuit creatio noue substantie. sed non noui esse. Et ideo illa humanitas non personatur per nouum esse creatum nec per nouam personalitatem. sed per solam personalitatem uerbi. Et ideo non manet nisi una persona in duabus naturis. Sed est aduertendum quod totus discursus supradictus non factus est successiue in tempore. ymo in eodem instanti illud corpus fuit formatum et organizatum et animatum et per uerbum assumptum et personatum. Et sic illa persona christi dicitur uere et perfectus deus. et uerus et perfectus homo. Et ideo de illa persona verificantur omnia que sunt dei et omnia que sunt hominis. ratione duarum naturarum. Et christus dicitur creator et creatura et mortuus. et passus et cetera. Quia uere dicitur deus et homo.

Et sic etiam comunicantur ydolomata vtri
usque nature inter se. Nam ille homo dici-
tur creator ratione celestis. et ille deus di-
citur passus ratione humanitatis quam
assumpsit in atomo indivisibilibus et con-
ditionatam. ut posset pati. et cetera.

Proo quanto dicitur deus passus. est sic in-
telligendus et exponendus. i. ille homo qui
est deus est passus et c. Et sic patet quod arti-
culus incarnationis est possibilis. Et sic deus
posse incarnari non est articulus fidei. ymo
est probabile et quasi demonstrabile. sed deus
esse de facto incarnatus. et ibi xps esse deus
et verbum incarnatus. hoc est articulus fidei
quia hoc non potest probari nec ostendi nisi
ex sola auctoritate sacre scripture vtriusque
testamenti. Nam in veteri testamento mis-
terius incarnationis prenunciatus fuit futurum
Et in nouo testamento annuntiatus est iam
factus et completus. et per effectum et mira-
cula demonstratus. sed quia nos non vidimus
xpm incarnatus. sed credimus solum euange-
lice scripture et auctoritati. Proo dicitur
articulus fidei in nobis. Sed quod deus esset
incarnandus et quod messias in lege promi-
sus deberet esse deus. patet et probatur ex
multiplici auctoritate sacre scripture vete-
ris testamenti. Vnde psalmo ij. Dominus dixit
ad me filius meus. Item psalmo lxxi. Per-
manebit cum sole et ante lunam et ante so-
les permanet nomen eius. Item psalmo.
cix. Dixit dominus domino meo sece a dextris
meis. Item ysaye. xlv. Tu es deus abscon-
ditus. Item ysaye vij. Vocabitur nomen
eius emanuel. i. nobiscum deus. Item capi-
tulo nono. Vocabitur deus fortis pater fu-
turi seculi. Item capitulo x. Dominus dedit michi lin-
guam eruditam et c. Item hoc item capitulo.
Lj. et Lv. et c. Item hieremie xxiij. Susci-
tabo dauid germem iustus et faciet iudicium
et c. Et hoc est nomen quod vocabunt eum
Dominus iustus noster et c. Et ponitur ibi no-
men domini tetagramaton quod solum deo
conuenit. Hoc item ad litteram habetur hie

remie xxxij. Item barnabe ij. Post hec in ter-
ris visus est et cum hominibus conuersatus
est. Item tremon ij. Spiritus oris nostri
xps dominus noster captus est. in partibus no-
stris et c. Et ponitur ibi nomen domini tetra-
gramaton. Item osee ij. Post hec reuertentur
filii israel et querent dominum deum suum
et dauid regem suum et c. Item zacharie.
ij. hec dicit. Dominus exercituum post glo-
riam misit me ad te et c. Lauda et letare fi-
lia sion. quia ecce ego venio et habitabo in
medio tui dicit dominus. et scies quia do-
minus exercituum misit me ad te et c. In
quibus verbis notatur deus missus et de-
mitens. i. pater et filius qui est deus qui lo-
quitur in hoc capitulo quia vtriusque ponit-
tur nomen domini tetagramaton. Item za-
charie capitulo xij. In illa die effundas su-
per domum dauid et super habitatores the-
rubales spiritus gratie et aspicient in me
quem confixerunt et c. Ex quo patet quod mes-
sias erat futurus deus et homo quia non
potest dare spiritum gratie nisi deus. nec
pati et configi nisi homo. Et sic pariter est
dicendum de hoc quod dicitur ysaye L. nam
deus loquitur ibi et postea subdit faciem
meam non auerti ab increpantibus et con-
spuentibus in me et c. quod non potest con-
uenire nisi homini. Et sic patet qualiter xps
in lege promissus erat futurus deus et ho-
mo. et per consequens deus incarnatus et hu-
manatus. Et sic non est dicendum quod reli-
gio christiana finxit misterium incarnationis
quia in testamento veteri fuerat multipli-
citer figuratum et prophetatum. Ex possi-
bilitate vero articuli incarnationis sequitur pos-
sibilitas articuli sacramenti altaris. i. trans-
substantiationis panis in corpus christi. Vnde
quatuor sunt consideranda principaliter
in persona christi. Primo corpus prout habet
esse substantiale ab anima et esse conditio-
natum ab accidentibus. Secundo sunt con-
sideranda accidentia que organizant et indiu-
duant et extendunt et disponunt illud corpus.

Nec sit aliqua noua creatio quia nullū esse nouū acquiritur. quia xp̄s iam p̄existebat nec acquiritur nouum esse in accidentibus quia sub eodē esse existentie remanēt. licet nō sub eodē inherētia. Et sic patet q̄ xp̄s qui est uerbus dei incarnatum. solo uerbo potuit transire substantiam panis in corpus suū. Et ideo est dicendus q̄ deus posse transubstāciare panem in corpus suū. non est articulus fidei. sed q̄ xp̄s hoc fecerit et q̄ cohibite ex uerbis xp̄i hoc fiat in sacramento altaris. tūc est articulus fidei. eo quia presupponit xp̄m esse deū. et ex sola fide et auctoritate scripture credimus q̄ ita fiat de facto. Et hoc non solum auctoritate scripture noui. sed etiam ueteris testamēti. Vnde licet hoc sacramentū multis signis et figuris in lege fuerit figuratū. tamen dauid uerbis manifestis ip̄m expressit. psalmo xxxi. cum dicit. Ecent pauperes et saturabuntur et laudabūt dōmīnū qui requirunt eū. corda eorū uiuent in seculū seclī et infra. Manducauerunt et adorauerunt omnes pingues terre in conspectu eius cadent omnes qui descendunt in terras et c̄. Vbi manifeste ostēditur q̄ fideles debebāt manducare et adorare deū suū et c̄. Item psalmo lxxi. postq̄ p̄dixit messiam futurū deū et hominē et adorandū ab omnibus gentibus et regibus mundi. Postea subiit q̄ iste rex messias erit frumentum et triticus et tota panis in sumis montium et super capita sacerdotum et c̄. prout ibi p̄ plures translationes fuit expressum. Et sic patet qualiter hoc sacramentū non solum est possibile. sed multipliciter in lege et prophetis est figuratū et p̄nūciatū. Et sic patet q̄ xp̄iani nō adorant panem. sicut ceci iudei mentiuntur. sed adoramus xp̄m consecratū sub illis accidentibus. Vnde ex omnibus supradictis patet ueritas xp̄iane religionis. nam nos nō adoramus tres deos. s̄ solum unū deū simplicissimū in substantia et essentia in trinitate personarum que

nullo modo multiplicāt substantias in deo. sicut dictum est. Nam filius est uerbus patris sibi consubstātialem. et sp̄s sc̄s est amor utriusq̄. Et sic nō potest esse alia substantia nec alius deus. Et ideo si miseri iudei perciperent misterium creationis de necessitate perciperent misterium trinitatis. quod multipliciter exprimitur in lege et prophetis. Item si miseri iudei intelligerent modum creationis non haberēt pro impossibili misterium incarnationis. quia incarnatio nichil aliud fuit nisi formatio corporis xp̄i ex puris sanguinibus uirginis uirtute sp̄s sc̄i. et creatio illius anime in illo corpore ex quibus resultauit uera humanitas quā per se personauit et suppositauit uerbus patri. Et sic mansit una sola persona in duabus naturis. Et per consequens xp̄s est uerus deus et homo. Et sic tanq̄ deus fecit miracula et sciuit cogitationes hominum. et conuertit panem in corpus suū. et expoliuit infernū et c̄. Sed in quantum homo fuit passus et mortuus et sepultus. Sed in quantum deus. resurrexit in uirtute propria. et ascendit in celū. et in quantum deus adoratur in illa humanitate. prout infra patebit.

¶ Ex supradictis patet possibilitas et incōcussa ueritas articuloꝝ fidei xp̄iane religionis. quia xp̄iana religio non credit tres deos sed unū deū in substantia et essentia et entitate cum trinitate personarū relatiuā. eo modo quo dictus est. Et ita credit xp̄m deū incarnatum in unitate persone. et ita credit xp̄m consecratū in sacramento altaris. in quo sacramento ex ui consecrationis sola substantia panis conuersa ē in solum corpus xp̄i. accidentibus sine subiecto remanentibus. quā conuersione fecit efficienter solus xp̄s deus et homo. sacros aut p̄currit tanq̄ minister. Ex istis patet etiam possibilitas ceteroꝝ articuloꝝ que habent fundamentū in misterio incarnationis. Nam dato q̄ xp̄s sit uerus deus et homo. tūc omnia reuoluntur possibilis.

Et sic a primo usq; ad ultimū omnes articuli
fidei fundatur in articulo trinitatis. et arti-
culus trinitatis fundatur in illa prima ve-
ritate necessaria. scilicet qd deus est actus purus
intelligens et intelligibilis. et amans et ama-
bilis et sumus bonum. Et sic patet qd licet
articuli fidei non sint de facto demonstrabi-
les tamen eorum possibilitas est necessaria. quia
deus licet necessario non creauerit mundum ex
tempore. nec fuerit necessario incarnatus. ta-
men necessario habet potentias omnia ista
faciendi. inquantum omnipotens. Et sic ex ta-
li omnipotentia presupposita potest demo-
strari possibilitas articuloꝝ. Unde si deus
est trinus et unus et omnia dependent a di-
uino verbo quo ab totius suis esse. ergo di-
cendo solo verbo potuit omnia non solum ab
eterno sed etiam ex tempore creare de nullo
subiecto nec materia presupposita. Item si deus
potest omnia creare de nichilo non solum qd ab
esse essentie sed etiam potest res sustentare p
esse creatus et influxus. qd potest unam eam
creare et sustentare per suum esse increatus
Et sic potuit formare illud corpus ex puris
sanguinibus uirginis. et creare et infundere in
eo nouam animam absq; aliquo esse subsistentie
et personali creato. sed sustentare et perso-
nare illam humanitatem p personalitatem uerbi.
Et sic incarnatio nil aliud fuit nisi creatio hu-
manitatis positionate sub personalitate uer-
bi. Et sic mansit una sola persona in duabus
naturis in christo. Et sic patet possibilitas et
veritas articuli incarnationis. Et tunc ex isto
articulo sequitur possibilitas omnium alioꝝ arti-
culoꝝ sequentium. Nam si christus est deus et homo
qd potuit mori inquantum homo. qd potuit
anima a corpore separari. Et inquantum deus potuit
refrigerare. et animam recuperare in corpore assump-
to. Et sic christus uirtute potuit spoliare infer-
num. et ascendere in celum. Et inquantum deus
potuit panem in suum corpus assumptum transub-
stantiare. Et poterit omnia sua membra resuscit-
tare et beatificare et c.

¶ Sed restat dubium de articulo trinitatis.

quia ex ea infalibili ueritate. scilicet qd deus est
sime intelligens se et diligens se. non solum se-
quitur possibilitas articuli trinitatis. sed
etiam necessitas eius. quia deus pater in-
telligens se necessario dicit uerbum de tota es-
sentia et substantia et scia sua per modum na-
ture. Et diligens se. necessario cum uerbo pro-
ducit et spirat spiritum sanctum. licet per modum
uoluntatis et libertatis. Et sic utraq; produ-
ctio et emanatio est necessaria. Et sic articulo trini-
tatis non solum est possibilis sed etiam neces-
sarius. et per se demonstrabilis. et sic sequi-
retur qd non esset articulus fidei. Ad hoc
dicunt aliqui qd deum esse trinum et unum. non
est articulus fidei. cum hoc fuerit per natu-
ram notum antiquis philosophis ex illa p-
ma ueritate. prout supradictum est. scilicet istas tres
personas esse reals distinctas in una sim-
plici substantia. est articulus fidei. Alii autem
dicunt et forsan securius. Qd deum esse trinum
et unum est necessarius. eo in quo dictum est.
et p se demonstrabile. Sed licet hoc sit de-
monstrabile in theologia dei et beatorum. ubi
beati uidentur noticia meridiana uerbum na-
turaliter originari a patre. et spiritum sanctum libe-
raliter ab utroq; ut inquit augustinus in
libello de triplici habitaculo. tamen non est
demonstrabile in nostra theologia uiato-
rum. sed firmiter credibile. postquam nobis est
in utroq; testamento reuelatum. et per christum
confirmatum. Sed est aduertendum qd licet
mysterium trinitatis sit demonstrabile in pa-
tria. eo modo quo dictum est. tamen hoc non
est demonstrabile per causas a priori. quia
ibi nulla est causa sed principium. Nam licet
pater sit principium filij. tamen non est cau-
sa eius. Et sic est dicendum de utroq; res-
pectu spiritus sancti. ¶ Ex supradictis er-
go patet possibilitas et inconcussa ueritas
et integritas fidei christiane. qd licet factum non
possit demonstrari. tamen possibilitas eius
potest quod demonstrari. Et hoc de secundo articulo.
¶ Quantum autem ad tertium articulum est p nota-
re qd aristoteles. in philosophia. et vi. methaphisicorum. qd scie distin-
guntur penes modum procedendi et abstractendi.

*bonum est
et bonum / me
est creditum :*

Et sic diuersi artifices possunt considerare de eade re. sed aliter et aliter. Nam mathematicus considerat lineam que realiter est in materia sensibili. sed considerat eam propter materiam precise abstracto. quia non considerat eam nisi prout est recta vel curva. et prout causat alias et alias figuram equales. vel inaequales etc. Sed philosophus considerat lineam in materia sensibili. et prout est in materia physica. et in quantum est terminus corporis mobilis. Et sic differt philosophus a mathematico. quia immediate considerat formas substantiales prout recipiuntur in materia per motum et generationes. et formas accidentales prout recipiuntur in materia per alterationes. Ille autem considerat solas formas accidentales. scilicet lineam et figuram abstracto a materia per solam considerationem. Tertio ratiu abstractiu non fit mendaciu secundum aristoteli Sed differt mathematicus ab utroque. quia considerat alia que sunt abstracta secundum esse et secundum considerationes. scilicet deus et intelligentias. ut patet xij. metha. Quia solus mathematicus considerat de deo secundum substantiam et essentiam. Nam licet philosophus consideret de deo aliquo modo. tamen non secundum substantiam et essentiam. sed prout est primum mouens. ut patet vij. physicoz. et primo celi. Sed differt rursus theologus viator a mathematico. Quia licet ambo considerent de deo. tamen aliter et aliter. Nam mathematicus considerat de deo prout est unum primum ens simplicissimum et actus purus et metrum et mensura et causa omnium entium in essendo. et prout omnes species procedunt ab eo sicut numeri ab unitate. a quo dependet celus et tota natura et omnia entia. ut patet per aristotelem et comentatorem. ij. et. v. et vij. et x. et xij. methaphi. Et patet per auicenas et algazel. in sua metha. Sed theologus accipiens et presupponens omnia supradicta a mathematico considerat illas primas et sumas essentias diuinas. prout est comunicata tribus personis ab eterno. puta put

est comunicata a patre filio per eternam generationem. et ab utroque spiritui sancto per aspirationem. et sic considerat unum solum deum simplicissimum in substantia et trinum in personis. Et prout est causa efficiens et principium omnium rerum per creationem ex tempore Considerat preterea deum in filio. id est qualiter verbis assumpsit humanitatem in unitate persone. et per consequens sicut considerat unam essentiam in tribus personis in deo. Ita considerat duas naturas in christo sub una persona. Item sicut considerat tres personas in una substantia et natura diuina. ita considerat duas naturas in una persona filij natura. scilicet diuina et humana. Item sic considerat unum deum in trinitate. ita considerat diuinum verbum in humanitate assumpta. Item rursus considerat ipsum christum deum et hominem fuisse pro nostra redemptione in cruce crucifixum. et sicut considerat verbum in humanitate personaliter unitum. Item considerat christum crucifixum et consecratum. Item rursus considerat qualiter christus est in sacramento altaris sub illis accidentibus post verba consecrationis. Et sic considerat christum consecratum in sacramento. Ex quibus omnibus patet. quod consideratio theologica aliquomodo est substantialis physice considerationi. Nam sicut philosophus considerat formas in materia et ut in materia sunt. et non preter materiam. Ita theologus considerat deum in tribus personis. et non preter tres personas. nec considerat unam personam sine altera cum sint ad invicem relatiua. Et ita pariter considerat verbis in carne et humanitate et non preter illas humanitates assumptas. ut inquit hieronimus in sermone de assumptione virginis marie. Et ita etiam considerat christum consecratum in sacramento et non preter sacramentum et illa accidentia ut inquit augustinus in sententijs prosperi. Et ita pariter theologus et christi anus considerat christum redemptorem et in cruce affixum et non preter crucem. Unde sicut de ratione forme generalis et corruptibilis philosopho. considerate est quod sit in materia

Quo dicitur in metha
philosophi et theologorum

phísica et insensibilis. Ita de ratione dei theo-
logice et a viatore fidei considerati est / qd
sit trinus et unus in trinitate personarum
Et de ratione verbi incarnati qd sit in huma-
nitate. Et de ratione xpi consecrati qd sit sub
accidentibus. Et de ratione xpi redempto-
ris qd sit in cruce. et ut intelligatur et con-
sideretur et contempletur in cruce.

¶ Sed quia ex consideratione et contem-
platione sequitur fides et credulitas in the-
ologo xpiano. quia fides presupponit consi-
derationem. ideo xpianus sicut considerat
deum / ita credit ipm. Sed quia considerat
et contemplatur deum trinum et unum et
incarnatum in filio. et contemplatur xpm
crucifixum. et consecratum in sacramento al-
taris. Et ideo firmiter credit unum deum
in trinitate. et trinitatem in unitate. et cre-
dit verbum incarnatum. Et per consequens
xpm verum deum et hominem. et credit xpm
crucifixum in cruce. Et credit verum xpm deum
et hominem esse in eucharistia. Et per conse-
quens non credit deum sine trinitate perso-
narum. nec credit verbum sine humanita-
te assumpta. nec xpm consecratum sine acci-
dentibus sacramentalibus. nec credit xpm
redemptorem et crucifixum sine cruce. Sed
quia adoratio presupponit fidem in xpiano.
quia sicut credit deum / ita adorat. ergo sic
xpianus credit deum trinum et unum / ita a-
dorat. Aliter est falsa adoratio. Et sic cre-
dit deum incarnatum. et credit xpm esse deum
et hominem. s. deum incarnatum. Ita adorat
deum incarnatum. et ita adorat xpm crucifi-
xum in cruce. et consecratum sub accidenti-
bus in altari etc. Et per consequens sic non
adorat deum preter trinitatem / nec unam per-
sonam sine alia. Ita non adorat verbum sine hu-
manitate. neq; xpm redemptorem sine cru-
ce. qz sicut humanitas coexistit personali-
ter in verbo / ita crux coexistit triumphaliter
xpo redemptori. et per consequens sic hu-
manitas xpi coexistit verbo qui est principalis
terminus adorationis / ita crux coexistit x-

in adorando / sic in credendo. Et ita est dicen-
dum de accidentibus sacramentalibus in eu-
charistia. Ex quibus patet qd xpianus in suo
termino adorationis includit trinitatem per-
sonarum / et humanitatem xpi. et crucem. et
accidentia sacramentalia in eucharistia. Et
ideo omnia ista dicuntur adorari cum principa-
li termino adorationis ut magis patebit.

¶ Sed ulterius est valde advertendum fm
aristo. et comentatore. p. phisicorum. qd lz phi-
sicus consideret formas in materia. tamen
per se non potest nec valet intelligere se-
orsum materiam nisi per analogiam ad for-
mam. Et ratio est. nam nichil potest intel-
ligi nisi prout est ens in actu. qz unumquodq;
tatum habet de intelligibilitate quantum habet
de entitate. sed materia prima de se non est
ens. nec qd nec qualis. nec quanta. Et ideo si-
cut de se non habet entitatem. ita non habet in-
telligibilitatem. Nec est nichil. Nam licet non sit
ens actu. tamen est ens in potentia. et ideo
est ppe nichil fm aristoteles et augustinus
Et sic tenet medium inter ens / et nichil fm
comentatorem. in quantum potest habere esse
per formam a qua dependet in essendo. et p
quam habet esse specificum. et reponitur in
predicamento. Et ideo sic dependet a forma in
essendo. ita in intelligendo. Et ideo dicit ar-
ristoto. qd non potest intelligi nisi per ana-
logiam ad formas. in quantum simul intelligi-
tur cum forma / a qua habet esse et entita-
tem. Ita ergo pariter est dicendum de hu-
manitate xpi. nam de se et seorsum nullam
habet rationem adorationis. quia ratio a-
dorationis competit soli deo ratione summe
omnipotentie et eternitatis etc. sed illa hu-
manitas fm essentiam suam et substantiam
non est deus nec eterna. nec omnipotens.
ymo est creata ex tempore. sed quia rece-
pit esse personale divinum. per quod illa huma-
nitas personatur. et supposita. Et ideo sic
materia prima efficitur intelligibilis p
analogiam ad formam a qua recipit esse ac-
tuale et entitativum. in quantum intelligitur

simul cum forma / que per se intelligitur. Ita pariter humanitas xpi efficitur adorabilis per analogiam ad verbum. a quo habet esse personale. inquantum simul cum verbo adoratur. cui personaliter coexistit tanquam termino adorationis. Nam adoratio terminatur ad personam verbi. et sic sic forma materialis intelligitur. Ita verbum incarnatum adoratur. Et sic sic ratio intelligibilitatis principaliter attribuitur forme. sed analogice attribuitur materie actuate. Ita pariter ratio adorationis principaliter attribuitur verbo diuino. sed analogice attribuitur humanitati assumpte. Hanc vero sententiam confirmat beatus hieronimus in sermone de assumptione virginis circa medium. ubi ait. Quia propter nec nos hominem seorsum colimus. quod nefas est. nec adoramus. sed magis verbum incarnatum qui propter sibi corpus animatum uniuersum. ita ut deus caro fieret. Et non in alium quemlibet. sed in semetipsum. qui unus et verus dei filius semper erat. Ecce non alius quam eundem ipsumque dei filium colimus et adoramus. qui nichil in se pro assumptione homine est auctus. nichilque quod verbum caro factum est iminutus vel imutatus. Et ideo unus iternus semper cum patre filius adoratur. Sed unus iternusque christus filius dei atque hominum filius. qui et diuina gessit et humana. Si quod inseparabiliter atque indiuise communes christus habuit actus. sed intelligentie sunt operum qualitates. contemplandis est semper ad que prouebatur humilitas carnis. et ad que inclinatur altitudo diuinitatis. ita ut per omnes textum sancti euangelij videatur nichil caro sine verbo agere. neque verbum sine carne quicquam efficere. unde quod concipit et parit virgo. sicut non sine potentia verbi est. ita non sine veritate carnis nascitur etc. Ex superius patet qualiter sicut verbum non est sine humanitate. ita non adoratur sine ipsa licet verbum per se et principaliter adoretur. Et sic patet. quod illa humanitas non adoratur per se nec est terminus adorationis princi-

palis. sed quia includitur et coexistit tercio adorationis. et sic adoratur per analogiam ad verbum diuinum. cui personaliter coexistit. et a quo personaliter et analogice dependet et supponitur.

¶ Et ita pariter est dicendum de accidentibus in sacramento eucharistie. nam licet illa accidentia nullomodo de se habeant rationem adorationis. cum sint res create. tamen quod christus consecratus est sacramentaliter in eis. vel sub eis. non quod illa accidentia sint in christo tanquam in subiecto. cum existant miraculose sine subiecto. nec quod christus sit in eis tanquam in loco. sed est in eis tanquam in sacramento. unde sicut de ratione verbi incarnati est quod sit in humanitate. ita de ratione christi consecrati est quod sit sacramentaliter sub illis accidentibus nam destructis accidentibus non manet amplius christus consecratus ibi. Et ideo dicit augustinus in sententijs prosperi. quod sacramentum altaris ex duobus constat. scilicet ex sacramento. id est ex illis accidentibus sacramentalibus. et ex re sacramenti. scilicet ex christo ibidem consecrato sub illis accidentibus et sub illo sacramento latente. Et sic patet quod de ratione christi consecrati est. quod sit sub sacramentalibus accidentibus. Sed quia dictum est superius quod deus sicut consideratur et creditur. ita adoratur. eo quod fides precedit adorationem et latram. ideo sicut fidelis christianus credit esse christum deum et hominem in illo sacramento et cum illis et sub illis accidentibus ita adoratur ipsum. Et ideo christianus non adoratur illa accidentia seorsum sed christum consecratum sub illis accidentibus siue in illo sacramento. Et sic patet. quod illa accidentia non adorantur de se nisi per analogiam ad christum consecratum in quantum sunt quasi tabernaculum eius. Et ita etiam periter est dicendum de cruce. nam crux de se et seorsum nullam habet rationem adorationis. nec ratione materie lignee. aut argentee. aut lapidee. nec ratione forme siue figure. que est quedam qualitas de quarta specie. et sic itaque quo ad materiam quam quo ad formam

est pura creatura. Et ideo de se nullam habet rationem adoracionis. Sed fidelis xpianus per analogiam ad xpm adorat illam humanitatem. i. deum in humanitate. siue deum humanatum et incarnatum. Et sic se per habet deum pro principali obieto adoracionis / eo modo quo dictum est. Nam dicitur est. qd consideratio et contemplatio precedit fidem. et fides precedit cultum latrice et adoracionem. Et ideo fidelis xpianus videns crucem contemplatur et considerat xpm in cruce penitentes et extensus. Et sic adorat xpm crucifixum et extensum in illa cruce. Et sic illa crux quas intuetur coexistit et includitur termino adoracionis qui est xps ibi contemplatus et creatus. Et sic simul adorat crucem cum xpo vel propter xpm. Unde xpianus non adorat xpm propter crucem. sed crucem propter xpm. que principaliter et per se intendit adorare extensus et crucifixum in illa cruce. Ideo dicit aug⁹ in sermone de martiribus / qui incipit. In omnibus scripturis etc. Quod sic quomodo moyses suspenderit serpentes illig in bemo. pp⁹ d⁹ attendebat serpente. sanabatur a morbo serpente. Ita modo quemcumque momorderit astutia sathane intueatur xpm in cruce penitente / et sanabatur etc. Modo clarum est. qd xpianus non potest xpm intueri penitente in cruce nisi per contemplationem et fidem. Et per omnia xpianus sic adorat xpm penitente et extensus in cruce. Et sic adorat xpm crucifixum in illa cruce contemplatum et consideratum. Et per omnia adorat crucem simul cum xpo. et per omnia per analogiam ad xpm. Unde si quis vellet adorare quendam crucem non consideratione nec credendo xpm crucifixum. illa talis adoratio esset falsa et sacrilega. Et ideo ecclesia in hymnis et canticis et antifonis nunquam nominat crucem / quoniam memoret xpm in ea penitentem. ut ibi. Munge lingua gliosi prelium certaminis / per totum. Et sic etiam beatus Andreas quomodo punctus est ad crucem / in qua erat crucifigendus dixit. Salve crux preciosa / in qua pepedit magister meus xps. que mebris domini mei ihu xpi tanquam margaritis ornata fuisse

etc. Modo manifestum est. qd xps non fuerat crucifixus in illa materiali cruce. in qua erat beatus Andreas crucifigendus. Sed quod beatus Andreas contemplantur xpm in ea extensum et crucifixum. ideo genibus flexis latrice adoracione adorans eam. i. xpm crucifixum in ea / dicebat. Salve crux preciosa etc. Ex quibus patet. qd sicut illi clavi materiales coniunxerunt xpm et affixerunt ipsum xpm ipsi cruci. ita contemplatio et fides beati andree coniungebat et affigebat xpm in illa cruce / et sic adorabat xpm in illa cruce. et crucem per analogiam ad xpm. Et sic adorat quilibet fidelis cristianus.

¶ Item non solum crux separata a xpo non est adoranda / de qua minus videtur in esse sed etiam si humanitas xpi separaretur a verbo per aliquam potentiam. non esset adoranda. vnde ait Augustinus de verbis domini et allegatur a magistro. iij. sententiarum distinctione vltima. ubi ait. Ego dominica carne / ymo perfecta in xpo humanitate ideo adoro. quia a diuinitate suscepta et deitati unita est. ut non alium et alium. sed unum eumdemque deum et hominem dei filium esse confitear. Denique si hominem separaueris a deo / illi nunquam credo nec seruo. velut si quis purpuram vel diademata regale faciens inueniat nunquam ea conabitur adorare / cum vero ea rex fuerit indutus / periculum mortis incurrit / si ea cum rege adorare quis contemserit ita etiam in xpo deo humanitatem non solum vel nudam / sed deitati unitam. i. filium unum deum verum et hominem. vnde si quis adorare contemserit / eternaliter morietur. Ex quibus verbis Augustini patet. qd si humanitas separaretur a verbo non esset adoranda ergo minus est adoranda crux a xpo separata. nisi consideretur xps crucifixus in ea. nam sicut humanitas xpi intantum adoratur in quantum est unita verbo. ita crux adoratur in quantum xps intelligitur et contemplatur crucifixus in ea. Nam in stabulo sunt multe palee cancellate ad modum crucis / tamen nullus illas cruces adorat postquam in eis non

considerat nec contemplatur xpm crucifixum. quia in veritate sicut verbum siue deus incarnatus est ille qui vere et per se adoratur. ita xps crucifixus vere adoratur. Et sic patet quod omnes iste locutiones sunt intelligende non ad sensum quem faciunt sed in sensum in quo siue ad quem fiunt. Unde ista locutio xps homo adoratur. est sic intelligenda et verificanda. scilicet deus incarnatus et humanus siue deus factus homo adoratur. Ita et ista. sacrificium eucharistie adoratur. est sic intelligenda et exponenda. scilicet xps consecratus adoratur. aut xps sub sacramento adoratur. Item ista locutio crux adoratur. est sic exponenda ad sensum in quo fit. scilicet xps crucifixus adoratur et colitur. Et sic iste locutiones et actus latrice nullum afferunt in pueritiam. quia comunicatur ydolomata ratione unionis. nam licet talia ydolomata que soli deo per se puerunt comunicentur creature propter unionem ad deum. tamen non verificantur absolute de aliqua creatura. nisi per analogiam ad deum. cui unita est illa creatura. unde licet xps deus et homo dicatur creator et eternus. tamen non in quantum homo. sed in quantum deus. Et sic adoratur xps deus et homo non ratione humanitatis. sed ratione diuinitatis. Et sic adoratur xps crucifixus. non absolute ratione crucis sed ratione diuinitatis in quantum deus. Et sic adoratur humanitas xpi per analogiam ad iustus cui personaliter unita. Et sic etiam de cruce adorari per analogiam ad xpm cui triumphaliter unita. Nam sicut ex spe intelligibili et intellectu fit unum in actu in intelligendo. ut ait aristoteles. de anima. ita ex cruce et xpo factus est unus in quantum xps uniuersus et induit cruce ad pugnam et ad vincendum et triumphandum de diabolo. Et iteo sicut xps redemptor consideratur incarnatus. ita xps triumphator consideratur crucifixus. Et iteo sic adoratur simul cum humanitate et cruce. eo modo quod dictum est. Per supradicta ergo patet responsio ad miserum et cecos iudeos et ceteros infideles. quia xpiana religio non adoratur hominem purum seorsum. quoniam adoratur xps. sed adoratur deum incarnatum et humanatum.

Nec adoratur panem in altari. sed adoratur xpm consecratum in illo sacramento sub illis accidentibus que ante consecrationem fuerant panis que modo sunt miraculose sine subiecto. Nec religio xpiana adoratur lignum aut lapidem. quoniam adoratur crucem. sed adoratur xps deum et hominem quem contemplatur crucifixum et extensum in illa cruce. secundum Augustinum. Et sic nec adoratur ibi xps sine cruce nec crux sine xpo. ymo per analogiam ad xpm. sicut materia intelligitur per analogiam ad formam. Sed miseri iudei et sarraceni non sunt digni attingere tantum sacramentum et misterium. Et iteo nos agamus gratias quibus datum est nosse misterium regni dei. Sed est valde aduertendum. quod maior ratio adorationis. reperitur in humanitate xpi assumpta. quam in cruce aut accidentibus sacramentalibus eucharistie. Nam licet ex xpo et accidentibus fiat unum sacramentum. et ex xpo et cruce fiat unus triumphator. tamen non fit una persona. sicut ex verbo et humanitate. iteo est magna differentia in tali unione et analogia.

Quantum autem ad argumentum quod faciunt iudei et sarraceni de ymaginibus est aduertendum. quod tripliciter representantur nobis res absentes aut preterite et etiam future. Primo per vocem et locutionem. Secundo per scripturam siue lecturam. Tercio. per ymagines et picturas. Et sic percipimus voces per auditum. et picturam et scripturam per visum. quod quidem duo sensus. sunt maxime sensus discipline ut patet in prologo methasice. et in libro de sensu et sensato. eo quod maxime deseruiant intellectui ad scientiam et noticiam rerum capescendam. Intellectus ergo cuiuscumque fidelis per visum percipit gesta patriarcharum et prophetarum et gesta xpi et sanctorum representata in picturis aut in scripturis. Et per auditum percipit eadem representata per voces. Et sic intellectus plus cum voluntate inherens credit firmiter ea que sibi sunt representata

Responsio ad iudeos //

*¶ In istis columnis de adoracione ymagine
et sic adoratur quomodo debet intelligi talis adoratio*

et sic adoratur deum creatorem et receptorem
prout credit per illa representantia. qz actus
latric licet sit actus voluntatis. tamen quia
includit et presupponit fidem. Ideo est actus
simul intellectus et voluntatis et totus par
tis rationalis. cui deferuntur sensus exteri
ores representando res absentes. Et sic pa
tet. qz pars rationalis. scilicet intellectus et vo
luntas et memoria. non adoratur nec colitur y
magines et picturas aut litteras scriptas
quas visus videt. nec adoratur voces que au
ditus percipit. sed adoratur deum siue christum qui
per illas picturas aut ymagines sculptas
aut scriptas aut per voces intellectui repr
sentantur. Unde quando profertur hoc no
men ihesus. omnis fletimus ienua adoracione christi
deum et hominem adoracione latrica. tunc ma
nifestum est. qz non adoramus hoc nomen
ihesus vocale habens duas breves sillabas flu
xibiles. sed adoramus christum verbum incarna
tum per illas duas sillabas significatum. qui
manet in eternum in se realiter. et in uero i
tellectu et memoria obiective. ut inquit Au
gustinus super iohannem. Ita ergo pariter non
adoramus in ymaginem christi lineam aut la
pideam. sed christum verum per illas ymagines
representatum. Et ideo dicit Augustinus.
qz fideles christiani habeant oculos ad ymagi
nes et picturas. sed cor fixum in deo. quia
quod conferunt scripture peritis et doctis
hoc idem conferunt picture et ymagines ple
beis et popularibus et indoctis. qz picture sunt
scripture populo. Unde intellectus et intentio
fidelis christiani non manet nec terminatur in
ymagine aut pictura. sed transit in christum re
presentatum per picturam. et sic contem
plato ymaginem adoratur christum. Secus autem est de y
maginibus sanctorum. nam quando fidelis et de
votus christianns contemplatur picturas et
ymagines sanctorum. non adoratur ymagines
nec sanctos adoracione latrica. sed veneratur
sanctos. et rogat ut orent deum pro eo. et re
presentent deo orationes quas facit. Et sic per
qualiter religio christiana adoracione christum non

adoratur hominem seorsum. sed deum incarnatum
et humanatum. et quanto adoratur christum in al
tari non adoratur panem nec accidentia panis
sed adoratur christum consecratum in illo sacra
mento sub illis accidentibus sacramentali
bus. que nec sunt subiective in christo. nec christus
in eis localiter sed sacramentaliter. ymo
illa accidentia manent miraculose sine sub
iecto. postquam sola substantia panis fuit con
versa in corpus christi. prout supradictum fuit
Et ita pariter quanto dicitur crux adorari
non adoratur religio christiana cruce seorsum.
sed christum crucifixum. que in cruce contem
platur extensus et affixus. Et sic non adoratur
creaturam. sed deum unitus creature. aut per
sonaliter aut sacramentaliter aut triumph
liter. eo modo quo dictum est.

¶ Ex omnibus supradictis in hac questio
ne patet responsio ad argumenta in princi
pio facta. nam per ea que dicta sunt in pri
mo articulo patet responsio ad primum et
secundum argumentum. quia lex euangeli
ca est dignior lege moysi magnitudine mi
raculorum. et certior certitudine legis lato
ris et testium et scriptorum. Item per dicta
in secundo articulo patet responsio ad ter
cium argumentum. qz lex euangelica in or
dine suorum articulorum credibilium est possi
bilis et rationalis et vera fundata super
quandam veritatem necessariam et impos
sibilem aliter se habere. Item ex dictis in
tercio articulo patet responsio ad quartum
articulum. qz lex euangelica est pia et reli
giosa in sua fide et cultu. quia in humanita
te christi adoratur deum incarnatum et in altari
christum consecratum. et in cruce christum cru
cifixum. et sic semper adoratur unum verum
deum. licet sub aliquo respectu. Per yma
gines et non adoratur. sed veneratur sanctos per
illas ymagines et picturas representatos
Et sic religio christiana semper manet castissima
in suo cultu. ¶ Ex omnibus ergo supradic
tis in toto isto tractatu patet qualiter lex
moysi quo ad omnia ceremonialia et officia

debut cessare per aduentum xpi. eo qd oia sacrificia et sacramenta non fuerunt data nisi in signu; fidei xpi futuri. iteo de se non poterant hominē iustificare / nisi in fide x futuri. prout probatum est in prima questi one huius tractatus. Item patet qualiter sabbatum vsuale debuit cessare celebrari i die septimo post resurrectionem xpi. eo qd cū pascha mansit incineratū in sepulcro. et ibi compleuit officiu et cursum suum. iteo debet celebrari dies dñica. eo qd surrexit si mul cum xpo. Et sic est dicendū de ceteris legalibus festiuitatibus. que omnia fuerūt data in signum. et iteo compleuerūt officiu et cursum suum in xpo qui fuit finis et terminus legis. prout dictu; fuit in secūda questione. Item patet qualiter illa terra p missionis materialis et terrena nō fuit pre cisum premium patriarchis et prophetis promissum. sed erat figura futuroz bono ruz spualiu; que omnes fideles acceperūt in xpo post resurrectionem propter fidem et spem quam habuerant de xpo futuro. **H**inc propter obseruantiaz legis dabatur eis illa temporalis terra. sed propter fidem xpi futuri promittebatur eis terra viuētū in celo per illam terraz promissionis signi ficata. Et sic omnia promissa in lege erant spualiter intelligenda. que quidē bona xp̄s erat daturus prout dictū est questione. iij. Item patz qd ihs xp̄s fuit verus messias in lege promissus. eo qd impleuit omnia que de eo scripta erāt in lege et prophetis. put probatum est in quarta questione. Itēz pa tet qualiter lex euangelica merito debuit succedere legi moysi. eo quia dignior in mi raculis. et certior certitudine scriptoz et testium. et quia est veritas legis et prophe taz. Et sic patz qualiter est verissima i sua fide et credulitate. et scīssima et castissima in suo cultu et adorazione. prout probatus est in hac vltima questione. ¶ Et sic etiam patet qualiter iudei manent confusi et ceci in sua ignorantia affectata et perpetrata.

¶ Obcecanit eos malicia eoz. ne intelligēt sacramenta dei que latent in lege et ppheta. Et sic manent heretici. eo quia manife ste deuiant a veritate legis et pphetaz et a fide quam habuerunt patriarche et pphete de xpo quem apostoli et discipuli re cepunt i suo aduentu q fuit repmissio et he reditas bonoz spualiu; gze in presēti et glo rie in futuro. de quibus loquit lex et pphete. Itēz ex supradictis etiā seqtur quedā alia correlaria. s. qd omēs iudei moderni sūt he retici in lege moysi et pphis. pbat. Nam deuiāt a veritate sacre scripture legis et p phetaz. qd sūt heretici. Tenet p̄na. Nam heresio nil aliud est / nisi deuiatio a veritate sacre scripture vtriusq; testa. Nō probat. Nam omnes patriarche et prophete vixerunt i fide xpi futuri expectantes / vt eos redime ret a seruitute peccati et morte eterna. et ac ciperent ab eo repromissiones. s. grām in presēti et gloriam in futuro vt probatus est. Sed iudei moderni et sui predecessores contempserūt xpm et humanā receptio nem et omnia bona gze et glorie. et expec tant falsum messiam qui tribuat eis bona temporalia. ergo totaliter contradicūt ve ritati sacre scripture legis et prophetaruz et fidei et spei illoz. Et per consequēs omēs sunt heretici quotquot manent in eadē ob stinatione post aduentū xpi. Unde aut pro ueniat eis ista heresio vicebitur in fine to tius tractatus. ¶ Sed dubitaret forte ali quis vñ prouenit iudeis modernis talis pra ua et heretica itelligētia scripture legis et p phaz. Ad qd respōdet qd hoc pueit eis ex falsis et hereticis traditiōib; scribaruz et pha riseoz. qd xpm crucifixerūt. et hoc qd mox mo heretario. Ad cui; euidētiā ē notāuus fm iosephū. xviij. libro antiq̄tatu; et. ij. de bello iudayco. qd circa pncipiū regni octo ulant qd p quadraginta annos ante natiuitatē xpi multe secte frexerūt i iherl; et iuda et p totā frā isrl. in; quas fuerūt due secte principales. Nam primo frexit secta saduce;

oz q̄ de sacra scriptura non recipiebāt nisi
 quinq; libros moysi et sic spernebant to-
 tum residuum sacre scripture veteris testa-
 menti negantes angelos esse. et futuram
 resurrectionem. spernentes etiaz nuptias
 Contra quos surrexit secta phariseoz ex
 filijs symeon. prout dictus ē ps̄. ij. et Lxxxj
 et Cxxxvj. qui recipiebant omnes libros
 veteris testamenti colentes nuptias et asse-
 rentes angelos esse et expectantes futuram
 messiam. qui omnes filios israel debebat li-
 berare de iugo romanoz. Et quia isti fin-
 gentes artam religionē erāt diuisi in ha-
 bitu et modo viuēdi a cōi vita alioz. iteo
 dicti sūt pharisei. i. diuisi. a phares qd̄ est
 diuisio. Que qd̄ secta fuit vald̄ acceptabi-
 lis p̄plo p̄pter simulatā et fictā religionem
 inātur q̄ omnia relinquebāt eos executores
 testamētōz suoz et tutores pupiloz et vi-
 duaz. Et qz p̄e ceteris supradicti pharisei
 dabant studiū et opaz scripture legis et p̄-
 p̄betaz. iteo fuerunt admissi et assumpti a
 sumis sacerdotibus et accepit potestatem
 iudicandi et determinandi causas. sedentes su-
 per cathedra moysi loco illoz. Lxx. quos
 elegit moyses ex p̄cepto dei ad iudican-
 das et audiendas et discernendas causas.
 et ad litigia sedanda et dirimēda in p̄plo.
 Et etiā acceperūt p̄ratē legēdi et glosandi
 legē et p̄bas et declarandi toti p̄plo. Est ve-
 rū qz de eadē tribu symeon furunt multi i
 lege et p̄bis periti qui licet nō fuerēt eā-
 dez religionē cū phariseis q̄ntū ad habitū
 et diuisus modū viuēdi. tamē p̄pter eoz
 peritiā et litteraturā fuerūt etiā admissi
 simul cū phariseis ad discutiēdas causas et
 litigia et declarandas et glosandas sacras
 scripturas. et isti dicti sūt scribe a scribēdo
 et ordinādo scripturas causas. Sz quia isti
 scribe et pharisei alleuabāt sacerdotes ab
 onere et labore huiusmodi. iteo fuerūt as-
 sumpti et recepti simul cū sacerdotib; ad por-
 tionē et partē decimaz et oblationum. Et
 tūc cōuersi ad auaritiā incepūt abuti offi-

clo et p̄ate conātes impingere domos su-
 as et augere diuitias. Et sic incepūt destru-
 ere p̄p̄ares dilataco causas et litigia. reuo-
 rates domos viduaz et pupiloz. Et facti
 acceptores p̄sonaz. opprimebāt paupes fa-
 uendo diuitibus p̄pter munera. Conuersi
 ergo totaliter scribe et pharisei ad auari-
 ciam et augendas diuitias et honores ca-
 pascēdos. et vidētes qz obfuāta p̄cepto-
 rum ceremonialiū erat magis utilis ad lu-
 crū et impingēdas domos eoz. q̄ obfuā-
 tia p̄ceptoz moralium. et hoc p̄pter obla-
 tiones et sacrificia et decimas et cetera dona-
 ria que oīa credebāt eis i lucrū. Itēo cre-
 uerūt p̄ponere p̄cepta ceremonialia p̄-
 ceptis moralib; dicētes. qz oīa p̄cepta ceri-
 moialia maxie p̄cepta oblationū et sacrifi-
 ciorū respiciūt immediate deū et cultū ei⁹
 Moralia autē p̄ maiori parte prinēt ad p̄xi-
 mus. et iteo dicebāt qz p̄pter ceremonialia
 poterāt ommitti moralia. Et hoc dicebant
 p̄opter auaritiā et lucrū suū. eo qz maiore
 utilitatē cōsequebātur ex sacrificijs et obla-
 tionib; et decimis et ceteris donarijs q̄ po-
 pulus offerebat. q̄ ex obfuātia p̄ceptoz
 moralium. Et sic condiderūt cōplures falsas
 traditiones et iniq̄s et hereticas in fauorē
 ceremonialiū. que totaliter cōtradicebāt p̄-
 ceptis moralib;. Inter q̄s traditiōes posu-
 erūt octo vel nouē dogmata heretica contra
 veritatē legis et p̄baz. Nā p̄mo dogma-
 tizabāt p̄plo. qz magis obligabat vnusq;sq;
 ad offerēda sacrificia et oblationes sacer-
 dotib; q̄ ad subueniēdū parētib; paupib;
 et ad largiēdas belemosinas egenis. eo qz
 magis obligatur homo deo q̄ deo nō illa
 bona q̄ p̄ximo. Et sic cū falsa religiōe pal-
 liabāt et colorabāt suā auaritiā et ambitioz
 Sed hāc perfidiā doctrinaz et venenosū fer-
 mentū execrat et impbat saluator. Math
 xv. et Marchi. vij. impropas eis istam fal-
 sam traditionem. et exortatur discipulos
 vt caueant a fermento et tali falsa doctrina
 scribarū et phiseoz. ¶ Itēz. ij. dogmatizā-

*Itē nomē dogmata heretica
 intra Xr̄mo. legis et p̄baz*

bāt p̄lo q̄ solī filij habrae fm carnez erant saluandi. Et tercio dicebāt q̄ absq̄ penitētia et restitutiōe per solas oblationes et lotiones filij isrl̄ fm carnem poterāt saluari postq̄ solis eis erat sc̄ta repromissio. Sed has duas falsas et hereticas doctrinas execrat et improbat b̄s iohānes baptista Mathei. iij. et Lucie. iij. dicēs scribis et phariseis. Genimina viperaz quis vos docuit fugere a v̄turata. facite ergo fructus penitētie. et ne ceperitis dicere. Patrē habemus habraā. dico eis vob̄ q̄ potēs ē deus de lapidib̄ istis suscitare filios habrae. In quibus verbis ostenditur hereticā esse doctrinam scribarum et phariseorum. q̄ absq̄ penitētia et restitutiōe et fructib̄ dignis p̄nte nlls potest saluari per opa legis. Itē ostendit q̄ repromissio nō erat sc̄ta filijs isrl̄ fm carnem s̄ fm sp̄s et fidē. Et ostendit etiā qualiter oēs gentiles q̄ adorabāt ydola lapidea poterant fieri filij habrae f̄ sp̄m. et saluari p̄ fidem x̄.

Itē quarto cogmatizabāt scribe et pharisei cōtra p̄cepta secunde tabule erga proximum unde dicebāt q̄ p̄cepta negativa non obligabāt hoīes ad p̄ctm̄ quo ad effectū et p̄positū. s̄ soluz quo ad effectū. vñ licet quis proposuerit et laborauerit occidere hoīes. aut adulterari cū uxore alterius. nō peccabat postq̄ tale p̄positū et delictio nō venerat ad effectus. Et sic nec ille erat homicida nec iste mechus aut adulter. Sed hanc hereticā doctrinā et fermētū corruptiū execrat et dicit x̄p̄s eliminādū. Mathe. v. cū ait ap̄lis. nisi abūderit iusticia v̄ra plusq̄ scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celoz. q̄i dicat tenēto doctrinā falsā et hereticā eoz nō potestis saluari. q̄ falsificāt legē. nā nō soluz q̄ occiderit hoīes ē reus inferni et peccat mortaliter. s̄ etiā q̄ irascitur fratri suo. et cū ira aut odio dixerit racha. aut fatue etc. Et sic docet x̄p̄s q̄ heretica ē et falsa illa doctrina et intelligētia phariseorum. que solū phibet manū et effectū. Itē nō solū q̄ actualr̄ colit cū muliere ē me-

chus vel adulter. s̄ q̄cūq̄ vidit m̄ierē ad concupiscēdū eā. in mechus ē i corde suo. Itē quinto cogmatizabāt. q̄ dicere mēvaciūm nō erat peccatū nisi fieret cū plurio. puta iurāto p̄ deū aut p̄ ih̄s̄ aut p̄ celū aut p̄ tēplū. Dāc aut falsā doctrinā execrat x̄p̄s dicēs q̄ nō solū omne iuramētū illicitū ē peccatū mortale. s̄ etiā omne mēvaciū. q̄ n̄ ut affirmare et negare nō debet ēē cū iuramento. nisi i causa nccia. s̄ solū. ē. est. aut nō. nō q̄i dicat q̄ negāto veritatē. aut affirmāto q̄d nō ē. p̄ctm̄ ē. s̄ nō fiat cū iuramento. Itē sexto dicebāt q̄ odire inimicū nō erat peccatū nec cōtra p̄ceptū dei. q̄ deus nō dicit. nisi diliges amicū tuū sic te ip̄s. Leuit. xix. Ergo nō phibet q̄n hēam̄ odio inimicū. et p̄ n̄s nō ē p̄ct̄ etc. Dāc falsā doctrinā execrat x̄p̄s dicēs. q̄ nō soluz tenemur diligere amicū. s̄ et inimicū. ostēdo p̄ eo ut de cōuertat eū ad viā salutis. q̄ s̄ p̄ctm̄ sit a bozēdū et destruēdū i hoīe. tñ natura est diligēda p̄p̄t̄ deū. ad cuius ymagiez ē facta

Itē. vij. dicebāt q̄ absq̄ p̄cto vnusq̄sq̄ potat v̄dicare se de inimico et euellere inimico dentē p̄ dēte et oculū p̄ oculo etc. q̄ ad hoc obligatur oīs reus. vt p̄ Exodi. xxi. Sed hanc falsā doctrinā execrat x̄p̄s ibidē dicēs q̄ s̄ illud p̄ceptū sit i foro iudiciali. tñ nullus debet sibi v̄dicare vltiōz p̄ct̄ariter. ymo vnusq̄sq̄ tenetur remittēte iniuriā proximo. ymo p̄cussus i vna maxilla debet p̄bere aliā p̄p̄t̄ deū.

Itē viij. cogmatizabant q̄ deus nō p̄mittebat nisi p̄miū sp̄rale i ira pro obfūntia legis. et iteo ip̄i nō curabant thesaurizare nisi i ira. Quā falsā et hereticā doctrinā execrat ibidē x̄p̄s dicēs. Nolite thesaurizare vob̄ thesauros i ira s̄ i celo etc.

Itē. iij. oīa q̄ scribe et pharisei faciebāt nō querebāt iusticiā cōscie. s̄ vt apparerēt boni corā hoīb̄. faciebāt bona i apparentia. expectātes p̄miū ab hoīb̄ i hoc seculo nō curātes de alio. Quoz opa execrat x̄p̄s dicēs. Attendite ne iusticiam vestram faciatis corā hoīib̄ etc.

Itē. x. cogmatiza-

bāt scribe et pharisaei. q̄ messias nō erat vē
turnus ad saluandū isrl̄ nisi prius veiat hely
as p̄p̄ta. prout scribitur Mala. iij. Mitas
vobis helyas p̄p̄tas anteq̄ veiat dñs
magnus et terribilis zc̄. Et iteo q̄ nō mise
rūt iudei ab hierosolimis sacerdotes et le
uitas ad iohānē. inter cetera interrogauerunt
ip̄m. an esset helyas. Jo. p̄. Itē inter ceteras
opinionēs quas p̄p̄tas hēbat de xp̄o. quidaz
dicebāt ip̄m esse helyam. Mathei. xvj. Et
iteo scribe et pharisaei dicebāt p̄p̄to / q̄ xp̄s
non erat messias. eo q̄ non dum venerat
helyas. Sed hoc procebat ex cecitate eoz
quia nesciebant distinguere inter primū
et secūduz aduentū xp̄i / in quo helyas ē vē
turus. Itēo hanc ignorantiaz et dubitatio
nem remouit xp̄s a mentibus apostolorū.
Mathei. xvij. Unde quāto apli viderūt mo
ysē et helyam loquētes cum ih̄u in trās
figuratione / putarūt helyam venisse tanq̄
p̄cursorē. sed cum postea neminem vider
runt nisi solū ih̄m. iteo descēdentes de mō
te dixerūt xp̄o interrogantes eum. Quid
ergo dicūt scribe. q̄ helyā oportet primo
veire. Quibus respondit xp̄s dicens. hely
as quidē venturus est et restituet oīa. Di
co aut̄ vobis q̄ helyas iam venit. et nō co
gnouerūt eum. sed fecerunt in eo quecūq̄
voluerunt zc̄. Et tūc cognouerūt discipuli
q̄ de iohanne baptista dixisset eis zc̄. In q̄
bus verbis ostendit xp̄s. q̄ duplex erat e
tus aduentus. Nam in primo venerat ad
redimendū genus humanum a peccato
per mortem et passionem. in quo aduentu
p̄uenerat iam eum iohannes baptista in
ip̄u et virtute helye. Sed itez in fine mū
di erat xp̄s venturus ad iudiciū genera
le / ante quez erat venturus helyas in per
sona ad predicandū iudeis et conuer
tos eos ad xp̄m / prout dictum est. Et scri
be et pharisaei malicia et odio obcecati hoc
non cognoscentes xp̄m negauerunt. et in
hac infidelitate remanserunt. et morbo he
reditario suis banc cecitatem reliquerunt

Naz prius expectant helyā. q̄ veniat mes
sias eoz. Et sic prius inuocant helyam q̄
messiam. Unde quāto circūcidunt pueros
in synagoga / preparant duas sedes. vnā
pro helya quem credunt venire et ibi ad
esse in circuncisione. et alteram sedem pre
parant pro rabino qui exercet actum cir
cuncisionis. Et sic continue manent in ista
cecitate. quam quodaz morbo hereditario
habent ex fermento scribarū et phariseoz.
Itē. xi. cogmatizabāt scribe et pharisaei
q̄ in eis nullum erat peccatum nature. nā
postq̄ erant filij habrae et israel secū
dum carnem / erant liberi ab omni peccato natu
re. unde non putabant circuncisionem eis
esse datam ad tollendū peccatū nature
quod omnes traximus ex adam. sed tātū
esse datam ad distinguendū filios habrae
a populo gentili. quia solum populum gē
tilem putabant naturaliter peccare prop̄
ycolatriam. Et sic per circuncisionem pu
tabant euadere peccatū populi gentilis.
sed per sola sacrificia et oblationes et pur
gationes et lotiones putabant sufficienter
purgare omne peccatū. Et sic putabant
et cogmatizabant opera legis moysi suffi
cienter et plene iustificare hominem ab omni
peccato in propria virtute. Et ex hoc infe
rebant q̄ messias i lege promissus nō erat
liberaturus / nec recepturus israel a pec
cati seruitute. quia per opera legis suffi
cienter liberabatur ab omni peccato. s; mes
sias in lege promissus solum erat eos a ser
uitute temporalī et captiuitate romanoz
libaturus. Item cogmatizabant q̄ mes
sias non erat daturus bona spiritualia. s;
tantum temporalia in illa terra zc̄. Et sic
dicebant. q̄ postq̄ messias non erat datu
rus eis bona spiritualia sed solum tempo
ralia. nec erat eos liberaturus a naturali
seruitute peccati. sed solum a seruitute et
captiuitate t̄porali. iteo dicebāt q̄ messias
nō debebat esse deus / sed purus homo. Et
iteo. iohānis. viij. quāto xp̄s dixit eis.
Et filius vos liberauit / vere liberi eritis.

no occidit / Indecor.
p̄ credimus dñm crucem
quidam

Judei negant peccatū
nat̄ eē in nobis. s; s;
ex synagoga bellum
nollunt conuenire

13

Respōderūt / nos semen habrae sumus et
nemini seruiuimus vnq̄. q̄uo tu dicit / Li
beri eritis. Quasi dicerēt nos naturalr li
beri sumus a pctō. Quib⁹ respōdit xp̄s. A
men dico vobis q̄cūq; facit pctm / suus ē
pcti. Sed vt oñderet xp̄s / q̄ licet ip̄i essent
filij habrae fm carne. tñ ppter hoc nō eua
debant pctm / cū essēt filij diaboli fm imita
tione. Et sic nō possēt euadere pctm / nisi
xp̄s faceret eos filios habrae fm sp̄m et p
missionem. Et iteo subdit xp̄s. Scio q̄ filij
habrae estis fm carnē suple. S; quia estis
a p̄e diabolo fm imitationē. Itēo opa pa
tris vestri ⁊ desideria ei⁹ vultis facere. Nā
sicut ille in veritate sui creatoris i qua cre
atus ē / nō stetit. Sed ex inuidia desiderauit
⁊ p̄posuit me occidere. Ita vos tanq̄ filij di
aboli desideria ei⁹ vultis facere ⁊ adimplere
q; eo non statis in veritate legis. puer ten
to vez sensus et intelligētia legis ⁊ p̄pha
rus et deprauato scripturas per vias fal
sas traditiones. Secūdo volento me occi
dere ex inuidia / imitātes diaboli q̄ ab ini
tio p̄posuit et desiderauit me occide. volēto
occupare et vsurpare locū meū ⁊c. prout
dictū est in expositiōe p̄. Lxxxj. Ex quib⁹
supradictis p̄. q̄ scribe et pharisei nō intē
debāt nec desiderabāt liberari a pctō p̄ messias
q; iā putabant se esse liberatos per opa le
gis a peccatis proprijs commissis. Et sic solū
expectabant liberari per messiam a serui
tute t̄porali. Et expectabant eum solū. vt
daret eis bona t̄poralia. Et sic negabāt mes
siam esse deū. Et itēo dicebāt xp̄o / de opere
bono non lapidamus te. sed de blaffemia.
quia homo cū sis. te deū facis ⁊c. Ex supra
dictis omnibus patet. doctrinam scribarū
et phariseorū fuisse hereticam / quod pro
batur. Nam totaliter contradicebat veri
tati legis et p̄phetarū. et peruertebat vez
sensem sacre scripture. vt patet intuenti.
Item illa doctrina est heretica que tollit
bonum optimum legis et prophetarū. sed
doctrina scribarum ⁊ phariseorū est huius

modi. Igitur est heretica. Maloz patet. mi
noz probatur. Nam illa doctrina tollebat
et negabat finem legis negando xp̄m. Nā
illa lex ordinabatur in xp̄m tanq̄ in suum
finem. vt daret gratiam in presenti et glo
riam in futuro. sed illa doctrina negat xp̄s
redemptorem ⁊ glorificatorem. ergo tollit
et negat finem optimum legis et prophe
tarum. Nam lex et prophete expectabant
xp̄m redemptorem et iustificatorem et glo
rificatorem et gratificatorem. vt patet per
totum discursum prophetarum. sed doctri
na scribarum et phariseorū negat omnia
ista. et non expectat liberationem a pecca
to ex obseruantia legis. sed solum libera
tionem a captiuitate et seruitute tempora
li. nec expectat bona sp̄ualia. sed tantū tē
poralia vt dictum est. ergo tollit bonum ⁊
optimum finem legis. et per consequens
dissipat legem et prophetas. Et sic est he
retica. Et itēo saluator tanq̄ hereticam et
blaffemam contemnavit totam illam do
ctrinam. vt patet Mathel. v. et vj. et vj.
et xv. et xxiij. Et appellat eam fermentus
corruptiuum legis et prophetarum. a quo
monet nos cauere et fugere. vt patet Ma
thel. xv. Et hec fuit causa / quare scribe et
pharisei conspirarunt in mortem xp̄i. eo
quia condemnabat tanq̄ hereticam doc
trinam eorum. vt patet per totum discursu
sum euangelioz

¶ Sed quia ip̄i scribe et pharisei manserunt
confirmati et obstinati in tali hereti
ca doctrina per cristum condemnata. Itēo
transulerunt eam in suos successores tan
q̄ morbum pestiferum et hereditarium.
Ad cuius intellectum est iterum notandū
q̄ post mortem xp̄i postq̄ scribe et phari
sei per publicam famam et multa signa et
miracula nouerunt cristum resurrexisse.
ppter qd̄ multi de populo conuertebantur
ad cristum confitentes ip̄m fuisse verum
messiam in lege et prophetis promissum.

*causa confissionis q̄ in
phariseis ⁊ scribis fuit*

tunc ad peruertendā opīnionē p̄p̄tī quam
 de x̄p̄o habebat. conati sunt ostendere qua-
 liter lex moysi erat in se perfecta. et nullo
 modo abolenda. sed in eternū duratura.
 Secundo qualiter messias in lege promissus
 non debebat esse deus / nec dare bona
 sp̄ualia. sed temporalia. nec debebat redi-
 mere israel a peccato. quia iam hoc opera-
 batur lex. sed solū debebat liberare israel
 a seruitute et captiuitate t̄porali romano-
 rum. et q̄ erat venturus cum magna pote-
 state t̄porali et maiestate. ut omnia supra-
 dicta posset efficere. Et ex hoc arguebant
 et predicabant p̄p̄tīo ih̄m x̄p̄s nō fuisse mes-
 siam. Et iteo per omnes illos quadragin-
 ta ānos tradiderūt apl̄is. Sed postq̄ post
 destructionē ciuitatis uicerūt nichil p̄fe-
 cisse p̄tra discipulos x̄p̄i et xp̄ianaz reliḡi-
 onem. ymo uicebāt eas augeri. tūc recur-
 rerūt ad magicas artes. Et sic ut suā p̄f̄o-
 am fortius possēt astruere. ascuerūt in so-
 cietate suā quēdā nigromāticū et magus
 noīe mayr gene ydumeum. et fecerūt ip̄m
 p̄f̄oelitus p̄cib̄ et munerib̄ instruendo
 ip̄m in lege et p̄p̄tīs cum falsa intelligētia
 et detestabili fermēto eoz. Et cū iste ma-
 yr esset iam de se uersutus et astutus ut cō-
 placeret phariseis excogitauit iniquū mo-
 dus ad cōfirmādas et augendam maliciā
 eoz. Et dixit qualiter deus duplicē legē
 dedit moysi in monte sinay. Primo unam
 scriptam in tabulis et in cartis. et aliā or-
 tenus et secretam. Unde moyses solū ma-
 nifestauit legem scriptam populo. que cō-
 tinetur in illis quinq; libris qui habentur
 apud omnes. sed non manifestauit legem
 secretam ortenus datam. sed illam tantū
 manifestauit iosue cum pacto. ut ille tantū
 manifestaret suo successori. Et sic dicebat
 iste sacrilegus mayr. q̄ illa lex per successo-
 res uenerat usq; ad ip̄m cui p̄cepit deus
 manifestare eam omni populo hebreoz
 propter instantem necessitatem. quia mul-
 ti iudeoz cōuertebātur ad x̄p̄m neandayr

mus destrueretur. quaz quidē legem ap-
 pellauit thora sebe alpe. i. legem ore da-
 taz. et etiā appellauit eas misna. i. secūdam
 legem. in qua quidē lege continentur mul-
 ta erronea et contraria ueritati. sed inter
 cetera continetur. q̄ prima lex non fuit da-
 ta nisi ad quandā instructionem t̄poralē.
 sed ista secunda est de uiltima intētiōe dei
 tanq̄ declaratio prime. Et q̄ ista secunda
 debet corrigere primā; cum sit maioris au-
 toritatis et de uiltima intētiōe dei. Et sic
 continet multa contra ueritatem littere p̄-
 uertendo uerum sensum prime legis quaz
 habemus ad falsum p̄positum eoz. Et
 cōtinet etiam om̄s traditiones phariseoz
 ut ostenderet eas a deo ordinatas. Omnes
 autem istas traditiones contentas in isto
 misna siue secunda lege postea redegit in
 scriptis quidāz ap̄tatus rabbi in danassi. q̄
 fm̄ alios uocatur Rabbi monas in quodāz
 volumine multis libris diuiso. quod iudei
 appellant misna. i. secūdam legem. Sed tē-
 pore magni conslātini uicentes rabbi be-
 breoz totū populū gentilem conuertit ad
 x̄p̄m. et destrui omnia ycola et oīa templa
 ycoloz consecrari in ecclesias x̄p̄i. ex cuius
 occasione maxima multitudo iudeoz con-
 uertebatur ad x̄p̄m. eo q̄ manifeste pate-
 bat x̄p̄m fuisse uerū messiam. postq̄ in no-
 mine suo omnia ycola celebrātur fm̄ ora-
 cula oīuz p̄p̄taz. Hoc ergo uicētes rab-
 bini iudeoz congregati sunt in babilonia
 egypti in magna multitudine. qui supra-
 dictam misna p̄lixius et copiosius exposu-
 erūt et in plures libros diuiserūt. Quā qui-
 dē scripturā thalmud appellauerūt. in quo
 quidē thalmud multa falsa et cōtra ratiōz
 et naturā et bonos mores p̄f̄ixerūt. In cē-
 tera ei dñt. q̄ q̄no moyses accepit supra-
 dictā duplicē legē i mōte sinay pariter fue-
 rūt cū moysi aie oīuz p̄p̄taz. i. ysa. et hyc
 et alioz. q̄ singlī suas singlas accepūt pro-
 p̄fectas. que quidē anime p̄p̄taz postea
 t̄poribus suis uenerunt ad corpora sua. et
 sic suis temporibus manifestarunt i israel

no v. s. f. u. g.

S

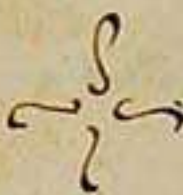
no s. s. f. o. r. a.

suas prophetias. Iterū tercio dicunt. q̄ ibi
 de fuerunt aīe omnīū rabīnoꝝ qui cōpo-
 fuerūt thalmud. et ibi in monte sinay acce-
 perunt intelligentiam legis et p̄phaz et
 totam doctrinam traditaz in ip̄o thalmud
 que quōdā anime venerunt ad sua corpora
 tēpore magni constantini. Qui tradiderūt
 talmudicam doctrinaz in verbis thalmud.
 Et ideo dñt. q̄ illa doctrina nō potest mēti-
 ri. postq̄ fuit tradita a deo simul cū lege et
 p̄phis. quā quōdā doctrinaz thalmudicā legūt
 et obfuāt hodie oēs rabīni iudeoꝝ. et cū
 ea regūt iudayismū et iudeos simplices. et
 in tali ceceptiōe et cecitate pseuānt. Ex su-
 pradictis omnib⁹ ḡ p̄s. q̄ doctrina thalmu-
 dica quā hodie iudei obfuāt hūit ortū a se-
 cta scribaz et phiseoꝝ. Nāz hodie adhuc
 tenēt et obfuāt documētā falsa et betica su-
 pradicta. Nā adhuc tenēt primū falsū docu-
 mētū. s. q̄ magis obligat homo honorare
 ip̄s maḡm legis que appellāt rabbi. q̄ ho-
 norare p̄ez et matrē. et magis subucire ip̄t
 rabbi. q̄ p̄i et matrī. Itē obfuāt fm et alle-
 rūt q̄ soli filij habzac et isrl fm carnē sunt
 saluādi. Itē asserūt terclū. q̄ absq̄ p̄na et
 restitutiōe male ablati saluātur fuādo lega-
 lia et doctrinaz thalmudicā. Item asserūt q̄
 malū p̄positū et volūtas nō obligāt ad pe-
 catū nisi seq̄tur effect⁹. Itē asserūt. q̄ men-
 daciū nō ē pct̄s sine plurio. et ideo nō faci-
 unt p̄sciaz mētiri xp̄ianis et alijs natiōib⁹
 Itē asserūt aliud falsū documētū. q̄ licitū
 est vindicare iniuriā quācūq̄ m̄. Itē q̄ licitū
 est habere odio inimicū. et ledere quocūq̄
 modo ip̄s. Itē dictis et sc̄tis ducūt vitaz si-
 mulatā et fictā. maxie p̄tra xanos. Itē vl-
 timo tenēt q̄ totū p̄miū legis ē t̄p̄ale. et
 nichil credūt sp̄uale. Et sic p̄s q̄ ista doctrī
 talmudica hēt ortū a falsa doctrīa scribaz
 et fariseoꝝ. quā xp̄s increpat et execrat. ma-
 the. v. et. vi. et. xxiij. Itē obfuāt et asserūt
 tria alia betica et magis detestabilia docu-
 menta. Primo q̄ lex moysi ē inefnū dura-
 tura q̄ ad ceremonialia. Secūdo q̄ lex moysi

nō p̄mittit nisi t̄p̄ozalia bōa. Tercio q̄ mes-
 sias i lege et p̄phis p̄missus. nō erat v̄etu-
 rus nisi ad liberāduz isrl a captiuitate t̄p̄a-
 li et ad dādū bōa t̄p̄alia. Ex quib⁹ cōclu-
 dūt ibm xp̄m nō fuisse messiā. Et sic p̄s. q̄
 iudei moderni nil aliud obfuāt nisi tradici-
 ones falsas scribaz et phariseoꝝ. et talmu-
 distaz. et p̄ p̄ns doctrinaz hereticā p̄ xp̄s cō-
 dēnatā et reprobatā tanq̄ fermētuz corru-
 ptiuū legis et p̄phaz. Quequidē doctrina
 idō d̄z heretica et corrupta. eo q̄ tolit et ne-
 gat totā veritatē et v̄ez finē p̄ncipalr et
 finalr intētuz et expectatū i lege et p̄phis.
 Nā tota lex et p̄phe nil aliud clamabāt n̄c
 expectabāt nisi xp̄s futuz declaratoꝝ le-
 gis et p̄phaz. et futuz redēptōꝝ p̄ mortē
 et passioē. et futuz gl̄ificatoꝝ p̄ suā resur-
 rectioē. Et sic lex euāgelica nil aliud ē nisi
 veritas et finis vltimatus et intētus et desir-
 deratus i lege et p̄phis. Et idō dixit paul⁹
 in iudicio corā festo et rege agrīpa. vt p̄s.
 actū xxvj. Vñ ait. Auxilio aut̄ adituz dei
 vsq̄ ad hodiernū diē sto testificāo minorū
 atq̄ maiorū nil extra dicēs q̄ ea q̄ p̄phe lo-
 cuti sūt futura ēc. Et moyses. Si passibilis
 xp̄s. si prim⁹ ex refrectiōe mortuoꝝ. lumē
 annūciatur⁹ est ip̄o. Ex quib⁹ verbis apli
 p̄s. q̄ moyses et p̄phe nil aliud locuti sūt. nisi
 xp̄s passibilē p̄ n̄ra redēptiōe. et p̄ refrec-
 turū p̄ n̄ra gl̄ificatiōe. et annūciatur⁹ lumē
 et veritatē legis et p̄phaz. Et q̄ nil aliud
 extra legē et p̄phas annūciabat paulus et
 ceteri euāgeliste esse completum per xp̄s
 nisi ea que lex et p̄phe p̄dixerunt futura
 Ergo lex euāgelica nil aliud est nisi veri-
 tas legis et p̄phaz et finis intentus in eis
 Iudei ergo moderni auferentes et negan-
 tes a lege istam veritatem et vltimum fi-
 nem falsificant legem et prophetas. Et sic
 manent heretici et sacrilegi. Ex quibus pa-
 tet q̄ xp̄iana religio vere obseruat legem
 moysi quantū ad substantiam et essentiam
 et v̄itatē eius. Et p̄ p̄ns iudei moderni nillo-
 m̄ fuāt legē moysi p̄ publicatiōz euāgelij.

*Et proce quos moder-
 ni iudei voluerunt ob-
 uant :*

quia ceremonie quas observat iam sunt mortue et mortifere et false. postquam nil futurum tam significat. postquam fuit iam impletum. quod ante significabat. put declaratum est in quibus supra dictis questionibus. Et sic manent iudei cecii in sua obstinatione usque ad finem adventum christi. ante quem veniet helyas ad predicandum eis et declarandum eis veritatem legis moysi et prophetarum. Et tunc cognoscunt se esse delusos et ceptos. et sic convertentur ad dominum deum suum et deum regem et messiam suum. ut per 3a. in 19. et mala. in 19. et supra probatum est. Ex supra dictis est per 3a. quatuor sunt que retinent iudeos in sua obstinatione. Primo quia putant legem moysi perfecte iustificare homines. et esse semper duraturam et per consequens non ordinari ad alium finem et maiorem perfectionem. sed esse litteraliter intelligenda. cuius oppositum probatum est in prima et secunda questione. Secundo quia putant omnia in lege promissa esse temporalia. Tercio. quia putant quod messias in lege promissus non erat daturus bona spiritualia. sed tantum temporalia. et quod solum debebat eos liberare a temporalis captivitate. quia iam liberabantur ab omni peccato per opera legis. Et sic negant christus esse messiam. cuius oppositum probatum est in 19. et 20. questione. Quarto quia putant legem evangelicam esse contrariam legi moysi. et esse falsam et sacrilegam in sua credulitate et religione. cuius oppositum probatum est in quinta questione. Quamquam ignorantiam et cecitatem si reponerent ab oculis mentis. illico viderent veritatem et converterentur ad deum. Et hic dicitur unde est quod cum iudei viderent manifeste ista supra dicta esse vera per sacram scripturam legis et prophetarum. que non convertuntur. Ad hoc respondet sic plures dicitur est. quod scriptura veteris testamenti tota est velata velo ceremoniarum et enigmatum. sub quibus latet veritas evangelica. In cuius signum moyses ponebat velum sibi ante faciem quando legabat et promulgabat legem filiis israel ad exortandum. quod illa lex erat velata litteralibus ceremoniis sub quibus latebat veritas evangelica. quod velum christus debebat auferre in suo adventu. Sed quando scribae et pharisaei negaverunt christum coram pilato. et dixerunt. Sanguis eius super nos

et super filios nostros. tunc fuerunt obcecati sub illo velamine. et fuit eis maledictio cecitatis ante oculos mentis inflicta generaliter usque ad finem adventum. quia quando legunt moysen et prophetas se per habent illud velamen cecitatis ante oculos. Et sic non possunt cernere veritatem. nisi spiritu lumine illustrerentur. Quia cecitatem prout eis dicitur per 1. in 19. Obscurentur oculi eorum ne videant. et non intrant in iusticiam. id est veritatem tuam. Item per 1. in 19. Obceca cor populi huius et aures eius aggravavit. et oculos eius clavit. ne forte videant oculis suis. et auribus eius audiant. et corde suo intelligant. et convertantur et sanentur cum christo. Sed quia aliquid continue aut interpolatim baptizantur. tunc subdit. Sed adhuc declinatio etiam est ad ventum. quia multi baptizantur per successiones temporis. tamen non eodem fine. Nam tripliciter ex causa multum veniunt ad baptismum. nam quibus baptizantur violenter ut fugiant mortes. et quibus frequenter propter eorum scelera expoliantur ex commotione populi. Et isti vix aut raro sunt boni usque ad terciam generationem. eo quod late ter vocentur filios ritus iudaeos. Quibus autem veniunt ficte ad baptismum ut valeant cum christianis participare et ad negociationes et colligenda publica vectigalia et pedagia admitti etc. Et isti raro sunt boni usque ad terciam generationem propter eorum causas. Quibus autem multi pauciores veniunt ad baptismum. ex sola illustratione spiritus sancti per tractationem scripturas cum christianis. et isti coetero ymo sepe sunt boni cognoscentes veritatem scripturarum. Ceteri autem semper manent in sua cecitate propter maledictionem eis inflictam usque ad adventum helye ante finem adventum christi. Ideo nos christiani quibus datum est nosse misterium regni dei. agamus gratias domino nostro ihesu christo. qui ad cognitionem veritatis nos fecit pervenire. Qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

2
 115-116
 117-118
 119-120
 121-122
 123-124
 125-126
 127-128
 129-130
 131-132
 133-134
 135-136
 137-138
 139-140
 141-142
 143-144
 145-146
 147-148
 149-150
 151-152
 153-154
 155-156
 157-158
 159-160
 161-162
 163-164
 165-166
 167-168
 169-170
 171-172
 173-174
 175-176
 177-178
 179-180
 181-182
 183-184
 185-186
 187-188
 189-190
 191-192
 193-194
 195-196
 197-198
 199-200
 201-202
 203-204
 205-206
 207-208
 209-210
 211-212
 213-214
 215-216
 217-218
 219-220
 221-222
 223-224
 225-226
 227-228
 229-230
 231-232
 233-234
 235-236
 237-238
 239-240
 241-242
 243-244
 245-246
 247-248
 249-250
 251-252
 253-254
 255-256
 257-258
 259-260
 261-262
 263-264
 265-266
 267-268
 269-270
 271-272
 273-274
 275-276
 277-278
 279-280
 281-282
 283-284
 285-286
 287-288
 289-290
 291-292
 293-294
 295-296
 297-298
 299-300
 301-302
 303-304
 305-306
 307-308
 309-310
 311-312
 313-314
 315-316
 317-318
 319-320
 321-322
 323-324
 325-326
 327-328
 329-330
 331-332
 333-334
 335-336
 337-338
 339-340
 341-342
 343-344
 345-346
 347-348
 349-350
 351-352
 353-354
 355-356
 357-358
 359-360
 361-362
 363-364
 365-366
 367-368
 369-370
 371-372
 373-374
 375-376
 377-378
 379-380
 381-382
 383-384
 385-386
 387-388
 389-390
 391-392
 393-394
 395-396
 397-398
 399-400
 401-402
 403-404
 405-406
 407-408
 409-410
 411-412
 413-414
 415-416
 417-418
 419-420
 421-422
 423-424
 425-426
 427-428
 429-430
 431-432
 433-434
 435-436
 437-438
 439-440
 441-442
 443-444
 445-446
 447-448
 449-450
 451-452
 453-454
 455-456
 457-458
 459-460
 461-462
 463-464
 465-466
 467-468
 469-470
 471-472
 473-474
 475-476
 477-478
 479-480
 481-482
 483-484
 485-486
 487-488
 489-490
 491-492
 493-494
 495-496
 497-498
 499-500

Explicit tractatus de iudeos editus per Reuendissimum magistrum et dominum Jacobum per de valentia professum ordinis fratrum sancti Augustini sic non episcopus christopolitani impressus in eadem famosissima urbe valentie Anno domini Millesimo quadringentesimo octogesimo quarto.

Consumata et per acta expositione libri per se. Iterum fuit rogatus et excitatus per sacerdotes et devotos presbiteros ut exponeret cantica que in diebus ferialibus cantantur ad laudes. Ut maiori devotione per oraret. si ea que in ore usant. sane et fideliter intelligeret. Foris ergo devotio cupiens satisfacere suffragante diuino presidio. Non habuit motum expeditionis accedere tetraui. Et quod si sibi velit cantica ferialia investigare aggressus fuit. Et per incipiendo acanthico sum puerorum quod in laudibus vocalis officij et omnium festiuitatum recantatur.

Benedicite omnia opera domini etc. Hoc canticum in titulis. Canticum trium puerorum ananie/azarie/Misaelis In quo isti tres pueri in vitam omnia creaturas ad benedicendum deum. Procul tituli et canticum declaratione sunt duo prout da an quod ad expositionem canticum accedat. Primo quod ex causa et quod spiritu ducti et moti fuerunt isti tres pueri ad proficiendum et cantandum istud canticum. Secundo quod isti tres pueri non solum in vitam angelos et creaturas rationales ad benedicendum deum. sed etiam in vitam non solum omnes bestias et pecora que carere ratione sed etiam ignem et in brem etc. elementa et mineralia que non solum carent ratione. sed etiam sensu.

Quamuis ergo ad primum est aduertendum. put legist danielis scio quod postquam nabuchodonosor obtinuit totam monarchiam orientis. scilicet regnum assiriorum et persarum et meorum et caldeorum et totius syrie et postquam expulsa uerat et destruxerat ciuitatem iherusalem et templum et duxerat totum illum populum captiuum in babilone. tunc eleuatus in superbia fecit se adorari tanquam deum. ab omnibus regibus et principibus et populo sibi subditis. Et intercessit sibi statuam auream et collocauit eam in foro et fecit venire omnia genera menseorum ad cantandum et sonandum coram statua. Et tunc fecit edictum publicum per omnia regna sua ut omnes uenirent ad adorandum statuam eius. Et fecit fieri vastam fornacem ignis adorantis in alta parte fori. ut si quis pretempneret adorare statuam illico perceret

in caminum ignis adorantis. Tunc autem accusati sunt apud regem isti tres pueri iudei. scilicet de seie regio regum iherusalem de filiis captiuitatis que rex in domo sua familiares habebat. quod eodem regio rebelles pretempnerent uenire ad statuam adorandam. Qui cum a rege interrogarentur quare spreto regio precepto statuam non adorassent respondunt se non esse patos adorare nisi unum solum deum israhel qui fecit celum et terram. qui potest eos liberare de fornace ignis adorantis. Tunc rex repletus furore precepit eos ligatis manibus et pedibus. proci in fornacem ignis. Ignis uero probusit uicula eorum. corpora autem eorum non lesit sic uestes. sed soluti ambulabant laudantes dominum per medium fornacis ignis et profiteres peccata populi israhel propter que ille populus affligebatur in illa captiuitate. Et tandem angelus domini in forma uisus descendit de celo in medium fornacis et excussit flammam ignis extra fornacem et probusit omnes ministros regis circumstantes. Illos autem tres pueros non lesit nec pretristauit. ymo affuit sibi uentus ad modum rotis flatus. qui refrigerauit eos et expulit omnem calorem a fornace. Per quod decem misterium uidentur illi tres pueri in spiritu prophico qualiter filii dei debebat de scendere de celo in uterum uirginis. et absque lesione uirginitatis sumere carnes humanas ex ea et relinquendo eam uirginem deum et homo nasci ex ea. Et preuiderunt qualiter filii dei factus homo debebat liberare totum genus humanum de fornace ignis et captiuitate peccati. Et qualiter debebat liberare sanctos patres de fornace et limbo inferni. Et sic omnes illi tres uno spiritu prophico illustrati non solum per eorum corporali liberatione. sed per liberatione per christum uerbum in carnatum facienda quam in spiritu preuiderunt omnes tres uno ore agendo gratias de cantantur istud canticum in medio fornacis dicentes. Dominus deus patris nostrorum etc. uocem primum benedixerunt dominum. Et postea in uitarunt. omnes creaturas ad benedicendum dominum et agendum gratias. dicentes. benedicite omnia opera domini etc. Laudate et super exaltate eum etc. pro ut in hoc canticum continetur. Et sic per qualiter isti pueri non solum moti sunt ad faciendum hoc

.A.

.Triu puerorū.

facienda quā preuidant in spū p illā t̄p̄ales
 liberatiōz eoz. Sed tūc restat vidēduz de
 sc̄do quesito. s. q̄re in hoc cārico nō soluz in
 vitāt creatas rōales s; etiā irzōales ad b̄n
 dicendū deū cuz illa careāt rōe ⁊ soluz ho/
 mo sit redempt⁹ ⁊ libat⁹ p xpm. Ad qd̄ re
 spondef. q̄ d̄nq; vicerūt in spū illi tres pu/
 eri in illo misterio. Itaz p̄tio vicerūt miste
 riu; inuitatis diuinaz. p̄sonaz ī vna simpli
 ci ⁊ indiuidua substātia. p hoc q̄ ipi tres
 fuerūt in diuisi et in sepati in vna simplici
 et in diuidā fice vni⁹ veri d̄ni. Et iteo om̄s
 tres vno ore laudazūt deū. Secūdo preuice
 rūt in spū p̄phico misteriu; in carnationis.
 s. q̄lter filius dei. Sc̄da p̄sona ī trinitate de
 bebat asumere hūanitatē. in vitate supōiti
 per hoc q̄ vicerūt illum angelū descēdētē
 de celo ī forma viri. de q̄ postea dixit nabu
 co. videro quatuor viros solutos. et spēs q̄r
 ti filius est filio dei. Tercio preuicerūt miste
 rium n̄re redemptiōis v̄l̄is liberatiōis. s. q̄
 lter fili⁹ dei in forma homis debebat liber
 are gen⁹ hūanum a p̄t̄ua seruitute p̄cti ⁊ de
 manu ⁊ perpetua pena ⁊ igne ī f̄ni. per hoc
 q̄ ille angel⁹ in forma viri absoluit et p̄re
 git v̄nclā eoz ⁊ liberauit eos ab illo igne
 qui non lesit nec consistauit eos. Quarto p̄
 uident in spū p̄phico destructiō; fuzaz oīuz
 ydoloꝝ et consiliō; oīuz ī patoꝝ et princi
 pum r̄e et toci⁹ p̄p̄i gentilis ad fidem xpi.
 et per p̄ns preuidūt futurā libatō; eccie de
 p̄fectōe tyranoz q̄ quidē destructiō ydolo
 rum fuit sc̄ta p̄ conusionem magni constā
 t̄ni. Et hoc p̄uicerunt in spū illi tres pueri
 per hoc. q̄ nabuco. videris illum angli; q̄
 liberauit illos tres pueros decamio ignis
 ardentis h̄ntem spēm filiez filio dei. cominu
 it statuam aureā. Et publice laudauit deuz
 celi q̄ liberauit illos tres pueros. ⁊ confess⁹
 est eius oīpotentiaz et magnificēciam sup
 om̄s principat⁹ et potestates mundi. ut p̄
 danielis. iij. Quinto isti tres pueri manife
 ste vicerūt in sua liberatōe obedēciā oīuz
 creaturaz ad suū creatorē. et quom̄ om̄es

creafe nō solum rōales s; etiā irzōales obe
 diūt d̄ie volūtati. nam nō solū ille angel⁹ q̄
 erat creatas rōali⁹ obediuit diuine volūtati
 in quātuz descēdit de celo et libauit eos. sed
 etiā ignis illi⁹ fornaci; ⁊ naturaz suaz obe
 diuit deo in quātum suspēdit acciō; suā na
 turalem ⁊ nō cōbusit illos pueros nec conf
 stauit eos. Item ille vent⁹ roris flantis ad
 nutuz ⁊ volūtate dei descēdit de celo. et re
 frīgauit eos in medio ignis. Et sic ignis ⁊
 aqua ⁊ aer obedierūt diuine volūtati. Et n̄
 solum āgelī et celū ⁊ elemēta obedierūt de
 o in illo misterio. s; eī nabuco. cū toto suo po
 pulo eo q̄ laudauit ⁊ magnificauit d̄n; celi.
 et eduxit tres pueros de fornace. ⁊ p̄mouit
 eos et p̄cit eos rectores ī suo regno. Et sic
 illi pueri in sua libatōe manifeste vicerunt
 obedēciā; quā angli ⁊ celi ⁊ hoīes ⁊ om̄ia
 elemēta ⁊ elemētata fuerūt ⁊ gresserūt er
 ga suū creatorē ī illi libatōe. Per qd̄ missi
 um p̄uicerūt in spū p̄phico q̄m̄ om̄es create
 taz irzōales q̄ rōales debebāt xpo ebedire
 in suo aduētū et in n̄ra v̄l̄i redēptōe et xpi
 passione ⁊ refrectōe ⁊ ascēsiōe. ⁊ in secūdo
 aduentu ad iudiciū nam p̄uident q̄lter
 angli debebāt cātare gl̄ia in excelsis deo in
 sua natitate. et pastores ex p̄cepto angloꝝ
 erāt v̄l̄i ad adorandū ip̄s in p̄sep̄io. Et q̄lter
 noua stella debebat in celo apere et mago
 ad xps̄ adorandū dūce. Et q̄lter nō solū ce
 lum sed eī oīa elemēta xpi natiuitati⁹ debe
 bāt signa ostēdere. s. q̄lter nil⁹ egipti erat in se
 ptez alueos diuidēd⁹. Et q̄lter rome in cā
 po marcio fons o ley erat emanatus. Itē
 q̄lter bos ⁊ asin⁹ in p̄sep̄io debebāt sibi obe
 dire. Itē q̄lter mare ⁊ v̄l̄i debebāt sibi pe
 re et oēs egritudīes ⁊ infirmitates ⁊ demo
 nes ⁊ mors a suo nutu ⁊ cōspectu debebant
 fugē et cēde. Itē p̄uident q̄lter sol et luna et
 celi ⁊ om̄es stelle debebat dare signa in sua
 passiōe. Et in fern⁹ obedire ī sua refrectōe
 et sc̄toꝝ p̄uz libatōe. et om̄es celi ī sua ascē
 siōe. utm̄ aīfeste fuit ī p̄letū ⁊ visuz ab ap̄l̄e
 et om̄i ip̄lo. Et ita p̄ter p̄uicerūt isti pueri

al
 appetua

Canticum.

qualit' angel' & cell' & omnia astra & elemen-
ta. et elemētata & omnia create dabūt signa
obediēcie in i. ad uētū ad iudicium. Et iō
isti tres pueri i hoc cārico multiplici' i vitāt
omnia create ad laudādu' & bñdicēdu' dñi
f. q' create multiplici' possūt dñi laudare.
Nam iplici' possūt create deū laudare. vno
modo vocali'. et sic sole create rōales lau-
dāt deū. eo q' solus ipe hñt f. mōz. et sic lau-
dāt deū i vtraq' eccia. s. triūphāti' & militā-
ti. Scdo laudāt deū create excitatiue i quā-
ru' vestigiū iñitatis et vīe pfectōs lucet i
omib' creatis. Et sic omnia create tā in aīa-
te q' aīate & tam irzōales q' rōales excitāt
anglōs & hoīes ad laudādu' & bñdicēdu' dñi
in eis p' dñas pfectōs q' in eis lucēt. nam
angl' & hoīes p' tēplāco vestigiū iñitatis et
vīe vitatis & p' tēplāco silitudē' dñaz p'fec-
tōz q' lucēt i omib' creatis f. magis & min'
p'fctm laudāt dñi i omib' creatis. in quātū
bonitas artificis lucet apert' i artificiato sic
ait aristoti. xi. de aīalib'. Et sic omnia create
dñi laudare dñi in quātūz oñdūt silitudies
dñaz p'fectōz quas de' i eis inp'isit. & sic ex-
citāt anglōs & hoīes ad laudādu' & bñdi-
cēdu' dñi. put dñm ē pā. cxlvij. Tercio
dicunt nō solū rōales create. sed etiā irzōa-
les in quātū sup suam naturāz oñdūt obe-
dize dō in suis opatōib'. Et sic laudant dñi
māze rubiū qñ ad p'cussioz vīzge moysy fu-
it diuisus. & p'buīt iter filijs isrl'. Eoq' mo-
do obediūt deo & bñdixit deo petra qñ pec-
cussa p'lit aq' et ozeb & i' cefro. Itē aq' ior-
danis laudāunt & bñdixerūt dñi qñ obediē-
to deo reūse sē retrozuz ut petre sico transi-
rēt filij isrl' in rīaz p'missaz. Itē angeli & ce-
lū & elemēta & elemētata oīa laudāunt et
bñdixerūt dñi. qñ obediēto xpo dēdunt si-
gna sue natitatis. Itē venti & māze galilee
laudāunt dñi qñ obediūt xpo. Et iteo dī-
xerūt hoīes illi. Quis ē hic q' māze et vēti
obediūt illi. Itē qñq' pane' & duo pisces
laudāunt dñi qñ obediēto xpo fuerūt mlti-
plicati ad refectōz tott' ppli. Et sic infem'

et mors et omnia infirmitates laudāunt dñi
obediēto x'. Et sic est dicendū de omib' cre-
turis q' obediūt xpo i sua passione & ref-
rectōe & ascēsiōe & obediēt i i. aduētū. Ex
quib' p' q' triplici' create laudāt & bñdi-
cunt dñi. vno mō mētaliter & vocaliter & sic
conueit solis anglis & hoīb'. Scdo mō exci-
tatiue rēp'sentāto dñas p'fectōs excitāto
hoīes & anglōs ad laudādu' & bñdicēdu' dñi. Et sic cō-
uenit omib' creatis. Tercio modo obedi-
encialit' & sic etiā p'ueit omib' creatis i qñ-
tum nō solū in nat'alib' opatōib'. sed etiāz
supra naturāz obediūt dñi volūtat' i electis
t'p'ib' scdōz suaz ordinatā dñpōz. Istis ergo
trib' modis sup'dictis sūt tres pueri cū to-
ta eccia in vitāt & ap'lant omnia create ad
laudādu' & bñdicēdu' dñi. Nam vno mo-
do in vitāt omnia angelos & hoīes ut veni-
ant ad laudādu' & bñdicēdu' dñi mētalit'
et vocalit'. s. corde et voce & ope p' bñeficio
creatiois & gubernatiois & n'c redēptionis
et glificatiois. Scdo in vitāt omnia creatu-
ras tāz in aīatas q' aīatas & irzōales ut lau-
dent dñi excitatiue. s. ut rēp'sentāto silitu-
dies dñaz p'fectōz excitēt hoīes & anglōs
ad laudādu' dñi. Queq' in vitatio pot-
us dirigit hoīb' et anglis ut p'templentur
diuinas p'fectōs q' lucerēt in omib' creatu-
ris & laudent & bñdicat dñi in eis. Tercio
in vitāt omnia create. ut laudēt dñi obe-
diento sibi in opatōib' miracōsis sup' na-
turam. Et isto modo istud canticū partim
fuit p'pheticū. q' illi pueri nō soluz agebāt
grās q' omnia creature obediēto deo in li-
beratōe eorum. sed ad huc p'pheticē in vī-
tabant & excitabant anglōs & hoīes omnia
create ut obediēt xpo in suo aduētū &
miracōsis faciēdois. et darent signa sue na-
tuitatis et passiois. et obediēt sibi in sua
resurrectōe & ascēsiōe. et in suo i. aduē-
tu. Et sic ad oēs istos tres respect' ecclesia
cantat istud canticū in dieb' dñicis & festi-
nis. agēto grās p' bñeficio creatiois & gub-
natōis. et n'c redēptōis i q' oīa create xpo
A. z.

.Tritium puerorum.

obedierunt et fuerunt quasi strumenta in nostra re-
deptione. Et in vita easdem creaturas ut obedi-
ant christo in huius aduentu et in nostra glorificatione. Et
per hoc per responsio ad fratrem quatuor. Dicit ergo huius
habere tota intelligentia huius cantici. nec oportet
in maiori in eius expositione eo quod totum pertinet
in psalmo c. lviij. Et ideo ibi per eius literalis in telli-
gencia et expone. Sed ut fuerit forma eius spiritualis
expositionis. Dividit ergo hoc canticum in duas par-
tes principales. Nam per in vitam simul generaliter omnes
creaturas ad laudandum et benedicendum deum. Secun-
do in vitam singulariter et particulariter omnes crea-
ture diuisim et successively per dignitates et por-
tionis et naturas suas. Ibi benedicite angeli
domini domino et cetera.

Quatum ergo ad primum est per aduertendum.
quod benedicere unum scilicet est quod aliquid bo-
ni siue aliquam gratiam conferre siue gratificare et
sanctificare. Et sic maior benedicit minorem. puta
creator creaturas siue creaturas. Et sic deus bene-
dixit primis parentibus dicens. crescite et multi-
plicamini et replete terram. Et dominus in pisci-
bus maris etc. generaliter per et. quod tunc dicit eis uir-
tutem generalitatem. et dominus super omnia creata inferi-
ora. Item generaliter. quod deus benedixit diei sab-
bati et sanctificauit illum. id est ad opera sancta facienda
dedicauit. Et sic etiam episcopus benedicit ecclesias et al-
taria et ornamenta ecclesiastica. id est. dedicat ea ad
usum et opera sancta facienda et hoc in uocando
diuina potentia. Et sic etiam ex parte dei episcopus be-
nedicit populo in indulgentias conferendo tamquam mi-
nister dei. quod solus deus per se dat gratiam et gratifi-
cat et sanctificat homines. Juxta illud quod ait di-
ponite manus super filios israel. ego autem benedicam
eis. Et quod solus deus est ille qui gratificat et bene-
dicit et sanctificat per se. Item ait dauid psalmo.
Benedicat nos deus noster benedicat nos deus. et
metuatur eum omnes fines terre. Secundo modo be-
nedicere idem est quod comedere. aut beneficia re-
ferre et commemorare. aut per tribus beneficia eius re-
cepti gratias agere. Et isto modo minor. benedi-
cit maiorem et superiorem et creatura creatori. eius
omnipotentiam sapientiam et misericordiam et iustitiam com-
mendando et predicando. aut beneficia recepta et a

illis referendo et merito. aut per tribus beneficia
gratias agendo. Et isto modo per psalmo c. lviij. Dicit be-
nedicite deo domino. et omnia que intra me sunt nomi-
nate eius. Benedicite deo domino. et noli obliuisci
omnes retributores eius. Qui percipiat omnibus
iniquitatibus tuis que sanant omnes infirmitates tu-
as etc. Et isto etiam modo isti tres pueri in hoc can-
tico in vitam. appellat omnes creaturas ad benedi-
cendum deo creatori suo et ad gratias gratias
per beneficia creatoris et gubernationis et conser-
uationis. eo modo quo super dictus est. Et quod illi loquuntur
non solum in persona sui per illa temporalia libertati-
one. sed etiam in persona totius ecclesie per generali re-
deptione. Item ecclesia cantat hoc canticum in vi-
tando omnes creaturas ad benedicendum deo unde
ait. vos omnia opera domini. tam in uisibilia quam in-
uisibilia. supra et in fertora benedicite domino eius
omnipotentiam et sapientiam et misericordiam. et ceteras perfectas
per comedendo et predicando. Secundo beneficia uobis
ab eo collata commemorando. Tercio per tribus benefi-
cium recepti gratias agendo. Et sic laudate et super
exaltate. id est. longe lateque in secula comedat et ex-
altatum. proclamante. qui dicat unumquodque uirum lau-
det et super exaltet dominum in ordine suo et secundum naturam et per
uirtutes suas. puta rationabilia et intellectualia laudent
dominum mentaliter et uocaliter. cetera autem laudent dominum. id est.
excitent homines ad laudandum dominum diuinas perfectas
omnino. Et laudent dominum in miraculis et obedientia
Et per et. aduentu christi super naturam signum demonstrato
Benedicite angelis deo etc. hec est in per principales in
quod spiritualiter et diuisim omnia genera creaturarum in vitam ad
benedicendum et laudandum dominum. Et hoc unumquodque in
ordine suo in completum assumptis per comedendo ad
infecta. usque ad homines qui est finis omnium creaturarum
corporum. Et ideo per in vitam angelos et corpora cele-
stia. Secundo in vitam ignem et aere et omnia me-
theorica que in aere generantur. Tercio in vitam
terram et aquam et omnia que in eis generantur. Quarto
spiritualiter in vitam populum dei. Secunda ibi benedicitur et
ros duo. Tercia ibi benedicitur terra dominus. Quar-
ta ibi benedicitur israel.

Quatum ergo ad primum dicit. o vos angeli
domini. benedicite deo agere gratias. Pri-
mo per beneficio creatoris. quod tenetis primum gra-

vñ i ordine creaturaz. Scdo qz fuistis p g'iaz
 p'fuaat. ne cū de moib' apostatici' cadeti'
 Et sic laudate z sup exaltate eū in sc'ia non
 soluz p bñficio creatiois. sed etiā p bñficio
 redēptiois. qz in x' fuso fuistis redēpti et
 gratificati i quātū ē ad bere et obedire ab
 inso de creuistis. Ideo qñ venit xp' in car-
 nem bñdicite et laudate z sup exaltate euz
 in sc'ia ē mīstrāto et obediēto et in sua na-
 tuitate. gl'ia īexcellis canento z mago' ad
 ipm acozāduz dirīgēto z i oīib' mirac'is
 sibi mīstrāto z i sua paioe totā f'zā comouē-
 to et vectes ferreos z portas ereas infer-
 ni ante ipz p'fringēto. Et in sua refrectioe
 lapidē ab ostio monumēti apiēto z custo-
 des extenēto. z refrectōz mīserib' anūciā-
 to. et in sua ascēsiōe cuz nobli pōpa ipm tā-
 q' dñm in celo recipiēto. Et in i' suo adue-
 tum ātixp'z p'mēto. et celū et oīa el'nta co-
 mouēto. et oēs mortuos ad iudiciū vocā-
 to. et finalit' diaboluz. cū oīb' suis secatib'
 in ifernū p'cipitāto. Item vos oīs celi bñ-
 dicite dño et laudate et sup exaltate euz in
 sc'ia. Et p' celum empireū emitat illū suauit'
 sim'z feliciss'z splēcorē ad gl'iaz oīuz b'oz.
 Scdo cuz certis cellis mitat suā in fluētiam
 et vtutem ad esse et p'fuaatōz oīuz istoꝝ in
 ferioꝝ. Et nota q' in q'lib' vsu repetit' li lau-
 date et sup exaltate eū in sc'ia. Item qz celū
 cristallinū siue aq'z ē p'mū mobile sup pol-
 os mūdi tribēs secū oīs celos in feriores
 ab oriēte in occidētem p'plēs g'iz suū i xx.
 iij horis. Ideo spāl'z in vitat ipm ad laudā-
 dum dñm dicēs. Bñdicite aq' q' sup celos sūt
 dño. et cāf mutāto p'one p'figām q' d'r sy-
 neptesis. S'z qz angl' siue in illie de ordine
 virtutū mouēt celos ppter dñm amatum z
 residatum. ut d'r xij methaslice. et d'c'm ē
 p' c'ij. et. cxlvij. Ideo subdit. bñdicite oīs
 virtutes dñi dño. Et i' illig'it etiā p' vtutes
 oīs in fluentias q' celi p' suū motuz mītūt
 in hec in ferioꝝ. Item seqtur bñdicite sol
 et luna dño. bñdicite stelle celi dño. i. p'fe-
 ctōs aco vō collatas oñdēto et x' i vtroqz

aduētū fulēto z obeblēto zc. L'itera ista ē
 clara iteo nō oportet i morari. qz faz ex po-
 sita est p' c'ij. z cxlvij. ¶ bñdicite imbez.
 Dic in vitat aerē z oīa metheorica q' in eo
 gnānt. De q' tractat a'z p' et ij. Methe-
 oz. Unde i vitat oīa ista ad bñdicēto et
 laudādu dñm. p' virtutes et p'fctōz q' d' i
 sua creatōe p'tulit oñdēto. ut hoies exitēt
 ad laudem dei. Scdo ut oīa ista fuiāt z ob-
 ediat x' in utroqz aduētū put d'c'm est. v'c-
 cit ergo. bñdicite imbez et ros dño. eo qz
 gnānt in aere ad fuitutē z vtilitatē. n'faz.
 bñ oīs sp' d' dño. et intelligit per sp'z oēs
 v'ctos et d'ferētias eoz. bñ. ignis et est'.
 i. elemētū ignis. et calor solis z stellaz. Et
 iteo subdit bñdicite f'ig' z estas. Et in illi-
 git etiā p' ista. q' tuoz t'p'ra āni. i. ver z estatē
 et hyemē. Et subdit bñdicite rozes et pru-
 na dño. bñdicite gelu et f'igus dño. eo qz
 ista gnānt in hyeme. Et subdit lux z tene-
 bre bñdicite fulgā et nubes dño. eo qz ista
 gnānt nō soluz in hyeme. S'z etiā i estate.
 Oīa aū ista duplicit' laudāt dñm. Vno modo
 suas vtutes oñdēto. Alio in deo in vtroqz
 testamēto obediēto in mirac'is faciēdis
 p'out d'c'm ē. ¶ bñdicat f'ra zc. Dic in vi-
 tat f'raz cuz oīib' q' in ea gnānt ad laudā-
 duz dñm. eo qz f'ra est mater oīuz gnābilium
 et corruptibiliū. Et recipit a celo oīs acti-
 uas in fluētias excitātes rōs seiales in p'ri-
 cipio ipi f'ze in d'itas ad vtilitates hoīnz et
 oīum alium. Ideo ait bñdicat f'ra dñm zc.
 Sed qz tota dispō f'ze p'sistit i mōtib' z col-
 lib' et vallib' z cāpis declinib'. p'ut d'c'm ē
 p' c'ij. Ideo subdit bñdicite mōtes z col-
 les dño. S'z qz f'ra sic despoita potest recip-
 e in fluētias a celo. z ex suis rōib' seialibus
 geriare plāta' z arboꝝ z oīa mīnalia. Ideo
 subdit. bñdicite unūsa g'mināta i f'ra dño
 i. plāte z arboꝝ et oīa mīnalia. Sed qz ex
 mōtib' oriunt' p' f'otes. et ex fontib' fiūt
 flumia decurēta p' valles z cāpos decliues
 Et ex flumib' gnānt' z fiūt maria q' sūt p'g-
 gatōs aq'z. Ideo subdit. bñ f'otes dño. bñ.
 .A.3.

. **T**erciu pueror.

Maria et flua dno. Sz qz adu fluinu z ma
 rium et stagnoru genant oia gena pisciu?
 put da ptulit a principio adu illaz vrtutem
 genatiua et nutritiua et pfuatiua piscium
 Jdo subdit. Bne cete et oia q mouetur in
 aquis dno. Sed qz aues et oia volatilia vi
 uunt in aere. ido subdit. Bne omis volucres
 celi dno. Sed qz deus creauit omis bestias
 in sexta die z: oia peccora q gradunt z vi
 uunt i tra. Jdo subdit. Benedicite oes be
 stie z peccora dno Sed qz ultimo creat e
 homo z oia genabilia z corruptibilia facta
 sunt ad vsuz et vtilitate hoium. qz plare cre
 ate st ppter aialia z ad cibū aialiu z omia
 mineralia z plare et aialia facta st ad vsuz
 et fuitutem hominū. eo qz sum nos finis
 omiu ut inq aristot. ij. de aia et ps. cxlvj.
 dz qz de opt celi nubib et pat tre pluuiā
 qui pducit i motib fenū et erbam fuituti
 hominū zc. Jdo subdit. Bne filij hominū
 dno. Quasi dicat. o filij hominū bene dno
 qz p ceteris obligai age grās deo. Primo
 quia ad ymagines ei vos creauit et aiam
 rōales z aptā ad felicitate dedit. z oia alia
 ppter vos et ad fuitute vestra creauit. et
 carnē sumēto vraz hūaz nafaz nobilitauit
 et p vob fuit mortu et passus. et sic vos a
 peccati fuitute recemūt. et finalit vos i ce
 lo collocabit. g p ceteris laudate eum cor
 de et lingua et opere. Benedicat israel
 dnm zc. Quia sup oia creata simul cum
 hoib iuitauit ad laudes dei ut agāt grās
 pro oibus beneficiis receptis. Nunc autez
 specialit iuitat pplm di vtriusqz testamētī.
 eo qz specialit voluit ipm elige ad cultum
 vere latric. et secreta celestia p successioez
 tēporū fm suā misericordiam manifestare.
 Jdo ait. Benedicat isrl dñz p ceteris agēto
 grās ppter maiora et spalia beneficia rece
 pta. et laudet et inprexaltet eum in secula.
 Sz qz i hoc ppo due st pdiciones fidelū
 Primo sacdotes z ministri q administrant
 diuina ad cultū di. Jdo subdit bne sacdotes
 dñi et bne fui dñi. Sed qz in scdo

gradu st omis x fideles ppares et layci. ido
 subdit. Benedicite sps. i. hoies spuales et n
 carnales. et aie iustoz dno. bne scfi et hūi
 les corde dno. Sed qz isti tres pueri pccat
 recepūt beneficiū libatōis de camino ignis
 ardentis. p qd pnterūt i spū mystium in
 caritōis et nre redēptōis. Joco spalit exci
 tarūt se ipos ad benedicēduz deū p tantis
 beneficiis grās agēto dicētes. Benedicite
 Anania azaria misael dno laudate z super
 exaltate eū i scda q eruit nos de inferno z
 saluos nos fecit de manu mortis. z libauit
 de medio ardentis flāme. et de medio ignis
 eruit nos. Confitemini dno qm in etnum
 misericordia ei. Bne omis religiosi dno deo
 deoz. laudate z cōfitemini ei. qz i omi scia
 misericordia eius. Duc usqz dixerūt pueri.
 sed ecclia imponit duos versu loco gloria
 patri. i. bndicam ptes z filiū cū sancto spū
 laudem et sup exaltem eū i scda. bndict
 es dñe i firmamēto celi zc. Sed ex ver
 bis istoz triū pueror ostēdit qz ipi nō so
 lum agūt grās p illa tprali et corporali li
 beratōe de illo camino ignis ardentis. qñō
 dicūt benedicite anania azaria zc. qui libe
 rauit nos de medio ardentis flāme et de me
 dio ignis eruit nos. Sed p z pncipalit lau
 dat xpm deū et hoiez et agūt grās p bne
 ficio genialis redēptōis et libatōis de infer
 no et morte etna. p hoc qd dixerūt. bene
 dicite dno q eruit nos de inferno. et salua
 uit nos de manu mortis. Et sic pz qz egerūt
 grās de beneficio icarnatōis et vltis redēp
 tōis quā pnterūt i spū p xpm faciendam.
 Et sic pnterūt etiā libatōez ecclie futurā
 de psequitōe tyrānoz. put dēt3 ē. Et ad hūc
 respectū et pposituz et ppter oia supdicta
 istō canticum canit ecclia i officio matuti
 nali. Et ideo aduertat sacerdos cum in offi
 cio canonico inuitat omnes creaturas ad
 laudandum deum in hoc cantico vt habe
 at respectum et dirigat mentem et inten
 tionem ad omnia supradicta.

Canticum.

Confitebor tibi dñe. quñ irat⁹
ca m̄. Hoc caticū cātaf i lau/
dib⁹ sc̄de ferie qđ cecm̄t ysa
pp̄ba i p̄sonā to⁹ ec̄ie x̄ ysa. xij
No cui⁹ irelligētiā duo s̄t v̄idēda. Primo
v̄nce sump̄sit causaz ysayas ad cantandū
hoc canticū et de motu pp̄bandi. Secundo
v̄idēda est māria de q̄ ē hoc canticū.

Quantū ad primū ē p̄ notandū; pro
ut dicit̄ ē i p̄logo expōitōis psal̄m̄
tractatu i. qđ in̄ ceta q̄tuor s̄t necessaria i
om̄i pp̄bia. s. visio ⁊ oblectū in q̄ represen
tatur myst̄ium pp̄bicū ⁊ lumē pp̄heticum
ad interptandam visioēz. qđ intelligentia
op⁹ ē i visioē. Daniel. xliij. q̄rto qđ mitaf a
deo sp̄e pp̄beta. quia aliter non diceretur
pp̄ba nisi haberet istas q̄tuor p̄ditōes. per
ista ergo q̄tuor ysayas oñdit se esse veruz
pp̄ham. V̄nce cap. sexto dicit. Vidi dñm se
dentem sup solium excelsum ⁊c. per qđ se
ostendit habuisse veram visionem et v̄z
oblectū. Tercio ostendit se esse a deo missū
cum subdit infra. vate et dic populo huic.
Quarto ostendit se habuisse verum lumē
pp̄heticū et sup̄natale. cum vn⁹ de scraffin
purgavit labia eius ⁊c. Secdo est notan
dum. qđ d̄s ad duplicem finem mittebat
pp̄bas ad illū ppl̄m. Primo et immediate
ad annūciandum scelera et peccata et puni
tiones illi⁹ ppl̄i. ut metu cominatōis puer
terent ad deū. Et ad annūcianduz libatōez
fufam si puer̄ent. vltimat⁹ autē finis sed
principalit̄ intent⁹ erat ad p̄nūcianduz ge
neralē redēptōez toti⁹ generis hūani futu
per aduentū x̄. Et idō pp̄ba p̄ter duplex
lumen pp̄bicū p̄uidebat in sp̄u futuram re
demptionem et libatōnem gen̄is humani
per libatōez tēporalē illi⁹ ppl̄i. p̄nt sp̄s sc̄s
inspirabat mentez pp̄be et etiā p̄nt d̄s loq̄
batur ip̄i pp̄be doctrinalit̄. ut patet i textu
et scrip̄ta pp̄baz. Et sic ysayas tripl̄citer
p̄uidit fufā miseria de x̄ ⁊ ec̄cia. Primo
per ymaginariā visioēz. Et sic vidit dñz se
dentem. Secdo p̄ gesta p̄tingētia i illo ppl̄o

Et sic p̄uidit expollatōez inferni p̄ expolla
tionem samarie ut patebit. Tercio p̄uidit
futura mister̄i p̄ familiarē doctrinaz et lo
quutionem d̄i et angloz ut patebit. vñ cap
¶ Tercio ē notandū sc̄bz augustinū p̄ ad
uersariū legis ⁊ pp̄baz. qđ qđ mister̄iuz in
carnationis et nostre redemptōis. et glori
fficationis fuit maxmū et ineffabile et in
conp̄hēnsibile. Idō oportuit ut multis figu
ris et mister̄ijs et exemplis et modis. et p̄
multos pp̄bas p̄diceret et p̄noscicaretur
ut redder̄ p̄babile ⁊ credibile ap̄d mūdū
Et idō ysayas qđ inter ceteros pp̄bas potius
texuit euāglicam ystoziam de x̄ qđ pp̄biam
nō vna sola reuelatōe s̄ visioē. ⁊ pluribus
visionib⁹ et exemplis p̄uidit et p̄dixit
mister̄ium incarnationis x̄ et n̄re redemp
tionis. cuius visio et pp̄bia semp̄ p̄cessit de
imp̄fecto ad magis p̄fectū et magis clar
Secdo qđ lumen pp̄heticū ē augebat i visio
nibus et reuelatōib⁹. Vñ sc̄bz cōem opi
nionē p̄ma visio ⁊ reuelatō fuit i p̄ncipio
sue legatōis. ysaye. vj. qño visioē ymagi
naria vidit dñm sedentē sup solium excelsum
et eleuatū et plena erat v̄m⁹ a magestate
ei⁹. et ea. i. s̄mbzle ⁊ vestimenta q̄ sub ip̄o
erant replebant templū. Et dno seraphin
stabāt sup illud tēplū et clamabāt sanctus
sanctus. sanctus dñs d̄s sabaoth. plena est
om̄ia t̄ra gloria ei⁹ ⁊c. p̄ qđ mister̄iū p̄uidit
ysayas i lumine pp̄bico totuz mister̄ium
trinitatis p̄sonaz. in vna substātia et essen
tia. Idā p̄ dñz sedētes p̄uidit p̄sonā p̄is. et
p̄ duo seraphin intellexit filiū et sp̄m sc̄m
et p̄ tēplū intellexit hūanitatē x̄ quā ūbuz
assūpsit p̄sonalit̄. et p̄ hoc qđ dixit ter sc̄s
intellexit tres p̄sonas d̄iaa. et p̄ hoc qđ vi
xit dñs d̄s exercitūū intellexit. qđ ille tres
perone s̄t vn⁹ sol⁹ d̄s ⁊ dñs s̄baliter. Et p̄
hoc qđ vn⁹ de seraphin volauit et mūdauit
labia ysaye. itell̄xit qđ sc̄da p̄sona trinitatis
debebat i hūc mūdūz volare p̄ incarnationēz
et peccm̄ toti⁹ mūdūz purgare. Et p̄ hoc qđ
dominus dixit excecā cor populi huius ⁊c
¶ 21.4.

Prebixit qlit pps iudaye erat obcecādo i
 sua obstinatōe et malicia ne possz ap̄hēde
 nec crede missiuz icarnatōis z nre redem
 ptōis. et qm̄ debebāt xp̄s repudiare z cru
 cifige. s; p qd̄ subdit adhuc decimatio zc.
 Preuidit qlit vna par' minor illi' p̄li erat
 xp̄s recepta et sequa. S; ista visio fuit ipsi
 ysaye aliq̄lit obscura. s; p'ea d̄s reuelauit
 ipsi ysaye misteriu icarnatōis magis clare
 et disticte. In cap' seq̄nti. vñ cū acaç time
 ret rasis regē syrie z facee filium romolte
 regē samarie veniētes p̄ jehrlz z iudeā. d̄s
 misit ysayā ad acaç. dicēs ne timeret illos
 duos Reges. ymo libaret ab eis. S; cum
 acaç nō crederet. dixit ysayas ex parte dei
 acaç pete signū a dño deo tuo i pfundū in
 ferni siue i excelsuz sup. Cui dicit acaç n̄ pe
 tā z n̄ tētabo dñz. Tunc dicit d̄s p ysayam
 Audite g' tom' d̄s. Ecce v̄go p̄cipiet et pa
 riet filiu z vocabz nomē ei' hemanuel zc
 q̄i dicat tu n̄ vis crede q' d̄s absq; alio au
 xilio humano te pōt libare de manu istoꝝ
 duoz regū. nec vis pefe signū. S; ego vo
 lo pbare q' d̄s faciet maius op' q' istud z
 mai' signū q' istd. qd̄ erit signū i celo et i
 trā z i inferno. Itaq; qd̄ v̄go de como d̄s
 p̄cipiet et pariet filiū et vocabz hemanuel
 qd̄ interpretat nobcū d̄s. i. q' erit d̄s z hō. s.
 de iūct' nbcū assumēs n̄az hūanitatē. Et
 iste libabit gē hūanū z expoliabit infernuz
 Et sic faciet signū i inferno z ascēdet ihūsa
 tor cū illa p̄da i celū. z sic faciet signū i celo
 Ecce g' qm̄ jā fuit reulatū missiū icarnatōis
 ysayae magis clare z disticte. Itē cap'. vñ
 fuit s̄ reulatū hoc missiū icarnatōis m̄gi
 clare z disticte. cū dicit d̄s ysaye. Sume tibi
 libzū grāce. z scribe i eo stilo hoīs. velocit'
 spolia. det̄he cito p̄da. Et accessi ad p̄phe
 tissaz. z p̄cepit et pepit filiū. Et dixit dñs
 ad me voca nomē ei'. accelera. spolia. de
 trabe. Ifestina p̄dari. Quia añq; puer sciat
 vocare patrē suū z matrē suā aufferet for
 titudo damasci zc. q̄i dicat d̄s. Ego accessi
 ad p̄phetissaz. s. v̄ginē mariā v̄tute sp̄s sc̄i

illustrāto z obūbrāto et ex puri' sanguib'
 corp' pueri x̄ disponēto. q' d̄s v̄go p̄cepit
 sola v̄tute sp̄s sc̄i. et pepit filiū. z vocabz
 velocit' accelera spolia det̄he cito p̄dare.
 qz celerit' z i instāti formabz i v̄to v̄gineo
 et spoliabit infernū z det̄het p̄dā atiqnā et
 ducet i celū. qd̄ d̄s misteriu erit figuratū
 p expoliatōez damasci z samarie. Quia sic
 p' modicum t̄p'. Rex assyrioz expoliavit
 damascū z samariā. Ita i t̄p're statuto a d̄o
 incarnabit v̄bu; eternū. et expoliabit iser
 num et p̄sternet oia ydola mūdi. Ecce qm̄
 g' p expoliatōez damasci et samarie p̄uidit
 ysayas expoliatōez inferni zc. ¶ Quarto
 aut' magis clare z disticte fuit reuelatum
 ysaye misteriu icarnatōis z regni v̄lis xp̄i
 Vñ cap'. ix. ait p' t̄p're aleviata ē trā z abulō
 et neptaliz zc. z i illa paruul'. n. nat' ē n̄b
 et fili' dat' ē n̄b. et fact' ē p̄ncipat' sup hu
 merū ei'. Et vocabz nomē ei' admirabilis
 p̄siliari'. d̄s fortis. p̄z fufi sc̄i. p̄nceps pacis
 multiplicabz ei' impiū. z pacis n̄ erit finis
 Sup soliu d̄s et regnū ei' zc. Ecce qm̄ jay
 magis explicauit p̄sonam z regnū x̄ fufi.
 ¶ Quito tādē m̄to clar' explicat ḡnonē
 x̄ f̄z carnē z sapiāz et p̄dicatōez. z datōem
 legis euāglice et mirac̄a. et mortē et sepl'
 turā z refrectōez x̄ glosaz z vocatōez. z cō
 gregatōez oīuz fidelīū et gētiū i vnā fide
 vt p̄z p totū. xi. cap'z vbi magis v̄z texere
 ystoriā euāglicā q' p̄phetiaz. ¶ Itō g' hitis
 dicit d̄s ipsi ysaye. q' p' q' oēs iste p̄b̄ie z re
 uelatōes z visioes fuerit implete i aduētū x̄
 Tūc ecclia x̄ agēs grās de oib' sup̄dictis.
 .s. de beneficiō icarnatōis z legis datōis et
 nre redēptōis et refrectōis cātabit hoc cā
 tīcū euāglicū. s. Cōfitebor i dñe qm̄ irat' es
 m̄. p̄sus es furor tu' z p̄solat' es me zc.
 Ex qb' p̄z p vñ hēt cām ysayas cātāvi hoc
 cātīcū. qz ex reulatōib' z p̄missiōib' s̄ factis
 de x̄ fufi et de redēptōe toti' genis hūani
 Secdo p̄z q' istd cātīcū n̄ solū ē p̄b̄icū; s; et
 euāglicū. eo qz d̄s dicit ipsi ysaye. Et dice' in
 illa die. i. i die gr̄e qm̄ hec fuerint impleta

Canticum.

per aduentum xpi. dices confitebor tibi et c.
 In q̄ dōem cātico itroducif ab loq̄nduz nō
 solū ysayas. ymotota eccia x̄ agēs grā dō
 eo q̄ in pleuit oīa p̄missa et reulata ysaye.
 ap̄ncipio lib:ī usq; ad hoc. xij. caplm. de xpo
 redēptore et eccia redēpta. In q̄ cātico. 3.
 facit. Nā p̄ agit grās p̄fiteō dīaz mīaz. q̄z
 de oñdit erga gen? hūauz p̄ suā i carnatōz
 et passioz. Secdo p̄fitef dīaz largitatē enu/
 merāto fruct? sui aduēt? et passiois. Vbi e/
 nuūrat bñficia q̄ recipi? i x̄ aduētū. Terci
 o exortā et excitat spāl: i bñz ad agēdū gra/
 cias. eo q̄ in ea xps opat? ē missiuz n̄e re/
 dēptōis et salutis. Secda ibi haurietis aq̄s.
 Tercia ibi exulta et lauda etc.

Quātūm ḡ ad p̄mū dicit. ysayas in p
 sona eccie et totī? copis mistici i illa
 die. i. in t̄p̄e gr̄e. qm̄ oīa sup̄dca in reulata
 et p̄missa. fuit ipleta. i. p̄ q̄ illa v̄ga de ra/
 dice iesse. i. ūgo in de gr̄e iesse et dō fuit e/
 gressa. et ip̄a ūgo p̄cepit ex ope sp̄ sc̄ri. Et
 peperit filiū. i. i bñz xps vocatuz emanuel .i.
 dñi nō p̄ carnē vnitū. Et p̄ q̄ iste pul? vo/
 cat? admirabilis de? fortis et p̄nceps pacis
 fuit nō dat? et nat?. Et p̄ q̄ iste flos de radi/
 ce iesse stetit i cruce i signū oīuz iplōz. et se/
 p̄cruz ei? fuit ḡhosuz p̄ refrectōz. Et p̄ q̄
 fuit ipletū missiuz n̄e redēptōis et repati/
 onis hūae. sic p̄missuz est in isto. xi caplo. et
 in oñib? p̄cedētib?. Tūc agēdo grās p̄fite
 bor tibi dñe nō solū p̄fessioe fidei. qm̄ iūfica
 sti et ad iplisti qd̄ p̄missisti et m̄ reuelasti / s;
 etiā p̄fitebor tibi p̄fessioe laudis p̄tātis bñ
 ficio receptis. qm̄ tu in p̄ncipio irat? es m̄
 qm̄ adam peccauit. qz tūc afacie tua me p̄/
 tecisti. et de illa paradiſo deliciaz. expulisti
 et ad duplicem mortē dēstinaſti. et sic in ci/
 di in latrones q̄ me bonis gratuitis expoli/
 arūt et in corpore et anīa sauciarūt. Et gra/
 tibus vulnibus afecerūt et sic semi uiu? re/
 lictus in hac lacrimarum valle vltza q̄nq;
 millia annoz. expectando medicum sacui i
 firmus et egrotus. Sed licet per tot tem/
 pora fueris michi iratus. Tamen nunc cō/
 uersus est furor tuus in benignitatem. Et

misericozdiaz filium tuum mitenco meo/
 cum michi expectatum et promissum. Et
 sic consolatus es me per ipsum. Vñce causa
 quare consolatus es me est ista. Nam ecce.
 i. iam adest ihesus christus qui est deus sal/
 uator meus michi totiens p̄missus ad sal/
 uandum. quia ideo dicitur ihesus. i. salua/
 tor. quia saluum faciet populum suum a/
 peccatis eorum. Mathie primo. Et ideo de
 inceps ambulando in lege libertatis et iu/
 stificationis fiducialit. agam opera legis
 euangelice que in mediate. Et per se liber
 ant a peccato et conferunt gratiam gra/
 tificantem et iustificantem ad vitam eter/
 nam. Et ideo ultra non timebo diaboluz sic
 membra eius. Nam in lege euangelica. sūt
 tot auxilia et arma contra diabolū ad re/
 sistendum et sanandum ex omni parte. qz
 amplius non timebo ipsum. Et sic fiducia
 liter et cum firma spe agam et operabor.
 qz non timebo penas inferni nec perpetu/
 am captiuitatem. Sed illico post hanc vi/
 tam in virtute sacramentorum euolabo in
 vitam eternam. Et sic non timebo captiui/
 tatez. diaboli sub qua fuit totum genus hu/
 manum usque ad passionē christi et resur/
 rectionem de qua captiuitate fui liberatus
 per ipsum christum. Et benedico qz fiducia
 liter agam et non timebo diabolū. Qz
 ipse dominus ihesus christus est fortitudo
 et laus mea et factus est michi in salutem
 per mortem et passionem et resurrectionē
 Nam per mortem et passionem et resurre/
 ctioz me saluauit. per quam passionem su/
 perauit diaboluz et triumphauit de ipso et
 liberauit me de eius potestate expolianto
 limbum inferni. Et sic ipse christus fuit
 fortitudo mea. Et etiam fuit fortitudo mea
 quia per ecclesiastica sacramenta me forti/
 ficauit et armauit contra diabolū. Et ideo
 non solum christus est fortitudo mea. sed
 etiam laus mea. quia teneor ipsum lauda/
 re. quia factus est michi in salutem me re/
 dimēdo. Et nō solū i bñz x̄ ē la? n̄a i q̄ntū te
 neor ipm̄ laudare p̄pter beneficia recepta.

Sed etiam est laus mea in quantum per ip[su]m
 sum laudatus et honoratus et beatificatus.
 Quia nomen xani quod habeo pro eum. est nomen
 dignitatis et laudis et honoris et felicitatis.
 Et sic ipse est laus mea et honor meus.
 quia quicquid boni habeo. ab ipso habeo.
 ¶ Deinde cum dicit haurietis aquas et cetera. In vi-
 tat omnes gentes mundi ad recipiendum christum et
 legem euangelicam cum fructibus suis. Ad cuius in-
 telligentiam est notandum quod tres sunt generales fructus
 legis euangelice. scilicet gratia sacramentorum. per quas
 sanamur et reficimur. Et fides articulo-
 rum per quam omnia miseria credimus et cognoscimus. Et co-
 cina et obsequia preceptorum et consiliorum per quam
 simul cum fide articulo-
 rum reglamur et iustifica-
 mur. Et ideo propheta exortat omnes gentes. ut reci-
 piant istos tres fructus euangelicos. et per omnes re-
 cipiunt christum et legem euangelicam. Et per exortat. ut
 recipiant gratiam sacramentorum. Unde quod dixit
 super quod christus factus est nobis in salutem per suam passionem
 et quod ecclesiastica sacramenta. superflua virtute et flu-
 xerunt ex passione et dominique vulneribus christi. Item
 subdit. o vos omnes fideles et omnes gentes haurietis. id est hauriete et sumite in illa die aquas sa-
 cramentales de fontibus. id est de dominique vulneribus sal-
 uatoris. quod ex illis dominique fontibus et vulneribus flu-
 ent septem ecclesie sacramenta. Nam exire per fluit
 aqua baptismalis et aqua penitentialis. et virtus exterioris un-
 ctionis. et vltima virtutes omnium sacramentorum. et
 fontibus huius saluatoris fluit omnis aqua sapientialis.
 Et ideo omnes scientes venite ad hauriendum istas
 aquas que sanant ab omni infirmitate. et refrigerant ab
 omni calore peccati. et reficiunt perferendo gratiam in
 penitentia et gratiam in furore. ¶ Deinde cum subdit. Et
 dicetis in illa die et cetera. In vitat omnes ad reci-
 piendum fide articulo-
 rum euangelicorum. id est ut credant
 misterium trinitatis et incarnationis. et predicato-
 nis et miraculo-
 rum operatio-
 nis et passio-
 nis et refrecti-
 onis et ascensionis. et euangelice publicatio-
 nis et cetera. Item dicit. o vos apostoli et doctores et sacro-
 tes in illa die dicetis et predicabitis omnibus genti-
 bus. Confitemini domino ihesu christo et in vocate nomen
 eius. quod est ihesus et collite ipsum ihesum christum. tanquam verum
 dominum et hominum saluatorem et messiam in lege promissum

sus. Et ostendit ipsum esse nomen dei et verbum in
 carnatum sic dicitur per vium. Tunc creditis
 omnibus articulis fidei tanquam dicitur quod humanitate.
 Nam tota fides nostra est credere ihesum esse filium naturale
 dei patris. per. io. 4. quod credito hoc articulo cre-
 ditur ceteri. ¶ Deinde cum subdit. Notas facite
 et cetera. Exorta omnes apostolos et predicatores ad
 predicandum precepta et doctrinas euangelicas. omnibus
 populis et linguis. et per omnes exortat omnes gentes. ut
 recipiant doctrinam euangelicam. Item dicit. o vos
 apostoli. Notas facite et predicare in omnibus populis et
 gentibus omnes ad iudicium eius. id est omnia profunda mi-
 steria et omnia precepta et consilia euangelica. Que
 pueniunt ex inuentione illius sume et ineffabili al-
 titudine et inuentione scie et sapie dei et domini nostri
 ihesu christi. Et notas facite admirabiles motus
 quos deus sapientia adinuenit ad saluandum genus
 humanum. quod mirabilia remedia adinuenit ad sa-
 nandas nostras infirmitates per gratias sacramento-
 rum. Et ad superandum nostrum defectum per hunc arti-
 culo-
 rum. et ad dirigendum nostram vitam et actum nostrum
 per doctrinas preceptorum et consiliorum. Et ideo mem-
 tote quoniam excelsum est nomen eius quod est ihesus et
 saluator. Nam si est saluator et dator salutis. se-
 quitur quod ipse est salus et vita integra et eterna. et per
 omnes ipse est dator vite et esse simpliciter quod solus
 deo puenit. ut probatum est. per vium. Ergo sequi-
 tur quod excelsum est nomen eius. quod tres profundas in-
 uentiones salutis adinuenit. et tria mirabilia operatus
 est. Et ideo vos omnes populi et gentes caritate domino ihesu
 christo gratias agentes per tantis beneficiis receptis. et
 ostendentes ipsum esse dominum et messiam in lege promissum.
 quoniam magifice fecit omnia opera nostre redemptionis.
 Et magifica opera fecit. mortuos suscitauit et infirmos sanauit. et ventis et mari in-
 perando et demones de corporibus obsessis
 abiciens et omnia ydola conterebo. et prin-
 cipem huius mundi foras miterebo. et infer-
 num expolians. et de diabulo triumphan-
 do. Et ideo annunciate omnia ista opera ma-
 gnifica que christus fecit in uniuersa terra.
 Quasi dicat predicare euangelium omni cre-
 ature et cetera. Et sic videtur quod propheta per
 quas de fontibus saluatoris intelligit gra-
 tiam sacramentorum et aquas sacramentales.

Canticum.

Et per in uocationem nominis ihu xpi intelligit fidem omnium articuloꝝ et per ad inuentioꝝ eius intelligit doctrinam preceptoꝝ et consilioꝝ euangelicoꝝ ⁊ per opa magnifice facta intelligit oia opa miraculoꝝ ⁊ et etia oia miseria nostre redemptionis.

¶ Deinceps dicit. Exulta et lauda ⁊ c. Specialiter excitat et exortat illa iherusalem et syon materialē ad agendū grās et laudandum xpm. eo qꝫ in ea fuit et apparuit presentiaiter et psonaliter xps i carne et i ea opatus est oia supradicta opa nre redemptionis. Nam iu hac syon et iherlꝫ. p i templo fuit p̄sentat⁹. et predicauit et miracula fecit et fuit mortu⁹ et sepult⁹ et refrexit ⁊ i morte syon eucharistie sacramētū instituit et sup aplos spm sc̄m misit. et exinde tota ecclesia incepit et fuit p̄ uniuersū orbe uirtuosa et diffusa. et t̄do tota ecclesia dicit iherlꝫ et syon. unde sicut in illa syon tūc opat⁹ ē nra salutē uisibilis apparēs in carne. Ita nūc in syon spūali toto orbe diffusa semp et iugit opat⁹ nram salutē p̄ ecclesiastica sacramēta que a sua passiōe fluxerūt. T̄do dicit p̄pheta o. tu habitatio syon materialis exulta ⁊ lauda spūaliter xpm. qz ihs xps sanct⁹ isrl. i. messias ip̄i isral̄ promiss⁹ ē magn⁹. Nam erit magn⁹ i medio tui. qz i medio tui apparebit in carne et opabit oia opa nostre redemptionis ubi incipiet et unde egrediet̄ uniuersal̄ ecclesia et diffundet̄ p̄ uniuersū orbe. Et etia o tu syon habitatio spūalis toto orbe diffusa Exulta ⁊ lauda qz ihs xps deus ⁊ homo sc̄i israel habitat in medio tui in uisibiliter p̄ grām. ⁊ in medio tui iugit opat⁹ effectum redemptionis p̄ ecclesiastica sacramēta T̄do age grās ⁊ lauda dñm cū exultatione et leticia. Ex supradictis p̄ qꝫ hoc canticū potit⁹ est euangelicū qꝫ p̄pheticū. Primo qz d̄s precepit ut cātarem⁹ hoc canticū t̄p̄e ⁊ in die gr̄e post noctem legis repulsam et postqꝫ omnia promissa erant per xpm impleta. Secundo quia hoc canticum est gratiarū actio pro benefactioꝝ iam per actioꝝ nostre

redemptionis. Et t̄do iugiter ecclesia cātat hoc canticum. quia iugiter confitetur ea que in hoc cātico continent̄. sicut iugit recipit beneficia supradicta per ecclesiastica sacramēta. Ex quib⁹ etiam patet qꝫ ysayas duplicem spm p̄pheticū habuit. quia in duplici lumine et spiritu p̄phico loquitur in hoc cātico sicut in toto residuo sui libri

Go dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ. Hoc cāticoꝝ cantat⁹ i laudib⁹ ferie sc̄ie. ⁊ scribit̄ ysayas xxxviij. cui cātico p̄ponitur

talis titulus. s. scripta ezechie Regi iuda. cum egisset et ualuisse de firmitate sua Ex q̄ titulo apparet qꝫ Ezechias cātuit et fecit hoc cāticoꝝ agēs grās deo postqꝫ cōualuit et libauit euz d̄s de sua infirmitate.

¶ Ad cui⁹ intelligētias ē p̄ notandū ut legit. 4. Regū. xxi. et ysas. xxxviij. qꝫ postqꝫ ezechias cū ciuitate iherlꝫ fuit libat⁹ de manu senacherip. Regis assyrioꝝ de⁹ misit ysayam ip̄i ezechie dicens dispone comultue qz mortis ⁊ nō uinea. qd̄ forsan accidit ut autūnant iudi p̄pter ingritudinem ezechie. eo qꝫ n̄ egat spales et solēnes grās deo p̄ tāto b̄neficio recepto. qz euz grandī miraculo libauit eū ⁊ punierat exercitū Regis assyrioꝝ. Quod audiēs ezechias. s. mortē p̄pinquā esse sibi nūciat⁹. tūc p̄t̄it faciē suā ad parietē et fleuit fletu magno orans deū ut auerter̄ sentētias mortis ⁊ p̄longaret sibi uitā. Tūc autem uicens d̄s humilitatem et penitentiam ezechie misericordia motus misit sibi ysayam dicens. Audiuī orem tuam et uidi lacrimas tuas et ecce sanauī te et addiciam sup dies tuos .xv. annos. In cuius signū deus fecit retrocedere solem per xxcm lineas ut apparuit per umbram horologij ipsius ezechie. Et sic illa dies fuit t̄plicata. s. dionisium in septia epl̄a ad policaꝝp̄t̄s. Tūc ezechias uicens se sanatū et uicens tam admirabile signū in celo p̄ retrogradatōꝝ solis. cecinit hoc cāticoꝝ agēs deo grās de tā grandī b̄neficio

cio faitatis et plongetos vite sibi collato et
 ce tã avirabi sig i celo demostro ppijs.
 De quodres sig et retrogradoe solia ff va
 rii modi vicioi et intelligoi. In qd no e in
 in moribus. Sed sequito veritate life scd3
 vicius in loco sequato. q sol recesser
 it real: p teoe hõa atecia bona usq ad pma
 vici illic sic p. xxx hõs. fuit sup illb emispi
 um et p pns fuit illa vico artificialis splica
 ta i illo emispi o f vicius. Et ita e vicioi
 q nox fuit etiã splicata i oppoito emispio.
 qd fuit teo possibile et facile. Na ead3 facti
 litate q intelligetia pmi mobilis mouit pmi
 mobile ab oriente i occidente p illa teoe hõs
 pp dñi amatu et cedatũ. potuit moue ce
 lum pmas mobile. ab occidente in oriente cũ
 omib orbib inferiorib p alias. x. hõs. ad
 natũ ipi dei cui cedat pere illa intelligetia
 et hoc ab3 i turia nase. q tota cepet a vo
 luntate ipi dei. Et iõ in hoc nil catholic3 et
 sane metis te3 dubitare sic qere euasiones
 et uanos motos excusandi mirac3. Nec ff
 etiã audiet illi q dicit. q si celum cessaret
 moui p momẽtu et hõa. Tũc oia ista infe
 riora cessat in sua hõa opatõib hoc. n.
 est manifeste fl3. Na3 tpe iõue sol stetit in
 ihoto celi p vnã vic. Et tñ exicit dñi n cel
 sauit apugna. ymo i illo spacio reges vicit
 canaan. Nec etiã cessarũt opa ñe i celis pti
 b orbis. q: cuz op nase pncipali sit op p
 se intelligetie. Teo te ab3 motu celo3 po
 test age i bec inferiora. Et etiã celi sine mo
 tu possunt in fluere virtutes in ista inferi
 ora ex natu dei etc. Deo q: dictũ e i plogo
 psalmoz. q null3 est scriptũ sic gestũ i te.
 veteri pñe gta sui. nisi i qntũ figabat aut
 pñosticabat aliq missum de xpo et eccia.
 Teo in expõe hui3 cãtici pncipali sũt qre
 da missa de xpo et eccia q figurabant p ge
 sta supdicta et p signum de retrogradoe so
 lis. q miseria pncipali in teounẽ in hoc cã
 tico. Na p gesta ptingetia in illo plogo pbe
 pñebat in spu fusa missa de xpo et eccia.
 et dictũ est in plogo. No cui3 intelligetias

est itez. notãous. q dñs missa pcesserunt
 qbu3 ezechias fuit mot3 ad faciẽvum hoc
 cãticum. Primũ fuit supbia et in gratitudo
 ezechie. q cor ei3 fuit eleuatũ post punitõ3
 et recessum senacherip. ut patet. Secda pa
 lipo. xxxij. Vnde dicit iucei q no egit gra
 cias deo tribue3 sibi gliaz victorie et sic te
 fuit irat3 p ezechia et ibi3. ut p3 ibite3 pñ
 qd te3 misit ysayas ad anũciãvum moites
 ipi ezechie. In q missio vidit ysayas in spu
 qualif abas peccavit p ingitudoies et i obia3
 ppter qd peccatũ in curit duplices moites
 i. cozporis et anie simul cũ tota sua posthori
 te. et in curit infirmitates et ce fecit et palli
 ones cozporis et ale sicut ezechias i curit
 illam graue in firmitates. scabiei et vlcerys
 in medicabiliũ. Et sic p3 q gñitas infir
 mitatis et cominatio mortis ezechie facta
 ppter peccatus supbie et in gratitudis. erat
 figura corruptõis inie moiti3 date in abã.
 Secũdum miseriũ fuit pnia ezechie. quaz
 fecit vidẽs se vlcerys. et sibi moitem ce
 nunciãtas. per qd pculdit ysa. in spu pnia3
 populi dei ab adam usq ad xpm. qui pñue
 erat in tugi pnia plangẽto peccata et expe
 ctanco messiam. ut veniret ad liberãvum
 ipm. ut patet p totum discursus ve. te. Vñ
 ce adam primus homo fuit primus qui in
 cepit agere penitẽtiã. ut patet sap. x. Vbi
 dicitur q: bec sapiencia illum qui primus
 factus est homo pater orbis tezarum cu
 stodiuit et exiit adlecto suo. Et sic successi
 ue. omnes fides fuerunt in continua pe
 nitentia usq ad christum placanco crum.
 per ablationes et sacrificia et ieiunia et ele
 mosinas. Tercium miseriũ fuit. q: ceus
 misit ysayam ad sanandum et instruendũ
 ezechia. per qd fuit figuratũ et pñidit ysa
 yas totum miseriũ in carnationis et pie
 ticationis christi et nostre redemptionis.
 Nam ysayas interpretatur saluatio dñi. et
 ezechias interpretatur auxiliatũ a comino
 et sic ysayas gerebat typum ihu xpi salua
 toris. et ezechias typum ecclesie auxiliat

Canticum.

atq. illic p̄uidit ysayas qualiter ih̄s xp̄s erat m̄tendus atq. patre ad anūciandaz vitam et salutē mūdo et ad sanāduz genuū humanū ab infirmitate. et morte p̄petrata in adam. Quartum misterīū fuit. q̄ i signū fixi. deus fecit solem retro cedere per decē lineas et horas ab occidente versus ortum. Et postea redēgit cursuz suū usq. ad occasuz ex quo p̄ q̄ sol ter p̄transiuit lineam meridianam illa die et fuit supra illud emispe/rius et orizontes per .xxxij. horas et ultra. Nam cūdo et redēdo usq. ad decimā horaz fluxerūt .xxx. hore. s̄ postea p̄fecit cursū suū usq. ad occasuz p̄ duas horas et ultra sc̄d q̄ sol erat citra eq̄noctiales. et sic fuit illa die tripl̄cata f̄ d̄ionisiū. p̄ q̄d p̄uidit ysayas. q̄ liter verbū c̄nuū sol iusticie debebat retro cede acelo in f̄raz p̄ incarnatōz. q̄ d̄m̄ m̄sio filij dei methaforice potest dici retrocesio. Nam ille q̄ erat ab etno in sinu dei p̄is c̄ in mortalis. sc̄d ē homo mortalis. Vn̄ de cum in forma dei eēt se ip̄s exināuit formaz suā accipiēs et h̄itu in vent̄ ut homo ad phi. ij. Et iteo sic sol in eūdo et redēdo stetit. xxxij. horis et modicū ultra. Ita x̄o a celo retrocessit i mūdū p̄ in carnatōz. et stetit in hoc mūdū xxx. duob̄ ul̄ trib̄ an̄is cū v̄m̄dio et postea reūs ē ad p̄ez in die a/ sc̄siois. sed in fine mūdū reūtes cum pote state. magna et maiestate ad iudicāduz ōs. Et sic patet q̄ illa retrogradatio solis vere fuit figura aduēt̄ xp̄i. Et hoc p̄ esse flāz et temerariā positōz q̄z d̄ā. dicētiū q̄ illa retrocessio solis nō fuit realis. sed solū in ap/ encia radioz solarīuz i orologio. d̄nt. n. q̄ realis retrocessio ē maḡ mirac̄l̄ q̄ refrec tio mortuoz et q̄ q̄d̄z aliud mirac̄l̄ sc̄m̄ in nouo te. sed sanāo ezechie nō i v̄gebat tāto miraculo. Et iteo solum fuit apazētia radioz solarīuz in orologio. Sed iste neofit̄ nō cōs̄dabat misterīuz in carnatōis et ad uent̄ xp̄i. cuī illa retrogradatio solis fuit signum et figura. q̄d misterīuz ē ita in effable et in cōprehensibile. q̄d ad huc erat dignuz

maiori siḡ figuratū. q̄ ē retrocessio toti machine mundi. Item tale signuz non factum est p̄pter sanationez ezechie. sed p̄pter sanationem et redemptionez totius generis humani. q̄d est maximum misterīum post in carnationē. Et iteo erat digna tali siḡ figuratū. Et sic semper est multo et sine p̄ portione magis dignum figuratū q̄ figura. et siḡtum q̄ signū. Item q̄ illa retrogradatio fuit vere realis in celo et non in sola apazētia i orologio patet. quia illud portētum non solum visum fuit in iher̄s̄. Sed etiam in caldea. q̄ rex babilonis misit nūci os ad ezechiam cum munerib̄. ut interrogarent ip̄m de portento viso in celo. ut patet secūda parali. 32. et ysa. 37. xxxix. Quātū misterīum fuit. q̄ ysayas fecit cataplasma de massa ficorū. et apposuit v̄lcerib̄ et v̄lneribus et illo fuit sanus ezechias. per q̄d p̄uidit ysayas cataplasma et medelam sacramentorū ecclesiasticorū trabenciū virtutem ab arbore et ficenea cruci xp̄i. quo cataplasmate p̄tinue sanātur v̄lnera p̄c̄oz. p̄uidēs ergo ezechias om̄ia sup̄dicta p̄ doctrinā et reuelatōz ysayas q̄ ip̄s formabat de misterijs futuris xp̄i et ecclesie fecit hoc canticum agens gr̄as de sanitate sibi collata. sed p̄cipaliter agit gr̄as de salute et generali redēptōe toti gn̄is hūani et de misterio in carnatione q̄d p̄uidit in misterio per suaz sanatōz et liberatōz et in misterijs q̄nqz sup̄dictis. Et iteo ezechias cātat hoc canticum p̄mo in p̄sona sui in quātum fuit sanatus ab infirmitate. et liberat̄ a morte. Secūdo in persona totius corporis misterici. in quātum homo mistericus fuit sanat̄ et liberatus per xp̄s ab infirmitate. et morte peccati. Et isto secūdo modo ecclesia cantat hoc canticum in laudibus ferie tercię. Et iteo p̄ utroqz ē exponēdū canticū istud. Est t̄n̄ itez nōndum. q̄ ezechias floruit et max̄ie fuit sollicit̄ in duob̄. p̄mo floruit in sc̄ritate post d̄d̄ zc̄. q̄ fuit valde sollicit̄ circa cultū d̄niuz. ymo cuz iam cult̄ d̄niuz

nus est turbatus et dissipatus per acas patrum suorum et multos reges precedentes solus ezechias in principio sui regni restauravit et amplavit divinum cultum et reedificavit ceteros et sacros et levitas in ordinibus suis sicut disposuerat deus in principio. ut patet in psalmo. xxix. Item fecit celebrari phasam et alta festa que diu retro fuerant comissa. ut patet. c. 30. Secundo fuit sollicitus circa studium legis et prophetarum. ymo restauravit multas scripturas hinc inde dispersas et congregavit in unum. et maxime congregavit partes prophetiarum salomonis que erant dispersa in ceteris et metheranis et quibusdam cum patre. et in parte libri prophetiarum salomonis. et est tota illa pars a xxv. capitulo usque in finem libri. Unde illud xxvii. capitulum incipit sic. Hec quoque parabole salomonis. que transierunt viri ezechie regis iuda. Et sic totum residuum libri prophetiarum usque in finem dicitur additio ezechie. Ex quo patet quod ezechias habebat doctores et magistros in lege et prophetis qui ipsum docebant. Et sic dicitur multi quod ezechias in hac parte habuit spiritum propheticum. Et si non habuit lucem et spiritum propheticum de se. tamen ad minus potuit doceri per superos magistros. Et maxime per ysaiam et sic potuit habere fusa mistia de christo et ecclesia figurata per superos magistros. et sic potuit prophete proponere istud canticum. Item ipse sciebat ex facta scriptura et promissione facta ipsi deo. Secundo deus. Et ex interpretacione patrum que sibi interpretabatur ysaias et alij magistri. quibus messias in lege promissus erat nasciturus de carne de genere deo per salomonem et successores suos. Et sic ezechias letabatur et gaudebat quod mundus redemptor erat venturus de sua progenie. Et sic expectabat ipsum sed cum vidit de morte prophetam deus promissam per ysaiam et videbat se sine filio et generatione mortuum. Tunc perdidit totam spem fuisse redemptoris. ymo putabat videri redemptorem esse in peccatis et castis. postquam nullus manebat successor de genere deo per salomonem et spiritum ezechiam cui facta era promissio. Sed postquam fuit sententia mortis mutata. id est vita super naturam restituta et spatium. xv. annorum deus additum. in quo potest plene generare. Tunc recuperata

spe agens gratias fecit hoc canticum. In quo facta narratio per explicat divina que sequuntur et et toti generi humano si ezechias fuisset tunc mortuus sine liberis. Secundo explicat misericordiam in qua erat totum genus humanum expectacione messias. Tercio petit christus accelerare suum adventum ad salvandum populum. Secundo sibi sperabat usque ad mane. Tercia si sic videtur. **Q**uartus ad primum est adventus quod dicitur divina que sequuntur si tunc fuisset mortuus ezechias. Primum quod moriebat iuuenis in medio spatij vite humane. scilicet in xxxix. anno. cum potuisset vivere usque ad. lxxx. iij. f. usque ad coelum. Secundo quod ibat ad infernum sive ad limbum inferni ubi non potest videre homines habitatores huius mundi. et sic precebat regnum et civitatem quam decoravit et per spavit. Tercio quod putabat nunquam ex inferno se fore extitum nec diem in gloria visurum. Quarto quod moriebat sine plebe etc. regnum suum erat ab extraneis possessum per tot labores que fuerat passus in obsequio senacherip. Quinto que sequuntur in premeditum totius humane redemptionis. Nam totus ille populus expectabat redemptorem messias de genere deo per salomonem et ezechias. in quo deficebat tota generatio deo si ezechias fuisset tunc mortuus sine liberis. Et per primum nec ezechias nec alius alius potuisset videre diem per eum in terra viventium. quod solus christus erat scitior presens de limbo et totum mundum de captivitate peccati liberaturus. Ista ergo dicitur divina timens ezechias. dicit in principio sui cantici. Postquam ego audivi mortem in nocte per ysaiam. Tunc videns ista dicitur divina in me misere. dixi. Ego iuuenis in dimidio vite meorum. scilicet in xxxix. anno que est medietas vite naturalis. vadam ad portas inferni. scilicet ad limbum patrum qui est in porta inferni. eo quod est per meum circum inferni. Quasi dicat in tempestivam putavi michi evenire mortem et ire ad locum ubi deus non videt. quasi residuum annorum meorum. quod ad huc restabant michi. xl. anni vite fere usum nature. Et sic dixi in me ipso. non videbo deum meum in terra viventium. Et legit interrogat. et in dignatione. quasi dicat in tanta iuventute vadam ad portas inferni morietur et non videbo dominum meum terra viventium.

sed ero priuat⁹ diuina uisioe et nūq̄ exibo
ex in ferno et nll⁹ saluator me ex in te liba/
bit. q̄i dicat ad pessimū in fortunūz hoc in
puto in. Itē aliud malū p̄spicio michi eue/
nīe. nam si nūc morior. nō aspiciā hoīez ul
tra nec hitatores detis. q̄i dicat ego expec
tabam uiuē in dēte et pace. postq̄ de⁹ liba
uerat me de manu senacherip et exercitus
ei⁹. Et nūc morte p̄uent⁹ nō uidebo pacem
et dētem mei regni et ciuitatis. sed aliū
extraneus possidebit eam inquiete et pace.
Et potest totūz hoc legi inrogatiue ⁊ id/
gnatie ut sup̄. Deice explicat ⁊ assignat dā
num gnāle. i. impedimētū hūane redēptōis
si tunc fuisset mortuus sine libis p̄ q̄s messi
as in lege p̄miss⁹ erat decensur⁹. ideo dicit
bñ hēo causas in dignatōis ⁊ doloris. nam
gnō et p̄les ablata ē ame morte in tempe/
stua p̄uentēte. Et gnō mea puoluta ē ame
quali tabnacla pastorū. nam sic pastores cō
uoluūt ⁊ ligāt et p̄plicāt sua tabnacla post
q̄ oues p̄sumariūt totā erbam vni⁹ mōtis
et oportet eos mutare locum. ita tota mea
gnō ē p̄sumata ⁊ puoluta in me. ⁊ sic opoz
tet me exire ab hoc mūdo et mutare locūz
ad portas inferi. postq̄ nō restāt michi am/
pl⁹ dies uite qz omīs die⁹ uite mē sūt ope/
ssi et p̄sumati ⁊ puoluti ⁊c. qz deficiet i m̄ p
tenies regum ⁊ p̄ p̄sequēs non est amplius
expectādūz messias redēptoz mūdi q̄ libet
me et omīs sc̄tōs ⁊ fideles q̄ huc usq̄ ip̄s ex
pectarūt i limbo. et p̄ cōsequēs nec ego nō
sp̄i uidebim⁹ dñm in t̄ra uiuēciūz et b̄tōz.
sed semp̄ erim⁹ in hac t̄ra ⁊ loco mortuozū
et per p̄ns tota hūa redēptio erit in perdita
si moriar sine libis ⁊ sine gnōe in t̄ra iuue
tute et in medio diez. nam i medio diez
et iuētutis p̄cisa est uita mea uelut tela p̄
cindit⁹ atexēte ante q̄ p̄ficiat. ymo sp̄e de⁹
succidit me et uitā meaz dum adhuc ordi
rez. i. duz essem in fieri ⁊ in fluxu. Et loqtur
modo poetico. nam fingūt poete. qz tres p̄
ce filāt ⁊ texūt uitāz et duratōz hoīs. Et h̄c
dicūt p̄ quādam silitudiēz. naz in ueritate.

sol ⁊ celi celli mensant uitam duratōz hoī
nuz et rez. uiuēciūm p̄ suos circlos ut ait
az. Sc̄do de gnōe Et hoc faciūt f̄ diāz or
dinatōz. Et ideo dicit ezechias qz sic textoz
q̄nz succidit telam i medio añ q̄ p̄ficiat eā
et sic orloz scindit q̄nz filū añq̄ p̄ficiat ora
maz staminis. ita de⁹ uel celum tāq̄ instru
mētūz succidit uitāz meā in medio sui spa
cij et sui curi⁹. Et ideo indignat⁹ de tali in
fortunio et euentu i felici subdit. O. dñe de
māe usq̄ ad uespaz finies me⁹ et p̄sumabis
uitā meaz; et nō dabis michi ultra spaciūz
uite⁹. Ego sperabaz uitāz usq̄ ad mane futu
rū. Et tu uis me finie i hac die de isto ma
ne usq̄ ad uespam hui⁹ dici⁹ qz ista in firmi
tas p̄triuuit omnia ossa mea q̄i leo. naz sint
leo coterit omia ossa alicui⁹ ouis uel alii⁹
alis. ita ista egtudo p̄triuuit omia ossa mea.
Et ideo amaricat⁹ ⁊ in dignat⁹ itez subdit
O. dñe de mane usq̄ ad uespaz. i. in una die
finies me⁹. Et aduēndūz qz q̄no dicit ex
pectabaz usq̄ ad mane. li mane potest intel
ligi p̄ t̄p̄e gr̄e ⁊ aduent⁹ xp̄i. qd̄ sc̄p̄ apel
lat mane respectu t̄p̄is legis ue. ut patuit
in expōe psalmoz in plerisq̄ locis. Et tūc ē
seruus. Ego sperabaz i b̄m saluatozē meum
usq̄ ad mane. i. usq̄ ad temp⁹ gracie. sed ista
infirmitas q̄i leo p̄triuuit oia ossa mea. vñd̄
perdoi totam sp̄z saluatois et redēptōis
mee per causas tam dictas. qz sc̄d̄ relatiōz
et anūciatōz michi factaz p̄ ysayam dīcen
tem. cras morioris et nō uiues. in hac die
de mane usq̄ ad uesperam finies me. Et sic
non me oportet expectare aliō mane t̄p̄is
nec gr̄e. qz sic deficiet michi t̄p⁹ uite. ita def
michi temp⁹ gracie et saluti⁹. postq̄ mori/
or sine gnōe per quam sperabam saluari.
Et tūc in li sperabam usq̄ ad mane. p̄ in ciper
sc̄da p̄ in qua p̄colozē mortis sue explicat
mifiaz ⁊ dolorē in q̄ erat gen⁹ hūana; expe
ctāco xp̄s. ideo subdit. Ego clamabo expe
ctāco i b̄z saluatozē meū. sic pull⁹ irūdi⁹ cla
mat ut ueiat ma⁹ ad pascēdū ip̄s i nico. sic
ego clamo ⁊ clamabo assidue in limbo et i

hoc mūdo usq̄ veiat saluator me⁹. Itē sp̄
medirabor cū gemitu. sic gemit colūba ex
pectāto mascul⁹ z p̄sortē suū siue maritū. Et
ideo ocli mei. s. m̄tia z corp⁹ s̄ attenuati et
lassati z fessi expectāto qñ veniat saluator
me⁹ q̄ me v̄z libare de om̄i m̄f̄tia corp⁹ et
aīe. Itē mei inquā ocli s̄ attenuati z fessi su
spiciētes in celū excelsus⁹ usus dñm meū ut
imitat filiū suū i carnē ad saluāduz me. qz p̄
tinue clamāto z gemento dico sibi. o. dñe
v̄z z colorē z m̄f̄iaz pacior in corpe quātū
ad in firmitates z defect⁹ penales. z in aīa
quo ad pct̄z. q̄ om̄ia mala eueniūt michi p̄
pct̄z p̄moꝝ parētuz. Itē tu dñe. Respōde
pro me. qz nō hēo excusatōz. sed q̄ dicas e
go lutū z figuluz z creata z creatorz. aut
q̄ michi respōdebit dñs. cū ip̄e fecit z plas
mauit me. Et ideo sic fecit me. ita ad libitū
potest me destruere vel nō m̄ subueire. Nec
in hoc facit michi in iuriā si retrahit ma
nuz qñ vult. Illia aut̄ trāslatio h̄t. q̄ respō
debit michi. cum ip̄e fecim. cum ego ip̄e fe
ceriz pct̄z. ideo nō potest r̄ndere nisi q̄ ego
sum in culpa et suz causa mei pct̄i. z nō ip̄e.
Itē subdit. Recogitabo tibi. in tali medi
tatōe z clamore om̄is ānos z dies meos in
amaritudine aīe m̄e. qz sp̄ fui p̄n⁹ ad peccan
duz cadēdo de vno vicio et pct̄o in aliū. qz
nil in veio m̄uz n̄ pct̄m et defectū. Itē si q̄
boni feci. n̄ feci ex me s̄ ex gr̄a tui. Et ideo
si p̄ postq̄. ¶ Dñe si sic v̄iuis. h̄c ē sc̄ia p̄
hui⁹ cāntici inq̄ ezechias in vocat xp̄s fufuz
saluatorē vt veiat ad libandū gen⁹ hūanū
et sanādu ip̄z ab oī i firmitate. z m̄f̄tia cor
p⁹ z aīe. put p̄uidat in sp̄u p̄suā sanatōz et
liberatōz amorte corpali. ideo dicit. o. dñe.
si pro qz. quia sic v̄iuitur in hoc mūdo. s. qz
taliz z m̄f̄abiliz z corrupta. z fragiliz ē v̄i
ta hoīs in hoc mūdo. Et in t̄lib⁹ m̄f̄ijs et i
firmitatib⁹ z defectib⁹ v̄satur vita sp̄s mei
p̄p̄ pct̄z p̄moꝝ pentuz. z p̄pter pct̄a p̄p̄ia
v̄iuis cui⁹ qz. ideo tu dñe corripies m̄. Et po
nitur futurū p̄ in pat̄io v̄l optatio eo q̄ he
brei nō h̄nt optatiz vt fr̄q̄nter dicituz ē. q̄i

dicat tu dñe ihu xp̄e veni in carnē. z corri
pe me siue corripies me p̄ legē euāgelicaz.
que phibet om̄e pct̄z z viciū. et iubet om̄es
virtutē z docet declinare ab om̄i malo z fa
cere om̄e bonū. Et sic p̄ talia p̄cepta euāge
lica corripies me. Et viuificabis m̄ amorte
pct̄i p̄ ecclesiastica sacramēta. puta p̄ baptis
muz viuificabis me ab origiali. et p̄ p̄niam
ab actuali z veiali z p̄ p̄firmatōz me forti
ficabis in v̄olis sp̄ sc̄i. et p̄ eulzantizā me
reficies in bonis sp̄ualib⁹ zc̄. qz ecce in pa
ce amaritudo mea amarissima. Ad cui⁹ in
tellectum ē adiutendū. qz lz vita hoīs v̄i
atur qñz p̄cedē cum d̄ete et pace tñ sp̄ est
m̄f̄ia et amarissima rōe corp⁹ z aīe. Et p̄
ratione corp⁹. naz vita hūa est causa piclo
sa et variabilis qz sp̄ est homo in cōtinuo ti
more ne prospitas mutet i adūitatez. aut
p̄pter amissioz bonoz aut dignitatū. vt p̄
de priamo rege trojanorū z de creso rege
litorū. aut p̄pter gues in firmitates z am̄
sionem bonoz z filioz. ut patet de iob. et
thobia. Et sic talis cōtinuo timor fufoz in
fortunioz n̄luz hoīez sinit ēē felicē in hac
v̄ita. Et sic lz per aliq̄o puum temp⁹ v̄i
atur aliquis in p̄speritate. tamē p̄ maiori p̄
te t̄p̄al̄ est in m̄f̄ia z ad v̄sitate. p̄p̄ supra
dicta maxie in senectute. cui accidūt multe
passiones z infirmitates v̄nde seneca in t̄p̄e
ste. Dolor z voluptas in v̄icēz cedūt. breui
oz voluptas. quē dies v̄iuit veniēs sup̄bz
hūc dies v̄iuidit fugiēs iacētes zc̄. Ex q̄ p̄
qz rōe corp⁹ et vite t̄p̄ialis sp̄ vita hūa est
amarissima Ita iā ē magis amarissima rōe
anime. naz quātum maiores sūt hoīes et i
altioz ḡou z dignitate. sunt p̄stituti taz se
culares q̄ ecclesiastici. tāto sunt maiorē rōz
redditi. ut in q̄ gregoz. Et ideo p̄tinua co
gitaō de reddenda rōe post hanc v̄itā z in
futuro iudicio nō sinit eos esse felices sed
semp̄ vita eoz est amarissima lz v̄ideantur
v̄iue in pace et d̄ete et prospitate. item ho
m̄ies hui⁹ mūdi nō percipiūt in felicitatē
anime dum v̄iuit in hac v̄ita. eo qz pct̄a ū

In fecit eis dolorem sensibiles. tñ vita eoz
est amarissimū. qz cumulāt et thesaurizāt ē
dolorem et penas ppetuā ī futuꝝ nisi agāt
penitētiāz dñm viuūt. et vita eoz semp ē
amarissima. Joco ait ezechias. o. dñe veni
in carnem et corripies et viuificabis me. qz
vita mea et amaritudo mea semp est ama-
rissima. dñm viuuo in hoc mūdo p rōs iaz vi-
ctas. lz apō alios videat viuē in pace et qe-
te. Et ideo subdit. Tu aut exuisti et ponitur
pretituz p fūo siue p ipatiuo. qñ dicat sic
tu dñe exuisti aiā meaz me de morte lib-
erato. ut nō periret aīa mea et plicisti post
tergum oīa pccā mīa. p qm̄ missiuz ego pre-
uioi in spū fufaz redemptiōz et libatōz ge-
neri huāi. Joco tu dñe ihu xpe. veni in car-
nem et pple et verifica hāc figūz et reuela-
tionē et erue aiāz meaz de porta inferi et a-
morte ppetua ut nō pereat etnaliter. Et p-
ice p tergum tuū oīa pccā mea ne ampli-
remittas delictoz meoz. lz solue p me
in ligno crucis sic pmisisti pati poib⁹ nob.
Et nō pmitas fideles ve. te. manere in libo
inferni. nec pmitas viuētes ampli-
pmane in infidelitate. et descēdere ī infernū. sed da eis
legem grē et viuifica eos p ecclesiastica. sacra-
mēta ne descēdāt in infernū. sed de vnc oēs
in regnū celeste vbi laudēt te p sc̄la sc̄loꝝ.
qz infern⁹ nō ptebif tibi neqz mor⁹ lauda-
bit te. i. mortui q̄ sūt ī inferno ad ppetuaz
penam destinati nō ptebunt tibi ptebif
fidei nec laudis nec ptebif pccōꝝ. qz ibi nō
est loc⁹ pnie. Et sic q̄ descēdūt in locū infer-
ni. nūq̄ expectabūt veritatē tuā. i. redēpti-
onem et salutez quā pmisisti. qz in eis non
verificat tali⁹ pmisio et redēptio. qz ī infer-
no nulla ē redēptio. Et ideo veni in carnem
anq̄ p̄t⁹ gētili⁹ mortis ī infidelitate sua ut
possit ptebif fidez tuā. et ptebif pccā sua et a-
ge pniaz. et ex inde possit ptebif et te laudare
et colere tāq̄ dñm et messiaz et viuē in lege
grē. qz ipē viuēs. i. dum viuūt in hac vita.
viuēs p grām ptebif tibi ptebif fidei et
laudis et ptebif pnie. sicut ego hodie vuz

viuo in hac vita ptebif f. Ita oīs viuēs cō-
fitebif f. Ex hoc p̄z qz ad hoc qz ptebif al-
cui⁹ sit valida et accepta apō dñm oportet
qz viuat duplici vita. Nam p̄mo oportet qz
viuat vita nīli et t̄p̄ali. nam p̄ hāc vitam nō
est t̄p̄ fidei. nec pnie sed punitiōis aut dñe
visiōis. Et ideo oportet qz quis ptebif xps
per fidez in hac vita. et ptebif pccā sua per
pniaz. qz post hanc vitam nec fides nec pnia
hēc locū nec ē fructuosa. qz diaboli et dñna-
ti credūt xpo et ptebif mīscūt cum p ipm pu-
niant ppter stelerā eoz et. tñ talis fides et
cōfessio pccōꝝ poti⁹ est eis in penā q̄ in re-
mediū qz vermis eoz nō moriet nec ignis
extinguet ysaye. lxvi. Joco ē necessaria vita
gratie. qz sine tali vita grē nec ptebif fidei
nec cōfessio pccōꝝ est valida nec fructuosa
nec la⁹ pccōꝝ ē speciosa. ḡ ista triplex ptebif
fio. i. fidei et laudis et pccōꝝ oportet qz fiat
in hac duplici vita ad hoc qz sit fructuosa.
qz ī inferno et post hāc vitam nō est fructuo-
sa triplex ptebif. Et ideo p̄ba dicit viuēs.
viuēs ipē ptebif f. i. viuēs in vita gratie
spūali. Deice cuz subdit. Pater filijs. ptebif
mat. qd̄ dixit nā si soli viuētes ptebif fidez
et pccā. et laudāt dñm. Et ideo si tu xpe veni-
s ad viuificāduz et saluāduz nos. tūc om̄s
pater viuēs faciet notā uitatez tuā filijs su-
is. i. annūciabit legē et fidez euāgelicā filijs
et successorib⁹ suis. qd̄ ī pletum fuit ī aplis
et discipulis. q̄ predicāzūt euāgelin⁹ om̄i cre-
ture et notā fecerunt uitatez et fidez euāge-
licam filijs suis per baptismū regnatis. Et
ita etiā qlz bonus pater nō solū spūalis sed
etiā carnalis notificat et tenet notificare fi-
dem euāgelicā. filijs suis et voce oīoz dñicā
et articulos fidei. ut sciāt ptebif fidez xpi et lau-
dare dñm. et sciāt cōfitebif pccā sua et age pniaz
de pccā pmisisti. Vnde ē aduēdum. qz si sic
ego hodie. indiferēt potest ordiari cum p-
tacula precedēt. ut sit sens⁹ viuēs. viuēs cō-
fitebif tibi sic ego hodie ptebif tibi suple
vel potest ordiari cuz pccā sub seqnti. ut
sit sensus viuificabis me. ut qlz pater faci-

at notā uitatez tuā filijs sui' anūciāto legē
 euāgelicā. sicut ego hodie p̄bice notifico
 et p̄dicō fufas saluatōz et redēptōz in hoc
 cantico. q̄i dicat ut illi anūciēt et p̄dicent
 redēptōz p̄fētes. et euāgelizēt salutem et
 saluatorē p̄sentem. sic ego hodie p̄nūcio
 et p̄bizo ip̄s fufas. Quinqz ḡ bona pueni
 unt nob ex aduētū x̄. p̄mo qz cor̄p̄xit nō
 et dixit p̄ legez et doct̄nam euāgelicā ut de
 clinare' amalo facem' bonū. Sc̄do uiuifi
 cauit nos amorte p̄ctōz p̄ ecciastica sacra
 mēta et p̄ mortem et passiōz. qz mortē n̄az
 moriēto destruxit et uitā ref̄gēto repauit
 Tercio libauit fideles de. te. de libo inferni
 ut possēt dñi in celo laudare. Quarto dedit
 nobis uitāz ḡze ut om̄is p̄fessio taz fidei q̄
 laudis. q̄ p̄ctōz et p̄nie eēt fructuosa et sibi
 cara et accepta. Quinto dedit ap̄lis et sc̄tis et
 sac̄dotib' ut possēt p̄dicare et notificare fi
 dem et uitatez euāgelicā. p̄ totum mūdum
 et q̄lz pater docet filiuz suū uitatez euā
 gelicam. De p̄rio ḡ dicit. corripies me. de
 sc̄do dicit uiuificabis me. de tercio aut̄ dī
 cit qz nō infern' cōfitebif tibi nec mor' lau
 dabit te. de quarto aut̄ alit̄ uiuēs uiuēs ip̄e
 p̄fitebz tibi sic ego hodie cōfiteor t̄. de qui
 to uero dicit. pater filijs notā faciet uita
 tem tuā. Et ideo ad cōfirmatōz oīuz dicto
 ruz p̄cludēto suū cāticū apostrofāt ad x̄p̄z
 dicēs. o dñe ihu x̄pe. postq̄ uocaris is' et
 saluator ueni in carnem et saluū me fac cuz
 tota eccia fideliz. Et tūc cātābif psalmoz
 n̄os in domo dō. i. in eccia fideliz om̄ibus
 dieb' uite n̄e. i. cātābif p̄s. h̄y nos. de tua i
 carnatiōe et natitate. et p̄dicatiōe et mirac̄
 orum opatiōe et de morte et passione et ref
 rectiōe et ascēsiōe et gl̄ificatiōe. Et hoc faci
 em' om̄ib' dieb' uite n̄e hic p̄ ḡam et in
 futuro p̄ gl̄iaz. Ex sup̄dictis p̄z q̄ lz hoc cā
 ticum possit l̄faliter ex poni de p̄sona eze
 chie sicut iudei et q̄dam catholici exponūt
 tamē nō ē sistend' in tali l̄fatura. nam si in
 hoc cātico nō p̄dicēt missum n̄e redēp
 tiōis. nō ponēt ip̄m ysayas iter suas p̄p̄e

clās nec p̄tineret ad sac̄rā scrip̄tam. nec cā
 taretur hodie in eccia in scrip̄tas de. te. q̄
 nō legunt nisi ad p̄p̄eciā et figuram noui
 testamēti. ut in q̄ h̄yero' in maior' p̄logo
 p̄p̄z et aug'. de cathēzizāōis rudib'. Item
 multo magis exponit hoc cāticum et ma
 gis ad p̄posituz de x̄ et n̄a redēptōe q̄ de
 libatōe ezechie. qd p̄z. naz q̄n ezechias fe
 cit hoc cāticuz iā erat libat'. ab infirmitate
 et morte. sed in hoc cātico. de fuso petit li
 berari. cum dicit. corripies me. et uiuificā
 me. Et uiuēs uiuēs p̄fitebif t̄. sicut ego ho
 die. Et cuz dicit sic ego hodie. Ita p̄at fili'
 notā faciet uitatez tuā. Itē final' salutē to
 tius ḡnis huāi petit cū dicit. dñe saluū me
 fac et p̄ n̄os cātābim' om̄ib' dieb' uite
 n̄e in domo dñi. Et sic p̄z q̄ nō solū loq̄tur
 in p̄sona sui. sed in p̄sona toti' corp̄is mi
 stici petē' unūsalē redēptōz et libatōz. quā
 p̄tendit p̄ libatōz suā. sed hoc nō capiunt
 nisi et ceci iudei. ideo decipiunt. Et ad hūc
 sensuz cātāt ip̄s eccia. petēto salutē aīe in
 p̄senti ne descēdam' sine p̄nia. et petēto
 gl̄iaz in fuso. Cantat etiā eccia hoc cāticuz
 in agēda de fūctōz in p̄sona cut' lz fidelis
 de fūcti ex̄ntis i purgatorio cū ad huc p̄t
 neat ad istā ecciaz. postq̄ descēdit cū car
 tate. et ad huc nō sit in termino. Itāz sicut
 eccia orat p̄ uiuēs ut corripāf et uiuificēf
 ap̄cio ne descēdāt in infernū. sed agāt p̄niaz
 fructuosaz ut possint deū laudare hic p̄ gra
 ciam et in fuso p̄ gl̄iaz. Ita orat p̄ ex̄ntib' i
 purgatorio ut in libent' p̄ merita passionis
 x̄pi et suffragia eccie. Itē in p̄sona cut' lz
 eoz dicit eccia in hoc cantico. dñe uim pa
 cior respōde p̄me. et infra. Tu aut̄ dñe er
 ue aīaz meaz ut nō pereat. et infra. dñe sal
 num me fac et p̄ n̄os cātābim' in gl̄ia ce
 lesti zc̄. Sed hic potest dubitari de locutōe
 dei et p̄p̄eciā ysayas. qz de' dixit ysayas va
 de ad ezechia. et dīc. dispone domui tue. qz
 cras morieris et n̄ uiues. que d̄cēz p̄p̄eciā
 nō fuit p̄pleta. qz ezechias sup̄ uixit. xv. an
 nos. ḡ illa locutō dei et p̄p̄a fuit falsa et

voluntas dei fuit variabilis. ¶ Ad hoc ref-
pōdet q̄ p̄blica dī loquutio pōt h̄re respec-
tū ad tria. Primo ad demerita hominum
et p̄loz. Et sic dicit p̄phetia cōminationis
Et sic dixit deus jone. xl. dies erūt et nini-
ue subuerūt. q̄si dicat. nisi agat penitentia
infra. xl. dies subūtes. qz sic merent̄ scele-
ra sua. ¶ Secūdo loquutio p̄phetica habet re-
spectū ad limitatōnez nature. Et sic qz eze-
chias non poterat viuere sc̄dm naturaz ex
illa infirmitate. J̄do dixit deus cras morie-
ris et nō viues sc̄dz nafam suple. Et ideo
deus fecit retrocedere celum. p̄ x. lineas ad
ostendendum. qz ultra cursum nature. de-
cebat illos. xv. annos supra spacium na-
turale vite. Et ideo illa fuit p̄phetia sc̄dm
nafales limitatōz. ¶ Tercio aut̄ p̄blica lo-
quutio respicit etiam p̄destinationem. Et
talīs semp̄ litteraliter impletur. sicut fue-
runt om̄ia dicta p̄baz de incarnatione et
passione et refractione x̄. Et ista dicitur
p̄phetia eterni p̄positi et p̄destinationis

Exultauit cor meum in dño.

hoc canticum cantat̄ in laudi-
bu⁹ quarte ferie. Et comunī
intitulat̄ oīo siue canticū ane

matris samuelis. eo qz anna post susceptā
prolem cantauit hoc canticum. Ad cuius
intelligentiam est p̄aduertendus pro ut
legitur. p̄. B. cap̄ p̄. qz cū elchana homo de
genere leuico h̄ret duas uxores quarum
vna vna vocata est fennena. altera autem
anna. Elchana ex p̄ma suscepit libero⁹. Et
ex anna nulluz suscepit liberū. Et sic
sterilis p̄ magnuz temp⁹. Et ideo fennena sepe
impropabat anne sterilitatis maledictōez
eo qz dñs p̄clusisset vuluā ei⁹. Et sic frequē
fennena affligebat annam. maxime t̄pore
pasche q̄no ascendebāt ad adorandū dñm
in sylo. vñd accidit. qz fennena cū ceteris
epulabatur. anna tristis et afflicta sola man-
sit in templo orāto dñz ut auferret ab ea
op̄bitū sterilitatis. vouēs. qz si d̄s daret sibi
prolem masculinam consecraret filium ad

seruendum dño in sylo cunctis dieb⁹ vite
tanq̄ nazareū. Cuz aut̄ heli sacerdos puta-
ret ipsam turbulentam. eo qz t̄i hora sola
mansit i tabnaculo. J̄pa exposuit ip̄i heli
causas sue afflictōnis. Cum vero heli eam
fuisset p̄solat⁹ reuersa est in domū suam et
concepit samuelē qui fuit sanctissim⁹ p̄pha
in isrl̄ seruens iugit̄ in tabnaculo. Postea
autē āna p̄cepit et pepit tres filios et duas
filias. Rursus aut̄ cū filij heli fuissent inter-
fecti et archa d̄o capta. heli hoc audito ce-
cidit de sella et mortu⁹. Et tunc traslatum
est sacrociū ab heli et filijs suis ad samu-
elez q̄ siml̄ sacerdos et iudex iudicauit isrl̄.
per annos. vi. quib⁹ vnxit saule. s̄ cum saul
p̄uaricat⁹ esset p̄ceptū d̄o. Tūc samuel
ex p̄cepto d̄o rep̄bato saule vnxit d̄o in
Regem isrl̄ q̄ postea reduxit archaz d̄o in
iehr̄lm et tetendit tabernaculum iuxta do-
mū suam in q̄ reposuit archam d̄o. Et sic in
paruo tempore fuerūt facte tres translati-
ones. Nam p̄mo fuit facta traslatio sacer-
docij et iudicij de filijs heli ad samnelem.
Secūdo fuit facta traslatio regni de saule in
d̄o. Tercio fuit facta traslatio arche d̄o
de sylo in gaba in et iehriez. Anna ḡ postq̄
pepit samuelē et p̄secrauit eum dño i sylo
ibi agēs gr̄as p̄ beneficio recepto. orauit
dñz et dixit totū canticū istud. s̄. Exultauit
cor meum in dño: et exaltatum est cornu
meū in deo meo. ¶ T̄o iudei mod̄ni
et multi catholici sequentes eos exponūt
hoc canticum p̄cise vt ē gr̄az actio ipsius
anne p̄ beneficio p̄lio suscepte p̄ quā anna
fuit in honorem eleuata p̄ virū et fennena
emula sua fuit infirmata et depressa et con-
tempta. vñd sc̄dm eos dicit anna. Postq̄
deus abstulit op̄bitū sterilitatis mee et ce-
dit michi p̄lem masculinā: cor meū exulta-
uit in dño. Et cornu. s̄. honoz meus est exal-
tatus in deo meo et os meū dilatatus sup̄
inimicos meos. s̄. sup̄ fennenam emulam
meam et sup̄ filios suos. q̄ michi im-
p̄erabant op̄bitū sterilitatis. quib⁹ non au-
.

.B.

debam respondere. Sed postquam recepi pro-
lem letata sum in salutari tuo. i. in salutatio-
ne et salute michi collata. o dñs qz nō ē sanctus
vt est dñs zc. Et ideo o fennena et filij tui
nolite loq̄ sublimia. i. cū supbia gl̄iante de
fecunditate plis vestre imperantio michi
sterilitatem. Sed recedat vetera. i. verba
maliciosa et in uerata de ore vno. Iqz dñs ē
deus sciaz qd scit fusa infortunia et ipi pre-
parant cogitatioes. i. scit secreta cordis. qz
est scrutans corda et renes deus. q̄si dicat
nemo eleuet in supbiam in prosperis. quia
nescit casus futuros nisi solus deus. Unde
archus fortiu supat ē. i. dñiuz qd habebat
fennena cū filijs suis in como elchane viri
mei. reiectū ē p nouā natiuitatem filij mei
samuelis qui erit iudex et dñs in israel. Et
infirmi accinti sūt roborē. i. ego q̄ eram con-
tempta et opprobrijs afflictā. Nunc recupaui
cominū viri mei. Unde fennena et filij sui
qui prius erāt repleti et saturati cibis et di-
uitijs tom. Sed postquam ego habui coptam
filioz. ego et filij mei q̄ eram famelicī su-
mus saturati. sed ipsi q̄ prius erant repleti in
paupes facti locauerūt se ad laborandum
pro panibz acq̄rendis. Donec p qz. q̄a āna
sterilis peperit primos. Et fennena q̄ mul-
tos hēbat filios infirmata ē. i. debilitata et
minuta et orbata ē filijs. In hebreo habet
donec sterilis peperit septē. Et ideo hic du-
bitant hebrei. quia anna non peperit nisi
quos. i. tres filios cū samuele et duas filias
vt patet infra in textu. ¶ Ad qd dicunt
quidam hebreoz qz duo filij samuelis cō-
putant cū quos filijs anne. Et sic dicuntur
septem. Alij autē dicūt qz fennena habuit
decē filios. p hoc qd dixit elchana ipi āne
volēs eam solari. nūq̄ mīser ego suz tibi
q̄ decem filij. Et ideo dicūt isti qz quicūqz
anna pariebat unū filiū. Tunc fennena se-
pelliebat duos. Et sic in quarto filio anne nō
restabant nisi duo ipi fennene. tunc autem
fennena vobēs volūtate dei rogauit ānam
ut oraret deus ne morerentur duo filij rema-

nentes. et dedit eos sibi in filios. et tūc illi
duo filij fennene cōnumerati sūt cū filijs quos
ipsi anne. Et sic filij āne dicti sūt septē. Ido
dicit. Donec sterilis peperit septē. Alij autē
dicūt qz ibi ponit numerat septenariū de
terminat p indeterminato. sicut frequenter fit
in psuetis loquōtibz. Unde dicimz decies
dixi tibi. et nō credidisti. i. pluries dixi tibi
Et hoc est etiam psuetū in scripta vt patet
ysaye. iij. Apphendet septē. i. plures muli-
eres viruz vni. Itē Matthi. xvij. nō dico
tibi septies. sed septuagesies septies. Et sic
in hoc loco ponit septem pro plurimis. Et
ideo nostra translatio dicit. donec sterilis
peperit plurimos. transferēdo sensum ex
sensu. Et hoc verisimile. Et ideo subdit qz dñs
mortificat et mīuit filios fēnēne. s. viuificat
filios āne et multiplicat eos. et reducit filios
fēnēne ad inferos. i. ad fossas et filios āne
ad vitā. et dñs fecit paupem fennenam et
ditat ānaz. et hūilitat fennēnā et subleuat an-
nam. Et suscitāt de puluē et eleuat de ster-
core. i. de miseria et subiectōe egenū et pau-
perem samuelē vt seceat cū pncipibz. et te-
neat solium gl̄ie tanq̄ iudex in israel. eo qz
iudicauit post bellū. Et sic fuit vltim⁹ iudex
in israel. ¶ Deinceps cū subdit. Dñi. n. sunt
cardines tē cōmēdat om̄ipōz et magni-
ficentias dei. qd sicut mūdūz creauit. Ita po-
tuit face oia ista. Ido dñs fuabit. i. diriget
pecces samuelis et alioz. scōz. et impij. i.
infideles p̄tiscēt et tacebūt i tenebris igno-
rantie. Sed oēs adūsarij et formidabūt dñs
et sup ipos in celis tonabit. Qd impletus
fuit quō fillistei venerūt p̄ isrl. s. orante sa-
muele dñs itonuit de celo mittēdo fulgūa
et fulmina et obscuritatez sup fillisteos. Et
sic turbati et dissipati victi fugerūt. Et ideo
finalit̄ pcludit qz dñs iudicabit fines terre
p samuelē. s. postea dabit impiū et regnū
regi suo saul p samuelē qd vnxit saulem in
regē ex p̄cepto dñi. s. postea rep̄bato saule
sublimabit cornu. i. regnū x. et vncti sui dō
vt patz p. Regū xv. Isto modo ergo celi et

miseri iudei moderni exponit p̄ se litterali
hoc canticū sine aliq̄ alio sacramento. Jonathā
aut̄ abenuziel in suo targū jā magis eleua/
tus ⁊ accedēs aliq̄lī ad veritatē. dicit q̄
anna fuit i hoc canticō a spū sc̄o illustrata.
Et q̄ ex p̄secutōe et exaltatōe sua p̄uidit
totū discursus illi⁹ p̄li usq̄ ad xp̄s messias.
vbi p̄uidit septē adūsitate⁹ ⁊ p̄spitate⁹ siue
libatōes fufas i illo p̄lo. Primo p̄uidit
q̄lī orāte samuele. philistey debebāt disti/
pari ⁊ fugē ut p̄ infra cap. viij. Secdo p̄/
uidit q̄līter eman nepos samuelis erat sub/
limand⁹ i p̄ncipē cantoz. ut p̄ p̄ma parali/
pomenō. xxv. Tercio p̄uidit q̄lī philistey
erāt ḡuiter puniēdi p̄ captōez arche dō
Et idō cū honore debebāt ip̄am reducere in
terram isrl̄ ut p̄ p̄. Regū. vi. cap. Quarto
p̄uidit stragē et fugā senacherip. ut patz
4. Re. xix. Quinto p̄uidit puniōez ip̄ius
nabuchodonosor p̄ destructiōez jehrl̄em
ut p̄ Daniel. 4. Sexto p̄uidit victoriā ma/
chabeoz p̄ anthochum ⁊ suos. Septimo
p̄uidit victoriā Regis messie. q̄ erat sibi
subiectur⁹ totū Romanū imp̄iū. Et sic iste
jonathā exponit totū hoc canticū applicatō
sp̄s ⁊ adaptatō ad sup̄dictas septē victōas
seu p̄rietates usq̄ ad messiā. Et sic vltim
versuz applicat ad messiā. s. dñs iudicabit
fines t̄re ⁊ dabit imperiū romanoz. Regi
suo messie. ⁊ sublimabit cornu ⁊ regnū xp̄i
sui messie. Ista aut̄ expō magis accedit ad
veritatē inq̄ntū vltimā partē hui⁹ canticī
exponit de x̄ i lege p̄missio. q̄ erat subiuga/
tur⁹ Romanū ip̄erū. Itē dicit verū inq̄ntuz
dicit q̄ āna p̄ suā plē et partū et sublimatī
onē p̄uidit i spū p̄bico fufa missia ⁊ inq̄n/
tum dicit q̄ hoc canticū ē p̄bicta de fufis
usq̄ ad xp̄s. Et erat inq̄ntū illō qd̄ s̄ā ē im/
pletū p̄ xp̄s expectat fufū. Est v̄ez q̄ dōā
dicūt q̄ fuit ip̄e octouant p̄. xvij. āno⁹ ai/
natiuitatez x̄. et tūc locutio sua eēt vera p̄
tūc q̄ x̄ erat subiugatur⁹ romanū imp̄iuz
qd̄ i veritate jā subiugauit. ut p̄ ad ocl̄s
Secd sua expositio est insuffiens inquantuz

nō euacuat n̄c explicat oīa missia i hoc ca/
tico p̄bice p̄teta. Et idō i hac expōe inq̄lī
est seq̄nd⁹ ⁊ credēd⁹ extim⁹ p̄baz dō. q̄
p̄. cxij. iterptat totū hoc canticū ad l̄am
et q̄lī sub eis dē ubi⁹ de re. p̄batōe synagoge
et electōe ⁊ exaltatōe p̄li ḡtil. i hac ecclia
p̄ fidē ⁊ gr̄as ⁊ i sup̄na p̄ gl̄ias. Vñ p̄solāco
et magnificāco p̄li ḡtiles dicit. Laudate
pueri dñs ⁊ c. Itē ifra subdit Excelsus sup̄
oēs gn̄s dñs et sup̄ celo⁹ gl̄ia ei⁹. Quis sic
dñs dō n̄r q̄ i altis h̄itat ⁊ hūilla respicit i
celo ⁊ i t̄ra. Suscitās a t̄ra iopē. ⁊ de s̄cōre
erigēs paup̄. ut collocet eū cū p̄ncipibus
cū p̄ricib⁹ p̄li sui. Qui h̄itare fac̄ stilē i co/
mo matrē filioz letantē. Ex q̄b⁹ p̄z q̄ dō
sub eis dē ubi⁹ v̄z iterptari hoc canticū i illo
p̄ de electōe et exaltatōe ḡtiliū i ecclia ⁊
quā p̄uidit dō p̄tēplāco exaltatōez āne. et
de p̄siliōez fēnēne ⁊ p̄tēplāco hoc canticū. sic
large dixi i expōe illi⁹ p̄ cxij. h̄ac eī expo/
sitōez seq̄t aug⁹. xvij. de ci. dī cap. 4. vbi p̄
lōgū f̄monē exponit ⁊ iterptat totū istud
canticū. vbi admirat aug⁹ ip̄s p̄bictū tam
p̄fūdū illi⁹ feie. q̄ tot ⁊ tāta ⁊ taz manifesta
missia de x̄ ⁊ ecclia. ⁊ de vocatōe ⁊ electōe
p̄li ḡtil p̄bice cecinit i hoc canticō. De
quēco iḡlī mētē dō ⁊ ip̄i augusti⁹. Est in
p̄mis valde aduītēdū. q̄ p̄ q̄ āna pepit sa/
muelē ⁊ duxit ip̄s ad tabnac̄s dō i sylo. et
p̄secrauit ⁊ dēdicauit ip̄s dño et recomisit
ip̄s ip̄i hey sūmo sac̄coti ⁊ iudici isrl̄. Tūc
ex̄ns i temp̄ orāco p̄tēplabat b̄nificiū ē col/
latū. Et p̄ p̄tēplabat sup̄biā ⁊ p̄spitatē ip̄i
fēnēne p̄ cop̄iā filioz ⁊ dōniū qd̄ hēbat
in como v̄i ātea. ⁊ ex̄te p̄s̄dabat obp̄ziū
⁊ afflictōez quā ipsa patiebat a fēnēne ⁊ fi/
lijs suis ⁊ cothiolana imp̄peria. s̄z p̄ q̄ ip̄a
p̄cepit samuelē ⁊ alios filios. p̄s̄dabat q̄lī
fēnēne fuit orbata ⁊ d̄minuta i filijs ⁊ q̄lī
elchana trāstulerat amorē fēnēne ad ānaz
et filios ei⁹. ⁊ q̄m̄ illa fuit sp̄ra ⁊ p̄tēpta. ⁊
ip̄a d̄lecta ⁊ p̄spata i como cūz filijs suis.
et q̄m̄ dō hūilliat ⁊ de p̄s̄erat sup̄biā fēne/
ne et exaltauit hūillitatē suā in illa como.
B. Z.

Tūc anna in tali meditatione et contemplatione agendo gr̄as infra se. fuit rapta a se sibus et i extasi posita. et sp̄u sc̄o .et luine p̄p̄tico illustrata. ubi p̄uidit multa missya de x̄ fuo et ecc̄lia. p̄uidit enim delectōz et reprobationez synagoge et ppli iudayci. et electōm et exaltatiōz ecc̄lie ex poplo gentili. Per hoc. n. q̄ fennena gliabaf ex ple et fecunditate filioz et copia diuiciay. et fauore p̄sp̄itatis. et p̄tēpnebat et im p̄babat sibi cothiole o p̄biū sterilitatis. p̄uidit anna in sp̄u q̄liter synagoga et cet̄ sacerdotum et scribar̄ et phariseoz debebat cōtempnere x̄pm i paup̄tate uenie nte et sp̄ne ap̄los simplices et paupes. Per et hoc q̄ ipsa sa cōcepit et pepit samuelē et alios et fennena fuit orbata filijs et cōtemp̄ta et sp̄reta a viro e depressa. anna uero exaltata et dilecta in como cū filijs. p̄uidit i sp̄u qualiter x̄ps debebat repudiare synagogā cū toto poplo iudayco p̄pter supbiā. et regenerare collegiū ap̄loz et pplm gentilem in vnā ecc̄iaz. Et sic repudiata et mortua synagoga cū filijs suis. ecc̄lia erat regenerāda et multiplicāda ex poplo gentili et prosp̄da in copia filioz regeneratoz p̄ baptisimū et debebat habitare i hac ecc̄ia p̄ gr̄as et in fuo p̄ gl̄iaz. Item p̄uidit de p̄p̄nquo futuz. qualiter filij heli erāt i bello inficiendi p̄pter scelera suat et archa dō ead̄ capienda et reducēda i gabaa. et exiē transferēda i iherl̄. et q̄m mortuo hely cū filijs suis sac̄dotiū et offiū iudicandi et iudicandi i samu. p̄p̄ suā sc̄ritatē. et q̄m reprobato saule regnū in dō trāferēdū. Per hoc vlt̄o dupl̄ci sp̄u p̄uidit āna qualiter reprobata synagoga cū illo poplo p̄p̄ suā infidelitatē et inḡtitudinez et scelera. septrū et sac̄dotium erat in x̄pm et ecc̄iaz transferēdū. Sed qz trāslato sac̄dotio necesse ē ut legis trāslatio fiat. Joco tota itelligētia et ueritas legis erat trāfferēda i x̄p̄ et ecc̄iaz iudis cec̄is manētib̄ in sua obstiatōe. Itē sic filios fēnene uidit mortificari et i limbū iferni descendē. Ita

p̄uidit i sp̄u filios synagoge i infernum descendē. et filios ecc̄ie p̄ baptismū et cetera samēta regenerari et uiuificari a morte peccati. Et sic p̄uidit de populo gentili filios ecc̄ie uiuari et sacerdotes ordinari. et in p̄ncipes ecc̄ie collocari et solū et p̄laturaz in ecc̄ia tenē. et finalit̄ i celo sublimari. p̄uidit et ampliatiōez regni x̄ in p̄ aduētū et manifestationem Regni x̄ in i aduētū. qm̄ ueniet i potestate magna et magestate. Et sic p̄ q̄lit̄ p̄ fēnena figurabat synagoga eo qz fēnena interpretat̄ abdicata aut sp̄reta s̄ p̄ annā q̄ gr̄a interpretat̄ figurabat ecc̄lia x̄pi. p̄ samuelē aut figurabat x̄ q̄ fūdauit ecc̄iaz et nat̄ ē in ea. sic d̄ictū ē ps̄. lxxxvi. Oia ḡ ista sup̄dicta p̄uidēs āna in sp̄u p̄p̄tico fecit hoc canticū agēdo gr̄as nō soluz prole suscepta et p̄sp̄ata acq̄sita i como uti ut p̄cise itelligūt cec̄i iud̄i. s̄ p̄ncipalit̄ agēdo gr̄as de beneficijs suis n̄e redēptōis et reuultat̄. In q̄ d̄ō c̄ntico i p̄sona t̄o ecc̄ie x̄ duo facit. Primo explicat suū gaudium. Sec̄do explicat sua beneficia et reuelata ex q̄b̄ mouet ad gaudium et gr̄az actōes. ibi Archus fortius sup̄at̄ est. Quātum ad p̄mū duo facit. Inā p̄ facit q̄ d̄ictū ē. Sec̄do exortat̄ ppl̄z iudaycū ut relicta legali uetustate recipiat x̄p̄ et et̄ legē euāglicā. Et p̄ eādē rōez exortat̄ ppl̄z gētilē ut relicta uetustate yuoz et supbia ianis p̄bie recipiat x̄pm et legē euāglicā q̄ docet eīnā ueritatē et salutē. ibi non est sc̄r̄. Dic̄ ḡ āna put gerit typum ecc̄ie i x̄ regenerate et put uidit i sp̄u. Cor meū ex nimio gaudio intorsit. exultauit ad extra mouēdo et oīntēto gestū i corpore. q̄ d̄ō exultatō tō fuit adnō a q̄ cūcta b̄da p̄cedūt et m̄ b̄nfiā puenerūt nō ex m̄is m̄r̄ itis. s̄ ex sua bonitate et m̄ia. Et exaltatū ē cornu meū i d̄no. i. qz honor meū exaltat̄ ē i d̄o m̄o. qm̄ filius q̄ ē d̄s m̄s assūp̄ huātātē et carnē hūiaz de m̄a spē et nā Et sic exultauit et honorificauit tōz hūanitas qm̄ uerbū caro fact̄ ē et h̄itauit i n̄b̄ Sed maxime exaltatum est cornu meum

Canticum.

et honor me. quoniam ipse christus deus et homo factus est saluator meus et in populo eligens et in regem in ecclesiastica sacramenta. et legem euangelicam conferens. quia ut sic factus est caput et sponsus meus et saluator: synagoga repudiata. Et ideo per quem talibus armis et donis spiritus sancti fulminatus et armatus et doctrina euangelica. instructus. tunc os meum dilatatum est ad loquendum semper contra inimicos meos demones et iudeos et Reges et principes. quia in die perthe. et in baptisimo in os ad loquendum contra omnes inimicos meos. Et ideo letata sunt in christo salutari tuo. o. de. i. i. ihesu christo qui est filius tuus et saluator tua in quantum misisti eum ad salvandum nos. et ideo est salutare tuum active et nostre passive in quantum per ipsum sumus salvati. et sic non sum letata sic exultavi in me sed in te. quia talia beneficia non attribuo meis meritis sed tue benignitati et misericordie. quia tu non es honor meus et leticia mea et exultatio.

¶ Deinde cum subdit. non est sanctus ut est deus. inquit omnes nationes ut veniant ad christum: ut sanctificentur ab eo et recipiant eius doctrinam eo quia ad christum pertinet sanctificare. salvare et docere. eo quia ipse est sanctus per ecclesiam. ideo est sanctus sanctificans. Ite est sua sapientia per ecclesiam. quia est verbum et sapientia patris. ergo ad ipsum pertinet instruere et docere alios in lege. et per spiritum a christo dirigitur omnis vera scriptura. et sapientia tanquam a vero fonte et capite. et sic omnia alia scripturae et sapientia est falsa.

¶ Dic ergo. Quia non est alius sanctus ut est deus nisi ihesus christus qui est nomen dei ut dictum est per prophetam. viij. nec est alius deus extra te. o. christe. et non est fortis in potestate sic christus deus noster. ideo o vos iudei et scribae et pharisaei. qui putatis scire legem et prophetas et vultis alios docere. venite ad ihm christum ut sanctificemini ab eo. quia non est alius sanctus a quo valeatis sanctificari. sic deus ihesus christus. Et recipite eius doctrinam euangelicam in qua declaratur veritas et vera intelligentia legis et prophetarum. quia non est alius sanctus extra christum. Et venite ad eum ut libet vos et redimat. quia non est alius fortis nisi ihesus christus deus noster qui possit vos liberare. Ite o vos scribae et pharisaei nolite loqui sublimitate de lege et

prophetis gladius et presumptus de vestra intelligentia nec velitis intelligere scripturas in solo sensu literali nec manere in vetustate littere. sed recedant ceremonialia. et sacrificia et omnia vera legalia de ore vestro. sed recipite doctrinam et euangelicam in qua declarantur sacramenta clausa in littera legis. quia sacramentum aperit nobis christus. quoniam ipse est deus. et deus omnium scientiarum cum sit sapientia patris per ecclesiam. Et cogitationes. id est. revelationes patriarcharum et prophetarum ipsi christus preparavit. nam ipse est finis legis. et ideo deus patriarche et prophete olunt se de christo. et in ipsum tendunt omnes visiones et prophetie tanquam in finem. Et ideo nullum missum nulla revelatione scribitur in lege gratia sui: sed gratia christi. nam tota lex veteris nil aliud est nisi preparatio ad christum et euangelium ut ait eusebius per totum librum de preparatione euangelica. Et ideo nullus potuit declarare melius et verificare legem et prophetas. quam christus: sic promissit deus de vestro nomine. xviij. prophetas suscitabo de medio fratrum tuorum. ponam verba mea in ore eius: Loquens ad eos quicumque dixerit. Unde ad hoc venit christus in mundum ut testimonium perhiberet veritati legis et prophetarum. quia lex per moysen data est. gratia autem et veritas per christum facta est. Et ideo dicit haec prophetissa. quia christus est deus et deus et inspirans omnium scientiarum. et omnes cogitationes et revelationes preparavit et ordinavit et dirigit in ipsum tanquam in finem et terminum. quia omnes revelationes et cogitationes patriarcharum et prophetarum fuerunt in eo complete et manifeste et refate. Et ideo dixit symeon. Luc. ij. hic erit in refectionem et ruinam et in signum cui contradicentur ut reuelentur multorum ex cordibus cogitationes. id est. manifestentur in eo revelationes et vaticinia prophetarum.

¶ Unde est advertendum quod ita dicit ista prophetissa de christo. Salmo quia non est alius sanctus per essentiam. Nam licet multi fuerint sancti in vitro quod testamento. tamen deus fuerunt ab isto sanctificati. ideo solus christus est sanctus sanctorum. Daniel. ix. ideo deus solus sanctus sanctificans. et per spiritum ad ipsum solum pertinet omnes alios sanctificare. Et ideo ipse dedit potestatem omnibus filiis dei fieri. qui ex ore nati sunt. Jobis. p. Item dicit quod solus est deus et deus scientiarum. ideo ad solum ipsum pertinebat.

.B.3.

primo voce et interpretari et declarare leges
 quod est medi⁹ interpretis inter nos et patres. Tercio
 dicit quod ipse christus est solus fortis. Et ideo ad solum
 ipsum pertinebat liberare genus humanum de po-
 testate diaboli et omnes redimere. Et ideo
 ista prophetissa omnes vocat ad christum: ut ab eo
 sanctificentur et doceantur et liberentur. Ido dicit
 nolite loqui sublimia glariantes etc. ¶ Sed
 est advertendum quod quoniam dicit non est alius deus et
 fortis et sapiens etc. non excludit personam
 patris et spiritus sancti. eo quod una est sapientia et sanc-
 titas et fortitudo per essentialitatem in tribus personis
 ¶ Iterum est advertendum quod non solum vocat
 successores ad doctrinam et legem christi. sed etiam
 gentiles et sapientes. et probos huius mundi.
 Unde dicit philosophi et poete et orato-
 res et sacerdotes gentilium. nolite loqui
 sublimia et alta in philosophia. et ceteris
 artibus tam rationalibus quam realibus glariantes in
 vestra sapientia et doctrina. presumetes de
 vestra intelligentia. Nam omnis scientia est falsa
 in se. nisi derivetur ab illa summa sapientia.
 Ido venite ad christum. quia ipse est deus fortis
 et omnis scientiarum et sanctus. Ido solus ipse
 potest vos docere. sanctificare. et liberare.
 ¶ Archus fortis etc. postquam superius ostē-
 dit christum solum esse sanctum et sapientem.
 et fortem quod solus potest sanctificare. et do-
 cere et alios liberare et roborare. et malos
 persequens punire. Ido in hac secunda parte
 hoc monstrat per experientiam explicando omnia
 beneficia que nobis contulit per suam sancti-
 tatem et sapientiam et fortitudinem. Et sic pro-
 bat. quod solus christus est fortis et sapiens et
 sanctus. Et probat primo quod solus christus et
 non alius est ita fortis. Nam archus et po-
 testas diaboli non poterat superari nisi ab alio
 fortiori. Sed archus siue potestas diabolorum
 et demonum fortium superatus est a christo. que
 quidem potestas. et archus erat peccatus
 originale et actualis cuius quo vulnerabat omnes
 gentes. et suo dominio omnes subiciebat. quod
 sequitur quod solus christus est fortissimus super
 omnes fortes. quia superavit omnes demones

et confregit archum et potestatem eorum et di-
 rupit portas ereas et vectes ferreas con-
 fregit et expulit infernum. et obtrusit
 et ligavit diabolus. ergo non est fortis sicut
 christus deus noster. Item superavit et confregit
 archum superstitionis ydolatrie et confregit et con-
 minuit omnia ydola. et elecit diabolus et prin-
 cipem huius mundi foras. et elecit ipsum de
 corporibus obsessis. et de aiaibus hominum per
 baptismum et ecclesiastica sacramenta. ergo
 archus fortius superatus est a christo. quia omnes fuerunt
 subiecti iugo eius. ¶ Item archus et sapientia
 phariseorum et falsa superstitionis sacerdotum gentilium
 fuit confusa per apostolos christi. et omnes sapientes huius
 mundi fuerunt superati et christi subiecti. ut patet
 Actuum. xvij. ¶ Item archus et potestas sa-
 cerdotalis et septem regale et iudiciale iu-
 reorum fuit superatum et ablatum per christum. et tota
 scientia eorum confusa in conspectu apostolorum ut patet
 per totum discursus actuum apostolorum. Ido sicut
 quod apostoli infirmi et simplices et ignari et ple-
 bei accinti sunt armati robore et fortitudine
 septem donorum spiritus sancti in die penthe. per quos
 apostolos sic accintos et roboratos. christus subiecit
 sibi totum orbem. et in virtute armorum christi confre-
 runt archum demonum et principium mundi. et electo
 diabolo foras subiecit Reges et populos gen-
 tilium iugo suo. Unde non per imperatorem piscato-
 rem. sed per piscatorem subiecit et lucratus est
 imperatores et populum. Ex quo patet quod in hoc ostē-
 dit christus suam fortitudinem esse super omnes. et esse
 divinam quia accinxit fortitudinem et robore in-
 firmos et simplices et per eos superavit archum
 demonum et principium et philosophorum et iu-
 rorum. ¶ Deinde cum dicit. Repleti prius.
 ostendit qualiter christus est omnis scientiarum et bonorum
 spiritualium. quia transtulit bona spiritualia gratis
 a synagoga in ecclesiam. Et sic ecclesia agit
 gratias. quia recepit a christo bona spiritualia. scilicet eccle-
 siastica sacramenta. et intelligentias legum. et
 prophetarum. quam ante possidebat synagoga
 Et sic christus obcecavit synagogam propter eius
 malitiam. et illuminavit ecclesiam ex populo
 gentili. Unde synagoga que ante erat repleta

Canticum.

bonis spiritualibus. nunc obcecata menti
 cat sciam et intelligentiam sacre scripture
 sed ecclesia est saturata. Ideo dicit. iudei q
 prius erant repleti bonis spiritualibus: in
 post publicationem euangelij locauerunt
 se pro panibus. i. pro cibibus spiritualibus
 qz ptinue laborant. et non possunt attinge
 intelligentiaz scripture. n̄c alia bona gracie
 sed gentiles famelicī qui nunq̄ habuerūt
 legem nec pphetas. nunc saturati s̄ postq̄
 se xp̄o et fidei subiecerunt. Et ita parit̄ apl̄i
 qui erāt ignari et p̄pote postea s̄ saturati
 intelligentia sacre scripture. Iudei autem
 vadunt mendicando. de quibus dictus est
 psalmo. L. viij. ipsi dispergent̄ ad manou/
 candum. si vero non fuerint saturati mur/
 murabunt. Item in cantico v̄ginis marie.
 Luce. p̄. Esurientes impleuit bonis: et diui/
 uites dimisit inanes. Dicit ḡ qz iudei prius
 repleti mendicauerūt panes carnalē et pri/
 uati s̄ panib⁹ sp̄ualib⁹. s̄ gentiles famelicī
 saturati s̄ cōn̄c p̄ qz. siue p̄ postq̄. i. postq̄
 aut quia gentilitas q̄ndam sterilis peperit
 plurimos filios ḡ p̄ regeneratōez baptismalē
 Et synagoga que multos habebat filios. i.
 patriarchas et p̄phas et fideles. nūc autem
 postq̄ negauit xp̄m infirmata et orbata est
 quia nullus filium geniat deo. sed carni tantū
 Ecclesia autē ḡ iugiter geniat filios ḡ p̄ bap/
 tismus. Et ideo successit synagoge in here/
 ditatem et bonis sp̄ualib⁹. De qua. ysaye.
 Liiij. Letare sterilis que nō parturis. quia
 multi filij dexte magis ea q̄ habet virū zc̄.
 Et sic synagoga mortificata fuit in partu.
 et ecclesia viuificata. Ideo subdit dñs mor/
 tificat synagogas cum filiis suis. sed viuif/
 ficat gentilitatē ad vitā gr̄e in presenti et
 glorie in futuro. et dñs reducit iudeos ad
 inferos. qz p̄ternat eos ad penā eternam
 sed gentiles. q̄ erant in potestate diaboli
 reducit eos de inferno et morte ad vitam
 Et etiam dñs reducit iudeos ad inferos p̄
 publicationē euangelij. sed reduxit de infer/
 no om̄s fideles de. tel. Unde reduxit illos

qui expectarūt suū aduētū. s̄ reducit illos
 qui ipsum non recepūt. Item dñs ihs xp̄s
 facit paupes ppl̄m iudaycus auferēto sibi
 regnū et bona gr̄e. sed dicit ppl̄m gētilēz
 et eccliaz suā p̄ferēto bona gr̄e et glorie z
 humiliat ppl̄m iudaycū in captiuitatē tem/
 poralem et sp̄ualē subicēto. sed subleuat
 populum gentilē legē libertatis p̄ferēto. et
 a peccato libando. qz abstulit ab illo. et de/
 dit ip̄m genti faciēti fructū. Iudei autem
 qui ante erāt filij regni. postea p̄uati z ab/
 dicati missi sunt i tēbras extiores. Mat̄h
 .xxij. Et sic iudei fuerūt mortificati et hū/
 liati. Gentiles autē viuificati et exaltati et
 subleuati. Itē dñs ihs xp̄s nō solū trāstulit
 bona sp̄ualia gr̄e a synagoga i eccliaz. sed
 etiaz regnū et sedē sacerdotalē. qz de p̄uiss
 ex populo gentili fecit sac̄otes in ecclesia
 et iudices h̄ntes sp̄ualē iurisdictōem. et
 fecit Reges h̄ntes secularem potestatem
 Et n̄ solū trāstulit a synagoga bona gratie
 in eccliaz. s̄ etiā bona gl̄ie. unde subdit qz
 dñs ihs xp̄s i suo aduētū suscitāt ppl̄s gētilē
 de puluē ycolate et eleuat ip̄s populus gen/
 tilem paupes de stercore. et spurcicia yco/
 loz p̄ferēto sibi regnū z sacerdotium ut
 sedeat i ecclia cū p̄ncipib⁹. qz p̄lati ecclesie
 tenent locū ap̄loz q̄ fuerūt p̄ncipes ecclie
 Et sic p̄lati p̄uiss de ppl̄o gētili sedēt i ecclia
 in sede ap̄loz tanq̄ successores. Et nō solū
 xp̄s subleuat istū paupes et sublimauit. ut
 sedeat in hac ecclia militātī. s̄ etiā ut tēnat
 solū gl̄ie i ecclia triumphātī post hāc vitā
 Et sic populus gentilis non solus successit
 in bonis gr̄e s̄ etiā i bonis gl̄ie. ¶ Deice
 cum dicit. Dñi enim s̄ carnes t̄re. Con/
 firmat oīa sup̄dicta. Nam dictū est qz dñs
 ihs xp̄s p̄fregit archū fortiū. et accinxit in/
 firmos robore et safauit famelicos z p̄ua/
 uit repletos bonis sp̄ualib⁹. et multiplicā/
 uit gentilitatem sterilem et minorauit. et
 infirmavit secundā synagogas et orbauit
 eam filijs. et qz dñs mortificauit. et hū/
 liauit synagogā. z viuificauit z subleuauit
 .B.4.

gentilitate. Et dicitur est etiam quod dominus ihesus christus
 subleuauit populum gentilem in regnum et sacerdotium
 in ecclesia. quod ex populo gentili fecit doctores et
 martires et prelatos. Et sanctos et sublimes vi-
 ros in scientia et vita et doctrina. Dicit autem confirmatio
 super doctrinam ostendit. quod christus hoc non fecit ex meri-
 tis precedentibus illius populi. sed ex summa misericordia et bo-
 nitate quod voluit eos eligere. et quod voluit christo
 obedire. Iuxta apostolum et gentilem quod veniunt ad fi-
 dem non sunt exaltati ex propria fortitudine. nec
 ex propriis meritis. sed ex sola dei misericordia et omnipot-
 entia. Iuxta subdit. quod ideo dominus ihesus christus eleua-
 uit illum populum de stercore ydoloz. et eleuauit
 pauperes cetum apostolorum de puluere ignorantie. Et
 subleuauit ecclesias de pauperibus et egenis in sedem
 potestatis sacerdotalis et gratie et glorie. quod cardines
 terre sunt domini. id est. quod ihesus est dominus cardinum terre et po-
 suit super eos orbem. Et loquitur hic in methapho-
 rico quasi sic dominus in principio creauit cardines
 mundi. id est. polu arcticu et antarcticu et posi-
 tuit orbem super eos. quod totus orbis vertit super
 istos duos cardines. Ita pariter dominus noster ihesus
 christus constituit apostolos et prelatos tanquam cardines
 et posuit orbem ecclesie super eos. Namque tota ecclesia
 vertit et gubernat et regit super prelatos et do-
 ctos et sacerdotes tanquam celum super cardines et sic
 cardines polos. Et sic tanquam vitis et prunas. et
 sic sancti et prelati et sacerdotes domini cardines terre
 super quos christus fundauit. et posuit orbem ecclesie.
 Dicit ergo quod apostoli et prelati et sacerdotes et sancti
 viri sunt cardines terre. id est. ecclesie domini. quod dominus
 posuit orbem terre ad gubernandum et regendum
 nec tamen ipsi prelati possunt regere et gubernare
 ecclesias ex suis propriis viribus. sed ex solo auxi-
 lio christi. Iuxta subdit quod dominus ihesus christus suabit et
 diriget pedes sanctorum et prelatorum et sacer-
 dotum et suorum fidelium in regendo se ipsos. et
 ecclesias. et dabit eis os et linguam et sapientiam ad
 loquendum ante Reges et principes. et ad confunden-
 dum iudos et Reges et tyrannos. Imple autem
 iudei quod christus noluerunt recipere. nec etiam doctrinam
 euangelicam percipiant in tenebris ignorantie obce-
 cati. hoc autem fuit impletum. Actum igitur. Namque petrus
 homo piscator et simplex fecit tacere omnes

scribas et phariseos. et per sacras scripturas
 probauit eis christus esse messiam in lege promissum.
 Unde principes sacerdotum et scribe et pharisei
 abierunt confusi tanquam cecum et tenebrosi. Iteque
 stephanus disputauit cum eis non potuerunt resistere
 sapientie et spiritui quod loquebatur. et hoc accidit iudeis.
 quod confidentes in sua scientia noluerunt recipere doc-
 trinam euangelicam. Iuxta subdit. quod non in fortitudine
 sua roborabuntur. sed apostoli quod precesserunt ad
 bellum armati armis christi euangelicis. Iuxta
 confuderunt iudos et tyrannos. quod christus suauiter
 et direxit pedes eorum. Et ideo subdit quod dominum
 ihesum christum formidabunt omnes aduersarij eius. tam
 iudei quam. Reges et principes et tyranni. et super
 ipsos in celo tonabit. quod sonus et tonitruus legis
 euangelice tonuit super omnes populos mundi cum si-
 gnis et prodigijs. Et sic incubuit timor super
 eos. in terra quod totus populus gentilis se subiecit iugo
 christi. Iuxta subdit dominus ihesus christus iudicabit fines
 terre. quod dominus pater dabit imperium christi Regi filio
 suo. et exaltabit cornu in Regnum christi filij sui.
 ¶ Vnde est aduertendum quod christus in proprio aduentu iu-
 dicauit mundum iudicio discretionis. et deus
 pater dedit sibi imperium. et potestatem
 in celo et in terra in die ascensionis. et ex-
 altauit cornu eius. cum fecit ipsum a se-
 suis sedere. Sed tale dominium et imperium
 magis erit manifestum in proprio aduentu. quam veiet
 christus in presentate magna et magestate. Et tunc iu-
 dicauit omnes gentes et nationes. et cognoscant et
 vicebunt iudei quem pupugerunt et crucifixerunt
 et cognoscant tyranni quem persecuti fuerunt. Et
 indifferenter omnes cognoscant et mani-
 feste vicebunt christum esse verum deum. et
 redemptorem et messiam in lege promissum
 et qualiter deus pater dedit sibi imperium
 vniuersale. Et qualiter. exaltabit Re-
 gnum suum in celo et in terra et in inferno
 ¶ Ex supra dictis patet etiam quod ista mulier
 prophetissa duplicem spiritum propheticum
 habuit in hoc cantico de quo dictum est in
 prologo tractatu secundo et tercio. Sed
 ceteri iudei hoc nequeunt attingere. Iuxta
 manent in solo sensu materiali.

polu arcticu

Canticum.

Quoniam dñs. hoc canticū can-
tat eccia i laudib⁹ ferie dñte
qđ dñs canticū cātauit moyses
cū toto pplo p⁹ qđ ille⁹ transie-
rat inf aq̄a maris rubri. et pharao cu⁹ suo
exercitu fūat subm̄r⁹ ut p⁹ exo. xv. in q̄ a-
git gr̄as de mirabli libatōe sua ⁊ de victōa
hīta de phōne ⁊ exercitu suo. i q̄ duo fac. p̄
.n. agit gr̄as narrāto libatōz suā de m̄ri ru-
bri et subm̄r̄siōz phōis ⁊ exercit⁹ sui. Scđo
p̄dic fūas victōias q̄s ille pp̄s hūit p̄ ea
de philistis et moabitis et cananeis i ḡsu
t̄re p̄misse et p̄dicat possessiōez illi⁹ t̄re. et
edifficationez tēpli fūas. Ibi dux fuisti in
mia ⁊c. Qđ dñs canticū ē ita claz i narra-
tione victōiaz ad l̄ras. q̄ n̄ idiget ex p̄oe
volenti lege q̄ scripta s̄t. Exo. xliij. et p̄ to-
tū librum nuoz et ioseph. et i libris Regū.
qz oīa q̄ ibi p̄dicunt. fuerūt impleta in illo
pplo. Et idō licz moyses nō videt pp̄ba in
p̄ima parte hui⁹ cantici inq̄ntū narrat ge-
sta p̄terita. s. liberationem factā et vic-
tōiaz hitaz. S; nō pōt negari qđ sit pp̄ba
in q̄ pte inq̄ntū p̄dicat victōias futuras de
moabitis et philistis et chananeis. videt
tñ dubiū. an i tali pp̄bia hūit duplicē sp̄m
pp̄bice. puta si p̄ fūas et etiā p̄ntes victo-
rias p̄uōit fūa missia de x̄ ⁊ ecclia. vñ dī-
ctū ē i plo. libri p̄z. q̄lit pp̄be nō eodē m̄
nec s; eūdē ḡduz habuerūt lumē siue sp̄m
pp̄bicū. Itaz q̄oaz eoz hūerūt sp̄z sim-
plicem tñ. Et q̄oā hūerunt duplices sp̄m
pp̄bice. vñ illi hūerūt simplices sp̄m q̄ tñ
p̄uōerūt fūa missia i illo pplo. sic nathā
ex reuelatōe p̄uōit Regnū salōis et tēplū
edifficandū p̄ ip̄z. Sed de eodē missio dñs
habuit duplicē sp̄z pp̄bicū. Itā p̄ illā p̄mi-
ssionez i sp̄u nō solū successionez Regni sui
vsq; ad captiuitatē babilōie. s; etiā p̄uōit
Regnū suū p̄petuandū p̄ xp̄z i efnū i filijs
p̄missiōis. Itē ysa. p̄uōit in sp̄u pp̄bico
captiuitatē babilōie p̄ calceos. et p̄uōit li-
batōez futurā p̄ cyrū regē p̄faz. s; p̄ illā p̄-
uōit ultra redēptōez genis hūā futurā p̄

xp̄z. Et idō vtrāq; libatōez p̄dic ysa. xl. v
ut p̄z ibidē. Ex q̄ p̄z q̄ ysa duplicē sp̄m ha-
buit i illo cap⁹ ⁊ in cetis. Itē filij pp̄haz et
patres eoz p̄uōerūt helyas esse tollēdum
cū dixerūt ip̄i elyseō. Nunq̄ nosti qz dñs
tollet hōie dñz tuū a te. R. ij. s; i hoc tñ
habuerūt simplicē sp̄z. Et forsan tantū sim-
plices hūit de illo missio elyse⁹. cū respōdit
Ego noui silete. S; forsan p̄ tūc elyse⁹ nō
hēbat duplicē sp̄z de illo raptu. qz tātū p̄e-
nouat helyā illa die fore rapiēdū. s; n̄ p̄no-
uerat illū raptū esse figurāz ascēsiōis x̄ ⁊ c.
Et idō helyse⁹ dixit helye. obsecro. ut fiat
in me duplex sp̄s tu⁹. i. ut p̄uōerā q̄ figuet
iste rapt⁹ tu⁹ et qđ erit p̄ ea de te. Cui res-
pōdit helyas. Rem difficilē postulasti ⁊c.
Et tūc in ascēsu helye faci⁹ est duplex sp̄s
sup helyseū. qz p̄ illuz raptuz helye p̄uōit
in sp̄u q̄liter x̄ p̄ passiōz ⁊ refrectōez erat
ascensur⁹ i celū. et q̄lit helyas debebat p̄ue-
nire xp̄z i ij aduētū ad p̄dicandū p̄ antīcristū
et fortificandū pp̄lz x̄anū i fide x̄. Ex q̄b⁹ p̄z
qz sp̄a pp̄bice duplex dicebat ille. p̄ quem
pp̄be interp̄tabant ⁊ p̄uōebāt fūa missia
de x̄ et ecclia p̄ p̄tigētia q̄ accēbāt in veri-
testamēto. siue essent eis p̄sentia. siue fūa
Lumē aut siue sp̄a simplex erat ille q̄ tātū
se extēdebat ad fūa missia ve. tes. et ultra
nō trasibat coḡ pp̄be. S; lumē siue sp̄s du-
plex pp̄bice p̄ missia ve. tes. ducebat itellc-
tū pp̄be i p̄cognē missioz noui. tes. de x̄ et
ecclia. et t̄lez duplicē sp̄z hūit dñs. ⁊ dñs. iij.
pp̄be m̄iores ⁊. xij. m̄iores. qz sp̄ iter gesta
fūa i illo pplo p̄dicebāt aliq̄ missia de x̄ et
ecclia figurata i gestis ve. tes. ut p̄z i ysa. et
hyerē. Et idō ē q̄rēdū an moyses i hoc cāti-
co ⁊ i cetis hūit duplicē sp̄z p̄ q̄ sū⁹ cti de
vno sp̄u. puta si p̄ libatōez isrl' de egipto p̄-
uōit i sp̄u libatōez genis hūā fūas p̄ xp̄z c.
Alō qđ r̄ncet sic dñs i p̄logo. p̄z qz nil ē
scriptū n̄c gestū i ve. tes. p̄cise gr̄a sui n̄ in-
quantum figurabat aliquod misterium de
xp̄o qui erat finis toti⁹ legis. qz oīa contīn-
gebant illis i figura. p̄ma ad corinthios. x̄.

Et ideo dicit ambrosius quod ille rubus ubi erat
 ceus. de quo dicitur vocavit moysen quod ardebat et
 non comburebatur. figurabat commercium incar-
 nationis admirabile. et figurabat virginitatez
 Marie. Et illa voga conuersa in colubrum: et
 conuerso cum qua Moyses fecit miracula.
 Figurabat uerbum incarnatum et humanatum. in quo
 humanitate filii dei liberavit mundum. Item illa
 missio moysi ad liberandum. et educendum populum
 israel de captiuitate egypti. Figurabat qua-
 liter deus pater erat missurus filium in carnem. et
 debebat eundem fideles uel. et limbo in-
 ferni et de captiuitate diaboli. et introdu-
 cere eos secum in terram uictuam. id est in celestem
 patriam. Item per transitum maris rubri figura-
 bat quod nos debet transire per aquas ba-
 ptismales. Unde sicut aqua maris rubri pre-
 buerunt iter et uiam hebreis ad alteram lit-
 salutis. et saluarunt hebreos. et submerſerunt
 egyptios. Ita aque baptismales mundant et
 liberant homines a peccato: et ducunt ad statum gratie
 in presenti et glorie in futuro. sed suffocant et ex-
 tingunt peccata. Et sic populus gentilis per baptismum
 liberatur et deductus est de captiuitate dyaboli ad lib-
 tatem gratie. Et ingressus terre promissionis et sub-
 iectio eiusdem. et victoria contra de chaneis.
 et philisteis figurabat quod apostoli debebant in-
 gredi et superare populum gentilem et subicere
 eum iugo fidei christi. et quoniam ecclesia erat edificanda
 et multiplicanda in populo gentili etc. Et ad hunc
 sensum leguntur libri moysi in ecclesia in officio
 canonico. id est. put in eis continetur figura et my-
 sterium figuratum nostre redemptionis et liberationis
 facte per christum. Et sic non leguntur illi libri gratia sui
 sed. put tota principalis intelligentia ordinatur
 in christum. Et si uerisimile uideatur quod moyses. qui
 fuit ductor illius populi in persona christi. prouidit in spiritu
 misterium incarnationis et nostre redemptionis. et
 ecclesie ampliatio per illa gesta et signa. que
 fecit in egipto et in transitu maris rubri et
 in progressu contra. et per acquisitionem terre chanaan
 et subiectionem illorum populorum. Et sic est dicendum
 quod moyses non fecit precise hoc canticum per illa
 liberationem temporalem nec per illa punitionem pharaonis

Quod per et principaliter intendit cantare et gratias agere
 de uel receptione facta per christum et triumpho. que
 christi bitus erat de diabolo per moysen prouidit
 in duplici luce et spiritu prophético prouidendo illas
 temporales liberationes israel de egipto. et de mari
 rubro quod dicitur lumē aut spiritus moysi. sed non est
 ita clarus et distinctus sicut lumē deo ut dictum est
 in populo. tamen non tollit quoniam dicitur spiritus dupliciter. per quod
 ducebat intellectum moysi in per cognitionem christi. et nostre
 redemptionis per illa missa tunc gesta. sed non uideat
 ita clare et distincte sicut deo. eo quod in illo lumine et
 spiritu prophético sit multum generosus ut dictum est. Et ideo to-
 tum hoc canticum est exponendum non solum unicum solum
 spiritus prophete de gestis in illo populo. sed et dupliciter
 spiritus de uel liberatione et redemptione facta per christum.
 quam prouidit moyses per illam liberationem temporalem
 particularem. Secundo est non dicitur sed apostoli iudeis
 in canonica sua. ut dictum est in populo. quod uerbum christi
 eouxit populum israel de captiuitate egypti. unde dicit
 hieronymus. in fine de assumptione uirginis quod uerbum dicitur
 per incarnationem operatur est nostre redemptionis. ante
 incarnationem operatur est illa miracula in testamento
 ueteri. Et sic est dicendum quod in testamento ueteri uerbum opera-
 bat in figura. sed per incarnationem operatur nostre re-
 dptionem in re. ideo est dicendum. quod uerbum per expo-
 liauit egiptum et liberauit israel de captiuitate. quod
 expoliatio et liberatio. sed fuit realiter facta res-
 pectu illorum. tamen fuit figura fuisse expoliatio
 inferni et liberationis et redemptionis spiritualis. Et
 ideo uerbum sic tunc expoliavit egiptum in figura.
 Ita per ea expoliavit limbum. et liberavit gentem
 humanam. Et ideo moyses non solum cantauit
 hoc canticum pro illa temporale liberatione. sed pro
 futuram spirituales. quam prouidit in illo duplici spiritu
 ut dictum est. Sed ecclesia hodie perfectius cantat
 istud canticum principaliter pro spirituali redemptione
 et liberationem per christum factam. Dicit ergo ecclesia
 postquam patres ueteris testamenti cantarunt
 hoc canticum in memoriam illius temporalis liberationis
 et in figuram nostre redemptionis. cante-
 mus nos iam nunc ipsam agendo gratias
 de nostra redemptione iam facta et cetera.
 Unde cantemus domino nostro ihesu christo. et enim
 pro quod. quia gloriose. id est. tribuenter aliter mag

Canticum.

nificatus est. non solū tūc egiptū. sed postē
 infernum expoliando ⁊ fideles ve. tel. ince
 liberando. Item equū et ascensorem. s. pha
 raonem et equū eius proiecit in mare. Et po
 nitur singulare p. plrali. i. equos pharaōis
 cum militibus submersit in mari. quasi dī
 cat q. dñs ihs sicut tunc submersit in mari
 equos et milites ⁊ totū exercitū pharaōis
 Ita postea submersit diabolu et pplz infide
 lem sup quem secebat et dñabaf diabolu.
 ¶ Ad cuius intellectum est notandum q.
 totus pplz gentilis dicebat equu diaboli.
 nam sicut miles sedes sup equū cum freno
 dñaf equo et regit et vertit ipm ad libitū
 ad omnē partem. Ita pariter diabolus in
 tantum dñabaf pplō gentili. q. concitabat
 ipsum ad omnes ignominias et ritus nefan
 tos. et ad omnes detestabilem supstitōnem
 ad oīa scelera ut ait apostol⁹. ad Ro. p. et
 eusebi⁹ in fine dñti de ppatōne euangelica
 et aug⁹. p. totum. viij. et. ix. et. x. et. xi. et. xii.
 Itē oīs peccator obstinat⁹ dicit equu diā
 bo q. cū freno pcrī tenet diabolus pcrōrem
 ligatū vertens ipm ad omne scel⁹. Unde per
 frenū supbie mouet hoīem ad inuidias et
 homicidiū ⁊c. et p avariciā mouet hoīes
 ad usuram et rapinam et furtum. ⁊ p luxu
 riam tanq. p frenū et camum ducit homī
 nem ad adulteriū et strupū et fornicatōes
 et ad sortilegia et maleficia ⁊c. Et sic oīs
 peccator obstinatus dicitur equu diaboli.
 Sed maxime seceat hodie diabol⁹ sup pplz
 iudaycum postq. non recepit xpm. Et sic
 impellit diabol⁹ ipm ad grantora ut dictū
 est psalmo xij. Et itō dicit moyses i psona
 ecclie. q. sicut tūc dñs ihs proiecit equum ⁊
 ascensorem i mare. ita in suo aduentu pro
 iecit diabolu et equū ei⁹. i. gentilem supsti
 tionem et pñdiciā iudaycam supra quam
 diabolus secebat postq. non recepit xpm.
 hos omīs infideles et pcrōres cum diabolo
 ascendēte sup eos ihs proiecit i mare rubrū.
 itē igneū et ifernalē. Itēo p tali victoria
 cantemus dño. Item cantemus dño ihu x

q. fortitudo mea et laus mea est factus. et
 factus ē michi in salutem. ¶ Ad cui⁹ intel
 ligentiam est notandum. q. tria beneficia
 recepit ille pplz a deo post transitu maris
 rubri. Nam pmo recepit fortitudinē con
 tra inimicos et sic vicit amalechitas ⁊ mo
 abitas et cananeos. Secdo accepit religio
 nem et legē et modū colendi et laudandi
 deum. Tercio recepit terram pmissionis
 ad salutem et detem eoz. Sed multo am
 plius et pfectius accepit ista tria populus
 xpian⁹ a x. pmo accepit dona spirit⁹ scī
 per que subiecit sibi totum orbem. Secūdo
 accepit legem euangelicā que docet ve
 cultum ad laudandum deum. Tercio acce
 pit septem eccliasica sacramēta ad salutē
 anime p que viuūt in hac ecclesia per grā
 et in supna eternalit per glām. de primo
 ergo dicit quia fortitudo mea. de scdo autē
 quia laus mea. de tercio vero quia factus
 est dñs michi in salutem. Et sic ecclesia in
 generali enumerat dñq. beneficia recepta
 pro quibus tenetur cantare hoc canticum
 pmo pro beneficio liberatōnis de limbo
 Secdo pro beneficio redemptionis. Tercio
 pro beneficio subiectionis gentiū. Quarto
 pro beneficio legis euangelice. Quinto p
 bnificio sacramētoz. siue salutis sacmētoz.
 ¶ Deinde cū dicit. Iste deus ⁊c. Explicat
 omnia supdicta i spali. Et p explicat mira
 cula facta in exitu egipti et in transitu ma
 ris rubri q. fuerūt figura expoliatōis iferni
 et nre redēptōis. Secdo explicat miracula
 et victorias que fecit dñs in illo populo p
 transitū mari⁹ rubri. que fuerūt signa eoz
 que fecit xps p snā passiōes. Ibi dux fuisti
 in misericordia. ¶ Quātū ad pīmū dic ecclia
 bene debem⁹ cantare dño. nā iste ē dñs me⁹
 et itō glificabo eū i oib⁹. et iste ihs est de⁹
 patris mei abrahe et ysach et iacob promi
 ssus. Et itō exaltabo cum in meis laudib⁹
 Itē iste ihs semp fuit quasi vir pugnator
 pro me. Nam nomen eius omnipotens
 quod est ihs proiecit currus pharaonis.

et exercitum eius in mare. Unde notanter dicitur. *domin⁹* quasi vir pugnatur. ad ce notandum qd deus in forma viri et hominis erat in mundum venturus ⁊ cetera. Item notanter etiam dicitur omnipotens nomen eius. nam ih̄s qd ē nomen dei: est nomen omnipotentie et sūme sapientie et iusticie et misericordie. in cui⁹ v̄tute. et ad e⁹ inuocatōez. Moyses fecit oīa miracula Et t̄do dicit qd nomē dei est op̄s qd est ih̄s qz ꝑiecit. ꝑ currus pharaōis et exercitu eius ī mare. et hoc in testamento veteri. sed postea in nouo testamēto. idē nomē dei ih̄s qd est fili⁹ et nomē dei sicut dictū est psalmo. viij. idē nomē dei ꝑiecit currus pharaonis. i. diaboli. s. ꝑfidiā iudeoz et supstitōez gētiliū ꝑiecit ī mare inferni. nā sicut infideles dicunt equi diaboli. ita etiaz dicunt currus in quibus fertur et equitat diabol⁹. Item ꝑfidiā et obstinatio et falsa doctrina iudeoz dicunt curr⁹. in quibus diabol⁹ ducit iudeos ad mare siue ꝑ mare dāntōis. Ita parit̄ ycolata et diuinationes et artes magice et cete detestabiles superstitiones et rit⁹ nefandi erant eq. et curr⁹ diaboli in quib⁹ ducebat diabol⁹ gentiles per mare hui⁹ mūdi. sed hos curr⁹ et hos equos xp̄s det̄r̄sit ī inferno sicut cū diabolo auriga et ascensore eoz. ¶ Item sic electi ꝑncipes pharaonis submersi sūt ī mari rubro. Ita reges ⁊ ꝑncipes gentiliū et ꝑncipes sacerdotū qd xp̄s crucifixerūt submersi sunt ī mari rubro et igneo inferni. ⁊ abissi inferni operuerūt eos ⁊ descendērūt in pfundum inferni q̄si lapis ex p̄tere suoz peccatoz. ¶ Item ip̄e idē ih̄s submersit et ligauit ⁊ detrusit ip̄m diabolū cū ꝑncipib⁹ suis in profundo inferni et expoliāuit limbum et seduxit scios patres. Unde ecclesia ad dñm p̄uersa dicit. dñe p̄f. ih̄s xp̄s qd est dext̄a tua magnificata ē in fortitudine illi⁹ victorie ī expoliāto egiptū ⁊ infernū. quia ista dext̄a tua ꝑcussit tūc inimicū pharaonē et postea diabolū. et ī multitudie victorie

tue deposuisti diabolos adūsarios meos. Item sicut tūc misisti iram tuā que deuorauit egiptios. sic ignis deuorat et ꝑburit stipulam in spū et vento furoris tui congregate sūt aque ad duas partes. et vnda fluēs et fluxiblis stetit tanq̄ paries. et abissi et aque abissales ꝑgregate. i. diuise sūt ī mōdo mari ad duas partes relinq̄ntes iter mōdi vt transirent filij israel. ⁊ postea reuerse sūt ad locū suum et ꝑgregate sūt ī vnū. et coeperunt egiptios. Ita pariter misisti iram tuam sup iudeos et gētiles obstinatos que deuorauit eos. Nam ꝑ tytus cum exercitu Romanoꝝ deuorauit iudeos. sed pestilente et guerre deuorant gentiles ꝑsequutores. Unde sicut tūc pharao inimic⁹ dixit et ꝑposuit ī corde suo. Ego ꝑprehendam istum ꝑꝑꝑ et diuisam spolia et implebit̄ aīa. i. dext̄arium meum ex bonis istoz. et euaginabo gladiū ꝑ. sed spūs cuius flauit. i. comouit ventum et operuit eos mare. et submersi sunt egiptij quasi plumbum in aquis uehementib⁹ et currentibus. Ita pariter diabolus diuiserat sibi spolia totius mundi in q̄ regnabat per ycolatriam. Nam in egipto regnabat serrat̄is et amon et in grecia iupiter. et in ytalia saturn⁹. et Rome maro Et isto modo diabol⁹ sibi diuiserat spolia totius mundi. et gladio peccati originalis interfecerat simul omnes filios adam. sed cum gladio peccati actualis quosdam occiderat per superbiam. et quosdam ꝑ luxuriam. et sic de singulis. Sed spiritus ꝑdicationis xp̄i flauit super mare huius mundi et submersit omnia ycola mundi et eiecit foras diabolū. et comouit omnia ycola et submersi sunt iudei ⁊ gentiles obstinati in aquis infernalibus quasi plumbus. Item diabolus cominabatur toti mūdo et tanq̄ fortis armatus custodiebat atrium suum sed venit ih̄s fortior diabolo. et flauit suo spū euāgelice ꝑdicationis ꝑ vnūsuꝝ orbes et abstulit arma diabli. i. oēs supstitōes et ritus nefandos ī qb⁹ diabolus conficebat.

Et sic eiecit ipm foras et de trulit ipfuz i in
ferno. Primo g sps et potestas xpi insulla
nit in inferno et confregit portas ereas et
vectes ferreos: et expoliavit infernum.
Secdo insufflauit sup pplz iudaycu et destru
xit ipz. Tercio sup yoola et pplz gētilem et
destruxit yoola z sublecit pplz gentile. Et
ido subdit. qd silis tui i fortibz / o / dñe ihu
xpe. qd similis tui magnus i scitatis. qz tu es
factus et pncipiū oīs scitatis. Et sic es scis
cū scis. et tribilis p̄ diabolū et mēbra eiū
iudos gētiles z pctores obstinatos. Et es
laudabilis faciēs a bonis. et faciēs mirabi
lia: nō solū i punitōe mlos. s; et iustificāto
penitētes. Primo tu extēdisti manū tuam
sup pharaōez. Secdo sup iudos obstinatos
Tercio sup gētilis z dōes z deuorasti eos
Dux fuisti i mīa. Dic p̄dic moyses vic
torias et bñeficia q̄ fecit de p̄ trāsitu mris
rubris. put fuerūt figura bñeficioz q̄ fecit
xps p̄ suā passiōez. Idā sic tūc ihu fuit dux
illius populi et introduxit ipz i trās. pmissā
et sublecit a oēs hitatores illius t̄re. Ita p̄
incarnatōez et passiōez idē ih̄s p̄ q̄ eduxit
et libauit sc̄os p̄ce de limbo fuit dux eoz
vsq; introduxit eos i gloriā celestē. Item
p̄ q̄ libauit iudos p̄sios de iugo legis. et
gētilis de yooloz fuitate. et oēs pctores
de captiuitate dyā. introduxit eos in istam
ecc̄iaz p̄ gr̄az et i fufā p̄ gloriā. Dic ḡ ecia
o / dñe ihu xpe bene fuisti fortis z tribilis
cōtra diabolū et mēbra eiū z magnificus in
scitatis erga fideles. naz deuorato diabolo
cū mēbris eiū. tu semp fuisti dux pplō tuo.
quē tuo sanguine et misericordia redemisti
et portasti ipz ad hitaculū sc̄m. s. in hanc
ecc̄iaz p̄ gr̄az et i supnā p̄ gloriā. Ascēderit
sicut tunc populi amalechitaz ascēderit
et victi s̄ ut p̄ exo. xvij. Et sic hitatores
philistin obtinuerūt colores ex timore. Et
sic tūc p̄bati s̄ p̄ncipes edon. dū trāsiret
isir̄ p̄ terios eoz. num̄ri. xx. Et dū tremor
obtinuit robustos moab vidētes tentoria
israel. Intra q̄ vocarūt ballā ad malebice

duz illū populū. Et sic obriguerūt et opstu
puerūt hitatores chanaan. qz nō māsit sp̄
in eis vidētes israel. Ita parit fuit turbat
et obriguit totus p̄pls gentilis et oēs reges
terre audientes p̄dicatōez apostolorū. et
signa et miracula que faciebāt. Et sic om̄s
fuerūt subiecti iugo fidei x̄. Et qz i om̄ibz
his moyses loq̄bat de fufō nō; solū de vic
toria illius populi p̄ futurū ingressum terre
p̄missionis. s; loq̄bat de fufā victoria x̄. et
aploz. et de fufā subleccōne populi gētilis
Idō subdit irruat sup eos formico z panoz
in magnitudine et fortitudine x̄ brachij tui.
et sup oēs Reges et p̄ncipes ppli gētil. et et
om̄s demones fiant immobiles sic lapides
ne possint nocē fidelibz. tunc iste popula
quē p̄ gr̄az possedisti trāseat de yoolata et
infidelitate ad fidē et legē libtatis et de pe
cato ad gr̄az p̄ baptisumz et penitentiam.
Et introduces eos et plātabis i mōte here
ditatis tue. s. i hac ecclesia p̄ gr̄az. et in fir
missimo hitaculo et tēplo huius ecclesie fū
dato sup. xij. articulos et sup fundamētuz
aploz et p̄p̄baz. qd hitaculū tu p̄ opatns
es p̄ salomonē marialz i testamēto veteri.
postea sp̄ualit p̄ xps sc̄uariū hūanitatis. et
postea sc̄uariū eccie qd firmauit manū tue
hic p̄ gr̄az et in celo p̄ gloriā. In q̄ sc̄uario
celesti dñs regnauit in et̄nū et ultra. i. non
solū p̄ seculū. s; p̄ infinita seclā seculoz. vñ
in sc̄uario huius eccie dñs ih̄s x̄ regnabit
in et̄nū. i. p̄ totū hoc seculum huius mundi
vsq; ad iudiciū. s; i sc̄uario celesti regnabit
ultra hoc seculū. ymo p̄ seclā seculoz. Sed
ut iūgat finē cū p̄ncipio vñ sumit p̄ncipiū
Idō vidē ingressus ē equus pharao cū curri
bus et eq̄tibz zc. et exponit ut sup. Ex sup
dictis p̄ q̄ totū istō cāticū currit duplici
sp̄u. qz i; ad liaz fuerint realit et materialz
gesta i illo pplō. Tñ qz nō fuerūt gesta p̄ci
se gr̄a sui s; put figurabāt libatōez et redē
ptionez fufaz p̄ xps. Ideo p̄ncipalit̄ debet
exponi de genālī redēptōe z libatōe. qz ad
hūc sensuz cantat in ecclesia canticum istud.

Itē advertat lector. ut sciat adaptare singula gesta veris te. singulis miserijs noui te.

Quomine audui. Hoc canticū cātaf feria sexta in lō. cui p̄ponit̄ t̄ris titul̄. s. o. z. abacuch. p̄phē p̄ igno rācijs. q̄ d̄ces abacuch. s. h̄yeroiuz fuit ille p̄ h̄a quē āgel̄ d̄nī rapuit de iudea. et duxit ip̄z i babilonez ad ferēduz cibū daieli ex̄nti i lacu leonuz. dani. xliij. Ex q̄ p̄z q̄ iste abacuch. p̄ph̄aut t̄p̄re babiloice capti. Sed hoc canticū collocat̄ i f̄cto z vltio cap̄. p̄ph̄cie ip̄i abacuch. q̄d̄ d̄cē canticū ē d̄ficilimū ad i t̄lligēd̄. p̄. q̄ est de reb̄ alt̄issimis. q̄. q̄ p̄cedit p̄ uerba z vocabla metaphorica. Et iō ē valde i sudāvū i expōe et i t̄lligētia h̄ cāticl. S̄z q̄z tota ei i t̄lligētia d̄pēdet ex duob̄ p̄cedētibus cap̄is. Ido n̄c̄io ē p̄h̄da i t̄lligētia duoz p̄cedēciū cap̄oz. Ad c̄ euidētiā ē nōndū f̄ h̄yeroimū i p̄logo h̄ p̄phē. q̄ iudei ex̄ntes i captitate babiloic. et ei paupes manētes i iudea subf̄nitute dura. vidētes stragē et excidiū ih̄rl̄z z tēpl̄i sc̄z p̄ nabuco. et calceos. z vidētes se i digne z dure vexari. et affligi i illa captitate z vidētes nabuco. homiēz i pup̄z z sceleratū mirabil̄ p̄spari et d̄ om̄ia natōes et reges sublugari. et vidētes euz i tāraz supbiā eleuatus. q̄ fecat statuas aureā i q̄ se p̄cepat ab oib̄ natōib̄ adorari dani. 3. z xliij. Tūc ḡ mlti fragiles de p̄lo. Iudoz i cepūt dubitare de d̄ia. p̄vidētia z iusticia. q̄re p̄mittebat hoiez tā sceleratū regnare. et iudeos d̄ū colētes p̄ inimicos d̄i p̄olatras affligi. in tātum q̄ multi iudeoz d̄clīnabant ad superstitiones gentiliū. Tūc ḡ abacuch p̄ph̄a vidēs fragilitatē et errozē illi p̄li ex debilitate fidei nō i p̄sōa sui cū eēt sc̄s et p̄ph̄a. s̄z i p̄sōa fragiliū illi p̄li appellat d̄ū ad d̄isceptāvū cum eo q̄re vult talia. Unde d̄ic̄ i p̄ cap̄. Usq̄z d̄ne clamabo i hac captitate suple z nō exaui ea: vociferabo ad te vsq̄ paciēs. z n̄ saluab̄ Quare oñvisti m̄ iudicatē z laborē vidē p̄vā z iusticiā p̄ m̄. Quare respiciēs p̄cepto-

res. et taces p̄culcāte impio iustiozē se zc̄. Et sic i toto isto cap̄ vidēs arguē d̄ū. q̄re p̄mittit malū hoiez sceleratū regnare z p̄ pari et p̄ccare p̄li iudoz iustiozē se. s. q̄ nabuco. Iudā p̄li iudoz colebat vex̄ d̄m et nabuco. colebat p̄cola neph̄da et d̄p̄ dabaf. z expoliabat z inf̄ficiebat bonos et iustos. et exaltrabat z dirabat iustos z p̄uoz ex boni iustoz. Ex hoc p̄z q̄ abacuch nō loq̄bat̄ in p̄sona sui. cū esset sc̄s z p̄ph̄a. s̄z hoc dicebat i p̄sōa fragiliū illi p̄ populi qui loq̄bant̄ ex ignozātia z temeritate. nō p̄s̄dante q̄m̄ maiorez penā meruerāt scelerata z p̄cia que p̄petrauerāt contra d̄um. Itē ignozabāt q̄lif̄ v̄t̄ i infirmitate p̄fici et examinat̄ sicut aurum z argētuz i igne. Et q̄m̄ ille afflictōes cecebāt in p̄nitōem maloz et i augmetum meritoz bonoz. Et ignozabant q̄m̄ d̄s licet ad t̄p̄ p̄mittat malos p̄spari et iustos p̄cultari p̄ ratiōes iam d̄ictas. Tamen finaliter non obliuiscitur malos punire. et liberare et consolari bonos. et tribuere p̄mium p̄o meritoz et paciā habita i adūsis. Et sic d̄b̄ i p̄sōa taliū fragiliū fecit p̄salmū. Lxxij. q̄ incipit Quā bon̄ isrl̄ d̄ h̄is q̄ recto s̄ cor̄. vbi d̄icit. Mei aū pen̄ moti sūt p̄ces. z pen̄ ei fusi s̄ gress̄ m̄i. q̄z zelaū sup̄ iniq̄s. pacem p̄cōz vidēs zc̄. Tūc postea d̄b̄ i p̄sōa sui in q̄ntū fidelis. d̄icit. m̄ ad h̄ere d̄ū bonū ē etc̄. Ita parit̄ facit h̄c p̄ph̄a abacuch. Iudā postq̄ in p̄ cap̄. exposuit q̄rimoniā expte illi p̄li afflicti. Ido in cap̄lo. sc̄do ponit̄ r̄spon̄siōz d̄i p̄solātis ip̄z. et p̄mitētis p̄nitōnem nabuco. z omniū sceleratoz. et p̄mitētis libatōz illi p̄li et oium iustoz. Et iteo in tercio cap̄itulo. ponitur canticum ipsius abacuch. agentis gr̄cias de vniuersali redemptione et liberatione sibi promissa. Ibi comine audiuī zc̄.

Quoniam ergo ad secundus ponitur vniuersalis r̄spon̄siō. Vñ d̄icit abacuch. Sup̄ custodia m̄az stabo. q̄i d̄icat postq̄ exposuit q̄rimoniā expte p̄li afflicti. Ego staba

sup custodiã m̄az. i. in altitudine contemp-
lationis expectando diuinum responsium.
Sicut stat spectator in alta turri et specula
expectat. si venit aliq̄s p̄tra ciuitatē. Ita
ego expectabaz q̄ foret fufuz. et q̄ michi
respōdet dñs. Nam p̄be spectatores dñr i
poplo. eze. 3. et xxxij. Ideo subdit. Et rñdit
michi dñs et dicit. Scribe visus. et explana
cum sup tablas. ut pcurrat q̄ legit euz. Quia
ad huc visus pcul. Et apebit in finez. et nō
mēcief. Si morã fecit. expecta illū. qz veni-
ens veiet. et nō tardabit. Et q̄ in credul⁹ ē
nō erit recta aia ei⁹ i semetip̄o. Just⁹ aū ex
fide viuūt zc. ¶ Ex v̄bis dñi rñdētis seq̄f
quatuor p̄nes. p̄ q̄ abacuch fuit ver⁹ p̄ba
p hoc qd̄ dicit. q̄ ip̄e erat fix⁹ in custodia.
et altitudie p̄tēplatiōis. et dñs rñdit ē. Ex q̄
p̄ q̄ reulauit ē fufa m̄stia sup his q̄ que-
rebat. et p̄tulit ē lumē p̄hicū ad in̄p̄etād
et explanādum ūba dñi. p hoc qd̄ subdit.
explana sup tablas zc. Scdo seq̄f. q̄ ista q̄
rens hic p̄nūciat et reulat nō erāt de p̄p̄nq̄
sed i fine m̄udi faciēda. p hoc qd̄ subdit. qz
adhuc vis⁹ pcul. et apebit i finē. Tercio se-
q̄tur. q̄ iste messias quē p̄titit v̄tuz. Bis
erat venf⁹ i m̄udu. Primo ad libandū et
saluādū fideles et iustos. Scdo i fine m̄udi
ad iudicādum bonos et malos daf⁹ bonis
p̄m̄iū et malis penā et̄naz. p hoc qd̄ subdit
Si morã fecit expecta illū. qz ecce veiens i
Prmo aduētū veiet in. Scdo suple. Quar-
to seq̄tur. q̄ xp̄s i suo aduētū erat daf⁹ v̄-
tā ḡre et gl̄ie credētib⁹ in eū. p hoc qd̄ sub-
dit. Ecce q̄ in credul⁹ ē nō erit recta aia ei⁹
qz iust⁹ ex fide viuūt. Iste ḡ sup̄dct⁹ iudex p̄f-
sus ē adeo ip̄i abacuch. v̄f⁹ ad satisfaciēd
q̄rimonte sue. i. ad puniēdū malos et libā-
tos fideles de p̄iate i fideiū et ip̄loz. ¶ Et
est aduētendū q̄ ille p̄p̄ captiu⁹ nō curabat
de afflictōib⁹ alioz p̄ploz. n̄c de captiuitate
sp̄iali in q̄ totū gen⁹ hūauz facebat sub po-
testate diaboli. Nec curabat de patrib⁹ ex-
istētib⁹ in limbo iferni. sed solū curabat de
afflictōe sua t̄p̄ali. Et iō nō petebat n̄ v̄ndi

ctam corpalez de nabuco. Et de calceis eos
affigētib⁹. et de libatōe t̄p̄ali eoz. ut libere
posset redire i iherl̄z illaz m̄lez. Sed de⁹ qz ē
oīum hoīez creator et p̄seruator. Ideo om̄s
debebat libare nō soluz i cope s̄ p̄ncipalz in
anima. Et ideo p̄la p̄mitit. q̄ ille popul⁹ pe-
tebat. Et sic de⁹ nō solum puniuit nabuco.
et calceos qui affigebāt illum p̄p̄s. sed etiā
diabolū q̄ tyrānice tēibat totū gen⁹ hūau
in captiuitate. Et nō soluz libauit illuz p̄p̄s de
illa babilonica. captiuitate t̄p̄ali. s̄ etiā liba-
uit totū gen⁹ hūauz d̄ captiuitate diā sp̄iali.
Et iō p̄ de p̄p̄nq̄ puniuit v̄dicitā p̄ nabuco.
et filiū suū enlmetozach et baltasar nepo-
tem suū siml. cum ciuitate et regno bablo-
nie. Exinde p̄mitit liberationem illi⁹ p̄p̄i.
per cyrū regēz p̄faz. s̄ postea xp̄s in primū
aduētū libauit sp̄ialz gen⁹ hūau p̄ mortē et
p̄aiōz. Et puniuit diabolū et eiecit ip̄s foras.
Et postea i scdo aduētū totalz p̄iet in et̄-
nū diaboluz cū mēb suis. et p̄mitabat bono⁹
inerna felicitate. Et sic expoliatio et destru-
ctio babilonis fuit. figura expoliationis et
destructionis regni diaboli. Ad cuius mai-
orem intellectum est iterum notandū. qz
sicut tota ecclesia xp̄i. et ciuitatis dei dicitur
iherl̄z. eo qz est visio pacis et qz i cepit et
diriuata ē ab illa iherl̄z m̄li. ut sepi⁹ dct⁹ est.
Ita parit ciuitas frena et regnū diā. dcta ē
magna babilō. eo qz ē ciuitas p̄fusio⁹ et di-
scordie. et qz ex illa babilōe m̄li difusa ē p̄ to-
tūz orbē t̄p̄e v̄sso lingaz. et qz i illa babilōe
incepit supbia et violēta dñacio et ty-
rantes primo per nembrot et beluziet ni-
num. Et sic perseuerauit usq̄ ad nabuco zc.
Et sic difusa ē tyrāntia p̄ vniūsum orbē.
Et ideo comunit in sacra scripta p̄ babilōz
sp̄ialiter intelligit regnū diaboli. et p̄ iherl̄z
intelligit ciuitas dei. i. eccia. quia vna fuit
figura alterius. Nam sicut illa ciuitas ba-
bilonicē cū suis principibus semper affixit
et persecuta est et destruxit illam iherusalem
cum templo. Ita regnum diaboli et ciui-
tas in fidelium semper persecuta est eccias.

Et ideo deus primo reuelauit ipsi ysaye et
 hyperemie et abacuch destructionem illius
 ciuitatis babilonie cum pncipe suo et libatoribus
 et rehedificatōez ipsius iherusalem materialis
 Sed per istā reuelauit eis futurā destructōez
 et punitiōem diaboli et regni eius. et fufam
 redēptionem et libatōez et rehedificatōez
 spūales ecclie per xpm faciēdas. Et ita nouit
 et puidit ex reuelatōe et spū pphico utrā
 q3 destructōez. s. illi babilonie particularis
 et vltis. s. regni diaboli. et puidit utrāq3 li
 beratōez. s. illi ppli per cyrum. et toti ecclesie
 per xpm faciēdas. Ex quibus patet qd abacuch
 hūit duplicē spm pphie in hoc libro. Nam
 per tale lumē et spm pphicū nō solū attin
 git futurā destructōez babilonie faciēdā
 de ppinq per nabuchodonosor. et libatōez fa
 ciendam per cyrum. qd ptnet ad vnicū spm
 Sed ille sps duplex transiuit vltra illam
 destructōez et libatōez. et attigit vsq3 ad
 xpm et eccliaz vlem. Omnia ista g pteul
 tens abacuch per diuinas respōsiones et liba
 tōez. duo facit. Primo. n. explicat diuinam
 respōsionē in hoc .ij. caplo. Secdo agens
 gfas explicat intellectū diuine reuelatōis
 sibi facte. et hoc in cātico scripto in scdo cap.
 ¶ Quia g in pncipio scdi cap. deus pmissit
 mite supdictuz punitorēz maloz. et liba
 torem iustoz et datorēz vite ipsi creden
 tibus et pene ipsi incredulis. Nunc autē
 in scda parte enumerat vicia que debet ex
 tirpare et gns q debet punire. Aut explicat
 pctā que regnabāt in babilone et in vniūso
 mundo. ppter que illa ciuitas erat de ppinq
 puniēda per cyrum et darium. et ex psequenti
 vltis babilonia erat puniēda et destruenda
 per xpm in p et in ij aduentu. ¶ Ad cuius
 intellectū est notandū. qd cū supbia sit ini
 cium ois peccati. Ideo oia pctā nascunt ex
 supbia. Vnd cū supb nō vellit pati maio
 rem. illico prūpit in rebellionem et inobe
 dientiaz. nec pati equalē. Ideo prūpit in
 violētiā. quia omnes vult subpeditare. Et
 exinde in rapinā et auariciā. aliena rapit

Et exinde in homicidia: possessores occidēto
 Et ex inde venit in ptemptū dei et proximi
 Et etiā in gulā et luxuriā ex habūdātia
 et pinguedine bonoz. Sed ex ptemptu di
 prorūpit supb in detestabiles supstitōes
 puta in yolaras et diuinatōes et obfuitōes
 et alios ritus nefandos. Sed quia in babilonia
 et pncipe eius ab inicio sue fundatōis reg
 nauit supbia ut per gnf. xj. Ideo semp reg
 narūt ex psequenti oia vicia saqntia. Et ideo
 nabuchodonosor postq subiecit sibi babil
 oniam in magnā supbiā eleuat. subiecit
 sibi oia regna finitiua cū multo sanguine
 hominū effuso. et intantū fuit cor eius ele
 uatū qd ptepsit deus et hoies. Et sic destru
 xit ciuitatez iherusalem. et templum incendit et
 sacra vasa in babilonē asportauit. Et sic se
 quitur ē ritus nefandos et supstitōes. ymo fecit
 statuas aureas. in qua se fecit adorari. Et in
 hac supbia sequitur ē eum filius eius enlmodor
 rach et balthasar nepos eius. Que qdēz su
 perbia cū vicijs sequentibus et supstitōibus di
 rinata ē a babilonia et diffusa ē per totum
 orbem. Et sic regnabat in toto mūdo in ppo
 infideli. Ideo totus ppls infidelium et pctoz
 dicit babilonia in sacra scripta. Cuius cap
 est diabolus. Et ideo deus misit dā et darium ad
 puniēdū illā babiloniā particulare. cum
 pncipe suo. in quibus regnabāt vicia supra
 dicta. sed postea misit xpm filium suū ad pu
 niendam vlem babiloniam huius mundi
 et ad liberandū eccliaz ut patebit. Et hoc
 est qd dicitur intendit dāe ipsi pphie in resuuo
 scdi cap. Vnde dicit. Tu abacuch in psona
 ppli pqreris. qd ego video pemptores dei et
 hominū et laceratores legis. Et qd taceo
 impio pculcāte iustiorē serc. Et ego respō
 di tibi et pmitto mittere punitorē maloz et
 liberatorem iustoz. qd nō solū puniet babil
 oniam istam particulare. s3 et vniūsaalem
 in qua regnat supbia cū omibus vicijs sequen
 tibus. Et ideo pmo puniet in ea superbiam
 Nam sicut vinum decipit potestatem. et
 vituperat. et minuit honorem principis.

Ita superbia obcecat et destruit et vitpera
bit principem. Et sic nabuchodonosor. et
quilibet supb^o qⁱ dilatavit regnū et rapuit
aliena. cadet per superbiam. et punietur ab isto
iudice. Primo iudicio particulari. Secūdo
iudicio vniuersali in corpore et aīa. Et iteo
in aduentu hui⁹ iudicis. ve illi principi et
cuiusq³. qⁱ multiplicat nō sua rē. qⁱ punietur
hic tēp^oaliter et i iudicio genali etnaliter.
Item ve cuiq³ auaro qⁱ congregat auariciaz
Item ve cuiq³ homicidē qⁱ edificat ciuita
tem in sanguinib⁹ rē. Item ve nabuchodo
nosor et cuiusq³ p^otemnētē deū et pximūz
et cuiq³ sacrilego. qⁱ punietur ab hoc iudice
sicut punietur est nabuchodonosor. qⁱ p^obusit
templū et lacerauit legē. Itē ve cuiq³ ydo
latre qⁱ querit et expectat auxiliū ab ydolo
ligneo vel argenteo. in q^o nō ē spūs vite. qⁱ
dicat q^d omnia p^ota sup^odicta punietur ab isto
iudice venfo. Itē p^ocludit. dñs i temp^o scō
suo. sileat a facie ei⁹ oīs t^ora. qⁱ dicat q^d ba
bilonia r tot⁹ mūd⁹ colit ydola lignea cop
ta auro r argēto. in q^o nō ē aīa. sed veiet
dñs in templo scō sue hūanitatē. s. carne
indut⁹. qⁱ destruet oīa ydola. et p^ota sup^odi
cta. Et silebit a facie ei⁹ vniūsa terra. qⁱ de
structis ydolis subiciet sibi totū orbem. et
adorabit ipse sol⁹ i temp^o scō suo incarnat⁹
et hūanat⁹. qⁱ sepe dictū ē q^d illa hūanitas
est p^oriū templū dei. in q^o hitat psonalit⁹ rē
¶ Ex supradictis pōt p^ote bene p^osidant⁹.
et p^otemplant⁹ totū hoc scōz capitū. qⁱ dñs
nō solū cōmīat punitōez nabuchodonosor
et illi⁹ particularis babilonie. sed p^oncipal⁹
intendit cōmīari punitōez magne meret
cis vltis babilonie. Nam lz illa babilonia cū
suo p^oncipe tūc fuerit punita p cyrum. Et
ille p^ols in dāicus fuerit libat⁹. tñ hoc fuit
in figura vltis libatōis et redemptōis facte:
siue facte p xp̄s. quā p^oncipalit⁹ p^ouidit. et
intendit p^odicē p^oba i hoc cap^o. Nam p^odic
iones q^o dñs p^omittit et assignat i hoc cap^o
non p^oueniūt illi libatōni particulari. sic illi
punitōni. qⁱ punitio babilonica r liberatio

indeoz facta de p^oin⁹. s. in textu p^omittit⁹
ille punitoz et libatoz pcul et de longinco.
Cuz dicit. qⁱ adhuc vltis pcul. Et si morā
fecerit. nō tardabit. Itē ille cyr⁹ qⁱ libauit
iudos et punitit balthasarē babilonis nō
cedit vltaz credētib⁹: nec penā incredulis
nec erat necessaria fides ad credēdum i eo
sicut dicit in textu. s. iust⁹ ex fide viuit r c.
Item i illa libatōe. nō apparuit dñs i temp^o
sancto suo. s. hūanitate et carne. nec siluit a
facie ei⁹ oīs t^ora. sic dicit i textu. ymo reg
nauit ydolata cū oīs alijs vicijs et supst
tionib⁹ usq³ ad xp̄s. Et itō tota ista cōmīa
tio et punitio dirigit ad vltē babilonem
meretricem magnā. cui⁹ punitōez et dam
natōez descripsit Job⁹ Apoc. xvij. r xvij.
Nam si q^o diligent⁹ vult p^otemplari r speculā
vitebit. qⁱ eadē punitio babilonis describit⁹
hic et ibi. et itē punitoz et libatoz. et eadēz
vicia describūt p xp̄s punitōa i iudicio hic
et ibi. Vnde p^o venit xp̄s i templo sancto sue
humanitatis et punitit cap⁹ r p^oncipē hui⁹
magne babilonis. qⁱ infernū expoliavit et
ipsuz diabolu⁹ foras misit. qⁱ nō omīa ydola
confregit. et oīa vicia sup^odicta i p^olo gētlī
extinxit. r totū orbē euāg^olice fidei subiecit
Et sic siluit a facie ei⁹ vniūsa t^ora. ¶ Sed
quia dñabol⁹ cap⁹ et p^oncipēs hui⁹ babilōice
ciuitatis ad inuenit s alias vias. s. sectam
sarracenicā et alias hereses et enormia et de
testabilia scelera. q^o dilatavit r ampliauit
regnū r ciuitatē suā. cū q^o fornicati sē regē⁹
et p^oncipēs et p^oli infideles r iudī obstinati
et cetī p^oiores et impenitētes hui⁹ mūd⁹.
Itēo veniet xp̄s i fine mūd⁹ et p^oemnabit
istam magnā meretricē cum p^oncipe suo
ad penas eternam. et libabit ciuitatē suā
s. ecc^oliāz ab omī p^osecutōe. et misia corp^o
et aīe p gl^oiam refrectōez tribuētō sibi
vltam eternam. vt patet p iohēz in Apoc.
cap. xvij. vsq³ in finez. Et hāc eandem dam
nationez et punitōez cōmīat de⁹ p p^obas
abacuch in hoc cap^o contra diabolum et
ciuitatem suam per xp̄m faciendam. Sed
C.

miseri et ceci iudei non possunt capere. nec percipere hoc sacramentū. Ideo totus hoc capsum solum intelligunt de punitione illi particulari babilonie. Et totum canticum in capitulo sequenti exponunt de dicta punitione. et de liberatione particulari illius populi iudayci. Et hoc acciōit. qz non percipiunt duplicem spiritum propheticum. sic dictum est in prologo tractatu secundo et tercio. Nos autē xpiani quibus datum est nosse misterium regni dei clausum in lege et prophetis. habita catholica intelligētia p̄ victorum duorum capitulorū. procedam⁹ ad expositiones huius cantici qd abacuch scribit in hoc tercio capitulo. In quo lz eclesia tremat diuinū iudiciū. et punitionem et dannatiōz in p̄loz sibi reuelatam. tamen gaudet et agit gr̄as de vli redemptione et saluatore sibi promisso. Cui cantico preponit talis titulus. i. oratio. Abacuch prophete pro ignorancijs. Unde cuz omnis oratio. aut sit deprecatiua. aut laudatiua. aut gr̄az actiua. Aut narratiua. Ista cōtinet omnes motos orationis. qz omnia ista obseruat propheta in hac oratione. Nam primo deprecatur deum. ut mītat saluatores promissum. Secūdo laudat et comendat maiestatem huius saluatoris. Tercio narrat ei⁹ victoriam. Quarto agit gr̄as. vt patebit. Ideo hoc canticuz in titulat orō ipsius abacuch prophete. Sed qz ille populus ex ignorātia iudiciorū dei cōquebatur cōtra deum. Unde deus reuelauit prophete aduentuz xp̄i iudicis qui erat malos punitur⁹. et iustos liberatur⁹ et saluatur⁹. que omnia ista erāt ignorata in illo populo. Ideo propheta promissis sibi reuelatis. et in illo populo ignoratis fecit istas orōz agente gr̄as. Ideo orō abacuch prophete pro ignorancijs illi populi suple. i. p̄ misterijs ignorātijs toti mūdo et sibi reuelatis in sp̄u et lumie prophetico. Alia autē liteza habet pro ignorantib⁹ popularib⁹ fragilib⁹ suple. Unde cū ista oratio sit deprecatiua. et comēdatiua. et narra-

tiua. et gr̄az actiua. quatuor facit propheta. Nam primo orat deuz p̄ez. ut mītat saluatores promissum. Secūdo comēdat maiestatem et dignitates hui⁹ saluatoris in suo aduentu. et ei⁹ victoriā contra diabolū. Tercio explicat et narrando p̄dicat victorias eius contra pplm gentilem. Quarto p̄dicat consolatiōz p̄be. et totius ecclesie gr̄as agēto. Secūda ibi. dñs ab austro ueniet. Tercia ibi. pro iniquitate videt. Quarta ibi. Audiuī et turbat⁹ est venturus me⁹. Dicit ergo p̄ba ad primū o. dñe de⁹. ego audivi. i. duplici spiritu intellexi auditiōz. i. responsiōz et loquitiōz. et reuelatiōz tuā. et timui unde sicut. eadē lectio dicit doctrina et disciplina. dicitur. n. doctrina respectu magistri cocētis. et disciplina respectu discipuli. qz eadem ē uia ab athenis ad thebas et e⁹. Ita pariter eadem vox dicitur locutio respectu dei. et auditiō respectu p̄be in hoc loco. Quasi dicat o. domine ego audivi et intellexi in tua responsiōe multa admiranda que sunt supra humanaz facultatem. sicut estm misterijs in carnatiōis. et audiuī multa que sunt tremēda. sicut est iudiciū et punitiō malorū. Et ideo timui et expaui. Nam primo ego audivi et intellexi ex tua responsiōe. qualis debes mittere istū saluatores et liberationes hui⁹ populi. Et quo modo debet punire nabuco. et babilōz. cuz omnib⁹ calcetis qui in cendunt iherl̄m cum templo. et affligūt continue pplm tuum in stitorem eis. Et hoc p̄pter superbiā et sequētia peccata et sceleza q̄ ibi regnāt. Sed qz ex hoc et per tales pticulares destructōz et punitiones babilonis particularis p̄uolū in duplici spiritu et lumie prophetico. qualiter iste saluator in finali iudicio debet punire et condemnare magnas meretricē babilonis. i. ciuitatem diaboli. cum principe suo et mēbris suis q̄ fornicati sunt cuz ista magna meretricē per superbiā. et auariciā et violēciā et homicidia et luxuriā et ycolatriam et alias nefandas superstitiones.

Canticum.

Ioseph timui tremendum iudicium tanti iudicis. Sed quia in tali responsione, audiuit multa vtilia beneficia q̄ generi humano debet afferre iste saluator. Ioseph sui consolatur nam non solum debet liberare pplm iudaycum de ista particulari captiuitate. sed etiam promissisti qualiter debet venire in carnes et habitare in templo sancto sue humanitatis. Et omnis terra debet sileere a facie eius. Quia totum mundum debet sibi subicere. et viuificare et iustificare peccatores. qz iustus ex se viuificat. Quia propter rogo. ut veniat ad viuificandum et iustificandum nos. Nam totum genus humanum iacet mortificatum propter peccatum primi parentis. qui descendit ab iherusalem in hyerico. et in ciuitate in latrones qui ipm expoliauerunt bonis gratuitis. et percusserunt. et sauciauerunt. et plagauerunt. et seruituto relicto abierunt. Et sic opus tuum quod creasti. et manus tue formauerunt. iacet in via huius mundi sauciatum et mortificatum. ergo viuifica illud per tuam mortem et passionem et resurrectionem. ¶ Et quia dixisti superius in secundo capitulo. Quia adhuc visus est procul. et apparebit in finem. et non mentietur. Ioseph rogo q̄ non differas opus tuum viuificare in fine annoz et in fine mundi. Sed veni primo in carnem in fine annoz ante finem mundi in primo aduentu. et viuifica illud opus tuum quantum ad aiam: a morte peccati. et postea venies in fine annoz in potestate magna et magestate. Et tunc viuificabis nos quantum ad ad corp⁹ per gloriosam resurrectionem. ¶ Et nota q̄ medium non sumit hoc pro medio geometrico. nec etiam arithmetico. sed sumitur pro medio excludente principium et finem sicut dicimus. q̄ q̄c̄ est inter valentiam et Romam est in medio. Et ita rogat et exorat p̄pheta dñm ne differat aduentus suum ad saluandum genus humanum vsqz ad finem mundi. sed veniat in medio ante finem. Potest etiam dici medium rationis

respectu dei qui nouit in sua ineffabili prouidentia. quanto fuit opportunius mittere filium suum etc. Ioseph dicit p̄pheta. domine opus tuum in medio annoz viuifica illud sc̄ est ante finem mundi. ¶ Item quia istud non fuit sauciatum et mortificatum ex culpa tui sed sui. quia potius voluit credere diabolo obedire q̄ tibi. Unde tu fuisti iratus contra ipsum in potestate diaboli reliquendo et a facie tua abiciens. Tamen licet per magna tempora fueris iratus. tamen talis ira non erit perpetua. p̄mo finaliter misericordie recordaberis. et notum facies saluatorem operis tui in medio annoz. sc̄ est ante finem mundi in tempore a te statuto quia q̄no veniet plenitudo temporis per tuam prouidentiam p̄stituti mitteres filium tuum natus ex muliere sc̄bz carne etc. Translatio autē ipoz. Lxx. habet in medio duum aialium cognosceris. Et tunc est sensus. i. cognosceris in medio duoz testamentoz. q̄ per ij aialia designant et figurant. Nam testamentus vetus designatur per asinum. eo qz semper fuit sub iugo fuitus et portabat honera importabilia p̄ceptoz ceremonialium. Et testamentus nouus designat per vitulum liberum sine iugo. Et etiam xp̄s fuit notus et inuentus in bethlez in medio duoz aialium. i. bonis et asini in p̄sepio. Et etiam duo testameta dicuntur duo anni diuine legis. Nam testamentum vetus dicitur annus seruitutis et ire. sed testamentus nouus dicitur annus misericordie et gr̄e et libertatis et benignitatis ut dicitur est polixij. Et t̄do dicit hic p̄pha in medio duoz annoz legis. i. ire et misericordie notum facies saluatores. qz cū iratus fueris per totum annum ve. tel. misericordie recordaberis in fine illius anni veniens in carne. et institues annum gr̄e et misericordie et benignitatis. et sic notum facies saluatores et opus tue salutis in medio istoz duoz annoz siue aialium. ¶ Deus ab austro veniet. Dec est secunda pars. in q̄ p̄pha comēdat magestatez huius saluatoris p̄dicēto p̄mu aduentus suum. C. z.

et exhibebit in plusquam .xlii. legiones aglorum
 et cetera. quod pro fortitudo et ibi erat abscondita cum
 que poterat eos annihilare et dissipare. sed pro illa
 hora noluit exercere virtutem suam contra iudeos.
 Et ideo putantes iudei ipsum a deo esse delictum. di-
 xerunt. si filius dei est descendat nunc de cruce. et li-
 bet eum si vult. Verumtamen Iesus non exerceret pro tunc
 virtutem suam contra iudeos. tamen exercebat ipsam contra
 diabolum et contra mortem. quia mortem vicebat diabolum
 et vivificabat nos. Ideo fortitudo et abscondi-
 to et non manifeste operabatur in cruce. quia diabolum
 et mortem nostram mortem destruxit in abscondi-
 to. Ideo dicit propheta. quod ibi in cruce abscondita est
 fortitudo eius que ad iudeos. et operabatur in abscon-
 ditum mortem et diabolum occideret. Ideo subdit
 quod ante faciem eius ibit et fugit et fuit mortua
 mors. et diabolum egredietur et fugiet ante pedes
 eius. quia pedem calcavit tharbara et profre-
 git vectes ferreas et portas ereas. et expo-
 litavit infernum et trussit diabolum in eo. Ex quo patet
 quod Iesus virtus et fortitudo et fuit et visa fuit abscon-
 dita iudeis in cruce. tamen fuit manifesta in inferno
 ¶ Deinde cum dicit. Stetit et mensus est terram. hic
 incipit versus et sententia in hebreo. Sed hoc pro duplici
 intelligitur uno modo sequitur victoriam quam Christus habuit
 de inferno. Secundo modo pro intelligitur de subjugatione
 gentium. Quo ad primum dicit propheta. quod Iesus abs-
 conderit fortitudinem in cruce. tamen mors fugit
 ante faciem eius et vicit eam per refractionem. quia mortem
 nostram mortem destruxit et vitam regem re-
 pavit. et diabolum egredietur et fugiet ante pedes
 eius quam descendet in infernum. Et iste Christus pro quo in-
 gressus est infernum. stetit ibi per .xl. horas. et sedit
 tanquam iudex et dominus. et mensus est et mensuravit totam
 terram inferni. scilicet quatuor circulos inferni. puta
 limbum patrum. et purgatorium. et limbum purorum
 non baptizatorum. nec circumcisorum. et infernum
 damnatorum. Omnia ista loca mensuravit et pas-
 avit per potentiam. et aspexit eam et dissolvit et ab-
 solvit eam et libavit gentes patrum et fidelium. ve-
 teris. existentiis in illa terra. vel dissolvit et dissipavit
 gentes demoniorum. Et tunc presertim sunt motus sancti
 scilicet motus inferni. et motus demoniorum que a seculo
 erant ibi fuerunt contriti et perfiti ex pre-

sentia christi: et colles mundi curvati et humilati
 et victi sunt et depressi ab itineribus eternitatis eius
 scilicet ex itinere et ingressu christi eterni quasi dei. quod sicut
 montes et altitudines terre aplanantur et curvantur.
 et depressi sunt ex eterno et continuo itinere gentium
 transitorium. maxime quam transit aliquis ma-
 gnum exercitum. Ita fuit curvata et depressa et
 facta plani supbia et pietas inferni ingressu et tra-
 situ christi. Hoc est quod dicit dicitur per .Lxxv. Unde
 ait quod ibi profregit portas demonum. archum scu-
 tum. gladium et bellum. illud tu mirabiliter
 a motibus eternis turbati sunt omnes insipientes
 corde. quod fuit expositum de ingressu christi in infer-
 num. et de victoria habita de diabolo. Unde
 motus inferni dicitur itinera eternitatis per que
 per eam christus est ingressus. Ideo dicitur quod colles mundi
 infernalis. sunt curvati ab itineribus eternitatis
 eius. scilicet inferni eterni et eternitatis inferni. Et sic
 li eternitatis eius refertur ad eternitatem inferni
 per cuius itinera non intrabant non damnati et scelerati
 Et ideo fuerunt contriti et curvati ex ingressu christi sancti
 et iusti. unde dicitur quod christus non solum expolia-
 vit limbum. sed etiam purgatorium pro adventum
 tanti Regis et domini. Itaque dicitur quod est abstraxit
 aliquas de limbo circumcisorum et baptizatorum
 et est de inferno damnatorum. ut ostendet se
 habere vix dominium super omnia loca inferni sicut
 habet dominium super omnes celos et super omnes partes
 terre. Et ideo dicitur quod dissolvit gentes. et mensus est
 terram. Itaque hoc dicitur pro exponi de predicacione
 christi. Intra in tribus annis cum dimisso mensus est et
 plustravit terram. promissionis predicacione et mira-
 cula faciendo. et vicia carpente et destruendo
 usque ad portas tyri et sydonis ubi libavit fillam
 chananee que erat de populo gentium. et ideo dicitur quod
 dissolvit gentes et aspexit gentes. Et sic presertim sunt
 motus sancti. et curvati sunt colles mundi. scilicet dyaboli
 et maiores huius sancti et maiores fuerunt presertim
 ab itineribus eternitatis. scilicet eternitatis christi. Itaque factio
 potest intelligi de predicacione apostolorum et conversione
 populi gentium. Intra christus stetit et mensus est et plustra-
 vit totam terram per apostolos suos. et aspexit occulo
 misericordie ad populum gentilem. et sic dissolvit
 gentes a vinculo ydolatrie et omnia superstiti-
 .C.3.

tionis et p̄triti s̄ mōtes. i. Imperatores et Reges seculi. et incuruati s̄ colles. i. p̄bi et p̄pli hui⁹ mūdi hūilitati s̄ ad fidē catholicā sicut dyonisi⁹ et ceteri philosphi et Imperiū Romanoꝝ cū ceteris Regnis et prouincijs sicut p̄ri⁹ p̄phauit ysayas. xl. om̄is collis exaltabit. et oīs mōs hūilitabit et erūt p̄ua indirecta et aspera in vias planas et cet̄.

¶ Et nota etiā q̄ si stetit et mēsus ē terrā potest refferri ad diabolū victū. et expulsū a p̄lo gētili p̄ xp̄s et ap̄los. Itaq̄ postq̄ diabol⁹ fuit expuls⁹ de p̄lo gētili lustrauit et mensus ē t̄raz et om̄s natōes mūdi que rens red̄ez et nō inuenit. q̄ i oēm t̄raz exiuit son⁹ et p̄dicatio ap̄loꝝ. Et sic diabolus a toto p̄lo gentili expulsus dixit. Reuītar in domū meā vnde p̄ns exiui t̄pore abrahe et moȳsi. Et in mūdo sp̄us assūptis septem neq̄orib⁹ se ingressus et regressus ē i p̄lm iudaycū et in synagogam. In qua habitat vsq̄ ad consumationem et finem seculi cū septem sp̄iritib⁹ neq̄orib⁹. i. cūz blaffemia et sacriēgio. et homicidio. et ingratiudine et cecitate et obstiatōe zc̄. Et sic p̄ q̄līf diabl⁹ fugiēs ante p̄ccos x̄ mensus ē terrā

¶ Ad maiores autē euidentiam eoz que dicta s̄. est vlt̄ius notandū. q̄ xp̄s inq̄ntū homo multipliciter dicit̄ venisse de monte p̄harā. i. vmbroso. p̄rimo inq̄ntū sine vmbra p̄cc̄i s̄ sub vmbra penalitātū traxit carnem de ḡnōne vmbroso ip̄i adū. Sec̄do q̄a venit de mōte sacre scrip̄te legis et p̄phaz et sub misterijs vmbrosis et vaticinijs fuit p̄missus. Tercio venit de mōte vmbroso et secretissimo et incōphēbili ratōe modī incarnatōis. q̄ n̄ ex ope adā. s̄ ope sp̄s sc̄i cōcept⁹ ē. It̄o dixit āgel⁹ ip̄i ioseph. Nolī timere. q̄ q̄d i ea natum est ex sp̄u sc̄o est Quarto venit de mōte vmbroso rōne sue natiuitatis. q̄ ex v̄gine nat⁹ ē nasa mirāte p̄ferēdo mat̄ fecūditatē et n̄ auferēdo v̄z ḡnitatē. Quinto fuit vmbroso et incōphēbensibilis tota v̄ta x̄ vsq̄ ad refrectiōem inq̄ntū q̄nq̄ opabas vt d̄ mirac̄a faciēdo

q̄nq̄ vt hō esuriēdo et comedēdo et patiēdo. int̄m q̄ n̄ solū hoīes s̄ etiā diabl⁹ mirabaf et esitabat n̄ valēs p̄phēde ei⁹ p̄satos vt p̄z Mat̄i. 4. Sexto venit de mōte vmbroso rōe sue refrectōis. q̄z custodiētib⁹ et ignorantib⁹ custodib⁹ refrectit et exiuit de sepulcro clauso et sigillato. Septimo venit de mōte vmbroso q̄n reuīf de iferno et hoc mūdo vmbroso ascēdit i celū cūz tribūpho et p̄da recuperata quā i gl̄ia collocauit. Oīa ḡ ista p̄uidēs salomō in sp̄u p̄bioꝝ. xxx. diē. Tria s̄ in difficilia. et q̄rtū peit⁹ i ḡro. i. via adle i celo. i. q̄m descēdit d̄s i v̄ginē Et via nauis i mūdo mar̄i. i. p̄satio x̄ in hoīes hui⁹ mūdi. Et via colubri⁹ sup pet̄ā. i. q̄m xp̄s exiuit de sepulcro clauso. Et via viri i adolecentula. i. q̄m xp̄s vir p̄fect⁹ in om̄i sc̄ia et sapia et v̄tute potuit p̄cipi sine viro et nasci ex v̄gine adolecētula et secreta sine corruptōe relinq̄ndo eā v̄ginē. q̄ septē oīa s̄ vmbrosa et incōphēsibilia sup hūaz facultatē et nāz. Et sic p̄z q̄līf x̄ veit de mōte vmbroso s̄z hūanitatē. ¶ Quia ḡ x̄ veit ab austro et merioie dei patris sc̄oꝝ diuinitatez. et de mōte vmbroso septē modī p̄dictis sc̄oꝝ hūanitatē. It̄o p̄pha volēs hoc explicare diē. q̄ xp̄s tanq̄ d̄s veit ab austro d̄itatis. sed sanct⁹ siue p̄cc̄o venit de mōte vmbroso ḡnōnis adā ope sp̄s sancti Et it̄o nō fuit obnoxio p̄cc̄o at̄e. put dixit angel⁹ marie. Quod. n. ex te nascet̄ sanctū vocabit̄ fili⁹ d̄i. Et it̄o q̄ xp̄s ē d̄s et homo sanct⁹ sine peccato. subdit p̄pha q̄ operuit celos gl̄ia ei⁹. et laudis ei⁹ plena ē t̄ra p̄p̄ opatōz miraculoꝝ. Et sic splēdoꝝ ei⁹ vt lux erit per suā p̄dicatōz mūduz illuminādo. et cornua in manib⁹ eius in cruce de diabolo triūphādo. Vnd̄ i ibi i cruce fuit abscondita gl̄ia ei⁹ et fortitudo. et maxime q̄ ad op̄nionē iudoꝝ q̄n viderūt ip̄z mortuū. Tam̄ ante faciē ei⁹ ibit et abijt et fugit mors cūz diabolo ei⁹ auctore tāq̄ victa et destructa. q̄z mortē nostrā mortēdo destruxit et vitaz refgendo reparauit. Et sic diabol⁹ victus

Canticum.

egressus ē p̄culcat⁹ . et fugat⁹ ante pedes
 ip̄i⁹ x̄. q̄ fugat⁹ ⁊ elect⁹ est foras a populo
 gentili. et hoc mūdo per aplōs q̄ s̄ pedes
 xp̄i euāgelizantes pacē et bona gr̄e. Et sic
 diabolus stetit ⁊ cessauit ab ydolatria . Et
 mēs⁹ ē et lustrauit t̄raz fugiēdo p̄dicatōez
 apostolorū. Et tūc xp̄s aspexit gētes oclo
 misericordie et dissoluit eas a vinculo pc̄ti
 et iugo et fuitute dyā et detestabilis ydo
 latrie. Et tūc om̄s mōtes .i. Impatores et
 Reges ⁊ p̄ncipes t̄re p̄triti ⁊ humiliati s̄t
 et subiecti iugo x̄. Et ppli .i. populi gētiliuz
 supbi incuruati s̄t x̄. et cessarūt ab itinerib⁹
 eternitatis .i. ab ydolatria quā a multis se
 culis et lōgis t̄p̄ab⁹ fuerāt sequuti. et om̄es
 Reges et p̄ncipes t̄re q̄ p̄t ydola āte p̄se
 quebant x̄anos. Ydola p̄t xp̄m postea de
 leuerūt. Et sic fuit incuruata et subiugata
 oīs potestas iugo x̄. ut dicit augustin⁹. Et
 sic patet intelligētia hui⁹ p̄me partis sc̄oz
 nostrā trāslatōez. Est v̄ez. q̄ lit̄ra hebray
 ca sc̄oz q̄ jacet punctuata multū discrepat
 in verbis ⁊ sententiā a nostra translatione.
 Sed tam dictū fuit i p̄logo libri psalmoz
 qualiter nō est vanda fides lit̄re hebrayce.
 sic punctuate p̄pter causas ibi assignatas.
C p̄ro iniquitate v̄ol t̄torā. Dec est iij p̄
 in q̄ p̄ba explicat et p̄t̄c victoriam et tri
 umphū quez xp̄s hūit de diabolo et p̄lo
 gentili. Incei aut̄ et d̄oā catholici totā istā
 partē et p̄cedētes exponūt de triumpho
 quē hūit cyr⁹ de calceis et babilonijs. et q̄
 in diuisit in gnū flumē eufratē i. cccxxij.
 alueos. Et q̄si pece syco in gn̄s ē babilonez
 et infecit balthasarē regez babilonis. et
 destruxit ciuitatē. ⁊ trāslit regnū babilo
 nis ad et p̄sas. Daniel. v. quā captōez ⁊ de
 structōez laci⁹ describit eror⁹ et trogus
 pōp⁹ et iustin⁹. Unde q̄ iste cyr⁹ cepit et
 puniuit calceos. ⁊ babilonios cū rege suo
 et libauit iudos de captiuitate dās eis licē
 tiaz reuētōi i iberl̄ ⁊ rebedificāi ciuitatē
 et templū ut p̄z esore p̄. Ido totū hoc can
 ticū exponūt de illa captōe particularis ba

bilonie p̄cise. ⁊ de libatōne illi⁹ ppli iudayci
 ab i captiuitate. Sed q̄ dictū est q̄ vtrūq̄
 p̄uidit p̄ba. Idā ip̄e cū toto p̄lo petebant
 vltōez de calceis et regib⁹ eoz affligētib⁹
 iudos. et petebāt libari ab illa captiuitate
 et reuēre i iberl̄. Sed dā maiora et plura
 p̄misit p̄be. Primo mitte eis cyrū regez
 p̄laz et uicōz ad puniendos babilonios
 et libandū iudos de illa captiuitate. Et cū
 de⁹ nō sit acceptor p̄sonaz. s̄ sic ē creator
 oīuz hoīuz ⁊ iudex gen̄alis. Ita debet totū
 gen⁹ hūanū de gen̄ali captiuitate olā redi
 mere et libare. et diabolū p̄ncipē tyrānum
 hui⁹ mūdi cū suis mēbris ⁊ cū suo reg⁹ pu
 uire. Ido dā i duplici luce et sp̄u p̄pheticō
 ostēdit ⁊ reuelauit ip̄i abacuch redēptōez
 f̄n̄az totū gen̄is hūmā faciēdā p̄ xp̄s. Et
 reuelauit ā dānatōez inigne m̄reclis ⁊ v̄is
 babilonis cū p̄ncipe suo faciēdā i finali iu
 dicio. Et sic p̄ba p̄ libatōez p̄p̄inquas et
 particularē illi⁹ ppli figuralit̄ et p̄bice p̄e
 uidit v̄ez redēptōez gen̄is hūmāni p̄ xp̄m
 Et de hac v̄is redēptōe . et de hoc v̄is redē
 ptore et saluatore erat d̄cēs ut faceret cantī
 cum. de q̄ hūit altiorē sp̄s p̄bice. Et t̄do lic̄z
 hoc cāticū possit aplicā ad illā particulāem
 libatōez in q̄ntū fuit figūa v̄is redēptōis
 t̄n nō eēt ibi sistēdū. s̄ semp ē trāseūdū ad
 p̄ncipalē ⁊ finalē intentū ip̄i⁹ p̄be. Vmo
 m̄ta scribūt i hoc cātico q̄ valde et extorpe
 et inepte. ymo cū gn̄ol iuria sacre scrip̄e
 possent aplicari illi particulari libatōi iude
 oz. Ido sequēto catholicā doctrinā augst̄i
 q̄ hoc cāticū de x̄ saluatore exponit. xvij.
 de ci. cap. vij. ē nōndū q̄ sic d̄ p̄. xvij. et
 Lxxij. et Lxxvj. et Lxxvij. et i ceteris p̄s ad
 ducit missia figūatiua petēo xp̄s figuratū
 et n̄az redēptōez figuratā p̄ illa misteria
 ve. tes. Ita parit̄ abacuch i isto cātico ad
 ducit sex missia ve. tes. figuratā xp̄s ⁊ no
 stram redēptōez p̄ q̄ missia petit ut x̄ acce
 leret aduētū suū ad libandū gen⁹ hūanū.
 Et hunc ordinem et p̄suetudinē seruant
 quasi om̄s p̄be. Ido aduāt in hoc loco.
 C. 4.

Et sequens doctrina origenis et hieronimi et aliorum sacrorum doctorum exponenda est et ista scilicet pars cum sequenti de nostra redemptione. ¶ Et cuius intelligentia est notanda quod in hoc differt duplex spiritus propheticus a simplici. Nam propheta per simplices pronuntiationes gesta veteris testamenti non attigentes fusa missia de christo et ecclesiasticis dicitur 4. Re. ij. De filijs prophetarum et de helyseo antequam daret sibi duplex spiritus propheticus. Et propheta in luce duplicis spiritus prophetici non solum pronuntiationes fusas euentus in illo populo: sed et per illos fusas euentus prophetiam quos pronuntiationes longinqua finis missia de christo et ecclesia. Et et per missia preterita et presentia veteris testamenti interpretative pronuntiationes fusa missia de christo et ecclesia sic frequenter dicitur est dicitur. Et ita iste propheta abacuch quod recepat a deo duplicem spiritus prophetice: non in tam alto gradu sic dicitur. tamen in suo gradu et ordine sic per appropinquam destructionem babilonis et liberationem preuidit de longinqua fusas generalis redemptiones per christum factendam. Ita pariter hoc pronuntiationes interpretatio misteria preterita scripta in veteri testamento. quod aduentum et triumphum christi et vultus figurabat. Unde sic dicitur allegatio missia sacre scripture. in quibus notat figurative fusa mystica de christo et ecclesia appellat christum ut veiat in carne ad complendum quod promissit per illa figurativa misteria. ut per psalmum Lxxij. et Lxxvj. et Lxxix. et Lxxxvij. etc. Ita pariter abacuch in hac scilicet parte duo facit. Primum adducit et allegat quodam misteria veteris testamenti. in quibus figurabat aduentum christi et finis redemptionis et subiugatio populi gentilis ad fidem. et et triumphum christi de diabolo. et meritis eius completo christum ut impleat in illis figurata promissa. Secundo comparat victoriam christi ad illa misteria. Ibi egressus est in salutem populi tui. ¶ Quantum ergo ad primum propheta intendit tunc argumentum erga vultus dicitur / o domine deus. Ego vidi in sacra scriptura quod multoties populus tuus fuit afflictus ab inimicibus. tamen semper misisti aliquem liberatorem et salutarem ad liberandum populum. per quem saluatores figurasti et in figura persisti misisti saluatorem totius gentis humani. Ergo ne deseras misisti eum. nam si quis tu esses iratus per illum populum propter aliquod scelus et peccatum

commissum. et affliges populum tuum per inimicos propter peccata sua. tamen finalis recordabilis tunc misericordia et miserebas aliquem saluatorem et liberatorem. per totum liberum iudicium et per totum discusso veteris testamenti. vultus p. Ego vidi tertia ethiopiae. i. quod rex ethiopiae venit cum dices centum milibus hominum per iherosolimam. Et assa rex iherosolimitanus in vocato nomine domini exiit per eum et vicit eum et dissipavit exercitum eius et fugavit. ut per scilicet palipho. xiiij. per quod fuit figuratus quod christus rex et caput populi dei. et totus iherosolimitanus spiritualis debebat exire contra diabolum regem ethiopiae et omnium contrarium. per peccatum et debebat ipsum vicerere et fugare et sic teles populum de sua potestate liberare. Et est ad intendendum quod in hebreo habet. vultus tertia cusan. Et tunc est intelligendum. quod quoniam populus israel peccavit in conspectu domini a coram deo prope. Et tradidit illum populum in manus cusana sathabim regis syrie. sed cum populus ductus perie clamaret ad dominum. tunc misit eis saluatorem. scilicet othoniel qui liberavit eos. ut per iudicium. 3. quod fuit figura quod christus debebat misere christum saluatorem ad liberandum mundum de captivitate peccati. Item in secundo loco adducit hystoriam figurativam. quod geteo liberavit filios populi de manu madianitarum. qui veniunt per eos cum tentorijs. ut per iudicium. vij. per quod pronuntiationes. propheta generalis redemptionis dicitur. ergo propheta per iniquitatem et peccato populi. Ego vidi tertia ethiopiae sine cusan turbata et dissipata et victa cum toto exercitu. Et pelles madianitarum babuntur. i. tertia madianitarum scilicet expellitur et corijs aialium turbabuntur et dissipabuntur. ut per in locis pallegat. quod dicitur ego vidi in spiritu per illas victorias preteritas. fusa victoriam christi de mundo et diabolo. Ergo misisti saluatorem ad liberandum totum genus humanum a peccato et captivitate diaboli. sic tunc misisti saluatorem ad liberandum illos. ¶ Deinde cum dicitur. Nunquam in fluminibus adducit tertium misterium de inundatione diluuii. Unde dicitur genes. vij. quod videtur tunc corruptio vniuersae carnis per enormia peccata iratus contra genus humanum induxit diluuium super vniuersam terram. et interfecit omnes animas vniuersas: propter aqua quod ingressa est archam in qua fuerunt saluate super

aquas. sed postea deus recordatur misericordie recordatur est noe cunctorumque viventium. Et adduxit spiritum misericordie sue super terras et diminuit sic aqua. et cessauerunt aqua reuere in loca sua. Et sic restauratum est genus humanum per illam archam. Per quod missus fuit signatus. Qualiter Christus erat uentus in quadriga humanitatis. et debebat edificare et construere archam ecclesie in qua sola populus fidelis erat liberandus per Christum ad uilium peccatorum et mortis eterne. Quod ecclesia dicitur et quadriga ducta per quatuor euangelistas in qua quadriga euangelica consistit tota nostra saluatio. Hoc ergo prouidens per prophetam in spiritu dicitur / Domine cum iratus fuero non in uentum et spiritus peccata nostra. tamen finaliter misericordiam recordabimur. sic recordatur fuisti misericordie tue per in uentum ones diluuij. uenit / Domine nunc iratus es in flumibus. id est in aqua fluentibus super terras tempore diluuij aut tunc furor tuus in flumibus aquarum. aut in mari et congregatio aquarum fuit tunc. in indignatio tua per totum genus humanum. quia catarsis celi apte se et pluit super terras. XL. diebus cum suis noctibus. in tantum quod aque ascenderunt super altiores montes per cubitum. Et sic tota habitatio factum est unum mare. ubi apparuit indignatio et furor tuus per genus humanum. Sed recordatur postea misericordie ascendisti super equos tuos. quia missi sunt spiritus tui super terras: tunc quadriga tue fuerunt saluatio uentose carni. Unde nota quod deus dicitur sedere super cherubim tanquam super quadrigam. Et sic angelus dicitur equus et quadriga dei quoniam ad opus in mundo. et sic dicitur descendisse super equos et quadrigam angelorum. quoniam descendit super aquas diluuij ut minuens et fugans aquas saluaret genus humanum. Item angelus fuerunt equus et quadriga in quibus ferebat archa super aquas. Item dicitur quadriga tue ferentes archam fuerunt saluatio illa translatio habet et edificatio tua salua. Unde Christus edificauit per super equos humanitatis. et edificatio sua et cursus per iherosolimam et terram promissionis fuit nostra saluatio. Item per ascensionem edificauit super apostolos equos suos et pergit totum mundum cuius edificatio in apostolis equis et quadrigis fuit mundi saluatio. quasi dicat propheta / Domine sic tunc licet fueris iratus in hominibus et aqua

contra genus humanum, tamen recordatus misericordie ascendisti equos et currus angelorum et descendisti ad tollendum diluuium. et tue quadriga fuerunt saluatio ferentes illam archam Ita pariter recordatur misericordie tue ascende equos humanitatis in quadriga ecclesie: que quatuor equos euangelicos. et quatuor rotas ferens. quod quod quadriga et edificatio erit saluatio toti generi humano per diabolum et peccatum ¶ Deinde cum dicit. Suscitans suscitabis Adducit quartum misterium figuratum. unde legitur genese. ix. quod postquam cessauit diluuium dicit ipse noe. archam meam ponam in nubibus celum et erit signum inter me et terras. cumque obduxero nubibus celum. aperit archam meam in nubibus et recordabor fedis quod pepigi uobiscum. et non erunt ultra aqua diluuij ad delendam terram et terram et terram. per hoc misterium et fecit prouidit abacuch in spiritu totum misterium incarnationis Nam illa yris siue ille archus nil aliud est nisi ymago solis impressa in cauo nubis rorate. digeste. Item est signum quod pluuia iam cessauit et ideo causat diuinitatem colorum in diuisis partibus nubis scilicet diuinitatem partium nubis iam digeste. sed principaliter causat tres colores. id est rubeum in suprema parte et uiride in medio et ceruleum in profundo. per quod prouidit propheta qualiter deus pater qui est fons principium diuinitatis debebat imprimere ymaginem suam in nube humanitatis. id est mittere filium qui est ymago patris in carne qui debebat latere in nube humanitatis. in qua persona sunt tres substantie. id est uerbum aia et caro. ex quibus constituitur unica persona sub unico esse personalitatis et diuinitatis. qui quod est archus diuinitatis debebat fugare omnes tempestatem et totum diluuium peccatorum et sedare omnes tenebras uentis peccati et ducere lucem et serenitatem gratie. Item que archum respiciens pater non amplius debebat recordari uentis peccati. ymo deus respiciens illum archum qui est filius incarnatus illico recordatur fedis promissi in se ipso et genus humanum. Et sic patet respiciens illum archum in cruce recordatus fedis promissi remisit peccatum toti generi humano et cetera.

Itaq; quociens filius offert pro nobis sua
passio; . pater nunq; negat venias pro nob
Hoc g; puidēs abacuch i spū dicit / o dñe tu
suscitās suscitabis archū fedis tuū qñ mit
tes filios tuū i carnē tūc suscitab. et iustificab
iuramenta et federa que loquutus es et pro
mistiisti tribub; .i. noc. et oib; gñonib; suis
qño iurasti q; qctēs appareret ille arch; in
nubib; cel; .i. ubū i carne. tūc respiciēs ad
illū archū nō inducēs ampli; diluuiū pec
catoz sup t̄raz . qñi dicat g; recordare mē
tue et fedis pmissi et mitte ymagiez .i. filiū
tuū i nubē hūantatis etc. ¶ Deinde cū dicit
fluos sciles t̄re. Adducit qñtum mistiū;
de diuisione maris rubri. qñ moyses percussit
aq̄s maris rubri cū v̄ga . et diuisit et scidit
m̄re rubrū i diuisionē et trāsiuit isrl̄ ille; . Et
abiss; .i. mare vocit vocē suā. qño dñs into
nuit sup mare inducēs fulmīa et gñdinez
et reuoxit aq̄s maris sup egiptios . Et sic
coluerūt et submersi s̄ pharao . et p̄ncipes
ei; . p qd̄ puidit abacuch totū misteriū bap
tismā p hoc q; moyses percussit aq̄s maris cū
v̄ga. puidit i spū . qñi; x; q; ē de radice iesse
et radix et v̄gult; de t̄ra sysciēti debebat
cum virga humanitatis pcutere et tange
aq̄s. et p ei; p̄tactū debebat prebe v̄tutē re
genatiuā aq̄s ad delēuū pct; . vñ sic ille aq̄
maris rubri tacte p v̄gā moyli p̄buerunt
iter et viā tutā filijs isrl̄ vt secure trāfirent
ad aliū lit; . s; eedez aq̄ i se reuolte p v̄tuz
et tempestatē submersūt egiptios. Ita pa
riter aq̄ baptismales tacte v̄tute passionis
xp̄i mūdāt hoīez a pctō / et p̄bēt viā ad vitā
etnā; . s; eedez aq̄ baptismales submergūt
et extingunt et fugāt diabolū et pecm̄ in
hoīe . Hoc g; puidēs abacuch i spū dicit / o
dñe sic tūc scidisti et diuisisti mare rubrū;
et trāsiuit p̄ls . et mōtes .i. p̄ncipes egipti
v̄tuerūt trāseūtes hebreos . et coluerūt qñ
abiss; vocit vocē suā . i. qñ dñs itonuit sup
mare . et altitudo maris .i. p̄fūditas leua
uit man; et fluct; . et gurgē; trāsiit sup egi
ptios . et submersit eos. Ita tu i aduētū tuo

scientes fluuios t̄re .i. aq̄s baptismales v̄tu
tes eis p̄bēto . et ip̄e aq̄ p̄bebūt iter ad gl̄az
fidelib; . Et tūc mōtes .i. p̄ncipes demonum
coluerūt . q; gurgēs aq̄; baptismaliū trāsit
sup eos et submerget et extinguet eos . et hoc
accidet q; abiss; aq̄ jordanis vocit vocē suā
et altitudo maris leuauit m̄n; suas . qñ vox
patris intonuit sup aq̄s dicēs . hic ē fili; n̄r
dilect; etc. q; tūc aq̄ recepūt v̄tutē regena
tiuā xp̄i vocē patris et p̄tactū carnis x; et xp̄i
v̄tutē sp̄s sc̄ti ap̄ētis i sig; colūbe . q; tūc alti
tudo et dignitas baptismalis leuauit man;
.i. potestātē et v̄tutē suā. Quidā autē reffe
rūt illō . nūq; i flumib; etc. ad diuisionē maris
rubri et trāsitū filioz isrl̄ . Et istā ptē .i. flu
uios scientes t̄re . refferūt ad retrogradiōez
apue jordanis et ingressum filioz israel in
t̄raz p̄missionis etc. s; isto m̄ occultarēt m̄
ta p̄fūda missia. Sed quicūq; sit tam tran
sit; maris rubri q; ingress; t̄re p̄missionis
figurabāt misteriū bap̄ et libationez toti;
genis hūani a pctō . Et sic p̄p̄ba semp ad
ducit sup̄dicta missia i figurā pctō salua
tozem humanum. ¶ Deinde cum subdit .
sol et luna etc. adducit sextū misteriū . vnde
legis josue . x; . q; vidētes gabaonice victo
rias et v̄tutes q̄s dñs p josue et filios isrl̄
confederati s̄ cum eis . Sed vidētes qñq;
Reges illi; t̄re q; gabaonice q; erāt gētilē;
confederati essent cū filijs isrl̄ . Tunc p̄gre
gati venerūt simul cū exercitib; eoz ad
destruētos et delētos gabaonitas . Et sic
castram̄tati s̄ circa gabaon opugnātes eas
sed gabaonite misunt nūctos ad josue . vt
veniret ad auxiliātoem et liberandoz eos.
Tunc aute; Josue cum exercitu suo venit
galgalis . et irruit sup qñq; reges et percussit
eos plaga magna et p̄sequit; ē eos usq; ad
agecha et maceda . Et tūc dñs misit sup cha
naneos lapides grāuiss; de celo . vñ mortui
s̄ m̄lto p̄res lapidib; grāuiss; q; gladiō .
Tūc ad preces josue stetit sol i medio celi
et luna ex aduerso per totam diem non
occumbentes ad occasum prebentes

lumē filijs israel pliatib⁹. usq; dissipationem exercitum qnq; regum. quosq; reges postea iosue precepit suffocari et suspendi. Et sic gabaoite fuerunt libati et tota fra canaan. cū regib⁹ suis fuit subiecta filijs isrl' zc. Per hoc missiuz puidit abacuch i spū totā victoriā eccie et iūugatōz ppli gētilis ad fi cōz x. Vñ puidit p qlz xp̄s debebat mife a/ p̄os et disciplos p vniūsus mūdūz ad p̄ot/ cōuz euāglicoz. Et qm̄ una pua p̄e de p̄lo gētili vidētes v̄tutes. et siḡ q̄ faciebāt apli in v̄tute noīe x. debebāt p̄cedari cū aplis i eccia x. Sic gabaoite. puidit et qlz reges et p̄ncipes t̄re vidētes ecciaz de p̄lo gētili ad fi cōz p̄uas debebāt sp̄as p̄ sed̄ crudelz et ml̄ta milla martiz occide i ea usq; ad magnuz p̄stātū. Et xp̄s p̄ solē figāt̄ debet stare in medio celi et respice ecciaz figāz p̄ lunam et illustrare eā p̄ reges gētiū. et puidit etiā qlz xp̄s debebat mife tēpestates et pestilē/ rias et t̄remot⁹ et ml̄ta alia i comoda p̄ pplz gētilē in vidētas martiz. Et finalz eccia fi gāta p̄ iosue i lumie et v̄tute noīe ihu q̄ est sol iusticie debebat subugare om̄s reges t̄re cū toto p̄lo gētili ad fi cōz x. Hoc ḡ puidēs abacuch i spū. dicit o/ v̄ne sic sol et luna ste terūt vn⁹ d̄sq; i hitaclo suo t̄p̄e iosue nō de clināco ad ocasuz. In e⁹ luie iosue vicit qn q; reges et disputauit exercitiū eoz p lap/ tes ḡn̄dinis missos de celo. Et postea subu/ gavit totā t̄raz canaā. cū regib⁹ suis. Ita i aduētū tuo sol q̄ ē xp̄s et luna q̄ ē eccia sta/ bilit firmis i hitaclo suo. nōc p̄sit vici nec de lerī ap̄lo gētili. ymo apli et m̄fes ibūt i lu/ ce sagitaz tuaz et fluīnuz euāglicoz. Et i splēcoze tue aste et fortitudis euāglice ful/ gurātis et m̄tētis rabios euāglicos p vni/ uersuz mūdūz illustrāco ap̄los et t̄reco gēti/ les et i ficeles signis et miracis. Et sic i t̄re m̄itu et sonitu p̄dicatois ap̄loz p̄culcabis t̄ram vniūsas et i furore tuo. s. cūz miraclis et punitōib⁹ ob stupe facies et t̄rebis gētes et sic veient et p̄uertent ad fi cōm. Naz p̄stā/ tūus p̄cussus lepra cognouit v̄tutes xp̄i p

baptismū sanat⁹. et sic fuit p̄us. ¶ Ad cui⁹ exemplū p̄ maiorē pte om̄s reges et prin/ cipes europē fuerūt ad fi cōz p̄uersi et xp̄o subugati. Hoc itēz sc̄m est in p̄tibus aq̄lo narib⁹ et oriētalib⁹. vt p̄ ecciaz ystoriaz ¶ Deince cum dicit. Egressus es i salutē. Explicat v̄tatem sup̄dictaz figuraz. naz ip̄e dixit. q̄ in sup̄dictis sex missijs puidit figurat̄ in spū fufum saluatorē mundi et missiū i carnatois et ḡn̄alis redēptois et p̄uiois ppli gētilis. Jdo nūc aplicāco figā/ tuz figure explicat v̄tates. v̄nce ait o/ v̄ne de. sic tūc exiisti i salutē ppli tui p̄ assa q̄ li berauit ihz; de manu zara regis ethiopū. priū p̄ali. xxiiij. et libasti pplz de manu cas/ an p̄ othoniel iudicū. 3. Et libasti illas octo aias p̄ noe de diluūio. et libasti filios israel p̄ moyse. Et libasti gabaoitas p̄ iosue et sub/ uigasti oia regna chanaā zc. Ita ḡ realiter tu i medio ānoz eris eḡs i salutē et redē/ ptōz ḡn̄ales et sp̄uales ppli tui ficeles. Et nō veies i salutē ppli tui et ad saluāōū pplz tuū cum othoniel. nōc cūz getxon nōc cūz noe. nōc cūz iosue. nōc cūz moyse sic q̄nouz fecisti. s; eḡs es in salutē ppli. i. ad saluāōū populū tuū. cūz x̄ tuo ihu i lege p̄missio cui p̄p̄te p̄ veit saluare. qz iō d̄z ih̄s. i. saluator q̄i dicat qz tūc misisti illos sup̄dictos ad libandū illuz populū t̄p̄rali. Et i plenitudie t̄p̄ris mite⁹ filiū tuū ih̄s xp̄s. ad saluāōuz et redimēōuz gen⁹ hūaz sp̄ualit̄ de morte et̄na et captita/ te diā. Et loq̄ de fufo p̄ ūba de p̄rito p̄pter c̄titudiēz p̄be. Et qz xp̄s de bellāco et p̄ter entō diabolū et mēbra ei⁹ libauit gen⁹ hūa nuz. Jdo subdit. tu xp̄e saluator i tuo aduē tu p̄cussisti et p̄uisti caput de como i pij. i. per cussisti diabolū qui ē caput como et in pie ciuitatis t̄rene babiloia magne mere tricia. cum q̄ fornicantur om̄s reges t̄re et in ficeles et obstinati p̄ctores. De ista ḡ como in pij p̄cussisti ei⁹ caput. i. diabolū. Et cenuastis fūdamētuz ei⁹ usq; ad collū. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē notāōuz f̄ eusebiuz q̄nto et sexto de p̄paratione euāgelica.

Et f. Augustinū p. totū octauū. et nonū et
decimū de cītate dei. q. totū fūdāmētū vīā
q. dñabaf totū mūdo erat falsa sumptio. Nā
omīs sacrotes ycoloꝝ erāt dediti magicis
artibꝫ. Et sic omīs erāt nig̃māntici et dīato
res et horoscopi. et auzuspici et yromāntici
et geomāntici et obfuatoꝝ astroꝝ et mēsiū
et dieꝝ. Et sic cū hīs falsis artibꝫ q. nō p̃ti
nēt ī se n̄ mēdātū. decipiebāt regeꝝ et p̃ploꝝ
ymo sacerotes arte hūa faciebāt q̃soꝝ o
cītos subitaneos meatꝫ. Et ibi loq̃bant et
p. q̃soā fistulas et rīmulaꝝ mītebāt voceꝝ usq̃
ad ꝑcauꝝ ycoli aut stactue. Et sic vīcebat
p̃ploꝝ q. ycola loq̃rent et darēt respōsa de q̃si
tis. ut ap̃et dñi. xliij. de ycolo bellis. Et isto
modo illa ycola falsa dabāt falsa et cecepto
ria respōsa et p̃cipiebāt fieri nefāda sacrificia
et lutos sceicos et nefācoꝝ ritꝫ ī p̃ploꝝ gētili.
Et cū hoc fūdāmēto diaboloꝝ aozabaf. Et
dñabaf ī toto mūdo. s. venit xp̃s et misit
ap̃loꝝ suos p. totū orbē ad p̃dicādaꝝ ṽtutē
euāglicāꝝ om̃i creat̃e. d̃quibꝫ apli detexer
unt falsitatē et ceceptōꝝ om̃iū sup̃stitionū fal
saz ip̃oꝝ sacrotoꝝ. Nāꝝ ī p̃sētia ap̃loꝝ nō
p̃ofant ycola dare respōsa. ut p̃ i hystoria
b̃ni bartholomei et Mathei. ymo ycola ru
ebāt et comīnebāt. Et sic apebat cecepto et
artificiū q̃d ibi latebat ad decipiēdoꝝ p̃ploꝝ
Et tūc p̃pli vīsa maifesta ceceptōe. ycoloꝝ
et vīsa ṽitate euāglica p̃uītebāt ad xp̃s. sed
sup̃stiosa ceceptio magis patuit et fuit ma
nifesta p̃ p̃uīsiōꝝ magni p̃stātini p. totū or
bem. Et iō oēs reges tre d̃ añ p̃p̃t ycola p.
seq̃bāt x̃anos. Tūc p̃p̃t xp̃s deleuerūt oīa
ycola mūdi. Et sic illa falsa sup̃stio q. erat
vīā ad decipiēdoꝝ iuēta q. p. tot t̃p̃ra fuit co
pta et occīta. tūc fuit denudata et maifesta.
et sic diaboloꝝ p̃nceps huiꝫ sc̃li electꝫ ē foras
Et hoc ē q̃d itēdit hīc dīce p̃pha. Vñd ait
o xp̃e qñ egressꝫ ī salutē populī tuī. Tūc
percussisti cap̃ diabolicū de como impij. et
denudasti et detexisti fūdāmētū eiꝫ usq̃ ad
collū. Et loq̃f methafoꝝice. Nāꝝ sic mulier
qñoq̃ hēt multas indispōes et imp̃fectōes

sed qz cohopit se cum vestibꝫ et caligis a
planta pedis usq̃ ad collū. qz faciē nō p̃t
tege. Et sic cohopit omīs defectꝫ occultos
sed si q̃s denudat et detegit eā aplāta pedis
usq̃ ad collū. tūc vīcebuꝫ oēs eiꝫ defectus
qui sub veste latebāt. Ita parit̃ ē dicendū
de illa falsa sup̃stioe. qz erat velata et tecta
multis falsis ap̃ēctis ad extra inq̃ntū qñq̃
fingebat religioꝝ et ṽtutē ī aparētia. sed
intꝫ latebāt mīra nefāda et abhoīanda et
detestabilia. ut p̃ i bachanalibꝫ bachī. et ī
nocturnis de veste et veneris et c. Et ṽit
xp̃s et detexit et denudavit istā falsā sup̃
stioeꝝ p. oēs p̃tes usq̃ ad collū. et faciē
vbi aparet veritas rep. Bis g̃ xp̃ percussit ca
put de como impij. et denudavit fundamē
tum eiꝫ usq̃ ad collū. P̃imo qño descēdit
ad infernū q. est como dīā impij. Ibi enim
percussit et p̃triuuit et iudicauit euz. et nu
dauit et expoliavit limbū et eī purgatorū
q̃d erat fundamētū eiꝫ. Sec̃do percussit dia
bolū cap̃ imple como et cītat̃is t̃ene. qño
eiecit ip̃m a populo gentili. et nudauit. et
manifestauit falsitatē sup̃stiois. Sed qz
diabolus cum angelis suis apostaticis nō
fuit eiectꝫ de mūdo. nec eiecit ab hoīe: n̄ p.
baptismus et exorzismum vbi dicitur sibi.
Ergo maledicte diabole recog̃ce sentētia
tuam et recede ab hoc famulo dei et c. Terc̃o
subdit p̃pha ī p̃sona eccl̃ie. o xp̃e tu p. bap
tismū et exorzismū maledixisti diabolo ca
piti om̃iū bellatoꝝ et om̃iū tētatoꝝ et vi
ctoꝝ q. pugnāt p̃ nos. Et maledixisti septa
eiꝫ. i. oībꝫ demonibꝫ subditis sub septro et
ṽnlo eiꝫ veniētibꝫ ut turbo vētoꝝ. et acies
et turba bellatoꝝ ad disp̃gēdoꝝ et dissipādoꝝ
me. oīa ista dīc p̃pha qz ī bap̃ et p̃nia n̄ solū
eiecit diaboloꝝ et maledic̃t. s. et oīa pecc̃ta et
tētatoꝝ q. jugit̃ pugnāt et conāt disp̃ge nō
Item cū xp̃ n̄ solum male dixit diabolo. s.
et septri eiꝫ. s. oēs turbos et infideles obliatoꝝ
q. jugit̃ conant̃ disp̃ge et destruere eccl̃iam
Et iteo subdit. qz exultatio eoz impugnā
to p̃ eccl̃iaz et p̃p̃t x̃anū et p̃ quēlibet iustū

Canticum.

est sic exultatio eius. .i. illi latro sic d' ceuorat
 aliquē paupē i abscondito. q̄si dicat q̄ sicut
 latro letat' z exultat q̄no i abscondito rept
 aliquē et expoliat eū. et ex diuite facit pau
 perem. Ita letat' diabol' tētare hoīez z de
 uocere eū ad peccādū expoliāto sp̄z bonis
 gr̄e. Et ita exultabat p̄p̄s ifiteliū p̄seq̄nto
 et expoliāto eccl'iaz et p̄p̄m x̄anū. Et ita le
 tatus et exultauit diabol'. q̄no expoliāuit
 abā oib' bonis gr̄atūis z pcussit eū i corpe
 et aīa. q̄n inobediēs dīo p̄cepto voluit de
 scende voluit ab iherl'z i hyperico et incidit
 in latrōes zc. Et sic part' exultauit diabl'z
 q̄no p̄ sup̄dictas falsas sup̄stitōes occupa
 uerat totū p̄p̄z gētilē. S; qz x̄' misit ap̄los
 suos ad debellandū et eijciento sp̄z de mū
 do. Joco subdit. o dñe ihu x̄pe tu fecisti vi
 am eq̄s tuis. .i. ap̄li d' ff ed tui p̄ q̄s iustitā
 et pambulasti totū mundū. viam ḡ fecisti
 et apuisti eis in mari hui' mūdi. et in luto
 aq̄z multaz. fecisti eis viāz vt trāfirēt ad
 debellandū diabolū. et ad aufferēdū s̄ p̄oaz
 quā tyrānice et cū falso fūdamēto et sup
 stitōne detestablī possidebat. ¶ Et nota. qz
 p̄p̄ba i hoc cantico cōf' vti' ubis methaso
 rics. et ido appellat ap̄los eq̄s x̄' cū quibus
 peraguit mūdū. sic ysayas appellat eos pe
 ces cū dīc. q̄ pulcri ff peccō euāgelizantiū
 pacem. Jtem appellat eos nubes inq̄ntum
 ferebāt et pluebāt pluuiā euāgelicā ysaye
 qui ff hīj d' vt nubes volant zc. Et isto m̄
 abacuch appellat eos eq̄s trāseūtes maria
 et flumina lutoīa hui' mūdi ad subiciēda
 insulas iugo x̄'. Et hūc movū fuit ysayas
 .xj. cū dicit. qz tūc dñs ihs x̄' desolauit līn
 guam maria egipti. et leuabit manus sup
 flumen i fortitudine sp̄s sancti. Et pcuciet
 eū i septē riuīs. Ita vt trāseāt p̄ eū calciati
 Et erit via residuo populo meo zc.
 ¶ Audiu' et turbat' ē vent' me'. Dec est
 quarta et vltia pars principal' hui' cācti
 in q̄ agit gr̄as et explicat p̄solatōez et gau
 dium qd̄ eccl'ia iustoꝝ hūit de bñeficio re
 temptōis i p̄ aduētū x̄'. Et etiaz de gaudio

qd̄ ē habita i h̄ aduētū p̄ iudiciū. Et ideo
 ista iij pars p̄ expone' de gaudio p̄imi ad
 uentus. Secūdo de gaudio sc̄bi aduentus.
 ¶ Quo ad p̄imū ē ḡ p̄notāu' sic dictū ē
 sup̄ qz abacuch i simplici sp̄u p̄uidit destru
 ctioez illi' particularis babilonie cū Rege
 suo de p̄p̄nq̄ iustaz p̄ cyrū. et p̄uidit p̄p̄m
 quaz libatōez particularē et t̄p̄alē popl'i
 iudoꝝ. s; duplici sp̄u p̄p̄bico p̄ illā p̄ticiāzē
 punitōez p̄uidit geniales punitōez magne
 meretis babilonis et generales redemp
 tionem faciendaz p̄ x̄p̄z de longiq̄. Sed in
 p̄ima punitōe et p̄p̄nq̄ p̄uidit q̄lit cyrus
 erat factor' geniale edictū p̄ oīa regna sua.
 .i. meoꝝ et assyrioꝝ et p̄saz et calceoꝝ
 vt oēs hebrei. xij. tribuū. tam illi d' fuerāt
 captiuati p̄ psalmanasar et tethaglaffer z
 et transmīgti et captiuati p̄ nabucho. po
 ssent libe redire i iherlem et rebedificare
 templum et ciuitatez. rediens p̄offert eis
 sacra vasa templi et magnā copiaz auri et
 argenti p̄ temp' bedificāto. s; ista genialis
 libtas eēt data oib' isrl'itis hitantib' p̄ illa
 regna. Tñ maloꝝ p̄o renuit redire. Itaz de
 decē tribub' captiuatis p̄ psalmanasar aut
 pauci aut nulli redierunt. eo qz iam erant
 collocati et radicati i possessiōib' et vineis
 in regno meoꝝ z assyrioꝝ et p̄saz. De
 iudeis aut trāsmīgti z captiuati. maloꝝ p̄o
 remāsit. tñ qz iā ibi possidebāt comos z vi
 neas et oliueta z p̄oia z cesas possessiōes
 Jdo noluerūt illa relinq̄re. tñ qz timebant
 laborē z p̄icla itinis. et sic p̄res manfūt in
 babilōia q̄ redierūt. qd̄ p̄z. nā heff z assue
 fuerūt p̄ magnū t̄p̄ p̄ relaxatā captiuitatē
 p̄ cyrū. tñ tūc t̄p̄i hitabāt i calcea z mōia
 et assyria z p̄sice z etiā i ethyopta magna
 ml'itudo hebreoꝝ et iudoꝝ de illa captiuitate
 vt p̄z p̄ totū discursū libri heff. Ex qd̄
 p̄z qz amore bonoꝝ t̄p̄raliū z ex timore la
 boꝝ itinis maloꝝ p̄o voluit remāne in illa
 captiuitate. et minima pars venit ad liber
 tatem. Sed illi qui manfunt in babilonia
 bene fuerunt puniti. nam post destructiōez

factam per cyrum et darium tota prouincia calceoz passa est grauem sterilitatem et pestilentiam hominum et animalium. et multa alia miseranda discrimina et tribulatioes. sicut dicunt oēs ystorlagrafi orientales. et put prophetauit ysayas. et ezechiel et q̄i oēs p̄be miores. Et sic patz q̄ iudei remanentes in babilonia ex amore bonoz temporalium et volētes uitare labores et p̄cula itineris. et p̄tempnentes libertatem et cultū diuinū. iusto dei iudicio inciderūt in maiora p̄cula et tribulatioes. et passi s̄ sterilitatez et famē et penuriā bonoz temporalium. Per hoc p̄fecto p̄uidit misterium abacuch in duplici sp̄u p̄phero totam cecitatem et obstinationez et iniquitatem. in q̄ manet p̄s iudaycus. Unde p̄uidit q̄liter xp̄s i lege et p̄phis p̄missus erat venturus inter eos et debebat eos absoluere a iugo legis. et captiuitate peccati et dare eis legem libertatis et gracie. et vocare eos ad iherusalem sp̄ualem quam ip̄e edificauerat. Et p̄uidit q̄liter maior pars iudoz debebat contempnere xp̄m messiam. et legem libertatis et hoc p̄pter amorē bonoz temporalium. Et sic sponte erat mansura sub iugo legis et sub captiuitate diaboli p̄petua et p̄fusione babilonis mansura. Et sic p̄uidit qualiter minor pars illi p̄li erat xp̄s et legē euāgelicā susceptura. et p̄uidit q̄liter illa p̄ua pars que fuit collegiū ap̄loz et discipuloz debe edificare nouas iherusalem et ecclias sup̄ firmā petrā q̄ ē xp̄s. Et p̄uidit etiā q̄liter iudei remanentes i sua obstiatōe nō solū debebant perdere oīa bona t̄p̄ralia: sed etiā sp̄ualia et eterna. Nam p̄ p̄ quatuor annos passi s̄ seditiones et bella intestina et furta et homicidia. ut ait ioseph libro de bello iudayco. Et p̄ea fuerūt obcessi et intollerabiles inediaz passi et tanchez fuerūt capti et partim interfecti et trucidati et partim captiuati. et dispersi p̄ mundū. et ciuitas fuit cūsa et templū incēsum. et sic p̄dicerūt bona t̄p̄ralia et etiā sp̄ualia q̄ p̄dicerūt sacerdotiū et sacrificiū.

et lex fuit cessata et arbor facta. quia nō ampli⁹ facit fructū cū sit mortua. et nō solū mortua. s̄ etiā eis mortifera. ut dictū ē p̄ L. Omnia ergo sup̄dicta p̄uidēs abacuch in sp̄u. p̄ p̄olet et expauescit talē obstinatōez et inia et damnatōez t̄p̄oralem et sp̄ualem obstinatoz iudoz. Scōdo gaudet et p̄solat se esse de illa societate iudoz et fidelium. qui xp̄s erāt recepti. et etiā de illis q̄ cū xp̄i celum erant ascensuri et de limbo libandi. ¶ Dicit ergo p̄pha i p̄sona sui et ecclie. o. dñe. Ego vidi ex reuelatōe q̄liter maior pars p̄li iudayci debet dānari et i sua obstiatōe p̄manere. nam q̄no tu fueris egressus i salutem p̄li tui. ipsi nō recipiunt te nec vocinā tuā. ymo p̄sequunt et crucifigēt te. Et si c̄ sp̄o te p̄manebūt in sua p̄fusa et obstinatione et captiuitate diaboli. p̄pter q̄d p̄dēnabis eos ad penā et captiuitatē p̄petuā i corpe et anima. Itaqz minor pars eoz recipiet legē tuā. Ex q̄bus facies populū tuum et eccliam simul cum p̄s̄is de populo gentili. ¶ Itē cū ego audui ingititudinē et obstinationez et damnatōez illi⁹ populi sic alieni conturbat⁹ ē venter me⁹. i. inferiora m̄a. et a voce tue reuelationis p̄tremuerūt labia mea. ne possint talia p̄ferre et scribere i hoc cantico. Sed qz ex alia parte video me esse de grege et societate illi⁹ populi q̄ te receptura ē. et debet tecum ascende in iherusalem sp̄ualem p̄ gr̄as et i sup̄nam p̄ gloriāz. Jōo nō timeo labores nec p̄cula nec passione et nō curo si ingredias putreo et color in ossib⁹ meis. et sub me scateat et serpat qui cumqz color et labor. ut. i. dū m̄i redescā tecuz i die tribulatiois et dānationis iudoz et ascendam tecuz ad populū nostrum ac cinctum et preparatum ad ambulandū in lege tua euangelica. et accintū ad pugnaz contra diabolum. et inimicos fidei. quasi dicat dñs modo ego sum de societate et numero tui populi fidelis. ego sup̄ preparat⁹ ad perferendas et tollerandas omnes p̄sequutiones vsqz ad mortem inclusiue.

Et nota q̄ p̄pheta appellat diem tribulationis. nō soluz futurum statum iudeoz in inferno. sed etiam presentem statum i hac vita. Nam de futuro statu non est dubium quia in secula seculoz cruciabuntur. Sed etiam presens status dicitur dies tribulationis eoz. Nam primo sunt in captiuitate temporalis et spiritualis sine regno et sacerdotio exules a sua patria. et ultra hoc sunt sine lege et fructu legis. quia nullum fructum habent ex obseruantia. quia non solū est eis mortua sed mortifera. Ideo oratio et ieiunia. et oblationes et omnia opera legis. que faciūt. vertuntur eis in peccatum ut dictum est psalmo. xl. ix. et. l. et. c. viij. Ideo licet non semper paciantur sterilitatem bonoz temporalium. Tamen semper patiuntur sterilitatem legis. et bonorum spiritualium. Ideo eoz status dicitur dies tribulationis. sicut dies legis euangelice v̄ ann⁹ benignitatis et fecunditatis p̄pter habūdantiaz bonoz spiritualium p̄. Lxiiij. Sed q̄ status iudaycus sit dies tribulationis et sterilitatis. probatur quia post aduentum x̄pi ficus id est lex vetus figurata per ficulneam nō florebit. quia iam fuit maledicta per x̄pm ne amplius faceret fructus. Mathei. xxij. Et non erit germen nec fructus nec palmes in vineis illius populi et legis id est precepta. ceremonialia nō germinabūt.

Unde nota. q̄ lex diuina et ecclesia dei ab adam vsq; ad vltimum iustum dicitur vna secundum gregorium et omnes doctores. ut dictum est in prologo. Sed ista lex aut ecclesia in scriptura quantoq; appellatur vinea. Cuius palmites sunt x̄ fideles. Quantoq; appellatur oliua. Cuius rami s̄ fideles. Quantoq; dicitur aruum seu ager. Cuius fructus et leges sunt fideles. Quōq; appellatur ouile dei. Cuius oues sunt fideles. Sed post aduentum x̄pi omnes iudei obstinati fuerunt abscisi ab hac oliua. et vinea et agro et ouili. in quoz locus fuerunt inserti conuersi de populo gentili ut ait ap̄l̄s

ad Romanos. Ideo ista vinea. et oliua et ager non facit eis amplius fructum. quia lex iam fecit et protulit fructū in tempore determinato. scilz in aduentu x̄pi. Et iudei fuerunt sibi abscisi rami ceremonialium. et nati et orti sunt in eodem truncho legis rammi euangelici qui profferunt fructus euangelicos ecclesiasticoz sacramentoz et fructus gratie. Ex quibus patet q̄ lex vetus cum illis ramis et palmitibus veteribus iam abscisis et arboris nullum iam fructum profert. Ideo dicit. non erit germen in vineis. et menties op⁹ oliue. Nam sicut vinea legis non facit vuas. sed lambrusca. Ita oliua legis nō facit oliuas. sed murcas et mentita est in fructu suo. et eadem ratione arua legis non afferunt cibū sed venenum mortiferum. Item cum ille populus ante aduentum x̄pi esset populus peccatialis et de ouib⁹ dei. Postea fuit abscisus ab ouili dei. et iam non pascitur nec comedit in presepibus dei. quia deum negauit. Danielis. ix. Unde populus gentilis qui non erat plebs dei. facta est plebs dei per baptismus. et populus iudaycus factus est non plebs dei et absq; misericordia per infidelitatem. Osee. p̄. Ideo dicit. q̄ populus iudaycus ex oue factus est pecus. abscidetur de ouili dei. et factus armentū bestiarum non erit in presepibus cum ouibus x̄pi.

Ego gaudens gaudebo. Quasi dicat in persona populi fidelis. Postq̄ iudei sponte abiecerunt x̄pm et voluerunt manere sub iugo legis. et abscindi ab ouili x̄pi. Ego autē gaudens in presenti per gratiam et fructus euangelicos. gaudebo i futuro per gloriam in x̄po deo ihu et saluatore meo quem recepi per fides. Quia ipse ih̄s qui est deus et fortitudo mea ponet. et p̄parabit pedes meos aptos et veloces q̄si ceruoz. ad ambulandum in lege euangelica. et ad ascendendum in iherusalem supernam per gloriam. et ipse reducet me gracia sui super excelsa m̄a. i. sup cacumina celestia in p̄missa

Et ipse victor contra diabolus deducet me
canentem in psalmis gratie in presenti et
in psalmis glorie in futuro. Quasi dicat q̄
iustis et omnibus infidelibus manentibus
reprobatis. et dampnatis in sua obstinati-
one. Ego gaudebo cum ihu tuo redempto-
re et glorificatore. hic per gratiam. et in
futuro per gloriam. Secundo modo ista vl-
tima pars ab illo loco. Audini et contur-
bat⁹ ⁊c. potest exponi de pena damnatoꝝ
et gaudio iustoꝝ post iudiciuꝝ. Unde dicit
propheta /o/ domine. Ego audiui ex reue-
latione michi facta in secundo capitulo /o/
natiōem magne meretricis et ciuitatis di-
aboli quam factus es in ultimo iudicio de
persecutoribus iustoꝝ. Et ideo conturbat⁹
est venter meus ⁊c. Sed quanto audiui
gloriam quam daturus es iustis in meri-
tum et premium persecutionum. Tunc
fui consolatus. et volo q̄ ingrediar in pa-
trem in ossibus meis. ideo paratus sum
pati omnes persecutiones et aduersitates
in hac vita. ut requiescam in die tribula-
tionis. ideo in die iudicii. et ascendam ad
populum nostrum iustoꝝ accintum. et li-
beraturus ⁊ expeditum ab istis miseris hu-
ius mundi. cum quo ascendam in celum.
Unde post diem iudicii ficus iustoꝝ virtutis
mundanoꝝ non amplius floreat. nec erit
amplius germen in vineis eoz. et opus
olive mentietur eis. et arua non afferent
fructum eis. quasi dicat q̄ omnia ista bona
mundana perent illa die. nec poterunt eis
prodesse. Ego autem quia ista bona mun-
dana contempsi ppter xpm et ppter cele-
stia. in illa die gaudens gaudebo et exalta-
bo in deo ihu meo messia in lege promisso
quia ipse est deus et fortitudo mea. et po-
nes pedes meos veloces. quasi ceruoz ad
ascendum in celum. et deducet me sup
excelsa celestia canentem in psalmis glorie
Ipse enim victor et triumphator de mun-
do. et de diabolo deducet me secū cum ipso
victore canēte victoria sua in psalmis glie.

Quod ergo supradicta in hac expositi-
one sunt que diuino auxilio fretus
potui haurire et extorquere ex intelligen-
tia huius cantici secundum sanam fidem.
et doctrinam. Ideo oro: et exoro fratres
meos fideles et catholicos: ut vellint cum
caritate attendere ad intelligentiam huius
cantici. quia difficilimum est ad intelligen-
dum. Primo quia est de rebus altissimis.
Secundo quia procedit per vocabula me-
thaphorica et usurpata et extranea. Tercio
propter diuersitatem translationum. nam
quasi omnes interpretes fuerunt diuersi
in interpretatione. et translatione huius
cantici. eo quia in hebreo procedit per ver-
ba methaphorica et multum equiuoca. Et
ideo dicunt hebrei q̄ quatuor partes sunt
in sacra scriptura multum difficiles ad in-
telligendum. quas non debent legere nisi
proiecti et antiqui doctores. quarum prima
est primum et secundum et tertium capi-
tulum /o/ genesis. Secunda est liber canticoꝝ
salomonis. Tercia est liber ezechielis in
primo capitulo. et quadragésimo capitulo
vsq; ad finem. Quarta autem est istud can-
ticum abacuch. quia ideo intitulatur oratio
abacuch pro ignorantia. siue pro ignorantia
tibus. eo quia ab omnibus ignoratur eius
vera intelligentia. vsquequo veniat Rex
messias ad declarandum ipsam. Et sic po-
tet q̄ non solum apud nos. sed etiam apud
hebreos hoc canticum reputatur difficili-
mum. Et ideo si lector fidelis non valeat at-
tingere plenam intelligentiam ex hac su-
pradicta expositione. Rogo q̄ pergat ad
alios catholicos expositores. quia deus vo-
luit communicare et reuelare singulis vlti-
sim thesauros sapientie sue. prout sibi pla-
cuit. Ideo oportet lectorem cum caritate
accedere et studium adhibere.

Voſte celi que loquor. Hoc canticum cantat eccleſia in laudibus diei ſabbati. qđ canticum fecit moyses et reſcripſit ſcriptum de vetero nomij xxxij. Quod quidem canticum fecit moyses ex precepto dđ. et precepit ut reponeretur in archa federis. ut eſſet in teſtimonium contra filios iſrael quotiens peccarent. et apoſtatarēt et recederēt a domino: ut patet in capitulo precedenti. ſcilz xxxi. Unde dicit dominus ad moysen. Ecce tu dormies cum patribus tuis. Et populus iſte conſurgens fornicabit poſt deos alienos etc. Et iraceſ furoz meus contra euz in die illo et derelinquam eum. et abſcondam ſacramentum meam ab eo: Et erit in devoracione et inveniēt eum omnia mala et afflictiones et cetera. Nunc itaque ſcribite vobis canticum iſtud. et docete filios iſrl. ut memoriter teneāt et ore decāret. ut michi ſit carmē iſtud pro teſtimonio inter filios iſrl etc. Ex ſupradictis inferunt conſiſiones

Prima conſiſio. qđ moyses fecit hoc canticum ex precepto domini.

Secda. qđ deus prenoit et revelavit ipſi moysi qualiter ille populus debebat fornicari et ſequi deos alienos duz eſſet in terra promiſſa poſt eſſet incrallati: et pingati.

Tercia. qđ moyses qđ poſuit hoc canticum in archa federis ut eſſet in teſtimonium contra filios iſrl: ut qđo vident punitiones in eis. cogiſceret hoc eis fuiſſe predictum.

Quarta. qđ moyses prenoit ex revelatione omnis punitiones veteras illi populo propter peccata uſqz ad extremum tempus. Unde cludit in illo. xxxj. cap. Nunc enim qđ poſt mortem meam inique ageris: et declinabis cito a via qua precepit vobis. et occurrēt vobis mala in extremo tempore qđo feceritis malum et contra deuz etc. Ex dictis in hoc capitulo et ex dicendis in hoc canticum patet manifeſte moysen fuiſſe verum prophetam. eo quia noit in ſpiritu ex divina revelatione et futuram rebellionem et idolatriam illi populo

et preuidit pariter fuſas punitiones et deſtructiones qđ ille populus erat paſſurus per ſuperbia peccata. et quia ille maledictiones date ſupra in cap. xxvij. debebat illi populo prophete. Et ideo moyses fecit hoc canticum in quo preſentat et predicat beneficia que deus fecit illi populo. et predicat ingratos et ſcelera que ille populus erat perpetraturus contra deum et punitiones que erat paſſurus. Et ſic per moysen fuiſſe verum prophetam et huius ſpe prophetie de fuſis punitionibus.

Secda. qđo an moyses huius duplicis ſpe prophetie in hoc canticum. ſ. an ſpe et lumen propheticum moysi actiſit et puenit uſqz ad christum et eccleſias: aut fuerit terminatus in geſtis veteris. dictum eſt ei in plo. trac. ij. et iij. qđ ſpe ſimplex prophetie eſt ille qđ tangebat mentem prophete tunc de fuſis punitionibus in illo populo in veteri teſtamento. In qđo terminabat noticia prophetie. ſ. ſpe prophetie erat qđ tranſcendebat fuſa punitionibus veteris. ymo per geſta preterita et preſentia et fuſa veteris. manucebat mentes et noticia prophetie uſqz ad miſſa christi et eccleſie. que duplicem ſpe et lumen propheticum huius et acceptus eſt dō. et ysayas et ceteri tres maiores et. xij. prophetie minores ut pluries dictum eſt. Et ideo eſt videndum an moyses in hoc canticum huius huius et tale ſpe et lumen duplicem propheticum. et an noticia ſua prophetica puenit uſqz ad christum et eccleſias.

Tercia. qđo cuius intelligentia eſt prenotandum qđ due fuerunt punitiones generales illi populo. et due deſtructiones et euſiones et incenſiones generales illi repleti et ciuitatis iheruſalem. Prima fuit facta per nabuchodonosor et et calceos. Secda fuit per tyru et Romanos. p autem fuit propter peccata idolatrie. ſcda propter odiu et homicidius perpetratum contra meſſiam in lege et prophetis. qđ non ſolum ſpe negauerunt et audire noluerunt. ſ. etiam occiderunt. ideo prima captiuitas et deſtructio fuit remiſſa et reſtaurata per cyru et ciuitas et templum reedificatum per zorobabel. et ibi ſacerdotem magnu. Secda autem fuit irremiſſibilis et irreparabilis: ut patet ad occidm. has profecto duas captiuitates et deſtructiones nouerunt et predicterunt quali oēs

.D.

*qđo qđ in prophetis vel in prophetis
coram erat dupl. ſpe prophetie.*

prophete. Psalmo. n. ubi preuidit et preuoluit
captiuitatem primam per babilonios et eius
remissionem ut per psalmo. Lxxviij. et Lxxix.
et. cxxxvj. Sed perpetuam captiuitatem scdam
et irreparabilem preuoluit psalmo. xxvij. di-
cens destrues illos et non reedificabis eos
Item de secunda captiuitate dicit psal. xciiij.
Dobie si uocem eius audieritis nolite ob-
durare corda uestra etc. Item ysaye. xliij.
Educ foras populum cecum et surdum etc.
Item ysaye. L. Ecce in iniquitatibus uestris
uenditi estis: et in sceleribus uestris dimisi
matrem uestram. quia uenit et non erat uir
et uocauit. et non erat qui audiret. hoc idem
capitulo. Lxv. Item Daniells. ix. de prima
captiuitate et eius remissione et reedifica-
tione dicit. Rursum reedificabit platea.
et muri in angustia temporis. Sed de secunda
captiuitate et destructione dicit. Post eb-
domadam. Lxxij. occidet xps: et non erit eius
populus qui eum negaturus est. et ciuitates et
sanctuarium dissipabit populus cuius dux uen-
turo. et finis eius uassitas. et post finem
belli statuta desolatio. et usque ad consumma-
tionem et finem perseverauit statuta desolatio.
Sufficit ergo quod omnes prophete in hoc concordant.
quod scdam destructio et captiuitas erat uen-
tura illi populo. eo quod erat negaturus deus. et non
debebat recipere: nec audire messiam in lege et
propheta promissum: ymo erat ipsum occisurus
Et omnes concordant in hoc. scilicet quod illa scda capti-
uitas erat irreparabilis et perpetua. Et quod
populus gentilis erat eligendus. et loco populi
iudayci substituendus. ut patet per totum dis-
cursum prophetarum. que omnia ista preuoluit et
predixerunt in duplici spiritu omnes prophete. Quas
etiam ultimam perpetuam desolationem et repro-
bationem propter peccatum negationis que preuoluit
moyses in duplici spiritu prophete uero no. xviij.
cum dicit sibi deus prophetam suscitabo eius de
medio fratrum suorum. filium tui. et ponam
uerba mea in ore eius. loqueturque ad eos que
cumque dixerero illi. Et quicumque uerba que
loquetur audire noluerit ultor existam.

Ex quibus patet quod moyses preuoluit ex di-
uina reuelatione in duplici spiritu christum nasci
turum de illo populo secundum carnem. in cuius ore
deus pater debebat ponere uerba sua. ymo
deus pater erat loquutus nobis per os christi. quod dicitur
habere a patre nascendo. et sic preuoluit quod
erat nobis loquutus in carne. et preuoluit quod
ille populus. id est maior pars eius non erat ipsum audi-
turus: ymo negaturus. Et sic preuoluit ultimam et
perpetuam ultionem et destructionem eorum. Ex
quibus patet quod moyses non solum preuoluit primam ca-
ptiuitatem iudeorum secundam propter peccatum
uoluntatis. sed etiam preuoluit secundam captiuitatem
et perpetuam destructionem scdam templi propter
infidelitatem et odium et homicidium perpetratum per
christum. Et hanc duplicem captiuitatem et destru-
ctionem populi iudeorum: et templi et ciuitatis
preuoluit moyses in hoc cantico. Et pre-
cepit ipsum reponi in archa ut esset testimonium
contra illum populum ne allegaret ignorantiam. quod
deus auisisset eos. et preuoluit eis punitionem
suis peccatis appellando celum et terram in testimo-
nium. In quo cantico duo principaliter faciunt. Primo. n.
premittit premissum et exordium. scilicet exordium
narrationis. Ibi. Date magnificentiam deo nostro.
Quantum ad primum: quod super dicit moyses
quod faciebat hoc canticum in testimonium contra
filios israel. ut ipsum nulla uelaret obliuio contra
quos inuocabat celum et terram. Ibi nunc in ex-
ordio huius cantici obtestantur celum et terram
et appellat eos in testimonium contra illum populum. et
petit diuinum auxilium inuocando nomen domini.
Dicit ergo Moyses. o celi audite que loque-
or. scilicet sententiam dei datam contra populum iuday-
cum. et sicut estis in mobiles a loco sitis mihi
testes contra istum populum qui rebellaturus et
blasphemus est contra deum suum. Et terra que est in
mobilis audiat uerba oris mei. et sit mihi
testis de in mobili sententia data a deo contra istum
populum. Et tam celi que terra sitis mihi testes quod
uolo predicere sententiam dei et punitionem contra istum
populum propter suum peccatum uoluntatis et in fide-
litate. quod perpetratus est contra deum et messiam
suum. Ne possit allegare ignorantiam quod e-

Canticum.

ueniunt sibi ista mala. Item vos celestes et angelice creature audite q̄ loquor vt sitis in testes. Et t̄ra. i. oēs hitatores t̄re audiant verba oris m̄i. q̄ ego anūcio ex pte d̄i cōr̄ illū p̄p̄ rebellē. ¶ De t̄re cū dicit Cōcreseat captat beniuolētiaz d̄i et petit auxilium ⁊ gr̄az. p̄ vt ip̄e habunde possit loq̄. Sc̄do vt faciat fructū i p̄plo. et ad hoc iuocat nomē d̄i t̄hetragimato. q̄d ē ubū scarnatū. i. ihs x̄p̄s m̄issas i lege p̄miss̄. i. cui⁹ vtute moyse fecat oīa mirac̄a. i. cui⁹ fixe et spe om̄is fixe⁹ ve. tel. saluabāf. vñ ait. Ego moyses iuocabo nomen d̄i q̄ d̄s ihs i carne futur⁹ et ventur⁹. sine q̄ nullū conum nulla gr̄a p̄ n̄b d̄ari a p̄re lumīnū. hoc in q̄ nomē d̄ni iuocabo vt coc̄na m̄a moral⁹ ⁊ p̄p̄ica in hoc cāntico p̄nūciāda crescat ⁊ hūnet vt pluuia solet habū dare. Et elodū meū fluat affluent sic ros. Et fluat et crescat ista coc̄na sup mōtes hōiuz ab itelligēdū. et supez volūtates eoz ad opandū. q̄i et sic ymbez fluit sup herbā et fac̄ eā ḡminare. Et sicut stille cadētes sup gramina faciūt ea cresce et p̄sp̄a. Ita p̄ter coc̄na m̄a faciat fructū s̄d̄i i mētib⁹ audientū. ⁊ fructū caritatis in volūtatib⁹ eoz. ¶ Vñ d̄ aditēdū q̄ recte moyse⁹ iuocat ihs q̄ ē nomē d̄i ad gr̄az impetrāda. qz ex reuelatōe sciebatē eē i oib⁹ m̄diatore d̄i. et hōiuz p̄ quē d̄s ērt reissur⁹ p̄cta hōiuz et datur⁹ oēs gr̄az. et in vtute cui⁹ et ad cui⁹ iuocatōez moyses fecerat oīa mirac̄a in egipto ⁊ in mari rubro ⁊ c̄. ¶ Date magnificētiā d̄o n̄ro. Premissa in vocatōe diuini auxiliij i exordio. hic incip̄ suam narratōez. in q̄ tā facit sc̄dm qz hēt tres ptes p̄ncipales. Nam p̄ p̄dic̄it p̄mam punitōez illi⁹ p̄p̄i fufaz p̄pter p̄ct̄z ycolate Sc̄do p̄dic̄it punitōez sc̄daz p̄p̄i p̄ct̄z odij et mortis x̄. Tercio p̄dic̄it electōez et sub̄stitōez popl̄i gētilis ad eccl̄iaz loco populi iudayci. i. ibi d̄ixi. nā ff. i. q̄ ibi. Lauate gente⁹. In p̄ma pte tā fac̄. P̄rio. n. explicat breuif beneficia q̄ sp̄alit̄ ille popul⁹ recepit a d̄o p̄re nationib⁹. Sc̄do p̄dic̄it ingrat̄

tubineti et apostasiam quam ille popul⁹ erat peperator⁹ p̄t̄ ceum p̄p̄i ycolat̄ia. Tercio p̄dic̄it fufaz punitōez et destructōnem eoz p̄pter illud p̄ct̄z. i. ibi incrassat⁹. tercia ibi. vidit d̄s ad iracūdiāz.

¶ Quātū ad p̄mū ē aditēdū. qz p̄p̄i q̄tuor te⁹ ē ce se magnificādo ab oib⁹. P̄rio qz ē p̄fect⁹ et p̄fecta opa creauit ⁊ fecit. Sc̄do qz sapiēs i p̄d̄co legē nase. Tercio qz fixe lis i p̄miss̄is: qz nesez fallit. Quarto qz rect⁹ et iust⁹ i iudicāco. qz tribub̄t vnicuiqz sc̄d̄z opa sua. vñ p̄p̄i ista q̄tuor nō solū p̄p̄i iudayc⁹: s̄ et oēs p̄p̄i. qz oēs eq̄lit̄ ista recepunt a d̄o. Dicit ergo moyses. o p̄p̄i date magnificētiā d̄o n̄ro p̄p̄i b̄nficia ḡnalia recepta. qz oīa d̄i s̄ p̄fecta in sua nasa. Et sic fec̄ hōiez p̄fectū i sua nasa et oēs vie legi⁹ et iust⁹. et sic ē iust⁹ i p̄d̄co legē et fixe lis in p̄miss̄is. et iust⁹ et rect⁹ absqz vlla iudicate i iudicāco ⁊ reddēco vnicuiqz punitōez et p̄mia s̄m merita aut demerita. Ex q̄ p̄z qz oēs tenēf d̄m magnificare. S̄z p̄p̄i isrl̄ recep̄ a d̄o legē et b̄nficia. qz magis ce se oñdit eis amicū d̄m legē sp̄alē c̄. 3 d̄o s̄b̄dit. peccauit et n̄ filij ei⁹ q̄si dicat iste p̄p̄i magis tenebat d̄m magnificare et lauāe eo qz elegat ip̄z tāq̄ filiū d̄m o legē sp̄alē t̄n̄ ip̄i n̄ fili. i. n̄ tāq̄ filij peccauer̄t i sordib⁹ et spurcijs ycolate et altoz. scelez. q̄si dicat. qz sic debebat d̄m magnificare tāq̄ p̄iez T̄n̄ ip̄i tāq̄ n̄ filij blasphemauer̄t enz i sordib⁹ ycolate et sup̄stitōnis detestabilis. Et id̄o moyses incipit reprobare et oburgare totā successiōez illi⁹ p̄p̄i d̄cēs. o. gēno p̄ua in morib⁹ ⁊ p̄usa i fixe beccine reddis d̄no. i. has gr̄as reddis d̄no p̄ r̄tia beneficijs receptis. o. p̄p̄e stulte i eligēco et insipēs in iudicāco et coḡcēco. qz p̄t̄p̄isti bonuz et elegisti malū. et tāq̄ insipēs oblit⁹ ea beneficijs receptoz. et n̄ coḡuisti creatorē tuū et elegisti creat̄az vanaz et falsaz p̄t̄p̄ nēco vez d̄m oīuz creatorē. nūq̄ ip̄e d̄s n̄ est p̄af̄ tu⁹. q̄ p̄ fecit te q̄ ad corp⁹ ce t̄ra. et

.D. z

al opa

creauit te q̄ ad aſiam de niſchilo ſpirante in
 corpus formatū de trā ſpiraculum vite. et
 poſtea poſſedit te tanq̄ pp̄s peculialē pp̄ri
 um p̄ceris pp̄lis. Memēto diez antiq̄z a
 prin mūdi. et cogita geñones ſingulas ab
 adā uſq; noe et abrahā. et maxime ab abra
 ham quez ſepauit de caldea uſq; exkum de
 egipto. Et interroga p̄zem tuū quecūq; car
 nalez. et p̄z tuū abrahā q̄ fuit p̄ncipiū hui⁹
 pp̄li. et maiores tuos tuos. ſ. yſach et iacob
 et oēs xij. patriarchas et oīs duces et ſacer
 cotes. Et dicēt t̄ totū diſcurſuz tue gñonis
 et beneficioz a dō receptoz p̄ ſucceſſiōez
 Et dicēt t̄ p̄ncipiū et modū electionis hui⁹
 popli ad teū. et dicēt t̄ q̄no et q̄m diuidebat
 altiffim⁹ gñs. et q̄no ſepabat filios adam.
 ¶ Ad cui⁹ intellectū ē nōndū ſcōz yſtozi
 graffos. q̄ de ſcōdētes a trib⁹ filijs noe poſt
 diluuiū fuerūt diuifi p̄ aſyam europam et
 aſyaz i Lxx. gñones ſeu poplos ſiue natōes
 aut regiōes. Itē cū ante edificatōez turris
 babel oīs geñones eēt labij et lingue et
 et ydiomat⁹ vni⁹. t̄m p̄ p̄fuſiōez linguaz
 diuifi ſt in Lxx. linguas. Itē legif geneſ.
 xl. q̄ oīs aīe filioz iacob: q̄ ingreſſe ſt
 in egiptū cum iacob p̄ze ſuo fuerunt Lxx.
 Ex quo p̄z q̄ nuñ⁹ poploz taz i diuiſiōe
 gñonuz filioz noe. q̄ in diuiſiōe linguaz
 fuit iuxta numeruz filioz iſrl q̄ ingreſſi ſt
 in egiptū cū iacob p̄ze ſuo. Et hoc ē q̄d dic
 hic. interroga p̄zes et maiores tuos. Et dicēt
 tibi: q̄no et q̄m altiffim⁹ diuidebat gentes
 poſt diluuiū. et i edificatōe turris babel
 et q̄no ſepabat filios adā i illis duab⁹ diui
 ſionib⁹: quom̄ p̄ſtituit et diſtinxit terminos
 poploz. ſ. diuiſit eos i Lxx. poplos et lin
 guas iuxta numerū filioz iſrl q̄ ingreſſi ſt
 in egiptū cū iacob p̄ze ſuo. Et tamiē ex illis
 Lxx. linguis et poplis dō ſolū elegit ē vnū
 ſ. populū iſrl. q̄ iacob fuit pars dō et pp̄s
 et fuit funicl⁹ et ſors et portio hereditatis ei⁹
 In trāſlatōe aut̄ ipoz Lxx. hēf Conſtituit
 terminos populoz iuxta nuñ⁹ filioz dī
 q̄d idē ē. eo q̄ ſoli filij illi⁹ populi dicebāt

filij dī. Alia trāſlatō hēt ſm nuñ⁹ āgeloz
 Et tūc intellect⁹ p̄ eſſe ſatis p̄formis lre ſe
 quēti. Nam vn⁹ q̄ſq; popul⁹ ſiue natio aut
 regnū hēt pp̄riū āgelū cuſtodē. Et q̄t ſt po
 puli: tot ſt angeli cuſtodēs: q̄ dicūt archan
 geli inq̄ntū ſt p̄ncipes regūz q̄b⁹ dāt i cu
 ſtodiaz ut p̄z de āgelo et p̄ncipe regni p̄ſaz
 Dan. x. Ex q̄ p̄z q̄ nuñ⁹ populoz q̄ fuerunt
 diuifi p̄ linguas et natōes p̄ diluuiū: aut
 in p̄fuſiōe turris babel / fuit ſcōz numeruz
 angeloz ad cuſtodia illoz pp̄loz ceputa
 toz. S; lz d⁹ ceputauit vnicuiq; illoz pro
 priū āgelū et p̄ncipē ad cuſtodia. t̄m dō vo
 luit ē elige illū pp̄m in pp̄rium. Et ipemet
 voluit eſſe pp̄ri⁹ p̄nceps et cuſtos illi⁹ popli
 lz hēt michaelē archāgelū in miniſtrū ut
 p̄z Dan. x. Et hoc intendit dicē moyſes in
 hoc paſſu ſm iſtā trāſlatōez. Vñd ait. interro
 ga patrē tuū et maḡos tuos. et dicēt tibi
 q̄lit q̄n altiffim⁹ diuidebat gñs. et ſepabat
 filios adā p̄ diluuiū et i p̄fuſiōe linguaz
 turris babel. tūc p̄ſtituit terminos poploz
 ſ. natōnuz et puñdaz mūdi iuxta nuñ⁹
 angeloz ceputatoz ad cuſtodia illoz re
 gnoz. S; iacob cū ple ſua fuit pars dō. et
 popul⁹ ei⁹ ē ad cuſtodia et regimen elect⁹
 Et fuit funicl⁹ et ſors et portio hereditaria
 ei⁹. q̄z ipē ſpali⁹ elegit ē illū populū i here
 ditatē. Vñd p̄bo q̄ dōs elegit ē iſtū pp̄m
 in hereditatē et pp̄riā cuſtodiaz et regimen
 Nam dōs inuenit iſtū pp̄m in trā deſta et
 q̄z p̄ inuenit abrahā i caldea trā deſta et ſe
 mota a vero cultu dō et reduxit in carrā
 meſopotamie. et exiit i trāz chanaā vbi
 herificauit altare dō. et icēpit i vocare n̄m
 dō genf. xij. Et exiit iuenit filios iſrl i loco
 horrozis. ſ. in ortuo loco egipti ſub dura
 ſeruitute. et poſtea inuenit moyſen in loco
 vaſte ſolitudoz iuxta mōtez orez cuſtodie
 tem oues ſoci ſui getro. et vocauit ip̄m de
 rubo et miſit ip̄z ad pharaonē. et cu; miſit
 ſignis et poiḡis eduxit illū pp̄m de egipto
 Et circūduxit ip̄z p̄ deſtū. et cocuit cū legē
 et p̄cepta i mōte ſynay. Et cuſtodiuit cum

Canticum.

ab omni periculo. sicut pupula oculi sui. Pri-
mo custodiuit eum in mari rubro. Secundo cu-
stodiuit ipsum et liberavit ab omni eorum et fame et si-
ti dāto sibi aqua de rupe oreb/et dulcorāto
aqua maris et mīdō māo. Et pupula oculi
sui. et sic aqua. ¶ Ad cuius intellectum est nōndū
scdm nātales et experientia. qd aqua prece-
teris auib/ et aialib/ nutrit filios suos. vñ
de quatuor mirabilia bñficia ostendit filijs p̄ceti.
Itaq; p̄ splēditē pascit eos et nobilib/ cibis.
s. p̄oicib/ et leporib/ et coniculis etc. Secundo
sapiēter custodit collocāto nōndū in altis ru-
pib/. ne qd possit accēde ad tollendū filios.
Tercio prudēter vocat eos volare et venari
et cibis q̄ere volitās sup eos ostendit eis
venatōz. ut rapiāt et discant cibū p̄ curare.
Quarto collocat filios in loco ferticuli et co-
pioso ciboz. vñ q̄nto filij sūt iaz p̄ucti et
abiles ad venandū et q̄ere cibū. Tūc pat̄
et mat̄ q̄rūt eis locuz et t̄mīnū semotū et ap-
tum. et portāt filios illuc. s. masculū et femi-
naz et dimitūt et collocāt eos ibi. in illo lo-
co ferti et copioso. et ipsi reuertunt ad t̄mīnos
suos. Ita ḡ parit̄ fecit de/ erga illū ppl̄. nā
primo custodiuit eum ab omni periculo. Secundo li-
beravit ipsum a manu de celo et custodiuit. Tercio
vocavit ipsum dāto legē. Quarto collocavit ipsum
in t̄ra p̄missa fluēte lacte et melle. Et sic de/
fuit filius aquile in custodiēdo et cibādo et vocē-
do et collocādo illum ppl̄m. Dicit ḡ moyses
qd de/ circūduxit. et vocavit et custodiuit illū
ppl̄m. sic facit aquila puocās ad volandū pul-
los suos et volitans sup eos. ut custodiat et
ipsi abiscāt volare. Et sic de/ ad modū aquile
expādit alas suas. extēdēdo nubē sup eos in
die. ne v̄erēt ardore solis. Et asūpsit eum. q̄t
sup humeros et asportavit eum p̄ totū desertū.
Et sol/ de/ absq; alio deo alieno fuit dux il-
li ppl̄i p̄ xl. ānos in toto illo itinere et pegrina-
tione. itaq; aut p̄stitit eum sup illā t̄rā ex-
celsā quā ē p̄missa. q̄d t̄m t̄ra p̄missiois.
Prius dicit excelsa. eo qd ē sita in alto loco re-
spectu egipti et arabie et calce. Et etiā erat
excelsa respectu deserti arabie in copia aquar/ et

fructuuz et omniū ciboz. Itē de/ p̄stitit et
collocavit eos in illa t̄ra et sup illā t̄rā ferti-
lez. ut comederet fruct/ agroz qd/ illa t̄ra
hūdat. Et sugēt ille ppl̄ mel de petra. qd
ibi ape/ melificāt in cauinis petraz et rupiū.
Et sugēt et colligēzet oleū de saxo durissimo
qd in t̄ra lapidosa et saxosa crescūt oliue/
ta que reperiunt hūdat in illa t̄ra. Et
ut sugēzet butir/ de armento vacar/. et bouz
et lac de ouibus que erant in magna copia
in illa t̄ra. qd cantanet erāt maximī cultores
t̄re. Et iō plantauit oliueta et vineas et ce-
teras arbores et seminauit agros. et nu-
erāt greges ouium et armenta bouz in magna
copia. qd q̄ez oues et arietes ducebāt cana-
nes de t̄ra filioz basan. ultra iordanē fur-
to aut p̄cio. eo qd t̄ra basan illis t̄pib/ hū-
dabat in pascuiset gregib/ ouium. Et iō
dicit. qd constituit domin/ illum ppl̄m super
illam t̄rā copiosā. ut sugēret mel de petr/
oleumq; de saxo durissimo. Et butirū de ar-
mento et lac de ouib/. cū adipe et p̄guedie
agnoz et arietū filioz basan. qd t̄ra filioz
basan hūdabat in his. Et ut comederet tricos
nō cum ordeo. nec cū fufure. s. cū medu-
la et farina trici. Et ut biberent sanguinem
vite. i. vinū meracissū et purissū. Itaq; de/
cedit eis illā t̄rā et constituit eos domi-
nos super eam. ut comederēt fruct/ quos
nō plantauit et frumētum. qd nō semina-
uit et agnos et arietes quos nutritūat et bi-
berent vinū de vineis quos nō plantauit q̄
omnia supradicta patent per totū discursū
exo. et leuitici et numeri et ioseph. ¶ Deinde
cum dicit. in crassatus est dilectus et cetera.
Predicit fufam in gratitudinē et scelera et
peccatum ydolatrie illi/ populi. Unde dicit
qd ille ppl̄ p̄ceteris deo dilectus. cui deus
tot beneficia contulerat et tot signa amo-
ris ostendērat in crassatus est ex hūdatia de-
lectarum et in pinguis ex hūdatia dicit/
aruz et dilatat/ in comīto et honore et sic
oblit/ beneficiorū deo receptorū recalci-
trant cōtra deū sic equ/ pinguis et delictio
D. 3.

Moyses.

sus cōtra dñs. Unde derelictus deū factorē et creatorē et bñfactorē suū. Et recessit et apostatauit ad salutari suū. q̄ toties saluauit et libauerat eū de captiuitate egipti et de alijs p̄culis. oblitus tot bñfactorū recesserūt ad eo vero et adhefūt dijs alienis. Et sic puocauunt deū ad furorē et v̄dictā in dijs alienis .i. colēto deos alienos. Et p̄cāuunt eū ad fraciōdā i suis ab hoīatōib⁹. Nam post mortem ioseph imolauunt sacrificia demonijs et nō deo suo uo. Sed demonijs dijs falsis q̄s iḡrā bāt ēē deos. q̄ dōē dijs falsi noui recentēsq̄ venerūt inter eos. q̄s p̄res corū abrahā ysaac et iacob et moyses et aaron et ceteri antiq̄ nō coluerunt. ymo abhominati sūt et aboruerunt. q̄ dōem scelus perpetrarūt filij israel in terra eis data. ut patet p̄ totū discursus libri iudicū et Regū. Vñ moyses p̄uidēs talia scelera fusa illi⁹ ppli apostrof fat ad eū exp̄bando et obliurgāto. Et dicit o p̄ple scelerate. deus q̄ te genuit et boniffi cavit et oblit⁹ es dō creatoris tui sequendo deos alienos. q̄si dicat nō impunit⁹ abibis p̄pter tantam ingratiuonē. ¶ Et tō De inde cū dicit. Vidit dñs et ad iracūdiā p̄redicit illi⁹ ppli punitōem et destructōes. ¶ Ad cui⁹ euidētiā est p̄ notāndum. q̄ ille pplis nō semel s̄ multociēs apostatauit a deo et sequit⁹ ē deos alienos. Unde illico nō post paruū t̄ps post mortē ioseph fornicatus est cum dijs t̄re; sed deus incepit eos opprimere p̄ Reges finitimos. s̄ suscitauit eis othoniel q̄ libauit eos. Et sic in .cc. annis decies apostatarūt. et decies de⁹ libauit eos p̄ iudices q̄ciēscūq̄ reuētibāt ad dñm ut patet p̄ totū discursus libri iudicū. Et iterum t̄p̄e Regū salomon incepit ycolatrare et tria templa ycolorū fabricare que perseuerarūt in iherlēm vsq̄ ad tempora ioseph. Item post salomonez diuisi sūt in duo regna. Unde regnum isrl̄ semp pseuauit in ycolatria et p̄ maiori parte Reges iuda et iherlēm pseuarūt in eatez. Sed cum tam Reges israel q̄ iherusalem frequēter mo-

niti per p̄phetas nolent desistere a via sua mala. Ideo deus incepit primo atēdiari cōtra israel et auertere faciem suam ab eis. et incepit eos successiue punire. Nam primo venit Tethaglatfalasar Rex assyriorū et infestauit regnū israel et asportauit duas tribus cum dimidia que habitabant ultra iordanem. et etiam partem eorum qui habitabant citra iordanem. et transtulit eos in assyrios. q̄rto Regum. xxxv. quia semp perseuerabant reges isrl̄ in eatez ycolata. Ideo venit psalmanasar et transtulit et asportauit in captiuitatem septē tribus cum dimidia que remanebant citra iordanem de regno israel. Et sic fuit penit⁹ deletum illud regnū p̄pter scelera sua. Et maxime p̄pter peccatum ycolatrie ut patet quarto Regum. xxv. Post mortem autem ioseph incepit deus propter idē peccatum punire regnum iherusalem et iuda. per reges calceorum videns obstinationem eorum. Nam primo venit nabuchodonosor et cep̄ iobachim reges iherl̄ et occidit eū et duxit secum pueros omnes de semine regio i babiloniam inter quos duxit secum danielē et ananiā azariā et misaelē cum multis alijs nobilibus. Et isti dicti filij obsecrē de iherusalem. Iterum post tres annos reuersus ē nabuchodonosor et transfrauit iechoniam cum decem milibus nobilitum in babiloniam et cōstituit sedechiam in regem iherusalem. Sed cum sedechias in suis sceleribus cum omni populo perseueraret permisit deus ut contra regem babilonie rebellaret. Et sic venit nabuchodonosor in iherusalem et obsedit eam in girum xvij. mensibus. in tantum q̄ matres ex inedia coacte sūt comedere p̄rios filios. Et sic capta et incensa est ciuitas cum templo et a fundamentis eusa. et rex oculis robatus et cum omni populo ductus est captiuus in babiloniam et ibi miserabiliter interfect⁹. Et sic fuit finis miserabilis illorum duorū regnorum propter peccatum ycolatrie.

Canticum.

quos frequenter deus per suos prophetas monuerat et multociens eis pepercit. Et per magna tempora eos ad penitentiam expectauerat. Sed finaliter videns obstinationem eorum. Ideo decreuit a suis regnis eos eiecere et in terras alienas in captiuitatem et seruitutem redigere. postquam maluerunt dijs alienis quam proprio deo fuisse. Hanc ergo futuram destructionem et captiuitatem predicauit moyses ex parte dei. et comminatur illi populo. Et loquitur semper per verba de preterito propter certitudinem prophetie: et finem dei. Unde licet deus per magna tempora expectauerit correctionem illius populi. tamen quia finaliter vidit obstinationem et incorrectum eorum. Ideo ad iracundiam concitatus est. quia filij sui et filie. quos in filios et populum percussit sibi elegit. prouocauit eum ad iram et vindictam. quia est generatio praua et infidelis et rebelles filij. Ideo ait deus ego abscondam faciem meam ab eis: auxilium et fauorem subtrahendo et negando. Et considerabo nouissima scelera eorum. id est secundum nouissimam obstinationem et impenitentiam eorum reprobabo et puniam eos. eo quia est generatio praua et incorrigibilis et infidelis filij et apostate et idolatre. Unde notanter dicit considerabo nouissima eorum quod aliter se habet deus in predestinando homines. et aliter in reprobando. Unde deus non predestinat homines. quia nouit ipsum futurum bonum et iustum. immo predestinauit ipsum ab eterno. et preparauit gratiam sibi. ut sit bonus et iustus. quia elegit nos ante mundi constitutionem ut essemus sancti ad ephesum. Sed per oppositum est de reprobatis. Nam non presciuit: nec reprobauit eos deus ab eterno: ut essent mali et damnati. Sed quia presciuit eos semper et finaliter malos et impenitentes. Ideo eos reprobauit. Et ideo dicit deus de illo populo: quem presciuit in sua idolatria obstinatum. dicit considerabo nouissima scelera eorum incorrigibilia et nouissimam impenitentiam et obstinationem

eorum. Et ideo secundum illa nouissima puniam eos absque misericordia. Et ideo reprobans causam subdit. Spiritus meus prouocauerunt in eo quod non erat deus: sequentes deos alienos. et irritauerunt et contempserunt me in vanitatibus et superstitionibus suis relinquentes verum cultum. Et ideo ego prouocabo eos in eo: qui non est populus meus. id est subiciam eos populo alieno. scilicet babilonico. qui non est populus meus sed alienus. Et irritabo et contempnam eos in gente stulta. Et in humana et crudelique affligat eos sine misericordia. quasi dicit sicut idolatras me negauerunt esse deum eorum. et adheferunt dijs alienis. et falsis. Ita ego negabo eos in populum et subiciam eo genti aliene et stulte et crudeli. Quemadmodum fuerunt caldey qui ciuitatem et templum incenderunt et eos trucidauerunt et captiuos in babiloniam duxerunt. et crudeliter eos. et absque misericordia trucidauerunt et affixerunt et cetera. Unde subdit. Ignis successus est in furor meo in illo templo et ciuitate. et ardebit et comburet ciuitatem et templum usque ad nouissima et infima fundamenta inferni id est fosse fundamenta. Unde scilicet hebraice idem est quod fossa inferior latine. Nam antequam muri edificentur prius foditur: et cauatur fossa in qua iaciuntur fundamenta super que edificantur muri et parietes. Et sic dicit quod ille ignis combussit templum et ciuitatem usque ad fundamenta que latebant in fossa inferiori. Et ideo subdit quod ille ignis deuorabit totam terram iuxta cum germine suo. scilicet cum omnibus arboribus et vineis et segetibus et cetera. Et comburet fundamenta montium. scilicet preuia et possessiones que erant in montibus et radicibus montium. quia omnia combusserunt et destruxerunt caldey in illa oblatione. Et nota quod ille ignis non solum intelligitur de igne materiali qui combussit ciuitatem et templum et totam terram. sed

.D.4.

Moyſy.

etiam intelligitur de igne furoris et ire dei qui accensus et effusus est super illum populum propter superadita scelera sua. quia totaliter decreuit celere eos. Et ideo subdit. Ego congregabo super eos multa mala et prelia et seditiones. Et sic sagittas meas. id est sagittas meae vindicte complebo in eis per calceos in illa obsidione. in tantum quod consumant et deficiant et peribunt fame. Et aves. id est caldi veloces ad modum autem cruciant eos morſu amarissimo. et dentes bestiarum. id est crudelitatem calceorum ad modum bestiarum immittam in eos cum furore trahentium sicut reptilium draconum atque serpentum sicut mittam contra eos calceos qui devorabunt eos tanquam bestie et dracones et serpentes et griffones et aquile. Et si gladius cum machinis et tormentis et telis vastabit eos foris continue iniciento arma bellica contra civitatem. Et intus vastabit eos paucos continuos vastabit dico juvenem simul ac virginem et infantem lactentem in vberibus matris sue cum homine senes. Quasi dicat quod tantus erit strepitus armorum et machinarum et tormentorum in illa obsidione: quod omnes statim et positiones ab homine senes usque ad infantem lactentem in sinu et vberibus matris tremant et paucos videntes eminerent eis interitus usque conveniant in finale destructionem et captivitatem. Que omnia mala fuerunt completa in illo populo. et templo et civitate. ut patet quarto. Regum ultimo et secunda paralipomenon ultimo capitulo.

¶ **ET** dixi vbi nam sunt etc. Hec est secunda pars huius narrationis et cominationis quam iudei continuant cum precepti exponentes totum de destructione iherusalem facta per calceos nullam facientes mentionem de destructione secundi templi et civitatis et de ultima captivitate facta per Romanos. Sed dictum est superius qualiter moyses precepsit in spiritu per revelationem totum discursam illius populi usque ad christum et substitutionem populi gentilis. et precepsit destructionem utriusque templi.

Et ideo postquam superius moyses in persona christi precepsit. et cominatus est destructionem primi templi et civitatis que facta fuit per calceos. Nunc autem in hac secunda parte precepsit. et precepsit destructionem secundi templi et civitatis. et perpetuam captivitatem illius populi que fuit facta per Romanos in vindictam mortis christi.

¶ **AD** cuius intellectus est notandum. quod iudei propter peccata idolatrie et obstinationis merebantur non solum deleri. et eici de terra sua: sed totaliter deleri de mundo nullo remanente nec unquam ad patriam reverti: sed descendere ad inferni novissima. sed deus noluit iudeos totaliter de mundo delere. nec eos in perpetua captivitate detinere. ne nabuchodonosor et sui successor superbirent de victoria sua putantes deum iudeorum esse victum ab eis. et iudeos non esse trahitos sue potestati propter peccata commissa contra deum. sed in patriis viribus de ipsis iudeis obtinuisse triumphum. Et ideo deus voluit post .Lxx. annos reducere illum populum in terram suam. et excitavit spiritum cyri ut dimitteret captivitatem. et daret licentiam iudeis reedificandi civitatem et templum. ut ibi libere deo servirerent usque ad adventum messie. et deinceps a peccatis abstinerent et corrigent. et messiam in lege promissum fideliter reciperent in illo secundo templo reedificato. sed ipsi peius peccata perpetraverunt et commiserunt contra deum. Nam venit christus deus et homo messias in lege promissus ut legem declararet. et eos de captivitate liberat. sed quia doctrina christi erat eorum superbie contraria et avaricie. Ideo conceperunt inexorabile odium contra eum. Et obsecari in sua malicia contra legem et omnem iniusticiam ipsum mortem traherunt. et quod peius fuit in sponte in sua malicia et obstinatione manere voluerunt. Et sic facta sunt novissima populi illius peius omnibus sceleribus prioribus. Ideo punitione eorum fuit eterna in corpore et anima. Nam

Canticum.

per tyrum et Romanos ciuitas cū templo fuit incensa. et ipsi p̄tim fame p̄sumpti. et trucidati et totum resouu; in perpetuam captiuitatem et seruitutem fuit destinatus et per totum orbem dispersum. Et anime eoz fuerūt ad eternam penam p̄cennate Et sic in corpore. et anima fuerunt puniti. Et hoc est q̄d p̄dicit et comiatur de per moysen in hac secunda parte. in qua tria facit. Primo. n. explicat cām: quare deus noluit totaliter eos in p̄ma captiuitate de mūdo delere. s; eos a captiuitate in iherl̄is reuocare. Sec̄do explicat irremissibile peccatum q̄d comiserunt p̄tra deum. et messias ei;. Tercio p̄stōem eoz. et finale; destructionem et perpetuam damnationes. sc̄da ibi De vinea s̄omoz. tertia ibi. Nonne hec p̄dita s̄t apud me. ¶ Quantum ad p̄mum est aduertendum q̄ duplici de causa deus voluit suare resouum illi; populi et non totaliter de terra extirpare. et delere ymo voluit post Lxx. annos eos in terram suam reuocare p̄ cyrum. Prima causa fuit p̄pter sup̄biam regum babilonie et om̄i; calceoz. ne putarent victoriam eoz p̄tra iudeos p̄uēisse ex virib; eoz. et nō ex p̄cō iudeoz. et ne p̄pter hoc contemp̄nent deū israel esse impotentem. et victum. Unde balthasar fecit p̄uuium: et euz vasis sacris templi dabat potum p̄cubinis. et cet̄is in contemptū d̄i. ut patet Daniel. v. Secūda ut remanēt temp̄ penitendi ut recordati punitōis et captiuitatis facte: ne itez peccarēt nec rebellarent p̄tra deū: sed p̄ p̄uisionem facto de p̄teritā cauent peccata de futuro ne amplius rebellarent p̄tra deum in carne venturus. sed ip̄m reciperent tanq̄ saluatorem et messiam. et eius cocinam sequerent. Et hoc ē q̄d d̄ic̄ d̄ns p̄ moysen in hac pte. vñ ait. d̄ns. vbi nā s̄t isti iud̄i scelerati. cessare factā memoriā eoz ex hoib; et delebo. et extirpabo eos totaliter de mūdo ne amplius nominent̄ i memoria hominuz sec̄d̄m q̄ merent̄ peccā eoz: q̄si dicat. Ita debuisse; facere. s. delere memoriā eoz.

Deo ego distuli eorum vitam p̄pter iram et temeritatem et superbiā inimicor̄ suorum calceoz. Ne forte hostes eorum calcei superbirēt et gl̄arentur de viribus suis. et de potentia sua. Et dicerēt. manus et potestas nostra excelsa. fecit hec om̄ia. s. superauit et captiuauit iudeos et in cendit iherl̄em cum templo. Et non fecit hoc dominus deus eorum. ymo fuit victus a nobis. nec potuit nobis resistere. q̄ et vasa sacra asportauimus in babiloniam. et damus euz eis bibere concubinis et familiarib; nostris. ut patet daulelis. v. Secūda causa quare deus noluit totaliter iudeos delere. sed eos de captiuitate reuocare fuit. ut ex p̄terita punitiōne castigarent et corrigerent et precauerēt futuram et nouissimāz rebellionez. sed q̄nō veniret messias reciperent eum. Sed quia hoc non fecerūt iudei. ymo totum oppositū J̄o subdit. Moyses. Ita gens iudayca ē absq; consilio et sine prudētia. Unde est aduertendum sicut dictum est in principio q̄ ista doctrina siml̄ est moralis et p̄pbica. Et idō siml̄ docet intellige v̄ez bonū et caueze maluz futuruz. J̄o dicit. q̄ ista gens fuit sine cōsilio in quātuz nesciuit discernere inter bonū et maluz eoz que s̄t ad fines. Et fuit sine prudētia in quātuz nesciuit memorare p̄terita et dispensare presentia et p̄uicere futura. ymo semper in omnib; elegit peiores partem dimittēdo deuz v̄ez quo tot bona receperat. et sequēdo deos falsos p̄pter q̄d peccatus tot punitōes passus est. Et sic illa gens est et fuit semper sine p̄silio in non discernendo et sine prudētia in male eligendo et maluz nō cauendo. sed sp̄ ad ceteriora precipitādo et procedēdo vsq; quo xp̄s occiderūt. Et deo subdit. Utinā isti iudei saparent scripturas. i. diligenter explorarēt et inuestigarēt et p̄secutarēt euz sapore scriptaz. quia hoc pertinet ad sapientiam que est de reb; diuinis et altissimis que i sola sacra scripta reperiunt. Et utinā intelligēt. i. ad intelligendū scriptas. cū hūilitate et rōne se prepararent nō ad sensum

carnalem: ſed ſpirituales. Et ſic prouident
 tunc procul viderent nouiſſima miſteria
 de xpo et eccleſia: que in ſcripturis latent
 et occultantur. Et ſic prouident quom̄ xps
 eſt finis nouiſſimus totius legis et quom̄ om̄es
 ſcripturę loquuntur de x tanq̄ de fine nouiſ-
 ſimo. Unde ſi iudei fuiſſent uſi bono con-
 ſilio in diſcernendo et bona prouidentia in
 eligendo. et ſapuiſſent et intellexiſſent ſacra
 ſcriptas ad verū ſenſum. et prouidiſſent no-
 uiſſima miſteria figurata p̄ ſacra ſcriptas
 nō negaſſent nec occidiſſent xpm: partem
 peſſimam et malam eligendo. Item ſi cuſ
 conſilio et prudentia ſapuiſſent et intellexi-
 ſſent victorias et punitiones preteritas quom̄
 deus puniuerat eos propter peccata ſua quicquid
 peccarent prouidiſſent nouiſſima. Et cau-
 iſſent iteꝝ peccare. Unde ſi ſapuiſſent et in-
 tellexiſſent et recordati fuiſſent quom̄ propter
 ydolatriam toties punierat eos p̄ finitimos
 tempore iudicum et Regum. et finalit̄ per
 caldeos fuerūt afflicti et deſtructi et a finibus
 expulſi et captiuati in babilonia tunc prou-
 diſſent nouiſſima et non occidiſſent nec ne-
 gaſſent xpm. Item ſi ſapuiſſent et intellexi-
 ſſent om̄ia ſupradicta cognouiſſent et cog-
 noſcerēt. quod ſi ciuitas cum templo fuit in-
 cenſa p̄ caldeos et populus ductus captiuus
 et quom̄ vnus caldeus fugabat mille iudeos
 et duo fugarent decem milia iudeos in illa
 obſidione. tunc cognoscēt quod hoc non eue-
 nit ex defectu et debilitate dei nec ex vir-
 tute et potentia caldeorum et aliorum aduſari-
 orum. ſed ex peccato ydolatrię iudeorum. Unde
 nonne ita in uelocitate euenit iſta perſecutio. quia
 deus ſuus vendidit illos et tradidit in manus
 inimicorum. et dominus concludit illos in illa ob-
 ſidione propter peccata ſua ſup̄. et non ex
 impotentia dei. qualiſi dicat. ymo propter peccata
 illius populi. quia deus noſter non eſt deus
 victus et impotens ſicut dii eorum. quod ab eis di-
 cuntur quom̄ victi et impotentes. ut patet
 in libro eneydos primo. ubi dicit Juno.
 Genus inimica mihi tyrenū nauigat equos

illum in ytaliam portans victosque penates
 Item in libro ij eluſoē virgilij. Deu nichil
 in victis fas quemque fidere diuis. Ex quo
 patet quod dii trojanorum et aliorum gentilium
 ſunt impotentes et victi. ſed deus noſter non eſt
 impotens ſicut dii eorum. ymo eſt omnipoten-
 tiſſimus. de quo inimici noſtri infideles po-
 ſunt eſſe iudices et teſtes. eo quia expti ſunt
 multociens omnipotentia dei noſtri ut patet
 in portentis et ſignis egipti. et in tranſitu
 maris rubri. ubi dixerunt ſugamur iſraelē
 dominus enim pugnat pro eis contra nos Exo. xv.
 Item ſeon rex amorreorum et og rex baſan
 et om̄ia regna chanaan ſunt iudices et teſtes de
 omnipotentia dei noſtri. quia in ingreſſu terre
 promiſſionis non manſit ſpiritus nec vires in
 hoſtibus. in tantum. quod vnus de populo hebreorum
 fugabat mille de chanaanis. Item nabuch.
 punitus a deo dixit quod non erat alius deus ſuper
 terram nisi deus hebreorum. Daniel. ij. 7. iij. 7. v.
 Et ultimatē cyrus et darius reges perſarum. qui
 interfecerunt balthaſarez regē babilonie et ſub-
 iugarunt regnum et relaxarunt captiuitatem.
 ſunt iudices. et teſtimonia de omnipotentia
 dei ut patet eſore p̄. g. ſed quod deſtructio re-
 gni iudeorum non puenit ex virtute caldeorum
 nec ex impotentia dei. ſed ex peccatis iudeorum. In
 tota ergo ſupradicta particula omnibus moyses quod
 iudei ex ſuis demeritis et peccato ydolatrię
 meruiſſent totaliter deleri a memoria ho-
 minum. Tamē deus voluit eis prorogare
 vitam propter tria. Primo ne inimici infideles
 ſupbiret et gloriarentur de virtute ſuis et attri-
 buerent victoriam diis ſuis. Secundo ut iudei
 ſapient et intelligerent ſcriptas et considera-
 rent punitiones factas. et per illas cauerent
 futura peccata. et prouiderent nouiſſima
 miſteria de xpo et eccleſia. et reciperent
 xps in aduentu ſuo. ne ſibi eſſent iteꝝ rebelles
 ſicut prius. Tercio ne gentiles puterent
 deum noſtrum eſſe impotentem et victum
 et non potuiſſe iurare cultores ſuos. ſed ut
 iudei cognoscerent illam punitionem eis
 fuiſſe inflictam propter ſcelera et peccata ſua

et propter ydolatriam deo permittente ipsos
 rebellare regi babilonie et per ipsum affligi.
 ¶ Deinde cum dicit. De vinea socomorum.
 Predicit ultimum peccatum iudeorum comi-
 sum contra deum et messiam in lege pro-
 missum. Unde supra dixit de quo idolo reliquit
 et reuocauit eos a captiuitate ad terram
 suam. Primo ut inimici non superbi-
 rent et parerent deum nostrum impotentem. Secundo
 ut iudei deinde saperent et intelligerent scripturas
 et prudenter nouissima de christo venisse. et non ne-
 garent. sed reciperent ipsum. et deinde cauere-
 rent rebellare contra deum. sed ipsi iudei fuerunt
 sine sapientia et consilio et prudentia. quia pe-
 iora scelera commiserunt quam prius. Nam ante
 destructionem primi templi peccarunt per
 ydolatriam. sed post captiuitatem in fine se-
 cundi templi non solum fuerunt deo rebel-
 les negando christum messiam suum. sed etiam
 ex odio ipsum occiderunt. et in eadem infide-
 litate et obstinatione permanserunt. quod per
 et eius gentilitate explicat deus per moysen
 per comparationem vinee et uue et uini.
 ¶ Ad cuius intellectum est notandum. ut
 patet ysaie. v. quod totus ille populus ab ad-
 am et israel usque ad aduentum christi dicitur
 vinea christi. ut dicitur psalmo. Lxxix. et
 ezechielis. xvij. Quam vineam coluerunt
 patriarche et prophete et omnes fideles veteris
 testamenti. expectando ut faceret illam salutarem
 uuam et botrum qui fuit christus. qui quidem
 botrus et uua fuit tota expressa in torcu-
 lari crucis ex qua expressus est uinum sacramen-
 torum ad salutem omnium fidelium simul cum uino
 generalis redemptionis. et sub tali fide et spe
 omnes fideles ueteris testamenti. colebant istam vineam et
 legem moysi. Sed ista vinea legis iam pro-
 tulit uuam suam in aduentu suo. et collegium
 apostolorum et fidelium iam protulerunt fructum
 colligendo istam uuam per fideles. sed synagoga
 non fecit uuas fidei: sed lambuscas amarissi-
 mas infidelitatis et odij et homicidij pro christo
 Et sic ex vinea domini facta est vinea socomorum
 et gomorre. Et sic per quod domus israel que erat

uinea domini exercituum diuisa fuit in duas partes
 quod minor recepit christus per fidem. et sic fecit uerum
 fructum. et collegit de uinea legis uuam
 salutarem que fuit christus ex qua uua expressit uinum
 redemptionis et sacramentorum. Et sic ista minor
 portio mansit uera cum suo fructu. Alia autem
 pars maior non fecit uuas fidei. sed lambuscas
 amarissimas infidelitatis odij et homicidij
 quod non solum non recepit christus sed negauit et occi-
 dit eum. Et sic ex lege non collegit fructum sa-
 lutis et redemptionis sed damnationis. Et sic
 facta est pars uine socomorum tota synagoga iu-
 deorum que christus negauit usque in hodie non diem
 Et idem dicit moyses. quod iudei non sapuerunt legem
 nec intellexerunt eam: sic puterunt nouissima
 missa christi que in lege erant figurata et promissa et in
 prophetis pronuntiata. Idem uinea eorum facta est de
 uinea socomorum. id est sterilis et ceca.

¶ Ad cuius intellectum est iterum notandum
 quod socoma interpretatur sterilis et cecitas: aut
 pecus: aut declinatio. dicitur enim cecitas. eo
 quia ex passione uiciorum percussa fuit cecitate
 mentis. in tantum quod perdidit iudicium rationis et
 omnes effecti sunt bestiales in moribus. quod abute-
 bant uicio luxurie in masculos. Idem soco-
 ma interpretatur pecus et bestia. Unde uo-
 luerunt abuti duobus angelis qui ingressi
 sunt in domum loti: nisi quia percussi sunt
 cecitate. Et sic facti sunt ceci corpore et mente.
 Unde socoma cum sub urbanis et ciui-
 tatibus adiacentibus submersa et combusta
 est et sterilis ut patet genesis xix. hoc factum
 idem factum est de gomorra cum suis
 vicis et riuibus sub urbanis. Idem gomor-
 ra interpretatur cecitas et seuitio aut timor
 popularis. Et quia populus iudaycus siue
 synagoga fuit percussa cecitate mentis et
 odio in aduentu christi. et non fecit fructum
 fidei. ideo dicitur ceca et sterilis et bestialis
 et seuitio sicut socoma. et gomorra. Et sic
 iam non dicitur uinea domini. sed uinea
 socomorum et gomorre. Unde sicut socie-
 tas apostolorum et discipulorum et omnium
 conuersorum facta est uinea domini per fidem

damnata. ut patet ysaie p̄mo. ubi appellat principes synagoge: principes socomoz p̄pter cecitatem et obstinationem et bestialitatem. Itz̄ sicut socomo et gomorra habuerunt sub urbana que participarūt peccatum eaz̄. Ita pariter peccatum cecitatis et obij iudeoz̄ habuit sub urbana peccata. Nam ex illa cecitate et obio pruperunt in mendacium et falsum testimoniū: et blasphemiam et homicidium et infidelitatem. et obstinationē et venenū insanabile obij et rancozis. q̄d habēt cōtra xpm̄ et xanos. Et ista s̄ peccata sub urbana illius peccati iudeoz̄. It̄o dicit moyses vinea eoz̄ de vinea socomoz et de sub urbanis gomorre.

¶ Deinde cum dicit Nōne hec condita ē. P̄dicit punitiōem peccati sup̄dicti: que fuit facta p̄ tytum et exercitū romanū in destructiōe sc̄bi templi. Dicit ḡ d̄: nonne hec scelera sup̄dicta comissa p̄tra xpm̄ et messiam p̄dita et reposita s̄ ap̄d me ⁊ bñ signata et sigillata in theuris meis. i. i memoria mea que est archa: et thesaur⁹ oīuz p̄fitorū presentīuz ⁊ futurū qz noui om̄ia anteq̄ fiāt. q̄si dicat nō oblit⁹ sum in iurā factam x̄ filio meo. Et ideo dico vobis q̄ mea est vltō. i. ad me p̄tinet facere vltōez et vindictā hui⁹ p̄c̄i de iudeis. Et ideo ego retribuam eis penam in tempore p̄stituto sed differo modicum ut magis labaf pes eoz̄ ad alia scelera. Unde hoc dicit. quia in illis. xl. annis q̄s deus dedit eis ad penitentiam plura scelera comiserunt ad maiore punitiōem et penam eoz̄. Iudei glosant li ut p̄ q̄cienscūqz. hoc est ego retribuaz̄ eis quocienscūqz labaf pes eoz̄ ad peccandum vel li ut potest poni pro licet. i. in illis. xl. annis labaf pes eoz̄ ad peccandum. tamē nō diu differret eoz̄ punitiō. quia iuxta ē dies p̄ditiōis eoz̄. Item licet in p̄cedaf eis potestas ut occidat xpm̄. tamen iuxta et p̄pe est dies p̄ditiōis eoz̄. Et tempora festinat et p̄perant ad esse. i. ut cito fiat et compleaf eoz̄ destructiō et punitiō p̄ tytū

et Romanos. qz dñs subcabit pplm̄ suū sed in seruis suis miserebit. hoc dicit. Nam q̄no d̄ statuit mlt̄e Tytū et Vespasianū cum exercitū Romano p̄tra iherlem. P̄t̄ anteq̄ absideret. apparuit angel⁹ d̄. et p̄cep̄ om̄ib⁹ fidelib⁹ x̄anis ut recederent a iherlem et fugerent fufuz excludium ciuitatis: ut ait eusebi⁹ in ij eccliaſtice ystorie. Et sic xps̄ cōdemnavit et punitit om̄s iudeos absessos in iherlez. sed misit⁹ est eos auisando ut fugerent illā stragē et punitiōez. sed tota congregatio maloꝝ et obstinatoꝝ iudeorum mansit et fuit inclusa et obsessa in ciuitate quoz̄ partim fuerūt machinis. belloꝝ in muris interfecti. partim in fame p̄sumpti partim gladio in captiōe trucidati. et ceteri in captiuitate disp̄si. Et iō subdit: qz d̄ et quilibet ali⁹ videbit. et quom̄ infirmata et debilitata sit man⁹ ⁊ potestas illi⁹ ppli i illa obsidione et clausi et obsessi ceciderūt i v̄tutibus et victualib⁹ et in p̄silio et om̄ib⁹ necessarijs. ⁊ resouit p̄sumpti s̄ fame et gladio et captiuitate. Et tūc Romani vidētes iudeos obsessos et destitutos a deo dicent. vbi s̄ v̄ij eoz̄. i. iudeoz̄ i qb⁹ hēbāt frouitiam. ⁊ qz victimis et sacrificijs comederant adipēs et piguediez. et bibebāt vinū libaminū et oblatiōem. surgāt ḡ v̄ij vestr̄ i o. iudei et opitulens vobis et p̄tegant vos in hac vestra necessitate. et liberent vos de manib⁹ nostris.

¶ Et nota: qz Romani et gentiles loq̄bant sc̄bz p̄suetudinem eoz̄. Nam sicut ipi gētilēs colebāt plures deos quib⁹ offerēbāt diūsa sacrificia. Ita putabant qz iudei colerēt plures deos p̄ multitudinem et diūsitatē sacrificioꝝ et holocaustoꝝ et oblatiōnū et libaminū. Item putabant qz v̄ij ciuitatis obsesse ⁊ capte pariter vincebant euz̄ ciuitate a v̄ijs exercit⁹ vincētis et tribūphātis. sicut dictū est de v̄ijs troyanoꝝ. sc̄dm̄ ergo hanc consuetudinez dicebāt Romani iudeis obsessis. vbi sunt v̄ij eoz̄ in quibus habebant frouitiam quasi dicerent aut comiunt aut sunt victi

Et maxime hoc dicebant gentes exercitus
 eo quod sentiebant quomodo populus obsessus continue
 clamabat ad dominum in templo. et offerebant ob-
 lationis et sacrificia. Et tamen deus non exau-
 diebantur. sicut dicitur in psalmo. xvij. Clamaui-
 unt ad dominum nec exaudivit eos. eo quod iam
 erat clausus celum orationibus eorum. Et ita
 gentes exercitus habebant causas dicendi. sur-
 gant dii vestri et opitulenti vobis etc. Quasi
 dicent. fortiores sunt dii Romanorum quam iudeo-
 rum. Sed ad hoc respondet deus dicens. vide
 te quod ego sum solus. qui dicat vobis Romani pu-
 tatis quod in israel. et israeli sunt partes dii. et quod dii
 vestri sunt fortiores dii iherusalensis eo. quod non
 opitulanti eis. nec protegerunt eos in hac neces-
 sitate et obsidione etc. Et ego dico vobis ut quod
 videatis et consideratis bene. quod ego sum solus
 deus. et non est alius deus preter me. Et ita si
 vellem liberare istum populum. ego bene possem
 liberare. Sed ego dimisi eum propter peccata sua.
 et sic permisi ut rebellarent contra Romanos.
 et peccaverunt Romanos. ut venirent in iherusalem
 et abstuli et straxi auxilium meum. et custodiam
 signorum ab eis. et tradidi eos in manus vestras
 punire eos. Et sic non gloriemini. nec putetis
 vos vestros victores. quia ego sum solus deus.
 nec est alius deus preter me. quia dii vestri sunt fal-
 si et in potentes. Et ita ego pro vos Roma-
 nos. tanquam per ministros volui punire istum
 populum propter peccata sua. Unde ego occidam istum
 populum iudaeum. et vivum faciam populum gentilem
 perfideum. Et ego percuciam istum populum ceci-
 tate et livore. et sanabo populum gentilem apertum.
 Et non est alius qui possit erigere se. sic aliquem
 alium de manu mea. Item quosdam de isto popu-
 lo occidam pro peccatis. Et quosdam eorum faciam vi-
 vere pro fide et gratias sic fuerunt apostoli et ali-
 am multi qui cotidie conuertuntur. Et quosdam ego
 percuciam cecitate. et quosdam sanabo pro bapti-
 smum et penitentiam. Et sic nemo potest erigere de
 manu mea. quem ego punio. Quia propter ego
 sum qui punio istum populum. et non dii gentium sic
 vos putatis. Et ita ego deus levabo manum
 meam in celum. id est cum iure iuramento dicam. vivo

ego in eternum. id est sicut vivo ego in eternum. Ita
 sententia mea contra populum iudaeum est in-
 mobilis et stabilis et firma. quod si acvero. et
 ponis si pro quanto. id est quanto ego acvero gladius
 sententiae mee ut fulgur contra iudeos. Et
 manus mea arripuerit iudicum. id est proferat
 et decrevit iudicare eam et punire. tunc reo-
 dam ultionem et vindictam hostibus meis
 iudeis qui me crucifixerunt. Et rectitudinem vi-
 ce his qui oderunt et negaverunt me. Et inebriabo
 sagittas meas romanas sanguine iudeorum.
 Et gladius meus devorabit carnes eorum in exi-
 tium iherusalem. Et inebriabo et faciam sagittas
 et gladios meorum de cruore inimicorum occi-
 sorum. Et captivitate captivum nudatum et abscisi
 et captivitate templi nudatum et expoliatum.
 Unde iudei glossant de captivitate nudatum. id est
 captivum abscisorum pro eo singulare pro parte.
 ut sepe fit in scriptura. Unde capita abscisa di-
 cuntur nudata et expoliata et separata a cor-
 pore. Et sic de cruore iugulatores et caput
 abscisorum Romani faciunt gladios suos.
 ¶ Laudate gentes populum eius. Hec est
 tertia pars principalis in qua predicat con-
 versionem populi gentilis ad christum et eius
 ecclesiam. Unde postquam superius predictum finale
 destructionis illius templi et reprobationis illius
 populi. quia post predicatum evangelii ipsa
 synagoga iam non amplius fuit de vinea co-
 sed de vinea socorum. et de sub urbanis
 gomorre et diaboli. Itaque deus voluit sub-
 stituere populum gentilem et vocare ad ecclesiam
 ut ex pulvis de populo gentili cum apostolis. et pulvis
 de iudaeismo fieret una ecclesia. Et sicut
 populus gentilis qui ante abhominabatur deum cum
 populo suo. post conversionem laudavit deum et populum
 eius. Item pulvis moyses ad populum gentilem.
 dicitur o gentes laudate vos populum dei.
 qui remanet conversus de iudaeismo. postquam
 populus iudaeus reprobatus est. quia ex populo dei factus est
 de populo et vinea socorum. In hebreo habet.
 Exultate dominus in populo eius. Translatio Lxx. habet
 Letamini dominus cum plebe. Et ita allegat hunc
 textum apostolus ad Romanos. quod decimo.

Et sic litera est magis clara ad propositum
 vnde dicit moyses. postquam synagoga recessit
 et est reprobata a populo dei. Ergo vos
 gentes venite ad fidem christi. et letamini cum
 plebe eius et gaudete beneficio redemptionis.
 et gratie sacramentorum postquam iudei
 in dignos se fecerunt. Quia christus ultiscetur
 et vindicabit sanguinem seruorum suorum.
 .i. stephani et iacobi et aliorum quem iudei e-
 fuderunt. Et etiam retribuet vindictam in
 hostes tyrannos et reges paganorum qui per-
 secuti sunt ecclesiam et efuderunt sanguinem
 martirum. Et finaliter christus erit propicius
 terre populi sui. .i. totius ecclesie toto orbe
 diffuse. quia finaliter iudeis trucidatis et cap-
 tiuitatis et subiectis et dispersis. Et tyran-
 nis et infidelibus extirpatis et correctis. et
 prosperabit ecclesiam suam. quod in plerum
 est per uersiones constat. ¶ Ex supra-
 dictis patet qualiter doctrina moysi in hoc
 cantico non solum fuit moralis. et exorta-
 toria et cominatoria. Sed etiam prophetica
 prenuentia gesta futura in illo populo. Et sic
 moyses fuit vere propheta in hoc cantico. Et
 non solum habuit spiritum simplicem prophete
 predicens solum ventura in illo popu-
 lo. ut glosant iudei et quidam catholici hoc
 canticum. usque ad captiuitatem babilonie in-
 clusue et liberationem eius. Sed habuit
 duplicem spiritum prophetie per que sua
 prophetia se extendit. usque ad christum et eccle-
 siam et ad destructionem secundi templi.
 et ciuitatis et electionem et substitutionem
 populi gentilis in ecclesia et populo dei. vnde
 manifeste predicat moyses destructionem
 primi templi et ciuitatis et captiuitatem.
 factam per calceos propter peccatum et ydo-
 latrie et in gratitudinis. ut patet ab illo
 loco. Peccauerunt et non filii eius. usque
 ad illum locum. Et dixi sibi non sunt. Secun-
 do predicat destructionem secundi templi.
 et ciuitatis propter aliud peccatum graui-
 us primo. eo quia vinea illius populi facta
 est de vinea socomorus. Et sub urbanis go-
 moire propter cecitatem et amarissimum

obulum. et venenum peccati eorum factum
 est in sanabile et irremissibile. quod non potu-
 it esse aliud in secundo templo nisi negatio
 et mors christi. ut manifeste patet. Ab illo
 loco. Et dixi vbi non sunt. usque ad illum
 locum. Laudate gentes populum eius.
 vnde post destructionem primi templi. Et
 captiuitatis babilonice predicatur reuocatio
 eorum et prorogatio status illius populi.
 Ille inimici superbirent. et ut ipsi iudei sape-
 rent et intelligerent et prouiderent nauissi-
 ma misteria de christo et ecclesia in lege et p-
 phetis promissa et prenuentia. Sed post
 destructionem secundi templi et ciuitatis
 factam per romanos. Non permittitur nec p-
 dicatur relaxio huius captiuitatis in qua p-
 seruerant. nec predicatur reedificatio tem-
 pli et ciuitatis. Sed predicatur substitutio
 populi gentilis. Et vocantur gentiles. ut ve-
 niant ad ecclesiam ad laudandum deum cum
 apostolis. Et recipiantur cum eis ad eccle-
 siam et gaudeant beneficio redemptionis.
 sicut fuit prophetatum 3a. viij. Circa finem
 vbi dicitur. Quod venient populi multi et
 gentes robuste ad querendum dominum
 exercitum. in iherusalem et deprecandam
 faciem domini. Et in diebus illis apreben-
 dent decem homines ex omnibus linguis
 gentium. et apreberent simbriam viri iu-
 dei dicentes. ibimus vobiscum. Audiuimus
 .n. quod deus vobiscum est. Quod fuit imple-
 tum quando gentiles videntes signa et miracu-
 la et doctrinam apostolorum sponte et cum gaudio
 quesierunt et petierunt recipi in ecclesia. cuius
 passio de iudeismo. synagoga reprobata et ab-
 dicata. Vnde de passioe et substitutioe populi gen-
 tilis per totum discursum legis et prophetarum. Et
 hoc voluit dicere Moyses. Cuius concludit lau-
 date gentes populum eius etc.

Explicit expositio canticoz ferialiū edita p-
 reuendissimum dominum Jacobum peregrinum de valencie
 episcopus cristopolitanum in pressa Valencie. Anno
 domini Millesimo quadringentesimo. Lxxiiij.

DE DEUM LAUDAMUS
 7c. Istud canticum cantat ec-
 clesia Romana et latina in om-
 nibus festiuitatibus de nostri ihesu xpi
 et beate virginis marie et omnium sanctorum
 angelorum. apostolorum. martirum. confessorum atque
 virginum in officio matutinali. finita ter-
 tia vigilia siue nocturno. Et intitulatur canticum
 Ambrosij et Augustini. eo quod augustinus et
 ambrosius profecerunt ipsum ut patebit. Super
 quo quodam cantico sui rogatus a quodam Re-
 uerendo sacre theologie magistro in dilec-
 tissimo. ut post expositiones septem canticorum
 ferialium ipsum exponeret. Et iuxta sanas
 et familiares intelligentiam ad consolationem
 omnium sacerdotum et religiosorum declaratum
 redderem. Et ideo ad honorem dei et utilitatem
 nostre sacre rei publice. et ut tanti
 viri petitioni et deuotioni satisficerem: di-
 uino profusus auxilio. hoc canticum. in quo fides
 totius christiane religionis continetur superficialiter
 exponendum suscepit. In cuius quidem
 expositione sic procedet. Nam primum est videndum
 qua de causa et quod spiritu beatus augustinus
 et ambrosius moti fuerunt ad faciendum et
 cantandum hoc canticum. Cum in utroque
 testamento non fuit consuetum fieri et cantari
 nouum canticum nisi per aliquo magno mi-
 sterio utili toti populo et ecclesie. Secundo autem
 exponetur littera huius cantici. Tercio tan-
 dem post expositiones vicebitur: quare tota
 ecclesia cum tanta ueneratione et celebritate
 suscepit istud canticum. et publice precepit
 ipsum cantari in uniuersali ecclesia. cum non
 contineatur in nouo nec in veteri testamento
 sicut cetera cantica que cantat ecclesia.

QUANTUM ergo ad primum est
 dicendum et notandum secundum Au-
 gustinum in libello de uerbis domini et libro primo
 faustum. quod licet christus a principio et successiue
 permisit ad tempus et secundum diuisa tempora
 ecclesiam affligi per malos et infideles. Et hoc
 in utroque testamento. Tamen non permisit
 ipsam totaliter extinguere. sed semper suscitauit

aliquem saluatorem et defensores que eam li-
 beraret. Et hoc in utroque testamento. Nam
 dum affligetur in egipto. suscitauit moysen que
 illum populum de illa captiuitate liberauit. Et
 dum affligetur in fra. promissionis. suscitauit
 othoniel. et jecte et geceon. et sampson et
 ceteros que illum populum liberarunt de manu infi-
 delium etc. Sed multo amplius et mirabilius
 hoc fecit christus in nouo testamento. Nam
 non solum suscitauit defensores ad defen-
 dendam ecclesiam suam. sed etiam uoluit ut illi
 qui ante fuerant atroces persecutores postea
 essent fideles et ardentiores ecclesie defenso-
 res et pro ecclesia pugnatores. Et hoc per suc-
 cessionem temporis. secundum quod habuit diuersos
 persecutores. Unde ecclesia tres habuit per-
 secutiones que prima fuit illico post ascensionem
 christi per scribas et phariseos. inter que paulus
 fuit atrocior persecutor. Sed christus ut obstina-
 tionem iudeorum confunderet. et ueritatem fidei
 euangelice confirmaret: miraculose beatum
 paulum tanquam uas electissimum suscitauit. et ex
 persecutore fecit ecclesie defensorem et
 euangelice fidei predicatorem. ut per actibus
 apostolorum. Item secunda persecutio fuit per populum gen-
 tilem. scilicet per imperatores et reges et tyrannos
 Sed in illa persecutione de illo met populo susci-
 tauit christus martyres que auxerunt et rigarunt
 ecclesiam et confirmarunt eam sanguine suo
 Et tandem de numero imperatorum suscitauit
 magnam constantinum. que per baptismum ecclesiam
 a persecutione detrauit. et eam fauoribus et diuis-
 cibus ditauit. Ad cuius exemplum omnes Reges
 terre sunt ad fidem conuersi. Et sic dicit augustinus
 quod Reges terre. que pro christo uicula persecubant christanos
 postea facti christiani pro christo uicula de mundo
 reuerterunt. que fuit mutatio dextere excelsi
 quod omnia humana potestas sub iugata est iugo christi.
 Sed post conuersionem populi gentilis diabolus huius
 gentis inimicus suscitauit noua bella et diuisas
 persecutiones contra ecclesiam. scilicet curiositate perborum
 et detestabiles sectas hereticorum. scilicet arrianorum
 manicheorum pellagianorum et multorum aliorum
 hereticorum. Sed tunc christus de numero perborum
 .a.

suscitauit originem quae magnam multitudinem
 phariseorum gentiliu[m] per rationes naturales ad fide[m] christi
 conduxit. Et complures non solum hereticos, sed et
 heresiarchas ad lucem ueritatis reconciliauit
 ut in quodam h[er]o[n]imo in libro illustratu[m] uiuorum. et
 eusebio libro. vi. de ecclesiastica ystoria. Sed
 inter ceteros ut dicit possidonius. quod de numero
 phariseorum et hereticorum suscitauit augustinus ad
 defendendam ecclesiam suam. Unde dicit possidonius
 quod diuina prouidentia creauit istum hominem quasi
 quoddam stupendum in natura humana. ut postea in
 diuina scientia illustraret omnes humanas curiosita-
 tem profundet et extinguet. Et per peruersitatem
 eum feda impietate manicheorum maculari ut ma-
 iori euidetia posset illam impugnare. et omnem
 aliam hereticam prauitatem ab ecclesia eliminare. per
 ut postea factum est. Unde non solum possidonius
 scriptor ystorie beati augustini. sed et ipse
 augustinus dicit in libris confessionum. quod quod de ma-
 gnitudinibus et numeris. et ceteris mathe-
 maticis dicit per per se ipse legit. et intellexit. et
 nullo tradente cogit. Itaque de naturis rerum et
 causis et principijs super omnes coethaneos ante
 quam attingeret xxij. annos discernit et disputauit
 et omnes suos magistros superauit. primo est disci-
 pulos fecit. Itaque dicit quod diuina prouidentia permitte-
 eodem tempore in sectam manicheorum incidit. qui nega-
 bat christus esse hominem et uerbum incarnatum. sed solum
 deum. Et sic negabat christus esse mortuum et passum
 Et per primum negabat totum misterium nostre redem-
 ptionis et uirtute[m] sacramentorum ex illa passione
 manentem. in qua quodam secta laborauit per. ix. annos
 Itaque dicit possidonius quod augustinus eodem tempore uenit romam
 ex africa cum magna caena discipulorum ipsum
 sequentium. et ibi legit in scholis publicis Retho-
 ricam et alias scientias humanas per aliquid dicitur. cuius
 fama fuit diffusa per totam ytaliam usque medio-
 lanum. Tunc mediolanenses in qua urbe semper
 floruerat studium artis oratorie et scientiarum hu-
 manarum miserunt legatos romam rogantes
 ut mitterent eis augustinum ut legat in eorum
 ciuitate. Tunc Romani miserunt eis augusti-
 num tanquam in humanis disciplinis tenentes princi-
 patum. Sed accidit tunc tempus cum augustinus cum

ingenti honore in ciuitate mediolani fuisset
 receptus. et in scholis lege cepisset. quod tunc beatus
 ambrosius illam ecclesiam ministraret. qui cotidie
 pro populo catholico predicabat. cuius famam
 audiens augustinus statuit cum magna discipulorum
 caena: potius causa disputandi quam audiendi ad
 eum accedere. cum quo de incarnatione uerbi in
 diebus disputauit. Uideus autem beatus ambrosius
 uirum humanis uerbis inuincibilem. Recurrit
 ad diuinam uirtute[m] et auxilium. Et inuixit spale
 teluntium in populo. et orationes in ut superno lumine
 deo augustinum illustraret. Et sic accidit post
 spacium temporis et longas disputaciones et alterca-
 tiones. ut quodam die dum beatus ambrosius predica-
 et rationes de incarnatione uerbi explicaret. tunc
 beatus augustinus illustratus: ueritate[m] fidei percipiens quasi
 stupefactus ut immobilis permanet. Et tunc re-
 spirante incipiens statuit cotidie predicatores
 beati ambrosij audire cuius magna humilitate
 Et tunc in fide catholica sufficienter instructus
 statuit baptizari. Tunc beatus ambrosius uidens quod
 per tot menses et dies laborauit cum tanta sol-
 titudine per uisione[m] illius hominis. et tantum deus per
 duxerat ipsum ad baptismum. Et primum etiam in
 spiritu quodam ille homo debebat omnes hereses extirpa-
 re et ecclesiam dei suis scriptis et predicacionibus
 defendere et ampliare. Ideo dum effudit aquam
 super caput eius magna uoce exclamauit dicens
 Te deum laudamus. Et sic ambo expleuerunt
 istud canticum. ¶ Hoc autem misterium re-
 fert beatus daci[us] quodam ab ambrosio mediolanens[is]
 episcopo in sua coronica sub his uerbis dicens. Eo-
 dem tempore. scilicet. xij. theodosij maioris anno
 Contigit ut quodam magnus sapiens: tamen mani-
 cheorum errore seductus nomine augustini. ar-
 gumentis dyalecticis et philosophicis arma-
 tus uenit ad beatum ambrosium: non causa au-
 diendi sed reprehendendi gratia. Sed cum beatus am-
 brosius de incarnatione predicaret inuenisset
 oblitum sui et litterarum omnium: ac cogitacionum
 pallens ac tremens omnibus uidentibus: qui ibi
 ad ambrosium uenit. Ille ei finita oratione et amolitione
 quam ad populum beatus ambrosius administrabat
 primum ad ipsum augustinum uenit. Ille beatus ambrosius

cognita et scia patefacta; et disciplina. q̄ i arte valeret. Qualificūq; in fide catho-
lica dissentiret p̄ sp̄s sc̄m coḡscens q̄lit̄ cūq; fide-
lis et catholicus futurus eēt. placidissime et multū caritative eū suscepit. Itaq; leta-
bat beat⁹ ambrosi⁹ sup̄ eū. sic i euāgelio de
q̄dam p̄re legi q̄ cadēs sup̄ collum filij sui
quē poterat osculabat eū. Tandē nō post
multos dies nutu d̄o sicut m̄ris vidētib⁹
et sibi p̄sentib⁹ palas oberreiat. sicut in
fontib⁹: q̄ b̄i iobis ascribūf̄ deo op̄ulāte
a beato ambrosio cūctis fidelib⁹ assistantib⁹
et vidētib⁹. In noīe sc̄e ⁊ iuidue iūtaī
baptizat⁹ ⁊ p̄firmat⁹ est. In q̄b⁹ fontibus
pro ut sp̄s sc̄s dabat eloq; illis Te deū lau-
damus decāntantes: cūctis q̄ acerāt audiētī-
bus et vidētib⁹ silq; morātib⁹ postis edice-
rūt. Q̄d ab uniuersa ecclia catholica usq; ho-
die tenet. et religiose decāntat. et q̄si ditati
m̄ris diuictis et iextimabilib⁹ margaritis
mutuo i d̄o delectātes cū gr̄az actōe cibū
sumētes ⁊ maḡ gaudio gauisū p̄fortari s̄t.
hec daci⁹. x. li. sue cronice cap. p̄. Ex sup̄di-
ctis ubi oñdit daci⁹ cosmoḡf⁹ q̄ aug⁹ an-
q̄ veiret ad bap̄m tā erat i oī scia famosī-
sim⁹. Secūdo q̄ erat feto errore et ferimēto
manicheoz maculat⁹. Tercio q̄ sola v̄tute
sp̄s sc̄i. et n̄ hūa scia fuit a b̄o ambrosio p̄i-
ct⁹ ⁊ illustrat⁹. Quarto q̄ sup̄mo gaudio
letat⁹ ē b̄i ambrosi⁹ i et⁹ p̄sūōe. Et hoc t̄ez
dicit possidōi⁹ q̄ ḡntē festū fec̄ b̄i ambrosi⁹
in urbe iudolānēsi i illa die celebraā. q̄i no-
uū filiū et atletā et c̄ffēsores illa die ecclia
genuit. et nouū p̄ beticos pugnatorē par-
turisset. Quinto etiā oñdit daci⁹ q̄ beatus
ambrosi⁹ i sp̄u p̄bico p̄uidit q̄lis et q̄ntus
erat aug⁹ fuf⁹ i ecclia dei. Sexto q̄ taz b̄i
aug⁹ q̄ ambrosi⁹ sp̄u sc̄o illustrati p̄fecerūt
istō cāticū. s. Te deū laudā. et p̄ p̄ns victa
in hoc cātico fuerūt a sp̄u sancto eis infusa.
Septimo oñdit q̄ beat⁹ aug⁹ a p̄n sui bap̄ re-
cepit n̄ solū gr̄az ḡtū facitētes: s; et dona sp̄s
sancti ad itelligēdas et exponēdas sacras
scriptas. Et p̄ p̄ns hūit scias infusas. q̄a ex

no debto significo //

t̄pze p̄fess⁹ ē p̄fundissima missia i hoc can-
tico. Vmo p̄bice locut⁹ ē: put vidēbif̄ i ex-
positōe et i fine elusoē. Ex sup̄dictis ḡ patz
v̄nō et q̄ de causa et q̄ sp̄u ambrosi⁹ ⁊ aug⁹
p̄fecerūt istō cāticū. Ex sup̄dictis etiā
verbis daci. et possidōnīj p̄ respōctri ad
itō q̄d q̄rif̄ in p̄n. s. q̄re i cōuīōe v̄nō solū
hoīs cantatū est nouū cāticū. cū nō fuerit
cōsuetudo i scripta v̄tusq; tel. nouū cāticū
fie: nisi p̄ aliq̄ maḡ missio v̄tili toti p̄plo et
ecclie. No q̄d respōctf̄ q̄ v̄ez ē. q̄ i ecclia
v̄tiusq; tel. n̄ factū n̄c cātatū ē nouū cāticū
n̄ p̄ gr̄az actōe alicui⁹ magni missij et be-
nificij facti ul̄ reuelati. Et sic moyses cum
toto p̄plo cātauit et scripsit illō cāticū. Can-
tem⁹ d̄no gl̄ose ⁊c p̄ b̄nificio libatōnis de
egipto ⁊ de mā rubro. et put figūabat v̄lez
receptōez p̄ xp̄s faciēdā. Et sic et̄ āna can-
tauit cāticū nouū i natiuitate samuelis eo
q̄ n̄ solū p̄uidit samuelem futur⁹ p̄p̄az ⁊
rectorē illi⁹ p̄p̄r. sed etiā p̄uidit xp̄s futur⁹
receptōez p̄samuelē figuratū. ut p̄ p̄ B. ij.
Et put fuit expositū i eodē cātico. Et sic
etiā ysayas fec̄ nouū cāticū ysa. xij. eo q̄a
fuit ō reuelat⁹ aduēt⁹ x̄ i carnē et missium
n̄re fufe receptōis ut ibidē expositū ē. Et
ita et̄ ezechias fec̄ nouū cāticū p̄ sua liba-
tione inq̄ntū figūabat n̄az receptōnem
Et ita et̄ tres p̄cē cantarūt nouū cāticum
pro sua libatōe de carnino ignis ardētis p̄
ut ibidē expositū ē. Ita et̄ i nouo testamēto
v̄go maria t̄panistria n̄ra cantauit nouū
cāticū i receptōe saluatoris agēto gr̄as. qz
saluatores quē p̄farche et p̄p̄be cecinerāt
fufuz: ip̄a p̄cepit. Ita etiā zacharias canta-
uit nouū i natiuitate iobis bap̄e. eo q̄erat
annūciatur⁹ saluatorē i c̄feto ⁊ paraturus
vias ei⁹. Et ita etiā angeli cantarūt gl̄oria
in excelsis in natiuitate saluatoris Luc. ij.
Et etiā symeō iust⁹ cātauit nouū cāticū q̄n
v̄sōit: ac tenuit xp̄s i v̄lntis suis. dicēs. Nūc
dimitte suū tuū ⁊c. Sicut ḡ āna cantauit
nouū cāticū in natiuitate filij sui samu-
elis. eo q̄ d̄ns abstulerat ab ea op̄robrium

.a.z.

figura de p̄te

Magnificat de mea d̄m.

sterilitatis et conuictioꝝ emule sue. et quia
preuidit samuelē pphaz et rectores ppli isrl
et pncipalit qz puidit i spū xp̄z vlez futuz
redēptōrez. Ita ḡ p̄t eccia p annā figurata
cantauit nouū cāticū i regnōne et baptisimū
natiuitate b̄ti augusti. eo qz puidit b̄t am
brosi i spū qlit illa die eccia spūalit genu
erat unū filiū q eā debebat libare ab op̄b̄to
et icursib̄ hereticoꝝ. et suis scriptis et p̄dica
tōib̄ ecciaz debebat āplare. Itē sic zachā
cantauit nouū cāticū i nativitate ioh̄is bap̄e
eo qz plen̄ spū sc̄o puidit ip̄z p̄cursores v̄
dicēs B̄ndict̄ dñs isrl̄ zc̄. Ita p̄t b̄t ābro
sius cantauit nouū cāticū i baptisimū nativ
tate b̄ti augustini. eo qz puidit ip̄m fuz̄ x̄
predicatore et viāz x̄ directorē. Itāz sicut
iobes bap̄a fuit p̄cursoz x̄ p̄p̄to corda ho
minū ad xp̄z recipiēdū. ita anḡ fuit succe
ssor i declarāōis scriptis. et hereticis expug
nāōis et libando ecciaz ab icursib̄ eoz. et
ad p̄firmāōa corda fidelū i fide x̄. put p̄ ea
cōptū ē. et put diffuse infra videbit. Dec ē
ergo causa v̄d̄ fuit mot̄ b̄t ambrosi ad
cantāōū ist̄ cāticā. Et q̄re placuit die p̄t
v̄t̄e. vt i nativitate baptisimū b̄ti augusti
nouū cāticū i eccia cātaret et p̄fitef. Quasi
dicet b̄s ambros̄. Te d̄ū laudam. i. tota
eccia laudet d̄ū. qz labor mē n̄ fuit cassus
nec van̄. qz iste q̄ erat eccie rebellis t̄d̄
puenit ad bap̄m. et fact̄ ē eccie filī. Itēz
qz iste q̄ erat eccie ipugnoz et inimic̄ erit
eccie d̄ff̄soz et hereticoꝝ expugnoz et ex
tirpatoz. et tot̄ eccie illustratoz et āplatoz
Unius ḡ laudet d̄ū eccia q̄ hodie t̄lez filiū
in hoc fonte baptisimat̄is genauit. Et iteo
dic̄t possioconi qz grante festum fec̄ b̄s
ambrosi illa die i p̄lo m̄diolanēs et eccia
celebrā i p̄s̄ōe illī viri: p̄ quez eccia erat
tot̄ et tāta bona recep̄a. Dis ḡ habitis cuz
dei auxilio ad expositōz h̄ cātic̄ accedam̄

QUOD DEUM LAUDAMUS
Pro hui⁹ cātic̄i expositōne et
diuisiōe ē p̄t̄ adūtedū. qz sic
i hoc cātic̄o siml̄ p̄t̄ent̄ ml̄ta

misteria et officia. ita multiplici p̄ diuisi
Itā vno m̄ ābroz et auḡ laudat d̄ū agēo
gr̄as p̄ b̄n̄ficijs receptis. et petūt b̄n̄ficiā
fusa. Et sic p̄ diuisi hoc cāticū i duas p̄tes
p̄ncipales. Itā p̄ laudat d̄ū t̄nū et vnum
gubnatōrē et creatōrē et gl̄ificatōrē agēo
gr̄as p̄ b̄n̄ficio creatōis et gub̄n̄tōis et v̄lis
redēptōis. Sc̄do petūt vt v̄lis redemptio
subueiat oib̄ filijs eccie. et oēs p̄ncipem̄
b̄n̄ficio redēptōis et gl̄ificatōis. ij p̄s erit
ibi. Te ḡ q̄s et c̄. Sc̄do m̄ ist̄ cāticū p̄ p̄si
derari inq̄ntū i eo ambrosi et auḡ i p̄sona
eccie. et ad instructiōez oīuz fidelū p̄fitef
oēs catholicā v̄tate. Et sic p̄ diuisi i duas
partes. Itā i p̄ma p̄fitef oēs v̄tatez catho
licā p̄tinētes ad d̄ū i se q̄ ad n̄f̄az creatōez
et gubnatōez. Sc̄do p̄fitef oīs veritatez
catholicas p̄tinētes ad xp̄z d̄ū icarnatum
necessarias ad n̄f̄az redēptōez et iustifica
tionez. ij erit ibi Tu Rex gl̄e xp̄e. Tercio
p̄t̄ p̄s̄d̄ari hoc cāticū inq̄ntū i eo p̄t̄inet̄ tri
plex cōfessio ad n̄f̄az iustificatōez. i. cōfessio
fidel̄ et late et p̄nic. sine q̄ nemo p̄ iustifica.
vt patebit i fine expositōis. Et sic ist̄ can
ticuz p̄t̄ diuisi i tres p̄tes. Nam i p̄ma sit
p̄fessio v̄e fidi. In ij p̄fessio late. In t̄cia aū
cōfessio p̄nic. ij ibi p̄ singl̄os dies zc̄. ij ibi
Dignare q̄ne die isto. Sed qz laudāō d̄ū
et agēo gr̄as p̄ vniūsis b̄n̄ficijs receptis
et petēo gr̄az et auxiliū p̄ b̄n̄ficijs fusi. et
necessitate p̄fitemur oēs catholicā veritatē
ad n̄f̄az instructiōez. et cōfiteō oēs catholi
cam veritatē necessario facī t̄plicē cōfessi
onem. i. fidel̄. late et p̄nic. It̄o p̄ma diuisio
cōtinet sc̄d̄az et t̄ciā. It̄o p̄cedēo f̄z p̄maz
diuisiōez i hac exp̄ōe icludem̄ sc̄d̄az et t̄ciā
Itā nemo p̄t̄ iustifica p̄ t̄plicē p̄fessioez q̄n
cōfiteat̄ oēs v̄tate. et agat gr̄as p̄ b̄n̄ficijs
receptis. et petat fusa. put magis declara
bit exponēdo lit̄az. et i fine tot̄i expositōis
Et it̄o p̄ceda f̄z p̄mā diuionez inq̄ntū p̄ncipl̄
duo faciūt ābroz et auḡ. Itā p̄ laudat d̄ū
creatorē et redēptōrē agēo gr̄as p̄ bene
ficio creatōis et redēptōis. Sc̄do petūt in

persona ecclesie participare beneficiū redemptionis et glorificationis. et in eis pseuare et perficere. ibi Te g̃ q̃s. Quātū ad prīmū duo faciūt ambrosi⁹ et aug⁹. Primo. n. laudāt deū trinū et vnū creatorē et gubernatorē agēto gr̃as p̃ beneficio creatōis memorāto bñfici que recepūt p̃ creatōez et p̃tinue recipiūt per gubernatōez. Secūdo laudāt xp̃s deū icarnatū recreatorē et redēptorē et gl̃ificatorē agēto gr̃as p̃ beneficio n̄re redēptōis et gl̃ificatōis ibi. Tu Rex gl̃e xp̃c. ¶ Sed quia dictū ē q̃ n̄o pōt deū laudare n̄c agē gr̃as p̃ bñficijs receptis n̄ p̃t p̃fiteat e⁹ nobilitatē et p̃fectōez. et memoret bñficia collata. eo q̃ p̃fessio fidei p̃cedit laudam ut patebit. Ido ambrosi⁹ et aug⁹ in p̃sona totius ecclesie laudāt deū p̃fiteat e⁹ nobilitatē et excellētā et p̃fectōes et bñficia. Et sic ita faciūt in hac p̃ma pte. Nam p̃ laudant et cōfiteat vnū solū deū gubernatorē et creatorē om̄iū. Secūdo ostēdunt qualis d̄s p̃p̃l̄ et perfect⁹ laudat ab angelis et b̄tis in ecclesia tribūphāti. Tercio p̃fiteat et laudāt deum trinū et vnū in hac ecclesia exp̄mēto missiū trinitatis. q̃ ibi. Tibi oēs angeli. iij ibi. Te per orbē t̄raz. ¶ Sed q̃ in hac p̃ma parte laudant deū d̄m et p̄ez. Ido isti tres termini. s. deus et d̄s et p̄s s̄ declarandi. q̃ quādam d̄stinctōez importare vident. ¶ Ad cui⁹ intellectū ē adūtēdū p̃ q̃ istud nomē d̄s d̄z a theos grece q̃ tōē est q̃ speculabile et insensibile et act⁹ pur⁹ et imaterialis et q̃ p̄se intelligibile. latine. Et isto m̄ dicit q̃ vnū solū. et incompēdēs et infallibile et eternū. et vnū necesse ēē ipossibile alit se h̄re. Et q̃ d̄. ut p̄bat aristoteli. et comentator xij. metha. et alicenna et algazel in sua methafisica. ymo s̄z damascenū d̄z pelag⁹ et fons om̄iū p̃fectōnū eēalif. Et isto m̄ n̄ ē vn⁹ sol⁹ d̄s. ut p̄bat oēs sup̄dicti. et p̄bant oēs doctores sup̃ p̄mū sentētiaz di. ij. Itē istō nomē d̄s dicit a d̄nāto q̃ tōem ē q̃ totaz comūm d̄sponē. regē et gubernare ad sui volūtātē et arbitriū. et p̄p̄ se ip̄m mouē

Et ideo p̄curator aut fili⁹ nō d̄z d̄s com⁹ s̄z totaz comū d̄sponat et regat et gubnet s̄z q̃ hoc nō faci p̄p̄ se n̄c ad nutū sui. sed ad nutū et p̄ceptū et ad volūtātē d̄s com⁹ et p̄as familias. Ido n̄c p̄curator nec fili⁹ n̄c seru⁹ d̄z d̄s com⁹. s̄z sol⁹ ille p̄p̄ quem. et cui⁹ nutū fiūt oīa. Quia g̃ sol⁹ d̄s p̄ se gubernat et regit vniūsu. a q̃ tēpēt celum et tota nasa in cōsento et gubernato. Et p̄p̄ quem tanq̃ p̄p̄ amatū et d̄sdatū om̄is intelligētie mouēt orbēs et regūt oīa ista iste r̄loza. ut inq̃ aristoteli. xij. metha. Et om̄is angeli faciūt uerbū. i. p̄ceptū ei⁹ ad audiēdas vocē f̄monū ei⁹ ut p̄ p̄. cū. Et ideo sic est vn⁹ sol⁹ d̄s vniūsi. Et sic n̄ pōt esse n̄ vn⁹ d̄s. ita n̄ pōt esse nisi vn⁹ d̄s et vn⁹ p̄ncip⁹ et dux h̄o exercit⁹ totius vniūsi. ut p̄bat aristoteli. xij. metha. Ido in p̄p̄le et et valde equoce reges et p̄ncipes m̄uōi dicunt d̄s q̃ n̄ a se h̄nt p̄tatez. s̄z a deo. n̄c p̄p̄ se regūt s̄z p̄pter deum q̃ ē d̄s vniūsi om̄iū. cui oēs s̄t redōcti rōnez. Vnde seneca in theste. Vos d̄b⁹ rector maris atq̃ t̄re suā d̄dit magnūz nectō atq̃. ponite inflatos tumicosq̃ vult⁹. Quia q̃ a uob̄ m̄noz extumescit. maior hoc uob̄ d̄s m̄nāf. om̄e sub regē ḡuozē regnū ē c̄. Hoc aut̄ tōē magis explicat sapie. v. et vj. per totū. Et sic p̄z q̄l̄t sic ē vn⁹ sol⁹ d̄s. Ita est vn⁹ sol⁹ d̄s vniūsi gubernator et rector. Item istō nomē pater d̄z a patir grece q̃ est tōē q̃ p̄ncipiū latine. Et ideo gentioez vocam⁹ p̄ez. eo q̃ ē p̄ncipiū ḡnōis actiui. et genitricē vocam⁹ matrē. eo q̃ est quasi maris et p̄ncipiū passiui in tali nafali ḡnōne. Et in p̄p̄le et equoce genitor carnalis d̄z p̄z. q̃ s̄z sit p̄ncipiū p̄tulare et inmediate in tali ḡnōne. t̄m hoc nō agit nisi in v̄tute corpoz celestū. et maxime solis. q̃ sol et h̄o geniant hoīez ij. de aia. Et ideo p̄bi et poete vocarūt solē p̄ez hominūq̃ d̄oz. Sed adhuc sol valde equoce vocat p̄z. q̃ s̄z sit p̄ncipiū om̄iū genibiliū. et sp̄alit hoīez. Tamen hoc nō h̄t a se. s̄z a deo q̃ ē p̄ncipiū p̄mū. Item s̄z sol cōcurrat ad ḡnōnez cor

p̄r.

poris tamen non ab pductōez aīe rōnalis nisi sol^o dō. Itē l3 oīa gnābilīa 7 corrupti-
bilīa depēceant a corpib^{us}. et intelligentijs
celestib^{us} q̄ ad formas. tñ nō q̄ ad materias
primas. qz oīa agētia creata p̄suponūt illū
Et sic māria p̄ma 7 aīa intellectiua 7 celū
a solo deo possūt p̄duci p̄ solā creatōez qui
sol^o ē p̄ncipiū oīniū i genē cāe efficientis
formalis 7 finalis. 7 qz a solo deo depēcent
oīnia creata scōz totū suū esse. Idō sol^o dō
dicif^{ur} ver^o pat^{er} et p̄ncipiū oīniū. qz ab ipso
patrata et p̄ncipiata sūt oīnia. Et t̄deo dicit
boeci^{us}. iij. de solatōe carmie. v. qz sic t̄ua
est vn^o i gubnāto. ita ē vn^o sol^o p̄ i creatōe
Vnde ait. Oīne hominū gen^{us} in trīs simili
surgit ab ortu. Vn^o eīz rex p̄ ē. vn^o cūcta
ministrat. Ille dedit celo radios. dedit cor-
nua lune c̄. Et ad istū itellectū ait saluator
Matthi. xxiij. Patres nolite vocare vobis
sup̄ t̄ras. vn^o ē eīz p̄ vest^{rum} q̄ in celis ē. Et sic
etiā dō i simbolo ecclie. Credo vnū deum
patres oīpotētes 7c. Et sic p̄ qz sic ē vnus
sol^o dō. ita vn^o sol^o dñs 7 pat^{er} laudand^{us} et
colend^{us}. Istas ḡ tres p̄rietates essēntiales
confitent^{ur} i p̄mis de deo ambrosi^{us} 7 aug^{ustinus}. s.
qz vn^o ē sol^o dō et dñs et p̄ oīniū. agēto
gr̄as p̄ beneficijs receptis. Et hoc i p̄oī
toti^{us} ecclie. Vnde vidēs b̄s ambrosi^{us} qz deus
compleūat testib^{us} suū. qz deduxerat augu-
stinum ad bap̄z. p̄ q̄ tātū laborauit. Et pre-
uidēs in spū q̄liter iste debebat esse defen-
sor ecclie et dissipator hereticor^{um}. et dilucida-
tor toti^{us} sacre sc̄pt̄e. Idō i p̄oī toti^{us} ecclie
agens gr̄as vni soli dō exclamauit dicens
Te deus laudam^{us}. nō dixit vos dōs lauda-
mus. s3 te vnū solū dñm laudm^{us} p̄ tātis be-
nificijs receptis sup̄le. Et p̄fitēto vnū solū
deum agit gr̄as p̄ tātis b̄nificijs. qz illa die
magna b̄nificia recepit tota ecclia p̄ p̄sio-
nem illi^{us} hoīs. Tūc aut^{em} aug^{ustinus} ex̄ns i fonte
baptisimat̄is respōdit q̄ dicens Tu ambrosi
confit̄s vnū solū deū. et p̄dicās ipsum esse
laudādu^m et colendū. Et ego p̄fitēto fidei
meam p̄fiteor ip̄m deum esse vnum solum

dñm et gubnatores toti^{us} vniūsi. Et hoc a-
ssero et p̄fiteor p̄ multos gentiliū q̄ negant
vīnam p̄uidētiā se extendē ad act^{us} ho-
minū 7 ad ista inferiora. Et p̄tra manchos
q̄ dicūt deū esse dñm et gubnatorē solū rex
in vībiliū. et dicūt diabolū esse dñm et
rectorem hui^{us} mundi infēozis. Et sic aug^{ustinus}
conūsus ad deū dicit. Te dñm p̄fitemur. i.
sicut p̄fitemur te esse vnū solū deū. ita vnū
solū dñm et dispēsatōrē 7 rectōrē 7 guber-
natorē et p̄uidētes toti^{us} vniūsi. Tūc aut^{em}
b̄s ambrosi^{us} subdit. Te et̄nū patrem oīs
t̄ra veniā. q̄si dicet. aug^{ustinus} te p̄fitef dñm et
gubnatores vniūsi. Et ego siml^{iter} cū ecclia
te p̄fiteor p̄ez et creatōrē vniūsi. a q̄ tanq̄
ab vno solo p̄iū oīa ex t̄p̄e depēdēt p̄ cre-
ationē. q̄ ad totū suū esse in genē cāe effici-
entis. formalis et finalis. q̄b̄ ē p̄tra aristo-
et alios p̄bos et oīne gentiles. q̄ putāt mū-
dum fuisse ab et̄no. Idō oīs t̄ra. i. oēs fide-
les t̄re te veniā tanq̄ patrem omnium.
¶ Nota qz multi dicūt qz ambrosi^{us} in hoc
cāntico solū locut^{us} ē i p̄iū dicens. te deum
laudam^{us}. et qz aug^{ustinus} p̄secut^{us} ē totū resōnū
usqz i finē p̄fitēto fidē suā. sic tenēs ad vlti-
ore p̄p̄o p̄fitef fidē suā publice q̄n baptisat̄
Et sic f3 istos hoc cānticū totū ē p̄fessio fidē
beati augustini quā p̄fess^{us} ē i bap̄. Sed qz
coīter tenēs qz ambo alfnat̄s fecerūt hoc
cānticum. vnusqz p̄ferēto suā inīas. Idō sic
p̄ccet^{ur} i et̄ expōe refēto singla singlis.
¶ Sed dubitat. nā l3 p̄ma p̄sona dicat p̄
etern^o respectu filij. eo qz ab et̄no p̄ncipit
verbū. tñ tota trinitas vn^o dō n̄ dicif^{ur} dñs
nec p̄ etern^o toti^{us} vniūsi. qz ista sūt relatiua
ex t̄p̄e. Et idō sic mūd^{us} n̄ est et̄n^{us}. Ita dō
nō est et̄n^{us} dñs et gubnator et p̄ et̄. s3 ex
tempore. Vel ē dicendū qz p̄ nō sumif^{ur} hic
essentialit^{er} s3 p̄sonalit^{er} respectu filij. Ad hoc
respōdet qz p̄ i hoc loco sumif^{ur} essentialit^{er}
respectu toti^{us} vniūsi. s3 lī et̄nū nō t̄rminat
nec cōnotat p̄nitatē et relatōnē f3 diam
sbaz et dñm essentialit^{er}. q̄si dicat simul vltis
ecclesia. te p̄fitef et̄nū 7 vnum deum ab

eterno. Ita te veniat unus dñm et patrem
ex tempore. i. te deū eternū p̄fiteri dñm et
patrem ex tempore. Et iste mod⁹ servatur
quōdā i sac̄ scripta. Et ita dicit p̄. Lxxij. De⁹
autē nosse ante sc̄la opat⁹ ē salutē in medio
Vnde manifestū ē. q̄ si ante secula nō deter-
minat li rex n̄ nec li opat⁹ ē salutē i medio
terre: s; determinat li d̄s. i. d̄s q̄ est añ secla
postea fact⁹ homo et Rex n̄ opat⁹ ē salu-
tem i medio t̄re. Item iste mod⁹ fuit p̄
Lxxxix. cū dicit. Dñe refugium fact⁹ es nob̄
a genatōe i ḡnones. p̄tulq; formaret t̄ra
et orbis a sc̄lo et i sc̄lm tu es deus. Tūc ma-
nifestū ē q̄ d̄s nō fuit dñs nec refugium
nostrum ab et̄no. p̄tulq; mōtes fierent et
formaret t̄ra et orbis. sicut intelligebant
urgentiam hūc passum. sed sic ē legenda et
punctuanda et intelligēda ista littera. i. tu
dñe q̄ nūc es dñs n̄: es d̄s i seculū. p̄tulq;
montes fierēt et orbis formaret. s; ex t̄p̄e
per creatōez et redemptōez fact⁹ es refu-
gium nostrū. Et isto mō ē intelligēd⁹ iste pa-
ssus in hoc cātico. Nam illū quē p̄fiterentur
esse unū deū imortalē. et eternū ab eterno
illū eūde p̄fiterent esse dñm et patrem unū
ex t̄p̄e. Potest etiā dici. qz li eternus pat̄r
sumis p̄sonalit: quē siml' cū filio et spū sc̄to
oīa t̄ra veniat. qz sic opa imitatōis ec̄alia s̄
insepabilia ad extra. Ita cult⁹ latē n̄ sepat
p̄sonas i diuinis. qz deo essentialit̄ debet. S;
melis videt qz li pat̄r tenat ec̄alit̄ i respectu
unūsi. eo qz i fra fiet sp̄alis et exp̄ssa p̄fessio
de missio trinitatis. s; hic exp̄mit̄ missium
creatōis. q̄si dicat ambrosi⁹. sicut te p̄fite-
mur unū deū et dñm gubernatōrē. Ita om̄is
t̄ra iam te veniat et̄m p̄rem et creatorem
qz tot⁹ ppl⁹ gentilis iam venit et veniet ad
fidez. q̄ p̄fiteretur creatōez mūdi quā ante ne-
gabat: quā si d̄e maxie p̄firmant̄ augusti⁹
iste i scriptis et p̄dicatōib⁹ suis. Et iteo
subdit ang⁹. tu ambrosi⁹ dicis qz tota terra
iam veniat unū deū et unū dñm et patrem
creatōrē. Et ego dico i. qz p̄p̄l⁹ et p̄fecti⁹
veniat d̄s i celis ab angelis tanq; unus

et creator. Et sic p̄sus ad deū dicit. Tibi
om̄is angeli i celis. et unūse potestate. Tibi
cherubin et seraphin incessabili voce p̄cla-
mant. sc̄s. sc̄s. sc̄s. dñs deus sabaoth et c.
¶ Ad cui⁹ intellectū est valde adūtenouz
qz istō participiū sanct⁹ ē p̄ficti t̄p̄oris ab
isto verbo sancto. qd̄ itez est qz recte vitaz
et act⁹ hūanos diriget et ordinare. Et iteo
leges impatorū et plebicita dicit̄ sanctōe⁹
i. recte ordiatōes. eo qz recte ordināt act⁹
hūanos. Et sic ḡ ille hō d̄ sc̄s. q̄ ē bñe or-
dinat⁹ i actib⁹ et opatōib⁹ suis. et bene in-
stituit et ordinat vitā suā. Et sic sc̄itas d̄
quodā iusticia et vita iusta. et iuste ordiata
et reglata. Et sic illos vocam⁹ sc̄os i ec̄clā
qui iuste et ordinate vixerūt sc̄s legē dei.
sed qz volūtas dei lucet i via lege. Itō ille
dicit̄ iust⁹ et sc̄s q̄ p̄format volūtatē suā
cum via volūtatē. et subordinat se diuine
volūtatē suā via legē. Et sic p̄ q̄lis san-
ctitas dicit̄ quōdā ordiez ad deū et quōdā con-
formitatē. et p̄ p̄ns dicit̄ quōdā iusticiā et re-
ctitudiez. ¶ Sed qz talis ordo et sc̄itas p̄
rept̄ i deo. itō d̄s ē p̄ iust⁹ et sanctus i se
¶ Vnde ē vlt⁹ adūtenou. qz ita i p̄mis cō-
sidant̄ i deo. p̄ qz ē p̄mū ens. sc̄do qz verus
ens. Tercio qz sūmū bonū ens. Vel qz est
prima entitas. et p̄ma veritas. et p̄ma bo-
nitas. Et itō inq̄ntū ē p̄mū ens et act⁹ p̄
intelligit. s; inq̄ntū ē p̄mū ens v̄z intelli-
git se ip̄m. Et sic itelligēdo dicit et p̄ouct
verbū de tota s̄ba et essentia sua. Et sic co-
municat verbo suo totā s̄baz et ec̄az. sed qz
talit̄ p̄ouctō fit sc̄s n̄az. itō verbū p̄ou-
ctū d̄ fil⁹ p̄ris dicit̄ et genantis. Item
rursus qz pat̄r nouit se i filio nō solum esse
verū ens. s; et ex p̄nti esse sūmū bonū. itō
diliget se i filio cui p̄ genones coicat̄ diuinā
essentiā. Et p̄ fil⁹ cū filio diligēdo se spirat
sp̄m sc̄m coicando ē eandē ec̄az p̄ aspirat̄
onem q̄ coicata ē filio p̄ genones. Et sic ma-
net iste ordo i diuinis p̄sonis. Nam eandē
ec̄a et s̄ba q̄ ē i p̄re a se. eandē ē i filio a p̄re
comunicata per generationem. Et eandē

no misterium totius
trinitatis

est in spū sancto coīcāta ab vtroq; p aspi-
 ratōez. sed q; pater nō ē d; p pānitatem
 sed p diuinā eēaz quā hēt a se. et fili; nō est
 deus p filiarōnez; s; p s;am et eēaz quā hēt
 a patre p gnōem. nec sp; sc; ē d; p aspi-
 tionem passiua; s; p eēaz quā hēt ab vtroq;
 Ido sicut i p;e et filio et spū ē vna sola di-
 uinitas et essentia. ita p; et fili; et spū sc; licet
 sint tres p;one rōe suaz. p;ietatu; p
 quas p;ituū;: tñ oēs tres p;one n̄ s; n̄ vn;
 deus p vnā et eandē s;az et eēaz h̄ eis rep-
 tam. q; l; multiplicē p;one p; tres rela-
 tōez. tñ nō multiplicaf eēa nec s;ā. lic; sit
 trib; p;onis coīcāta. Et ideo nec etiā multi-
 plicaf eēalia. s; de; eēalit̄ ē et d; et sc; et
 d;. Ido sic ē eēalit̄ tñ vn; d;us. ita vnus
 d; et vn; sc;. Et sic l; p; sit sc; et filius
 sc; et sp; sit sc;. tñ n̄ p;ie s; tres sancti; s;
 vn; sanct;. Ex q; p; q; i d;is ē ordo simul
 cum vnitāte. Itaz inter istas tres p;onas ē
 ordo i q;ntū paf ē a se et fili; a p;e et sp; sc; ab
 vtroq;. s; ē vnitāz i s;ā z eē. q; oēs tres
 p;one coīcant vnā et eandē s;az et eēam
 eēlīter. Et sic manet ordo i trib; p;onis sil-
 cū vnitāte et eēlītate essentīe z magestatis
 Et sic talis ordo nō tollit vnitātē nec eēlītā-
 tem magestatis. Et ideo sic paf ē deus a se
 ita ē sc; a se. Et sic fili; ē d; ap;e. ita sc;us
 a patre. Et sicut sp; sc; ē d; ab vtroq;. Et
 sic l; q;libet p;ona d; eēalit̄ sc;. s; sc;ia p;on
 dicit̄ cōiter et sp;alit̄ sc;ia i n̄q;ntū ē finis to-
 orōinis. eo q; sc;itas d;ic quēdaz orōinez i n̄
 aliquem bonuz finem. put sup d;ictū est.
 Sed q; tota beatitudo d; et gl;ia p;istit
 i isto orōine. s; i n̄q;ntū d; p; nouit se i filio
 et siml̄ cū filio diligit se i spū sc;. Ido oēs
 angeli et cherubin seraphin. et vlt; oēs b;ī
 i n̄ p;ā volētes dare gl;iaz d;eo et volentes
 explicare istū orōinē i diuinis. i n̄ q; p;istit
 tota d;ei beatitudo icessabilī voce p;clamant
 sc;. sc;. sc;. q;si dicāt. sc; p; q; a n̄llo s; a se
 ipso. et sc; fili; q; a p;e. z sc; sp; q; ab vtro-
 q;. Et sic gl;ificant et laudāt d;eū i trinitate.
 Sed q; oēs angeli nouerūt vnū solū d;eū.

et vnū d;ē i hac trinitate p;onaz: cui debet
 vna sola gl;ia eēlīt et vna b;itudo. Ido sub-
 vunt d;ē d; sabaoth. q;si dicāt sc; p;. sc;
 fili; et sc; sp;. tñ n̄ n̄ vn; d; z vn; d;ē. et
 per p;ns vn; honoz sit pater et filio et spū
 sc;. Et sic oēs āgeli i sua l;ā explicāt mi-
 steriuz trinitatis p;onaz cum simplicitate
 die essentīe. i n̄ cui; viliōe et fruitōe p;istit
 tota eoz. s; āgloz b;itudo ut i n̄gls patebit
 ¶ Vlt; ē cum humilitate. et tremore ad-
 uertendum q; p;ter sup;d;ictum orōinem
 respectiuz ē p;idand; i n̄ diuinis ali; orō-
 q;si absolut; q; nullā d;istinctōez ponit i d;eo
 .s; i n̄q;ntū d; a nullo d;epēdet causalit̄. s; est
 a se et i se. et p; se. ¶ Vnde d; sic ē eēalit̄
 a se ipso et i se ipso. Ita n̄ ē p; ali; bonum
 finalit̄; s; p; se ip; q; ē sūmū bonū: z p; p;ns
 finis vltimat;. Et sic d; ē a se et i se. et p; se.
 Et sic d; diligit se i se z p; se. Nam sic
 est i se et p; se: ita diligit se i se et p; se.
 Et iste orō q; vixit eēalit̄ absolut; n̄ tollit
 orōiez respectiuz: ymo ē siml̄ cū illo. Nam
 paf itelligēto se i vbo nō se itelligit i alio
 itelligibili sic i alio d;: s; i se ipso d;. et sil-
 cū filio diligit se i spū sc; q; ē n̄q; āboz
 nō se diligit i alio d;: n̄ i alio sūmo bono
 s; i se ipso d; z sūmo bono. Et sic p; orō
 essential̄ et cālis i d;epēdentia; sil cū sc;do
 orōine orōis z respectiuz p;onaz. Et ideo
 cū d; sit p;imū en; z p;ncipiū z cā oīuz d;oz
 entū p; sup;d;ictū orōiez. et sub t; orōie sc;e
 oīa d;ata et t;ez orōiez ip;lit i eis. vñ sic p;
 ab e;no p;ouē filiū. et sil cū filio p;ouēit sp;
 sc;. Ita ex t;pe p; per filiū q; ē verbū suuz
 dixit oīa. q;si dixit fiat lux z c;. Et siml̄ cum
 filio p; sp; sc; viuificauit. et mouit oīa ad
 suas opatōez: q; sp; d;ni ferebat sup aq;e
 Et sic orō eminatōis creataz sc;e orōiez
 diaz p;onaz. Et sic eūdē orōiez tāq; velti-
 glū trinitatis ip;lit i oīb; cāis. Itā sic p; est
 p;imū p;ncipiū q; dixit oīa. et fili; p; q; dixit
 oīa. et sp; sc; finis i q; oīa viuificauit ad
 suas opatōez. ita i oīb; creatis ip;lit hanc
 trinitatē d;ato eis s;az v;utē et opatōez. q;

q̄dē s̄ba siue for̄m̄ ē p̄ncipiū q̄d agit. ⁊ v̄t
 mediū p̄ q̄d agit. et opatō ē finis p̄p̄ quez
 data ē reb̄ illa v̄t. et sic i boīe p̄s̄dat tō
 s̄ba tāq̄ p̄ncipiū p̄ncipale. et p̄oe aīe tanq̄
 mediū. et p̄s̄dat opatō. s̄. sentire ⁊ itellige
 tāq̄ finis illaz poāz. Et sic p̄ istū ordiem
 apparz vestigiū trinitatis i oib̄ creatis. quē
 ordies nouerūt d̄s p̄bi i creatis. S̄z p̄igta/
 goras appellauit ip̄z ordies p̄ncipiū m̄diū et
 finē. p̄papetici aut̄ appellāt ip̄z. s̄. bas. v̄tutē
 et opatōez. Et tō qz pictagorici vidūt item
 ordies i creatis oib̄. Ince ē qz ex t̄i ordie
 arguebāt aquā trinitatē i deo q̄ ē cā oīuz. Et
 t̄do colēbāt deū ipl̄ci honore. s̄. hymno. a/
 coratōe. et oblatōe. ut i q̄ art. p̄. cell. S̄z eā
 rez trinitatē et vestigiūz trinitatis assignat sa/
 lomon i oib̄ creatis sapie. xj. cū ait om̄is
 v̄ne i mensa et m̄io et pondere disposuisti
 ista. n. trinitas tāq̄ vestigiū sup̄ne trinitatis
 repit̄ i oib̄ creatis. et hoc multipliciter.
 Primo qz oīa s̄ finita sub c̄to n̄io. et nō in/
 finita. Et oīa s̄ sub certo pondē i suo loco
 sc̄o suā ḡuitatē. aut leuitatē. aut dignitatē
 collocata. puta angli i sup̄mo loco. ⁊ corpa
 corruptibilia i infimo. et celli i m̄dio. Et oīa
 s̄ sub certa mensa ⁊ v̄tute i agēto. Itē oīa
 fec̄ d̄s sub n̄io. qz sp̄s s̄ sic n̄i. v̄i. met̄
 Nā sic oēs n̄i multiplicat̄ ab v̄nitate p̄ ad/
 v̄itōez aliaz v̄nitatū. Ita om̄s sp̄s multi/
 plicat̄ a p̄ma v̄nitate q̄ ē d̄s ad v̄tūto p̄fē/
 ctiones eāles. Et oīa disposuit d̄s sub c̄ta
 mensa q̄ ad p̄fectōes accidētales et v̄tutē
 i agēto. qz q̄ntū p̄fectōz est forma plures
 p̄fectōes accidētales includit et plura p̄
 sic aīa boīs respectu ale leonīs. Et oīa fecit
 d̄s sub certo pondē i q̄ detant̄. qz oīa ordi/
 nauit ad v̄ltimū finēz q̄ ē d̄s. et q̄ v̄lē auḡ
 libro p̄fē. Fecisti nos d̄ne ad te. ⁊ nūq̄ quis
 escet cor meū: conec d̄scat i te. Itēz amor
 meū pond̄ meū ⁊c. S̄z auḡ iam p̄fectiūs
 assignat istā trinitatē i oib̄ creatis i libro de
 natura boni et q̄rto sup̄ ḡn̄f. et. vj. de trinitate
 Vnde v̄lē qz sic d̄s i se ē sp̄s mov̄ et ordo.
 Ita oīa fecit sub sp̄e m̄ ⁊ ordie. Nam sicut

d̄s inq̄ntū ē ens p̄mū et act̄ pur̄ v̄lē sp̄ez
 et inq̄ntū ē i se et n̄ i d̄o v̄lē modū. et inq̄ntū
 est p̄p̄ se v̄lē ordie. et sic i d̄o ē sp̄es m̄o
 et ordo. Itē oīa creauit sub sp̄e m̄ ⁊ ordie
 qz oīa h̄nt sp̄ez a d̄o. qz i t̄m̄ h̄nt sp̄ez ⁊ for/
 maz ⁊ eāz inq̄ntū p̄mitat̄ illā formā ⁊ v̄tū
 i n̄io v̄bo. Et sic dep̄dēt a d̄o i ḡne cause
 formalis. et i n̄m̄ p̄suat̄ i eē v̄tali et actu
 ali inq̄ntū d̄s illuit eē existētie actual̄. Et sic
 dep̄dēt a d̄o i ḡne cāe efficiētis. ⁊ i t̄m̄ rez
 v̄z b̄oā inq̄ntū ordiat̄ i bonū finē q̄ ē d̄s p̄p̄
 quē facta s̄ oīa. Et sic oīa dep̄dēt a deo f̄z
 rotū suū eē. s̄. i ḡne cāe. effi. for. et fi. Et sic
 oīa s̄ facta a d̄o. et p̄ deū ⁊ p̄p̄ deū. ⁊ p̄ p̄n̄s
 i oib̄ repit̄ sp̄es mov̄ et ordo. qz sub tali
 rōe d̄s creauit oīa. s̄. sub se ⁊ i se. et p̄p̄ se
 Et hoc sc̄d̄z ordies sue trinitatis. Et t̄do t̄oā
 trinitas v̄v̄isse p̄curr̄it ad ordies creatōis
 Primo p̄z dixit p̄ v̄bū suū. Fiat lux. s̄. ange/
 lica n̄a. et sic facta ē lux. s̄. qz n̄ solū v̄dit
 reb̄ formā et eē specifificū. s̄. et eē actual̄
 existētie. Itē sedq̄ qz sp̄s d̄s ferebat̄ super
 aq̄s. s̄. sup̄ oīa creata v̄tū et aspiratō esse
 v̄talis existētie. Sed quia sicut deus om̄ia
 fecit a se et sub se. Ita fecit oīa p̄p̄ se q̄ est
 sūmū et v̄ltiatū bonū. Itē i creatōe rez
 v̄z. v̄tūto d̄s cūcta q̄ fecit et erāt valte b̄oā
 p̄ q̄d tenōf oīa facta p̄p̄ b̄oā finē et oīa h̄re
 itēz bonū f̄ez i solo d̄o qz ē v̄alē ⁊ sūe bon̄
 qz n̄lla res potest eē i se v̄alē bon̄. s̄. v̄lēt̄
 bona. sic est v̄lēt̄ ens i se. Et hoc itē d̄bat
 v̄lē jobes cū dixit. oīa p̄ ip̄z v̄bū facta s̄ et
 sine ip̄o fact̄z ē nihil. q̄d fact̄z ē i ip̄o v̄ita er̄t
 q̄si dicat f̄ auḡ et crisostomū qz p̄z p̄ v̄buz
 fec̄ oīa. ⁊ omne q̄d fact̄z ē p̄ ip̄m. sit nichil s̄
 ne ip̄o. et maxime dum v̄v̄iat et sepat̄ ab
 ip̄o p̄ p̄ct̄z. quia sic omne ens fact̄z est ab ip̄o
 Ita erat ⁊ est v̄ita i ip̄o. qz i n̄ ip̄o oīa v̄iūt
 et mouent̄. et sūt. p̄pter quem facta sunt
 oīa. Nam licet homo moriat̄ m̄to. t̄m̄a
 net et v̄iūt finalit̄ i d̄o i q̄ p̄stituit suū finēz
 Et sic p̄z q̄h̄ d̄s ē a se sup̄ oīa. et i se et p̄p̄
 se. et oīa alia sunt a deo. et p̄ p̄n̄s sub deo. et
 facta p̄ deū et p̄p̄ deū. Sed qz ordo coḡ
 nis d̄z sedq̄ m̄oāz eēnōi. qz sic res se h̄t ad eē

no qm̄ m̄do est
 sp̄es: n̄o d̄s: s̄ ordo/

Ita ad cognosci. ideo sic deus est pro se et in se et propter se. et omnia ab eo et pro eum et propter eum. Ita tenemur profiteri et credere deum esse eternum et pro se et in se et propter se. et omnia alia esse ab eo. et pro eum. et propter ipsa creatura. Sed quia sicut res se habet ad esse et cognosci. ita se habet ad diligere. ideo deus est super omnia et pro se et in se et propter se a nobis diligendus. Et sic dicit augustinus quod deus fecit homines. ut deum cognosceret. et cognoscendo amaret. et amando frueretur. Et sic etiam videtur quod deus servando debitum ordinem tenetur diligere se et proximum in deo. et propter deum. Et sic dicimus. quod sicut diligimus deum in se et propter se ita fruimur deo in se et propter se. Et etiam dicimus quod fruimur proximo in deo sic dicit apostolus ad philonem. profuar te in domino fratrem meum. Iste ergo videtur ordo caritatis in via. Et etiam in patria. scilicet quod diligamus deum in se super omnia et pro se et propter se. Et proximum in deo. et propter deum. Et in hoc suam speciem modum et ordinem. Et in tali ordine dilectionis consistit tota iustitia hominis. non solum in via. sed etiam in patria. Et ideo dicit ibidem augustinus quod peccatum nichil aliud est. nisi deviare aspectum aut motum aut ab ordine. in ordine dilectionis et late. Unde gentiles adorando ydola errabant in specie et in motu et in ordine. quia illa ydola non erant a se. ymo facta manu hominum. nec erant pro se nec propter se. Et ideo non erant adoranda. Item avarus errat in specie et motu et ordine diligendo pecuniam pro se et propter se. Item superbus errat in specie et motu et ordine. quia diligit se in se et propter se. et non in deo nec propter deum. Et in hoc peccavit diabolus in principio in ordine dilectionis. Nam ipse bene cognovit se esse a deo creatum. et deum esse super omnia. sed non dilexit se in deo. nec propter deum. sed dilexit se in se et propter se. et per hoc non dilexit deum super omnia nec propter se. Et sic pervertit ordinem dilectionis. quia in cepit ab amore sui usque ad contemptum dei. Nam si in cepisset ab amore dei diligendo deum super omnia et pro se et propter se. Tunc ex consequenti dilexisset se et omnes alios in deo et propter deum. et sic magis dilexisset deum quam se ipsum. Et per

consequens servasset preceptum dei conformando se divine voluntati. Sed quia non dilexit se in deo. sed in ipso et propter se ipsum. Ideo appetiit imperium totius universi contra voluntatem dei. et sic voluit et presumpsit et tentavit temere usurpare sedem et solium imperiale. quod deus preparaverat pro christo homine. qui erat deificandus. et personaliter per verbum assumendus. prout dictum fuit per LXXXI. Et sic patet qualiter devotus erravit in ordine dilectionis diligendo se in se et propter se. Et non in deo et propter deum. et sic oberravit et devitavit aspectum et motum et ordinem. Angeli autem boni. quia servarunt ordinem dilectionis rectum et debitum. quia sicut cognoverunt deum esse super omnia et pro se et propter se. Ita primo in cepunt ordinem dilectionis secundum ordinem cognitionis. quia dilexerunt deum super omnia et pro se et propter se. Et ex profecto dilexerunt se in deo et propter deum. et sic in cepunt ab amore dei usque ad preceptum eorum per humilitatem. Et sic obedierunt deo conformando se divine voluntati. deliberando obedire christo futuro deo et homini ratione domino. et deo et filio patri. Et sic isti manserunt in illa gratia confirmati. Et facti sunt beati. Et sic per quod videtur angelus fuerunt viatores per totam illam morulam temporis. In qua secundum ordinem cognoverunt deum. scilicet qualiter deus erat eternus et a se. et pro se et propter se. Et quanto ex tempore creavit omnia sub se et pro se et propter se. Sed quando incepit elicere actum voluntatis. tunc illi mali per usum diligendo se in se et propter se. devitavit ad via voluntate. ex viatoribus facti sunt obstinati et miseri et excelsi expulsi. Ipsi vero elicendo actum ordinate dilectionis diligendo deum super omnia et in se et propter se. Et diligendo se ipsos in deo et propter deum. et conformando se divine voluntati. ex viatoribus facti sunt prophetes et beati. Et in tali beatitudine et felicitate permanserunt. Et per hoc in cepunt frui. Et ex tanta gloria et leticia agentibus gratias prupunt in laudes dei dicentes. Deus sanctus sanctus. qui dicit sanctus. deus a se et pro se et eternus. et sanctus in se. et sanctus deus propter se. Et sanctus pater a quo omnia.

† sit petru

Et sc̄s filii p̄ quē oīa. et sc̄s sp̄s p̄pter quē
oīa creata s̄t. Et angeli siml̄ p̄fitent̄ deus
esse eternum a se. et p̄ se. et p̄pter se. et esse
sup̄ oīa. Et oīa esse p̄ eū et p̄pter eū. Et siml̄
confitent̄ misteriuꝝ trinitatis. et siml̄ agunt
gr̄as p̄ beneficio creatōis. et p̄suatōis et
gubnatōis. et gl̄ificatōis. inq̄ntū a deo s̄t
creati. et ī ip̄o viuūt oīa et p̄pter ip̄m. et ab
ip̄m tendūt oīa tanq̄ ī finē. Et ī ip̄o glori
ficant̄. et felicitātuz. Et sic āgeli explicāto
misteriuꝝ trinitatis dīaz. p̄sonaz. laudāt deus
Et q̄ oēs tres p̄son̄ s̄t tū vn̄ deus et n̄ pl̄res
Iō subdūt d̄s sabaoth. q̄si dicāt vn̄ deus
et vn̄s sabaoth. .i. vn̄ deus et vn̄s exercituz
angloꝝ et hoīuz ē sc̄s ī p̄re. et sc̄s ī filio et
sc̄s ī sp̄u. Et sic p̄fitetur vnū solū deū ī trini
tate. ¶ Sed q̄ talē gl̄iaz dāt deo. n̄ solum
p̄pter se. s̄ et p̄ b̄nificio creatōis et recrea
tionis et gl̄ificatōis. Iō subdūt. Pleni
s̄t celi et t̄ra gl̄ia. siue maiestatis gl̄orie tue
¶ Ad cui⁹ intellectū ē notādiū. q̄ duplici
celi et t̄ra s̄t pleni gl̄ia d̄. Primo inq̄ntū in
oīib⁹ creatis lucent̄ dīe p̄fectōes. et ē im
pressam vestigiū trinitatis. .i. p̄ncipiū mediū
et finis. et s̄ba v̄t⁹ et opatio. aut numerus
pond⁹ et mensa. aut sp̄s mot⁹ et ordo. put
dictū ē: p̄p̄ q̄s p̄fectōes receptas ī creaturis
monemur ad laudādiū et gl̄ificandū deum
put dictū ē ī cārico tuz puoz. et p̄. cxliij.
Secdo aut p̄ lī celi intelligūt̄ angelis: et p̄ t̄ras
intelligūt̄ hoīes. In q̄b⁹ anglis et hoīib⁹
est impressa nō solū s̄litudo et vestigiū s̄ et
ymago dei sup̄ alias creatas p̄ intellectum
memoriz et volūtātē. Iō s̄ capaces beati
tudinis et gl̄e. Iō dicūt angeli laudāto
deū. q̄ pleni s̄t celi cū oīib⁹ āgelis et astris
et plena ē t̄ra cū oīib⁹ ī ca p̄tētis. mage
state gl̄e d̄. q̄ ī oīb⁹ lucēt̄ dīe p̄fectiones
In q̄b⁹ d̄s ē laudāto et gl̄ificāto: s̄ sp̄alē
angeli et hoīes s̄t pleni gl̄ia d̄. inq̄ntū s̄t
capaces gl̄e et b̄nitudis. Et hāc gl̄iam dant
oēs āgeli boni et hoīes iusti. Et ab h̄modi
laudib⁹ et p̄cētū nunq̄ cessant angeli boni
postq̄ fuerūt ī gr̄a p̄firmiti. Et hoc misteriuꝝ
vidit ysayas. q̄no vidit d̄m sedētes sup̄ so

liuz excelsuz et eleuatū. et plena erat com
magestate ei⁹. Et duo seraphin clamabant
alter ad alterū. sc̄s. sc̄s. sc̄s. d̄s d̄s exer
cituū. plena est oīis terra gl̄oria ei⁹ et c̄.
ysay. vi. Item hoc idē misteriuꝝ vidit iob
Apo. 4. ubi dicit se vidisse ī sp̄u illa q̄tuor
aīalia plena oculis. et xxliij. seniores. q̄ nō
habebāt redēz dīe ac nocte: s̄ p̄tinue clam
bant. sc̄s. sc̄s. sc̄s. d̄s d̄s oīis sp̄s. q̄ ē et q̄
erat et q̄ ventur⁹ est. Sed q̄ talē laudē da
bant d̄o p̄ b̄nificio creatōis. Iō subdūt
Dign⁹ es d̄ne d̄s n̄ accipe gl̄iaz et honorē
et virtutē. q̄ tu creasti oīa. et p̄p̄ volūtātē
tuaz erāt. et creata s̄t. In q̄b⁹ verbis oīdīf
q̄ oīa s̄t creata a d̄o. nō ex necessitate: sed
ex sua volūtate. et p̄p̄ eum creata s̄t oīa
Et sic angeli fuāt sp̄em et modū et ordinē
in laudāto et diligēto deus. Et explicāt mi
steriuꝝ trinitatis cū vnitate dīe essentie et s̄be
Et ī tali laudāto p̄sistit tota iusticia et felicitas
beatoꝝ. Et sic dicit d̄o p̄. Lxxxij. Beati
qui h̄rant in domo tua d̄ne: ī sc̄la seculoz
laudabūt te et c̄. Et hoc est q̄d intēdit dīce
augusti⁹ ī hac particula hui⁹ cārici. cū dīc̄
Tibi oēs āgeli. et celi vnūsc̄ potestates et c̄.
¶ Sed ne aliqd̄ foras putaret q̄ solī an
geli dāt hui⁹ gl̄iaz deo ī celo. et b̄nifi
cantur ī talib⁹ laudib⁹. Iō b̄s ambrosi⁹
dicit et subdit. q̄ nō solū angli. s̄ et iā apli et
p̄p̄be et m̄fes dāt h̄modi gl̄iam et laudē
deo ī celesti patria. q̄ laudāto d̄m trīnuꝝ et
vnum beatificant̄ ī visione et fructōe diuī
narum personarum ī vnitate substance.
¶ Ad c̄ intll̄ ē nōndū q̄ angli solī dabāt
hui⁹ laudes d̄o. et b̄nificabāt ī hui⁹ laudib⁹
ap̄ncipio sue p̄uōis. usq̄ ad ascensioꝝ xp̄i.
q̄ oēs p̄res ve te. erāt ī libo xp̄s expectātes
S̄ p̄ q̄ xp̄ ī sua refrectōe eduxit eos d̄ libo
et ī dīe ascensiois introduxit eos ī patriam
tunc siml̄ cum angelis inceperūt cātare sc̄s
sc̄s. sc̄s. et c̄. eo q̄ tūc vidēt̄ misteriuꝝ tri
ninitatis. et incepunt frui p̄fecte. Et sic post
ascensioez. Apostoli et martyres euolātes
ī celū s̄t cū āglis et p̄p̄b̄ cātāt. et cātāt
idē cāricū cū oīb⁹ sc̄is et iustis noui testā.

Et hoc dicit tobias se vidisse apo. viij. cum dicit
 qd ex omni tribu filiorum israel. vidit autem thronum
 dei xij milia signatorum. Et post hec vidit tur-
 bas magnas quomodo dinumerare non poterat ex om-
 nibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes
 aut thronum in conspectu agni. Et clamabant vo-
 ce magna dicentes salve deo nostro etc. Et omnes
 angeli stabant in circuitu throni et sententiarum. Et a-
 corantur domini dicentes amen. benedictio et cla-
 ritas etc. Ex quo sequitur qd post passionem agni omnes
 presbiteri et fideles unusquisque te. simul cum angelis cantando
 canticum super dictum laudant dominum et benedificant. Et
 hoc est quod in te dicitur dicitur abbas in hac particula cum
 dicit. Te gloriosus aploz chor. Quali dicit.
 o domine non solum angelis. sed etiam gloriosus chor ap-
 loz. laudat te cum super dicto canticum. Et laudabi-
 lis numerus prophetarum laudat te. Et exercitus
 cadit in manibus eorum in signum puritatis et victorie
 laudat te cantando super dictum canticum. Et proponit
 eorum aploz cetui prophetarum. quod si processerit in
 ipse. tunc isti procedunt in dignitate et gradibus et ma-
 gistratibus glorie. Item per exercitum cadit in manibus
 claudit omnes iustos xane religionis et sanctos et
 sanctas. quod vita xani. Et si euangelium vinas. mar-
 tiz. e. f. aug. super tobias. ¶ Sed quod dixit am-
 brosius. quod omnes apostoli et prophete et omnes exercit-
 m in et sanctorum novi te. quod ita sunt prophetes in
 parte simul cum angelis cantant super dictum canticum in gloria
 et ecclesia triumphat. Item dicitur aug. quod non
 solum sancti novi ac ve te. cantant super dictum canticum
 confiteo misterium trinitatis in ecclesia triumphat. sed
 etiam ista ecclesia per totum orbem terrarum diffusa cantat
 istud canticum et confitetur misterium trinitatis. quod tota
 ecclesia credit et confitetur et predicat unum deum in unum
 in personis et unum in substantia. Et laudat dominum patrem et
 filium cum sancto spiritu. Et hoc non solum confitetur
 ecclesia in privato sed in publico predicat. Et cantat in
 symbolo. Hoc idem cantat in prefatione missae an-
 canone dicitur. sanctus sanctus sanctus. dominus deus sabao etc.
 Ex quo volunt dicitur quod tunc abbas in ecclesia non
 violenter ordinant prefationes. Et aug. in ecclesia
 proponit. in quo dicitur prefatione cantat. sanctus sanctus
 sanctus ad expressio misterium trinitatis. que dicitur ritum

amplexa est tota ecclesia. Et hoc est quod in te dicitur di-
 cere aug. cum subdit. te per orbem terrarum sancta confi-
 tetur ecclesia patrem in mese maiestatis. Quali
 dicit non solum ecclesia prophetarum. Sed etiam sancta ec-
 clesia viatorum per orbem terrarum diffusa. confitetur. te
 patrem in mese maiestatis. Et confitetur tunc etiam
 et unicum filium. et confitetur quod sanctus pater cum spiritu
 sancto. Et sic ista ecclesia confitetur patrem et filium et spiritum sanctum
 esse unum deum. sic confitetur ecclesia beatorum. Et hoc
 confitetur et cantat publice in symbolo et in prefat-
 tione missae. cum eodem cantico dicitur sanctus sanctus
 sanctus etc. Et non quod beatus aug. explicat hic. missi-
 um personarum cum suis proprietatibus per arrianos
 et alios hereticos. unde vocat fas personarum ve-
 rum et unicum filium per arrianos. quod dicebant filium
 non esse de substantia patris et per patrem non esse verum filium.
 nisi per creationem. Et sic omnes angeli etiam
 etiam filii dei. Et ideo dicit aug. quod tota ecclesia
 confitetur verbum ab eterno esse verum et unicum
 filium dei. et per patrem venandum et adorandum
 simul cum patre et spiritu sancto. Et sic confitetur etiam
 esse venandum: et adorandum simul pater cum
 spiritu sancto cum patre et filio tanquam unum
 et substantia. Et sic confitetur etiam ecclesia in symbolo. quod spiritus
 sanctus cum patre et filio simul adoratur.
 ¶ Ad maiorem evidentiam eorum quod dicta sunt
 est adiutendum. put dictum fuit in expositione
 per. c. q. cum deus sit in se et unum non solum impre-
 ssit vestigium trinitatis singulariter in una quodque crea-
 tura in quantum omnia fecit sub nullo pondere et mensura
 et sub specie. et in. et ordine. put dicit aug. Et
 sub principio medio et fine. aut sub substantia et
 et virtute et operatione. put dicebant philosophi. et put
 dictum est super. Sed adhuc totum istud mundum fecit
 trinum et unum quantum ad naturas et substantias. Nam
 licet iste mundus creatus sit trinus unum in nullo per
 gregationem. tamen est trinus in natura et gradu et ma-
 china secundum quod deus trinum machinam creavit
 in eo. Primo in gradu creavit naturas angelicas
 totam spirituales et incorporeas et incorruptibiles
 In secundo gradu creavit naturam celestem
 corpoream sed incorruptibilem. In tercio
 tandem gradu creavit naturas elementales
 corporeas et corruptibiles.

Et sic mundus huius sit tunc unum. tunc consistat ex simpliciter et in natura. scilicet spirituali angelica. et celesti in corruptibili. Et elementaliter corruptibili. ut probatur per philosophum in libris de celo et mundo. Et sic mundus est trinitas et unitas ad instar sui creatoris. Item quilibet istarum trium naturarum est et in natura et una. Nam tota natura angelica spiritualis distinguitur per tres gradus archias. scilicet sacros principatus per Dionysium. Quarum prima dicitur super celestis. Secunda celestis. Tercia sub celestis. Et quilibet gradus archie partietur tres ordines sicut spiritualium. Unde prima ordo prime archie dicitur seraphin. scilicet caritate seruantes. Secundo ordo dicitur cherubin. scilicet scientia et sapientia splendentes. Tertio ordo dicitur throni. scilicet sedes dei in quibus deus refidet et descat. Et sic tota quod sit ista prima archia spiritualis occupatur circa duas contemplationes. Prima autem ordo scilicet archie dicitur dicitur nationes. Secundo principatus. Tertio prelates. Et sic tota ista secunda archia occupatur circa dispositiones et regimen totius universi in communi. Prima autem ordo scientie archie dicitur virtutes. eo quod mouent celos propter deum amatum et desideratum ad perfectionem gradum gradum et corruptibilem. Et resistunt demonibus volentibus et conantibus destruire istam machinam in ferioze in ducendo tempestates etc. Secundus ordo dicitur archangelus. eo quod mittunt ad custodiam regnorum et ciuitatum. Tertio ordo dicitur angeli. eo quod mittunt ad custodiam particularium hominum. et ad reuelandum vicia secreta. Et sic ista tertia archia occupatur circa executiones ordinatoris et dispositio scilicet archie. Est autem ad uertendum. quod huiusmodi tota secunda archia sit occupata et deputata circa dispositiones et regimen totius universi. Et scientia archie circa executiones huiusmodi regis. tunc non secludunt. nec in peccatis adia contemplatione et fruitione et laude dei simul cum per gradus archie cantando sancto sancto sancto etc. Item sic natura spiritualis angelica distinguitur per tres gradus archias. Ita pariter natura celestis in corruptibilis distinguitur per tres ordines et gradus celorum. Nam primus celus dicitur empireum. eo quod est totum luminosus et est immobile propter deum scientiarum. quod est locus beatorum. Secundum celum dicitur aquas siue cristallinum non a friguitate. sed a transparentia et velocitate. eo quod in christum. horis mouetur ab oriente in occidente et

reuertere ab eundem punctum. Tercia autem dispositio est celus astroz et planetarum. eo quod mouetur super polos zodiaci circulo obliquo. Et sic patet ista machina celorum. Item ista machina in ferioze gradabili et corruptibili sicut distinguitur in tres partes. scilicet in elementa et elementata mixta. Et in metheorica. que hinc sunt elementa pura hinc mixta perfecta. sicut sunt comete. et fulgia et coruscationes et asper et anazeli etc. transparentia que apparent in aere. que tenent medium inter elementa et mixta perfecta. Et sic cito dissoluitur. Item ista ecclesia habet et tres gradus archias. scilicet sacerdotum et contemplatiuorum et coniugatorum. Et sic patet qualiter. De totum mundum. et quilibet eius partes creauit in trinitate et unitate ad instar sui. Et sic angelica natura creata in ista archia que non solum est facta ad similitudinem. Sed etiam ad ymaginem dei per istas memoriam et voluntatem. inchoat quod volens et cupiens agere gratias pro tanto beneficio recepto et omnes iste tres gradus archie. scilicet cherubin et seraphin et throni. et dicitur etc. Principio sue passionis nunquam cessant clamare. sancto sancto sancto. deus deus sabahot. Quasi dicant sancto deus deus in unitate et unitate. et nos creasti sub simpliciter gradus archie ad ymaginem et similitudinem tuam. Sed quod angelica natura non solum laudat deum et agit gratias in persona sui. sed etiam in persona celestis et elementaliter hinc que caret in intellectu et ratione. Item subdit. pleni sunt celli et firmamenta tua. quasi dicant angelus. sancto sancto sancto. Dominus deus. quod non solum nos creasti in trinitate et unitate. Sed etiam celi et terra sunt pleni gloria tua. quod ad huc naturas celestis et terrestres. scilicet elementales creasti in trinitate et unitate ad istam et similitudinem tuam. Et ideo non solum nos creaste in intellectualibus te laudamus trinitatem et unitatem et in trinitate et unitate. Sed etiam a celestibus et terrestribus creatis irrationabilibus es laudandus et magnificandus in trinitate et unitate. eo quod omnes eas creasti in trinitate et unitate. Item autem est adiutendum. quod sic deus distinguit in principio. tripliciter siue trinitatem naturas creatarum ad instar sue trinitatis. prout dicitur etc. Ita pariter per successiones temporis distinguit istas ecclesias ad colendum. et laudandum deum. et ad cantandum canticum supradictum. scilicet sanctus sanctus sanctus et c.

¶ Sed qz huc usqz nulla facta fuerat exp/ssa mentio de uo icarnato: nec de misterio nostre redēptōis. Jdo in hac scda p̄tula p̄me partis p̄ncipalis que incipit. Tu Rex glorie xp̄e. Ambrosi⁹ et augustin⁹ agēto ḡras p̄stent. x. uitates catholicas de uo icarnato q̄ ē xp̄s. et de misterio n̄re redēptōis. Quaz p̄ma ē qz xp̄s ē Rex glorie celestis. Scda qz xp̄s ē fili⁹ n̄s alis dī pat̄s. Tercia qz xp̄s ē fili⁹ et̄n⁹ p̄t̄s. p̄ qd̄ t̄no/ratur qz ē d̄s. Quarta qz xp̄s v̄bn̄s ad libe randū hoīez fact⁹ ē hō ex t̄p̄e. Quinta qz xp̄s nō exoruit vterū v̄ginis carnē ifirmā in et̄ v̄fo assumēto. Sexta qz xp̄s n̄oruit vterū v̄ginis nec fedauit. qz nō p̄ p̄cubitū fev̄s sic ex ope adā: s̄ ope sp̄s sc̄i p̄cept⁹ est. Jdo mat̄ez mūdā et v̄ginem reliq̄. Septima qz x⁹ t̄uicit aculez mortis vtr̄ us p̄ suā passiōz et refrectōz. qz mortē n̄az mortēo destruxit. et vitā ref̄gēto repauit. Et sic etiā expoltauit infernum. Octaua qz xp̄s i sua ascēsiōe apuit credentib⁹ regna celoꝝ p̄sentib⁹ et fut̄is. qz cū eo i regnum celoꝝ. qd̄ āte erat n̄s claus⁹. nos it̄rouxit. Nonā qz x⁹ fecit i pot̄oib⁹ boīs gl̄ie p̄t̄s. Decima qz x⁹ accepit ibi imp̄iuz totū mū/di et iudiciariā pot̄statē p̄ quā ē nūc ocul t̄is v̄l̄s iudex i celo: et ē ventur⁹ manife/ stus iudex i nouissimo die ad iudicandum bonos et m̄los. Jstas ḡ. x. veritates catho/ licas explicāt. et agēto ḡras p̄stent ambro/ sius et augustin⁹ in hac ij̄ particla p̄me par/ tis p̄ncipal. Jdo ē valde adūteuuz p̄ singla.

¶ Ad cui⁹ intellectū ē notandū p̄ prima veritate. qz dictū est sup̄ qz vtraqz ecclesia acoꝝat et colit deum in vnitate et trinitate p̄fecta. dicēto. sanct⁹. sc̄i⁹. sc̄i⁹. in q̄ d̄dem laia p̄phensores beatificānt. et viatores iu/ stificānt et merent. qz sicut tota et sola tri/ nitas est obiectum laie. ita sola trinitas cum vnitate substātie est obiectū fructōis. qz sic sola ē acoꝝanda. ita sola ē fruēda. vt inquit augustin⁹ p̄ de cocina x̄. Jdo dubitaret d̄s sicut dubitauit vna pars euticiāna. an xp̄s

deus factus homo sit acoꝝand⁹ i trinitate simul cū patre et sp̄u sc̄o. eo qz vocabatur eis d̄minut⁹ i dignitate. eo qz ex deo et̄no fact⁹ erat hō t̄p̄zalis. eo qz dicit apostolus qz se ip̄s exinanit formā serui accipiēs et c̄. Dunc autē erroꝝē remouet beat⁹ ambrosi⁹ hic dicēs. qz i3 verbū eternū dei fili⁹ fuerit fact⁹ hō carnē assumēto. Tamē nō desinit esse d̄s p̄fect⁹ et. nec esse fili⁹ p̄substātiale patri. nec p̄ p̄ns minuit suam dignitatem. nec p̄ p̄ns amisit suū honorē et d̄bitū late qz ip̄s est Rex glorie cū patre et sp̄u sc̄o coeql̄is et p̄balis. Et t̄do sic incarnat⁹ fil̄ cum p̄te et sp̄u sc̄o acoꝝat et p̄glorificatur. Et sic hūanitas x̄ fil̄ cū uo v̄ta acoꝝatiōe acoꝝat. p̄ analogiā t̄n ad uo v̄ta. i q̄ntū in uitate nō hō seozsum: s̄ d̄s incarnat⁹ et humanat⁹ ē illd̄ qd̄ acoꝝat. vt inq̄ byerō in f̄mone de assūptōe v̄ginis marie. vt plu/ ries dictū ē i expositōe psalmoz. et in tra/ ctatu p̄tra iudos. q. v. Et sic xp̄s d̄s homo simul cum patre et sp̄itu sancto in trini/ tate et vnitate acoꝝatur et glorificat⁹ a com/ prehensozib⁹ et viatozib⁹. cū dicit. sanctus sanct⁹. sanct⁹. i. sc̄s pat̄ a q̄ oia s̄t̄ creata. et sc̄s fili⁹ x̄ icarnat⁹ d̄s et hō p̄ quē oia s̄t̄ creata et recreata. i. p̄ quē nos sum⁹ redēmi/ pt̄i et glorificat̄i. Et sc̄s sp̄s p̄ quē sum⁹ il/ lustrati et sc̄ificat̄i a p̄te et filio et c̄. Et hoc intēdit d̄ce hic beat⁹ ambrosi⁹. cū ait. Tu Rex gl̄ie xp̄e. q̄si dicat. o xp̄e i3 tu d̄s fact⁹ fueris hō ex t̄p̄e. et i tr̄is apparueris p̄uer/ sat⁹ vt hō. t̄n semp̄ māst̄i p̄fect⁹ d̄s. Et iō tu es Rex gl̄ie. i. gl̄ificand⁹ i celo fil̄ cū p̄te et sp̄u sc̄o. Et sic ē d̄bet la⁹ et gl̄ia. et vna simul coacoꝝatio et p̄glificatio cū p̄te et sp̄u sc̄o. Et tua hūanitas fil̄ cū uo acoꝝat. q̄a fuit istrumētū n̄re redēptōis. et t̄ ē p̄sonl̄ vnita. qz illa hūanitate iouit⁹ t̄nfasti d̄ diab̄o. Et iō vt sic d̄ct̄is rex gl̄ie. i. rex victozie. et t̄up̄bi et trofei. Jō t̄āq̄ rex gl̄ie tribūfator p̄fregisti vectes ferreos et portas iferni. et expollasti l̄mbū et purgatorū. et recupast̄i p̄roā antiq̄m. et de inferno eam liberast̄i:

Et id quod descendisti ad inferos dixerunt angeli ministri tui. o principe inferni attolite portas vestras. et introibit rex glie et victorie. Quibus responderunt dyaboli. quod est iste rex glie. quod cum tanta audacia ad nostra regna descendere ausus est. Quibus responderunt angeli. ipse christus est dominus et rex potens in plio et campo crucis. ubi de ubi triumphavit. Et per viam iustorum. de se. quam diu tyrannice in hac carne de tenuistis intravit recuperare. et totum genus humanum de vestra potestate liberare. putat deo probavit per christum. Et sic patet quod est rex glie. non solum in quantum est secunda persona in trinitate. Sed et in quantum est in carne et receptor et victor et triumphator de mundo et diabolo et inferno. quod mortem nostram moriendo vicit et vitam regendo reparavit. et de inferno triumphavit ipsum expoliato. et de mundo. dyabolum principem eius foras eiecit. Et hoc intendit dicit ambrosius cum ait tu rex glie christe. Sed quod scribe et pharisaei obstinati dicebant christum esse filium ioseph carnalem. eo quod dicebant ipsum verum hominem et mortalem. Ideo beatus ambrosius volens excludere eorum errorem subdit. tu christe dei patris es filius naturalis super. Sed quod cherintus et ebyon dicebant christum totaliter in seipso esse in utero virginis Marie et per patrem non esse deum. Ideo ambrosius remouens hunc errorem profitetur christum non solum esse filium dei. Sed etiam esse eternum filium dei. et coeternum patri ante in carnationem. et ante mundi constitutionem quod ad certitatem. et per patrem profitetur christum esse deum. quod nil est eternum nisi deus. Et id subdit. tu patris seipsum es filius. id est non solum temporalis in quantum homo. sed seipsum in quantum deus. tres ergo unitate personae de christo. hic beatus ambrosius. prima est. quod christus est rex glie. et per patrem aeternum. Secunda quod est filius dei. Tercia quod est filius eius eternus. Et per consequens verus deus.

¶ Sed quod beatus ambrosius professus est christum esse regem glie et eternum filium patris. et per patrem deum et substantialem ratione diuinitatis. Et etiam amorem patris. Ideo augustinus per septem veritates explicat et profitetur modum incarnationis christi. et nostre redemptionis et glorificationis. cuius subdit. Tu ad liberandum susceptus hominem. non orasti virginis uterum. Tu delecto mortis a-

culco apuisti credentibus regna celorum. In quibus duobus versiculis explicat quatuor catholicas veritates. quarum prima est. quod verbum eternum. id est dei filius suscepit hominem. ut hominem liberaret. Secunda quod in susceptione hominem non orasti uterum virginis. Tercia quod delecto aculeum mortis. Quarto quod aperuit credentibus regna celorum.

¶ Quarto ad declarandum patet est primo non duos Augustinum. xi. de trinitate. c. xii. quod deus aliter potest liberare genus humanum. quam per in carnationem et mortem. Sed iste modus fuit magis congruus et iustus. quod dyabolus non erat superius potentia sed iusticia. Et ideo voluit assumere hominem passibilem. ut in illo peccatum aeternum et omnium delicta puniret. Et voluit illum hominem assumere liberum sine peccato. ut per ipsum peccatorum liberaret. Sed voluit ipsum sumere. cum penalitatem peccati. ut essent ille penales ista instrumentum ad merendum et ad sananda nostra vulnera peccatorum. Et hec est causa quare suscepit hominem. id est ut hominem liberaret. Sed est iterum aduertendum. quod filius dei eternus non assumpsit humanitatem naturam. quod non potuisset in ea pati. nec assumpsit personam et suppositum humanum. quod tunc fuisset vere persone in christo. Et sic illa persona passa. id est habuit facultatem patiendo. tamen non redimendi totum genus humanum a seruitute peccati. nec iustitiam omnibus hominibus nec profectum eius glie sempiternam. Et sic deus non dicitur passus. nec redemptor. Et ideo filius dei voluit illam humanitatem assumere in atomum. sic ait damascenus. id est. accepit eam cum corpore organiato. cum positionibus in libris et in diuinitatibus. ut in ea possit pati et actus humanos exercere. Et assumpsit eam sub suo esse personali et suppositali. quod verbum eternum per suum esse personale et suppositale suppositauit et personauit eam. Et ideo quod augustinus dicit. quod filius dei suscepit hominem. non intelligat quod suscepit hominem personatum et suppositatum. sed solum in diuinitatum et positionatum. Et ideo sunt valde attendenda verba augustini. quod non dicit. quod suscepit humanitatem. ne intelligat humanitatem nudam fuisse aucto susceptam. nec dixit. quod uniuersis sibi hominibus in societate. nec in gressu est

In hoc. Sicut dicit nestorius. sed dicit. qd
 suscepit hoc. qz suscipe dicit. qndaz suste-
 ratōz et psonatōz. Et tō nō dicit. qd hoc ho-
 mo suscepit deum. Et deus hoies p hie er-
 go tenotaf qd fili⁹ dei suscepit hoies in diu-
 nuatu; et pōstionatū. ipm supositāco et plo-
 nanco. ut in ipō posset pati. Et dicit deus et
 homo genis hūai saluator redēptor et liba-
 tor. Secdo est notādu; ppter illud qd dī-
 cit. qz filius dī in suscipiēco hoies nō orzuit
 vrginis vtez. qd aliq res duplici p dicit o-
 randa. Vno modo qz ē in mūda et feba sine
 corrupta. alio modo qz ē allafa colozem et
 morte; . Prmo in fili⁹ dei nō orzuit vrginis
 vtez. nec hūit rōz orrendi. nec pēpnendi
 ipm. qz nulla fuit in eo macia. nē fevita; nē
 in mūdia spūalis nē carnalis. nec spūalis i
 anima. Quia ap in stanti sui esse fuit simul
 cum corpore scificata. Et etiā i gza cōfuzi-
 ta et bitaculuz sps scī facta. nec in illo vfo
 fuit fevitas carnalis. qz nō ex opere adā nē
 cum coitu et libidine. Sed ex ope sps scī cō-
 cepit filiū dei. nē fuit aliq carnalis corrupō.
 qz sicut vgo concepit. Ita vgo peperit et v-
 go in violata p mansit. Et sic filius dei nō
 orzuit vrginis vtez. ymo hūit cāz habitādī
 in eo p nouem mēses. et asumēdi carnē ex-
 eo qz nulla fevitas. aut corrupō spūal. aut
 corporalis fuit i eo. qz ipemet fabzicauit et
 formauit matrē suam mūdā sine aliq cor-
 ruptela. ut digne ex ea passet carne; assum-
 re. ut inq; aug⁹ de fide ad petrū et contra q
 nq; hereses. et in fmoie de ei⁹ natiuitate .
 Secdo xps nō orzuit vrginis vtez. rōe cor-
 poris mortalis et passibilis. qd ex ei⁹ vtero
 assumpsit. qz lz assūpsit illd corp⁹ i firmū
 et passibile. ut esset aptuz ad patiēdum pro
 peccato. Tamē nō assūpsit ipm cum culpa
 pctī. ymo sumpsit illum hoiem omni vir-
 tute et perfectōe et scītate pōitum et mun-
 tum et oleo leticie sps scī pze pfortib⁹ suis
 per vntū. ut esset fons et pncipiuz et me-
 trum et mēfera omīs gze et scītatis et p fe-
 ctiois et iusticie. Et sic nō orzuit vrginis vt
 erum ratione hois ex vtero eius assumpti

nec orzuit vrginis vterū. in qntū ille homo
 quē ex ei⁹ vtero assumpsit erat mortalis et
 passibilis. qz lz passio et mors sit omib⁹ ho-
 bus trepidāda et orzēda et fugiēda. tñ fili-
 us dī nō orzuit tale corpus assumere ppter
 vtilitate; totū gnis humani. Et sic caritas
 coegit eum. ymo roborauit et mouit eū. ne
 tñ corp⁹ passibile ab orzere; . ymo pccitauit
 eum. ut tale corp⁹ eliget. Et sic caritas sup-
 auit et vicit omies orzore;. Et tōo dicit. apl-
 us ad ro. viij. qd ppter nimia caritate q dī-
 lexit nos de⁹ misit filiū suum i similitudie;
 carnis pctī. et de pctō dānauit pctm i carne
 Et sic fili⁹ dei nō assūpsit pctz i illa carne. lz
 similitudie; pctī. i. passibilitate et mortali-
 tem et cetas penalitates pctī pmo; parētū
 Et hoc fecit ut dānaret et puniret pctz nōz
 in sua carne. Et sic patet qliter trib⁹ mod⁹
 filius dei nō orzuit vrginis vtez. Prmo qz
 nō reperit aliq orzore; fevitas spūalis
 nec carnalis corruptōis i ea. et hoc nec i vi-
 uenco. nē in cōcipiēco. nē in parientco. Se-
 cundo nō orzuit vrginis vtez ex ea corpus
 aiatum assumēco. qz ille homo fuit int oēs
 hoies libez et i munis ab oī pctō et fuit omi
 scītate preoit⁹ et plen⁹ gze et veritatis. Itē
 tercio nō orzuit vrginis vtez. corp⁹ passibi-
 le et mortale assumēco. qz caritas ei⁹ et cess-
 certum nē redēptōis et cois vtilitas vicit
 et supauit orzorem mortis et. Item et nō
 orzuit vrginis vtez. qz quē celi cape nō po-
 terant et q pugillo ptinet mūdum vrginis
 aluo clausu⁹ ē. Et ille q erat deus omia pti-
 nes nō orzuit claudi sub vrginis vtero.

Uterum autē ē notādu; f augustinū i
 fmoie de martirib⁹ ppter illd qd sed-
 tur. i. tu cuncto mortis aculeo et. qd dei fil-
 ius. ut vincet et superet mortē. vestit⁹ ē
 morte. et assūpsit tale corp⁹ mortale et passi-
 bile. Vnde duplici; xps vicit mortē. vno mō
 in qntum destruxit eā. qz mortē nāz mori-
 entco destruxit. et vitā resurgēco repazauit
 Itaz moriēco absoluit nos a debito mortis
 date et relicte nō i penā ex pctō aze. Et sic
 .b.

ex mortalibus fecit nos in mortales et in passibiles. quia deus in immortalitate et in passibilitate in actu. tamen in passibilitate eam in hitu et in iurto ex meritis passiois sicut ait ambrosius in illo sermone in fine. quod in capite dignum et proprium est fratris laici. quod per passiones et refrectos. quia participat per baptismum et ecclesiastica sacramenta. Sumus abilitati et facti apti ad merendum refecti in mortales in nouissimo die. Causa autem quare illico per baptismum non possidemus in mortalitate. et in passibilitate in actu. Sed relicta est nobis passibilitas et mortalitas corporalis. est ne possidet corona in fine et victoria iustorum. Sed manent nobis iste in firmitates ad instrumentum pugnandi et merendi. Item etiam quod si illico per baptismum tolleretur iste infirmitates et homines manent in mortales et in passibiles. tunc omnes curerent ad baptismum. Non enim merendi vitam eternam et supernam felicitatem. sed causa eua dendi mortem corporalem. et per penam tolleretur omne meritum et nunquam totaliter fuisset angelica ruina repata. nec compleret numerus electorum. ut dictum est per apostolum. Et dicit augustinus in libro de ciuitate dei capitulo. iij. Restat ergo quod christus in fine destruxit mortem et nos a morte corporali absoluit in merito et spe. Secundo autem deuicit aculeum et gladium et mortem mortis. ipsas putam faciendo. Nam propter peccatum primo paratum data est nobis mors ut esset terminus vite corporalis et principium mortis eterne ipsius anime. Sed uenit christus moriendo et refectus fecit ipsas putam. Nam transiit per ipsas uelociter et expoliavit infernum. et resurgendo ex ipsa et deuicta morte nobis eterne vite aditum refauit. ut dicit in collecta pasche. Et sic christus moriendo uicit mortem nostram. et destruxit eam. et ultra hoc destruxit infernum: quod per mortem uelociter ad infernum. et expoliavit eum. Et fecit ut per ipsas esset nobis in fine et aditum et ingressus ad regna celorum. Et hoc est quod intendit dicit augustinus in his duobus uisculis. cum dicit. Tu ad libandum suscepisti homines. id est cum tu suscepisti hominem ad libandum ipsum: non oruisti uirginem uterque quod nullam fedicitatem nec corruptionem in eis anima nec in corpore reperisti: nec reliquisti. quod ita tribuisti tibi fecunditatem. quod non abstulisti uirginitatem

nec oruisti uirginem uterque ex ea mortale corpus assumendo. quod illud fuit liberum et immune ab omni peccato. nec oruisti mortalitatem in corpore quia ideo assumpsisti illam carnem mortalem ut non peccatis danares. et puntes in illa carne. et ut deuicto mortis aculeo in illo corpore mortali apertes regem celorum omnibus creditibus utriusque testamenti. et tamen presertim quod fueris. Et sic deuicto mortis aculeo in illo corpore mortali ex uero uirginis assumpto: apuisti regem celorum fidelibus utriusque te. qui dicit. quod ex uictoria quam habuit mortuorum in illa carne ex uirgine assumpta fuisti acceptus meruisti creditibus apertis regna celorum.

¶ Deinde cum sedit. tu ad dexteram etc. profert et explicat augustinus duo bonum quod acceptus est christus per istam peregrinationem in sua ascensione ex meritis sui laboris et passionis. Nam per in quantum homo inruit sedere ad dexteram patris in gloria. quod residet in potentibus bonis glorie patris. Nam ille homo assumptus possidet potentia boni glorie et beatitudinis per patrem uel cum patre quod sic est intelligendum. Nam filius in quantum deus equalis glorie habet cum patre cum sit et personaliter. et sic una est gloria filii cum patre et spiritu sancto cum sit in una equalitate et choeterna maiestatis: sed quod ille est homo una persona cum uero ideo filius adoratur et glorificatur cum filio: sed est deus quod illa humanitas siue ille homo per uicium et personam assumptus non adoratur nec glorificatur per se nec ratione humane nature: sed per analogiam ad uerbum cui personam liter uenit. Et sic ratione unionis conadoratur et glorificatur cum uerbo. quod in ueritate uerbum incarnatum est illud quod adoratur et glorificatur. et sic ratione trius honoris et dignitatis deus per se de ad dexteram glorie patris super totam humanam naturam et angelicam. Item non solum deus sed de ad dexteram ratione honoris et laudis sed et ratione fructuorum et beatitudinis. eo quod anima per fructum uia esse perfectiori et altiori in super totam naturam humanam et angelicam. Et sic residet in potentibus bonis glorie patris. Sed quod ista bonum non solum possidet christus homo per se sed et ut distribuatur omnibus beatis. quod sic christus est distributor gratiarum: ita primo et bonorum glorie. Et sic fuit mediator in iustificatione et gratificatione. ita est mediator in glorificatione. Et ideo deus sedet ad dexteram in gloria patris. quod sedet tenet patrem. et per penam per se de ad dexteram patris accepit et habet potestatem distribuendi omnibus membris suis bona glorie.

et beatas mansiones. sic ipse dixit Luc. xxij. vato ubi pare locum. sic dicit in p[er] me regnum ut edatis et bibatis in me in regnum patris mei. Item quod non solum in tali sessione accepit potestatem distribuendi bona gratie hominibus et etiam angelis. sed et accepit iudicariam potestatem in celo et in terra super omnes creaturas. Item sic occulte nunc iudicat de omnibus particulatim in celo. Ita veniet in nouissimo die cum potestate magna et magestate ad iudicandum vivos et mortuos vbi in terra sedens in sede magestatis sue etc. Et hoc intendit dicit augustinus cum subdit. Tu christe ad ad dexteram dei sedes in gloria patris. id est in potentibus bonis gratie patris super totam naturam humanam et angelicam fructu. et bona gratie patris ceteris distribuendo et coicando. Et sedes ad dexteram patris cum potestate iudicandi nunc occulte iudicando. sed tu credis esse innox veniens in nouissimo die cum potestate magis et magestate ad publice et generaliter iudicandum sic promissit matthi. xxiiij. et xxv. et Luc. xxi. Ex superdictis patris quod dicit augustinus in hac parte profiteri septem catholicas veritates de christo. Prima est quod filius dei suscepit homines ad liberandum ipsos. scilicet quod non orruit vergis vteretur. quod nunquam fuit alicui clipe obnoxia scilicet quod non orruit vergis vteretur ex ea absque peccato. mortale corpus suscipiendo. Quarta quod in nostra carne deicit mortem. Quinta quod vincendo mortem apuit credentibus regem celorum. Sexta quod sedet ad dexteram patris in potentibus bonis fructu. Septima quod sedet in sede iudicaria patris. ita creditur iudex venturus.

Et quod quod tuis factis. etc. Dec est in parte principalis huius cantici quod est totum oratio deprecatoria et dicit gratie et misericordie petitione. vnde quod super in prima parte beatus ambrosius et augustinus laudando professi sunt dei omnipotentem et sapientem et misericordiam. et agendo gratias professi sunt omnia beneficia que a deo recepimus. scilicet beneficium creatorem gubernatorem redemptorem. et glorificatorem. Et ideo in hac parte petunt ut beneficium redemptoris non proficiat. ut possimus attendere et adipsi beneficium glorificatorem. Et hoc petunt aliter ambrosius et augustinus in persona totius ecclesie. Et hoc petit per beatus ambrosius in generali. vnde videtur ambrosius hanc mutationem de se excelsi factam in augustinus. quod professus est in paucis verbis totum

missum incarnatorem et nostre redemptionem. quod ante negabat dum erat in secta manicheorum. De quo missio ambrosius cum augustinus dicitur aliter disputauerat. Item dicitur quod ab christo dicitur o christe pater quod ita est quod tu es eternus dei filius. et tu ad liberandum suscepisti homines non orruit vergis vteretur. quod ita factus homo veram carnem mortalem de virginis vero suscepisti. et ita de victo mortis aculeo apuisti credentibus regem celorum sic profiteri augustinus et ita sedes ad dexteram in potentibus bonis gratie dei patris non solum ut beatus sed et ut beneficium et dispensator bonorum gratie tuis fructibus. et credentibus tuorum veniens. sic videtur augustinus profiteri. Te ergo quod tuis famulis subue. quod precioso sanguine redempti. id est quod et rogamus et petimus ut subueas non famulis tuis. quod precioso tui sanguinis redempti. ut subueas non cum meritis tue passionis peccata nostra remittendo. Et fac nos nuam cuius scilicet in celesti gloria vitam eternam largieris. quod sic tu es redemptor. ita et glorificator. Ita enim meruisti per tuam mortem et passionem. eo quod cum in forma dei es equalis patri et eternus et immortalis filius. te ipse exinanisti formam sui accipiens et habitus inuenit ut homo. et humiliasti te ipse obediens patri usque ad mortem crucis. Item quod non solum optinuit per te a deo finem sed et ea que sunt ad finem. quod deus non solum dat non gratiam sed disponimus ad illam recipiendos. et nos non possumus disponi nisi per gratiam factam merito. quam non possumus consequi nisi per christum. Et ita oportet nos per te a deo omnia illa que disponunt nos et produunt nos usque ad vltimum finem que est vita eterna. Item videtur augustinus quod beatus ambrosius petit in generali non subueiri per sanguinem christi qui sumus redempti. et nos annua cum scilicet in gloria celesti sed non specificauit viam et modum quem passio christi non subueire et proficere. Item hoc explicat augustinus in sequenti petitione cum dicit per. xxv. dicens. Saluum fac populum tuum domine. Et benedic hereditati tue et rege eos. et extolle illos etc. In quibus verbis quatuor petit augustinus quod per orationem si necessaria ad vitam eternam consequendos. que non possunt dari nisi per christum. Item oportet ut unusquisque saluatus per gratiam christi peruenietur voce ut pueniat ad finem. Secundo oportet ut benedicat et iustificet per

baptismū. Et ecclesiastica sacramēta. p̄ q̄ xp̄o cō
figamur. et ī corpamur. et ei⁹ mēbra effici/
mur. et ḡtificamur. Tercio o3 ut in gr̄a re/
cepta p̄fueimur et p̄ seuem⁹. et ī n̄ris optib⁹
p̄ gr̄as dirigamur. Quarto o3 ut obltis re/
b⁹ mūdaīs p̄ firmā sp̄e supnoꝝ ab istis mū/
danis ad celestia bō s̄bleamur et extolamur
S3 hoc h̄t agē sol⁹ xp̄⁹. ut ait apl⁹ Inā q̄o p̄z
ab et̄no p̄destinavit hos x⁹ p̄ gr̄as vocavit
et hos iustificavit. Et hos finalz magnificavit
vbi dicit aug⁹. q̄ d̄ x⁹. p̄rio p̄ gr̄as p̄ueniē/
tes ad fidē vocavit. Secūdo p̄ baptismū et ec/
clesiastica sacramēta sc̄tificavit et iustificavit. Ter/
cio q̄ p̄ gr̄as p̄ficiētes nos dirigit et dat p̄/
ficere et p̄seuare. s3 p̄ gr̄as p̄ficiētem ad gl̄i/
am recipiēdā nos Magnificat. Et hoc ē q̄d
petit aug⁹ siml̄ cuz d̄d̄ ī hac pte. Vñ ait o/
Dñe ihu xp̄e. p̄ q̄ tu es ih̄⁹ et saluator ḡ ex/
erce tuū offm̄ et saluū fac ppl̄z tuū p̄ficiē. p̄ri/
mo vocāto d̄s ad fidē p̄ gr̄as p̄ueniēte. Se/
cūdo b̄ndic̄ b̄ditati tue p̄ ecclesiastica sacramē/
to p̄ q̄d b̄ndictōz recipiēdo fidē et spez et ca/
ritatē absoluiamur ab om̄i maledic̄o. Tercio
o rege eos p̄ gr̄as p̄ficiētes et p̄ seuantē. ut
valeāt p̄seuare in oib⁹ op̄atōib⁹ suis. Et ex/
tolle s̄bleua eos p̄firmā spez et p̄ gr̄as p̄fici/
entē usq̄ īc̄nū. i. usq̄ et̄nas gl̄ias cōsequē.
Vñ d̄ nō q̄ xp̄⁹ ē d̄⁹ et hō fili⁹ dei p̄ris. Et p̄
cōsequē ē h̄s p̄ris et tota b̄ditas et regnū
mūdi p̄tinet ad eū. Et ē ver⁹ et sum⁹ factōs
Et iō ad xp̄z p̄tinet suā b̄ditatē tanq̄ h̄s
saluare. et b̄ditati sue tanq̄ sum⁹ factōs p̄
ecclesiastica sacramēta b̄ndic̄e et sc̄tificāe. Et tā/
q̄ ver⁹ rex suū regū et b̄ditatē regē. Et tā/
q̄ bon⁹ iudex bono⁹ et iusto⁹ extolare et ma/
gnificare et ī celestī gl̄ia collocare et b̄nfica/
re. Et h̄c et̄ int̄dit p̄fe aug⁹. cū ait. Saluū
fac ppl̄m tuū dñe. et b̄ndic̄ et cetera.

Sed hic videt̄ inf̄ge dubiuz nō apud
p̄itos. s3 apud simplices x̄anos. Inā
videt̄ q̄ ambro⁹ sup̄flue petat. ut xp̄s s̄ bue/
niat nō p̄ sanguinēz sue passiois. Et aug⁹ sup/
flue petat q̄ ih̄s saluet ppl̄m suū. qz xp̄s laz/
s̄ bueit nō p̄ suā passioz. Et iā redemit et sal/
uus fecit ppl̄m suū in cruce p̄ p̄cis tūc pa/
ciēdo et satisfaciēdo. et de p̄fate v̄yā lib̄ato

et c̄. p̄rio h̄⁹ modi aū respōsiōe ē vald̄ adu/
tend̄. put d̄ct̄ ē in expōe p̄o. xlv. et p̄o. cxl
q̄ adā pecāto venūcedit et obligavit totā
suā n̄as et ḡnoz et possitatē ad penā sui rea/
tus. Et sic o3 possi d̄n̄z pecasse ī adāz. i. fuis/
se vnūdati et obonaxij et obligati ī eo q̄ ad/
nāfaz et ḡnoz. S3 nll⁹ p̄ticipat p̄sonalit̄ illā
culpā et ī dignatōz et penā. n̄ p̄sonalit̄ p̄ticip/
pet eaz p̄ libidinōfaz ḡnoz. ut inq̄ aug⁹ ad/
valerū et in p̄ pte de fide ad petrū. Qz tunc
vn⁹ d̄z p̄sonalit̄ et ī actu et p̄ticipat̄ trahit il/
lam cl̄pā siue penā et ī dignatōz dei p̄ se sp̄z
Et sic d̄z n̄a fili⁹ ire. ut ait ap⁹ ad ep̄he ij. qz
tūc ī p̄sona actuali obligat̄ ad penā ad quā
potētiat̄ et in n̄a fuit obligat⁹ ī adā. aniq̄
eēt. n̄c p̄cipet. et nascet̄ in actu. put fuit de/
claratū sup̄ p̄o. xlv. et cxl. Ita ḡ pari rōe x⁹.
om̄is p̄destinato⁹ redemit potētiat̄ et b̄tūa/
lit̄ in cruce p̄suā mortē et passioz. Et om̄is in
merito et potētiat̄ resuscitavit p̄ suā refre/
ctōz. qz d̄s in x̄ ih̄i fuim⁹ crucifixi et p̄septi
et baptizati. et cōfressi cū x̄. ut inq̄ apl⁹ ad
ro. vi. Quod nō ē intelligēdū p̄sonalit̄ et ī ac/
tu. s3 solū potētiat̄ et ī merito x̄. qz nō vn⁹
eram⁹. Et iō sic ad hoc q̄ vn⁹ d̄z t̄rhat et
p̄ticipet p̄sonalit̄ p̄cis at̄e o3 q̄ ḡnet̄ p̄ n̄lez
et libidinōfaz ḡnoz. Ita ad hoc q̄ nos p̄sona/
lit̄ et actuali p̄ticipē redēptōz et m̄rita pa/
ssiois x̄. o3 q̄ p̄sonalit̄ et p̄ticipat̄ ī corpemur
et p̄figemur et efficiamur mēbra x̄. et regni/
mur p̄ baptismū. ut sic p̄ carnalē ḡnoz tran/
sūt ad nos p̄sonalit̄ p̄cis n̄e et pena p̄cis ip̄i⁹
adā. Ita p̄ sp̄ualē regnatiōz trāseāt ad nos
merita et v̄t⁹ et effect⁹ passiois x̄. Et iō n̄ su/
fficit q̄ xp̄s fuit pass⁹ et mortu⁹ semel ḡna/
lit̄ p̄ om̄ib⁹ n̄b. S3 o3 ut p̄sonalit̄ vn⁹ d̄z p̄ticipet
illā passioz p̄ baptismū et ecclesiastica sac/
mēta. Et sic ī d̄igē m̄ltipl̄ci ḡza ad hoc. q̄
p̄ueniā ad vltiz effectū passiois x̄. et ad per/
fct̄as saluatōz. Inā p̄ o3 q̄ vocemur at̄ p̄
ḡzas p̄ueniēte. et viuā et nō mortamur ī v̄/
o mat̄o. n̄c in nascēdo. nec aniq̄ p̄ueniā ad
bap̄z. Et sic o3 q̄ d̄s p̄fuet nos usq̄ ad illud
instāo. Et iō d̄c aug⁹ saluū fac ppl̄z tuū dñe

Secundo orat quod actualiter et personaliter unum deus recipiat et participet passiones. et in corpore in ecclesia per benedictiones sacramentalis. Et tunc subdit. et benedicit benedictioni tue. Tercio orat quod dirigat in sua operacione tunc ecclesia. Et tunc subdit. et rege eos. Quarto ut extollat a mundo et pueiat ad terminum. id est. vitam eternam. Et tunc subdit. et extolle illos in eternum. Et sic patet quod nulla istarum petitionum est superflua. Petiti ergo per ut saluet nos a malo libancto. Secundo ut benedicat nos benedictione sacramentali: siue per ecclesiastica sacramenta. Tercio ut regat et dirigat nos per legem euangelicam. Quarto ut extollat nos a terrenis ad celestia. ¶ Sed adhuc est dicendum. quod sic in oratione dicitur per petitiones bonorum spiritualium et regni celestis petimus necessaria vite cum dicimus. panem nostrum cottidianum da nobis hodie. Ita patet Augustinus in hac particula petiti esse bona temporalia neccia spiritus ecclesie vult pergrinam in hac vita iter infidelium usque pueiat ad terminum per petiti ut ecclesia saluet et defendat ab incursum infidelium et hereticorum: ut secunda peregrinam et transeat in hac vita. et hoc cum dicit saluum fac populum tuum domine. scilicet a persecucionem infidelium libancto. Secundo petiti ecclesiam et religionem christianam. prospera et augere et per totum orbem dilatari et multiplicari in filiis. et habundare in bonis temporalibus ad sufficientiam vite neccie. Et hoc cum dicit. Et benedicit benedictioni tue. id est. multiplica et prospera ecclesiam que est benedictio tua. Et hoc in habundantia filiorum et bonorum temporalium. quod benedictio in sacris scriptis frequenter sumitur per habundantiam filiorum et bonorum temporalium. Tercio petiti ut religio christiana dirigat et viuat in hac vita secundum legem dei. Et hoc cum subdit. Et rege eos. scilicet. in lege tua. ut secundum euangelium viuant. Quarto petiti ut christiana religio sic transeat per ista bona temporalia. ut non admittat eterna. sed usque ad terminum huius vite que est vita eterna secunda pueniat. Et hoc cum subdit et extolle illos usque in eternum. Et has easdem quatuor petitiones continue facit ecclesia. ut patet in omnibus orationibus. et maxime in die veniens scripta que oratur pro omnibus statibus ecclesie et gradibus fidelium et pro conuersione infidelium.

Unde ergo beatus Ambrosius omnia que dicta sunt in hoc canticum de christo. scilicet. quod est Rex glorie et eternus dei filius patris. et per quos est deus verus. et quomodo incarnatus et factus homo non orruit uigis uirginitatis et quomodo diuictio mortis acieo apuit credentibus regna celorum que propter peccata ante fuerant nobis clausa. Et quomodo saluat et benedicit suam benedictionem et populum per ecclesiastica sacramenta et dirigat per gratias. Et etiam quomodo saluat et defendit suum populum ab incursum et persecucionem infidelium et hereticorum. et dirigat cum tunc habet humanas uarietates usque pueiat ad terminum uite eterne in hac peregrinatione obtatum et itinerum. Tunc cogit quod christus debet uia laica tanquam saluatoris. redemptoris. et glorificatoris: et obligamur per singulos dies et horas et momenta laudare et benedice. hec ergo omnia possidantur Ambrosius in persona totius ecclesie. primum in laude. cum dicit per. ex. l. iij. di. per singulos dies benedici te o christe per tantis beneficiis gratias agere et uera laudam cum adoracione et oblatione exhibere. et laudam nomini tuum quod est uisus et saluator. eo quod saluasti et redemisti nos et glorificasti nos. Et hac exhibere tibi in seculis. id est. per totum seculum huius uite. Et in seculis seculi parte supne regni celestis. ¶ Ad cuius iterum tuus est non dicitur: quod deus aliter benedicit nos. et non aliter benedicitur deum. Nam deus benedicit nos scriptis cano et glorificaco per ecclesiastica sacramenta. Et per spiritum et multiplicaco ecclesiam et dirigere eam. et finaliter glorificaco et uisus boni temporalia: et spiritualiter largire sic dicitur est in procedenti petitione. Et sic dicitur petebat benedici per. L. xv. cum dicit. deus mihi fecit misericordiam. et in fine concludit benedicit nos etc. Et isto modo est deus benedixit omnibus creaturis bona naturalia in sua creatioe largire. ut patet gen. per et ij. quod benedixit diebus crecite et multiplicati. Nos autem benedictum deum. et eius excellenciam. omnipotentiam. sapientiam. misericordiam et iusticiam comendaco et predicaco. et beneficia nobis collata memoraco. et per eis gratias agere. et uera laudam exhibere. que consistit in oratione et adoracione et oblatione. Et isto modo per beneficiis gratias agente per cum dicit. Benedic anima mea domino etc. Et per cum dicit. Benedic anima mea domino. Et enuat et explicat omnia bona que recepimus a deo per creatioem et gubernacionem. b. 3.

Et sic p[er] d[omi]n[u]m i[n] b[en]edictio[n]e. N[on] d[omi]n[u]s b[en]edicit n[on]
 bona t[er]poralia et sp[irit]ualia largi[en]do. Et sic d[omi]n[u]s
 x[rist]i aug[ustinus] sup[er]ius. Salu[m] fac p[ro]p[ter] tuu[m] d[omi]n[u]m. et be
 nedic[er]e hereditati tue. no[n] aut[em] b[en]edictio[n]e[m] d[omi]n[u]m
 ei[us] mag[is]t[er]at[us] com[er]edat[us] et p[ro] b[en]eficijs g[ra]t[is]
 ag[er]e et u[er]az laud[em] exhib[er]e. Et sic dicit hic
 ambrosius. Per singulos dies b[en]edictio[n]e[m] te
 E[st] u[er]o v[er]o adu[er]t[en]d[u]m q[uo]d q[ui]tuor p[ri]nci
 palia b[en]eficia recepim[us] et p[ar]t[em] reci
 pim[us] a x[rist]o red[em]ptore n[ost]ro p[ro]p[ter] q[uo]d n[on] sol[u]m p[er] sin
 gulos dies: s[ed] et p[er] singulas horas et mom[en]ta
 et p[er] singula loca et ubiq[ue] sine intermissio[n]e te
 nemur et obligamur ip[s]is laudare et b[en]edice
 et g[ra]t[is] ag[er]e. i[n] q[ui] b[en]edictio[n]e includit[ur] p[er] et sp[irit]u
 sc[ri]pt[ur]a q[ui] d[omi]n[u]s d[omi]n[u]s c[on]curr[er]unt ad n[ost]ra b[en]eficia. N[on]
 p[ro] recepim[us] a x[rist]o b[en]eficiu[m] creatio[n]is inq[ui]ntum
 pat[er] p[er] ip[s]u[m] ubi fecit o[mn]ia. sp[irit]u ambo[rum] incubate
 super aq[ua]s. et sp[irit]ualit[er] nos fecit ad ymaginem
 sua[m]. per qua[m] diu[ini] c[on]cipiam[us] et sum[us]
 capaces e[ss]e felicitatis. Sec[un]do recepim[us]
 beneficiu[m] red[em]ptio[n]is et creatio[n]is. p[ro] q[uo] sum[us]
 ab o[mn]i maledictio[n]e absoluti et d[omi]n[u]o g[ra]t[is]ficati et
 reconciliati. q[ui]a nil p[er]fuisset q[uo]d creasset: n[isi] mi
 rabilib[us] modis recrearet. ut inq[ui]t aug[ustinus] et
 gregorius. Tercio recepim[us] b[en]eficiu[m] expec
 tatio[n]is ad p[er]nit[en]t[ia]m. q[ui]a si pacia et benignitas et
 m[er]ita d[omi]n[u]i n[on] expectasset et expectaret ad peni
 tentia[m] nil p[er]fuisset n[isi] x[rist]i red[em]ptio[n]e[m]. N[on] q[uo]d esset
 de n[ost]ro m[er]ito si x[rist]i anteq[uam] venire[m] ad p[er]nit[en]t[ia]m
 in p[er]c[us]sio[n]e nos p[er]mittit[ur] i[n]i[er]e et mori. Quartu[m]
 est beneficiu[m] g[ra]t[is]ficatio[n]is q[uo]d b[en]e possidet in
 p[ar]te i[n] actu. et iusti possidet i[n] via in merito
 q[ui]a o[mn]es iusti expectat g[ra]t[is]ficat[i]o[n]e[m] i[n]ter ang[el]os. et
 h[ab]ent mansio[n]es p[ar]tas in celo. p[ro] sup[er]dictis g[ra]t[is]
 q[ui]tuor b[en]eficijs tenemur p[er] singulos dies et
 h[ab]ere et mom[en]ta et loca et sp[irit]u. et ubi q[ui] d[omi]n[u]m
 laudare et b[en]edice[re]. et nu[m]q[uam] a laudib[us] va
 care. nec p[ro]p[ter] h[ab]ere vale[re] d[omi]n[u]o satisfacc[er]e sic eq[ui]les
 vices redde. Q[uo]d aut[em] sine intermissio[n]e t[em]p[or]is
 et intervallo loci teneamur d[omi]n[u]m laudare. et
 g[ra]t[is] ag[er]e. p[ro]bat. N[on]az sic d[omi]n[u]s n[on] cessat n[isi] sep[er]
 et ubiq[ue] sup[er]dicta b[en]eficia p[ro]ferre. Ita nos
 tenemur sp[irit]u et ubiq[ue] g[ra]t[is] ag[er]e. et late cultu[m]
 exhibe. v[er]o i[n] d[omi]n[u]o semel nos creavit: t[em]p[or]e n[on] cessat
 nos regere et gubernare. et de necessarijs p[ro]vide

et i[n] e[ss]e p[ro]suare. It[em] i[n] semel nos p[ro] morte[m] et
 passio[n]e[m] redemerit. t[em]p[or]e n[on] cessat nos p[ro] g[ra]m
 illustrare. et p[ro] eccl[esi]astica sac[er]m[en]ta recreare
 et g[ra]t[is]ficare. et p[ro]c[ur]atores ad p[er]nit[en]t[ia]m expectare
 et iustos g[ra]t[is]ficare. et b[en]e sua[m] g[ra]t[is] coicare
 Et i[tem] p[ro]p[ter] istos q[ui]tuor respect[us] et q[ui]tuor
 b[en]eficia recepta ordinauit ecclesia i[n] officio
 matutinali q[ui]tuor vigilijs nocturnas. q[ui]z q[ui]z
 vigilia siue noct[ur]na c[on]tinet tres p[ar]tes et tres
 lectio[n]es. cu[m] suis resp[on]sionib[us]. v[er]o sic pastores di
 uident tota[m] nocte[m] p[er] q[ui]tuor p[ar]tes et vigilijs
 ad custodiendu[m] gregem p[ro]p[ter] lupos. q[ui]z quely
 vigilia c[on]tinet tres horas. Et sic v[er]o pastor
 vigilat i[n] p[ri]ma vigilia usq[ue] ad t[er]t[er]t[ia]m hora[m]
 noctis i[n]clusiue. et alii p[er] alias tres h[ab]ere usq[ue]
 ad m[ed]ia[m] nocte[m]. et alii a m[ed]ia nocte usq[ue] ad
 t[er]t[er]t[ia]m hora[m]. et alii p[er] alias tres h[ab]ere usq[ue] ad
 auro[ra]m. Et istu[m] modu[m] et obfuit armig[er]e et
 milites i[n] castris et i[n] op[er]ib[us] custodiendis. et
 nautae i[n] nauigato[n]e. Ita g[ra]t[is] p[ro]p[ter] h[ab]ere modus
 suabat ecc[lesi]a p[ro]mitiua in p[ri]ma i[n] egipto ut inq[ui]t
 philo[n] et eusebi[us] et hyer[onimus]. et h[ab]ere modu[m] sua
 bat p[ro] ea monachi i[n] egipto et syria: ut inq[ui]t
 cassian[us]. N[on] i[n] p[ri]ma eor[um] orabat i[n] p[ri]ma vigilia
 noctis. et alia i[n] i[ter]t[er]tia. et alia i[n] t[er]t[er]tia vigilia et da
 in q[ui]ta. In t[er]t[er]tia q[ui] n[on] p[er] noctis cessabat a t[er]t[er]t[ia]
 laudib[us] et psalmodia. Et sic v[er]o vna pars
 dormiebat. alia vigilabat. et eode[m] m[od]o facie
 bat i[n] officio diurno. n[on] i[n] p[ri]ma orabat a p[ri]ma
 usq[ue] ad t[er]t[er]t[ia]m. et exiit alia usq[ue] ad meridiem p[er]
 alias tres h[ab]ere. et alia ant[er]idie usq[ue] ad nona[m]
 p[er] alias tres h[ab]ere. et alia usq[ue] ad vesp[er]as. Et
 sic noctu q[ui] die p[er] nullu[m] mom[en]tu[m] cessabat a
 dei laudib[us] cu[m] psalmodia. Et i[tem] ad istar illo
 ru[m] ordinauit lat[er]ana ecc[lesi]a t[em]p[or]e ambrosii et augusti i[n]
 officio matutinali q[ui]tuor n[on] iuxta q[ui]tuor vi
 gilijs noctis. in q[ui]z p[ro] cantat tres p[ar]tes iuxta
 nu[m]q[uam] horaz p[ri]me vigilie noctis. et i[n] q[ui] n[on] sim
 plicit[er] iuxta nu[m]q[uam] horaz sc[ilicet] de vigilijs. Et sicut
 fac i[n] i[ter]t[er]tia. p[er] q[ui]ta aut[em] vigilia q[ui] e[st] usq[ue] ad au
 ro[ra]m cantat p[ro] hoc caricu[m]. s[ic] te d[omi]n[u]m laudam[us]
 p[ro] ea p[ro]cedit i[n] laudib[us] cu[m]. v. p[ro] exp[er]imentib[us]
 dia[m] laudes. et cantat h[ab]ere nouu[m] cu[m] carico
 zach[aria] q[ui] ag[er]e g[ra]t[is] q[ui] nox ve. le. p[ro]cessit di
 aut[em] g[ra]t[is] a p[ro]p[ter]iuit. ut iouamur arma lucis.

Et hūc eundē ordīnē fuit ecclia i officio di-
uino diuino ip̄s i q̄tuor pre' iuxta q̄tuor
vigilias diei. Et iō i p̄ma die tres p̄s iuxta
tres horas p̄me vigilie diei. et ad r̄ctā die
alios tres iuxta tres hōs secōde vigilie. Et
ad sextā et nonā silit usq; ad noctes. Est ve-
rus q; p̄ ea ecclia ordinauit officiū vesporū
q̄d iaz h̄ respectū ad die seq̄ntē. Et sic etiā
ordinauit p̄letoriū. Ex sup̄dictis p̄ q; ecclia
p̄ singlos dies et hōs et momēta nunq; ce-
ssat laudare deū et agē gr̄as p̄ sup̄dictis q̄-
tuor b̄nificijs a dō receptis. Et hoc fit semp
et ubiq;. Nā cū i n̄ro emisipio ē dies in alio
est nox et eō. et sic cū hic d̄z offm̄ diurnum
ibi d̄z noctnū et eō. Itē cū i vna regione
est hō p̄ma i alia ē r̄ctā et i alia sexta. Et sic
q̄no nos dicim; p̄maz ap̄d p̄sas d̄z r̄ctā. et
ap̄d iōas d̄z sexta. et ap̄d regiones synaz
dicif d̄z vespi. Ex q; p̄ q; uūq; et nullibi
cessat a dō laudib; s; ip̄ et ubiq; laudat d̄z
et nom̄ x̄. et ē inf̄ inf̄celes vbi bitant x̄ani
Itē si aliq; hōie' tacēt i t̄ra. t̄n angli i celo
nō cessant dice sc̄as r̄ctā. Et hoc itēnoit dice
beat; ambrosi; i hac pte. cū ait. p̄ singulos
dies benediximus te et c.

Quia ḡ abrosi; dixit q; p̄ singlos di-
es et hōs et momēta obligamur et
tenemur b̄nolice et p̄nitē et laudare xp̄s d̄m
et hoies et sibi et sep̄ et ubiq; gr̄as p̄ sup̄-
dictis b̄nificijs receptis agē. Itē d̄z aug;. q;
ita part rōne p̄ salute n̄ra de necessitate co-
gimur p̄ singulos dies et hōs et momenta
suā miā implorare et exorare. ut eruat nos
a malis p̄ntib; et p̄ctis suis. puta ut p̄se-
rat nob; gr̄as p̄ueniētes. ne āpli; incidam;
in p̄ctis q̄d sine gr̄a vitare n̄ possum; et ut
excitemur et roborēmur ad bonū agēdū
et libemur a p̄cto i q̄ sum;. Causa autē hui;
necessarie petitiōis ē q; talit; fuim; vulnari
et debilitati i adā; q; si fuerim; derelicti in
n̄ra nā corrupta. n̄c possum; ex vltab; n̄ris
vitare p̄ctis. n̄c ad bonū agē; n̄ adiuuemur
gr̄a x̄. put p̄bat aug; p̄ lōgas disputatiōes
p̄tra pellagianos. et put dictū ē i expōne
p̄ xliij. et cxviiij. et cxi. et alioz p̄p̄. ḡ ē de

precāda n̄b; d̄ia miā. Unde p̄ q; sum; libati
ab originali p̄ gr̄as bap̄lez et collata ē nob;
gr̄a ḡtifica. de p̄cāda ē n̄b; ip̄ d̄ia miā ut in
illa p̄fuemur; ne cadam; i p̄ctis. et si sum;
in p̄cto aliq; ē n̄b; de p̄cāda eadē d̄ia miā; ut
det n̄b; gr̄as disponentē. ut surgam; a p̄cto
et det n̄b; gr̄as p̄ueniētes et roborātes ne in-
cidam; in aliō p̄ctis addēto mala malis; ne
efficiamur difficiliores ad f̄gēdū. Itē de p̄-
cāda ē d̄ia miā; ut det n̄b; gr̄as i tali statu
ut ipellamur ad opa miē faciēda p̄p̄ q̄ bō
de; moueat ad misendū n̄b;. et ad p̄ferēdā
sup̄dictā gr̄as p̄ueniētes. ut p̄ eā f̄gam; a
p̄cto i q̄ sum;. et vitem; alia p̄ctā. h̄c ḡ q;
duplicē gr̄as et misericordiā petit et explicat
aug; p̄ tres vs; seq̄ntes i p̄sona ecclie. Itē
in p̄sona iustoz die. Dignare d̄ne die isto
sine p̄cto nō custodire. i. ut i gr̄a p̄fuemur
et ne i aliq; p̄ctis incidā;. s; i p̄sona p̄ctoz
dicit. cū d̄z p̄. cxvij. Misere n̄ri d̄ne. i. ut
a p̄cto f̄gam;. et misere n̄ri ut i aliō p̄ctm̄
nō incidam;. s; oia alia p̄ctā vitē; ne te ad
malozē trā irātem; et puocem;. Itē cum
eadē d̄z p̄. xxxij. petit gr̄as ad b̄n op̄dū
cū subdit. Fiat miā tua d̄ne sup̄ nos. quem
admodū sp̄auim; i te. hoc aut d̄z ad d̄z
infidelium obstatoz. q; a p̄cto n̄ cessānt n̄c
intēdūt exire. Ex q; p̄ q; sic ex debito te-
nemur p̄ b̄nificijs receptis p̄ singlos dies
deō gr̄as agē. et d̄m laudare. Ita p̄ b̄nificijs
suis. i. ad vitāda p̄ctā sua et ad bō facien-
da de necessitate cogimur cotidie et semp
d̄z misericordiā implorare. et exorare q̄d ē
contra temeritatē pellagianoz; ut vltēz
Itē ne d̄s despet de d̄ia miā. q; d̄s nulli cū
p̄fuantia et se disponētī negat t̄lez miā;
Itē subdit aug;. cōclaudēto totū canticū
dicēs. In te d̄ne sp̄auim; nō cōfūdār i et̄num
Quasi dicat; o; d̄ne scio q; n̄ odisti nas am-
bois; quā ad t̄nā ymagines fecisti. et scio
q; n̄vis mortē p̄ctozis; s; ut cōitaf; et viuat
et scio q; n̄ desis clamātes ad te. et scio q;
o; q; sp̄at et expectāt te n̄ cōfūdēf; n̄c frust̄
erit eoz; spes et fiducia et petitiō. itē q; i te
b. 4.

spau et pono spē m̄a. t̄do n̄ cōfūdaz i efnū
nec frustrabor i m̄a petitiōe: s; tu implebis
petitiōez m̄az. q̄si dī. aug^o qz ego posui spē
meā i m̄ritis tue passiōis. t̄do n̄ m̄ ad te re
pellisti. p̄mo ad gr̄az bap̄ m̄ puentze fecisti
p̄ quā oīa p̄c̄a m̄ st̄ r̄ssa. et sic nō cōfūdaz
in efnū cū i fcelib^o et obstiatis: s; in celesti
fruitōe factabor cū apparuit gl̄a tua. Itē qz
scio et spo qz sic penitētib^o nuq̄ negasti ve
niā et m̄iaz. Ita iustis n̄ negabis gr̄az. qz su
perbis resistis. et hūilib^o das gr̄az. Et t̄do
elegi habitare i como et eccl̄a dei m̄i m̄gis q̄
habitare i tabūclis p̄c̄oz h̄eticoz et ḡtiliū
Et scio qz n̄ puabis boīs gl̄e eos q̄ abulant
in inocētia per f̄oē et caritatē. Et sic beat^o
hō q̄ sperat i te p̄s Lxxxiij. Et t̄do hec ē cā
quare i te dñe sperant. qz scio qz n̄ cōfūdaz
in efnū. Ex sup̄dictis p; responsio ad argu
mentū qd̄ faciebat pellagi^o et iulian^o p̄ au
gustiniū dīcēs. Si possibile ē qz as possit re
sistē malo et facē bonū n̄c implere oīa p̄ce
pta sine gr̄a x̄. ḡ sedē qz nos obligaremur
ad n̄b̄ impossibile. et p̄ p̄n̄s iuste damnarēf
p̄c̄ozes et m̄sgressozes p̄ceptoz. qz ad ipo
ssibile n̄o obligaf. Ad hoc r̄ndet aug^o qz n̄
est incoueniēs qz as obligef ad ḡ impossibile
qñō ip̄e vel p̄tes fuerit cā sui reat^o. vñ oīs
hōicōa obligaf ad reddēdū hoīez mortuū
et tū hoc est ḡ impossibile. Et filij poltozis ob
ligant^o ad fufēdū dño p̄ p̄tib^o. Ita ḡ ip̄is
p̄m̄is p̄tib^o i p̄n̄ data fuit iustia originalis
p̄ quā libe et sine difficultate posant opari
et oīa p̄cepta adimplere. s; qz adaz peccato
p̄tōit illaz origialē iusticiā. et p̄ p̄n̄s possi
bilitatē libaz opandi et adimplēdi oīa p̄cepta
put dīcef. Et t̄do d̄s iuste p̄ extige ab adaz
et filijs suis illaz origialē iusticiā seu obf
uātiā p̄ceptoz. s; illā iusticiā. Et sic vn^o
q̄sq; obligaf ad obfuanōū oīa p̄cepta: s; sit
sibi impossibile s; nāz corruptā et ifirmā cul^o
infirmitatis adā fuit cā. Et t̄o null^o h̄t ius
q̄relle p̄ dñi. S; ad illd̄ qd̄ dicebat iulian^o
qz iuste damnarēf p̄c̄ozes p̄ q̄ sibi ē ipo
ssibile vitare malū et facē bonū sine auxi
lio sup̄iori. Respōdet qz s; sit impossibile ali

quē ex pp̄ijs virib^o bene opā et saluā. Tñ
hoc ē possibile si m̄ia et gr̄a x̄ adiuuef. Et
sic s; sibi impossibile p̄ se b̄ne opā: tñ n̄ ē sibi i
possibile gr̄az x̄ pete et et^o m̄iaz iplozare et
se ad gr̄az inq̄ntū p̄ p̄pare. cū q̄ gr̄a p̄ m̄lū
vitare et b̄n̄ opā. Et t̄do obstiat^o n̄ solū d̄s
nāz qz peccauit. s; qz n̄ recuzit ad m̄dicū
gr̄az petēo et m̄iaz iplozāo et se ad gr̄az
Quā nulli petēti et perseuanti et p̄parati x̄
vnq̄ negauit. Nāz ille q̄ dixit n̄o veit ad
p̄iez n̄ p̄ inē: et sine me nichil potestis facē
Jo. xliij. ille t̄o dixit. Si q̄ petieritis p̄iez
in noīe m̄o dabit v̄b. Itē petite et accipiet^o
q̄rite et iuentietis pulsate et aperiet^o ubi qz
petit accip^o et q̄ q̄rit iuenit et p̄stanti apief.
Item qñ x̄ dixit mat̄h. xix. facili^o est ca
mellū intrare c̄mirabāf d̄s p̄ti d̄ntes. qd̄ ḡ
posuit salu^o sic. qd̄ r̄ndit x̄. Ad hoc hoīes im
possibile ē hoc. ap̄o d̄n̄ oīa possibilia s;.
qz ḡ ubi x̄ p; qz s; impossibile sit aliqm̄ saluā
ex pp̄ijs virib^o. tñ p̄ saluā adfut^o gr̄a dī q̄
nulli petēti cū pseuantiā et se p̄parati negaf
Et sic n̄o d̄nāf: n̄ c̄pa sui. Nā sic scit qz n̄ p̄
ex pp̄ijs virib^o b̄ne opā sine gr̄a x̄. Ita scit et
cert^o ē. qz x̄ n̄ negabit ḡ gr̄az p̄ quā posuit b̄n̄
opā et saluā si illā gr̄az petit cū pseuantiā
se ad illā q̄ntū ḡ possibile fuit p̄parato. Et sic
p; r̄nsio ad argumētū iulii et oīuz pellagta
noz. Et hoc p̄firm̄t aug^o i p̄ne et sine hui^o
cācti. dī. In te dñe spau n̄ p̄fūdaz i efnū.
Ex isto ḡ cāctico possūt recolligi xxliij. v̄t
tates catholice f̄idi ad p̄seq̄ndā salutē cul^o
libz f̄ictis. Quaz p̄ma ē. qz vn^o sol^o d̄s ē
laudāo et colēo. Sc̄da qz iste sol^o d̄s ē co
leno tanq̄ dñs et rector et gubnator v̄lta.
Tercia sic ē p̄z et c̄ator vniūsi ita ē colēo et
venāo p̄ totū orbē t̄raz. Quarta qz t̄o n̄
āgl̄ica icessabli voce p̄clānt sc̄s et c̄. missiū
trinitatis expl̄can. Quinta qz n̄ solū āgl̄i. s; et
omēs chozi b̄roz h̄oīuz laudāt dñi i celo.
Sexta qz n̄ solū eccl̄a celestis: s; et ista m̄lū
t̄as p̄ totū orbē t̄raz p̄fitef et colit dñi in
trinitate p̄fecta. s; p̄iez et filii et sp̄s sc̄s. Et
sic ista eccl̄a v̄f cū sup̄n̄ p̄ latiaz. Nā qd̄ illa
cātat p̄ b̄iaz v̄ltoz. ista cātat et p̄fitef p̄ f̄oē

Septia. q̄ l̄ x̄ fit hō. tñ ē rex gl̄e. Octā q̄
 x̄ ē fili⁹ n̄l̄s ⁊ efn⁹ dī p̄l̄s. et p̄ p̄ns ē d̄s
 et heres p̄l̄s cui debet regnū ⁊ i p̄tū m̄d̄i
 et iā l̄ta. Non q̄ fili⁹ dī efn⁹ ex t̄p̄r suscep
 hoīez i atomo ut i illa carn̄ possz pati ab lib
 andū gē hūanū amozte etna. Decī. q̄ ipl̄
 x̄ n̄ ozruīt v̄gīs v̄tez q̄n ex ea carnē allū
 p̄lit. p̄ q̄ cū eēt d̄s efn⁹ n̄ ozruīt sic hō mor
 talis. q̄ q̄ nil ozrēdū i v̄gīe rep̄it q̄ sic eaz
 purā et v̄gīez rep̄it i p̄ceptōe. ita v̄gīez et
 purā sc̄f̄az relīq̄ i sua nat̄itate. i q̄ n̄ ozruīt
 q̄ l̄z assūp̄it ex ea carnē cū pen̄l̄tatib⁹ p̄c̄i
 tñ n̄ cū cl̄pa p̄c̄i. Xi. q̄ x̄ i ea carne quā as
 sūp̄it ex v̄gīe deul̄ aculeū et gladiū mor
 tis. q̄ mortem n̄r̄az mozienco destruxit ⁊ c̄
 Xij. q̄ trīp̄liciter christ⁹ mozienco deul̄cit
 moztē. p̄ q̄ vlt̄r moztē q̄ erat t̄p̄ vite cor
 poral̄ ref̄gēo. vitā etnā rep̄it. et sic fecit
 moztē puā q̄ vlt̄r ip̄az t̄nsiuit. q̄ deul̄c moztē
 q̄ p̄ ref̄ctōz i moztēs nos fec̄. sc̄o deul̄c
 moztē p̄c̄i q̄ i fuitate d̄s tēn̄bat. Xij. q̄ sic
 x̄ p̄ suā moztē deul̄c moztis aculeū. ita p̄ a
 sc̄f̄iōez apuit credētib⁹ reḡ celoꝝ. Xij. q̄
 x̄ ut hō seoz i potiorib⁹ boīs gl̄e p̄l̄s. Xv
 q̄ x̄ et ut hō n̄ solū seoz i potiorib⁹ bonis
 gl̄e p̄l̄s q̄ ad fructōz ⁊ honozē late: s̄ et se
 ter i sece p̄l̄tis ad iudicāōū s̄ d̄s cas̄as in
 celo ⁊ i t̄ra et i inferno. Et sic n̄ solū seoz i se
 ce gl̄e. s̄ et i iudicij. Et iō ē iudex v̄l̄s
 in nouissimo die cū p̄late maḡ ⁊ iugestate
 Xvi. q̄ ad xp̄s p̄tiet i hac ecc̄i disp̄sare m̄
 rita sue pass̄iōis. Xvij. q̄ ad xp̄s p̄tiet p̄le
 re nūz electoꝝ et eos annūare cū sc̄l̄s āge
 in gl̄ia sociare. Xvij. q̄ ad xp̄s p̄tiet saluāe
 p̄l̄s p̄ gr̄am et b̄n̄dīcē p̄ ecc̄ie sac̄ra ⁊ rege
 p̄ legē euāḡlicā ⁊ extollere p̄ gr̄am. Xvij. q̄
 ad xp̄s n̄ solū p̄tiet saluāe p̄l̄s suū sp̄ualz
 ⁊ p̄c̄o. s̄ et t̄p̄ralz ab oī p̄c̄o corporal̄. et
 b̄n̄dīcē copiā bōz t̄p̄ralz p̄ferēo ⁊ vizīge
 eos i utā. ⁊ s̄n̄l̄t gl̄az p̄ferēo. Xx. q̄ p̄ sin
 gl̄os dies ⁊ hōs ⁊ moīta obligamur deo
 lafaz exhibē ⁊ laudāe ⁊ gr̄as āge p̄ b̄n̄ficio
 catōis. redēptōis et ad p̄n̄iaz expectatiōis
 et gl̄ificatiōis. Xxi. q̄ sic ex debito obligamur
 deū p̄ singl̄os dies laudare p̄ b̄n̄ficio rece

ptis. Ita de necessitate cogimur d̄saz m̄iaz
 implorare p̄ fuf̄is. vñ iusti tenent orare ut
 in gr̄a p̄fuetur ne cadant in p̄c̄is. p̄c̄iozes
 aut tenent p̄p̄t̄ sa p̄te gr̄az. p̄ ut fgāt ap̄c̄o
 sc̄o ut n̄ icibāt i alia p̄c̄a ad d̄co m̄la ma
 lis. sc̄o ut s̄p̄ faciāt aq̄ bōa opa mie ut d̄
 ducat eos ad p̄n̄iaz. Xxij. q̄ hūa n̄ t̄tē fuit
 corrupta i adā morbo p̄cup̄te q̄ iust⁹ p̄ se i
 puris n̄lib⁹ n̄c p̄ vitare p̄c̄ia n̄c aq̄ bonuz
 āge: n̄ fuit adiut⁹ gr̄a ⁊ p̄fuate ⁊ roborate
 Xxij. q̄ p̄c̄ioz n̄ p̄ f̄ge p̄ se a p̄c̄o n̄c vitāe
 alt̄ p̄c̄is n̄c fac̄ aq̄ bonū sine gr̄a x̄. et iō
 nō v̄z cessare m̄iaz dī iplorare. Xxij. q̄ sic
 sum⁹ certū q̄ sine gr̄a x̄ nō possū⁹ ex p̄p̄t̄is
 virib⁹ p̄c̄ia vitāe. quā gr̄az s̄p̄ tēn̄m̄z im
 plorare. Ita ex p̄l̄iōe euāḡlica sum⁹ certū
 q̄ si ad gr̄az i q̄ntū i n̄b ē nō d̄sponi⁹ ⁊ cū
 hūilitate eā p̄seuānt p̄ctm⁹: q̄ nūq̄ n̄b x̄
 eā negabit. ex q̄ p̄z q̄ n̄l̄ d̄anā n̄ cl̄pa sūt
 Et sic p̄ has xxij. v̄itates catholicas p̄z tō
 itelligētia hui⁹ cātici ambrosij ⁊ augustini
Sed nūc restat q̄rēdū q̄re cū tāta au
 ctoritāte et deuotōe v̄l̄s eccl̄ia susce
 pit hoc cātici. et fac̄ ip̄z publice cātā i ecc̄i
 in oīb⁹ festiuitatib⁹ i officio canonico cūz
 tāta solēnitāte et celebratate. cū hoc cant̄
 cum nō sit p̄p̄bicū i canone v̄l̄s t̄c̄. sicut
 cantica moys̄ et ysaye et abacuch. nec sit
 euāḡlicūz sic cātici v̄ginis marie et za
 chāe et symeōis. q̄ cātā i officio canonico
Ad q̄d respōdet q̄ ist̄ cātici ē euāḡ
 licū duplici rōe. Primo q̄ abrosij et aug⁹
 nō locuti s̄t sp̄u hūano: s̄ p̄t̄ sp̄ sc̄i d̄abat
 eloq̄ illis sic v̄l̄c dact⁹ et possitōn̄. Sec̄do
 est euāḡlicū. eo q̄ om̄s v̄itates p̄fesse et
 memorate i hoc cantico s̄t euāḡlicae ⁊ ex
 euāḡlo sumpte vt dictū ē. et etiaz quia
 om̄e q̄d a sp̄u sc̄o dictū ē euāḡlicū et ve
 ritas euāḡlica ē. maxie q̄no anūciat de x̄
 q̄d saz p̄pletū ē. Et iō dixit x̄. dabo v̄b̄ os
 ad loq̄ndū ⁊ c̄. nō ei vos estis q̄ loq̄m̄t̄ ⁊ c̄.
 Itē ist̄ cātici ē p̄p̄bicū: q̄ i illo bap̄ p̄uidit
 ambros⁹ q̄l̄s et q̄nt⁹ eēt aug⁹ fuf⁹ i ecc̄i ut
 inq̄ dact⁹ ⁊ q̄m̄ debebat om̄s b̄r̄e expug
 nare et ab ecc̄ia eliminare q̄d in veritate

postea cōpletū ē. put Isra patebit. Et sic p3
qualit̄ hoc cāticū ē p̄bicū z euāgelicū. Et
t̄do cum auctoritate recepit ipsuz ecclesia.
Et cā q̄re cū tāta venatōe z frequētatōe p̄ce
pit ip̄z eccia publice cātari i officio matuā
li z et̄ i oib̄ ḡct̄is agēdis fuit z ē p̄ octo
fruct̄ z utilitates q̄s istō cāticū at̄it z af
fekt̄ tot̄i eccie et cuiq3 fideli ip̄z cuz deuotōe
et venatōe recitāti z dicēti. Vñd̄ septē fru
ct̄ affekt̄ istō cāticuz. Mas p̄ instruit oēs fide
les. Sec̄do iustificat oēs xanos. Tercio p̄stru
it ecciaz. Quarto destruit oēs hereticā p̄uita
tes. Quinto placat d̄m̄. Sexto i petrat̄ m̄iaz.
Septio am̄t̄ z p̄bet̄ arma cotholiana p̄ dy
abolū. Octauo z vlt̄io. qz nos p̄ciue^s sc̄toz
et d̄m̄sticos d̄i effiē. z istā ecciaz cū celesti
p̄sociat. qz sil̄ cū āgl̄is z b̄tis cāt̄at. sc̄to sc̄to
sc̄to zc̄. Et hoc patet per singula.

Primū ḡ p3. Mas hoc cāticū vocz z p̄hi
tes sup̄dictas. xxiiij. uitates catholi
cas in q̄z p̄fessioe p̄sistit tota uocina z fid̄
xani. p̄ q̄s uitates oīs xan̄ sufficiēt i struit̄
infid̄. Et difert̄ aquocūq3 infid̄li et nō xano.
Vñ tō fid̄s xani cōsistit i credēto d̄m̄ inū z
vñū cātore z d̄m̄z et gubnatore to^s vniūsi.
et gl̄ificatore hoīuz iustoz z āgl̄oz. Et cō
e xp̄s ēē ubū icarnatū z d̄m̄ z hoīez cōceptū
de sp̄u sc̄to natū ex v̄ḡie. mortuū z passuz z
reflexisse z regna celoz nob̄ apuisse. Et p̄
cōseq̄n̄ ēē redēptore gn̄is hūai. z de diabo
lo t̄phatore. Et sede adext̄is i gl̄ia d̄i p̄tis.
tāq̄ iud̄x vlt̄. z cōde xp̄s ēē cap̄ z rectore z
eccie aquo tō eccia recip̄ oēs gr̄as z v̄tutes
et oīa dona sp̄ualia. cui debet̄ cult̄ late. Et
cōde nolēz posse p̄cia vitare. n̄c b̄n̄ opari. n̄
gr̄a x̄ fuit adiut̄. Que oīa sufficiēt vocz z
instruit̄ cāticuz istō. Ex q̄b̄ p3 q̄ instruit oēs
fideles i om̄i uitate fid̄i catholice.

Secūda utilitas z fruct̄ h̄ cāticū ē.
qz cōstruit totā ecciaz. p̄ sup̄dictas i
nas cōfessioz. s. p̄ cōfessorē fid̄i p̄fiteo sup̄
dictas xxiiij. uitates catholice q̄b̄ tō eccie
defendit̄ z tuel̄ ab om̄i i cursu inimicōz. in
fid̄liū z hereticōz z p̄ p̄fessioz late q̄ d̄o satisf
facit. Et p̄ cōfessioz p̄cioz q̄ diabolū ex̄m̄i

nat. Et iō i h̄c cāticō cōtinent̄ oīa q̄ p̄tinēt
ad n̄iaz salutē. Vñ p̄ i eo cōtinent̄ totū sym
bolū fid̄i cōfiteo sup̄dictas xxiiij. uitates ca
tholice. Sec̄do cōtinent̄ tō ozo d̄nica cū sui
p̄fiteoib̄. Mas sic̄ ibi d̄z p̄z n̄r̄ q̄ es i cel̄i sc̄ti
fices nom̄ tuū. ita h̄ic d̄z sc̄to c̄. Et p̄ singlos
dies lauda^s nom̄ tuū i sc̄l̄z c̄. Itē sic̄ ibi d̄z
Flouēiat regnū tuū. ita h̄ic d̄z et̄na fac̄ cuz
sc̄tis i gl̄a num̄ra. Itē sic̄ ibi d̄z dimitte n̄b̄
debita n̄ra et nos c̄. ita h̄ic d̄z dignare d̄ne
die isto zc̄. misere n̄ri zc̄. Et sic̄ p3 ql̄it̄ istō
cāticū cōtinet̄ totū simbolū eccie z ozo d̄ca
et vlt̄ i v̄tute. z ip̄licite cōtinet̄ totā sacraz
scrip̄faz v̄t̄. tel̄. Et p̄ p̄ns ē dicēdū q̄ suffici
enter p̄struit totā ecciaz z turris fortitudis
et̄. q̄ d̄p̄e turris ip̄lici muro circūdat̄ et se
p̄it̄. Mas p̄m̄ et ext̄ior mur̄ et̄ ē p̄fessio fi
dei sup̄dictaz. xxiiij. uitatū. q̄ muro se tuel̄
eccl̄a ab icursu oīuz infidelū hereticōz. Sec̄do
mur̄ z int̄ior ē p̄fessio p̄ntal̄ et gl̄a sac̄toz
q̄ se tuel̄ eccl̄a ab d̄i icursu demonū. Tercio
mur̄ et int̄ior ē p̄fessio uē late. et iste ē ita
alt̄ q̄ at̄igit usq3 ad celū. Et isto sp̄lici muro
istō cāticū p̄struit z circūdat̄ z roborat̄ dei
eccl̄az. Et iō sic̄ hoc cāticū p̄fitef̄ oēs uitate
catholice. ita petit̄ oīa q̄ p̄tinēt̄ ad n̄iaz sa
lutē. agit̄ gr̄as p̄ b̄neficijs receptis. Et sic̄
instruit̄ et p̄struit̄ et iustificat̄. q̄ s̄ tres mi
rabiles et vtilēs et salubres fruct̄ h̄ cāticū

Tercia utilitas et fruct̄ h̄ cāticū ē.
qz sic̄ sufficiēt̄ p̄struit̄ ecciaz p̄ sup̄
dictaz trinā cōfessioez. ita sufficiēt̄ destruit̄
oēs errores infidelū z hereticōz. vñ istō cāti
cū i p̄n̄ sui destruit̄ erroze gētiliū q̄ colēbāt
p̄res d̄os z dicebāt̄ mūdū ēē et̄nū. z pone
bāt̄ felicitatē suā i hac vita. z i h̄ p̄te i q̄ d̄z
te p̄ orbē t̄raz zc̄. destruit̄ sil̄ obst̄atōnem
iud̄oz q̄ negāt̄ missiū in̄itatis. et p̄fidiā ar
rianoz q̄ sepabāt̄ i p̄ois s̄baz. p̄ hoc aī q̄d̄
ait. tu rex gl̄e xp̄e. destruit̄ falsaz uocinā ma
nicheorū q̄ negabāt̄ xp̄m̄ ēē hoīez verū et
mortuū et passū. p̄ illō aī q̄d̄ d̄z d̄igre d̄ne
die isto. destruit̄ heretica uocinā pellagiōzū
q̄ dicebāt̄ vñūq3q3 ex xp̄i^s virt̄ib̄ absq3 d̄o
auxilio posse p̄cepta dei adimplere. et p̄ p̄ns

ola p̄ca vltare et oīa opa caritat̄ ad īpleze.
Et p̄ p̄ns dicebāt sup̄ fluū ēc̄ d̄m̄ ozare. p̄
q̄ vn̄ d̄s̄ oīa sup̄ d̄ca b̄a libtate libi arbi
trij p̄se potat face. Et sic p̄z q̄z̄ istō c̄nticu
z̄struit d̄s̄ errozes ī fideliū z̄ hereticoz.

Sed ē aduētend̄ f̄ possitōniū. q̄ vn̄ta
tem fidi quas auḡ p̄fiteruz ī hoc
c̄ntico ī suo bap̄. p̄ca de f̄dit publice ī suis
s̄ptis z̄ p̄dicatōib̄ ad z̄struētōz hereticoz.
Vn̄d̄ ab̄ro nō solū ī cepit. te d̄m̄ laudā. eo
q̄ deouzerat augustiz ad bap̄z. s̄z q̄ p̄tuit
īn̄ sp̄u q̄lis z̄ q̄nt̄ ērt̄ fuf̄ auḡ ī ecc̄ia. ut ī
q̄ vac̄. Et q̄ p̄tuit q̄z̄ d̄s̄ errozes heretico
ruz z̄bebat ab ecc̄ia eliminare. ut īq̄ possi
toni. put p̄ca f̄c̄z ē. ¶ ad ē̄ euidentia est
nōnd̄. q̄ īn̄ cefas q̄tuoz heret̄ affligebāt ec
clesiaz t̄p̄e augusti. Quaz p̄ fuit sup̄sticio
gētiliū. Nā s̄z m̄lti reges z̄ p̄li gētiliū fuis
s̄t̄ ad fidē p̄si p̄ p̄siōz magni p̄stātini z̄
maxie t̄p̄e theodosij. t̄m̄ q̄no alaric̄ rex go
th̄z cū suis gētib̄ īn̄ gress̄ ē ytalīa. Et ex
maḡn̄ c̄lpa z̄ occasiōe romanoz ī cēdiss̄z z̄
z̄struiss̄z Romā cū tota ytalīa. Tūc rom̄
ni tep̄di īn̄ fide hoc ī putabāt x̄ dicētes. q̄
dum Roma colebat p̄res d̄os sp̄ fuit p̄spa
et d̄na m̄udi. S̄z p̄ q̄ f̄iat s̄b̄ fide x̄. sp̄ f̄iat
diminuta z̄ p̄tepta. z̄ tācz p̄ illū b̄abaz re
ges gothoz z̄struēta. Et sic blasphemabāt
Romā z̄ cefi ytalici p̄ x̄p̄z z̄ legē euāglicaz
z̄fēnētē̄ repete ycolat̄z. Tūc aū Marcell̄
n̄ s̄p̄sit ad augustiz dicēs. ut excitāet ḡiaz
adō s̄ collatā. Et s̄beret p̄ istos blasphemos
nois x̄. q̄ Romā cū tota ytalīa ērt̄ ī magno
p̄c̄lo apostatādī afide x̄. z̄ repetēdi ātiquā
sup̄sticioz ycolat̄cā. n̄ īpe apponēt remediū
Tūc aū auḡ v̄tute et luie sp̄s sc̄li armat̄
et illustat̄ s̄p̄sit. xxij. libros p̄ defēsiōe ci
uitatis d̄i z̄ x̄ane feligitōis. īn̄ d̄b̄ n̄ solū de
f̄dit ecc̄iaz z̄ totā sacraz s̄p̄f̄az v̄fus̄ te. S̄z
etiā z̄struit totā ycolat̄cā sup̄sticioz. Nā īn̄
p̄mis d̄cē libris z̄struit d̄s̄ detestabiles et
f̄cos rit̄ illi sup̄sticiois detēgēdo falsuz c̄
tum falsoz d̄oz. Et detēgēdo z̄ p̄futādo
falsaz doct̄naz z̄ ceceptōz eoz. Ab xi. aū lib̄
bro us̄z ad. xvij. īn̄ clusue memorat̄ v̄fus̄

finies v̄fus̄z ciuitat̄. s̄. d̄anatoz p̄petuā ī p̄lo
ruz et gliaz fideliū et iustoz. In d̄b̄. xxij. li
bris on̄dit vnū d̄m̄ t̄nuz z̄ vnū esse creato
rez z̄ ḡntozem vnūsi z̄ redēptozē z̄ gl̄fica
tozē oīuz iustoz. sic cōfess̄ f̄iat ī p̄ma pte
h̄ c̄ntici. Et sic marcell̄n̄ publicauit illū li
brū rome et p̄ totā ytalīa. q̄ libro v̄s̄o tota
ytalīa cessauit ab blasfemia z̄ apostasia z̄ ma
lo p̄posito repetēdi ycolat̄cā sup̄sticioz. Et
sic detauit totā ecc̄iaz auḡ p̄ illos libros d̄
ciuitate dei. et z̄struxit errozem gentiliuz.

Item eod̄ t̄p̄e f̄rexit d̄ca vocat̄ ma
xim̄n̄ ep̄ arzanoz. q̄ vehemētēz
īn̄ cepit resuscitare z̄ roborare illā sectā. et
īn̄ vehere p̄fidē t̄n̄itā p̄sonaz d̄iaz. ī vna
et ead̄ s̄ba quā cōfitef̄ ecc̄ia. Tūc auḡ s̄p̄
sit lib̄rū p̄ illū maxim̄nū. īn̄ q̄ z̄struit z̄ cōfu
tat̄ sua argūmēta. Et roborat fidē ecc̄ie fū
damētis z̄ autoritatib̄ sacre s̄p̄f̄e. Et p̄ca
s̄p̄sit. xv. libros de t̄n̄itate. vbi lucid̄ z̄ v̄
fusi p̄bat z̄ declarat̄ p̄posituz sup̄ d̄c̄z. Doc
toz fecit augusti ī m̄ltis alijs libris z̄ trac
tab̄. z̄struēdo p̄fidē arzanoz z̄ alioz īn̄
fideliū circa missiuz t̄n̄itā. ¶ It̄ eod̄ t̄p̄e f̄
reuerūt m̄lti magni viri f̄co et detestabili
doct̄mate. maicheoz maclati q̄ illā sectam
vehemētē̄ ī cepūt resuscitare z̄ ḡndi cōntu
restaurare. p̄ quos auḡ s̄p̄sit eoz dicta et
s̄p̄ta cōfutādo z̄ replēdo. Et p̄ cōt̄r̄ faustū
maicheū p̄ xl respōsiōis. Sec̄do p̄ fortunū
Tercio p̄ c̄comiū et p̄ felicianū. et p̄ eplaz
f̄uamēt̄. z̄ p̄ adūsariū legis z̄ p̄p̄baz z̄ p̄
m̄ltos alios ei d̄e secte. q̄ īn̄ ceta negabāt
x̄p̄z ēc̄ hoīez v̄ez z̄ p̄ p̄ns̄ ēc̄ passū. Et sic d̄
struebāt totū missiuz n̄ze redēptois et v̄tu
tez sac̄mētoz ecc̄ie ap̄aione x̄ p̄ n̄za salute
et iustificatōe manātē. q̄s̄ d̄s̄ auḡ s̄p̄tis z̄
publicis disputatōib̄ z̄ p̄dicatōib̄ sup̄auit
et ab ecc̄ia eliauit z̄ fugauit. put p̄fess̄ f̄i
at ī hoc c̄ntico. q̄n̄ dixit. tu ad liband̄ suscep
tur̄ hoīez n̄ orzuisi v̄gis v̄tez z̄c̄. ¶ It̄
eoz t̄p̄e fuit orta et p̄ totū orbē s̄bito v̄f
fusa tem̄zaria secta et doct̄na falsa pellagia
noz. q̄ negabant p̄c̄z primoz parentum
cum suis penalitatib̄ transisse ad postos.

et p̄ p̄ns negabāt p̄ct̄z originale i puulis ⁊
 bap̄m ad mūdationēz p̄ct̄i eis p̄cesse. Et sic
 atribuebāt tātas libratē hūane volūtati ad
 op̄atū et p̄ lapsū p̄moz p̄tū. q̄ vnusq̄sq̄
 ex p̄p̄t̄is v̄rib̄ n̄lib̄ cū sola potestate libe
 arbit̄i absq̄ quōs auxilio et gr̄a d̄i poterat
 d̄ia p̄cepta adimplere. et p̄ p̄ns om̄ia p̄ct̄a
 vitare. et oīa bōa opa face. Et sic dicebant
 q̄ sup̄fluū erat p̄ defūctis exozare. et fufz
 auxiliū p̄se postq̄ vn̄ q̄sq̄ ex p̄p̄t̄is v̄rib̄
 potat b̄ne op̄a et saluā. q̄d senties b̄r̄ auḡ
 yponēsis ep̄s. illico p̄gregauit ad os ep̄os
 puincie numidie. Et p̄bato ḡndi examina
 tione h̄ac cocinā eē beticā. Tūc auḡ de cō
 sensu om̄ituz illoz ep̄oz scripsit epl̄am ad
 innocētū papā tūc ecclie romane p̄sidente
 ut vigilaret sup̄ gregē suū. q̄ ista falsa ⁊ pe
 stifera cocina destruebat eccl̄az et fūdamē
 tū totī sacre scripse. et n̄e redēptōnis et
 salutis. et adnichilabat oēs p̄t̄itōes ⁊ oīa
 suffragia eccl̄e taz viuoz q̄ defūctoz. q̄a
 frustra i oīone d̄nica p̄fem̄ ⁊ dicem̄. d̄i
 mitta n̄b̄ debita. et ne nos iouca s̄ i tēta
 tionez. Et sic de ceteris oīonib̄. q̄s p̄t̄inue fa
 cit eccl̄a. Tūc aut̄ innocēt̄ papa p̄gregauit
 Rome p̄ciliū ep̄oz i q̄ d̄anauit pelagiū et
 celestū beticos cū secta eoz. Et dedit auc
 toritatē p̄mati carthaginensi. vt sil̄ cū auḡ
 p̄ggāet p̄ciliū oīuz ep̄oz africe p̄ illā sectā
 in quo p̄cilio in̄fuit auḡ q̄ fuit s̄ptoz sym
 boli et decreti illi p̄cilij african̄. i q̄ p̄ sin
 gula fuit p̄c̄mnata illa pestifera secta cu
 suo auctore et seq̄cib̄ suis. vt p̄ de p̄se. d̄i.
 .4. cap̄. placuit. et p̄ m̄ta seq̄ntia capitula
 Et put̄ p̄spez n̄rat i croica sua i q̄ t̄p̄z auḡ
 scripsit lib̄ū yponosticō. et de p̄fectōe iusti
 cie hoīs. et de n̄asa et gr̄a et de sp̄u et lit̄ra
 et de bap̄ puuloz et de nuptijs et p̄cupia.
 et p̄ iulianū ⁊ alios eiusdē secte. in tantum
 q̄ oēs illos hereticos expulsi ab africa in
 asyaz. S̄z cū b̄s hyeronim̄ q̄ tūc i bethlez
 taz sentio laborabat sensiss̄ illā detestabilem
 et pestiferā cocinā. icēp̄ p̄ moduz dyalogi
 scribe p̄ eā. s̄z cū p̄ueisset ad eū lib̄is angust̄
 de bap̄ puuloz q̄s p̄ illā besiz p̄fectat. tunc

cessauit a scrip̄sa sui lib̄i. v̄n̄ al̄ i fine illi
 lib̄i. Peruenerit ad man̄ m̄as lib̄i de bap̄
 paruuloz q̄s scripsit auḡ p̄ besim ⁊ sectā
 v̄naz. q̄b̄ v̄sio. huic opi finē iponēdum de
 creui. ne m̄ dicat̄ ill̄o oraciō i siluā ae ligna
 feras. Et sic p̄z q̄lit̄ auḡ destruxit illā besiz
 pelagianoz. put̄ p̄fess̄ fūat oratō in fine
 ist̄i cātici. cū d̄ic̄. Dign̄e d̄ne die isto sine
 p̄cto ⁊c̄. Et sic p̄z et p̄ sup̄dicta q̄l̄z destruxit
 oēs alias beses. put̄ p̄fess̄ fūat i hoc cātico

Quarta utilitas et fructus h̄i cātici ē
 q̄ sufficiēter iustificat om̄s fidel̄es
 p̄ r̄p̄cē p̄fess̄ōez. Ad cui⁹ itellecū ē nōndū
 q̄ tō iusticia x̄a p̄sistit i r̄p̄lici p̄fess̄ōe. s̄. in
 p̄fess̄ōe v̄e f̄idi. uie late. et p̄niali. siue i p̄fe
 s̄s̄ōe p̄ctoꝝ. V̄n̄ p̄fess̄ō p̄sistit i corde et ore
 publice p̄fiteo. a f̄ento. ⁊ p̄dicāto oēs sup̄
 d̄ctas. xxiii. v̄ltaas q̄ p̄t̄nēf̄ s̄b̄ art̄iclis f̄idel̄
 Cōfess̄ō aut̄ late p̄sistit i trib̄. s̄. i laudāto
 reū et oēs p̄fectōes ei⁹. b̄n̄eficia ei⁹ memo
 rāto. et p̄ eis gr̄as agēto. Sec̄do i atozatōe
 Tercio i oblatōe ⁊ sacrificio. Cōfess̄ō aut̄
 p̄ctoꝝ p̄sistit i p̄fiteo nos esse fragiles et
 mis̄os et p̄ctozes et i adā obligatos et cor
 ruptos. talit̄ q̄ siñ auxilio gr̄e n̄c possum̄
 p̄ct̄a vitare. nec p̄cepta d̄i adimplere nec ad
 boni agē. n̄c a p̄ct̄is i q̄b̄ sum̄ liberari. In
 hac ḡ triplici p̄fess̄ōe p̄sistit tō iustia hoīs
 et fides et spes et caritas ei⁹. S̄z tō triplex
 ista p̄fess̄ō p̄t̄nēf̄ i hoc cātico. Nam tō ista
 p̄ma pars a p̄ncipio usq̄ ad illū locū. Te ḡ
 q̄s. nil aliō ē n̄ p̄fess̄ō f̄idel̄ sim̄l̄ cū gr̄az ac
 tōe et laude. Et exice usq̄ ad illū locū. s̄. d̄i
 gnare d̄ne. nil aliō ē n̄ oīo q̄ p̄t̄inet ad cul
 tum late. et in illa parte q̄no d̄ic̄ d̄ignare
 d̄ne die isto. nil aliō ē. n̄ p̄fess̄ō p̄ctoꝝ. Et
 sic p̄z q̄lit̄ ist̄o canticum sufficiēter iustificat
 hominem per triplicem confessionem.

Quinta utilitas hui⁹ cātici ē. Inq̄ntuz
 placat d̄m̄ et delectat et deb̄itū p̄ la
 trias soluit. ⁊ redd̄it ip̄z benignū p̄ cultum
 late. eo q̄ magnific̄ et magnanim̄ delec
 taf. cū s̄ m̄mōzāt̄ b̄n̄eficia q̄ ip̄e fec̄ maxime
 cū gr̄az actōe. ut p̄z. 4. ethcoꝝ. Et tō ist̄o
 cātici p̄ lafaz ē satisfactoriū ⁊ d̄o solutoriū.

Quia dō n̄ possum⁹ satisfāce nisi p̄ uie laie
fuitutē ⁊ cultū. qđ maxie ptinet i hoc can-
tico. put dictū ē. et ad quā laia; maxie nos
exortat et icitat istō canticū. Et hec ē qnt⁹
fruct⁹ ⁊ utilitas ei⁹. ymo ex hoc cātico sūt
ecclesia modū reddēdi laia; dīcēto scđs c̄.

Sexta autē qnta sedq̄ sexta utilitas
et fruct⁹ b̄ cāticī. qz ē gr̄e et mis̄i-
cordie et postulatoꝝ ipetratiuū. qz sic cū
placat et celectat comemorāto ei⁹ pfectōs
et beneficia cū gr̄az actōe et laie exhibitōe
Ita inclināt ip̄s ad m̄loza b̄nēficia pferēda
.s. mis̄icordiā ⁊ gr̄az i p̄nti ⁊ gl̄az i fuo p
ut petis i hoc cātico. vñ maxie nos dō hūi-
llam⁹. Itā sic p̄temur cū eē oipotentem
creatoꝝ. scđs. iustū. mis̄icordē ⁊ redēptōrē
Ita p̄tēur nos eē fr̄gils. p̄ctoꝝ ⁊ mis̄os
nō sufficīētes ex nob̄ ad boni agē. n̄c posse
p̄c̄ta vitare nisi fuerim⁹ adiuti gr̄a ⁊ ⁊ ei⁹
m̄ia subleuat. Et itō dīcīm⁹. dignare dñe
die isto c̄. Et itō hoc cāticū ē dī ad m̄iaz in-
clinatiuū ē mis̄icordie ipetratiuū. quia
dō supbia resistit hūilib⁹ dat gr̄az et veiaz

Septima autem utilitas et fructus
huius cāticī ē. qz p̄buit ⁊ p̄bet n̄
arma cotiōlā p̄ diabolū ⁊ mūdū ⁊ carnē: n̄
solū cessensua: s; et offensua et fugatiua
cū dīc dignare dñe die isto ⁊c. ¶ Ad cui⁹
intellectus ē nōndū scđs p̄sperū cessētoꝝ
doct̄ne angust⁹ p̄ pellagianos. qz qñ fuit or-
ta pestifera ⁊ venēosa doct̄na pellagiāoz
in britania siml̄ cū ea fuit exorta medela et
anthicotū p̄ illō venenū i ytalīa p̄ p̄sīōez
augustini. Itā qñ pellagi⁹ monach⁹ icipie-
bat seminare suū venenū i britania. Tunc
aug⁹ extirpatoꝝ illi⁹ veneni baptizabat in
mediolant. ⁊ sp̄ualit̄ nascebat tāq̄ tyriaca
et anthicotū ad resistēdū et extingūdum
venenum ⁊ morbū pestifere pellagianum
Qđ qđē venenū ita subito et i breui t̄poze
infecit totā ecclīaz. taz i africa ⁊ i asya q̄ in
ytalīa qz fuit mirabile dictu. Cui⁹ cā fuit tri-
plex. p̄mo qz seminatoꝝ hu⁹ veneni. s. p̄-
pellagi⁹ et celesti⁹ et julian⁹ oñdebāt se cē
catholicos i fide articlī trinitatis p̄ arrlanos

et i articulo icarnatōis p̄ manicheos. p̄ qđ
eccīa diu añ pugnauat. Itē qz isti erāt viri
eloq̄ntissimi. vt p̄s i stillo ep̄le pellagiāoz
et i alīcatōne julīa. et cū hoc fuerūt astuti
et caltoissimi. Itā ut i breui possent orbem
totū inficē. fuerūt diuisi p̄ tres pte⁹ mūdī
.s. pellagi⁹ in europa. et julian⁹ i africa. et
celesti⁹ i asya. et sic i breui ip̄re fuit seīnatū
illō venenū. Tercia cā fuit qz illō venenū
et fermētū erat valde palliatū et coloratū
q̄si latēs sub melle uitaris. nase. volūtatis
et libi arbitrii. Et itō mlti facil⁹ fuerunt in
illa doct̄na pestifera cecepti hac triplici cā
Vnde dicebāt qz dō bonā nāz et libaz crea-
uerat i hoīe. et posūat ip̄s i volūtate arbitrii
et p̄siliū sui. q̄ diabl⁹ q̄ erat dō inferior nō
posat hūiaz nāz corūpe n̄c volūtati⁹ libtatē
tollr̄ eñc ipedire. Et itō julian⁹ vocabat au-
gustinū traductōariū et manicheus. Itē
dicebāt qz si hūa n̄a et caro n̄a i trī fuerat
corrupta i adā. qz n̄c posat ce se vitare m̄lū
nec face bonū. n̄ adūta p̄ gr̄az ⁊. q̄ se q̄ref
qz vel null⁹ i peccāto damnaret. vel qz dō
eēt iust⁹ i dānanco hoīes. qz ad ipossibile
nēo obligat ce iure. Et sic asēbāt. qz p̄ q̄
dō bonā nāz creauat i hoīe ad ymagiez et
similitudiez suā. et creauat i eo libaz volū-
tates. ⁊ reliq̄rat eū i manu p̄siliū sui. qz tunc
ex p̄p̄ia ⁊ n̄lib⁹ virib⁹ cū arbitio volūtati⁹
abiqz alio auxilio posat dia p̄cepta adiple-
re. et p̄ p̄ns oīa p̄c̄ta vitare et oīe bonum
opā qñcūqz vellet. Et ex hoc iferebant qz
supflūū erat cū ozare p̄ vitāoīs peccis fu-
turis. qz vnusq̄s ce se posat p̄c̄ta vitare. et
supflun⁹ erat ei⁹ p̄ cessūctis exozare. qz si sic
p̄c̄to cessēt illico euolarūt ad celū tanq̄
bone nase sequitoꝝ. si aī cū peccis mortuf
fuerāt. Tūc illico cessēbāt i infernū. Et
sic tollebat oēs oīones ecclīe et oīa sufra-
glia viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Qđ qđē venenū
ita i breui mltos ifecit. qz tō ecclīa p̄ oīes
partes mūdī fuit turbata. eo qz oēs illo pe-
stifero veneno ifecti cessabāt ab oīni oīone
et sufragio viuoꝝ ⁊ cessūctoꝝ p̄sūctes ce
suis virib⁹ ⁊ liba volūtate p̄tēpnēto gr̄az ⁊

Doc aut pſentis aug^o zelo ecclie p̄motus congregato palio ep̄oz affricanoz icep̄ illis beticis reſiſſe. et ſcripſit inocen^o pape romano. ut ſup̄ gregē ſuuz in vigilaret. et caute de iſto oculto et piculoſo veneno inq̄reret. put dictū ē. Et t̄do p̄venata iſta peſtiſera beſi i p̄cilio romano z affricano. Tūc aug^o incepit ordinare plura officia in ſua ecclia yponēſi p̄t̄r̄ intētū ill^o ſecte. In q̄ p̄ ordiavit officiū defunctorū diuiſum p̄ tres noctes cū ſuis laudib^o. q̄b̄ d̄oē officium illico ſuſcep̄ t̄o ecclia africana. z ex ite veit in eccliaz ytalicā. et gallicanā et yſpanaz et germanicā. Et et ordiavit miſſas p̄ defunctis. In q̄ officio petūſ ſuſfragia p̄ defunctis p̄ p̄ſidiā pellagianoz. Itē aug^o tūc ordiavit mlt̄a alia officia feſtiua. In q̄ p̄fec̄ offiū natiuitatis v̄ginis marie. Et et ordinauit multa alia eccliaſtica officia q̄z auctor ig norat. eo qz fuit multū apt^o et facilis i ozo nib^o ordinādis. ut p̄z i ſuis ſoliloq̄is et p̄tē platōib^o et ſubputatōib^o. Tūc etiā t̄o ecclia romana p̄t̄r̄ p̄ſidiā pellagianoz ordiavit p̄ces q̄ ſūt i p̄ma hora diei i officio. puta q̄ illico p̄ uſiculū dicat̄ ozo d̄nica cū ſim bolo. et p̄ ea. Et ego ad te d̄ne clamaui cū d̄nqz ſeq̄ntib^o uſib^o ſūptis de p̄. L. et p̄ ea fiat ḡnal̄ p̄feſſio. Et p̄ p̄feſſiōz dicat̄ vltia p̄ b̄ cātici. ſ. d̄igre d̄ne die iſto ſine p̄c̄o nos cuſtodire. Et p̄ ea dicat̄ illa ſalubs et electiſſima ozo. ſ. d̄ne d̄s op̄s. q̄ ad p̄ncipiū hui^o diei nos puenire feciſti zc. In q̄b^o p̄ cib^o manifeſte petim^o ḡraz et auxiliū d̄i uſuz ne icidam^o i aliq̄o p̄c̄z. ſz ſemp̄ fact am^o bonū et iſpleam^o d̄ia p̄cepta iuxta vo lūtatez d̄i z libemur a p̄c̄is p̄ſiſſis: oñen to et p̄ſitēo nos nllz bonū ex p̄p̄rijs v̄itib^o poſſe face. n̄c p̄c̄z vitare ſine auxiliū z ḡza dei. et hoc t̄oē ordiavit ecclia ſic i p̄pletorio qz añ ozonē die vltimā p̄tē b̄ cātici. ſ. d̄ig nare d̄ne nocte iſta ſine p̄c̄o no^o cuſtodire miſere n̄ri d̄ne. Ex q̄b^o p̄z q̄ ex hoc cātico accepit ecclia arma cothiana matutina et veſpertina ad pugnādū p̄ diabolū. Que d̄oē arma ſa faciūt. Inā p̄ inclināt̄ d̄eū ad m̄iaz

et ḡraz cōferēdas. p̄ q̄ no^o hūllam^o confi rētes nos eē fragiles et iſufficiētes ad ma lū vitādū et bonū agēdū. et p̄ſitemur nos eē filios p̄uaricatoz. Sec̄do fugā^o diabolū a n̄b̄ z vires et p̄p̄mim^o. Tercio eliminā^o et extinguit^o venenū et peſtiſſerā cocinas pellagianoz q̄ totū p̄iū ſuacebat et totaz religioez x̄naz iſſeſcat et turbauat. vñ et ecclia p̄t̄r̄ c̄dē c̄m ordiavit alias p̄ces poſt p̄mā. ſ. p̄c̄ioſa i cōſpectu d̄i zc. uſqz ad cap̄s. ſ. d̄ne aī dirigat cor̄da z cor̄pa n̄ra. q̄ ūba ſi b̄n̄ cōſident̄ et contēplēt̄ oīa petūt d̄iaz miſericordiā et ḡraz z auxiliū diuinū. ut va leam^o implere d̄ia p̄cepta et vitare pecia et face b̄oa opa p̄ſitētes nos n̄b̄l̄ boni ex n̄ris v̄itib^o poſſe face. Et ſic exite ecclia ſep̄ proceſſit ordinando noua officia z nouas ozonē i q̄b^o peti^o diuinū auxiliū. vñ dicif̄ q̄ ſic p̄m^o q̄ ordiavit antiphonas ad cātādū cū p̄s i ecclia fuit ambroſi^o. et ordiavit h̄yos fertales. et diuiſit offiū matutiale in duas partes. ſ. i p̄ſalmodiā et laudes. Ita p̄m^o q̄ fec̄ reſp̄oſa q̄ cātaret̄ p̄ p̄ i q̄z n̄ fuit aug^o Gelasi^o aut̄ papa paulo p̄ augustim ordi nauit ut cāticiū auguſt^o. ſ. Te d̄eū laudam^o cātaret̄ p̄ tre^o noct̄ no^o añ laudēs. Eſt v̄ez q̄ b̄s ambroſi^o iaz ordinauāt q̄ iſtō cāticiū cantaret̄ i ſua ecclia mediolanēſi. ſz gelasi^o poſtea p̄cepit ut cantaret̄ p̄ vniūſaz eccliaz Poſtea iſte gelasi^o ordiavit multa alia p̄ticularia officia eccliaſtica. et ordiavit ut añ canonē miſſe cātaret̄ alia p̄ticularia b̄ cātici. ſ. ſc̄s. ſc̄s. c̄. Et ad hoc ordiavit et p̄fecit illaz p̄fatōez cōez q̄ cotidie cātaret̄ i miſſa. ſ. vere dignū et iuſtus ē zc. q̄ d̄oē p̄fatō n̄l̄ alt̄o facit n̄ qz recitat̄ z declarat q̄b̄ auguſt^o dixit i hoc cātico. ſ. i oēs anḡli et cherubi et ſeraphi icellabili voce p̄clamant̄ ſc̄s c̄. p̄ē aut̄ veit greg^o q̄ p̄poſuit aliq̄s p̄fatōs feſtiuitatib^o ſolētib^o a p̄p̄lati^o. Et et p̄fecit multa alia officia ſc̄roz taz p̄p̄ria q̄ coia que hodie cantat̄ ecclia. Ex q̄b^o p̄z q̄lit̄ v̄l̄is ecclia latina ex iſto cātico ſūp̄ſit modū lau dandū d̄eū in miſſa. quia ſimul cūz ecclia triumphanti iſta ecclia cantat̄ ſanctus.

sc̄ia ē. et sic ex isto cātico accepit modū lafe
 Jre ex isto cātico accep̄ et assūpsit arma coti
 plana p̄ diabolu fugāvū et modū iclīnāvī
 ceū ad mias et gr̄as ipetradā. qñ dīc̄ dīgre
 dñe isto. que est vñ utilitas huius cāntici.
 ¶ Octā utilitas et fruct⁹ h⁹ cāntici ē qz nos
 p̄ciues sc̄ioꝝ et comesticos dī efficit. et istā
 militatē ecciāz cū supna et thūfanti p̄sociat
 Vnde qd dīctū fuit p̄ augustinū i p̄ma pte
 hui⁹ cāntici. t̄ oēs angli zc̄. vbi oñdit qz oīs
 angli incessabilī voce p̄clamāt zc̄. Et hoc
 item cātāt chor⁹ aploꝝ et p̄p̄baz et m̄z i
 societate eoz. put subdit ambro⁹. cū dīc̄ te
 glōs aploꝝ chor⁹. Et hoc idē cātāt tō eccī
 p̄ totū orbē t̄raz. put aug⁹ s̄bdit. te p̄ orbē
 t̄raz sc̄ia p̄fitef eccīa ē. Ex q̄b⁹ p̄cludif. qz
 sic chor⁹ aploꝝ. p̄p̄baz. martyꝝ et oīum
 b̄ioꝝ sociat cū āgellis i gl̄a ad p̄fitevñ mi
 steriū t̄nitatis cantāto sc̄is zc̄. Ita p̄t̄ ista
 eccīa toto orbē dīffnsa sub eadē p̄fessione
 cōsociat cū celesti cantāto sc̄is zc̄. Et sic
 q̄ntū ad p̄fessioez t̄nitatis eadē ē lafa hui⁹
 eccīe et illi⁹ celestis. sic ibi dīctū fuit. Et tō
 gelasi⁹ papa āpliator dīoz. officioꝝ q̄ fuit
 valde deuot⁹ huic cātico ordīavit vt i oīb⁹
 festiuitatib⁹ cātataref i officio matutinali
 finito t̄cio n̄. ut ista eccī p̄sociatē cū supna
 cantāto sc̄is. sc̄is. zc̄. Jrez ut p̄ isto cāticuz
 oñdet qz ista eccīa ē eadē cū illa rōne finis
 et t̄mīni inq̄ntū ista ē via i illā. et qz laudat
 vñ solū ceū i t̄nitate cū illa. Et t̄do ex isto
 cātico accep̄ p̄ficioꝝ quā cātām⁹ an̄ cano
 nez misse. Vñ l̄z ambro⁹ et aug⁹ ordīassen
 i suis ecciis alias lōgas p̄fatōes vt p̄z i eccī
 mediolanēsi. t̄n gelasi⁹ papa ordīavit vñ
 breuē et cōez p̄fatōnez quā cothīole cantat
 eccīa i missa. i q̄ nil aliud dīc̄: n̄ qz explicat
 totā illā pte hui⁹ cāntici. f. t̄ oēs angli usqz
 ad illā exclusiue. tu rex gl̄ie xp̄e. Vnde ait
 Durus corda. f. relicta reb⁹ mūdantis ele
 uate corda v̄za et siml cūz angelis et beatīs
 agam⁹ gr̄as dño deo n̄o. Quia vere dīg
 nus ē semp et hīc et ubiqz taz i t̄ra q̄ i celo
 cū anglis gr̄as age. Et p̄usa eccīa ad ceum
 p̄ez dīc̄ o/ dñe sc̄ie p̄z oēs efne d̄s nos d̄s

precamur te p̄ xp̄z filiū tuū et dñz n̄z. p̄ qm
 magestatē tuā laudāt āgellī. et adorāt dñā
 tionea et tremūt potestates eadē mage
 statē tuā. celi celozqz v̄tutes: ac beata sera
 phin sub q̄oā socia et p̄cordī exlratōe p̄ce
 lebrant et colunt et venantur eandē mage
 statē tuā cū q̄b⁹ et n̄fas voces vt admittas
 supplices p̄camur. f. supplices te p̄camur. vt
 tu admittas et vellis audire et suscipe n̄fas
 voces. sil' cū illi⁹. f. cū vocib⁹ illoꝝ. f. āgloꝝ
 q̄si dī. sic in celo suscipis et admittis voces
 illoꝝ. dīcētū sc̄is sc̄is zc̄. Ita dēp̄camur vt
 sil' cū eis socia exultatōe admittas n̄fas vo
 ces sil' cū eis dīcētes sc̄is zc̄. Vñ adūrat sac
 cotes et religiosi. qz p̄structō hui⁹ p̄fatōis
 est valde inicata p̄p̄ lōgā fies et dēp̄oētīā
 qz tō ei⁹ p̄structō dēp̄cet ab illo iūbo dēp̄ca
 mur et ipedif⁹ i pte p̄p̄ illō r̄m. f. cū q̄b⁹
 Et tō b̄c m̄gis declaravit p̄ca b̄is grego⁹
 i suis p̄ticularib⁹ p̄fatōib⁹ q̄s fec̄ p̄ p̄riclāb⁹
 solētib⁹ festis. i fine q̄z cōif dīc̄. Et tō cūz
 anglis et archāgellis cū tronīs et dñatōib⁹
 cūqz oīmī milicia celestis exercit⁹ h̄ynū gl̄e
 tue canī⁹ sine fine. dī. sc̄is zc̄. Ex q̄b⁹ p̄z qz
 tā gelasi⁹ qz ḡg⁹ sil' cū tō eccī ex isto cātico
 sup̄fūt hāc p̄fatōez quā cantā⁹ cotidie i mi
 ssa sil' cū hac p̄fessioe t̄nitatis dīcēto sc̄is ē
 Jre oñdit eccīa ista qz n̄ sepata s̄z sil' sociata
 cum illa eccīa b̄ioꝝ. socia exultatōe itēdit
 cātare sc̄is. sc̄is. zc̄. sub eadē p̄fessioe mistij
 t̄nitatē. et sic itēdit p̄fite et cātare p̄ fide qd
 illa p̄fitef et cātāt p̄ gl̄iaz et clarā visioꝝ. Et
 oñdit et ista eccīa qz n̄ cātāt hoc cāticū tāq̄
 t̄rena: s̄z sursum a t̄renis cū illis eleuata tan
 q̄ celestis. Ex q̄b⁹ p̄z qz istō cāticum nos
 facit ciues sc̄ioꝝ et dei comesticos. et facit
 istā eccīaz cū illa celesti p̄sociā. Et hoc etiā
 ostendit p̄ q̄ndam reuelationez et visioez
 factam cuidam sanctimoniali in saxonia.
 Vnde legis i ecclāstica ystoria germanoz.
 qz in saxonia erat. et adhuc extat q̄ddam
 magnū monasteriū i q̄ laudabat ceū et vi
 uebat i vita sanctissima et honestissima ma
 gna multitudine soroz. inter q̄s erat q̄dam
 deuotissima iuuenis. q̄ ex iugi abstinentia z

.Nōg.

.Fundatio.

no inunctum
sup te deum
laudamus

qz cohibite fgebat ad horas matutias . et
ptinue seqbat horas noctnas in choro. Et
tbo ex mltis laboribz erat vltis infirmita
tibz afflicta. Et tm ppter hoc no cessabat inter
esse oibz hois ta noctnis qz diurnis. In tm
qz qda nocte cu eet matutias. 7 la chor? eet
in fine scij noctni qsi i nona lectoe. tuc illa
monialis incep dicit p debilitate. 7 veire
quali i sincopim. Qd vides abbatisa pcep
sibi ut iret ad cella sua 7 desceret. Ipa aut
monialis rogabat vehementissimaz vt
pmisset ea stare i choro vsqz qd dicit hoc ca
ticu. .f. Te deū laudamus: Abba vero noluit
anuerē suis pceptis. s; pcepit ē in meritū scie
obie ut iret ad cellā suā. Tūc illa velut obe
diens egressa ē eccliaz: s; mansit i clastro
iuxta portā ecclie vt audiret te deū lauda
mus: ne pderet illā psolatōez: Sz cū chor? in
cipet cātare te deum laudamus. ipa eleuauit
oculos ad celū vt sil' ager grās et laudaret
deū cū alijs monialibz. tūc aut eleuata 7 ra
pta i spū: vidit qlif' icipit hoc canticuz. .f.
te deū laudamus illico aptū fuit celū. Et qno
chor? cātabat. tibi oēs angli. i. celi 7c. vidit
qlif' oēs angli et troni et dñatōes et cheru
bin et seraphin. et oēs ordines angloz po
strati et inclinati adorabāt ante trhonū tri
nitaris. et laudabāt om̄n̄ tñū et vnū et agnū
secundē ad extris p̄is. oēs dicētes. scis. scis
scis. 7c. Itē qn chor? icēp cātare. Te gl'os
aploz chor? vidit ql' chor? aploz p̄cōe
tes i facies suas ante trhonū cātābāt idē
canticū dicētes. scis 7c. Itē qno chor? icēp
dicit Te p̄p̄iaz laudabilis nū? vidit qlitez
om̄s p̄iarche 7 p̄p̄be ve. tel. p̄cōetes i fa
cies suas cātābat idē canticū an trhonū ma
gestatis. Itē qn chor? icēpit dicit Te mar
tirū cōdidat? laudat exercitū. tūc vidit tur
baz magnā martīz et p̄fessorz et v̄ginū et
om̄iuz iustoz. q oēs p̄strati in facies suas
ante trhonū dicebāt scis. 7c. Tācēz aut qn
chor? icēpit dicit. te p̄ orbē t̄raz scia p̄fitef
ecclia p̄iez 7c. tūc vidit qlif' tot? ille chor?
monialū ascēdit i celū. et om̄s ille sozozes
mixte sil' cuz angli 7 apl'is et martiribz et

oibz b̄is socia exlratōe cātābāt scis scis 7c.
Et sit finierūt caticū vsqz ad illū ūsiculum
.f. in te dñe spau 7c. q canticū finito celum
clausū ē. et nil aliū vidit. tūc illa putās qz
abbatisa siml' cū toto choro monialū man
sisset i celo clauso reūsa ē velocit' ad chorū
sed vides qz chor? icipiebat dicit de? i ad
tozū p laudibz dicēdis vehemētī admi
ratiōe obriguit et incepit dicit et infrogare
qm̄ ita velocit' descēdit de celo. Sz cū ab
batisa cū celsis moialibz bc reputaret celū
ramētuz. Ipa magis asserbat vidisse sup
dictaz visionē. p̄ ea aut n̄ p' mltos dies cū
scimontalis illa venisset ad articulū mortis
dixit abbatisse et oibz scimontalibz ut eēt
et starēt atente cū deuotōe i choro cuz hoc
canticū cātāf i choro tā i missa qz i matutis
qz voces ficeliū ascēdit i celū. et sil' cū voci
b' angloz 7 oiu; b̄ioz socia exlratōe laudāt
dm qz qn cātāf hoc canticū psociat istā eccliaz
cū supna. Ex supdictis ḡ p̄ qlif' octo fruct?
attulit nō caticū istū. ppter qd tō ecclia suscep
illū cū tāta celebratate 7 deuotōe. Et p̄cepit
ip̄z cantā i matutiali officio. Primo qz in
struit fideles i oi catholica veritate. Secūdo
qz psruat eccliaz i b̄is q ad fidē ff necessā
Tercio d̄struit oēs hereticā p̄uitatē. Quarto
sufficiēt hoiez iustificat p̄ inā p̄fessionem
Quinto deū delectat 7 satisfact p̄ laiaz ful
tutē et grāz actōes. Sexto ipetrat miam
Septimo p̄fert arma cohibiana ad pug
nandū p̄ diabolū. Octauo psociat istā ecclia
cū supna. put p̄ singla ē delectatū. Dep̄can
da ḡ ē nō dia clemētia. vt sic hoc caticū
in hac ecclia cantā? p̄ fidē: ita sil' cū cū b̄is
mereamur cātare ip̄z i p̄a p̄ clarā visionē
et fruitōnez 7 gliaz. Ad quam nos pducat
Rex glie xp̄s q cum p̄re et spū scio viuit et
regnat de? i scia scloz amen.

Explicit expositio sup Te deum laudamus
edita per Reuendissimū. D. Jacobū p̄ez de
valētia episcopi cristopolitanū. impressa va
lētē. die. xi. Anno a natiuitate dñi. M. cccc
Lxxxv. mensis Januarij.

Regia ex yspanoz et illustri ppagine nobilissim filie. ac dulcissime dne. Elysaebet de billena abtisse sacri monastij sante trinitatis vrbis Valentie. Jacobus epus crisopolitanus i filio vrginis salutem. Ingenti cum affectu exorasti sepe nunc in becillitate meaz vna dilectissima. Ut quod comentarios i pso dno quondam ediceret. Et cantica ferialia sicut cum canticis abrosij et augu. non multo post tempore exposuerat. Nunc autem ad canticum vrginis exponendum aius appellere non negare. In dignum. n. ac reprehensibile existimabas. si in tot labores in dudum assumptos canticum tante vrginis maneret omisum. Addebas propterea. ne in illius laudibus explicandis calamo peccarem. Et ne plixitatis metu. aut quibus alto sinistro respectu. cuncta eius privilegia. dignitateque adeo sibi largitas silentio patere preteriret. Et hoc ut habeant quod in tuo sacro collegio. tecum dno fuerit vrgines et filie. vni i laudibus vrgines die noctuque preplari. Quod quod opus tam orduum et i excitabile michi agrediendum per difficile existimant. Hoc est. n. illud palterum decacordum. quod dauis in suis psalmis in persona vrginis marie. et totius ecclesie sepe numero catandum pollicetur. Quod quod canticum ipsa in temerata virgo afflata spiritu sancto decem breuibus versibus absoluit et decantauit. Quis ergo digne cogitare queat huius cantici inaccessibiles profunditatem. In quo non solum cuncta misteria ac pmissiones patris archaz. et vaticinia prophetaz. fuisse completa in xpo dinoscuntur. vix etiam tota veritas euangelica breui sermone reseruat. Aut quis centies tante vrginis laudum inmensitatem poterit humanis verbis explicare. et tot beneficia sibi adeo collata paruo libro prescribere. que illius suo virgineo gremio meruit gestare. cuius angeli seruiunt. et moneo contremiscunt. celi parent. et muta obediunt elementa. Quis ergo dicam pauper in genio. egenus eloquio. presertim cum michi egritudine oculorum per granoto non modo calami officio vti non concedi. verum etiam legendi facultatem liberam viceque de

negari. Verum tamen tante vrginis deuotione pulsus. et ea quam erga me semper gessisti. caritate pulctus. tuis deuotis exortationibus satisfacere. et put michi desuper fuerit conatum obedire conabor. Et quod sibi vellent vrgo in hoc altissimo canticum/supno se fretus auxilio. Et tuis tuazque filiaz orationibus premunis presertim tatabo. Tandem autem ad vrgis filium mea verba pretere. sicut cum eadem vrgie typanistrata nra hoc psalmum decem cordaz canere i cipias.

Magni ficat aia ma dnz c.
Duce canticum pponi
 tur tal titlis. s. canticum vrgis m.
 Et quod ipsa ipse edidit. et per canticum sic dicitur. Quod quod totum istud canticum et eius sententia et intelligentia fuerit in verbis angeli gabriel quoniam salutauit vrginem mariam in incarnatione filii dei. Et in verbis elysabet. quoniam Maria salutauit eam. Et ideo ad presertim intelligentiam huius cantici necesse est prehabenda intelligentia illorum verborum. Et ideo antequam veniam ad expositionem et diuisionem huius cantici. breui percurram dicta angeli et Elysaebet luc. p. Vni autem lucas euangelista. quod in mense sexto post conceptum iohannis baptiste. Missus est angelus gabriel adeo in ciuitatem galilee. cui nomen nazaret. Ad vrginem desponsatam viro. cui nomen erat ioseph de domo dno. Et nomen vrginis. Maria. In quibus verbis verificantur dicta prophetaz. quod quod ex vrgine erat nasciturus. put preuixerat ysa. vni Ecce vrgo concipiet et pariet filium etc. Et eius verificantur pmissiones patriarchaz. quod quod xps erit nasciturus ex dno. Et per pntem tribu iuda. et de genere iacob. et abrahe f carne. sicut eis fuerat pmissum. Et ideo sicut lucas. quod gabriel in gressus ad vrginem mariam explicauit suam legationem ex parte dei dicens. Ave. gratia plena. dnus tecum. Benedicta tu in mulieribus. In qua quidem legatione et in quibus verbis. Quatuor bona noua et magna beneficia annunciat angeli. Primo vrgini marie et exponit toti generi humano. Nam per annunciat vniuersis redemptos et salutes generis humani. cum ait. Ave. scdo annunciat plenitudinem gratie quam per persecuta est. m. et ex

in te tota eccia. cui ait. Giza plena. Tercio
 anūciat aduētū filij dei in ei' v'fuz et ex in d
 in totā eccia; cū subdit. Dñs tecū. Quarto
 anūciat bñdictō; et dignitatē Marie sup oīs
 mulieres. cui subdit. Bñdicta tu i mulierib'.

¶ No q'z intll; ē nōndū. q' qtuor mala in
 curzerūt p'mi parētes ex trāsgressiōe p'cep
 ti dei in esu cibi p'hibiti. Primo incurzerūt
 mortē corporis et aīe. Secdo irā et i dignati
 onē dei. Tercio exiliū. Quarto eua spāl; sil
 cum oīb' mulierib' i currit maledictō; erū
 p'naz et misie i p'ceptib' et p'tub' suis. Que
 omnia qtuor mala fuerūt denūciata i sentē
 tia data p'mis pentib'. qñ angl' eiecit eos
 de f'restri paradiso. Vñ tūc anūciata fuit eis
 mors qñ d' dixit aīe. Puluis es et in pulu
 em reuertis. Et tūc fuit anūciata ira dei p'
 eos. qñco se nouunt nūcos ab oī g'za. et au
 dierūt vocē furibundaz dei de ābulutis ad
 aurā p' meridie. in q' voce timuerūt et se ab
 scōderūt a facie dei. cognoscētes se iras et in
 dignatō; dei in currisse. Itē tūc fuit anūcia
 ta eue et oīb' mulie' spāl; maledictō; cui
 dixit ei. m'ltiplicabo ezūnas tuas et c'. Et tūc
 fuit eis anūciatū p'petuū exiliū; et sepatō;
 a deo. qñ eiecit si de paradiso et in hāc vallē la
 crimaz emissi et relegati. Sed q' oīa sup
 dicta qtuor mala fuerūt anūciata p'mis par
 entib' a deo p' angli; tāq' p' sbam mediaz.
 ut in q' aug'. Itēo p' āgelū voluit d' anū
 ciare v'gini m'rie. in hac legatōe absolutō;
 gñales sc'as p' xpm ab illis qtuor malis sup
 dictis. Nam p' sicut angl' p'mis pentib' an
 nūciavit mortē corpis et aīe. Ita p' oppositū
 nūc anūciat marie vitā et salute;. Et p' p'ns
 absolutō; amorte. cū dixit ei. Aue. i. salue et
 salus sit t' et toti gen'i hūao. Vñ sal' iōē est
 qd' vita intēg sine de fectu p' oēs morbu et
 mortē. sic d'ctm ē in expōe p'ā. vij. et dicef
 infra. Itē scdo illis angl' denūciavit iras et
 indignatō;. s; m'rie anūciat g'za;. Et p' p'ns
 absolutō; ab illa ira. cū subdit. Giza plen'. Itē
 tercio illis denūciavit p'petuū exiliū a facie
 dñi. sed marie anūciat recōciliatō; et re

unō; dī ad nos. Et p' p'ns reuocatō; ab exi
 lio. cū subdit. Dñs tecū. Itē q'ito illi' denūci
 auit maledictō;. et spāl; ipi eue. cui oīb'
 mulierib'. s; m'rie anūciat. Bñdictō; sup oīs
 mulieres. Et p' p'ns anūciat s' p'seuatō; et
 exēptō; ab oīb' maledictō; et ezūnis sup
 oīs mulieres. cū subdit. Bñdicta tu i mulierib'
 b'. Et iō v'go maria vidēs. q' ista salutatio
 et anūciatō erit total; p'ia denūciatōi et inie
 date p'mis pentib'. Dñc ē q' turbata ē in
 semōe ei' et cogitabat q'ls' eēt ista salutatio
 .i. cogitāco istā nouā salutatō; p'iaz denūci
 atōi sc'as p'mis pentib' turbata ē in f'mōe
 ei' nō valēs redde respōsuz āgelo sue lega
 tionis. Et tūc angl' vidēs ipaz turbatā pre
 cogitatōe. Ait ei. Ne timeas m'. in veisti. n.
 g'za; apud dēu et c'. In q'bus verbis nil aliud
 facit angl'. nisi q' sub v'bis clari; et maife
 stis explicat sup' dicta qtuor missia. q' sup' d'
 xerat i p'licite. q' i v'bis obscuris. vnde
 ait. Ne timeas m'. i. ne timeas istas saluta
 tionē esse fictā et vanā aut fraudulētā. q' a
 deo tibi miss' su;. Et ne mireris. q' dixit i.
 Giza plena. q' tu p'cessis in veisti g'za; apud
 dñi. q' nō solū g'zam gratificē vnōis cū dō
 Sed etiā mafnalis vnōis. Et iō nō mire
 ris. q' dixit. Dñs tecū. Nam h; d' cū cētis sit
 per vnōes gratificā. tñ tecū erit p' vnōes
 gratificā et mafnā. Et sit tecum erit nō so
 lum p' g'za; i mēte. Sed etiā p' incarnatō; i
 ventre. Nam ecce p'cipies in v'fo. et paries fi
 lium. Et q' iste fili' tu' debz saluare totum
 ppl'm suū a p'ctis eoz. Et afferre salutē toti
 gen'i hūao. Itēo vocab' nomē ei' i'bm. qd' in
 terptatur saluator et dator vite et extictor
 mortis et misie. Et iō nō mireris. q' dixit i
 Aue. i. salue. q' tibi anūciō salutē quā iste fi
 lius tuus i'bs affert toti mūco. Nam hoc no
 men i'bs. i. saluator est nomen potēcie et sa
 plētē et iusticie et mie. q' q'z qtuor soli deo
 pueniūt. Et itēo hic fili' tuus i'bs erit mag
 nus i potētia iuxta p'prietatē sui nois. et fili'
 nafalis altissimi vocabz. Et p' p'ns erit d'.
 q' istō nomē i'bs soli deo et filio dei puenit

ppter sup̄dictas q̄tuor p̄prietates q̄s p̄phen
 dit hoc n̄m ihs. i. saluator. ut dicit̄ ē p̄s. viij.
 et dicit̄ ifra. Et q̄ iste ihs ē ver̄ filius
 dei p̄ris. J̄do dñs p̄r dabit ei sedē dō p̄ris
 sui. Et regnabit i como iacob i efnū. et reg
 ni ei⁹ non erit finis. ¶ **N**o ē istm̄ ē non
 duz. q̄ x̄ ē filius dei n̄l. s̄ nō carnal. Et ē filius
 v̄ginis n̄l et carnalis. et ē filius ip̄i dō nō n̄l
 sed carnal. i. f. carnē. Et sic et ē filius iacob. et
 abrae et ip̄i adā. In q̄ntuz ab eis dēscēdit et
 fuit eis p̄iss⁹ f. carnē. Et iō ē itez adūted.
 q̄ duplx regnū fuit p̄missuz ip̄i dō. i. vnū
 t̄p̄rale qd̄ iam possidebat. s̄ fuit p̄missa ei⁹
 successio p̄salōez et suoz possos. t̄tū q̄ntuz
 nō dētarēt ap̄ceptis et lege dei. Et sic p̄seu
 ant illd̄ regnū t̄p̄rale usq̄ ad captitatē ba
 bilōis. s̄ p̄figāz illi⁹ p̄missit d̄ regnū efnū et
 sp̄iale et celeste p̄ x̄pm filiū suū fufuz f. car
 nem. eo q̄ gñō dō f. carnē p̄ducta ē usq̄ ad
 v̄glēz m̄z. et q̄ nat⁹ ē ihs rex efn⁹. q̄ obtinu
 it sedē regni efnī t̄q̄ heres dei p̄ris. ē est
 filius n̄l. Et iō sedes regni efnī d̄ sedes dō
 p̄ris x̄. In q̄ntuz fuit d̄ in x̄ et p̄ x̄pm p̄missa
 scdo. R. viij. Cum dixit dñs ip̄i dō. Cū p̄ple
 ti fuit dies tui. et dormieris cū p̄rib⁹ tuis.
 Suscitabo semē tuū p̄ te. qd̄ egrediet̄ d̄ vfo
 tuo. Et firmabo regnū ei⁹. ip̄e edificabit in
 domū noīni meo. Et stablitz regnū ai⁹ usq̄
 in sep̄itūz. Ego ero ei⁹ i p̄res. et ip̄e erit in
 filiū et. Nūc aut̄ misestū ē q̄ ista verba nō
 possūt intelligi p̄cise d̄ salōe. q̄ salōn anq̄ dō
 dormiet̄ cū p̄rib⁹ suis. iā fūat suscitatur ad
 vitā et i regnū. Et ei⁹ regnū nō fuit efnūz.
 S̄ t̄p̄rale. et i breui diuisuz. et finalz dēstruc
 tum. Et salomō i fuit filius dō. t̄n n̄ filius dei
 Et iō ista p̄missio regi efnī sc̄ia ē i x̄. q̄ fuit
 filius d̄i n̄l. et filius dō f. carnē q̄ p̄ multos āno⁹
 p̄ mortē dō de vfo v̄gis marie fuit susci
 tat⁹ et p̄cept⁹ ope sp̄s sc̄i. Queqd̄e mā p̄
 ueiebat ex vfo et gñoe dō n̄l et carnalē ope
 adā et n̄l gñoe. Et sic f. om̄s p̄phas x̄ps d̄
 filius dō. et regnū ei⁹ efnū. d̄ regnū dō. ut
 patz h̄p̄ere. xxiij. et xxxiij. et eze. xlviij. et c.
 ad istuz itllz dixit āgel⁹ Marie. q̄ dñs p̄r

dabit x̄ sedē dō p̄ris sui. i. sedes regni efnī
 ip̄i dō i x̄ p̄missa p̄s. cxxxi. di. iuravit dñs
 dō iustatē. et nō frustrabz eū. et fructu ven
 tris tui ponā sup̄ sedē tuaz. S̄ q̄ istd̄ regz
 efnū nō solū fuit p̄missuz ip̄i dō p̄ x̄ps. s̄ et
 ip̄i iacob gñ. xxviij. et maxie xlix. cū dixit.
 nō auferes sceptrū de iuda n̄c dux de femo
 re ei⁹. donec veiat q̄ mitēo⁹ ē. et ip̄e erit ex
 pectatio gētū et c. ¶ **E**x q̄ p̄z q̄ regnū x̄ p̄
 missuz ip̄i iacob nō erat p̄cise p̄phisa f. carnē
 s̄ p̄phisa iacob seu isrl̄ f. sp̄m et p̄missioz in x̄
 regerandis. ē⁹ modi fūunt nō soluz iudei.
 S̄ et gētiles ad floē venf̄i. Et iō s̄b̄it an
 gl⁹. q̄ iste ihs filius dei et marie et dō. regbit
 in efnū i eccia q̄ est uia dom⁹ iacob et isrl̄. S̄
 q̄ ista eccia militās ē via ad triūfantē et ef
 mificat p̄ illā et i illa. J̄do s̄b̄it. Et regni ei⁹
 non erit finis. ¶ **S**ed q̄ virgo maria vo
 uerat virginitatem. absolute absq̄ aliqua
 conuictione. et cum tali et sub tali voto fu
 erat conuincta p̄iugio ip̄i ioseph. ut infra
 patebit. J̄do dixit ad anglz. Quom̄ fiet ist
 ud qm̄ vix nō cogico. n̄c cogicere itēo. cū
 sim alligata voto v̄ginitatis et c. Qm̄ nō suz
 iūcta viro ioseph ad p̄creādā plē. s̄ ad so
 lum mutuū obsequz sp̄ i tacta et in violata
 v̄ginitate. Et tūc respōdēs āgel⁹ dixit ei. Sp̄
 sc̄s sup̄ veiet i te. et v̄t altissimi obūbrabit
 i. J̄doq̄ qd̄ nascef̄ ex te sc̄s. vocabz̄ filius dei
 ¶ **N**o q̄z uboz intelligētis ē valde adūte
 dū. q̄ q̄tuor i p̄pabilia v̄tebat in f. n̄z in
 hoc mistio ex v̄bis āgeli. Primū q̄ posset
 p̄cipe n̄ violato voto v̄ginitatis et possz h̄e
 plez. Scdoz q̄ siml̄ possz ēē v̄go et fecūda et
 maf. i. q̄ fet⁹ possz d̄ afferre fecūditates nō
 auferēto v̄ginitatē et e⁹. Tercziū q̄ ip̄a possz
 h̄e plē nō de ioseph. absq̄ ei⁹ i iuria. Quar
 tum qm̄ illd̄ ḡmē p̄ceptū s̄b̄ t̄i p̄iugio et n̄
 de ioseph posset ēē nisi adul̄inū. Et p̄ dñs
 male dicit̄ i lege. Et iō dixit qm̄ fiet istd̄ et c.
 Et iō āgel⁹ remouet h̄ac dubitatōz dēclar
 anto mod⁹ h̄ i effabl̄is mistij i carnatois.
 oñdēs q̄ i ista q̄tuor sint i p̄pabilia et in
 p̄pabilia f. n̄z ap̄d hoīes. tū ista p̄ ḡz et c.
 .a.z.

compatibilia et possibilia aput dñi. Nam si illis
 gno fuisset scia. nllz ex seie viri. nō potuisset
 sic absq illa q̄duplici i iuria. s. absq violatōe
 voti. et absq corruptōe v̄gitatōis et absq i iuria
 a ip̄i ioseph p̄ugis v̄gīa. et absq maledicti
 one adulterina ḡmīa p̄cepti. Et eo in q̄ sc̄a
 est ista b̄ndicta i carnā. nllz sup̄ocōz in
 p̄uentiū fuit secutū. Et iō ait āgl̄ sp̄s sc̄i
 sup̄ueiet tē et v̄t̄ altissimi obūbrabit tibi.
 V̄nō nō inueniēte adulterio tollit i iuria ip̄i
 ioseph et sac̄mēti p̄ugij et maledictō adulteri
 na. s. i te ueniente solo sp̄u sc̄o tollit viola
 tōe voti. et corruptōe v̄gitatōis. et tollit ḡnal
 snia et obligatōe sc̄a i adā. Et iō t̄e ḡmē fu
 it nllz libez et sc̄z. nō solū amaledictōe ad
 ulterina. s. ab obligatōe adā nllz libez. Et ra
 tiōe opatois sp̄s sc̄i d̄z nllz sc̄z. oia sc̄ificā
 Et d̄z fili d̄i. p̄ rōe sp̄s sc̄i formāt̄ q̄ ē v̄t̄
 p̄tis. Sec̄do rōe v̄nois p̄sonal̄ ubi q̄ ē fili
 nālis p̄tis. Dixit ḡ āgel̄ o/ Maria tu du
 bitas de in h̄ sac̄tissime p̄ceptois. q̄ nescit
 cū in iuria tui voti v̄gitatōis et cū i iuria fi
 deli p̄ugal̄. Et ego dico t̄. q̄ nllā sc̄q̄ i iuria
 nec i p̄ueniē. q̄ ista p̄ceptio nō fiet in h̄uo
 f̄ d̄o. n̄c fiet ope adā. s. ope sp̄s sc̄i. Et sic
 nec derogabit voto. n̄c v̄gitatō. n̄c fidei p̄i
 ugal̄. Nam ille sp̄s q̄ i tua creatōe et aiatōe
 veit i te. et sc̄ificauit te p̄ ḡzaz p̄fuarē te ab
 om̄i malo. et p̄sumātē te i om̄i bono ille tōē
 sp̄s sc̄s q̄ tūc veit ite ad sc̄ificatōū. nūc sup
 ueiet ite ad obūbratōū. Et sic tūc p̄ illā sc̄i
 ficatōz sc̄ā in p̄ istātī tue c̄atois et aiatōis
 te p̄fuarit ab om̄i c̄ipa origīali et veiali et
 actuali. Ita nūc p̄ istā obūbratōz te p̄fua
 bit a violatōe voti et a corruptōe v̄gitatōis
 et ab i iuria fidei p̄ugal̄. Nam iste sp̄s form
 bit corp̄ filij tui i v̄fo tuo ex puris sanḡib̄
 et siml̄ creabit i eo aia rōal̄ oib̄ p̄fectōib̄
 h̄itual̄ ornata. Et sic corp̄ illō siml̄ t̄p̄e et
 it formatū et aiatū et p̄ ubū p̄sonal̄ assūptū.
 Et iteo hoc ḡmen sc̄m q̄ nascet̄ ex te vo
 cabit̄ fili d̄i. Et v̄nō ē adūteb̄ q̄ q̄tuor d̄c
 āgl̄. q̄ ff̄ valde aia adūteba. Nam p̄ d̄c̄it. sp̄s
 sc̄s sup̄ueit ite. Sec̄do d̄c̄ v̄t̄ altissimi ob

umbit i. Tercio d̄c̄. tō q̄z q̄d nascet̄ ex te sc̄a
 ctuz. Quarto q̄ vocabit̄ fili d̄i. Et iō ē v̄l
 deōū de vno q̄z. q̄ altissimi i portat̄ missia.
 V̄nō p̄ p̄mū q̄ d̄c̄. s. sp̄s sc̄s sup̄ueiet ite. et
 notat̄ q̄ sp̄s sc̄s iā aī veiat i eā. s. nūc ve
 bebat sup̄uenire i eā. nā sup̄ueire p̄supōit̄
 ante veire. p̄ q̄d tenotat̄ q̄ sp̄s sc̄s iā ve
 niat i Mariā in p̄ istātī sue creatōis et aiat
 onis. q̄ illa sc̄issima aia siml̄ fuit creata et
 sc̄ificata et corp̄ i fusa. q̄d̄q̄z sc̄ificatō i gra
 cia p̄fuarit eā ab om̄i malo et p̄cō tā origī
 nali et actuali et veiali et p̄sumauit i om̄i bo
 no. sic d̄c̄z ē i expōe p̄. xlv. et clar̄i d̄c̄
 infra. Itē q̄ d̄c̄. q̄ v̄t̄ altissimi obūbrabit
 tibi. V̄nō d̄c̄ auḡ. q̄ v̄t̄ altissimi nō solū
 obūbravit ē v̄t̄z. Et ei mētē. Et v̄nō ē ad
 uertend̄. q̄ sic illa sc̄ificatō sc̄a i creatōe.
 et aiatōe v̄gīa nō solū sc̄ificauit aiaz. s. etiā
 corp̄ et carnē i ea fom̄itē penit̄ extingūco
 aut ligāco. Et p̄ p̄nō nllā fuit v̄nq̄ lucta.
 nec pugna carnis adūl̄ sp̄z. Et p̄ p̄nō sic p̄
 illam sc̄ificatōz fuit p̄fuarit ab origīali cul
 pa. Ita etiā ab actuali et veiali. q̄ sic aia n̄
 potuit i fici acarne i sua creatōe et i fusiōe
 et aiatōe p̄ culpā origīales. Ita p̄ca i v̄ta
 volūtas. nec potuit cōtam̄nari. n̄c v̄nct̄ a
 fom̄ite p̄cupie carnis. q̄ tā erat extict̄ aut
 ligat̄. Et sic nllaz potuit face pugnā. Ita ḡ
 parit̄ sic v̄t̄ sp̄s sc̄ificauit corp̄ et aiaz vir
 ginis sil̄ i illa sc̄ificatōe p̄fuarit eā ab om̄i
 culpa tā origīali q̄ actuali et veiali. Ita pi
 ter q̄n sp̄s sc̄s sup̄ veit et itez veit sup̄ eā
 in sua anūciatōe. obūbravit ē nō solū v̄t̄z
 sed ei mētē. Et fecit duos efect̄. nāz obū
 bratō v̄t̄z formauit corp̄ x̄ ex puris san
 guib̄ ei p̄ter oēs v̄t̄ p̄curiū aut com̄eciū
 et sic p̄fuarit eā a violatōe voti et a corrup
 tōe v̄gitatōis m̄tis et corp̄tis. et ab om̄i i iu
 ria maritali et p̄ugal̄ excusando d̄e adul
 teriū. Et q̄z nō soluz v̄t̄ sp̄s sc̄i obūbravit
 v̄t̄z. s. et mētē v̄gīa. tō p̄ter effectū quē
 fecit i v̄t̄z v̄gīa fecit aliū effectū i ei mē
 te et aia. Nam i tātū illustrauit et eleuauit et
 s̄blit̄ illaz aiaz. q̄ reddidit ē illz purgatū

ab omni ignorantia. ut possit penetrare celestia et in illis ois facias scriptas ad vix. scilicet euangelicum. et sic dicitur ois spiritus propheticus et euangelicus et facta est propheta filii et euangelista. ut patebit in hoc catico quod filii prophetisauerunt de fusco. et euangeliza uult et pnti. Et ad huc illis dicit Damascenus. quod spiritus sanctus super uenit in Mariam purgans eam. quod non est in illigendo ab aquo peccato. sed quod reddidit ois in illis purgatum ad penetrandum ea que erant super nas. Et sic huiusmodi adeptum et purgatum. ut loquitur promeritor. tertio de aia. ad intelligendum scias separatas etc. Et ultra hoc huiusmodi spiritus propheticus et euangelicus. que fuit adepta in illa obubratone spiritus sancti. Et sic per quomodo spiritus sanctus super uenit in uirgines et quomodo spiritus sanctus obubrauit ois non solum uentre. sed et mente. Tertio autem est aduente uisus pro illud quod ait. ideo quod nascetur ex te scilicet. quod nullus germen humanum pro dicitur nulli liberum a peccato et sanctis et benedictis propter christum. Et ratio est nam ois germen humanum propter christum descendit ab adama per libidinosas. gnos. ut probat augustinus. in uis de baptisimo. sed libidinosas gnos fit ex inordinato appetitu et fomite morbitio in flecto in adama propter peccatum et translatio in ois possum prohibidosas gnos. sed in ordinatio opponit scitanti et iusticie. quod scilicet bene ordinatum et iustum. et peccatum ois in quantum uenit et ab ordine. Et ideo nullus germen humanum descendens ab adama per uires et libidinosas gnatos pro dicitur nulli liberum a peccato. nec pro dicitur nulli sanctis nec benedictis. quod ois ut sic descendit ex illa in ordinata propagine peccati. ut inquit augustinus. Sed quod non descendit ab adama. eo in per uires gnos. sed solo ope spiritus sancti. put dicitur est. Et ideo solum illud germen est nulli liberum a peccato et nulli sanctis et benedictis. Et ideo solum potuit alios liberare et benedice et sanctificare. Et ideo uirgo in non pro dicitur nulli libera nec nulli sancta. eo quod uenit ex illa propagine et gnos peccati ipsi a dam. ut inquit augustinus. sed quod in pro illi sui catois fuit sanctificata per gratias etc. Tertio peccatum nec et maledictio non potuit transire anata in personam. ut patebit. et sic non pro dicitur nulli libera sed liberata per gratias. ut patebit. Et ideo ipsa nec aliqis illi sanctis potuit alios liberare nec sanctificare. sed solum quod est in mortuos liber et scias scioz. Tertio di

cit augustinus. super iobez. quod solum ille ifans innocens esse potuit quod non ex ope adam natum est. sed ope spiritus sancti. Et ideo solum ille agnus innocens tollit peccata mundi. Et sic patet quod dupliciter potest dicitur germen sanctis. Tertio quod non ex inordinato ope adamas proceptum est. Secundo. quod ope spiritus sancti proceptum est. Et ad huc tunc dicit angelus. Tertio quod nascitur ex te sanctis. i. quod germen quod nascetur ex te. non erit ex ope adama. sed ope spiritus sancti. Tertio erit germen sanctis. Et sic opus spiritus sancti non solum excusauit illud germen ab adultio. sed et ab ope adama fecit liberum. Et sic fuit nulli sanctis summo nas per gnos non per nam speculica. Et ex hoc sequitur quod concludit angelus. scilicet quod illud germen sanctis uocabitur filius dei. Et hoc dupliciter. nam pro illud germen non est formatum ope adama. sed ope spiritus sancti. quod est uirtus dei. germen non erit filius nulli ipsi adama. sed filius dei nulli. Tertio illud germen si fuit formatum et filio dei personam unicum. germen est nulli filius dei. Et ideo in isto germen factus sit filius adama in carne tantum. tamen non in nas. quod non nulli ex eo proceptum est. nec ope adama. sed ope spiritus sancti. Et ideo principaliter ois filius dei illud sanctis germen. quod a filio dei nulli personam assumptum est. Et sic per intelligencia uerborum angelus. scilicet quomodo spiritus sancti scitanti cauit uirgines quomodo pro uenit in eam in sua catoe. eam ab omni malo profuato et in omni bono profumato. Secundo quomodo super uenit in eam ois uentre et mente obubratum. et quomodo profuauit eam a uoluntate uoti et corruptioe uirginitatis. et ab adultino fetu et ab in iuria coniugalis. ymo fruauit in ea uotum. et uirginitate et fide coniugale et scitanti plerumque simul cum fecunditate. Tertio factio per quomodo illud germen fuit nulli sanctis et liberum. et benedictum. Quarto quod dicitur est nulli filius dei. sed in carne sit filius deo et adama etc. Et sic et per quod angelus absoluit uoluntatem et quod uirgines uirgines Marie. scilicet quomodo possunt se pati ista in impossibilia apud nas. scilicet quod ipsa posset accipere et parere absque uoluntate uoti et corruptioe uirginitatis. et absque adultino fetu. et in iuria fidei coniugalis. Nam ostendit angelus quod in ista sit in copatibilia et in impossibilia apud nas. tamen sunt possibilia apud deum. Et ideo dat sibi exemplum de elysabet nulli sterili et sene. quod proceptum est iobez in senectute sua sexto mense anni. per hoc

oñoes n̄ ce i possible apò bñ de ubū r fcs
 qd̄ ē i possible apò nās. Qd̄ auñes m̄ dixit
 ecce ancilla dñi fiat m̄ f ubū tuū. Et tūc s̄ m̄
 assensu ficeit sup̄ veit sp̄ sc̄o i eā r obūbat
 ut ā vētē. eo m̄ q̄ dicitū ē r p̄cep̄ filii d̄i sic
 dixerat ā d̄ḡ. Et obūbat ut et illustravit ā
 mēte r fec̄ eā p̄p̄as r euāḡlistas. Et iō
 fili⁹ ceī q̄ ē i vfo ei⁹ r p̄tinue illustrabat in
 cam radios vfoz. s̄ctoꝝ. illico mouit eā.
 ut iret ad visitāōā elysabeth. ut sc̄ificaret
 lobes baptisā i vfo maīs. Et sic vgo m̄ ex
 iuges ince cū festinatōe abijt i motana iu
 ce inē ubūz et betley. Et i ḡsa comū zachar
 rie salutavit. elysabet anōciāō ā salutē sic
 añ anḡl⁹ anōciāuit ā salutē to⁹ ḡna hūai.
 Que qd̄e vox salutatois p̄ p̄ueit ad aures
 elysabet. Et ex ice p̄ueit usq̄ ad lobes exi
 stētes i ei⁹ vfo. Et sic illa vox saluatoris
 fuit qd̄oā i strumētū r vehicly p̄ qd̄ p̄ ex
 vfo v̄gla emisit sp̄s sc̄ificatois i lobes bap
 tista. q̄ d̄es sc̄ificatio m̄uauit ip̄s ab origi
 nali r p̄sumavit ip̄s in ḡa. et acceleravit in
 eo vsq̄ libi arbitrii. ut coḡsc̄et oñs suū. pat
 colter tenet. Et iō illico audita th̄ voce ex
 ultait i fans i vfo elysabeth. Que qd̄e exul
 tatio ut dicit aliq̄. fuit th̄a. q̄ cū n̄l̄ fetua
 h̄eat faciē usq̄ coloz maīs. tñ tūc i fans cō
 iūit faciē usq̄ pectora maīs r usq̄ v̄ḡtēz m̄z
 āplectētē ip̄as elysabeth. ut ex vfo faciat
 possz acorare x̄pm̄ ex̄ites in vfo v̄ḡis. Et
 iō fec̄ magnū motū i vfo maīs. qd̄ q̄z mo
 t⁹ nō fuit cū colore r maestia maīs. s̄z cūz
 gaudio. Et iō d̄. q̄ exultavit i fās i gaudio
 in vfo ei⁹. Et tūc repleta sp̄u sc̄o elysabet.
 exclam̄uit voce maḡ. et dixit. bñoicta tu ē.
 Ex q̄ p̄z q̄ p̄ fuit replet⁹ sp̄u sc̄o in fās q̄
 maf. q̄ p̄ exultavit p̄gaudio q̄ maf. s̄z p̄
 trāsc̄it vox marie p̄ aurea elysabeth ad i
 fantē. s̄z hoc nō ē mirū. Nā radij solaceo p̄
 trāsc̄it p̄ aerē ad t̄ras. tñ p̄z ḡiant calozes
 in t̄ra q̄ i aerē. eo q̄ f̄mināē ad t̄ras. Et iō
 ibi causant vehemētē calozē. s̄z p̄ea reflexi
 causat calozē i aerē. Et eodē m̄ causant lucē
 Ita p̄f̄ fcs ē ibi. Nā x̄p̄ ex̄itēs i vfo marie
 emisit v̄tutē sc̄ificatiūā p̄ vocē ei⁹ i lobes

baptisā trāsc̄it p̄ aurea elysabeth usq̄ ad i
 fantē. s̄z fca exultatōe r sc̄ificatōe i lofe ba
 ptista. tūc q̄ p̄ quōdā reflexiōz lūm̄ sp̄ sc̄i
 repleuit elysabeth. r fec̄ eā p̄p̄as r p̄rito
 et p̄nti r fuso. f̄ q̄ d̄ p̄p̄lici sp̄ tetigit mē
 tes ei⁹. Et iō rep̄nti dixit. Bñoicta tu iter
 mileres. i. sup̄ d̄s mileres. q̄ tu es r fustit
 et cris p̄fuata amaleictōe alta. millex i
 p̄cip̄ico r ḡnteo r p̄ico filii. Et q̄ hoc n̄
 buit m̄ p̄ nās. s̄z p̄ ḡiaz filij. vltra coēz legez
 et inlay datā in p̄mis p̄rib⁹. Iō d̄ d̄it et
 bñoict⁹ fruct⁹ vētris tui. q̄i d̄icat q̄ fruct⁹
 vētris tui. i. x̄p̄ filij ceī i carnat⁹ in vfo tuo.
 que sup̄ n̄l̄ p̄cep̄it. te bñoict⁹ p̄ ḡiaz. Et q̄
 ip̄e ē n̄l̄ libe r sc̄o r bñoict⁹. Iō te i tua
 creatōe sc̄ificavit r bñoict⁹ p̄ ḡiaz ab om̄i
 malo p̄fuato et i om̄i bono p̄sumāto. Deo
 p̄ea te bñoict⁹ i vētre et mēte obūbrāto.
 Et sic ab ol̄ malcoictōe millex te p̄fuavit.
 Et nō q̄ anḡl⁹ i salutatoe dixit. Bñoicta
 tu i m̄ierib⁹. eo q̄ iā erat bñoicta p̄ p̄mas
 sc̄ificatōz. s̄z nō dixit bñoict⁹ fruct⁹ vētris
 tui. eo q̄ x̄p̄ nō dū erat p̄cep̄t⁹ usq̄ dixit m̄.
 ecce ancilla ē. Et q̄ hic iā x̄p̄ est p̄cep̄t⁹ i vfo
 v̄ḡico. Iō elysabeth tāz p̄p̄a et ei em̄
 ḡl̄sta r p̄nti d̄it. Bñoict⁹ fruct⁹ vētris tui.
 q̄i d̄icat d̄s aliq̄ fruct⁹ millex fuit m̄laicti
 p̄ nās. s̄z fruct⁹ vētris tui ē bñs r sc̄o p̄ nās
 Iō potuit te sc̄ificare et bñoicle p̄ ḡiaz.
 Et q̄ vicit i sp̄u ip̄a elysabeth. q̄l̄ vgo m̄
 Et maf ceī r h̄ebat filij ceī i vfo. iō i d̄it.
 Et vñ hoc m̄ t̄m̄ honoz r ḡa. ut maf vñ
 met. veiat ad me. q̄i d̄icat nō mareoz. Et q̄
 tu sis maf vñ m̄i. eḡ. p̄bo. nū ut p̄ p̄p̄ fca
 est vox salutatois tue i aurib⁹ m̄is. ecce. i.
 illico et stat i exultavit i gaudio i fans i vfo
 meo nō m̄ aquā molestā sic colorē. s̄z gau
 diū i ferēco. Et q̄ noui i sp̄u p̄p̄ico q̄t̄ fili⁹
 ceī ē i carnat⁹ i vfo tuo. r noui q̄m̄ ip̄e p̄ vo
 ces salutatois tue misit v̄tutē r ḡiaz suū ad
 sc̄ificatiōē filii meī i vfo m̄o. Et iō dico i m̄
 sp̄u p̄p̄ico r p̄rito q̄ b̄ia es q̄ coitōē i ip̄i
 anḡlo. Nāz credēco v̄erb⁹ ei⁹ et d̄icēco ecce
 ancilla dñi fiat m̄ f ubū tuū. tūc p̄cep̄it fi
 liuz ceī. Et sic ei⁹ dico i m̄ sp̄u p̄p̄ico r f̄

Canticum.

tuo. q̄ b̄ta ea ⁊ eris / qm̄ p̄ficiē i te q̄ oca
 sūt i ab āglo gabriēle. Inā sic iam ff aliq̄ cō
 pleta ex hīs q̄ i dixit. qz iā sp̄s sc̄s sup uerit
 mte ⁊ obūbrauit i vētrē ⁊ mētē. Et iā p̄ce
 p̄siti ⁊c. Ita p̄f̄ p̄ficiē i te. ea q̄ restāt. s. qz
 p̄tes filiū d̄i ⁊ vocab̄ nom̄ ei⁹ i b̄z ⁊c. Et sic
 tu es b̄na itez d̄s m̄lires. Et felix ⁊ b̄ta int̄
 et per oīa ḡnos. Tūc autē m̄ audiēs ūba
 elysabeth p̄cordazī. cū verb̄ āgl̄i ait. Magi
 ficat aīa mea d̄n̄z. et ex̄trauit ⁊c. ¶ Ex sup̄
 dictis ūbis euāglicis tā āgeli q̄ elysabeth
 possūt recolligi. xvij. Dignitate ⁊ honore
 et maḡi cōn̄ ⁊ b̄n̄ficia q̄ v̄go m̄ recep̄ abo
 sup̄ d̄s alias puzas cāfas. P̄rio. q̄ ip̄a fuit
 illa v̄go de como d̄ q̄ oib̄ p̄f̄azchis ⁊ p̄
 p̄btis fuit i mūco p̄missa. ut eēt maf̄ redē
 ptoris mūdi. Sec̄do q̄ sic eue p̄ fuit anūcia
 ta d̄anafo mortis to⁹ ḡn̄is hūai. Ita marie
 p̄ est denūciata v̄ta et sal⁹ ⁊ v̄ta redēptio.
 Tercio. q̄ sic p̄mis p̄t̄is p̄ fuit denūciata
 fra ⁊ i dignafo. Ita m̄rie p̄ fuit denūciata
 ḡre pleitico. Quarto q̄ sic p̄mis p̄t̄is fa
 it anūciatōi exilii. Ita m̄rie v̄ta resp̄ctatō
 Quinto q̄ sic eue p̄ fuit denūciata maledicō
 oīuz m̄liex. Ita m̄rie fuit anūciata b̄n̄dicō
 Et sic tō maledicō eue fuit mutata i b̄n̄di
 citōz m̄rie. Sexto q̄ m̄ meruit p̄cipe i suo
 v̄fo ⁊ pere filiū d̄i regē et̄nū ⁊ i p̄tozē to⁹
 v̄nūsi d̄ q̄ locuti ff̄ d̄s p̄f̄azche ⁊ p̄p̄e. Se
 ptio. q̄ m̄ n̄ p̄cep̄ m̄ hūao ex ope adā. s. so
 lo ope sp̄s sc̄i. Octauo. q̄ sil̄ cū voto v̄gi
 tatis fuauit votū f̄d̄i p̄ugal̄. ⁊ sic v̄xit s̄
 duplici voto p̄io ap̄d̄ n̄ā. s. deo deocata et
 viro p̄ugata. Nono. qz absq̄ voti violatōe
 et v̄gitalis corruptōe p̄cepit ⁊ pepit. X. qz
 siml̄ f̄ca ē v̄go et fecūda / qz fecūditas nō ē
 abstulit v̄gitalē. Xi. qz absq̄ lesiōe f̄ciē p̄u
 galis p̄cepit / nō de v̄o ē cōiugato. Xij. qz ḡ
 men ex ea p̄ceptū nō solū fuit libez ab ad
 ul̄rio. s. et ab oī culpa ⁊ p̄cō n̄l̄ fuit int̄ d̄s
 mortuos ⁊ p̄cōzes libez et sc̄z. Xij. qz m̄
 f̄ca ē maf̄ carnal̄ ⁊ n̄l̄. ⁊ sic huīt filiū coēz cū
 deo p̄ze absq̄ i iuria ioseph viri sui. Xij. qz
 sp̄s sc̄s nō solū obūbrauit vētrē ip̄i marie

faciēco ip̄az mat̄re dei ⁊ p̄suāco i ea v̄gita
 tem ⁊ f̄dē p̄iugalē ⁊ sc̄t̄itatē. p̄l̄. s. et obū
 brauit ē mētē faciēco ip̄az p̄p̄az et euāḡli
 staz. Xv. qz ex hūilitate ⁊ obediētia meruit
 p̄cipe filiū dei. Et hec ff̄ marie anūciata p̄
 angluz. Cete aut̄ dignitates fūūt ē p̄ elysa
 beth nūciatē. Et iō. Xvi. dignitas ē. qz p̄ q̄
 v̄go m̄ p̄cep̄at filiū dei ip̄e existēs i ei⁹ v̄fo
 reul̄abat latē ē d̄ia m̄f̄ia. ⁊ sic m̄uit eā ad
 v̄sitādā elysabeth. Xvij. qz p̄ vocē saluta
 tiois marie x̄ emisit sp̄z sc̄ificatōi⁹ i iobez
 baptistā. qz p̄ reflexiōz fec̄ elysabeth p̄p̄az
 de p̄nti ⁊ p̄f̄ito ⁊ fuso. Xvij. qz nō solū p̄
 angluz. s. et p̄ elysabeth fuit marie anūcia
 tuz ip̄az ēē b̄n̄dictā int̄ d̄s m̄lires. ⁊ fructū
 et ḡmē suū ēē b̄n̄dictū ⁊ n̄l̄ sc̄z. ⁊ ip̄az esse
 mat̄re dei n̄lez. Et sic elysabeth i sp̄u p̄p̄ti
 co p̄f̄zmauit oīa q̄ oca fūant ab anglo. V̄
 d̄es ḡ m̄ angluz ⁊ elysabeth p̄cordes i suis
 laudib̄ ⁊ auditis sup̄dictis dignitatib̄ ē col
 latis p̄rup̄t i laudē dei dicēs.

Magificat aīa m̄a d̄n̄z ⁊c. No ē
 int̄l̄z ē adūteōū. qz tā i nouo
 q̄ in ve. te. nō ē f̄c̄z cāticū n̄ p̄
 receptōe alt̄e magni b̄n̄ficia
 deo totū p̄lo collato. Et ē v̄ria qz in ve. te.
 f̄ca n̄ cātica p̄ b̄n̄ficia t̄p̄alib̄ tūc receptis
 put̄ figābāt et p̄m̄tebāt b̄n̄ficia sp̄ualia
 fusa i nouo testamēto. In nouo aut̄ te. f̄ca
 sūt cātica agēco ḡras p̄ b̄n̄ficia n̄ze redēp
 tiois iā recep̄ / q̄ d̄dē b̄n̄ficia fūunt p̄figur
 ata ⁊ p̄missa i ve. te. Et sic oīa cātica ve te.
 fūunt figā ⁊ p̄p̄cia cāticōz noui tē. Et sic
 p̄rio Moyses cū toto p̄lo cātauit cāticū gl̄i
 osuz. p̄ libatōe isrl̄ de egipto et mari rubro.
 put̄ illa libatō t̄p̄al̄ figābat v̄lez redēptōz
 ḡn̄i hūai d̄ fuitute p̄ci ⁊ p̄rate d̄yā. Sec̄do
 iōē moyses i fine vite cātauit et fec̄ cāticuz
 dicēs. Audite cell̄ q̄ loq̄z. Inq̄ p̄nūciat inq̄
 titudiēz ⁊ rep̄batōz illi⁹ p̄p̄i negat i x̄p̄z mes
 siaz fusu. Et p̄nūciat electōz et p̄s̄iōz p̄p̄i
 ḡt̄il̄ ad f̄dē x̄. put̄ fuit expoītū i illo cātico
 Tercio cātauit cāticū delboza cū barat p̄v̄i
 ctoria b̄ita de can̄elis. eo qz i m̄nu m̄lires

.s. Isabel trahit^r ē syszara dux et pnceps exer
cit^r. q̄ pforauit caput ei^r cū clauo tētorij. et
ip̄z inī fecit. Et iō tota victoria atributa fuit
illi mlieri. ut p̄z iudicū. iij. q̄ dōe missius
fuit figā q̄litez sola mlier. s. v̄go m̄ i v̄tute
dei debebat i hūfare de antiquo spēte ei^r ca/
put p̄fentō. put dō p̄dixt ḡn. 3. Et sub tali
figura delibozā cū bazat cātavit cāticiū dicēs
Qui spēte obtulisti de isrl aīas v̄ras et c. ut
p̄z iudicū. v. Quito cātavit cāticiū āna ma^r
samuel. eo q̄ p̄ lōgāz s. filitatez p̄cepit sa/
muelez viz sc̄z. q̄ repbatō fr̄ib^r et pellice
nouca fuit hēs com^r et dilect^r p̄zi. Et p̄ua
to hely cū filijs suis sac̄ocōio et officio iudi
cis. trāllatū ē sac̄ocōiū et iudiciū ad samue
lē. Per q̄d fuit figatū q̄litez x̄t ērt ex v̄gie m̄
nascit^r ad quē ērt trāllatō regnū et sac̄/
ocōiū. repbata synagoga. put i illocātico
fuit declaratū. Quito cātavit dō cētū dn̄q̄/
ginta cātica siue p̄s. inq̄ i sp̄u p̄dicē totū mī
st̄iū n̄re redēptōis et oīa fusa missia de x̄ et
eccia. put ibi expoītū ē. Sexto cātavit salōn
decē cātica. inq̄ s̄b methafoza sp̄osi et sp̄ose
et pastoris et gḡis p̄dicē p̄ceptōz et sc̄fifica/
tōez v̄gis marie figāl̄ et līral̄ p̄ fabricā et
sc̄fificatōz tabnacli mōsy. Et p̄dicē missius i
carnatōz p̄ fabricā arche. Et p̄dicē vocatōz
p̄p̄li iudayci p̄ p̄dicatōz x̄. et p̄dicē mortē et
passiōz x̄. et ei^r refrectōz. Et p̄dicē vocatōz
et p̄sisiōz p̄p̄li gētil̄ p̄ p̄dicatōz apoloꝝ. Et
p̄dicē āpliatōz et dilatōz eccie p̄ victoriā
m̄rix et cocinā sacroꝝ doctoꝝ. Et p̄dicē
ei^r p̄sp̄itatē p̄ p̄sisiōz p̄stātini. put parebit i
expōe libri cāticoꝝ. saloīa. si tē^r in vitā i co
lumē dedit p̄ inīcessiōz v̄gis mat̄e sue. Se/
ptimo cātavit ysayas cāticiū p̄ n̄ra fusa re/
dēptōe q̄ ē fūat reuēlata dicēs. Cōfitebor i
dñe. qm̄ irat^r ē m̄. et p̄s̄ p̄solat^r es in ysa.
xij. Octauo ezechias cātavit cāticiū. eo q̄z
fuit amorte ē cōnūciata reuocat^r. put figā
bat libatōz gn̄is hūai amorte eīna et reuo
catōz ab i ferno. dicēs. Ego dixi i d̄m̄io
diez et c. put ibi fuit expoītū. Non cātavit
abacuch cāticiū p̄ libatōe fusa gn̄i hūai de
captiuitate dyā. put ē fuit reuēlatū p̄ libatī

onez p̄p̄li iudayci de captiuitate babilōis. sic
ibi fuit expoītū. Decio et vltio cātavit cātici
cuz tres pueri i camio ignis ardētis libati
ab om̄i lesiōe. vbi p̄tōūt missius i carnati/
onis et libatōis gn̄is hūai ab igni i feni. p̄
ut ibi fuit declaratū. Et sic p̄z q̄litez sup̄dōca de
cem cātica fūunt fca in veri te. agēdo ḡias
p̄b̄nficijō p̄p̄alib^r. put p̄figābāt et p̄m̄ite/
bāt et p̄phetabāt fusa b̄nficijō n̄re redēpti/
onis in nouo te. Et iō v̄go m̄ vidē^r q̄ oīa q̄
erāt sc̄pta i lege et p̄p̄bis et oīa q̄ ātidq̄ cātā/
uerāt fusa i sup̄dicē cāticiō erāt p̄tim p̄ple
ta i ea p̄ i carnatōz filij sui. et cafa erāt i bre
ui p̄plēda. Ido p̄p̄p̄es i laudē dī. iā nō cā
tat illa cātica vera. s̄z exltās i sp̄u agē^r ḡias
oīa illa ēē p̄pleta. cātavit cāticiū euāglicū et no
uuz dicēs. ¶ Magificat aīa n̄ra dñi. Et ex
ultauit sp̄s me^r et c. Et iō v̄go m̄ posuit de/
cez ūs i hoc cātico iuxta numerū decē cāti/
coꝝ ve te. Et ex hoc d̄z psal̄tiuz de concordū
euāglicū figatū p̄ psal̄tiū m̄le et p̄p̄bicū ve
te. put sup̄dicē ē. Et sic p̄z iplex cā. vñ mo
ta ē v̄go m̄ ad cātāduz istō cāticiuz. P̄rio p̄
pter b̄nficijō q̄ sp̄a i p̄a recep̄ abo. put ē di
ctū ē ab āḡlo et elysabeth. Secdo p̄p̄t redē
ptōz to^r gn̄is hūai de p̄p̄iō p̄ x̄p̄s factōā.
Tercio q̄z x̄ i lege et p̄p̄bis ex sup̄dicē de
cem cāticiō p̄miss^r toti p̄p̄lo isrl. iāz ērt i suo
v̄io p̄cept^r et recept^r p̄ toto isrl. ¶ Et iō
tra p̄ncipal̄ facit v̄go Maria i hoc cātico
Nam p̄ agēdo ḡias laudat et magnificat
deum p̄b̄nficijō q̄ ip̄a singlarit̄ aēo recep̄
sup̄ oīs creat̄as. Secdo magnificat dñm̄ p̄ gn̄a
li b̄nficijō redēptōis. q̄d oīs gn̄os et natōs
et totū gen^r hūanū recepit p̄ x̄p̄m. Tercio
magnificat dñm̄ i p̄sona p̄p̄li isrl. ex q̄ nat^r est
is̄s f̄ carnem. put p̄p̄arctis et p̄p̄bis fūat
p̄miss^r. ij. ibi. Et m̄ia ei^r a p̄p̄enie in p̄p̄enie
timētib^r eū. ij. ibi. Suscepit isrl puez suū.
Quātum ad p̄muuz est nōnduz. q̄z infa
cra sc̄p̄sa q̄n̄z rep̄it^r q̄litez tē^r magi
ficat et sc̄fificat et benedicat et gl̄ificat bo
mies. Et sepe reperit^r q̄litez hoīes magni
ficat et sc̄fificat et b̄ndicūt et gl̄ificāt deuz.
Seco alitez et alit^r. nam dō magnificauit nō

ex parua magno faciendo et magna dona nobis preterendo. Et sanctificauit nos sanctos et iustos faciendo. Et benedixit nos nobis per sacramenta vel quibus alio modo gratias preterendo. Et glorificauit nos in celesti gloria collocanda et eius glorie participes faciendo. Sed nos magnificamus et sanctificamus et benedicimus et glorificamus deum. ipsum magificum et sanctum et benedictum et gloriosum per essentiam predicando. et magna opera et sancta et benedicta que fecit nobis et eius gloriam confitendo et predicando. Et sic gratias nos benedicimus deus. quia per benedixit nos. Et magnificamus et sanctificamus ipsum. quia prius nos per gratiam magnificauit et sanctificauit. Et isto modo uirgo maria magificat deum in hoc cantico. quia deus per eam magificauit et magnam fecit sibi magna dona conferendo. put dictum fuit sibi ab angelo et elysabeth. Secundo est aduertendum. quod ista. viij. se habent per ordinem. scilicet reuereri. honorare. laudare. magnificari. glorificare. sanctificare. benedicere. Accozare. Unde reuereri. id est est quod existinare maius bonum in alio quam in se ipso. Et sic existinamus hominem iustum et virtuosum meliorem nobis. Et per gratias reueremus eum in corde nostro. Honorare autem est reuerentiam quam de alio in corde habemus. sibi opere exteri in dicere. Ido dicitur. quod honor est exhibitio reuerentie in testimonium virtutis. Aristoteles autem. iij. ethicorum dicit. quod honor est premium virtutis et tribuitur bonis et virtuosis. Laudare vero est honoratum alius verbis comendare. Magnificare autem est magnifica opera alicuius certis publice predicare. Glorificare vero est honoratum laudatum magificum sepe et ubique predicare. Sanctificare autem idem est quod sanctitate alterius profiteri. scilicet quod sanctitas dicitur spiritus modum et ordinem. Et per gratias continet in se sapientiam et iustitiam et bonitatem. Et per gratias misericordiam. Et ideo deus sanctificare idem est quod eius summa sapientiam et iustitiam et misericordiam. Et per gratias omnipotentiam confiteri. Benedicere autem idem est quod beneficium deo receptis gratias actus exhibere. Accozare autem idem est quod reuerentibus honorantibus laudatum magificatum glorificantibus propter eius

mentiam omnipotentem et sanctitatem colere. et omnia bona sibi tantum datori soli attribueret. et omnia alia spe et fiducia postposita se totum illi sibi credere et humiliare. Et ideo accozatio presupponit omnia supradicta. Et sic dicitur latine. quod soli deo conuenit. ¶ Ex supradictis et dicendis patet. quod uirgo Maria omnia. viij. supradicta facit. Et per gratias exhibet deo omnia que sunt creature possibilis et debita facere. Nam per uirgo maria in hoc cantico magificat deum confitendo et predicando omnia magna dona que sibi toti generi humano libere contulit. Et sic est dicendum quod laudat et honorat et reueretur deum. Secundo sanctificat deum dicendo. quoniam potens est et sanctum nomen eius. Et per gratias benedicit et glorificat ipsum et magificat. Tertio accozat deum et colit cultu patrie se totam deo humiliando et subiecto et omnia bona sibi per angelum et elysabeth nuntiata et omnes honores et dignitates deo tribuendo. et non in se. sed in deo salutari suo propter alibus bonis exultando et gratias agendo. cum dicit. Et exultauit etc. Et sic in hac prima parte magificat et sanctificat et colit deum cultu patrie. ¶ Auditis gratias laudibus et honoribus et dignitatibus per angelum marie nuntiatis et per elysabeth sibi tributis. Tunc enim non exultauit nec gauisus est in se. sed in deo salutari suo. ad quem omnia supradicta bona gratis recepat. Et de eas magificauit. tibi bonis dignificauit. Ido non magificat se ipsam laudatam et comendatam ab angelo et elysabeth. sed ex clamato magificauit deum dicens. Magificat anima mea dominus. quasi dicat. o elysabeth tu putas. quod ego gaudeam solum in corde meo et in me ipsa. et magnificem me ipsam propter honores et dignitates quibus me comendasti et magificasti. Et ego dico tibi. quod in tali comendatione non exultauit in me ipsa michi talia bona ex merito mee nature tribuendo. nec in tali exultatione magifico me ipsam. sed propter alibus bonis receptis spiritus meus exultauit non in me. sed ideo salutari et saluatori meo. quod me tibi dignitatibus et honoribus dignificauit. Et ideo non magifico me ipsam. sed anima mea magificat dominum. quod me tantis et magnis donis magnificauit.

120. Unde notandū q̄ ista ē dīsa inter supbum et humilez iustū. Nam supbus cum laudatur et comēdat ab alio. tot⁹ gaudet et exultat in se ip̄o. Et sic in supbiā elatus se ip̄m glificat. et magnificat oīa illa bona s̄ attribūto Deo p̄ oppositūz humilīs et iust⁹ cuz acer⁹ laudat et comēdat. nō exultat nec gaudet in se ip̄o q̄i a se ip̄o hēat illa bona. s̄ gaudet et exultat in deo aq̄ talia bona recepit. Et sic humiliat⁹ nō comēdat n̄c magnificat se ip̄z nec in se n̄c corā alijs. s̄ magnificat et laudat om̄i p̄fiteo nil boni ex se hēre. sed om̄ia bona a deo recepisse. Et sic lucifer⁹ cuz suis. q̄n se vidit magnū et nobilez. nō exultat in deo. s̄ solū in se ip̄o. Et sic nō dilexit se in deo. sed in se ip̄o. Et sic p̄ supbiā elatus p̄tempit deuz et leges ei⁹. Sed per oppositūz boni angli. qz cōsuetates se a deo taliter creatos. et om̄ia bona a deo recepisse. Ideo p̄ dilexerūt deū sup oīa. et ex p̄nti dilexerunt se in deo. Et sic nō exultauit in se sed in deo creatori eoz. Et ideo illi ceciderūt miser⁹ p̄ supbiāz. et isti māserunt b̄i p̄pter humilitatez. et magnificat⁹ deū. sicut dicit⁹ fuit in expōe ps̄. Lxxxj. et in expōitōe sup te deuz laudam⁹. Ita ergo pariter v̄go maria in talibus laudib⁹ nō fuit gliata. nec exultat in se ip̄a. sed in deo salutari suo. nec ex tali exultatōe magnificauit se ip̄m. sed deum dicēs. Magnificat anīa mea dñz. q̄si dicat nō magnifico me ip̄am sed deum. Et nō solum vox mea magnificat deum. s̄ tota anīa mea cum omnibus suis viribus ⁊ potencijs. Et sic magnifico deum ex toto corde et ex tota mente et ex tota anima cū omnibus viribus suis. Et in talibus laudibus michi dictis. nō exultat solum vox mea cum toto corpore. sed principaliter exultat ip̄s meus. et non in me. sed in deo salutari meo. Et sic ex tali in tezlōri exultatione anīa p̄cipit ad magnificandūz dñi per voces. Et sic patet qualif exultatio ip̄a et magnificatio spiritalis in tezlōri p̄cessit vocem et magnificationez vocalem. qz p̄

ns maria magnificat deum sp̄m q̄ voce. qz prius exultauit sp̄itus eius in salutari suo. Et notantez dicitur. Exultauit sp̄itus meus in salutari meo. Nam sub tali ratione. s̄. sub ratione saluatoris exultauit in deo. naz sicut deus in quantum deus et omnipotēs creauit et gubernat mundum. Ita in quantum saluator venit in carnem ad recreandū et restaurandū et saluandū homines. qui p̄pter peccatū perierat. ut p̄ Mat̄. ix. et Luc. v. Et ideo vocatū est nomē ei⁹ ih̄s. eo qz saluauit populū suū a peccatis eoz. ut pat̄ Mat̄. p̄. Et per p̄ns sub ratiōe saluatoris accepit carnē ex virgine. et eaz magnis donis et dignitatib⁹ magnificauit et dignificauit. Et sic redēptio n̄ra fuit causa exultatōis. Et per p̄ns exultatōis virginis Marie. ut comonit tenet. v̄tūqz ergo volens ex primere ait. Et exultauit sp̄s meus in deo. s̄. creatori. et salutari meo. s̄. redēptore. qz ut sic magnificauit me. Et ideo tū q̄ creatorē et redēptorē magnifico ip̄m.

Quia respexit humi-
litatez ⁊c. Dec ē tertia corda hui⁹ psalterij virginalis. Quia eo dicit⁹ psal̄tuz decacordum. i. decem cordaz. qz cōtinet decēz cordas. i. decē vers⁹ cōcordes in sentētia. Nam sicut in citara et psal̄tio materiali semp̄ media corda cōcordat cuz p̄cedēte et seq̄nte in armonia vocū. qz secūda est p̄fectio prime et p̄ncipiuz seq̄ntis. Ita pariter in hoc psalterio virginali et sp̄uali. vnus vers⁹ cōcordat cum p̄cedēte et sub seq̄nte in sentētia. Et sic qz prima p̄ticula hui⁹ vers⁹ cōcordat cum duob⁹ versib⁹ p̄cedentibus. Et cum p̄ticula seq̄nti eiusdē vers⁹. Ideo p̄ ordinari in expōitōe et p̄structione. cum duobus versib⁹ p̄cedētib⁹. Et cum p̄ticula seq̄nti. Eo qz humilitas virginis fuit causa. q̄re exultat in deo salutari suo. et n̄ in se ip̄a. Et per p̄ns fuit causa. q̄re magnificauit deum et non se ip̄az. Et eatez humilitas fuit cā. q̄re de⁹ accepit carnez ex ea. Et p̄ p̄ns

que omnes gnationes dicunt eam beatam. ut patebit.
 Et ideo propter primum est aduersionem quod sic superbia
 est iniciu[m] omnis peccati et omnium peccatorum et malorum.
 Ita humilitas est principiu[m] et radix omnium virtutum
 et bonorum operum. unde humilitas dicitur ab humi
 quod est terra. que est in firmamento elementorum. Et
 sic dicitur quod dicitur quod dicitur cogitavit et posuit se ipse
 .i. natus et origines sua prima. et non per fortunam per
 seces sua. Et tunc habet duplicem respectum. i.
 unum ad deum a quo habuit bonam naturam per caritatem. et
 habet de bonum per gratiam. Et alterum ad primum per
 res a quo traxit de malum per culpam. Et sic tunc co
 gnoscet quod ex se et natura sua corrupta non habet. nisi
 malum et peccatum. Et non per habet aliquid boni nisi a deo.
 Et per primum si. quod boni habet illud est a deo. Et sic per
 tres cognitio[m] contemnet se ipsum. et diliget deum.
 Et per primum fuabit et precepta. Et sic diliget pro
 ximum in deo et propter deum. et sic cupiet vitare de
 viciu[m]. et sequi omnes virtutes. Et sic fiet virtuosus et
 iustus. Item: et tunc cogitatio cogitavit quod si aliquis
 vitavit et vitat aliquid malum et peccatum. et facit aliquid
 quod bonum hoc non facit ex virtute sua. nec tunc cor
 rupte. sed ex gratia dei presuante et adiuuante. quod si
 derelinqueret in sua natura viciata et corrupta. precipitaret
 in omnia mala et peccata peiora quam iudas.
 aut latro etc. quod non est malum quod fecit homo quod factum
 est aliquid homo. nisi iuuet a deo a quo factum est homo. ut inquit
 augustinus in homelia de magdalena. Et sic iste a
 gens deo gratias de se. participet ceteris peccatoribus.
 et orabit pro eis. Et per eadem rationem participet pauperibus
 et ceteris convenienter cogitans bona esse temporalia
 esse sibi a deo collata. Et sic erit misericors
 et iustus. Et sic iste tunc non desperabit nec blas
 femabit in aduersis. quod omnia mala reputabit ad
 naturam suam misera[m] et corruptam. Et per primum ad culpam
 sui. Et sic patietur tollerabit aduersa. Nec in se
 gloriabitur. nec eleuabit in prosperis. quod omnia bona attribuet
 deo. a quo illa recepit. et sic non exultabit in se. sed in deo.
 Et sic per quod humilitas quod dicitur cogitavit se ipse est
 principiu[m] et radix et fundamentum omnium virtutum et
 omnium bonorum. Et ideo dicit iuuenalis et omnes poete
 et philosophi. quod istud primum siue primum. i. cogitavit te
 ipsum descendit et fuit elapsus de celo in lana aurea
 et liris aureis descriptum. eo quod est causa et princi
 piu[m] omnium virtutum et bonorum in actibus humanis. Et

sic per quod due sunt virtutes sine quod nulla virtus per cre
 scere non potest. quod per est humilitas quod est principiu[m] et
 radix omnium aliarum virtutum. Ideo nulla alia virtus
 potest radicari. nec per primum crescere nec augeri nec perse
 uerare sine humilitate. Secunda dicitur caritas quod est
 forma et perfectio omnium virtutum sine qua nulla virtus al
 ta potest perfici nec valere nec mereri. Et sic dicitur
 augustinus. quod iste due virtutes. i. humilitas et caritas
 continent ceteras virtutes in clausis. Dicitur ergo quod vir
 go Maria presertim quod nullum bonum traxerat ab
 aliis ex natura sua. sed quod omnia bona et dignitates
 quod angelus et elizabeth eam magnificabant. habuit
 at a deo salutari suo. Ideo non exultavit in se per
 elationem. sed in deo salutari suo. a quo illa bona re
 cepit. Et ideo ex tunc exultatione prupit ad magni
 ficandum deum. et non se ipsum. Unde sic diabolus ipse
 elatus in ira sua exultavit in se. et non in deo creatore
 suo. propter quam superbia fuit depresso et expulsus de
 celo. Ita per oppositum in. quod ex humilitate non fuit
 elata in se. sed in deo salutari suo et sic magnifica
 uit deum. Ideo fuit exaltata. Et ita est dicitur de
 de primis peccatoribus. quod ex superbia exultavit in se vo
 lentes vspare deum. Et ideo eieci de paradiso per
 viderunt felicitatem. ut inquit augustinus super psalmum
 per oppositum autem in humilitate se non se reuertebat
 nec reputabat. dignam ut esset maris dei. sed quod ob
 ediens deo dixit. Ecce ancilla domini. fiat mihi secundum
 verbum tuum. Ideo meruit sic maris dei. Et sic sic sua
 humilitas fuit causa que meruit sic maris dei. Ita
 eadem humilitas fuit causa. que in tunc dignitate non ex
 ultavit in se. sed in deo salutari suo. Et per primum que
 in tunc libere non magnificavit se ipsum. sed deum. Et
 hoc est quod in tunc dicitur virgo in hac parte. Unde
 ait in. Ideo non exultavit spiritus meus. in me ipsa
 presuante. sed in deo salutari meo per humilitatem. eo
 quod deus salutari meo respexit humilitatem ancille
 sue. .i. in humile fecit et ex hoc in tunc suam fecit.
 Ideo non magifico in ipsa. sed deus qui in magna
 et humile fecit. duo ergo habuit virgo in ex humilitate
 primo quod meruit esse maris dei. Secundo quod propter tres
 humilitatem non fuit elata in superbia. nec exultavit in
 se. sed in deo salutari suo. Et per primum non magni
 ficavit se ipsum. sed deum. qui eam magnificauit
 rat. Et hoc est valde aduertendum. quod
 deo non respexit humilitatem in maria tunc

formā efficiētē pp̄lā ex nā ip̄s Marie. s; tā
 q̄ formam disposituaz quā ip̄e de⁹ i ea cre
 auit et i p̄sist. Nā sic i ea p̄ter nāz i p̄n crea
 uit gr̄az et caritatē. p̄ quā sp̄ fuit deo gr̄a ⁊
 accepta. Ita c̄auit i ea hūilitatē. ut eēt apta
 fiē mat̄ dei. vñ i boīs respicē dei. Jōē ē qd̄
 face. aut p̄supōit face. Nāz iō respexit de⁹
 v̄gīez marīā bonā ⁊ hūilez. eo qz fecit ip̄az
 bonā ⁊ hūilē. Et sic respicit i virtū iustis gr̄
 ctaz quā i eis c̄auit. et bona q̄ i ip̄s fecit. p̄
 p̄ter quā gr̄az ⁊ bona merēf. et s̄ deo gr̄ati
 et accepti i suis opatōib⁹. Et sic de⁹ dat eis
 p̄miū. Sec⁹ aut̄ ē de malis. qz de⁹ nō respic̄
 mala ⁊ p̄c̄a i hoīb⁹. eo qz ip̄e fec̄ nec c̄auit
 t̄lia mala i ei⁹. s; iō respic̄ i eis t̄lia mala. eo
 qz ex pp̄lā volūtate illa mala p̄petrarūt et
 in culpā in c̄ceiūt. Et sic de⁹ sic culpaz quā
 homo ex se p̄petrauit odit i eo. Ita gr̄az et
 hūilitatē quā i iustus c̄auit. diligit i eis. et
 respicit i eis ad meritū ⁊ p̄miū. Et hoc est
 qd̄ i t̄vōit dicē v̄go m̄. cui⁹ ait. Qz respexit
 hūilitatē zc̄. Quasi dicat. Jōē ex̄tauit ip̄a
 me⁹ i deo salutarī mō. et maḡ aīa m̄a dñs
 et nō maḡifico m̄ ip̄az. Qz dñs respexit hu
 militatē ancille sue. quā ip̄e i m̄ pl̄tauit et
 creauit cū c̄c̄is boīs gr̄ificis et gr̄uittis. q̄
 bonis me disposuit. ut essez mat̄ sua. Et sic
 oīa bona attribuo ē et n̄ m̄. Et iō dic̄ aug⁹
 in p̄ p̄te de fice ad petruz. et p̄ q̄nqz beses.
 qz x⁹ talē matrē elegit ⁊ fabricauit ⁊ fecit
 et t̄lī ip̄az disposuit. ut eēt digna. de q̄ car
 nez allūeret. Itē i fōe q̄ legif i v̄glia epy
 hante. alt̄q̄ v̄gīez Mariā dicēs. o Maria
 lacta panē de celo veientē. Lacta eū q̄ talē
 fecit te. ut ip̄e fieret ite zc̄. Et sic p̄z q̄līf s̄
 in telligētia verba v̄gīna Marie.

Ecce enī ex hoc b̄iaz m̄ dicēt zc̄. Ista
 pticla ⁊ sn̄a p̄ ordiari cui⁹ pticla
 et sn̄a sup̄tori tanq̄ seq̄la ei⁹. qz sit sens⁹. s.
 Quia dñs respexit hūilitatē ancille sue. me
 matrē suā faciēto. et oīa bona sup̄dicta cō
 ferēto. Ecce ei⁹ ex hoc. s. ex h̄c b̄iaz m̄ dicēt
 oīa gn̄os. me matrē dei p̄dicāto. Et ex h̄c
 oīa gn̄os m̄ dicēt b̄iaz. qz dñs respexit hu
 militatē ancille sue. me matrē suaz faciēto.

Vel p̄ etiā ista pticla ordiari cū ūsu seq̄n
 te tāq̄ seq̄la ei⁹. ut sit sens⁹. Ecce. n. ex hoc
 b̄iaz m̄ dicēt oīa gn̄os. qz fec̄ in dñs magna
 qui potēs ē et sc̄z nom̄. s. Qz dñs q̄ ē potēs
 et nom̄ ei⁹ ē sc̄z. fec̄ michi maḡ bona m̄ta
 sup̄dicta. Jōē ex hoc b̄iaz m̄ dicēt oīa gn̄os
 et c̄. Et sic ista pticla sic p̄cordat cū v̄traqz i
 sn̄a. ita ē intelligēda. ¶ In q̄ verō tā asser
 it v̄go m̄. p̄. qz oīa gn̄os dicūt ip̄a b̄iaz. ij. qz
 dñs fecit ē maḡ. t̄rcio qz iō dñs fec̄ ē ma
 gna. eo qz potēs ē et sc̄z nom̄ ei⁹. Et sic p̄z
 q̄līter qz dñs ē potēs. ⁊ nom̄ ei⁹ sc̄z. Jōē fe
 cit maḡ ⁊ maḡificauit ip̄az marīā. Et qz fe
 cit ē maḡ. Jōē ex hoc dicēt oīa gn̄os eā be
 ataz. Jōē seq̄nto poti⁹ ordiēz sn̄e q̄ l̄te tā
 sūt vidēda. P̄rio qd̄ ē istō nom̄ dī potēs ⁊
 sc̄z. et q̄m̄ ē potēs ⁊ sc̄z. Sec̄do q̄ ⁊ quot s̄
 ista maḡ q̄ dñs ⁊ nom̄ ei⁹ sc̄z fecit Marie
 mat̄ sue. T̄rcio quom̄ dicēt aut̄ dicūt b̄iaz
 Mariā oīa gn̄os. cū nos. viceā⁹ i puros iu
 deos ip̄az blasfemātē. et viceā⁹ i m̄uos sar
 racenos et oīa macometanos negātes ip̄az
 eē matrē dī. Et iō qz h̄c latēt m̄ta p̄hūis
 sima m̄ssia. Dic̄ ē qz oīa. in his alt̄q̄ntulū in
 moraz. ⁊ t̄lia m̄ssia n̄ paucib⁹ verō explica
 ri. ut simplices sac̄dotes et religiosi et m̄li
 es sc̄i moīales quib⁹ ista expō d̄rigif p̄s
 sint plane et sane cape et intelligere.

Quātuz ad p̄mū ē dicēdū sic tā dictū
 et declaratū fuit i expōe p̄s. viij. qz
 istud nom̄ dei potēs et sc̄z ē ūbū dei icarna
 tuz siue ūitas i carnata. Dictū ē. n. sibi f ar.
 T̄rcio de aīa et. viij. meth. et. p̄ pl̄armēa
 q̄līf it̄lct⁹ n̄ ap̄hēdēa rē p̄sua essētia l̄ia in
 p̄ria sui opatōe format p̄ceptū d̄finitiuuz
 rei. q̄ d̄z d̄finitō ⁊ rō rei nota solt̄ it̄līgētī
 quē p̄ceptū ḡcī apl̄lāt logos. qd̄ latē d̄z ū
 buz. q̄ d̄cēz p̄cept⁹ ad hoc qz ad extra c̄c̄is
 notificēf. oīa qz i duat vocē. Et sic ille p̄cep
 t⁹ voce i d̄nt⁹ ⁊ sc̄is vocal̄ d̄z n̄n a notificā
 to. eo qz p̄ r̄lez voces c̄c̄is notificaf. Et sic
 nom̄ vocale n̄l aliō ē. n̄ p̄cept⁹ it̄lctū⁹ f̄c̄
 nom̄. Et iō dic̄ p̄s qz n̄n significat d̄finitōz
 rei. et primo per armenias dicit. qz voces
 sunt note earum. que s̄ in anīma passionū.

Itē ruz⁹ dēt⁹ ē ibi p̄ augustinū. xv. de tri-
 ōlī fil⁹ dei ē ūbū p̄zīs ē soli notū ab eīno.
 et i q̄ se p̄z nouit ab eīno. Et p̄ p̄nō ē p̄cept⁹
 difinitū p̄zīs. q̄ se difinit f̄ totū pellag⁹ z
 pleitudie sue diuinit⁹ p̄ qd̄ ūbū tāq̄ p̄ artē
 ex t̄p̄re dixit z fec̄ oīa ad ext̄r. Et dēt⁹ ē ruz
 sum ibi. q̄ sic nos ad hoc. q̄ notificē n̄m
 verbū cētīs. oīz ut i ouā ip̄z vocē. z fiat n̄n
 p̄ vocē. p̄ quā vocē z n̄n notificā ūbū n̄m
 et secretā volūtātē n̄zāz i r̄iore. Ita dēt⁹ p̄z i
 duit ūbū suū carne. z sic p̄ ūbū i carnatū tā-
 q̄ p̄ nom̄ maifestauit m̄ūco se ip̄z z volūta-
 tēz suā. Et sic ūbū i carnatū ē illō nom̄ dei.
 p̄ qd̄ d̄s p̄z n̄b locut⁹ ē. et notificauit m̄ūco
 se ip̄z z uītātē legi⁹ z p̄p̄bāz z volūtātē su-
 az. Et iō d̄z iobis p̄. q̄ p̄ illō ūbū qd̄ ē i p̄n̄
 .i. ab eīno ap̄d̄ d̄m. p̄ ea ex t̄p̄re sc̄ia s̄t oīa.
 et p̄ ea illō ūbū caro sc̄z ē. et hitauit i n̄b.
 de p̄ pleitudie gr̄e z sapie d̄s accepim⁹. Et
 sic p̄ ea istō ūbū i carnatū p̄ totū discuzus
 euāglicū dic̄. q̄ nō veit p̄p̄ aliud i m̄ūcoz
 nisi ad maifestāōū p̄zēz et volūtātē ei⁹. dic-
 tis z sc̄is. Et sic i die cene dixit. clarificā
 /o/ p̄z q̄z iā maifestauit nom̄ tuū hoīb⁹. Et sic
 p̄z q̄z ūbū i carnatū ē nom̄ dei. p̄ qd̄ z i n̄ q̄
 de m̄ūco locut⁹ ē. Jd̄o ap̄ ad he. p̄ dic̄. mi-
 tizale m̄itizq̄z m̄ōis de⁹ locut⁹ ē oīz p̄zīb⁹ i
 p̄p̄bīs. nouissime dieb⁹ istis locut⁹ ē n̄b i fi-
 lio p̄ quē fec̄ z sc̄ia. Doc ē ḡ illō n̄n dei. s. ū-
 buz i carnatū. qd̄ tānū desiderauit scire z vi-
 dere d̄s p̄p̄arche z p̄p̄be. de q̄ de⁹ dixit m̄p̄si
 nomē meū n̄ dū reuolauit abrae. n̄c ysach n̄c
 iacob zc̄. Itē hoc ē illō nom̄ dei. de q̄ d̄z ysa-
 xxx. Ecce nom̄ d̄ni veiet de lōgim̄. nūc aū
 maifestuz ē. q̄ p̄ hoc de⁹ n̄ p̄m̄tebat aliq̄d̄
 nom̄ vocale ul̄ sc̄ptū de celo i t̄raz veire de-
 lōgim̄. s. p̄ m̄tebat m̄te ūbū suū i carēz. Itē
 hoc ē illō nom̄ d̄ni qd̄ os d̄ni noīauit ysa.
 Lxij. qz ex ore altissimi p̄uijt. Itē hoc ē nom̄
 d̄ni i p̄p̄hesibile de q̄ d̄z p̄u. xxx. qd̄ ē n̄n dei
 aut filij ei⁹. si nosti. Itē hoc ē nom̄ d̄ni soli
 deo p̄p̄hesibile z notū z maifestū. de q̄ d̄z a
 po. xix. p̄ x̄ hēt nomē sc̄ptū i diademate.
 qd̄ nemo nouit n̄ ip̄e. z vestit⁹ erat veste a

ipsa sanguie. z vocabat nomē ei⁹ ūbūz dei.
 ¶ Ex q⁹ p̄z q̄ istō nomē d̄i veiens delōgim̄
 qd̄ os d̄ni noīauit. qd̄ n̄o nouit n̄ ip̄e. vo-
 catū verbū dei. nō ē aliq̄ nomē vocale t̄zāsi-
 toriū. nec sc̄ptum i carta corruptibili. s. ē il-
 la p̄sona x̄ de⁹ z hō z verbū i veritas z carn-
 ta. Ex q⁹ et p̄z. q̄ istō nomē d̄i. s. ūbū i carna-
 tū ē sc̄z p̄ eēz q̄ ad d̄itatē qz p̄ ip̄m sc̄ia sūt
 oīa. Et ē sapiēs p̄ eēz. qz p̄ ip̄z oīa gubānt z
 d̄isponūt. Et ē iustū eēz. qz p̄ ip̄m oīa iusti-
 ficant. Et ē bonū. qz ē finis oīuz. Et p̄ p̄nō ē
 misericors. qz releuat oēz m̄istiam. Et p̄ p̄nō
 istō nomē ē sc̄z p̄ eēz. quo ad d̄itatē. nā dēt⁹
 est p̄. xi. et i expōe sup̄ te d̄m laudā. q̄ s̄a-
 ctuz d̄z asanctiēco. q̄ l̄ez ē qd̄ b̄n̄ et recte
 ordiat res i suū bonū finē. Et sic ille d̄z sc̄z
 q̄ sapienter z recte z iuste d̄isponit z ordiat
 res z opatōs suas i d̄bitū et bonū finē. Et
 sic oīa sc̄ia z sapiēs z iust⁹ z bon⁹ et p̄ p̄nō
 misericors. s. oīa ista soli deo eēz p̄ueniūt. ḡ
 sol⁹ d̄z ē sc̄ia p̄ eēz. Et iō d̄s agl⁹ z b̄n̄ i cessa-
 bili voce p̄clamāt i celo. sc̄z sc̄z sc̄z d̄ns ē
 ut dēt⁹ ē ibi. ¶ Qz qz i ūbo i carnato ē tota
 pleitudō d̄itatis. ḡ verbū i carnatū. qd̄ ē n̄n
 dei ē op̄s z sc̄z. Et p̄ p̄nō sūe sapiēs z iustū
 et bonū. qd̄ d̄oē nomē est n̄b i p̄p̄hesibile. qd̄
 desiderarūt sc̄re d̄s p̄p̄arche et p̄p̄be. i. desi-
 derarūt ip̄z i carne videre.

¶ Sed est itē aduētōuz qd̄ istō n̄n dei. s.
 verbum in carnatus nō solū ē sc̄z i n̄ntuz
 de⁹ f̄ d̄itatē. Qz et ē sc̄z i q̄ntū hō f̄ hūaita-
 rez asūptā. s. ē d̄zia nā x̄ i q̄ntū de⁹ ē sc̄z p̄
 eēz. s. f̄ hūaitatē asūptā ē sc̄is p̄ nāz. i. p̄sc̄t-
 am p̄ceptōz z gr̄ōz i q̄ntū n̄ ex ope abaz. s.
 ope sp̄s sc̄i p̄cept⁹ ē. ¶ Ad d̄z intll⁹ ē val-
 de nōnd̄ sic dēt⁹ fuit p̄. xi. qz tota sc̄itas z
 iusticia hōi⁹ p̄sistit i d̄bita ordiatōe z p̄for-
 mitate ip̄i⁹ ad d̄m. s. qz tota rō et volūtās
 sit s̄biecta. z p̄form⁹ die volūtati. z sensua-
 litas sit p̄foris z s̄biecta rōi. z sic tot⁹ hō ē
 deo p̄foris. z tūc d̄z sc̄is. Et ita adā i statu i
 nocērie tā diu fuit iust⁹ z sc̄is. q̄ diu ei⁹ no-
 lūtās z rō fuit cōforis die volūtati. z ei⁹ sc̄-
 sualitas fuit cōforis z s̄biecta rōi. z sic d̄i-
 cebatur esse i originali iusticia et sc̄itate.

Et qm̄ volūtas ei⁹ fuit difformis ⁊ deviauit
 adia volūtatē gustāco cibū p̄hibitus suafu
 dyā. Illico sensualitas ei⁹ fuit difortis ⁊ de
 uiauit arōe. ymo pūsa ⁊ i clāta ad ōe ma
 lum ilico frexit adūf⁹ sp̄s sauciata ⁊ vulna
 ta morbo i orōiatē p̄cupie carni iſlicte. Et
 sic adā ex ſc̄to ſc̄ta ē corrupt⁹ ⁊ pūf⁹ et ini
 cus i ſua carne ⁊ naſa. q̄ debit⁹ orōo fuit i
 eo pūf⁹ ⁊ corrupt⁹. Et t̄ez nāz ⁊ carnē mor
 bo p̄cupie viciatā trāſmiſit i ōs poſſos ſuc
 ceſſiue p̄ gnōz libidinoſaz n̄lz genitos. Et ſic
 n̄lz ſuoz ſucceſſoz n̄lz geit⁹ p̄ dīci n̄lz ſc̄t⁹
 niſi pūf⁹ ⁊ i iuſt⁹ f nāz ⁊ gnōz. Et q̄ ſol⁹ x⁹
 iut hoies nō ē p̄cept⁹ n̄lz ex ope adā. ſz ſo
 lo ope ſp̄s ſc̄tī. Jdo adā nō potuit trāſmiſe
 in eū t̄ez nāz et carnē corruptā ⁊ viciatā ⁊
 in orōiatā. Et iō x⁹ ē ſol⁹ iut mortuos liber
 n̄lz atſi morbo et culpa nālī. ſz ē ſol⁹ ſc̄t⁹ in
 ſua p̄ceptōe ⁊ gnōe. Et iō ſic ōs nos traxi⁹
 carnē viciatā ⁊ i orōiatā ab adā corrupto.
 Ita cazo ⁊ corp⁹ x⁹ traxit ſc̄titatē aſpū ſc̄to a
 quo formatū ē. Et ſic p̄z q̄ xp̄s triplicit̄ or
 ſc̄t⁹ n̄lz q̄ ad hūaitatē. P̄rio rōe corp̄is aſpū
 ſc̄to formati. Sc̄do rōe aīe cū pleitudie oīa
 p̄fectoīa ⁊ v̄tutis ⁊ ḡie ſate et v̄ctōe ſp̄s
 ſc̄tī p̄cōſortib⁹ ſuī ſate. Tercio rōe v̄ctōīf
 p̄ſonal⁹ ad ūbū. qd̄ ē ſc̄t⁹ eccl̄z. Et iō iſtō no
 men dī. ſ. ūbū i carnatū d̄z ſc̄m nō ſolū rōe
 v̄ctatis. Et ei⁹ rōe hūaitatis aſūpte. Et p̄
 rōalis ſp̄ fuit et ē p̄formis die volūtatī. et
 caro ſp̄ fuit p̄formis ⁊ ſbiecta rōī. p̄ut fuit
 v̄ctm̄ p̄s xxi. Et ſic ſp̄ x⁹ fecit volūtatē p̄i
 ce q̄ dixit d̄o p̄s xxxix. In capite libri ſc̄ptū
 eſt de me ut facez volūtatē tuā ⁊c̄. Et ſic ſi
 cut ſol⁹ xp̄⁹ f hūaitatē ē n̄lz liber aculpa et
 morbo ip̄i adā. Ita ſol⁹ ē n̄lz ſc̄t⁹ et f hūa
 nitatē. Jdo de hūaitate x̄ ſc̄ta d̄z p̄s lxxxv.
 viq̄. Accorate ſcabellū ei⁹ qm̄ ſc̄m ē. eo q̄ ſi
 la hūaitas ip̄licit̄ ſc̄ta ſit accorat cū ūbo ſ p̄
 ſonal⁹ v̄cto. ut d̄c̄z ē i tractatu p̄ iureos q̄
 ſtione q̄nta. Et ſic p̄z q̄līf nom̄ dī. qd̄ ē ūbū
 in carnatū ē ſc̄m nō ſolū q̄ ad v̄tatē. Et ei⁹
 q̄ ad hūaitatē. Et ſic q̄ ad v̄trūq̄z d̄z ſc̄m
 ſc̄t⁹ p̄ totā ſc̄p̄a. et op̄s. v̄n̄ p̄s. cx. ſc̄t⁹ ⁊ ſc̄
 ble ſc̄m ei⁹. Et h̄c ē ſc̄m d̄i qd̄ d̄ſidabāt v̄ctē

re parache et p̄be. qd̄ n̄ potuit v̄d̄i ſic re
 ulari n̄ i nouo te. Et q̄z moyſi d̄ſidat̄ v̄ctē
 iſtuo ſc̄m d̄i. fuit reulātū q̄līz iſtō ſc̄m d̄i. ſ. ū
 bū i carnatū erat venſuz i m̄v̄dū cū oīpotē
 tia. ⁊ ſuma ſap̄ia ⁊ iuſticia ⁊ m̄ia. Jdo ſp̄/
 ſit ip̄s q̄tuoz l̄ifis hebrayci. ſ. yoth. he. van
 he. Et ſic cū iſtis q̄tuoz l̄ifis rep̄iſ nom̄ d̄i
 ſc̄ptū i tota ſc̄p̄a legis ⁊ p̄p̄az i hebreo.
 q̄d̄c̄z q̄tuoz l̄ife ſole ſūpte nō formāt aq̄uā
 notā v̄ctōz. ad tenōnd̄ nom̄ d̄i qd̄ ſigifica
 bāt ēē i p̄ph̄ſibile. Et ubiq̄q̄z rep̄iſ nom̄
 d̄i iſtis q̄tuoz l̄ifis ſc̄ptū. ip̄i hebrei p̄nūcia
 bāt ⁊ p̄nūciāt aconary. ſ. d̄n̄s op̄s. Et iō d̄i
 cūt q̄ iſtō nomē te traq̄matō. ſ. q̄tuoz li
 fis eſt in eſſable q̄ ad ea q̄ p̄ph̄ēv̄it ⁊ ſigni
 ficat. eo q̄ ſigificabat p̄ q̄tuoz l̄ifas illa q̄tu
 oz i p̄ph̄ēſibilia q̄ ſi i x̄. ſ. oīpotētā. ⁊ ſap̄iaz
 et m̄iaz ⁊ iuſticiā. Et ſi iſte q̄tuoz l̄ife recte
 p̄binēf p̄ p̄ucta q̄ ebrei p̄bināt l̄ifa i ſc̄p̄a
 tūc reddūt iſtō nom̄ hebreū yothetſua. qd̄
 ḡce d̄z h̄yefos et lat̄e h̄yef. qd̄ ē ſaluatio ſi
 ue ſaluator. Et ſic ubiq̄q̄z i hebreo ſcribit̄
 hoc nom̄ iohetſua. i lat̄io ſpetzatie ſcribit̄ ſa
 luator aut ſalutare ſiue iſa. Et iō ſic ebrei
 p̄ illō nom̄ tetragmaton. ſ. q̄tuoz l̄ifaz nol
 nāt d̄m̄ et nom̄ ei⁹. Ita nos p̄ hoc nom̄ iſa
 ex illis q̄tuoz l̄ifis p̄binātū noiām⁹ ūbuz in
 carnitū. qd̄ ē nom̄ d̄i reale. q̄ d̄z ſe noiāuit
 et notificauit m̄v̄co. Et ſic ſic illō ūbuz ſca
 natū ē nom̄ d̄i reale. q̄ ip̄e d̄z p̄z noiāuit ſe
 ip̄m m̄v̄co. Ita hoc nom̄ iſa vocale ul̄ ſc̄p̄/
 taz ē nomē q̄ nos noiām⁹ illō ūbum i car
 natū d̄m̄ ⁊ h̄olez. qd̄ ē nom̄ d̄i. q̄ ip̄e ſe noi
 at. qd̄d̄c̄z nom̄ nō fuit m̄v̄co cogitum niſi
 uſq̄z aduētū x̄. qm̄ anḡl⁹ d̄ixit m̄rie. Ecce p̄ci
 pies i v̄ſo ⁊ p̄les filiū. ⁊ vocab nom̄ ei⁹ iſz
 ⁊c̄. Itē hoc iſtō nom̄ cū ſuo ſigificato reuel
 uit anḡl⁹ ip̄i ioseph i ſom̄ia d̄ic̄s. Vocab⁹
 nom̄ ei⁹ iſz. ip̄e. n. ſaluū faciet p̄p̄s ſuū ap̄ec
 cat̄is eoz. Et ſic p̄z qd̄ illō iſtō ūbuz i carna
 tuz qd̄ ſigificabāt ille q̄tuoz l̄ife hebrayce. ſi
 gificat hoc nom̄ iſa vocale ul̄ ſc̄p̄tuz. Et ſic
 etiā p̄z q̄ qm̄ nos p̄ferētes hoc nom̄ iſa ſic
 ctīm⁹ genua. non accorā⁹ accoratōe lata hoc
 nom̄ iſa vocale h̄n̄s duas ſillabec breuca.

no q̄ p̄p̄s tripte
 de h̄m̄.

Et acozā ubuz i carnatū vni et hoiez p bc
 nomē ibs vocale significatus. Et ita et p3. q
 qn d2 gn. illij. q enos icepit i vocare nomē
 vni. et gn. xij. qn abzaā edificauit altare 7 a
 coranit nomē vni ibi. nō ē dicēdū. q enos
 in vocauit. nec abzaā acozauit illō nomē vo
 cale qtuoz lris platū aut sptū. Sz acozauit
 unt ubum i carnatū vni 7 hoiez p illas qtu
 or lris significatū. Et i hoc decipiūt misī 7
 ceci iucei. ¶ Ex oñibz g supdictis p3 qlt
 nomē di. i. verbū in carnatū. q ē filiū virgi
 nis Marie d2 et hō. ē nomē op8 et scīm.
 Et p pñs sapiēs 7 iustū 7 misicōz ecclz quo
 ad dītātē. 7 scīs nīz quo ad hūaitatē. Et iō
 qz op8. potuit facē magñ vginī maī sue. et
 spāz magificare sup nafāz. Et qz scīm. iteo
 ce scō magificauit 7 digificauit cā oibz il
 lis digitatibz p anglyz 7 elysabet ē nūcia
 tis. qz ad filiū scīm ptinet i qntū p Matrē
 suā scificare 7 magificare 7 oibz digitati
 bus possiblibz eā digificare. ut magis ifra
 patebit. Et hoc intēdit dicē vgo m. cū ait.
 Quia fecit in magñ q potēs ē et scīs nomē
 ei. i. qz nomen ei est potens et scīm. Itē
 fec michi magñ. i. me magis tonis magi
 ficauit et digificauit. Et hoc ce prio qñto.

Ad scōz aut qñtū ē dicēdum. q duo
 deciz digitatibz et magis pūlegijs
 digificauit 7 magificauit xp̄ vgiēs matrē
 suā sup oñes puras creatas. Quaz p fuit
 singlaris p̄estiatō. Scda singlaris scifica
 tio. p quā ab omī p̄cō p̄fauit. Tercia sin
 glaris v̄ rōis acceleratō. Quarta singla
 ris respōsātō cū voto v̄gitatis. Quinta sin
 glaris cū v̄gitate p̄ceptō 7 pturiō. Sexta
 singlaris di maīnita. qz maī dī nīl effecta.
 Septia singlaris sp̄ scī obūbratō. p quā fa
 cta ē p̄ba 7 euāglīsta. Octā qz singlaris
 fuit x̄ mīstra 7 secreta cubclaria. Nona. qz
 singlarē anzeolā mīij est adepta. Decia. qz
 absqz in cinatōe in corp̄ glīosuz fuit ressu
 scitata. Vndecia. qz sup o8 garchias 7 cho
 ros āglōz fuit exaltata. Duodecia. qz lter
 nos 7 filiū singlaris mediāx ē effecta.

Quātū g ad p̄mā digitatē ē dicēdū.
 q p̄ma digitas singlaris v̄gis ma
 rie fuit. qz p̄ xp̄m singlaris fuit p̄estinata
 sup oēs puras creatas 7 i libro vite ascripta
 Cul rō est. Nam cū p̄estinatō sit p̄paratō
 ad grāz f̄ p̄pōitū etne volūtatis di. Et iō
 in ordie digitatibz p̄ p̄ ce p̄estinauit xp̄s
 hoiez ad grāz vniōis p̄sonal ad ubuz. ut ef
 set filiū dī nīl 7 p̄mogeit̄ i hereditate celestī
 Et ut eēt caput sup oēs eccīaz. taz celestē q̄
 militatē. 7 oēs p̄ncipatū 7 p̄ratē 7 v̄rutē. et
 dñatōz. 7 omē nomē qd noīat. nō soluz i bc
 sclo. s3 etiā in fuso. ut ait ap̄ ad ephe. p̄. Et
 iō xp̄ hō est p̄m p̄estiat̄ simplz ad noblio
 rem 7 p̄mū grad digitatibz. ut ip̄e ait p o8
 dō p̄. xxxix. Incapite libri sptū ē tēme c.
 Et ex p̄ntī o8 electi s̄ p̄estiat̄ ab etno in x̄
 in acoptōz filioz. ut i eozz cap̄ ait ap̄ di
 cēs. Bñdicit̄ ce 7 p̄z dō nīz i bu x̄. q bñdixit
 nos i omī bñone spūali in x̄. sic elegit nos
 añ mūdi p̄stitutōz. ut eē scī 7 i maīati. q
 nos p̄estiat̄ i adoptōz filioz p̄ i b̄m xp̄s
 in sp̄m f̄ p̄pōitū volūtatis sue i laudē glīe
 grē sue. in q̄ ḡtificauit nos i dicto filio suo
 c. ¶ Ex qz p3 qz d2 ab etno p̄ p̄ p̄estiat̄
 ibz xp̄s ad grāz vniōis filial nīl. ut eēt filiū
 p̄mogeit̄ nīl 7 caput v̄fus eccīe. Et ex inō
 p̄estiat̄ o8 alios electos i acoptōz filio
 ruz f̄ ordiez digitat. f̄ qd postea ex t̄p̄e p̄
 xp̄m filiū suū eos vocauit et iustificauit et
 ḡtificauit p̄ grāz. 7 magificauit i glā. Ex qz
 scdq. q v̄go m. sic ex t̄p̄e fuit digior p̄ xp̄s
 et ad maiores 7 digiores digitates ex t̄p̄e
 vocata. Ita ab etno fuit i mediāte p̄ xp̄m
 in p̄ ḡou 7 ad altiores digitates p̄estiat̄.
 Et ad tot grās 7 digitate fuit p̄estiat̄ ab
 etno. ad quot ex t̄p̄e successiue fuit vocata.
 Sz qz grā vniōis spūal 7 scificatiois 7 ḡti
 ficatiois p̄ quā ce hītat i creatā p̄cedit o8
 alias digitates ordie p̄supōitiois. qz grā
 maīnitatis p̄supōit grāz scificatiois. qz. m. p̄
 p̄cepit xp̄s mēte q̄ carne. 7 p̄ fuit spōsa q̄
 maī x̄. et p̄ hītauit i ea p̄ grāz q̄ p̄ carnē.
 Et iō sic xp̄ ab etno fuit p̄estiat̄ ad grām
 vniōis p̄sonl i sua catōe. ut eēt caput eccīe

et p̄ geit̄ n̄l. Ita v̄go m̄ ab ērno fuit p̄ceſti
nata ad gr̄az v̄nois sp̄ual̄. ut eēt filia d̄i ad
optia et ſc̄ta et i maclata i ſua creatōe. ut eēt
apta ad gr̄az maſnal̄ v̄nois ſuo t̄p̄e. Et ſic
eſt dicēd̄. q̄ ſic xp̄s h̄o fuit ab ērno p̄ceſti
nat̄. ut i p̄ i ſt̄ati ſue c̄atois eēt filī dei n̄l
p̄ gr̄az p̄ſonal̄ v̄nois. q̄ ē p̄m̄ ḡo v̄gitaſ
p̄ om̄ i tota latitudine entiū. Ita v̄go m̄ fu
it ab ērno p̄ceſtiata ad gr̄az ſc̄rificatois. ut
in p̄ i ſt̄ati ſue aīe c̄atois et i fuſiōi eēt ſiml̄
cū corpe ſc̄rificata p̄ gr̄az adoptoio filialis
ut i eod̄ p̄ i ſt̄ati ſue creatoio eēt ſc̄ta et in
maclata et filia d̄i adoptia et ſp̄ſa x̄. ut eēt
apta. ut p̄ ea fieret mater x̄. Et iſte fuit et
eſt primus gradus dignitatis poſt xp̄m.
Et hanc dignitatem publice p̄ſtetur. et cā
tat v̄ſis ecc̄ia de v̄gine Maria. In ep̄la ſive
lectiōe atribuēdo ſibi illō ecc̄iaſtici. xxiij.
In p̄ſona ſui dicēs. Ab initio et ante ſc̄la cre
ata ſuz. et uſq; ad fuſuz ſc̄m nō deſinā x̄.
Per hoc volens oñdere ecc̄ia. q̄ ab initio. i.
ab ērno v̄go maria fuit creata in gr̄a f̄ et
num p̄poſituz. i. fuit p̄ceſtinata. ut ſiml̄ eēt
creata et ſc̄rificata et gratificata p̄ gr̄am p̄e
ſeuatēz ab om̄i malo et p̄firmatēz ip̄am in
om̄i bono. Ad hoc et itēz p̄poſituz v̄ſis ecc̄ia
romana cātat ā illud p̄. viij. In feſto ſue
natiuitat̄. ſ. Dñs poſſedit me i initio viaz
ſuaz. añq̄ q̄c̄q̄ faceret ap̄n̄. Ab ērno ordiata
ſū et exāt̄q; añq̄ t̄za fieret. Nō dū erāt ab
illi. et ego iam p̄cepta erā. Et añ om̄s coll̄a
ego p̄curebar x̄. Quasi dicat. q̄ dñs deus
ab ērno in ſuo p̄poſito poſſedit me p̄ gr̄am
.i. p̄poſuit me poſſide p̄ gr̄az. et ab ērno p̄o
poſuit. ne p̄ aliq̄ iſt̄as et t̄p̄s dyabol̄ poſ
ſideret me p̄ aliquā culpā. ſ. ap̄ iſt̄ati mee
creatoio aīe eſſez ſemp̄ dō gr̄ata et accepta
qz nō dūz erāt abilli marini. nec erat ſc̄ta a
liq̄ creata. et ego iam p̄cepta eraz in gr̄a in
diuino p̄poſito. Et etiā abilli. i. aliq̄d p̄c̄z n̄
dum erat in me. et ego iam p̄cepta eram p̄
gr̄am. i. añq̄ maclarer aliq̄ culpa. fui per
gr̄am et cu; gr̄a p̄cepta in mea p̄ceptōe aīe
qz ania mea ſiml̄ fuit creata in gr̄a et in car

ne p̄cepta et in fuſa. ut patebit. Et ſic iſtom
ab initio fui creata et ab ērno p̄cepta. et per
gr̄am poſſeſta in d̄io p̄poſito. Sed p̄ ſup
dicta iſtazet aliq̄s. nam ūba ſup̄dicta tā in
ecc̄iaſtico q̄ in p̄uerbijs ſalois ſi d̄c̄ta de ſa
piēria ērnalitēz genita et p̄cepta. Et t̄dō nō
poſſunt verificari de v̄gine m̄. Sed p̄mo
d̄i reſpōſiōe et deſclatōe ē valde adūteous
qz ſup̄dicta ūba eēz ſunt d̄c̄ta et ūſifican̄ de
diuina ſapia i creata. ſed geita. Et p̄ p̄ceſti
natōz. Primo ūſificatur d̄ hūanitate x̄ aſſū
pta. et ſc̄do de ſola v̄gine m̄. Et iō q̄nō ūbu;
diuinū q̄ eſt ſapia genita de tota memoria
fecūda p̄ris dicit. Ab initio et añ ſc̄la creata
ſum x̄. Non ſi creata vocabulo gr̄ali. p̄
p̄o ducta et genita. i. ab ērno et añ ſc̄la ſum
p̄ducta et genita. et exore altiffim̄ p̄oſij. Et
ita pariter dicit eoz d̄ia ſapia genita. dñs
poſſedit me ab initio viaz ſuaz. qz ab ērno
filī ē in ſunu p̄ris tāq̄ ūbum in dicēte. et
ſapia i memoria de q̄ gignit̄ in ſepab̄z. Et
eadem ſapia dicit. qz nō dum erāt abilli. et
ego iam p̄cepta erā. qz ūbum ē p̄cept̄ ērno
p̄ris q̄ ſe totū intelligit et diffinit. Et iō ſub
dit. qz cu; eo erā cūcta p̄ponēs. qz de p̄ uer
bum ſuū et ſapiaz dixit oīa. et ea ſapiēter d̄i
ſpoſuit. Sed iſta eadē ūba f̄ p̄ceſtiatōz p̄ ū
ſifican̄ de hūanitate x̄ aſſūpta et p̄ſonal̄ v̄ni
ta die ſapie geite. Unde iſte homo ſive hu
manitas aſſūpta dicit. Ab initio et ante ſc̄la
creata ſuz in d̄io p̄poſito i gr̄a p̄ſonal̄ v̄ni
om̄is ad ūbum. Et p̄ p̄ns primogeit̄ filī
naſalis dei et caput v̄ſuz ecc̄ie. eo modo q̄
d̄c̄m eſt. Et ſic dñs p̄ poſſedit me ab initio
viaz ſuaz. tāq̄ filiū n̄lez et p̄mogeituz. Et
nō dum erāt abilli et ego iā p̄cept̄ erā tāq̄
filī p̄genit̄ in d̄io p̄poſito. Et ſic etiā ſup
dicta verba atribuuntur et ūſifican̄ de ſola vir
gine m̄. In ij gradu p̄ceſtinatoio ad gr̄am
adoptoio et ſp̄ual̄ ſp̄ſatoio quā accepta ē
in ſua creatōe et p̄ceptōe. eo m̄ quo d̄c̄m ē
et diceſ. Sed ad huc aliq̄s poſſet in ſtare.
qz verba ſup̄dicta p̄ter poſſunt ūſificari de
quoz iuſto f̄ p̄ceſtinatōz. qz d̄s electi ſi ab

Canticum.

eino p̄destinati F̄ et̄m̄ p̄positū. Ad hoc aū
resp̄ndet. q̄ l̄z om̄s electi ab eino sint p̄e
destinati ad gr̄as gratificā. t̄n̄ nō oēs fuer
unt p̄destinati. ut p̄cipen̄s et creant̄s in gr̄a
eo modo quo d̄c̄s ē. sic vidēf̄ sonare verba
sup̄d̄c̄ta. Et id̄ q̄z t̄lia uerba soli v̄gini marie
p̄ueniūt post hūaitatē x̄. Dinc ē q̄ b̄n̄ meri
to hanc s̄p̄f̄az c̄at̄at ecc̄ia de sola v̄gine m̄
et nō de aliquo sc̄to n̄c sc̄ta. p̄ hoc int̄v̄d̄e
talem excellētiam s̄ soli attribueze et talem
scrip̄tam de sola v̄gine m̄ verificari. Et sic
pat̄z q̄z v̄go m̄ ab eino fuit p̄destinata ad
gr̄am gratificā et sc̄tificatēz in p̄n̄ sue crea
tionis et p̄ceptois et ex inde ad oēs alia^s di
gnitates. s̄. ut eēt mater d̄i et̄c̄. Et hoc de p̄
dignitate virginis marie.

Secūda aut̄ dignitas fuit gr̄a p̄uie sc̄ti
ficatois et ḡt̄ficatois i sua creatōe
et p̄ceptōe. Nam sic ab eino fuit p̄destinata i
p̄rio ḡou dignitate. Ita ex t̄p̄e fuit in p̄ ḡ
ou dignitate vocata et sc̄tificata. ¶ Ad c̄o^o i
t̄l̄ct̄z ē nōnō. q̄ om̄s doctores catholici tā
āntiq̄z mod̄ni p̄ueniūt in h̄c. s̄. q̄ v̄go m̄ fu
it sc̄tificata i v̄ro mat̄e. s̄z it̄ez doctores mo
d̄nos et scolasticos ē v̄ria de t̄p̄e hui⁹ sc̄ti
ficatois. Nam q̄d̄az dicūt. q̄ v̄go m̄ fuit sc̄ti
ficata p̄ morulā t̄p̄ris p̄ aiatōz. Et sic isti p̄
cedunt. q̄ p̄ totā illaz morulā fuit s̄b̄ culpa
originali. Et p̄ p̄n̄s h̄nt cōcedē. q̄ fuit i iua
et ob̄to t̄t̄ p̄ illā morulā usq̄z ad gr̄as sc̄tifi
catois. Alij aut̄ hoc reputātes ad magnaz
in cōuentēs dicūt. q̄ fuit sc̄tificata et ḡt̄ifi
cata in p̄ instāt̄i sue creatōis et sui eē. s̄. q̄ il
la aia siml̄ fuit creata et sc̄tificata p̄ gr̄as et
in illo corpore i fusa. et s̄l̄ fuit sc̄tificata aia
cum corpore. Nam sic illa sc̄tificatio ḡt̄ifi
cavit eā. q̄ ad aiaz ita ext̄ixit aut ligauit in
corpore oēs fom̄tē et cōcup̄saz. et sic siml̄ fu
it sc̄tificata tota p̄sona p̄ gr̄as cōfirmatā p̄
uātem eā ab om̄i malo et culpa. et cōfirmā
tez eā i om̄i bono. Et sic culpa originalis na
ture nō potuit r̄ālire ad p̄sonā v̄ginis. Et
sic p̄ tales p̄maz sc̄tificatōz fuit p̄suata acul
pa originali i p̄sona. Et q̄z fomes i ea fuit to

taliter extinct⁹ et ligat⁹. et ip̄a in gr̄a cōfir
mata. Ido nūq̄ potuit peccare mortal̄. nec
venialis. Et sic fuit ab om̄i culpa et p̄c̄o p̄
uata i p̄sona. q̄ q̄ diu fuit i v̄n̄tōuū et per
sona b̄ua p̄ aiatōz. semp̄ fuit deo gr̄a et ac
cepta p̄ sc̄tificatōz sc̄am i aiatōe. In q̄ aia fu
it siml̄ creata et i fusa et i carne cōcepta. Et
talis cōceptio aie i carne v̄z conceptio gr̄e.
Et sic cōcedit̄ q̄ v̄go m̄ q̄ ad aiaz fuit p̄ce
pta i gr̄a p̄ter oēs culpā oriḡiales. quā eēt i
p̄sona i sua aiatōe ex carne libidiosa t̄aze
rūt. Et hoc sufficit ad p̄suādū v̄ginem ma
riaz ab om̄i originali c̄p̄a et v̄c̄ali et actuali
¶ Alij aut̄ dicūt. q̄ p̄ sc̄tificatōz sup̄d̄c̄taz
sc̄am i aiatōe. Iaz an̄ aiatōz fuit sc̄tifica
ta illa caro v̄gis in v̄ro mat̄e. q̄ sc̄tificatōe
illa caro fuit m̄udata et purificata afev̄ita
te libidōis pat̄ētū. p̄ quā in ē sc̄ial̄ fomes cō
cupie i carne. et sic an̄ aiatōz ita fuit ex t̄n
ctus fomes q̄ sc̄ial̄ eēt i carne. Et sic p̄ q̄
caro fuit t̄z m̄uda nō potuit aia acarne ma
culari c̄p̄a oriḡiali ex eī⁹ p̄otio in aiatōe.
Nam f̄ augustinū et abrosiū et om̄es āntiq̄s
aia i puris n̄lib⁹ creata ex cōsorcio carnis li
bidinose t̄abit p̄sona c̄p̄az i aiatōe carnis
q̄z p̄ carnē ifectā in fliḡif̄ oriḡialis culpa in
an̄ia. Et dicūt q̄d̄az q̄ illa caro an̄ aiatōz n̄
potuit sc̄tificari. cū eēt res i aiatā. Et p̄ p̄n̄s
nō capax gr̄e sc̄tificatōis. Et ad hoc resp̄de
tur. q̄ nō ē necē q̄ t̄lis sc̄tificatio fieret per
gr̄as ḡt̄ficatē. s̄z p̄ quāv̄ā v̄tutē sp̄s sc̄ti pur
gantē illuz morbū carnis. sic oleū exorizat̄
et cōsecrat̄ et sc̄tificat̄ i crisma. nō p̄ gr̄as
gratificatē. s̄z p̄ v̄tutē sp̄s sc̄ti expellētē oēs
in m̄udicia et p̄iatē inimici ab illo oleo. Et
ab aq̄ q̄n̄ b̄n̄dicit̄. Et isto m̄ recōciliat̄ ecc̄ie
pollute et cymiteria. q̄ s̄ res i aiate. Et eī
per quāv̄ā sc̄tificatōz cōsecrat̄ altar̄ia et ecle
sie. et dedicat̄ ad v̄lūnū cultū. Ita parit̄ il
la caro v̄gis an̄ aiatōz potuit sc̄tificari et p̄
talem sc̄tificatōz dedicari ad receptōz illi⁹
sacratissime aie. q̄d̄az aia siml̄ fuit creata
et sc̄tifica et om̄i gr̄a ornata. et i illo corpo
re sc̄tificato i fusa. Et sic p̄z q̄l̄iter p̄ istā ou
b.

placem sc̄ificatōz v̄go m̄ fuit p̄suata ab oī
culpa ī p̄sona. Et sic seq̄t̄ q̄ licz v̄go m̄ fuit
obligata ī adā ad culpā origīales tāq̄ ī n̄a
ro q̄ cec̄dit ex illa p̄pagie p̄ n̄asales ḡno
nez. m̄ illa obligatio n̄a nō trāsiuit ad p̄
sonaz n̄c ad aīaz p̄pter p̄uā sc̄ificatōz. ma
xime p̄ sc̄ificatōz sc̄az ī aīatōe p̄ quā semp
fuit ī ḡza dei. put d̄ictū ē. Et ista est q̄ digi
tas v̄ginis marie q̄ cōueit z ē cec̄s ē tāq̄
matri dei. n̄c v̄go m̄ debuit ēē ex peza talis
digītatō. put patebit. ¶ His h̄itis sit hec
prima p̄. s. q̄ d̄a potuit aculpa origīali per
petrata ī adā matrē suā p̄suare. et ī munē
redde. hoc aut̄ īp̄licit̄ p̄bat. p̄ ī q̄ntū d̄a ē
creditor. et adā cū tota sua p̄ssitate debi
tor. Nā creditor absq̄z p̄ iudicio sui iuris z
et comīnī p̄ d̄mīte debītū. cuiq̄z debito
ri et ī q̄lz t̄p̄e. ḡ sic h̄yeremie et iobi bap
tiste dimisit d̄a debītū origīalis iusticie. et
eos absoluit ab origīali c̄pa ī v̄ro mat̄is p̄
aīatōz. Ita hoc licz potuit face v̄ginī ma
rie. in p̄ ī n̄stī creatōis z aīatōis. Itē hoc
potuit face ī q̄ntū ē op̄s. qz ut sic sic potuit
creare ḡzaz et sc̄ificare h̄yeremiā z iobez
baptistā aīn̄ natiuitatē z oī alios iustos p̄
natiuitatē. Ita potuit creare ḡzam. siml̄ cū
aīa v̄gīnta. et p̄ itez ḡzaz sil̄ totā v̄gīez sc̄ifi
care z ḡtificare. Et p̄ p̄n̄s ab oīni culpa ī
p̄sona p̄suare. Et sic p̄ctz n̄c nūq̄ possz trāsi
re ad p̄sonā. Itē sc̄to hoc tōē d̄a potuit fa
cere ī q̄ntū d̄n̄s absolut̄. nā d̄n̄s absq̄z p̄ iu
dicio sui iuris z oīnī p̄ lib̄tati conare quēlz
suū et captiuū suū ī q̄lz t̄p̄e z etate illi? F
uit. s. nos v̄idē? m̄alfe. qz d̄a d̄n̄s t̄p̄zal lib̄
tat suū aut filiū sui nō solū ī etate adulta.
s. ad huc ī p̄uēllī. z q̄n̄z ī v̄ētre mat̄is z q̄n̄z
ī die p̄ceptōis ei? ymo q̄n̄z aīn̄ cōceptōz.
put p̄z m̄alfe. ḡ aforiori hoc potuit d̄a
face de mat̄e sua. qz potuit eā ī sua aīatōe
lib̄tare z p̄suare ab oīni c̄pa z sp̄uali fuitu
te ad quā ī n̄asa z adā fuit obligata. Sz qz
hoc nll̄ sane mēt̄is p̄ negare. Itē hoc su
ficiat ad h̄ modū p̄batōz. qz d̄a ī q̄ntū cre
ditor et d̄n̄s absolut̄ z op̄s hoc potuit fa

cere mat̄e sue. ¶ Sec̄da p̄. qz cec̄s fuit v̄gi
nez Mariā a t̄li origīali c̄pa p̄suari ī p̄n̄
sūt ēē p̄ ḡzaz. ista p̄ p̄bat īp̄licit̄. p̄ ex p̄te
īp̄i v̄gīis. Sec̄do ex p̄te filij d̄ eā fabricauit
Tercio ex p̄te n̄i. p̄ p̄bat sic. Nāz illud est
cec̄s attribueze v̄ginī marie mat̄e dei. qd̄ ce
dit ī ei? cec̄orē z cec̄. et illud negādū z re
mouēdū qd̄ cedit ī ei? cec̄. s. v̄gīez ma
riaz ī p̄n̄ sui esse fuisse sc̄ificatam z oma
tam oib̄ ḡcijs ē possibilis z ḡtificatā. Et
deo semp̄ gratā z acceptā z sc̄az h̄itatlz d̄i
cedit ī cec̄orē z honorē ei? Et totū opposi
tum. s. nō fuisse ab origīali c̄pa talz p̄suā
ta? cedit ī magnū ē cec̄. z v̄tupīū p̄ ei?
digītatē. Igit̄ hoc ē ab ea remouēdū z ne
gandū. et illō p̄mu? attribueōū ad ei? cec̄o
rez z honorē. Maior p̄z cec̄. Minor aū p̄
batur. nam non p̄ esse maior cec̄or et cec̄.
et honor alicui rōali create. qz esse d̄o sc̄p̄
ḡtam z acceptā z sc̄az h̄itacūz sp̄s sc̄i. n̄c
potest ēē mai? cec̄. z v̄tupīū z ī felicitat̄
p̄ illo t̄p̄e qz esse aliquō ī ira z odio d̄i z f
uitute dyā. put rō sc̄p̄a restat. s. si v̄go m̄
īn̄ p̄ īstāti fuit sc̄ificata seq̄t̄ p̄mū. s. qz fuit
d̄o ḡta semp̄ z accepta z filia d̄i adoptiua
et sc̄a tabnacūz sp̄s sc̄i. Et si nō fuissz p̄ser
uata atli c̄pa p̄ p̄uā sc̄ificatōz. seq̄ref sc̄d̄z.
s. qz fuissz ī odio z ira d̄i. z ācilla ī fuitute
dyā. p̄ illa morula. ḡ cec̄s fuit ad ei? de
corem z digītatē v̄gīez mariaz fuisse sc̄i
ficatā ī sua creatōe z aīatōe. put d̄ictū ē.
Sec̄do hoc tōē p̄bat ex p̄te filij sui. d̄ eā fa
bricauit. ut eēt mat̄e sua. Et hoc m̄l̄tiplic̄.
Nam p̄ cec̄s ē. ut filij de coret matrē suā.
īn̄ q̄ntūz p̄ z p̄ferre ē omnia q̄ faciūt ad de
corē z honorē ei?. s. oīa ista cedūt ī hono
rem v̄gīis mat̄is ei?. ḡ cec̄s fuit. ut xp̄s bc
facet erga matrē suā. p̄ qz ip̄e ad sui lib̄tū
potuit ip̄az fabricare. et t̄li honore z orna
tu decorare. qz d̄cūqz filij hoc facit. si pos
set. s. fabricare ē comū aut matrē aut spon
sam sine aliq̄ defectu cū oīni ornatu z de
core. Itē hoc p̄tinet ad xp̄m īn̄ q̄ntū ē sc̄s
sc̄toz. ḡ ad eū p̄tibat sc̄ificare matrē suā

Canticum.

preceſis poſtq̄ uelaeſat ad ſcificandū ōs.
ergo ſingulari et ex ceteroſi in debuit ſcifica
re matrē ſuā. utq̄ debebat carnē aſſumere. et
et i ea maſnalz hitare. Ji hoc idē ſic pbabi
tur. Nā ſi ōs i fabricatō totā machinā mū
di nō ceſcē i necio et i his q̄ faciūt ad deco
rez vniūſi. ḡ mī? ceſcē i fabricatōe ſue ma
tris. utq̄ debebat carnez aſſumere ad recan
dū gen? hūanū et ad fabricandā ecciaſ. et
in q̄ carne de mīre aſſumpta nos deābat redi
mere. Et ſic et i fabricatōe illi? ſacri tabna
culi v̄gializ i nllō debuit x? ceſcē. p? q̄ i eo
ſingl? nō ſolū p̄ ḡiaz. ſ; etiā p̄ carnez deābat
hitare. Tercio aū hoc idē fuit ceſcēs ex pte
nri. ad remouendū ōe ſcādalū tā aſſelib? q̄
ab i ſidlib?. Nā magnū ſcādelū i fert z gnat
in aīo et aurib? audietū dīce mīre dei ali
q̄nto fuiſſe i odio et ira dei. et iſuitute z ca
pitiuitate dyā. Vñ āno 10. M cccxxij. p̄ſidē
te. ſobane. xxij. In ſece aplica veſt q̄oaz ſi
li? ſoldani armeigca et latina ligua ciuili
tus ad nra? ptes laria? cū ſaluo p̄ductu ad
vidēdū mores et rit? xanoz z fuit recept?
aunice in curia pape cum magno honore
q̄ cotidie itez et i ſolēnitatib? dīoz. offici
oz. Inq? maxie delectabaf. Et accidit i die
pceptoſis v̄gis mīre. q̄ q̄oā aſcēdit ad p̄ol
cādū. i q̄ p̄ocatōe voluit pbare p̄ q̄oā au
toritates ſacre ſipſe v̄gīez mīz p̄axiſſe et
paz origialē. Quib? verbis auditis i tātū
fuit ſcādalizat? ille fili? regi? armeie. q̄ fre
xit a loco z cū mag? furore dixit p̄pe et car
dialib?. q̄ mirabaf de ipſi. q̄ erāt capita x
ane religioſis. ut thā tollezarēt audire de v̄
gīe mī. Vñ etiā dixit q̄ ſi q̄o thā dixiſſet i
cōſpectu calife aut ſoldani egypti aut i cō
ſpectu altoz ſaracenoz. nllō pacto poſſet
euade q̄n ab omib? lapidarez. q̄nto cūq; il
le eēt magn?. ymo ſi q̄o talia dixiſſet de ma
tre machometi. nllō pacto euadet mortē.
Et ſic ille talit? ſcādalizat? reuſ? ē in regioz
ſuā. q̄ añ delibauat baptiſmū ſuſcipe. Jtē ſi
iſta p̄ia opinio nō fuit p̄hibita. ſcādalizabit
multos t̄p̄e āti x. Et ſic nocebit mltū xane

religioni z dignitatez nre redēptōſa. Et ſic
p̄z q̄lī mult? modis fuit ceſcēs. ut x? fabrica
tor matrē ſue decoraret eaz tali dignitate. ut
eēt apta et digna utq̄ carnē aſſumeret. ne de
ſpiceret ab in ſidelib? z hereticis. Et hoc p̄bat
aug? in libro z dīq; beſes dīcē in p̄ſona x
Decquā deſpicias Manichee. matrē ſua ē. ma
nu fabricata ē mīa. Ego matrē ex q̄ nalcere
tur feci. Ego viā itīm mō p̄pauit zc. Inq? ſi
bis oñdit aug?. q̄ p? q̄ xps tāq̄ ōs et ſap
ens artifex ad libitū fabricauit matrē ſuā.
taliter eā fabricauit ſine aliq̄ defectu. ne ab
aliq̄ deſpiceret. et cū tāto decore z p̄fectōe. ut
eſſet apta et digna. ut ex ea carnē aſſumeret
et ab omib? venaret. hoc idē aſſerit de ſice
ad petrū pte p̄ dīcēs. q̄ tall et ſingulari ḡia
fuit illa v̄go puēra. ut eēt dign? de q̄ fili? ōl
carnē aſſumeret. Hoc idē aſſerit ācelm? libro
de p̄ceptu v̄gialit dīcēs. q̄ debebat. ut illa v̄
go th? puritate niſet. q̄ ſb celo neqat mator
intelligi. Et ſic p̄z q̄lī fuit ceſcēs v̄gīez mīaz
in p̄ inſtātū ſue creatōis fuiſſe ſcificataz. et
ab omi culpa p̄ſuatā. qz alit ſeqrēt oia ſup
dicta i cōuentētia. nē poſſet deſia auguſtini
et ancelmi ō ip̄a uſica. Tercia z. q̄ xp?
tenebat de debito. et debuit p̄ſuare v̄gīem
matrē ſuā atli culpa p̄talē ſcificatōz. et de
corare eā tali dignitate. Iſta z p̄bat p̄ inq̄n
tuz fili? et ſcīs ſcīoz. Nā ad filiū ſcīz p̄tinet
de debito. ymo obligaf. in q̄ntū p̄ et ceſcēs.
eſt decorare z honorare mīrē ſuā. ſ; x? ē ſi
fili? ſcīs et carnalis v̄gīe mīre. ut dīcēs ē et
dīcēs. ḡ tenebat et obligabat honorare cā
tali honore et dignitate. p? q̄ potuit et fuit
ceſcēs. ut dīcēs ē. qz alit nō ceſcēt honorafſet
matrē ſue ceſcētā ſuā. Jtē hoc idē p̄tinet ad
xps. Inq̄ntū ſcīs ſcīoz. qz ad ſcīm p̄tinet oī
oprie diſpoſitōe et i finē obtinū ſue ceſcētā oī
diare. ḡ p? q̄ x? tāq̄ ſcīs ſcīoz. veit ad ſua
mēbra ſcificandū et i debito finē ordinandū.
ḡ debuit v̄gīez matrē ſuā p̄cētis ſcificare z
in debito et nobilitate finē ſi poſſibiles ordia
re. eo qz ex ip̄a debebat illā carnē aſſumere.
cūqua i ſtrumetalit oia debebat ſcificare.

•b.z

Itē hē tōez debuit face x^o tāq̄ legislator.
 Nā ip̄e q̄ cedat legē d̄ honore p̄tū debuit
 illā legē obfuare. sic i cētis obfuauit. qz in
 oib⁹ p̄ cep̄ face 7 p^o ea voce. ut p3 acī. p̄. luc̄
 ū. ḡ sic honozauit matrē i fuāda obediētia
 Ita magis debuit eā venari ab oī labe p̄f-
 uāco et oī ḡza decorāco i p̄n̄ sui ēē. vñ os il-
 le cecē rōs. q̄s fac̄ aug⁹ i libello d̄ assūp̄tōe
 v̄gis m̄e ad p̄bādū. qz n̄ fuit i cūiata i sepl̄
 cro/magis p̄bāt hē p̄pōituz. q̄ illō. ¶ Ex
 sup̄octis ḡ r̄ib⁹ p̄ib⁹ iferz vnū corzelar iū
 siue corzelaria p̄. s. qz de fco x^o p̄fuauit ūgt
 nez matrē suā ab oī c̄lpa tā origiali q̄ actu
 ali et veiali p̄ t̄ez sc̄ificatōz. Doc p̄baf nā
 xp̄s hē potuit 7 cū decētia debuit face. ḡ fe-
 cit. qz potuit 7 debuit face cū decētia ūgis
 et sui et nr̄i. ut p̄bātū ē p̄ sup̄octas p̄es. S3
 istā p̄nāz possz q̄s negare. Nāz m̄lta potuit
 de face. q̄ n̄ fec̄ puta face m̄ltos m̄ucos. et
 face hoiez i pecabilē. 7 alit hoiez libasse. s3
 tñ ista n̄ fec̄. Nō hē r̄ntef. qz l3 d̄s oī illa po-
 tuit l3 face. tñ qz n̄ tēnbat sic obligaf faceze
 3do n̄ fec̄. s3 qz tēnbat eū et tēnbat tāq̄ fi-
 li⁹ et sc̄is 7 legis latoz dignificāe 7 honozāe
 matrē suā. eo m̄ q̄ d̄ct̄ ē. 3do fec̄. vñ cā q̄re
 in x̄ valet illa p̄nā. et n̄ i n̄b. ē ista. Nā si hō
 d̄ues p̄ cecēf 7 obligaf face elemosinā. et
 nō fac̄. hoc accidit ex aliq̄ passiōe ip̄edite.
 puta auaricia. s3 i deo n̄lta p̄ ēē passio ip̄ed
 ens ad bonū. ḡ si potuit hē cecēf. et debuit
 faceze de nccitate cogimur dice qz fec̄ abs3
 p̄iudicio sue libtat. ymo cū decētia sue ma-
 testatis et officij sue legatois. Et sic p3 qlit
 illa sc̄ificatō fca i p̄n̄ creatois 7 aiatois ū/
 ḡinis m̄e p̄fuauit eā ab oī malo. et cōfir m̄
 nit eā i oī bono. ymo dicūt qdā qz illa sc̄ifi-
 ficatō accelearūt i ea vsuz libi arbiū ad mez
 endū. s3 i hē n̄ ē i sistēdū. ¶ Quarta p̄. qz ū
 ḡinē m̄z ēē i munē 7 p̄fuatā atli labe. p̄ ex
 p̄ te et p̄babi t̄ouci ex sac̄ sc̄p̄sa v̄tus3 te.
 Doc p̄ p̄baf. nā totū fūdamētū p̄mū. vnde
 hēf qz d̄s filij adā fūūt obligati ad origia-
 lez c̄lpa. t̄ouci ex pc̄io p̄mox p̄tuz 7 ex
 snia eis i flicra p̄p̄ illō pc̄t̄. qz audite⁹ vo-
 ces sp̄ēt̄ p̄uazitat̄ s̄ p̄ceptū d̄. Vñ ex snia

ibi data et ex vici sacre scripte, recolligis. qz
 sp̄es atiq̄ q̄duplici morſu monit̄oit p̄mo
 p̄tes cū tota ſua poſſitate. ſ. morſu c̄lpe in
 aīa. Et morſu morſice cōcupie in carne. Et
 morſu erūpnaz 7 miſie i p̄ceptu 7 p̄tu m̄li
 ez. Et morſu color̄ 7 i cūiatoi⁹ et putrefe-
 ctiois corp̄is i morte. Et iſte morſ⁹ vlti⁹ cū
 duob⁹ p̄mis fuit coīa filij⁹ adā p̄nlez ḡnoz
 p̄pagatis. S3 an̄ q̄ d̄s p̄m̄lgaret iſtā ſniaz
 exceptaūt 7 exeit v̄gicē m̄z ab hac ſnia. ut
 p3 i ead̄ ſp̄sa. ḡ v̄go m̄ n̄ ſbiacuit nec fuit
 obnoxia illi ſnie. Doc p3 i textu gen̄. 3. Nāz
 an̄ q̄ ferret ſniaz p̄ hoiez. p̄ maledictōz f̄
 p̄tis dixit d̄. inimicias ponā int̄ te 7 m̄lie-
 rez. 7 ſemē tuū 7 ſemē illi⁹. ip̄a cōiet caput
 tuū. Et tu i ſit̄abis calcaneo ei⁹. P̄ea ve-
 ro dixit m̄lie. Multiplicabo erūpnas tuas et
 p̄ceptuos tuos. in colore p̄tes filios. Et ſub
 p̄iate v̄l eris. 7 ip̄e d̄nabit̄ tui. Ex q̄ p3. qz p̄
 tulit ſniaz p̄ m̄lierez. eo qz p̄ fuit ſeducta et
 pecauit. et p̄ea ſeduxit v̄iz. 3do d̄plici pe-
 na ſp̄ah̄ fuit p̄lexa 7 puīta. ſ. p̄n̄ erūpnaz i
 cōceptu 7 p̄tu. et p̄n̄ ſbiectoi⁹ ſb̄ p̄iate v̄l.
 Ex ind̄ p̄m̄lgauit ſniaz ḡnalē p̄ vt. ſ. ſ. ſ. cū
 tota eoz poſſitate diceb. Maledicta t̄ra in
 ope tuo. i laborib⁹ com̄tes ex ea oib⁹ die-
 b⁹ v̄ite tue. ſp̄in̄s et t̄bulos ḡm̄in̄bit t̄. p̄ q̄s
 ſp̄inas 7 t̄bulos. nō ſolū iſt̄igūf ſp̄in̄ et t̄bu-
 li d̄ ḡn̄af i t̄za ad laborē et t̄diū nr̄z. et ad
 in p̄ediōdā ei⁹ v̄bertatē. S3 et iſt̄igūf ſp̄in̄
 et t̄buli fom̄it̄ et ſpinofe cōcupie i flicte in
 nr̄a carne ex morſu ſp̄ēt̄is. Et p̄ea. d̄s ſub-
 dit ſniaz mortis. cūz i cūiatioe diceb. donec
 reūtaris i t̄raz de q̄ aſſūpt̄ es. qz pl̄us es 7
 in pl̄uez reūtis. Et ſic p3 q̄duplex morſ⁹ p̄
 p̄tis 7 ſnia ḡn̄ali⁹ p̄m̄lgata p̄ p̄mos p̄tes⁹
 cū tota eoz poſſitate. S3 an̄ q̄ p̄m̄lgaret
 iſta ſnia/ fca fuit exceptio de v̄gicē m̄. p̄ hoc
 qd̄ dixerat d̄s ſp̄ēt̄i. 3pa m̄lier p̄iet caput
 tuū. qd̄ n̄ fuit ipletū i eua. n̄c i alia m̄liez. n̄
 in ſola v̄gicē m̄. put ut d̄s doctores dicūt. ḡ
 ſi ſola v̄go m̄ p̄iuit cap̄ ſp̄ēt̄i. put an̄ ſniaz
 latā fuit p̄dct̄. ḡ ſp̄es n̄ potuit morde v̄gi-
 nez m̄z. illo q̄duplici morſu. qz alit n̄ p̄iuit
 ſet cap̄ ſp̄ēt̄is. Nā maifeſtū ē. qz n̄ momoz

vit eā. n̄c momordit eā morſu corruptiois
 erūpnaz. et coloz. i cōceptu et ptu fili di.
 n̄c morſu i cūatiois. ut iā coit̄ ten̄ tota ec-
 cleſia. ḡ m̄n̄ momordit eā morſu origial̄
 d̄pe. aut al̄ī p̄cti. q̄d maxie ip̄az vulnaſſz
 et deſpiciēdā reuolūſſz. Et ſic n̄ cōtūiſſz cap
 ſp̄ētis. q̄d ē ḡ ſacrā ſp̄f̄az. Et ḡ ſp̄ale p̄uile
 giuz ſibi iā v̄gini m̄e cāllatus et ḡ exceptōz
 ſc̄f̄az an̄ legē latā. ḡ d̄icet ad q̄ an̄ illā le-
 gez latā et exceptōz ſc̄f̄az. Jaz adā ē ſaucia-
 tus i corpe ⁊ aia et iā i curzerat ſn̄iaz mor-
 tis. p̄ſe ⁊ oib̄ poſſis. Ad hoc r̄n̄d̄. q̄ pec-
 catū p̄moz p̄tū fuit p̄ſonale. Et iō obliga-
 uit eos ſolos ad penā ſenſ̄ eīnā. ḡ nō dū
 erat lata ſn̄ia. q̄ illō p̄ct̄z cūz r̄i onere. et q̄
 ad penā d̄ani trāſiret ad poſſos origial̄. n̄
 v̄ſq̄z lata ē ſup̄d̄c̄ta ſn̄ia. cūz exp̄ſe d̄n̄s di-
 xit ſp̄ēt̄. inimic̄cl̄as ponā int̄ te ⁊ m̄lierē.
 et int̄ ſemē tuū. ⁊ ſemē illi. ip̄a cōret caput
 tuū. et tu iſt̄ocabis calcaneū illi. ⁊c. ¶ Ex
 q̄ ūbis p̄z q̄ illā ſn̄iaz de nouo tulit et p̄m̄l
 gauit d̄a ḡ ſemē et poſſitatē p̄moz p̄tūz.
 ut diabol̄ et ſem̄ ei. q̄ ſe ſecat̄ ei. ſp̄ i ſi-
 diareſ calcaneū. i. ut mor̄det carnē ⁊ ſenſu
 alitatē vni. q̄z in ſua origie. aq̄d̄c̄ez carne
 trāſiret c̄pa origial̄ i aiaz p̄ ſolū cōſortū. ⁊
 trāſiret p̄ct̄z mortale ⁊ actuale p̄ cōſenſum
 volūt̄is ānuēt̄is cōcup̄ie caris. Ad q̄ morſu ⁊
 in ſidī ſp̄ēt̄ excipit̄ v̄go m̄ cōreter̄ caput
 ſp̄ēt̄is p̄ ḡiaz p̄ueniētē. ne ip̄az aliq̄ morſu
 poſſet mor̄de. ut p̄z i l̄ſa f̄ coēz exp̄ōz oīuz
 doctoz. ¶ Dec ead̄ ḡ p̄bat auctoritate no-
 ui te. luc̄ p̄. p̄ ūba āḡl̄i d̄icēt̄is. m̄e. Alue ḡza
 plena d̄n̄s tecū. b̄n̄a tu i m̄lierib̄ ⁊c. q̄d̄c̄ez
 verba exponēs auḡ i p̄ f̄oe d̄ nat̄itate v̄gi-
 nis ait. q̄m̄ ḡza plena n̄. q̄z total̄ euacuata
 eſt ac̄pa. et q̄m̄ b̄n̄a tu i m̄lierib̄. n̄ q̄ ma-
 led̄cto eue i b̄n̄dictōz mutat̄ m̄e ⁊c. Jē hoc
 maḡis exp̄m̄ēs auḡ declarādo ead̄ ūba an-
 gel̄i ait i ſc̄do f̄m̄oe nat̄itatis ei. ⁊c. v̄gini
 marie. Si m̄ ḡza plena. q̄ iuſt̄icie. q̄ ſc̄rita-
 tis hec v̄go ind̄ige potuit. q̄ efficac̄ ad oī
 ḡze pleitud̄ie; accepit. Alut q̄d̄ v̄n̄q̄ i ei. aī
 v̄l corpe loc̄ potuit i v̄niri p̄ct̄i. q̄ ad iſtaz
 cell̄ cōt̄inēt̄is oīa tēpl̄ij d̄n̄i ē effecta. ⁊c. Jē

p̄pter ead̄ ūba h̄yero. i f̄oe de aſſūpt̄oe v̄z
 ginis m̄e d̄ic̄. q̄ iō d̄z ḡza plena. q̄z cēt̄is p̄
 p̄tes. ſz i m̄ rota ſe diſſud̄it ḡze pleitud̄o ⁊c.
 ¶ Ex q̄ p̄z f̄ auguſtinū. q̄ iō d̄z ḡza plena
 q̄z n̄ll̄a ē de fuit ḡza et nūq̄ i ei. aia ⁊ corpe
 loc̄ potuit ēe p̄ct̄i. ḡ p̄ ḡiaz ſc̄rificātes i ſua
 creat̄oe fuit p̄fuata ab oī p̄ct̄o. Et p̄ p̄n̄s pe-
 ccatū n̄e nō trāſiuit in ei. aiaz q̄ ad culpaz.
 nec i ei. corpe q̄ ad morbu; ꝑcup̄ie actual̄
 p̄ aiat̄ōz. ſic trāſiuit i cēt̄os. Jē f̄ h̄yeroni-
 mū n̄ll̄a fuit ḡza data alicui creat̄e q̄n̄ fuit
 data v̄gini m̄e. ſz p̄m̄i p̄ct̄es ⁊ āḡl̄i fuit cre-
 ati i ḡza. ḡ hoc n̄ deſuit v̄gini m̄e. Et ſic p̄z
 q̄ ſn̄ia data i adāz ⁊ eua de q̄dup̄lici mor-
 ſu ſp̄ēt̄is nō trāſiuit i p̄ſonā v̄gis. eo q̄ ex
 ſinglari ḡza et p̄uilegio fuit excepta an̄ le-
 gez latā. put̄ d̄c̄z ē. J̄do d̄c̄z ē ē ab āḡlo.
 Alue ḡza plena ⁊c. Naz bernard̄ ⁊ oī do-
 ct̄ores aſſerūt. q̄ ſola v̄go cōt̄uit cap̄ ſp̄ēt̄is
 p̄pter illō p̄uilegiū an̄ legē p̄ez latā ē colla-
 tus et p̄miſſū. q̄d̄ al̄i n̄ cōt̄uiſſz cap̄ ſp̄ēt̄is.
 nec fuiſſz ḡza plena. n̄ ab oī morſu ſp̄ēt̄is
 fuiſſz p̄fuata p̄ ḡiaz. eo m̄ q̄ d̄c̄z ē. ¶ Qui-
 ta ḡ. q̄ v̄gic̄z m̄z fuiſſe p̄fuatā ab oī c̄pa tā
 origial̄ q̄ actual̄ ⁊ veīali fuit de exp̄ſa in
 t̄et̄oe auguſtini et h̄yeronimi. p̄ c̄ p̄bat̄oe
 eſt ad̄ūteōuz. q̄ cū pellagiani negarēt p̄ct̄z
 p̄moz p̄tū cum ſula penis ⁊ onere i oīn̄s
 poſſos fuiſſe trāſlatū. ſz aſſererēt vn̄quēq̄z
 exlib̄tate volūt̄at̄ et p̄p̄t̄is v̄zib̄ n̄lib̄ poſſe
 vitare d̄e malū et p̄ct̄z. et face d̄e bonuz. ſi
 velit. Cōtra h̄ac peſtiferā doct̄ināz pellagi-
 anam auḡ p̄fec̄ lib̄ros de baptiſmo puulo-
 ruz et p̄les alios i q̄ p̄bat illō p̄ct̄z p̄moz
 p̄tū origial̄ trāſiſſe i oī poſſos p̄ n̄ll̄e et
 lib̄d̄ioſā ḡnoz p̄pagatos. Et ſic p̄bat nemi-
 nem ēe lib̄ez. f̄ n̄az ab illo p̄ct̄o. n̄ ſolū x̄p̄z
 m̄diatorē di et hoīuz. q̄ nō ex ope adā nat̄
 eſt. Et iō nō fuit obligat̄ i adā. Et iō oīn̄s
 cēt̄i hoīes p̄ter x̄p̄z fuit obligati p̄ct̄o. et i
 ſe fuerūt p̄ct̄ores f̄ n̄az. ḡ cū pellagi. et iu-
 lian̄ arguēt̄o p̄ auguſtinū ad̄ducent̄ i exē-
 pluz cōple. ve te. q̄d̄ ſacrā ſp̄f̄a iuſtos appl̄
 at. ſ. abel. enos. noe. abraā. yſach. iacob. ⁊c
 b. 3.

No hoc rñcet aug⁹ i libro de nã 7 gĩa. q⁹ l3
 sacra sc̄pfa illos iustos appllet ob i gĩa vtu
 tes. tñ nō fũit libi aculpa originali nec ali/
 qñ apc̄to actuali. et si aliqñ vitarũt pct̄a ac
 tualia. hoc n̄ fecũt ex xpijs v̄ib⁹ ñe. cũ i eis
 eẽt nã viciata et corrupta sic i cet̄is. s3 hoc
 fecũt i qñtũ fũit p gĩa3 pũeti ad vitãdũ
 pct̄3. Jĩ cũ rurs⁹ arguerẽt memorãto iobez
 baptistã et simeõ3 iustus 7 iosep. q̄s iustos
 euãglica comẽdat autoritas. et i nocẽtes d̄
 q⁹ d̄ i apocalipsi. q⁹ s̄iñ mac̄la s̄i añ trome^{nũ}
 d̄i. No hoc rñcet aug⁹. q⁹ eĩ illi nō fũit s̄iñ
 pct̄o salti originali. s3 q⁹ fũit p gĩa3 iustifica
 ti ab originali et p̄suati ab actũ. J̄do eos iu
 stos euãglica applat autoritas. S3 cũ rurs⁹
 pellagi⁹ et iulian⁹ Memorarent v̄gĩez m̄3
 matrẽ x. cui d̄ct̄3 e ab anglo. Ave gĩa pleñ
 et̄. Tũc No hoc rñcet aug⁹ i eod̄ libro de
 nãfa et gĩa. q⁹ hac v̄gie excepta si õs sc̄i 7
 sc̄te p̄ggari possẽt. 7 q̄rẽt ab eis añ pct̄m
 h̄ent. q⁹ possent rñde. ñ. q⁹ iobez alt. Si d̄i
 xerim⁹ q⁹ pct̄3 ñ h̄e. nos ipos seducim⁹ 7
 v̄itas i nob ñ e. ¶ Ex q⁹ v̄bis p3 q⁹ aug⁹ ñ
 solũ exceptat v̄gie3 m̄3 ab actuali pct̄o. S3
 eĩ ab originali 7 v̄ciali. S3 d̄cũt aliq⁹ q⁹ au⁹
 nō loq̄t hic ñ de pct̄o actuali. S3 h̄c ē iriso/
 rie d̄ct̄3. Nã aug⁹ i hoc libro 7 cet̄is loq̄t de
 om̄i pct̄o 7 sp̄al̄ de pct̄o nãe 7 originali. q̄d
 negabãt pellagiani. J̄tẽ au⁹ p̄pat v̄gĩez m̄3
 iobi baptiste 7 i nocẽtib⁹ ceq⁹ ē certũ. q⁹ nũ
 q̄ peccarũt actuali. 7 d̄ic̄ q⁹ nll⁹ eoz. potuit
 d̄ic̄e se ñ hũisse pct̄3. ñ sola v̄go m̄. ḡ sed̄tuz
 q⁹ exceptat et i munẽ d̄dit eã eĩ ab origia
 li. Modũ aut̄ p quẽ m̄ fuit p̄suata exp̄mit
 au⁹. cũ s̄bõit. i eod̄ libro. q⁹ p̄p̄ honozẽ d̄.
 cuz de pct̄i agif. de v̄gie m̄ nllaz p̄ i t̄co
 agẽ m̄t̄õ3. Sc̄m⁹. n. tãtũ ḡe ad uicẽdũ3
 ex oĩ pte pct̄3 illi fuisse collatũ. q⁹ illũ mer
 uit peze. quẽ p̄stat nll3 hũisse pct̄3. S3 h̄c ma
 gis ex p̄mit aug⁹ i sc̄do f̄õe de e⁹ natitate
 cũ ait. q⁹ nũq̄ i ei⁹ aia l. corpe loc⁹ potuit i
 veniri pct̄i. put d̄ct̄3 e i p̄cedẽti p̄ne. J̄tẽ h̄c
 loez satis ex p̄mit aug⁹ p̄ qñq3 h̄efe. cũ ait
 hec quã d̄spici⁹ Manichee. mat̄ m̄a e. ma
 nu fabricata e m̄a. ego matrẽ ex q̄ nasceret

feci. ego viã itineri m̄o p̄paul zc. Tũc ma
 nifestũ e. q⁹ singlarif 7 sp̄al̄ fabricavit eaz
 vltra coẽ3 vsuz 7 modũ altaz. ñ i pct̄o. s3 i
 gĩa p̄panco viã itini suo. ut ipa eẽt apta ex
 digna mat̄ d̄i. ce q̄ carnẽ assum̄ret. J̄tẽ h̄c eĩ
 satis ex p̄mit h̄yero⁹ i exp̄õe p̄s. lxxvij. sup
 illõ d̄duxit eos i nube diei. 7 tota nocte illi
 luitõe ignis. Vbi d̄ic̄ h̄yero⁹. q⁹ p̄ usã nu
 bez lucidã p totã noctẽ possũ i tlligẽ sc̄tã3
 mariã. ipa. n. nũq̄ fuit i nocte. s3 sp̄ i die. 7
 nũq̄ i teneb. s3 sp̄ i luce. ¶ Ex q⁹ oib⁹ p3 q⁹
 ce it̄õe augusti 7 h̄yeroim̄i fuit v̄gie3 m̄3
 nũq̄ fuisse p̄sonal̄ s̄b d̄pã originali. s3 sp̄ in
 gĩa. Nã aug⁹ d̄ic̄. q⁹ nũq̄ i ei⁹ aia aut corp
 e loc⁹ potuit i veniri pct̄i. Et h̄yero⁹ d̄ic̄. q⁹
 nũq̄ fuit i teneb. nec i nocte pct̄i. s3 sp̄ inlu
 ce et die ḡe. ḡ nũq̄ fuit alicui obnoxia pe
 cato actuali nec originali.

Contra dictã aũ poitõ3 Arguũt d̄oã
 d̄ic̄etes ipaz eẽ p̄ sacra sc̄pfa v̄tusq3
 te. et p̄ sacros doctores. ex q̄ sed̄tuz ipaz eẽ
 flã3 et eĩ erzoneã. v̄nce p̄ arguũt ex doct̄ina
 p̄p̄ica p̄s. xij. Dñs de celo p̄spexit sup fili
 os hoñuz si e i tlligẽs aut red̄rẽs d̄m̄. õs de
 clinãũt s̄i i v̄tiles sc̄i s̄i. nō e q̄ faciat bo
 nũ. ñ e us3 ad v̄nũ. i. p̄ter v̄nũ. q̄ e x. ut coi
 ter glosatur. ¶ Ex q⁹ v̄bis d̄ic̄ apl⁹ ad ro.
 q⁹ õs i adã peccãũt. et egẽt gĩa d̄i. J̄tez p̄
 ad cor. xv. sic i adã õs moriũt. ita et i x̄ õs
 v̄lũficãũt. J̄tẽ ad ep̄be. z. etiam⁹ altqñõ õs
 nãfa filij ire zc. q̄d̄ce3 v̄ba adducẽs aug⁹ p̄
 pellagiano⁹ p̄bat i v̄. d̄ bap̄ puuloz. q̄l̄t̄ez
 nemo fuit v̄nq̄ libez apc̄to p̄ter x̄p̄3. vbi cõ
 cludẽdo d̄ic̄. Sol⁹ ḡ ille hõ f̄c̄s manẽs d̄s
 nll3 pct̄3 v̄nq̄ hũit. ñc s̄ũpsit carnẽ pct̄i. q̄/
 uis de mat̄na carne pct̄i. J̄tẽ d̄c̄io sup gen.
 cxxij. glosans illõ sap. viij. P̄uez i geiõ3
 etã 7 veni i corpe co i d̄natũ zc. Dicit au⁹.
 q⁹ caro x̄ et l3 de pct̄i p̄pagie venit. nō tñ de
 pct̄i p̄pagie p̄cepta e zc. J̄tẽ sup p̄s. 34. Ma
 ria ex adã mortua p̄p̄ pct̄m. 7 caro d̄m̄ ex
 maria mortua p̄p̄ telẽda pct̄a. J̄tẽ sup p̄s.
 50. sol⁹ ille in fãns in nocẽs esse potuit. q̄ ñ
 ex ope adã nat⁹ e. J̄tẽ adducũt illã vulgatif
 simã3 r̄lã3 augustini de h̄ce ad petrũ pte. ij.

q̄ ait sumissime tene. 7 nllam teno dubites
 oēs bolez q̄ p̄ cubitū viri et mlieris script
 tur. in originali pctō nasci i pietatq; s̄bitū
 mortiq; s̄biectū. 7 ob hoc nasci nllz ire filiū
 ceq̄ dicit apl̄. etā? aliqñ nā filij ire. sic 7 cest
 ceq̄ nllz libat n̄ p̄ gr̄az dei 7 hoīs ibu x̄. Cō
 plures eī alias autoritas adducūt. s; iste s̄
 fortiores q̄ vidēt i pugnare p̄fatā positōz.
 Sed itez arguūt p̄ rōz ducēre ad i puent
 ens. Nā si v̄go m̄ nō peccat i adā. n̄c huit
 pctm. ḡ nō i dignit redēptōe. n̄c gr̄a x̄. Et
 p̄ p̄ns x̄ nō fuit v̄lis redēptor. qd̄ ē p̄ leōz
 papā i f̄mōe natitatis x̄ dicētē. q̄ x̄ filiū dī
 sic nemlēs ap̄cto libez repijt. Ita p̄ oīb̄ li
 berādoz veit. Itē seq̄ref. q̄ x̄ n̄ fuillz p̄m̄
 q̄ ap̄uit i m̄ro i carne sc̄ta p̄tez pctz ad lib
 andā carnē pcti. si v̄go m̄ fuillz totalz i mu
 nis ap̄cto. Et iste s̄ rōs fortiores q̄ vidēt p̄
 clude oppoītū sup̄dicte positōis. Et i oppo
 sitū ē uitas f̄dī catholice q̄ nllz uitatē p̄dic.
 vñ qz ex autoritate sacri canonis 7 sacroz
 doctoz. p̄batū ē v̄glēs m̄z fuillz p̄sonalz in
 munē 7 p̄fuatā ab omī pctō taz originali q̄
 actuali 7 veiali. ḡ oēs iste autoritates i op
 positū adiecte n̄ s̄ sup̄dicte positōi p̄ie. ym̄
 stāt s̄l cū sup̄dicte positōe i uitate. qz nūq̄
 aliq̄ p̄ sacre s̄p̄se p̄dic̄ alfi. ymo ratificat
 et p̄firmat ip̄az. Et sic n̄c ē auḡ p̄dic̄ ē ip̄i
 ymo p̄firmat dicta p̄ora p̄ hec i ducta i p̄lū
¶ No ē? itllz ē valde adūtēvū. q̄ illi q̄ am
 pl̄ 7 lati? locuti s̄? h̄c m̄ original pcti in
 nouo te. fuunt paul? 7 auḡ. q̄ v̄qz incl
 vit occasionalz i eā. Vñ i p̄mittua eccia fuit
 magna p̄trouisa in p̄sios v̄ iudayismo 7 p̄
 uios de gētilitate. Nā illi de iudayismo gl̄ia
 banf de nā sua 7 ḡnoe sua. eo qz descecbāt
 ex abraā yfach et iacob. q̄s d̄s elegat i p̄l̄z
 peculiarē. Et sic putabāt h̄e maiorē ḡduz
 hic et i fuo. et p̄cede p̄sios de gētilitate i
 gr̄a 7 gl̄ia. Et sic despiciebāt eos i p̄p̄ate
 eis detestabilis rit? 7 sup̄stitōs p̄cessoz su
 orū. Et aut p̄sios de gētilitate gl̄iabāf v̄ nā
 sua dicētes se huillz impatores et regō et
 p̄bos et floruisse i d̄nto m̄dī 7 oī sciētia 7
 arte. et dispiciebāt iudeos q̄ sp̄ fuāt d̄o re/

belles 7 apostate a lege p̄matorī pte 7 occi
 sores p̄phaz 7c. Et sic v̄qz tā iudei q̄ gē
 tiles p̄sios gl̄iabāf v̄ nā sua. Doc aut p̄fetiē
 apl̄ s̄psit ep̄l̄az ad romāos p̄sios ex v̄tro/
 qz p̄lō volēs sedare h̄c vanā alitātōz. inq̄
 conat oñde. q̄ nllz p̄ gl̄iarī de nā sua. s; de
 gr̄a quā vn? d̄s p̄ bap̄z accep̄ i x̄. Nā taz iu
 dei q̄ gētiles desceōit ex adā p̄ libidinosaz.
 inq̄ oēs peccāiunt et fuūt venūdātī et oblig
 tī ad penā illi? pcti. Et sic f̄ nāz nil trahit a
 pctib̄. n̄ malū et pctz et penas ei?. qz tota
 h̄ua nā fuit viciata et corrupta i adā. ceq̄
 corruptōe et pctō n̄o p̄ libari n̄ p̄ gr̄am x̄.
 Et sic p̄cludit. qz oēs i adā peccāiunt. et egēt
 gr̄a dī. s. x̄. Et iō tā iudei q̄ gētiles p̄sios nō
 possūt gl̄iarī de nā sua peccāte et viciata. s;
 debēt gl̄iarī et agē gr̄as de gr̄a x̄. p̄ quā p̄so
 nalz s̄ libatī ap̄cto n̄c. qd̄ ex adā et pctib̄
 cōtraxerūt. Et sic p̄z q̄l? apl̄ loq̄f v̄ pctō n̄c
 ei? penalitatib̄. qd̄ oēs originalz traxit ex a
 dāz. f̄ nāz p̄ ea aut t̄p̄re augusti frexit d̄oā
 monac? noie pellagi? q̄ cū duob? discip̄is
 et p̄plicib̄. s. celestio et iuliano i c̄dunt in
 filiez errorē. q̄ negabāt pctz p̄m̄oz. pctū tā
 fuisse i oēs possios. s; soli? ip̄i? nocuisse. n̄c h̄uā
 nāz fuisse i eis corruptā 7 viciatā. ymo at
 buebāt tānā nobilitatē n̄c. qz asserbāt vnū
 quēqz ex p̄p̄ijs virib̄? cū sola libtate arbit
 posse omī pctz vitare 7 omī bonū opari. si
 velet abs; omī alta gr̄a 7 auxilio. Auḡ aut
 s̄t̄lēs h̄c doctnā ē pestiferā. et euacuātē
 missiuz to? n̄e redēptōis. et destructē sup̄
 dictā doctnā apl̄i pauli. Iō i defensiōz ec
 clelie 7 sacre s̄p̄se s̄psit libros de bap̄ puul
 oz. et de p̄fectiōe iusticie hoīs. et de nā et
 gr̄a. et yponosticō. et de nuptijs et p̄cupē
 cija 7c. Inq? oñdit. qz qñ adā peccāuit. obli
 gant totā suā ḡnoz et nāz et desceōtiā pe
 cato suo. Et qm̄ oēs possi fuunt obligati pec
 cato 7 venūdātī i eo. Et qm̄ tota ei? nā fuit
 in eo corrupta et viciata. inq̄ obligatōe et
 v̄oītōe nō potuit obligare x̄p̄z. Et qz non
 ex ope ei? p̄libidinosaz ḡnoz. s; ex ope sp̄s s̄
 ctī cōcept? 7 nat? ē. Et sic i ij de bap̄ puulo
 .b.4.

rum et de nra et gra pbat nemine ee libez
 apcio ipi? ada pter vnu solu ibz xpz om et
 boliz et mediator. Jdo potuit os alios li
 bare. Et sic ex fudameti? apli pcolit i libro
 de nra et gra. qd os pecauit i se ipis. v? i ada
 qz sin pcio n st. v? qd original ex ada pter
 unt. v? qd malis morib? addidit. S; mo/
 dus qm illd pctz pmoz petu trasiuit pson/
 lit i postos explicat aug? i libro d nuptijs.
 et ad valeriu. et de fide ad petru. et abrosi?
 de ubi? apli. qd seqt magz libro. z. distitoe
 xxxij. Unde ayut. qz qn ada pecauit tota sua
 caro et sensualitas fuit corrupta vicio et mor
 bo pcurie. et fca rebllis roi. cui an et pfor
 mis et sbiecta. Et fuit pusa et iclinata ad oe
 malu. et frexit illico ad luctaou adu? spz.
 Et sic fuit corrupta i sua gnoe. ne sin libtoi
 ne possz filios gnare. Et qz ex ind absz lib/
 die n potuit gnare. Jdo tlez carne corrupta
 trasterut pmi ptes et coicazut postis. qlez
 ipi hebant. Et sic trasterut pctz suu cuz suis
 penalitarib? expsonis i nra; et i carne. Et ex
 inde trallatu e i aiaz formalz p pfoxiu et p
 sonale vntoz. vñ illd pctz i pmiis ptrib? fu
 it psonale et actuale. s; i carne dz pctz ne et
 seiale. qz i carne an aiatoz no i pctz forma
 lit. s; seialz et mlz. s; qn aia i puri nlib? data
 iugit carni libtoise et corrupte. cu q fit vñ
 psona. tuc corzabit ex coisocio carni? pctm
 formalz. qd dz originale. Et sic tota pson dz
 filia tre dei ppe adaz. aq trahit carnez. et sic
 pctz ace reputat s ad clpaz et penā dant et
 no ad penā sens? emā. eo qz tle pctz n e vo/
 luntariu. sic fuit i ada. Et aut aduteou f
 augustiu; p iulianu. qz qn dz. qz to hua nra
 pecauit i ada et fuit obligata et venudata i
 eo. no sumif ibi nra p nra specifica qe ee rei.
 qz tuc i x et vbiuq; reptf tle nra fuissz tle
 obligatio. qd e flz. S; sumif ibi nra p genoe
 et descedentia ipi? ada. sic dz. nra. i. gno scipt
 onuz et claudioz. zc. Jf qn dz. qz to hua nra
 fuit corrupta i ada. n sunt p nra specifica. s; p
 carni coicata p gnoz nle. Et sic to ppago ab
 ada usq ad vnuqueq; dz nra corrupta. et ca
 ro et ppago pcti. Et sic cōcedit aug?. qz v/

no qm e pctm
 originale in carne
 ante nra. oz

go m descedit ex illa carne et ppagine pcti.
 f nra. Et cu hoc stat. qz pctz ne nuq; trasiu/
 it ad aiaz. ne p coseqns ad psonā. Unde au?
 tota ppagiez et tota illa massaz et gnoz q fu
 it ab ada usq ad vnglez m; appllat carne pcti
 et ppagiez pcti et mainā carne pcti. eo qz sp
 tuis caro fuit succesive coicata fedata et cor
 rupta feditate libtois. inq dde carne scpl
 tebat pctz seialz. p e coisociu causabat cul
 paz originalē i aia. et p cōsensuz causabat ac
 tualz pctz mortale aut veiale. duplicif. g di
 cit aug? qz os postu pecauit i ada. prio in
 qntu i eo os fuut obligati et venudati. Se
 cūdo qz os ppagaf ex illa ppagie et carni pe
 cati i q latet pctz mlz et seilz. Et tdeo vtruzq;
 istoz dz pctz ne i ada. qz aliud nō trahit ab
 adaz. n carne sic viciatā. s; qn tle pctz nase
 trasiuit i aiaz nuda p coisociu aut cōsensuz
 taz dz pctz psonale et foze obligā aiaz et to
 tā psonā ad penā dant et tra et osu di. ce q
 tra et obligatōe neo p libari. n p gra; x. scfi
 ficatē aiaz aut pueniēto an lapsu. aut sbue
 niēto p lapsu. Et sic duplz p qd ab solui ab
 isto pctō ne. i q os i ada p obligatōz et pp
 agiez pcti pecauit. vnoñ pueniēto aiaz aut
 carnez p supdictā scificatōz fca; i datōe et
 aiatōe. et sic pctz et obligatō ne fca i ada. et
 pctz ne seiatu i carne n p trāsire ad aiaz. ne
 psonā. Et isto m sola vgo m fuit libata et p
 fuata apcio pson tā originali q actuali. eo
 qz p scificatōz carni? fuit i ea fomes totalz
 extict. aut legat? et p scificatōz aie fuit ab
 oi malo pfluata. et i oi bono cōfirmata. Et
 sic e viceou. qz vgo m pecauit i ada. i. fu
 it i eo obligta et venudata f nra. et descedit
 ab ada p ppagiez et carne pcti seialz. tñ i ai
 et pson sua nuq; pxit. ne hūit foiz clpā ori
 giale aut mortale aut actuale et veiale. Et
 sic g qn apl? dic ad ro. qz os i ada pecauit
 nō loq; de pctō pson. s; de pctō ne. ce e ne
 noblitate et vigitate ipi gl'abaf. qz ut sic o?
 in ada pecauit. i. fuunt venudati i eo et ad
 clpā et penā dant illi? pcti i eo obligati. ac?
 pcti obito os fuut p xpz psoni? libati. aut p
 gra; pueniēte. aut sbueiēte. s; n affit ap? qz

oēs psonāz peccauit i adā. qz nōdū eā. sed
 illō pctz trāsiuit psonāz ad nōz z aīas nāz
 psonāz p pforclū aīe ad carnē libidinosaz ex
 adā traductā. s; fuit libatī i psonā p gīaz. Itē
 aug⁹ qm̄ dicit. qz vgo m̄ dēscēdit ex ppagie z
 māna carne pcti ex adā. nō i rēdit dīce. n̄
 qz f carne dēscēdit ex illa ppagie pcti. s; p̄c
 negat qz pctz n̄e z obligatois i adā z pctz.
 qd̄ scialz ēt i ppagie pcti ipi⁹ adā trāsiuit
 in aīaz z psonā vgis. ymo asserit. qz nūq̄ i
 et⁹ aīa aut corpe loc⁹ potuit i veiri pcti. Et
 iō pcedit. qz vgo m̄ peccauit i adā. i qntū in
 eo fuit cu; certis obligata z venūdata i nā.
 Et asserit qz ipa dēscēdit ex ppagie et mīna
 carne pcti scialz ex adā. s; negat qz peccauit
 .i. fuit obligata i psonā. z qz pctz n̄e et ppa
 gīas z carīs trāsiuit fōrlz z psonāz i aīaz
 et psonā. Et iō peccare i adā z ēe obligatū i
 adā. nō ē peccasse nec ēe obligatū in psonā.
Ex q⁹ p3 q̄lz sup̄dicta pō nō p̄dicūt sacre
 scripse. ymo pfirmat z ratificat ipaz. n̄c oēs
 aūitates aducte p̄ illā positōz militāt. n̄c cō
 tradicūt illi. Itā iste auctoritates n̄ pbāt. n̄
 qz vgo m̄ peccauit i adā. i. fuit i eo obligata
 et venūdata cū certis i nā. Et qz veit ex ppa
 gīe z carne pcti ipi⁹ adā scialz f carne. que
 oīa pcedūt. Itā sup̄dicta pō asserit qz lz vīz
 go m̄ dēscēdit scialz ex illa ppagie pcti f car
 nez. et fuit obligata z venūdata i adāz cu; z
 tota nā z dēscēditia. Itā illō pctz z obligatō
 nate nō trāsiuit psonāz z fōrlz i aīaz. n̄c p
 sonā vgis p̄ p̄uā sc̄ificatōz gīe x. q̄ p̄ua
 uit eā psonāz ab oī pctō. z pfirmat i oīnī
 bono. Et hoc fec̄ dō. qz potēs ē z sc̄z nouū
 et⁹. Et p p̄ns. qz hoc potuit face abs; p̄dic
 tione z p̄ iudicio sacre sp̄se z sui iuris. Et
 decuit z debuit face i q̄ntū fil⁹. ḡ fec̄. qz sc̄z
 est nouū et⁹. Et p h̄c p̄z respōsio ad oēs auto
 ritates et rōs. qz oēs pcedūt de pctō n̄e. **E**
 Itā p̄mā ḡ qm̄ dicit. qz oēs filij adā dēclīnauit
 et i vīnīs sc̄is s̄ r̄c. R̄ndet sic dicit z expōe
 ill⁹ p̄. xij. qz totū gen⁹ hūanū z oēs fūit cor
 rupti i adā q̄ ad nāz. Et iō n̄ sc̄i vīz fūisset
 p̄uētī i psonā p gīaz. oēs corruisset i oīa illa
 scelera q̄ memorāf̄ in illo p̄. s; Itā f; aūt

cū dicit qz oēs i adā peccauit. z egēt gīa dī. ḡ
 vgo m̄ peccauit i adā zc. Cōcedit eo m̄ q̄ au
 g⁹ i illigūt z expoīt illā auctate; libro ypo
 nostico. z d̄ vībīs ap̄li. s; qz oēs fūit rāq̄ i nā
 obligati z venūdati i eo. Et sic pcedit qz v
 go m̄ fuit obligata z venūdata i adā. s; fuit
 libata i psonā p p̄uā sc̄ificatōz. Et sic nūq̄
 hūit aq̄d pctz fōrlz i aīa n̄c psonā. Et p p̄ns
 nūq̄ fuit psonā i tra dī. s; sp̄ i gīa. Et iō qm̄
 arguit qz oēs i adā peccauit. nō sedq̄ n̄ qz m̄
 peccauit z fuit obligata i adā. s; cū r̄ndet ar
 guīt. ḡ hūit c̄pā origīalē zc. n̄gat p̄c̄ntī
 qz arguit anā ad psonā. Et sic n̄ arguit vni
 formis. s; variat sup̄. ymo arguit i q̄ntor
 f̄mīs p̄p̄ variatōz sup̄oītoīs t̄mīnoz. Et
 sic ē r̄ndēdū ad oēs aūitates ap̄li. **E**
 Itā ad aūitates z dēcā angustī. R̄ndet.
 qz sic ap̄ i p̄dic̄ n̄ loq̄bat n̄ de pctō n̄e p̄
 vīos de iudaylīm z gētilitate glīates de sua
 nā z ḡnoe et dēscēditia. Ita p̄f̄ au⁹. i oīb⁹
 libatīs loq̄f̄ pctō z corruptōe n̄e hūae tra
 ducte ex adā p̄ pellagianos p̄suētīs d̄ vīr
 b⁹ n̄e. Et iō dicit aug⁹. qz cū oēs venūat⁹ ex il
 la radice z ppagie z māna carne pcti p lib
 idinosaz gīos. n̄ p gīaz x̄ p̄uētētē aut f̄b̄e
 q̄ntē n̄llo m̄ potit libā ap̄cto. n̄c vītare pctz
 nec agē bonū. Et sic pcedit v̄gīēz m̄z f̄ nāz
 et carnē veīlīe ex illa ppagie z carnē pcti. s;
 asserit qz psonāz fuit p̄uēta p gīaz singlarē
 Et sic pctz ppagie z n̄e n̄ trāsiuit fōrlz i pso
 nā. Et iō nūq̄ i et⁹ aī z carnē psonāz loc⁹ po
 tuit i veiri pcti. Itā alīd qm̄ dicit. qz m̄ fūit m̄z
 tua i adā p̄p̄ pctz. pcedit qz fuit mortua i
 corpe. n̄ p̄p̄ pctz suū. s; p̄p̄ pctz ipi⁹ adāz.
 Et ita i oīb⁹ n̄b̄ n̄ i ē mozs p̄p̄ pctm̄ n̄z. s;
 p̄p̄ pctz p̄moz p̄tū. Et sic tā i n̄b̄ mozs n̄
 dicitur naturalis. s; pena pcti ipoz p̄moz
 parētum. put fuit dēterminatum in concilio
 africano. ut p3 p̄secratōe dicit. 4. placuit.
 Itā reglāz aūt vulgatā ipi⁹ augustī dicit.
 ouz. qz si b̄n̄ i sp̄ic̄. illa r̄ta i se p̄tūt z ipoz
 tat respōsioz. Itā ibī dicit qz oēs q̄ p̄cipiūt ex
 p̄c̄bitis vī z m̄liertē nascūt nā filij ire i pe
 ccato origī. et q̄ m̄ta n̄eo p̄ libari i v gīaz x̄
 Et h̄c pcedit. qz n̄ dō libet p gīaz x̄ p̄uētētē

rez aut sbuentēte. sp nascit i pcio originali.
 Et sic hyereia' z iobes bap. n fuisset libati
 p g'iaz x' pueniēte. utiqz fuisset nati i pcio.
 sic fiant pcepti pceptōe carnis z aie. Et sic
 v'go m. p' q' fuit scialz pcepta q' ad carnē. si
 nō fuisset scificata z p g'iaz p'netā i catōe z
 aūtōe. utiqz p' x'illz p'ctz originale fōziz i aīa z
 p'sona. et sic ūe fuit libata p g'iaz x'. singlarit
 ter. sup o's alios. Nam illa r'la d'ic. q' o's sic
 pcepti nascit i pcio. s'z p'ea d'ic. q' ex t'li sni
 nēo p' libari n' p g'iaz x'. Et sic sic ab illa snia
 o's fuit libati p g'iaz x' sbuentēte p' lapsuz.
 Ita v'go m fuit libata p g'iaz x' pueniēte an
 lapsuz. et sic s'ep manet ūa illa r'la. nō p' dicit
 huic poitōi nō e's. No p'mā aū rōz qn d'z q'
 seq'et. q' v'go m n' eēt redēpta. nō x' fuillz
 v'lis redēptoz. respōdet. q' h'c ē supflue d'ic
 tuz. Nam v'go m ita fuit redēpta i x'pō z lib
 ata p g'iaz pueniēte. sic nos p g'iaz sbuentē
 tez. nā illa g'ia pueniēs q' fuit scificata an
 lapsū. Ita fuit data ex n'ritis passiois x'. sic
 illa q' nō sbueit p' lapsū. Et iō ita mortu' ē
 x'pō p' ipā. sic p'nō. Et ita ipā p' t'cipauit pas
 sioz x' p' illā g'iaz. sic z nos p' bapz. Et sic ipā
 nō fuit liba. s'z libata. eo q' liber d'z q' f' nāz
 Et sic sol' x' fuit inf. mortuos lib' f' nāz z p
 sonā. Iō potuit cetos libare. No aliaz aūt
 rōz/cū d'z q' seq'et q' n' sol' x' apuillz p'm
 in mūdo p'ter carnē p'cti ad dānādū p'ctz cet
 oruz i sua carne liba ap'ctō. R'ndet. q' v'go
 maria n' apuit in mūdo i carne liba ap'ctō f'
 nāz. s'z libata f' p'sonā p' g'iam x'. q' p' apuit in
 carne liba f' p'sonā z nāz. Et sic p'z q'z ista s'ā
 cta z deuota pō n'lo m' p' dicit facre s'p'f'e. nō
 rōi. ymo p'cordat cū sac' s'p'f'a z rōe. Et sic
 p'z sc'da d'igita' v'gia mē. s' q'z singlarit fuit
 in sua catōe z aīatōe scificata p' quā scifica
 tōz fuit p'fuata ab omī malo z p'firmata in
 omī bono sup o's c'afas. Et h'c ē sc'dz m'gnū
 p'ilegiuz q' x'pō magnificauit matrē suam
 super omīs scificatos.

Queria aut d'igita' z p'ilegiū v'gia.
 mē fuit. q' d'z accelearit i ea libez
 arbitriū ad m'zēdū sup o's c'afas. s' q'z c'it' i
 cepit vti libero arbitio sue volūtatis p' suaz

creatōz i sua i fantia' z h'z vsuz rōis. q' ali
 q's hō mūdi p'ter x'pō. Doc aūt dupl'z fit p'
 baf. P'rio cōp'atō v'gīez m'z ad o's ifantes
 et pueros. Sc'do cōp'atō eā ad t'p'. q'ntū aū
 ad p'mū d'ōā arguūt sic. Nam d'ō q' g'ze z sc'i
 tati' cōsecuti s' ceti sc'i i hoc mūdo. multo
 alit' z excellēt' fuit p'secuta v'go m. s'z d'ōā
 sc'i p'secuti s' vsū libij arbitij i sua natitate.
 et d'ōā i v'fo mat' aīa natitatē. g' h'c id' ex
 cellēt' p'secuta ē v'go m. Maior h' fūdaf
 in ūbo angli. s' t'ue g'za plena. sup q' d'ic.
 hyerō' q' cetis p' p'tes. s'z mē tota s'it se v'f'u
 dit g'ra. Itēz sup id' ūbuz d'ic aug' i f'ōe de
 natitate v'gis. Quid iusticie. q' sc'itatis h'c
 v'go in d'ige potuit. q' efficacis ad o'ia g'fe
 plenitudiez accep'. aut d'ō v'ng' i ei' corpor
 e vel aīa loc' potuit i v'eri p'cti. Ex q' p'z
 q' sic nūq' fuit euacuata a g'za sic nūq' p'co
 fuit obnoxia. Et iō s' d'it. cui nll' v'ng' pat'
 archaz nll' p'p'baz potuit p'pari. ne m'z
 si puritate altitudiez cūcto'z supet morta
 liuz. q'z ptu cūcto'z celsitudiez trāscēdit an
 gloz. Ex q' ūbis arguūt isti. q' nlla g'ra
 cia sc'itatis fuit collata alicui sc'io i hac vi
 ta. qn illa excellēt' fuit collata v'gī mē. ē
 cāz assignat aug'. q' d'ō fabricauit ill' d' tab
 nactz. q' sc'is sc'ioz debebat carnē assumere
 et i eo h'itare. g' i sui fabricatōe sic nll' p'co
 debuit s' b' tace. Ita nlla g'ra z sc'itate potu
 it i d'ige. Minoz p' baf. Nam mlti sc'i m'ce
 perūt vti libero arbitrio in sua natuitate.
 Et p' p'ns i cepūt mereri. sic fuit b' nichola
 us. q' illico p' natitatē dū laūef' frexit pe
 v'bz z stetit. exē' i pleui. et illico i cep' ieu
 naref' i septiana. s' z. et 4. et vi. feia. q' nō
 sc'z fuit s' n' vsū libi arbitij. q'z alit' nō merui
 sset i t'li ieiunio. g' seq' q' hāt g'iaz m'zēdū p'
 ampl'z et p'cti' p'secuta ē v'go m i sua na
 tuitate. Itē de iobe bap' q' aīa natitatē exul
 tauit i gaudio i v'fo mat' ad p'sentiā salua
 toris et v'gis mē. d'ic aug'. q' forsz fuit in
 eo accelear' vs' liberi arbitij. q' d'ōe opinio
 p'ea hita ē tāq' certa. q' ap' o's doctores.
 eo q' iobes bap' in. 3. āno tā utebaf libo ar
 bitio. q' i g'p' ē c'f'itū ad p'niaz agēdā. Ex

q^o p^o. q^o si t^o g^oz m^o r^ool p^osecut^o ē iobes.
 bap. i sexto mēse sue cōceptōis z i 4. mēse
 a sua aiatoe. ut p^o luc. p. g. p. apli^o z p^ofecti^o
 p^osecuta ē v^ogo m^o i v^oo ma^os. s. q^o si iobes i
 cepit v^oti libe^o arbitio i q^oto mēse sue aiati
 onis. g^o v^ogo m^o i cep^o a^o q^otu mēsez. q^o i aliq^o
 debuit exōe iobez bapaz. Et iō dicūt q^ooaz
 v^otri p^oteplatiui. q^o v^ogo m^o i sua p^oma sc^oifica
 tione p^osecuta ē hāt g^oz sil cū certis. z ilico
 ince^o v^oti libe^o arbitio et mēzi. Et h^o p^o pbāt
 p^o rōs iā dictā. q^o debuit ex cede iobez bap
 tistaz z o^os alios i t^o g^oz. Scdo q^o p^o n^ol^oz tē
 pus debuit cessare ab actu m^orendi i vigilia
 Et iō dicūt isti q^o v^ogo m^o illico p^o sc^oificatōz
 fecit votū p^opetue v^og^oitatis i v^oo ma^os. q^o
 p^oea p^osuccessiōz t^oz o^ondit. I^oz stat^o. 3. an
 no tāq^o v^ogo se ad d^oi famulatu^oz d^odicauit
 ad fuiēdu^oz d^o i tēplo d^oi. Et abs^o auxilio a
 scēdit. xv. grad^o tēpl^o cūctis q^o altabāt m^o
 rātib^o. Et sic ieiunijs z iugi o^oze z cōtēpla
 tione fuit i tēplo d^oi us^o ad diē d^ospōsa
 tois sue. Et sic p^o q^ol^oz fuit i ea accelerat^o us^o
 rōis z libi arbitij p^o apli^o z p^ofecti^o z citi^o q^o
 in illa casa. Et p^o hoc instāt aliq^o dicētes. q^o
 seq^oref q^o v^ogo m^o eēt eq^ol^oz i v^og^oitate. q^o ab
 instāti sue catois hūit h^o p^ouilegiū. eo q^o ill
 co fuit viator et p^ophēsoz. Quibus r^ontēf. F
 istos p^oteplatiuos. q^o nūq^o p^o hoc m^o fuit x^o
 eq^ol^oz i v^og^oitate. q^o m^oltiplex fuit i h^o d^oiza. p^o
 q^o x^o ap^o instāti fuit sil p^ophēsoz z viator. m^o
 aut viat^oz t^oz. q^o x^o hūit hoc p^ose rōe p^oso
 nalis v^ontois tāq^o cap^o z fons o^ois g^ozaz ad
 dist^ondu^oz. m^o aut tāq^o mēbrū hūit v^ortua
 tiue a x^o tāq^o acapite. Itē x^o sp^o vtebat libe^o
 arbitio z m^orebat tā i sopno q^o i vigilia. q^o
 vnic^o fuit act^o m^orendi i x^o p^otinu^o z nō i tē
 pollat^o ap^o i stāt^o i carnatois us^o ad crucē in
 clusue. ut d^oct^oz ē sup^o p^o xxviiij. v^ogo aut m^o
 solū vtebat libe^o arbitio i vigilia. Et sic fuit
 m^oltiplex d^oiza abs^o p^oportōe eq^olitati^o. Est ve
 ruz q^o si v^ogo m^o hūit hāc g^oz ilico i sua p^o.
 sc^oificatōe z statz i cep^o v^oti libe^o arbitio. an
 hoc fuit s^o p^ocessuz i q^o hōa v^ol^o die v^ol^o mēse p^o
 aiatoz. n^o ē d^osc^ondū n^oc al^oq^ondū. q^o totū abs^o
 p^odictōe d^o potuit face. Et sufficit n^o q^o iu

it i ea accelerat^o us^o libi arbitij citi^o et p^o ap^o
 li^o z p^ofecti^o q^o i iobe baptista z q^ocūq^oz alto
 sc^oto. p^o rōs. iā d^octas. Et hec ē t^ozcia d^og^o
 tas quā p^osecuta fuit v^ogo m^o i hac vita sup
 omes alios sc^otos et sc^otas. q^o d^ognificauit et
 magnificauit eam fil^o su^o.

Quarta aut d^og^oitas z singlarē p^ouile
 giū q^o x^o q^o potēs ē z n^on ei^o sc^otz. ma
 gnificauit matrē suā. fuit singlarē p^ougiu^o
 quo eā magnificauit sup^o o^os p^ougatas et sp^o
 las p^oritas et fufas. Q^oz nūq^o fuit n^oc erit tā
 m^olz z d^ognū p^ougiu^o. eo q^o fuit f^oz z cele
 bratū sil cūz voto v^og^oitatis v^ous^o p^ougis. s.
 marie z ioseph. I^odo d^oct^oz ē p^ougiu^o v^og^oiale.
 cui nūq^o sille f^oz ē. n^oc fuatū z celebratū. Et
 i^odo b^on^o merito q^osiēnt o^os doctores tā sacri
 q^o scolastici v^otrū fuit v^oz p^ougiu^o seu ma
 trimoniūz inf^o ioseph et v^og^oiez m^oz. cūz v^oq^o
 vouiss^o v^og^oitatē. a^oq^o d^ospōsarēf. s^o q^o i d^o
 spōsatōe v^oq^oz p^omittit al^oi p^oitatez sui corpis
 ad p^olez p^ocandā z actū veniēū exercēdū. iō
 v^oicēf q^o cū voto v^og^oitatis p^o sc^oto n^o potuit
 fieri nouū votū p^ougale. cū t^oe votū v^oicēf.
 p^ouz voto v^og^oial^o castitatis. Ad hoc cōit re
 spōdēt o^os doctores. q^o ill^o fuit v^oz p^ougiu^o
 um s^o v^ozoz^oz voto. Et sc^oz votū nō fuit a
 fir matiuū v^og^oitatis. s^o p^odicionatū. I^osto m^o.
 nā a^o p^ougiu^o v^oq^oz fecat votū v^og^oitatē absol
 te. s^o i p^ougio. itēz fecūt votū cū voto p^o
 giij. isto m^o. s. q^o volebāt viue i p^ougio n^o ad
 gnāoā plē. n^oc p^o actū veniēū. s^o viue s^o v^o
 g^oiali castitate sic a^o p^omittant. n^o d^o al^oi d^o
 spo^onet z d^ospōsaret. Et ista p^oitō est valde
 genalis. q^o d^oe votū f^oz d^o sp^o fit cū t^oi p^o
 ctōe. q^o v^oz d^oq^oz i vouēto firmif p^omittit f
 uare votū ex p^ote sui. reliquz aut relinq^o et
 poit i d^oi arbitio z volūtate. Et iō ista respō
 sio n^o v^oicēf m^o euacuare z explicare mistinz
 illi^o v^og^oial^o z sacri p^ougij. p^omo ē dicēdu^oz. q^o
 ill^o p^ougiu^o fuit f^oz inf^o c^oz cūz absoluta et
 exp^ossa p^ofirmatōe p^oeriti voti v^og^oitatē ex p^ote
 v^ous^o. z f^oz fuit votū p^ougale ex p^ote v^ous^oq^o
 sub absoluta negatione act^o veneret. ma
 nente vero coniugio. ¶ Ad cuius intellec
 tum est valde aduertendum. q^o coniugiu^o

.virginis.

siue matrimoniū. qđ ē pmū et nīle sacmētuz
ad t̄plicē finē ⁊ bonū fuit adō institutū ap̄n.
qđ pm̄ finis fuit absolutio ad hoīs felicit̄
ratem. Scđo fuit cōdicianat̄ pp̄t̄ ncc̄itatez
nīe lapsē. Tercio pp̄t̄ ncc̄itatē salutis ⁊ pct̄i
cuitādi. vel p̄ dici. qđ cōiugū fuit īstitutuz
ad t̄plex remediū. P̄tio ad remediū p̄sone
qđ ad sui felicitatē. Scđo ad remediū ⁊ cōf̄
uatōz nīe lapsē. Tercio ī remediū libidīs. ⁊
ad excusatōz pct̄i. p̄ ḡ fuit īstitutū iuguz
pp̄ter bonū mutue societāt ⁊ amoris ⁊ mu
tui adiutorij ⁊ ob seq̄i. ut p̄z ḡn. ⁊. Inā d̄s p̄
formaiat hoīez et spirāuat ī eo spirac̄s vi
te. s̄ f̄co. vizo sine femīa. dix̄t. Inō ē bonuz
hoīez ēē solū. faciā? ei adiutoruz s̄le ē. Et
sed̄ p̄ ea. atē uo n̄ ē adiutor s̄le ē. misitqz
d̄n̄s d̄ sopē ī adāz. n̄itqz vnā de cost̄ ei⁹. et
repluit p̄ ea carnē et edificauit costā ī ml̄ie
rē. et ad dux̄t ad adā. vñ f̄gēs adā asopore
dix̄t. nūc os ex ossib⁹ meis ⁊ caro ex carne
mea. pp̄t̄ h̄c dimittet hō p̄ez ⁊ matrē ⁊ ad
ebit vxore sue. Et erūt duo ī carne vna ⁊c̄.
¶ Ex qđ ubi⁹ p̄z qđ iugū de p̄m̄ia ī tētōe
fuit adō īstitutū pp̄t̄ t̄plex bonū. s̄. pp̄t̄ mu
tuā societātē ⁊ mutuū amorē. ⁊ mutuū ad
iutorij ⁊ obsequij. sine qđ nllā p̄ ēē felicitas
qđ s̄n̄ socio nllā p̄ ēē iocūda possessio. ut in
qđ boeci⁹. Idō dix̄t d̄s. nō ē bonū hoīez ēē
solū ⁊c̄. Ista ḡ tā boni suffiūt ad v̄ez ⁊ p̄fe
ctū iugū pp̄t̄ hoīez felicitatē. Et ista fuit
p̄maria cā īstitutois iugij. Scđo aut̄ fuit
institutū pp̄t̄ bonū plis ad p̄suatōz sp̄ei et
nascē lapsē. et ad restaurāda ruīnā āgloz.
Vñd̄ vidoē d̄s lectes celestes vacuas ex an
geloz ruina. et p̄uidēs hoīem peccatuz et
morituz pp̄t̄ pct̄z. Idō ne sp̄es hūa p̄ret.
et ut ex nūo hoīuz electoz ⁊ iustoz restau
rare ruina āgloz. dedit ḡnoz hōi. ex cā ḡ
pct̄i data ē hōi ḡno. s̄. pp̄t̄ pct̄z hoīs ⁊ āglo
rum. Inā si āgli n̄ peccass̄t. n̄ fuiss̄z ncc̄ia eo
rum repaō ruine. Et si hō n̄ peccass̄z. n̄ fuiss̄
set ē ficta mors n̄c corrupō. Et sic n̄ fuiss̄z
ncc̄ia ḡno. qđ ī illis duob⁹ potuiss̄z hūa sp̄ē
ī p̄petuū p̄suari. vsq̄ ascēdiss̄z ī vitā me
liorē ⁊ c̄nā. ut iq̄ au⁹. ¶ Ex qđ p̄z qđ ḡno

plis accidit iugio pp̄t̄ pct̄z. Et iō iā ī situ
to uo et p̄fecto iugio p̄uidēs d̄s adā et
euā peccatōs dedit eis ḡnoz b̄n̄dictā d̄c̄c̄e
Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete t̄ram. Et
tūc iugū d̄c̄z ē mat̄mōtū rōe plis. ¶ Ex
qđ p̄z qđ p̄mi p̄tes iā erāt veri iuges an
datā ḡnoz. Et p̄ p̄ns iugū fuit p̄ct̄z sac̄
mētū p̄ter datā ḡnoz. Itēz sed̄ ei⁹. qđ ḡno
de p̄maria ī tētōe fuit data ad restaurā ru
nāz āgloz. Et iō fuit data cū b̄n̄dictōe. Et
iō p̄mi p̄tes an̄ pct̄z genuiss̄t s̄n̄ libidie
Et p̄ p̄ns filios sc̄ios. qđ p̄petuātes vitā ī s̄a
ctitate p̄ eluz ligi vite p̄ lōgū tēp⁹ fuiss̄t
trāslati ī vitā meliorē ad repaōz ruīnā an
geloz. ¶ Ex p̄nti aut̄ data fuit ḡno ī iugio
ad p̄suatōz hūa sp̄ei ne p̄ret pp̄t̄ mortē ī
diuinoz. Idō qđ ḡno qđ an̄ lapsuz fuit data
b̄n̄a. p̄ ea pp̄t̄ pct̄z fuit maledicta ⁊ viciata
morbo libidīs. vñ p̄ueit corrupō ī tota ge
neratōe hūa pp̄t̄ qđ pct̄z carnīs veit diluui
um sup̄ t̄raz. Idō p̄ diluuiū d̄s itēz cōfir
mauit mat̄mōiuz d̄c̄c̄e. c̄sc̄ite et m̄l̄ipli. et
replete t̄raz ḡn. viij. Et tūc cōfirmatū ē ma
t̄mōiū ī remediū libidīs ad cuitādū pct̄z ī
cōiugib⁹. s̄. ne act⁹ venē⁹ ⁊ officiū genandī
reputet eis ad pct̄z pp̄t̄ libiditēz. Inā cū libi
do sit ī ficta pp̄t̄ pct̄z vlt̄ p̄m̄a īstitutōz ge
natois. ⁊ p̄uat verā itētōz ⁊ finē et orditēz
gnandī. qđ ḡno n̄ fuit data n̄ cā plis gnā
te. n̄c p̄cubit⁹ debz sic n̄ cā plis gnāte. t̄n̄
libido p̄uat illuz orditēz. qđ s̄p̄ prouocat
ad implendum illicitum appetitum carnīs.
Idō solū sacmētū mat̄mōij excusat pct̄z in
actu venēo. Et sic. ⁊. fuit institutū mat̄mōi
uz ī remediū libidīs. put d̄c̄z fuit sup̄ p̄s c
xviij. Et ut lati⁹ p̄z p̄ augustiuz ī libro d̄ nu
p̄cijs et de adult̄inis iugij. ¶ Ex qđ oib⁹
patz. qđ aln̄ fuit v̄ez ⁊ p̄fectū iuguz. sine
mat̄mōio. i. s̄n̄ ḡnoe. ⁊ aln̄ fuit v̄ez mat̄m
nuz s̄n̄ libidie. Inā ī p̄mi p̄tes nō genuit
plēz an̄ lapsū. t̄n̄ iam ēt eis collata v̄t⁹ gnā
tua ⁊ licētta gnandī. ¶ Ex qđ oib⁹ p̄z ⁊ se
d̄tur. qđ in̄ n̄z ⁊ b̄m̄ ioseph potuit ēē ⁊ fu
it c̄f̄co p̄fectū. ⁊ v̄ez ⁊ sacmētale iugū
siml̄ cū absoluto ⁊ exp̄lso voto v̄ḡial casti

rati. cū negatōe & cūq; oppositi. Et sic qño
 ioseph et m. puenūt i pugiū fecunt dplex
 votū .p. uouunt i pculsefuāe vgitatē. dō z
 fugē dē pforciū cazñle. eo q; i abob; ēt fo/
 me; extici; p scificatōz. Scdo uouūt mu/
 tuā et i dolutuā societate z amore spūalez
 et mutuū obsequz et aduotoriū. Et sic fūūt
 reducti ad pīmū statū i nocētie q; ad hoc z
 ad pmarā i tētōz z finē pugiū. put pnciplz
 fūat acō i stitutiū. Et fuit et illō pugiū ve/
 rus sacmētū. q; significabat sacmētū i canō/
 nis z vnois hūaitatis ad ubū. Et sic fuit
 celebratū sū bono fidi z sacmētū. p ea uose/
 cutū ē bonū. p. s. n. ex officio cōiugali. s; z
 ope sps scī. put ifra patebit. Et iō n. ablit
 bonū fidi pugal. n. bonū sacmētū. Et sic p;
 ibi fuisse vez; pugiū abs; cōditōe. Q; illō
 cōiugū mrie solū fuit celebratū. ppter bo/
 nūz societatis z aduotorij. et mutuū amoz;
 inf eos z final; aduictū z missiū x. Et hoc
 explicat origene; qñ qrit cāz q;e uoluit d;
 ut mar; sua eēt respōsata añ missiū i canō/
 nis. Ad qd respōdet origene; sil cū certis sa/
 cris doctorib;. q; hē sc; fuit multiplici ex cā/
 p;rio ad custodiā z aduotoriū vgiē mrie z
 ut ioseph eēt restis sue vgitatis. et eēt soci/
 us et comes sui itim; i eūto ad uisitādā elē/
 sabeth et eūto i betlē ad ptū. Et ad circūci/
 vōū puez. Et i thāl; ut fissent eū dño. Et
 fugiēto i egiptū. Et i receūto i tuceā et na/
 zaret zc. Que oī final; ordiabāf in fuictū
 et obsequū pūcti. Scdo aut hē sc; ē ad p;fuā
 vāz tenāz famā vgiē. ne putaref apd p;lm
 cōcepisse ex aduictio. et sic uocetis causi;. Et
 pncipal; illi; pugiū cā. assignaf p; mutuas
 societate et obsequū. Ex q; oib; p; q; x; po/
 tēs et sc; magificauit mtrē suā singlari p/
 ullegio et dignitate sup oīs puges istatu cō/
 iugali. q; illō fuit pugiū vgiāle siml eū vo/
 to vginitalis sc; et celebratū et ob;uatiū.
Quāta dignitas singlaris et mag; vgi;
 marie fuit vgiālis pcept; et p;. q;
 magnificauit eā x;. q; abs; oī force z corru/
 ptōe pcep; z pepit x; fuata vgiāli i regri/
 tate. i munis z excepta ab illa snia z lege z

maledictōe data i pñ oib; mlierib; p;cipē/
 tib; z pturiētib;. q; oib; i psona eue uctz
 est. multiplicabo erūpnas z pcept; tuo; z cū
 colore p;ca zc. Et p; pñs fuit sola vgo m il/
 la mlier uq; dixit dō spētī. Jpa p;et caput
 tuū zc. In q; d;ez pceptōe et ptu vgo m nō
 solū fuit i muis ab oī erūpna z force z co/
 lore. Et et afue i tegre vgitatis corruptōe
 et uolatioe. q; ille sacristim; pcept; et p;. ita
 p;bit d; fecūditatē z plē. q; nō ablit v/
 ginitatē. ut inq; aug; z sic sil fca ē mar; et
 uirgo. ¶ Vñ ē aduictōū. q; d;ez erāt in cō/
 possibilis z i ppatiblis apd nāz z exilriatōz
 hoīuz añ missiū i carnatois. p q; mlier p;
 pet sū vitro. Scdo q; multez p;pet z per/
 et sine corruptōe vgitatis. Et p; pñs q; sil
 esset vgo z fecūda. Tercio q; p;pet z per
 et sine force z erupnis z colore. Quarto q;
 mlier poss; p;pet z perē ex alio abs; aduict/
 io et fornicatōe z i iuria et uolatioe fidei.
 pugal. ¶ Vñ q; tē gme nō eēt aduictiū z ma/
 ledictū et p;to obnoxius. Sed oī ista d;ez
 fūunt fca ppossibilia z ppatiblia z uificata
 in ista sacristim; i carnatōe filij dī ex vgie m
 mā ibi fuit uia pcepto. p; abs; seie vī. Et
 p; pñs sine feditate libidōis. Et ibi. uerus cō/
 cept; z p; abs; amissōe vgitatis. Et m fu/
 it fecūda z mar; sil cū vgitatis i tēgritate.
 Et pcep; z pepit abs; oī corruptōe z force z
 erupna z colore cū oī leti z felicitate. Et p;
 ceptū filiū dei sū i iuria ioseph z fidi cōiug/
 lis. v. illō gme nō solū nō fuit aduictiū. nē fō/
 nicariū nē maledictū. Et et fuit libez i nā
 et p;ñ ab oī p;to. q; nō ex ope adaz. nē ex
 aduictio. s; ope sps scī fuit fōatū z cōceptū
 Et sic fuit gme nō sc;. Mod; aut qm sup/
 vctā d;ez i cōpossibilia fca s; possibilis z uia
 explicaf Luc. p. Vñ qñ m dixt. qm fiet istō
 qm vīz nō cogico. i. ex voto vgitatis cogi/
 cere vīz. nō i tēto. Ad hē rñdit angl; diceō.
 Spō scīs sup ueiet i te. Et vī; altissimi ob/
 umbrabit i. Jdō q; qd nascef exte sc; vo/
 cabz filij dī zc. ¶ Ex q; p; q; sps scīs p;fuā
 obūbratōz illa d;ez i possibilis apd nāz. fca
 esse possibilis i vgie sup nāz. Vñ dic; aug; q;

sp̄s sc̄s n̄ solū obūbravit ē vētrē. s; eī mētē
 Inā p obūbratōz ventis fec̄ illā secūda. illa
 qnq; i possibilia auferēto. s; obūbratō ē mē
 tē fecit ip̄as pp̄brissas z euāglicā ripaistia
 ut patebit. P̄rio ḡ sp̄s sc̄s obūbratō vētrē
 Marie formavit z organavit corp̄ x̄ expu
 ris sāguib⁹ ei⁹. Et sic p̄cep̄ s̄n̄ uo abs; ope a
 dā. et s̄n̄ adulterio z fornicatōe z abs; i iurta
 fidei coniugal̄ et sac̄mētī. Et tūc tota m̄tas ē
 aut i codē i stātī aīas i illo corpe formato et
 organato. oī pleitudie gr̄az z p̄fectōū p̄
 ditā. Et sic illō ḡmē n̄ solū fuit ab oī culpa
 et p̄cto n̄lz et p̄sanalī libez. S; eī fuit ḡmē
 natalī sc̄s sumēto n̄az p̄moco p̄ductois et
 libatois. Et oīa ista voluit aḡl̄ explicāe. cū
 dicit. sp̄s sc̄s sup̄ veiet̄ inte z ut̄ altissimi o
 būbrabit̄. J̄do qd̄ n̄sc̄t̄ ex te exit sup̄sc̄t̄z
 S; qz illa hūaitas sic i v̄fo p̄v̄oāta z for
 mata in athomo i codē instātī formatois et
 aīatois fuit p̄ ubū p̄sonalī assūpta. J̄do s̄b
 dit̄ aḡl̄. J̄doq; i. pp̄ talē modū. illō ḡmē
 sc̄m qd̄ n̄sc̄t̄ ex te. vocabit̄ fili⁹ dī. Quasi
 dicit̄. qz illō ḡmē exit sc̄s z n̄llo m̄ adulterio
 n̄c alicui p̄cto obnoxīū pp̄ modū p̄ceptois
 Et vocabit̄ fili⁹ dī pp̄ter gr̄az p̄sonal̄ v̄nois
 ad ubū. Et sic p̄z q̄lz ex obūbratōe z ope sp̄s
 sc̄s v̄go m̄ p̄cep̄ sine sc̄ie viri et s̄n̄ ope a
 dā. obūbrata sp̄ v̄gitatē abs; oī force z cor
 ruptōe z abs; s̄dī coniugal̄ in iurta et lesiōe.
 et cū pl̄s sc̄itate sc̄a siml̄ mat̄ z secūda et
 v̄go. Et p̄ea pepit̄ s̄n̄ colore et oī force et
 v̄gitatē tā corpl̄ qz mēt̄is lesiōe. qz ille dī
 fili⁹ d̄ns n̄c. qz vētrē z elemēt̄is in p̄avit. et
 sup̄ aq̄a siccis pedib⁹ ābulavit. z ex sep̄cio
 clauso z sigillato exiuit. J̄ā in sua nat̄itate
 voluit v̄ri sua p̄iate nascēto ex v̄gine clau
 stro v̄gitatē illeso. Et hec ē q̄nta dignitas
 et q̄ntū p̄uilegiū qd̄ x̄ voluit magnificare v̄
 ḡiez m̄trē suā sup̄ oīs p̄cipiētē z p̄turiētē
 redōto ip̄as i munē a p̄muni lege z male
 dictōe oīuz aliaz m̄liez. Ex qd̄ patz qd̄ ip̄a
 fuit sola qd̄ corruit caput sp̄ēt̄is. put̄ d̄ p̄d̄
 xit ante legem p̄mulgatam.

Sexta digita v̄gis m̄te qd̄ dignificavit
 et magnificavit eā x̄ fuit. qz i sup̄d̄

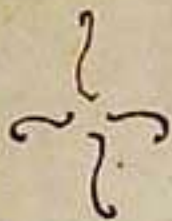
cto missio i carnatione fuit sc̄a n̄l et carnal
 mat̄ dei. p̄ quā dignitatē nō solūz altitudinē
 oīuz mortalīū. S; etiā celsitudinē trāscēdit
 oīuz angloz. ut Inq̄ aug⁹ in f̄o f̄mōe de
 nativitatē v̄ginis. ¶ Vn̄ ē adūteoz. qz ista
 sexta digita ē alta adq̄ta p̄cedēte. z m̄to
 altior z s̄blimior. Inā maior dignitas ē cē
 matrē dī. qz p̄cipe s̄n̄ sc̄ie ope sc̄i. z p̄cipe
 et pere abs; oī force z colore. fuata v̄gita
 te. qz d̄ poss; face illō s̄n̄ isto in aq̄ alia m̄
 lere. Inā sp̄s sc̄s abs; v̄o poss; forāre fetū
 ex sāguib⁹ ac̄ m̄liez in v̄fo ei⁹ abs; p̄for
 cio v̄i. et c̄are aīas in illo fetu. abs; h̄c qz ū
 buz n̄c aliq̄ p̄sona dīa assūm̄ret ip̄s p̄sonal̄.
 Et p̄ p̄ns ille h̄o nō eēt d̄s. Et poss; eī face
 qz illa m̄liez nō corūp̄et̄ in p̄cipiētē n̄c p̄
 ento. s; manet v̄go p̄ p̄tū. Et t̄n̄ illa m̄liez
 nō eēt mat̄ dī. p̄ qz illa ple⁹ nō eēt p̄sonalī
 ce. Et p̄ p̄ns illa m̄liez n̄ eēt ita dign̄. sic v̄
 go m̄ qd̄ ē mat̄ dei. Et sic ē dicēdo qz maḡ et
 gr̄adis digita ē p̄cipe s̄n̄ v̄no ope sp̄s sc̄i
 et pe cū v̄gitate abs; oīi force z colore. s;
 m̄to maior ē cē matrē dī. Inā sic nō p̄ exco
 gitari m̄ior dignitas i aliq̄ casa. qz v̄niri d̄o
 p̄sonal̄ z cē p̄sonal̄ v̄m̄. sic ē x̄ h̄o. Ita p̄
 x̄m̄ et p̄ illā dignitatē nō p̄ maior digni
 tas ex cogitari qz cē matrē dī. Et sic sic nō
 potuit eē h̄o maḡis s̄blūm̄ri z dignificā. qz
 assūm̄ p̄sonal̄ ad̄o i v̄nitate sup̄positi. Ita
 go m̄ n̄ potuit m̄gis dignificā p̄ x̄p̄s. qz qz
 verbū assūm̄ret illā carnē ex ea. Et p̄ p̄ns fa
 ceret eā matrē dī. in v̄itate m̄inalī. qd̄ nō p̄
 eē maior p̄ v̄itate p̄sonalē. Et h̄c sp̄ in illi
 gēto cū gr̄a ḡtifica. Et sit dignior est m̄ in
 q̄ntum mater dei. qz inq̄ntum concepit et
 pepit̄ virgo. Unde in tantum ista dignitas
 est maior ceteris dignitatib⁹ taz p̄cedētib⁹ qz
 s̄bseq̄ntib⁹. inq̄ntū oīs alte dignitatē vel or
 diabāf ad istas. Vel date s̄t̄ s̄ pp̄ istā. qz ce
 cuit eam h̄c oīs alias dignitates. i q̄ntū est
 mat̄ dei. Qz ut eēt mat̄ dei. fuit in p̄ ḡou p̄
 x̄m̄ p̄cessitata ab eīno. et i libro vite scripta.
 Et ut eēt apta mat̄ dei fuit i sua c̄atōe sc̄i
 ficata. z ab oīi c̄ipa p̄fuata. et fuit i ea v̄p̄

Canticum.

hōi accelerat⁹ ad merēdū i infātia et pueri
 cia. et sic d̄ ceteris. Et sic p̄ ea sc̄a mat̄ d̄i m̄r
 uit sup̄ ōa choros āglōz i gl̄ia collocat. ⁊
 mediāx singlaris itez filiū et ōa hoies fic̄
 Qz xp̄s i q̄ntū ēt fili⁹ ei⁹. et ip̄a mat̄ ei⁹ vo
 luit eā ceteris oīmb⁹ d̄igritatib⁹. et p̄uilegijs
 d̄igificare et magificare. qz ē ei⁹ fili⁹ singl̄
 aris. ¶ S; hic ē valde i listēdū. nā vixit qz
 xp̄s nō sit singlaris fili⁹ Marie v̄gis. Nāz
 in sacra sc̄p̄a max̄te euēglica xp̄s nō soluz
 dicit fili⁹ m̄rie v̄gis. S; etiā fili⁹ dei sic d̄i
 xit āgel⁹ Luc. p̄. qd̄. n. ex te nasceat sc̄s voca
 bitur fili⁹ d̄i. Et d̄z fili⁹ d̄i d̄i d̄i. cū ait. da
 bit ei d̄ns sedē d̄i patris sui. Itē d̄z fili⁹ io
 seph. Luc. ij. cū ait m̄. Ego et p̄r tu⁹ volētes
 q̄rebā te ⁊c. Et sic p̄ q̄l̄z oīuz istoz q̄tuor
 xp̄s d̄z fili⁹. Et itēo cū sacra sc̄p̄a nō possit
 mētri. Est valde adūte d̄ū et cū hūilitate. ⁊
 caritate i d̄rendū q̄m xp̄s d̄icat fili⁹ v̄m⁹
 qz istoz. ¶ Ad cui⁹ it̄ictz ē valde adūte
 dum. qz licet xp̄s d̄icat fili⁹ v̄ni⁹ cui⁹ qz isto
 rus. tñ nō eodē m̄. s; alit̄ et alit̄ez ē fili⁹ v̄ni
 us cui⁹ qz istoz. Nā xp̄s d̄z fili⁹ d̄i n̄lis. s; n̄
 carnalis. Et fili⁹ m̄rie v̄gis n̄lis et carnalis
 et fili⁹ d̄i et abrae et fili⁹ ada; carnalis. i. f
 carne. s; nō fili⁹ n̄lis. Et d̄z fili⁹ ioseph non
 carnalis n̄c n̄lis. s; legalis. Et iō d̄is d̄is ē
 de vno qz istoz. ¶ Quātū ḡ ad p̄mū nō ē
 dubiū qn xp̄s sit fili⁹ n̄lis d̄i. p̄is. nō soluz
 in q̄ntū d̄s. s; et i hō p̄sonal̄z assūpt⁹. Nāz in
 q̄ntū d̄s ē ūbum p̄is abeino n̄lz et p̄ mod̄
 nase p̄ductū et geitū de tota memoria fe
 cūda et s̄ba p̄is. ut oīdit aug⁹. xv. de trinita
 te. et p̄ max̄imū. Et sic ē ver⁹ fili⁹ n̄lis ip̄s
 p̄is. ut frequē d̄ictū ē i expōe psalmoz et
 max̄te ps̄. 44. Et etiā i q̄ntū hō ē fili⁹ n̄lis
 p̄is rōe p̄sonalis v̄ntoia. Et sic xp̄s nō hēt
 alit̄ p̄iem n̄lez i q̄ntū hō assūpt⁹ n̄cū p̄iez
 ut d̄ctz ē sup̄ ps̄. ci. ¶ Quātū aut̄ ad sc̄d̄z
 p̄ eād̄ rōz xp̄s d̄s et homo d̄z fili⁹ n̄lis v̄gis.
 Et v̄go m̄ d̄z mat̄ d̄i n̄lis nāz manifestū ē qz
 ip̄a. ē vera mat̄ n̄lis illi⁹ hois. Nāz licet nō
 per p̄suetū modū nase ex seie v̄tri ip̄m p̄ce
 pit. tñ ex suis n̄lib⁹ sanguib⁹ fuit in e⁹ v̄fo

fōi⁹ ope sp̄s sc̄i. nō ex mestuo. s; puris sa
 guib⁹ n̄lib⁹. et ex illis fuit i v̄fo p̄ nouē mē
 ses alit⁹. Et sic isto m̄ v̄go m̄ n̄lz ip̄m aluit
 ex p̄io n̄li sanguie. Itē p̄ natiuitatē alu
 it ip̄s. et p̄io ex n̄li lacte lactauit. Et sic fu
 it vera mat̄ n̄lis ip̄i⁹ x̄. Et p̄ eādēz rōz fuit
 vera mater carnalis. qz ex suis purissimis
 sanguinibus illa caro fuit formata et alita.
 et augmētata. Et iō xp̄s singl̄z et magis et
 p̄fect⁹ fuit fili⁹ n̄lis et carnali⁹ v̄gis marie
 qz v̄nq̄ fuit d̄s hō fili⁹ matris sue. et rō est
 Nāz cū ōa alij hoies fūint coagulati et for
 mati i v̄fo mat̄no ex sanguie mestuoso et
 sup̄fluo ⁊ ex eodē fuit allitū tā in v̄fo qz ex
 tra. soluz aut̄ corp⁹ xp̄i fuit in istāi forma
 tu; expuris sanguib⁹ venaz v̄gis Marie.
 et eodē puro sanguie alitū ē ⁊ augmētātū
 in v̄fo. Et ex eodē puro sanguie i lac te alba
 to xp̄s fuit alit⁹ et lactat⁹ p̄ natiuitatē. Et
 sic v̄go m̄ singl̄z ē mater x̄ nasal̄ et carnali⁹
 Et p̄ p̄is ē ūa mater d̄i et hois. qz xp̄s i se
 pabl̄z ē d̄s et hō. Et sic nō sepant̄ v̄oloma
 ta. qz q̄ v̄ verificat̄ d̄ d̄o p̄sonal̄z. iustificat̄ ⁊
 etiā p̄sonal̄z d̄ illo hoie assūptio et c̄. Et iō
 sic v̄go m̄ d̄z vera et nasal̄ m̄ter x̄. Ita d̄ict̄
 tur mater d̄i. qz xp̄s ē d̄s et ille hō assūpt⁹
 est d̄s p̄sonal̄z. Et iō fuit d̄ct̄iatū i p̄ctio.
 calcio. p̄ nestozū qz v̄go m̄ sic ē vera ma
 ter dei. Ita sēp̄ i oīni loccutōe p̄ferat̄ abso
 lute m̄ter dei aq̄cūqz fr̄d̄i. Est ver⁹ qz ip̄s ē
 mater d̄i. i q̄ntū ē nasal̄ et carnal̄ m̄ter x̄. q̄
 est d̄s et hō. ¶ Quātū ad terciū ē d̄icēdū.
 qz xp̄s sēp̄ d̄z fili⁹ d̄i in tota sacra sc̄p̄a nō
 solū nouit. S; et ve te. qz p̄ ōs p̄bas x̄ p̄
 miss⁹ fuit fili⁹ d̄i et de ḡnie ip̄i⁹. ut p̄. ij. v̄
 vij. et p̄. Lxxi. et Lviij. et cxxxi. Et ysa. vij
 d̄z. Audite v̄m⁹ d̄i. Ecce v̄go p̄cipiet ⁊c.
 Itē h̄yere. xxiij. Et xxxij. Et Ensc̄rabo d̄i
 gerimē iustū ⁊c. Et iō Mathe⁹ volēs t̄ce
 re ḡnoz x̄ carnalē ic̄t̄p̄ d̄icē. libez ḡnois ihs
 xp̄i filij d̄i filij abraa ⁊c. Hoc iō ē fec lucas
 d̄icē. Miss⁹ ē āḡu⁹ ad v̄ḡiez d̄sp̄sara ūo
 de como d̄auto. et postea subdit dabit. illi
 dominus sedem d̄auto patris sui.

110 actus de ysa v̄ d̄uro

Et sic patz qd xp̄s dicitur filius dō et filius abrahe et
 per p̄ns filius adā. Et idō xp̄s semp se noiat
 filius hōis. i. filiū adā i toto discursu euāge
 lico. ad ce nōdous qd erat verus hō descēdēs
 ex adam f carne. eo qd veniat ad patiēdus i
 illa carne p libandis omibz filijs adas. Est
 tamē adūcōū qd i xp̄s dicat filius adā et a
 brae et dō f carnē. tñ nō dicit filius nlls eoz
 qd nō nafaliter. i. p gnōz nafalē descēdit ab
 eis. s. solo ope sp̄s sc̄ti ē. s. in rātū dicit filius
 carnalis et sc̄s ex sc̄ie abrae et dō f carnē ut
 in p̄ ap̄ ad ro. p̄. in qntū accepit carnē x̄ v̄
 gine m̄. q̄ ē filia nafalis illoz. et descēdebat
 ab eis p gnōz nafalē. Et idō xp̄s i filius il
 loz carnalis. tñ nō nafalis. Et sic alit̄ ē filius
 virginis marie. qd carnalis et nafalis. et alit̄
 filius illoz. qd solus carnalis. s. nō nafalis. eo
 modo q̄ dicitur est. ¶ Et nūc restat p maḡn
 et p grādis difficultas q̄ m̄ ioseph dicat p̄
 xp̄i in s̄p̄sa/cū ip̄e. n̄c sit p̄ x̄ nafalis n̄c car
 nalis n̄c f carnē. Et idō dixerūt qdā. qd iose
 ph erat p̄ putatiū x̄. in qntū reputabat x̄
 apud ppl̄m filius ioseph. put dicit luc. 3. et pu
 tabat filius ioseph. qd fuit ely et c. Et ista nō
 sufficiūt. Ad saluāōū euāgelicā veritatē. qd
 Maria absolute et afirmatiue dixit x̄. Ecce
 ego et p̄ tu colētes q̄rebam te et c. Nam
 illa reputāō et opinio quā ppl̄ hēbat de x̄
 erāt falsa. qd ppl̄ putabat xp̄s ēē filiū ioseph
 carnalis et nafalē. q̄no dicebāt none hic ē
 filius ioseph et marie qd sūt ap̄d nos. Itē q̄n
 philip̄ dixit ad nathanael. inueniē ibz mes
 sias filiū ioseph anazaret et c. Putabat xp̄s
 esse filiū carnalē et nafalē ip̄i ioseph. qd ē
 falsum. Itē v̄go m̄ s̄b tali falsa reputatōe
 nō appellauit ioseph p̄ez x̄. Itē origenes
 et byero d̄nt qd x̄ idō appellat filius ioseph.
 eo qd fuit filius ei⁹ adoptiu⁹ et ioseph pater ei⁹
 nūci⁹. Et ad huc ista n̄ sufficiūt ad euacuā
 dum tantū sac̄mētū. qd q̄cūqz alienū posat
 adoptare ioseph i filiū. et ip̄m nutre. Et idō
 maior afinitas erat in ioseph et xp̄s. q̄ a
 finitas adoptiua et nūcia. qd illa afinitas
 sola nō ponit i geonologia saluatoris. Qd

sola afinitas carnalis aut legalis ponit i ge
 nologia saluatoris. sic sola illa afinitas. i. carni
 lis aut legalis p̄suevit ascribi i geonologia a
 lioz f s̄p̄faz ve te. Et idō ē dicitur. qd hic la
 tet aliud maxiz sac̄mētū. Nam manifestū est
 qd xp̄s nat⁹ ē ex illo sacro et v̄giali et i vio
 lato cōiugio absqz i iuria ip̄i ioseph et s̄bi
 cōiugalis. Et nat⁹ ē ex m̄ v̄gie in diuisa sp̄s
 sa ip̄i ioseph. qd i diuisiblz erat duo i carne
 vna. Et in illi cōceptu nūq̄ v̄go m̄ fuit v̄tū
 sa ab ip̄o ioseph. s. semp i fixe cōiugali cō
 iuncta. qd caro cōiugalis nō dicit diuisa. nisi p
 adultrius. s̄ sed qd i ioseph nō cōcurret
 officiali ad gnōz x̄. tñ qd illa cōceptio et gnō
 fca est i ei⁹ cōiuge et cōiugali et i diuisiblz
 p̄iuncta absqz i iuria s̄bi iugalis. s̄ ioseph
 nō fuit ex pezo ne p aliquē sp̄alē modū esset
 pater x̄. multo magis et digni⁹ q̄ adoptiu⁹
 et nūci⁹. maxie. qd iugū ioseph et marie
 ordinabat. ut xp̄s ex illi iugio v̄giali nasc̄
 etur. Ad tenōdū qd xp̄s qd ex tali v̄giali et
 in violato sc̄o iugio nascebat. nō carnalis
 s. sp̄alis ex sp̄ali cōiugio ecc̄le debebat fil
 ius regere. ut in q̄ aug⁹. Et dicit aug⁹ qd illd
 iugū ordinabat ad missiū in carnatione.
 Et dicit etia in libro de bono coniugali qd
 omnia bona req̄sita ad bonū cōiugū fuit
 in illo sacro iugio. Nam ibi fuit omnia bo
 na sac̄mētū. qd nullū diuorciū. Et bonū s̄bi
 qd nō inueniēte adultio. Et bonū plis. qd
 in ce xp̄s nat⁹ ē. Ex quibz sed qd ioseph aq̄
 modo singulari et sp̄ali est p̄ x̄. et xp̄s filius
 ei⁹. eo qd ce ei⁹ cōiugio. Dicit s̄ h̄t̄le ponit
 pro p̄ne semp salua fixe catholica. qd iose
 ph nō fuit pater x̄ nlls n̄c carnalis. tñ fuit pa
 ter x̄ legalis et f legē. Et p p̄ns xp̄s fuit fil
 ius ioseph legalis et f legē. Dec aut̄ p̄ sic p
 batur. Nam d̄s p̄cepit ceūt. xxv. qd si d̄s mo
 rerez sine filijs. Et tūc sc̄d̄s frat̄ illi⁹ accep
 et illā i vxorē aduocitōū semen fr̄i suo. qd
 sic ē intelligēdū. Nam qd ille mortu⁹ descēdebat
 s̄n̄ gnōe. Itēo relinq̄bat p̄p̄ndozē successo
 rem in vicariū qd exercet actū gn̄andi vice
 et loco sui ex ei⁹ vxore. Itēo illa mulier s̄

erat uxor pmi f amore et ppositu. sed erat
 uxor fecudi f carne. in qntn exercebat car-
 ne nafalez actū gnandi loco illi. Et iō illa
 pma ples nō ascribat scdo. s; p viro. et sic
 succedebat s i noie filiali z in hereditate. f le-
 gem. Et iō illa ples dicebat cois illoz du-
 orum. s. pmi f legē et spm. et scdi f carnē z
 nafaz. Et iō oportebat q ille q succedebat
 primo mortuo eēt pindor illi inf omis vi-
 uos. s; qz sup i mediat et scdo genit? erat
 pindor. Ido ille succedebat in tali matmo-
 nio vice et officio gnante et plis suscitāte
 Et iteo ille fili? sic nat? vere dicebat filius
 legalis pmi. eo qz nat? s ex vero pugio f z
 legem sic ordiatā. et nō ex adultio. Sed si
 forsan ptinget q illa mulier p? mortē vrit
 fornicaret cum aliq alio. z ex illo hiet plē
 tūc ille fili? nūq dicebat fili? pmi viri. qz nō
 ex lege. s; ex scorto et fornicatōe nat? erat.
 Alsimili g est dicēdus. q p? q? xps ex vero
 pugio et uxore ipi? iosep absqz adultio et
 in iurta fidei sacmētaliter pcept? ē et nat?.
 ergo fuit ei? ver? fili? legalis. qz ex ei? i vi-
 olato pugio nullo pctō p adultiu? diuiso
 pcept? est quā plē suscitauit ds filio suo
 ioseph. Sed diceret aliq? q ista non ē vera
 filitudo. Primo qz ioseph erat viu? et non
 mortu?. Scdo qz in lege nō fuit pceptū. ut
 pater suscitaret semē filio suo. s; qz sol? erat
 in mediat? suscitaret tale semē fzi suo. Ad
 pmiuz respōdet. q licet beat? ioseph nō eēt
 mortu? q ad cetera opa vite. tñ erat mor-
 tu? q ad gnōz ppter votū vgitatis. Et erat
 mortu? q ad omne pctz. Et iteo oportuit. ut
 deus sibi in illo m suscitaret plē legalem
 et spūales. Ad scdm rñdet. qz nō fuit pce-
 ptum i lege. ut p? suscitaret semē filio suo.
 tñ in figura hui? missij. hoc semel i ve te.
 fuit scdm et pcessuz et in libro legis scriptuz.
 Nam legit gñ. xxxviij. qz thamar ex diuisi
 in spiratōe exiuit in biuis ad iudā soceuz su-
 um ignaz. ut suscitaret ex ea semē duob?
 filijs mortuis absqz ple. qd fecē iudas. qz ex
 vno pūbitu genuit duos filios ex tamar.
 qī suscitās semē z plē duob? filijs mortis

sine ple. qz genuit ex ea fazes z zara. p que
 qoz phares q genuit esrom dēscēdit x? ex
 iuda et iacob et abzaā f carnē. q qoz act? nō
 fuit i putat? ipi thamar ad scortū. sed ad iu-
 sticiāz et mistium. cui dixit iudas in iudici-
 o. Justior in es. Et tota eccia reputat illud
 fuisse factū in pphicū et misticū mistiū. in
 qntū thamar pūdit in spū. qliter xps erat
 nascit? s tribu iuda f carnē. Et qz vicit. qz
 nō potat hie plē ex duob? pmitis filijs iu-
 de. nec sibi dabat terci? in virū ad suscitā-
 dum semē frib? suis. Et iteo ne xpi gñō pē-
 fret. et ut ex ea xps nasceret. Iteo ne pder-
 tāta vigitatē. in tētauit suscipe plē ex
 locero suscitāte plē filijs suis. put misti-
 ce et sacmētalif fecz ē. S; qz nil gestū est in
 ve te. qn fuit ppletuz in x et eccia. Ad cui?
 mistium et figuraz omnia ibi ptingebāt. In
 qntū xps fuit finis totz legi?. Iteo p illud
 mistiuz figābat qliter mortuo ioseph q ad
 mūdum et carnalē gnōz ppter votū vgi-
 tatis. De? p? debebat sibi suscitare plē spūa-
 lem ex vagine m puge ioseph et spōsa dei
 pziis. Itē figurabat etiā. q sic thamar pce-
 pit geminā plez. s. phares et zara. Ita piter
 vgo m erat pcepta et de fctō pcepit gminā
 plē nō f psonā. sed f nāz. eo qz xps s; vñ
 psona hēt duas nafa? vīaz. s. et hūaz. Et iō
 illud mistiuz gnōis phares ex thamar a p-
 batur in scripta. et ponit in geonologia salua-
 tortis. eo qz ordiabat figurālē et sacmētalē
 ad mistiuz in carnatois xpi scdm ex maria
 vgitē pugio vgitati et legitio ipi? ioseph
 Duplicit? g x? s; fili? legalis ipi? ioseph. p
 qz i lege fuit p iudā et thamar et phares p
 figuratū. et in nouo te. ad inpletū illō misti-
 tum. Scdo qz xp? ex legitio pugio et spō-
 sa et puge ipi? ioseph absqz in iurta pugalī
 fuit pcept? z nat?. Et iteo ad hūc intllctuz
 Mathe? scribēto xpi geonologiam dicit.
 et pcludit in fine totz cathologt. qz matan
 genuit ioseph virū marie. xq nat? ē ihs q
 vocat xps. Unde nō dicit. qz ioseph genuit
 xpm. Ad s nōnduz. qz xps nō est fili? nafa

.virginis.

lis nec carnalis ipse ioseph. s. dicit. q. ioseph
 erat vir et pater Marie. de qua nat. e. ihs xp.
 Ad tenendum. q. ihs xp. non est filius carnalis
 nec naturalis. non fuit filius f. legem et filius legis
 ipse ioseph. p. q. erat nat. ex i. diuisa p. iuge
 sua. salua fide p. iugal. absq. oi. nota adulterij
 et p. c. Et b. c. voluit p. firmare p. ea Math.
 cu. s. dicit. g. nato x. sic erat. ut sed. Naz. cum
 eet desponsata in mar. x. ipse ioseph. Inuenta e.
 in v. o. h. n. s. g. m. e. ex spu. sc. o. z. no. ex ioseph.
 hic ex scorto. hic apulsi. s. ex spu. sc. o. eo. m.
 q. sup. dictu. e. Et io. qn. ioseph. volebat ipas
 traduce dixit s. ang. ioseph. filij. do. noliti
 mere accipe maria. pulge. tua. q. qd. i. ea. na.
 tu. e. de spu. sc. o. e. q. i. dicat. ipa. e. vere. p. iux.
 tua. no. ate. p. adu. l. i. u. di. sa. q. no. h. u. a. o. o. p. e.
 cepit. s. o. p. e. s. p. a. sc. i. i. do. p. i. u. g. i. u. tu. u. n. l. l. o. m.
 lesus. e. ymo. magis. p. firmatu. q. p. legem. et
 p. p. h. a. s. p. n. u. c. t. a. t. u. z. p. s. p. m. sc. i. z. i. te. p. firmatu.
 It. ad. h. u. c. i. l. l. e. t. z. v. o. g. o. m. d. i. x. i. t. x. ego. z. pat.
 tu. s. f. legalis. col. l. e. t. e. s. q. r. e. b. a. t. e. It. ad. eun.
 dez. i. l. l. e. t. z. lucas. fre. q. n. i. appl. l. a. t. ioseph. p. t. e. z.
 et. p. t. e. z. x. s. f. legem. eo. m. q. d. e. t. z. e. Et. sic. p. z. q.
 liter. x. e. filius. n. l. i. s. d. i. p. z. i. s. Et. filius. n. l. i. s. et. car.
 nalis. v. g. i. s. m. e. et. filius. d. o. et. abrae. f. carne. z.
 et. no. f. n. a. z. Et. filius. ioseph. legalis. siue. f. le.
 gem. Danc. aut. positos. ego. aliq. n. p. d. i. c. a. u. i. i.
 u. r. a. s. e. t. e. v. a. l. e. r. i. n. a. i. p. s. p. e. c. t. u. d. n. o. z. canoni.
 cor. et. toti. p. p. l. i. in. festo. beatissimi. ioseph.
 sp. o. s. i. v. g. i. s. s. q. z. putaba. me. solu. i. op. i. n. i. o. e.
 It. eo. dubitau. ipas. i. p. o. r. i. b. m. i. s. s. i. p. t. i. s. re.
 l. i. n. q. r. e. s. q. z. p. e. a. mouit. v. i. o. l. f. m. o. n. e. que.
 venabil. ac. famosiss. iobes. larson. c. a. c. e. l. l. a.
 rius. piens. h. u. i. t. et. fec. i. c. i. l. i. o. p. l. a. t. i. n. e. s. i. co.
 r. a. toto. senatu. ecc. i. a. s. t. i. c. o. in. q. ponit. ista. posi.
 tos. q. i. ad. l. i. f. a. z. q. d. o. e. f. m. o. f. u. i. t. p. g. t. z. acce.
 pt. toti. faciet. ecc. i. e. i. b. i. d. e. c. o. g. g. a. t. e. p. p. t. q. o.
 sa. z. publice. celebraf. off. m. b. i. i. o. s. e. p. h. i. i. p. l. i. b. s.
 ecc. l. e. s. i. s. t. i. s. g. a. l. l. i. a. z. z. sp. a. l. z. solent. z. a. t. u. z. i. ecc. i. a.
 n. r. a. v. a. l. e. r. i. n. a. y. s. p. a. n. i. e. Dinc. e. q. ego. no. er.
 ubui. scribe. hac. positos. i. hoc. loco. v. b. i. m. u. i.
 u. e. f. n. c. c. i. u. z. i. u. x. t. a. m. a. r. i. a. z. et. p. p. o. s. i. t. u. z. s. e. p. m.
 cu. correctio. sacro. scie. m. i. s. ecc. i. e. c. h. o. l. i. c. et.
 hoc. de. sexta. digitate. z. p. u. l. e. g. i. o. v. g. i. s. m. e.

Septia digitas singularis virginis me.
 q. digificauit et magificauit ea xp.
 fuit. q. singularis fuit illustrata z. in spirata
 per obubratōz sps scī. vnde adepta ē spm
 pphicū et euāgelicū sup omēs pphas et euā/
 gelistas. vnde qz dcm ē p. augustinū. q. sp.
 scī in illa obubratōe nō solū obubrauit uē
 trem marie. s. etiā mēre. nā obubratō uē
 trem. foruauit corp. x. in vno instāti ex pu
 rib. sanguib. virgīs. Et sic p. fuauit eā afe
 ditate libidōis et acorruptōe mētis z. corpi.
 p. fuatō virgītate et faciēto ipas siml. vir/
 ginez et fecūdā. et p. fuauit in ea fite. z. cōiu/
 galez. Et p. fuauit germē nō solū anota ad
 ulrina. s. etiā ab omī noxa p. c. i. i. p. i. a. d. a. z.
 ymo fecit illō germē scīm plenitudie oīs
 scītatis et grē. put. d. e. t. z. e. Ita g. parit sps
 scīs obubratō mētē virgīs mē. Illustrauit
 eam luie pphico sup omēs pphas. et luie e/
 uāgelico sup omēs euāgelistas. et sic fec. eā
 simul pphaz z. euāgelistam. Ad cui. in
 tellectū ē nōnduz. q. obubrare. itez. ē qd. p.
 vmbra. ad. circūdare. et. p. p. h. e. n. d. e. Et. iteo. a.
 liter. obubrat. corp. opacū et alit. corp. luio.
 sum. Itā corp. opacū. p. h. i. b. e. t. l. u. m. e. et. calō.
 rem. ne. trā. f. e. a. t. et. sic. q. vult. p. t. e. g. i. ab. ardo.
 re. et. lumie. solis. ponit. sub. vmbra. comus.
 aut. alicui. tecti. Et. sic. etiā. si. luna. i. t. e. r. p. o. n. i.
 tur. inter. solē. et. t. r. a. z. tūc. p. suā. vmbra. cau.
 sat. eclipsim. et. defectū. luio. solis. in. t. r. a. Et.
 etiā. t. r. a. i. n. i. p. o. i. t. a. d. i. a. m. e. t. r. a. l. i. f. i. t. e. r. s. o. l. e. m. et.
 lunam. causat. eclipsim. i. luna. p. suā. vmbra. z.
 eo. qz. ē. corp. opacū. Et. iteo. p. h. i. b. e. t. r. a. d. i. o. s.
 solares. ne. p. u. e. n. i. a. t. ad. illu. i. a. n. d. a. lunā. Sed.
 op. p. o. i. t. u. z. facit. v. b. z. a. corp. luio. si. f. solis. qz.
 sicut. v. b. z. a. corp. luio. n. i. l. alit. e. n. i. s. i. lum.
 illi. corp. luio. Ita. penetra. omē. diafa.
 nu. z. pellit. omē. z. t. e. n. e. b. r. a. z. illu. i. a. n. t. o. spm.
 diafanū. s. i. l. l. u. i. a. t. et. calefacit. ex. sui. n. a. Sic.
 g. ad. p. p. o. i. t. u. z. v. m. b. r. a. sps. scī. n. i. l. alit. ē. n.
 lumē. e. i. et. g. z. a. It. eo. q. c. u. q. z. i. t. r. a. t. pellit. o. e. z.
 t. e. n. e. b. r. a. i. g. r. a. t. i. e. z. f. r. i. g. i. d. i. t. a. t. e. p. c. i. i. i. d. u. a. c. t. o.
 lumē. u. i. t. a. t. i. s. et. calorē. g. z. e. Itā. sic. se. h. e. t. sol.
 p. suū. lumē. cō. t. i. l. e. ad. o. e. diafanū. cō. t. i. l. e. Ita.

Canticum.

sp̄s sc̄s ad d̄e d̄iafanū sp̄ule sic q̄ est angl̄
vel aia hoīa. Et t̄eo sic sol penetrāto om̄e
diafanū pellit om̄ez tenebrā. et illuīat illō
et calefacit. Ita sp̄s sc̄s obūbrāto aīaz per
suū lumē penetrat eā. et illuīat pellēto oēs
ignorātiā. Et gratificat eā pellēto om̄e pe
catū. si in sit. J̄ōo d̄z sapie. viij. q̄ iste sp̄s oī
penetrat. et oīa lustrat. et in aīas sc̄oz se
trāifert. et eos dei amicos et p̄phas facit.
Et sic patz q̄litez obūbrāto sp̄s sc̄i nil aliō
est nisi illustrāto et penetrāto et illuīatio.
et purgatio ab om̄i tenebra ignorātie. aut
asozte et labe pct̄i. Et idō q̄no sp̄s sc̄s sup
uenit i marīaz. et obūbrāuit eā sua v̄tute et
lumie. nō ē dicēdū. q̄ purgāuit eā ab aliq̄
labe pct̄i. qz iam i sua aiatiōe et cretōe ve
nerat ad eam. et sc̄ificāuit eā p̄seuāto p̄
grām ab om̄i pct̄o. et cōfirmāto in om̄i bo
no. Et idō q̄no supuenit. i. itez venit i eaz
et obūbrāuit eā. nō purgāuit eaz ab aliq̄ ct̄
pa. qz nlla erat. s; purgāuit int̄l̄z. et mētem
ei⁹ ab om̄i ignorātia ip̄am rap̄tēto usqz ad
terciū celū p̄bēto ē verā i illigētiā tot̄i sa
cre scrip̄e. et patefaciēto sibi d̄ia archana
et m̄stia celestia. q̄ nō licet homini loq̄. Et
Nō hūc ḡ int̄l̄ctū sūt int̄ligēda verba io
hānis damasceni. q̄ recitat Maḡ sc̄io sen
tētiāz distinctōe sc̄ia dicēs. q̄ sp̄s sc̄s veit
in v̄ginez purgans ip̄am et. Unde nō est in
illigēdū. q̄ purgāuit eaz ab aliq̄ labe pct̄i.
sicut dictuz ē. Et om̄s doctozes tenēt. Sed
q̄ sp̄s sc̄s in illa obūbrātoe illustrāuit mē
tem ei⁹. et purgāuit ab om̄i nube ignozan
tie. quā hēbat de motō m̄stij in carnatois
et de secretis sacre scrip̄e. put ip̄a se fateba
tur ignozare. cū dixit. q̄ motō fiet istud et.
Et sic illa purgāto nū aliud fuit. nisi q̄ red
didit sibi int̄l̄ctū et mētez purgataz et lib
am ab om̄i nube ignorantie m̄stioz sacre
scrip̄e. Rap̄tēto eaz asensib⁹ usqz ad arch
ana celestia. unde sc̄dm aristotil. et comen
tatorē et auicēnaz et om̄s p̄hos. in t̄l̄ctus
purgat⁹ dicit⁹ int̄l̄ct⁹ adpet⁹. et ē ille. q̄ pul
sa om̄i nube ignorātie ad ept⁹ ē h̄tualitez

sc̄iaz om̄iū i intelligibiliuz usqz ad in t̄l̄ctū
onem sb̄az sepataz i clusue. Sc̄dm vero
theologos talis int̄l̄ct⁹ purgat⁹ dicit⁹ int̄l̄c
tus heroyc⁹. eo qz excedē ista nafalla pue
niat usqz ad ea. que sūt sup facultatē nase et
sui. Et sic dicit⁹ it⁹ de sup illustrat⁹ sup suuz
lumē nafale. Et sic purgare. t̄ez ē q̄ de sup
illuīare et illustra. Et isto motō dicit⁹ dionī
sius. q̄ angl̄i suplores purgāt et illustrāt i
fertores. Et isto motō dicit⁹ damascen⁹. q̄
sp̄s sc̄s supuenit i marīā et purgāuit eā. i.
ab om̄i nube ignorātie rap̄tēto ip̄az usqz ad
celestia m̄stia. et faciēto ip̄az p̄phas euāgl̄i
stam. ut patebit. Et Nō cui⁹ maiore eutoē
tiam ē adūtenō sc̄dm aug⁹ p̄ faustū et p̄
adūfariū leḡis et p̄paz. et ut d̄ctm ē in plo
go p̄az tractatu. 3. et reḡla. viij. q̄ t̄ez sp̄s
sc̄s et it̄em de⁹ locut⁹ ē in vtroqz testamē
to. Sed fuit ista d̄tia. nam i ve te. d̄s locu
tus est p̄ ora p̄paz infūoēto eis sp̄z p̄p̄i
cum. sed in nouo te. locut⁹ ē nō p̄ filiū i car
natū. Sed post ei⁹ ascēsiōz locut⁹ ē nob̄ per
ap̄tos in fūdēto eis lumē euāgelicū. Et sic
teus semp̄ locut⁹ ē nō p̄ hoīez. Nāz verbus
et̄nū p̄ hoīez ē p̄sonal̄ assūptūlocut⁹ ē mū
to. Et sic ip̄em̄t x⁹ q̄ illustrāuit ap̄tos sp̄u
euāgl̄ico. illustrāuit aut̄ p̄phas sp̄u p̄p̄ico
Et sic patet q̄litez tā apl̄i q̄ euāgl̄iste. nō s̄
locuti nisi sp̄u sc̄o obūbrati et illustrati. sic
ait petr⁹ in sua canonica. Et d̄ctm ē in illo
p̄logo. q̄litez t̄is illustrāto taz p̄p̄ica q̄ a
p̄lica. nō potuit fieri. n̄ p̄ mēt̄is excessum et
aliquē raptū assensib⁹. qz mēs mēbr̄i obri
ta cecis neq̄ oppressi luis igne rez tenues
nosce nex⁹. sic dicit⁹ boett⁹. v. de p̄solatōe.
carie liij. ḡ oz. q̄ mēs rap̄iat asensib⁹. Et sic
taz p̄p̄e q̄ apl̄i fūunt rapti asensib⁹ p̄ obū
bratōz sp̄s sc̄i. sed fuit magna d̄tia in tali
obūbratōe et raptu rōe t̄mini. nā sp̄s p̄p̄i
cua soluz rap̄iebat p̄phas assensib⁹ usqz ad
cogitōz enigmatica m̄stioz fūoz de x̄po
et ccia. put rēp̄sentabāf eis in aliquo obo
creato p̄ enigmaticaz et ymaginātiā v̄siōz
sic ibi d̄ctm ē. Et sp̄s euāgl̄ic⁹ rap̄uit ap̄to

*(no q̄ sit) int̄l̄ct⁹
heroyc⁹*

*(no q̄ sit) int̄l̄ct⁹ adpet⁹
2m p̄hos*

C. Z.

Canticum.

dignus honore qui familiaris ministrat et fuit regi et diuiti cum eo manet et cubit. sic est camerarius et cubicularius et secretarius. Quia istis rex maiora signa amoris ostendit. quia eis credit et sua secreta et arcana committit. Et ita dixit Christus apostolis. Io. xv. Jam non dicam vos suos sed amicos. quia quicumque audivi a patre meo. Nota feci vobis. Item de ministerio dixit Io. xij. Si quis michi ministravit honorificabit eum pater meus etc. Ex quibus patet. quod illi sunt magis amici Christi. qui magis cum eo et familiaris fuerunt et quibus plura secreta committit. Et illi sunt digniores et magis honorati ministri quam familiaris et diuiti Christo ministraverunt. Sed vergo in preceptis diuiti et familiaris et laboriosi Christo ministravit et fuit et cum eo conversata est. secundum quod sequitur. quod preceptis fuit digna laude et honore. Et fuit a Christo honorata. Maior est nota per ea que dicta sunt. Sed minor probatur per singula. Nam vergo maria diuiti deo ministravit. Nam sic in ea citius fuit acceleratus usus libertatis arbitrii quam in ceteris. Ideo citius incipit deo servire et ministrare. quia in incipiente anno fuit in templo ad sacrificium et ministerium templi dedicata. ubi deo cum ceteris virginibus favebat et orabat. et contemplationi et ieiunio vacabat usque ad suam desponsationem. prout super dictum est in facta dignitate eius. Hoc itaque faciebat tempore sue desponsationis sicut cum sposo suo ioseph. Sed ita familiaris ministravit Christo post incarnationem. quia sola ipsa sibi carnem ex suis partibus sanguinibus ministravit et coquebat. Et per novem menses in utero aluit et nutavit. Item post natiuitatem. sola ipsa ex suo sacro lacte lactavit. Item sola ipsa ipsum lavabat et vestiebat et exuebat et panis in voluebat et in cuna reponerebat. et omnia sue persone secreta novit. Et hoc in sua infantia. Sed in sua puericia ex pane et ceteris bonis pro labore ad erigendum ipsum aliebat et sibi de necessariis providebat. Item semper in omnibus ministerijs eius comes fuit. Nam sicut non defuit in partu cum ipsum peperit. Ita non defuit in eius circumcissione et in magorum adoracione nec in representacione ad templum. nec defuit in suis

persecucionibus. scilicet quando fugit in egiptum. et quando reuertens est in iudeam. nec in nazaret. nec quando per singulos annos ascendebat in iherosolimam tempore festivitatum. ut patet per lucam. z. Nec defuit quando fuit invitatus ad nuptias. Io. z. nec defuit in itinere predicacionis. ut patet per lucam. vij. nec defuit in sua morte et passione. quia cum ceteri fugissent sola ipsa cum iohanne et ceteris mulieribus erat iuxta crucem. ut patet per Io. xvij. et ceteris euangelistis. nec defuit dum fuit depositus de cruce. Et positus in sepulchro. Sed non legitur. quod vergo in apostolus fuit reversa ad sepulchrum. sicut maria magdalena et cetera marie. et iohannes et petrus. Sed quia vergo in absque quibus dubio aut hesitacione est certissima de resurrectione Christi. Et ideo non fuit necesse ipsam ire apostolus ad sepulchrum. quia prout apertum sibi est per resurrectioem quam magdalena. nec alicui aliter. ut coram tenet. Et ideo est non sicut preceptis in Christi passione fuit coloribus afflictis et preceptis in hunc resurrectioem fuit firma Ideo post meritum videre filium suum in gloria resurrectioem. Et ideo Christus non annunciat matri sine gloria resurrectioem per angelos sicut magdalene. sed per ipsum in personam eam letificavit. iuxta illud. ps. xxix. Ad vesperas demorabitur fletus. et ad matutinum leticia. Item ps. 4. Sed et multitudines colorum meorum consolatus tue letificaverunt animam meam. Et sic per octavam dignitas virginis. quia sicut preceptis familiaris et diuiti et laboriosi Christo ministravit. et secretis fuit cum eo conversata. Ita preceptis ipsam dignificavit et magnificavit et honoravit et letificavit.

Nona dignitas eius et privilegium fuit singulare martirium super omnes alios martires. quia absque laceracione sui corporis atrociter passa est in anima in passione Christi. quam alius aliorum martirum passus unquam fuit in carne. Ad cuius intellectum est non dandum. quia martirium gratie uno modo est. quia testis latie. et sic martirium. id est est. quia testimonium. Et sic omnes martires domini testes fidei sunt. quia ut testarentur et confiterentur fidei Christi passi sunt tormenta. per que tormenta in violabili testimonio persistebant fidei. Et sic patiebatur propter Christum et eius fidei. Alio autem modo martirium dicitur amare deo bello et plorare. Et sic martirium. id est est. quia plorare.

no un dicat mtr

tor et catorum et pugnantium et victorum. Et sic martiriū nil aliud ē. nisi plū et certamē et pugna et victoria. Et sic apli et ceteri vere dñr xp̄i martires. eo qz p xp̄o pugnarūt et certarūt cōtra seuciā p̄ncipuz et cōtra om̄es infideles. Et in corpore suo dira vuln̄a ptulerūt Sed finalit̄. efuso sanguine coronā victorie et th̄m̄i obtinuerūt. Et sic totū pplm̄ gētilē et ipeatores iugo xp̄i subiecerūt. Et iteo vere dicūt martires. i. pugnatōres et victores. Et iteo dicit aug⁹. qz nō om̄es q̄ patiunt̄ tormēta sūt martires. s̄ solī passi ppter xp̄m. qz tormētus solū nō facit martirem. sed causa. Et sic dicit aug⁹. qz nō solum sūt vere martires. q̄ passi sūt vuln̄a et laniati sūt in carne ppter xp̄m. Sed etiā illi. q̄ passi sūt psecutiōes et dolores et tormēta in anima et corde ppter xp̄m. Et sic p̄ ista tria virgo m̄ dicit̄ vere martir. et maior martir q̄ aliq̄s alioz. qz maiores psecutiones et labores in plona. et maiores dolores in corde. et maiora tormēta passa fuit in aīa et cuz firmiori fide p xp̄o. q̄ aliq̄s aploz aut alioz martirz in corpore. Et h̄c pbat̄ p singla. ¶ Unde p̄ difficultas et magnitudo psecutiōis p̄sistit in magnitudine laboris et timoris et tristicie. Sed virgo maria in sua psecutiōe passa ē in mēso labore et tristicias et timores ppter xp̄m. q̄ aliq̄s sc̄is. ḡ atrociorē et maiorē psecutiōis. q̄ ceteri passa ē. Maior patz. minor pbat̄. Itaqz nō est p̄pando aliq̄s labor. labori v̄gis m̄e q̄nō ex timore herodis. ne interficeret xp̄m fugit in egiptuz cū puero. Nam sic xp̄s fuit delicatissim⁹ in p̄plexione. Et p̄ p̄ns sensit⁹ in eo fuit nob̄ior. Et iteo m̄ioz labor erat maixi⁹. et causabat maiorē molestiā i eo. Ita v̄go m̄ cum esset p̄ceptis m̄ieribus delicatissima. Itēo maiorē laborē et molestiam passa fuit in illa fuga et itinē fugiēdo in egiptū et reuēdo in iudeā. et postea fugiēdo in nazaret ppter archelañ. q̄ regnabat p̄ patre in iudea. q̄ vnq̄ aliq̄s alit̄ per tulerit. qz pu⁹ mot⁹ erat sibi maxim⁹ la-

bor et molestia. Itēz i illa fuga maiorē tristiciaz et timorē passa ē. ne herodes interficeret et puez. maxie. q̄nō vidit eū tāta seuciā i terficiēte tot in fantes in nocētes. p̄fiso suo q̄ vnq̄ aliq̄s passus fuit. Et sic etiā passa ē m̄tas psecutiōes post passiōis xp̄i fil' cū aplis ut patz p̄ totū discursuz actū aploz. qz n̄ min⁹ ip̄a pattebat q̄ apli. Itēz sc̄do nō solum passa ē in mēsas psecutiōes et labores ppter xp̄m. Sed etiā in mēsas dolores i corde. qd̄ est sc̄dm̄ gen⁹ martirij. Itaqz nūq̄ aliq̄s passus ē tātū colorē p̄ aliq̄re emissā. q̄n̄ tum passa ē v̄go m̄. q̄nō amisit filiu suū in iherl̄m̄ q̄rēs ip̄m p̄ totuz triduū. cui⁹ rō est. Nam f̄ augustinu⁹ p̄ de ciuitate cap. x. q̄n̄ to qd̄ magis diligit rē. tāto magis dolet in ei⁹ amissioe. Et q̄nto rē maiorē leticiā causat in corde in ei⁹ possesiōe. tāto maiorē dolorem causat in corde in ei⁹ amissioe. cuz ḡ p̄stet qz v̄go m̄ magis dilexit xp̄m. q̄ aliq̄s alia m̄ter filiu aut patrē aut matrē aut fratres suū. n̄c aliā rē m̄udi. ḡ sedtuz. qz virgo maria magis p̄ voluit et maiorē et in tenorez colorē in corde passa ē p̄ totū illō triduū nō replens filiu suū amissuz. q̄ vnq̄s alia m̄ter passa fuit i amissioe filij sui. n̄c ali cui⁹ alit̄ rē p̄tite et amisse. quidq̄e dolor semp fuit cū gr̄adi timore. ne archela⁹ et ceteri successores herodis occiderent filiu suū. Et sic et v̄go m̄ in q̄lz absētia xp̄i semp fuit cuz simli cordis colore. p̄ qd̄ patz sc̄d̄z genus martirij ei⁹. Tertiū gen⁹ martirij virginis marie fuit. qz passa fuit atrociora tormētata realz i aīa. q̄ vnq̄s alter martir pas sus fuit in carne ppter xp̄m. ppter qd̄ v̄go maria nō fuit methastice. sed realz martir. ¶ Ad cui⁹ intllct̄z est valde aduētendū qz martiriū siue tormētus ē tm̄ martialiter in corpore. sed formalz in anima. Itēo magis et p̄fecti⁹ est in aīa q̄ in corpore. Unde dolor sc̄dm̄ aulcēnaz nil aliud ē. nisi qd̄as passio causata in aīa ex corpore et carne quā in format. et cui p̄sonalz iugif. rōe cui⁹ p̄iuctiois et v̄nitatis oīs discōuentētia carnis causat

colorē i anima et quōdam tristitiā. quā in tol-
 lerabilē f̄ maiorē disproportionē et discōue-
 nientiā sciam in carne. et scdm excessū di-
 scōuentie prius carnis. q̄dem excessū di-
 scōuentie causas in carne ppter nimīā di-
 latatōz. sic accedit in torturatio. aut ppter
 nimīāz maculatōz. sicut accedit in percussis et
 flagellatis. aut ppter diuisiōz p̄ciū carnis.
 sicut accedit in vulnati. aut p̄factōz ossiū
 aut delocatōz eoz. aut p̄tractōz neruoz.
 sicut accedit in spasmo. aut discōuemētiam
 humoz. sic accedit in febricitatibz. Vn-
 de sicut p̄ueniētia p̄ciū corp̄is causat d̄etes
 in anima. Ita discōueniētia causat colores i
 eadem aīa. Et hoc causat ppter amorē na-
 turales anie ad corp̄ qd̄ in format. et qd̄ ē
 instrumētū mediū suaz opatiōis. Sed qz
 anima magis ē vbi amat. q̄ vbi in format
 ut inq̄ auḡ. eo qz amor trāiformat amā-
 tem in amatū et in eo extasim facit. ut inq̄
 vlonisi. Dinc ē qz potest aliq̄s tātū amare
 altez. qd̄ oblit̄ sui magis erit i alio. q̄ in
 se ip̄o f̄ extiatōz. Et sic magis volebit i pas-
 sione et tormēto alit̄. q̄ in suo. qz magis
 p̄cipit aliū. q̄ se ip̄m p̄ illo t̄p̄e. Et sic pati-
 tur in amato magis q̄ in se ip̄o. Et p̄ n̄s
 maior erit in eo p̄passio amati q̄ passio sui
 ip̄i. Sicut xp̄s in medio flageloz. et in cru-
 ce magis p̄patiebat̄ generi hūao q̄ sibi ip̄i
 Et sic in eo maior erat p̄passio q̄ passio et
 hoc accidebat ppter nimīā caritatez q̄ nos
 diligebat. put̄ d̄ct̄ fuit p̄. xxi. Cum ergo
 sim̄ cert̄ qz v̄go maria diligebat filiū suū
 sup̄ om̄ia. Et p̄ n̄s magis q̄ se ip̄az. qz in
 caritate xp̄i excessit om̄s alias creatas. Et
 iteo v̄go in in tātū erat amore et carita-
 te trāiformata in xp̄m filiū suū. qz p̄ quā-
 dam extasim et excessū magis erat in xp̄o
 q̄ in se ip̄a. q̄ ad opatōs aīales. qz sens̄ to-
 talit̄ absor̄t̄ seq̄bat̄ volūtate rōales. Et sic
 oblita sui ip̄i volebat i amato. p̄mo magis
 volebat realit̄ in ūberibz et flagellis et vul-
 neribz xp̄i. in aīa sua. q̄ si ip̄a passa fuisset
 illa vulna et flagella in carne sua. qz illa pas-

sio xp̄i amati magis penetrabat aīas v̄gīe
 q̄ tormēta laurētij et vincentij penetravit
 aīas eoz. ppter rōs iam dictas. Et it̄o di-
 xit symeō v̄gini marie. Tuā ip̄i aīas per-
 trāibit gladi. i. gladi et color passiois ip̄
 sius filij tui p̄trāibit et penetrabit et torq̄-
 bit aīas tuā. Et sic p̄ q̄l̄tez v̄go in fuit passa
 realit̄ martiriū in xp̄o. q̄ ad aīas vbi realit̄
 et formalit̄ ē color. Et p̄ n̄s in tātū v̄go
 maria fuit magis et altior martiz p̄o xp̄o
 q̄ntūz vehemēt̄ et atroci fuit passa i aīa
 q̄ laurēt̄ et cet̄i martires in carne. qd̄ d̄e
 color aīe v̄gini etiā redūndabat in carne
 qz ip̄s tristis desiccāt ossa. p̄. Ex q̄b̄ p̄z
 qz magis debet aureola martiriū v̄gini m̄e.
 q̄ alicui alioz martiz. Et hec ē causa q̄re
 xp̄s nō pmisit. ut v̄go in p̄ martiriū tāst̄et
 ad alias v̄itā sic cet̄i apl̄i. eo qz iā passa fuit
 martiriū cū eo in passioe sua. ut infra pate-
 bit. It̄a cū cet̄i apl̄i relicto eo oēs fugissent i
 hora passiois. t̄n̄ sola v̄go nūq̄ ip̄m dereli-
 q̄ tanq̄ comes et p̄iceps ei passiois. Et
 qz iobes euāgl̄ista monitu et exortatōe v̄z-
 ginis m̄e reuer̄ ē ad xp̄m cū societate v̄z-
 ginis marie et aliaz m̄ie. It̄o xp̄s nō p̄-
 misit. ut iobes euāgl̄ista et magdalena et
 cet̄e m̄iezes descederēt ab hoc sc̄lo cū mar-
 tiriū. eo qz om̄es fiunt passi cū xp̄o iuxta
 crucē et sepl̄c̄rū. Sed qz passio eoz licet fu-
 it meritoria. t̄n̄ nō fuit p̄panda passioi v̄z-
 ginis m̄e. It̄o xp̄s nō pmisit corp̄ marie
 in sepl̄c̄ro in cynari. sed sc̄ia die ip̄az ad gli-
 am suscitavit. ut infra patebit. Et p̄ hoc p̄z
 nona digitas v̄ginitis m̄e. q̄ ip̄am xp̄s digi-
 ficavit et magificavit.

Decima digitas singularis v̄ginitis fuit
 qz xp̄s nō pmisit corp̄ ei i sepl̄c̄ro
 in cynari. sed sc̄ia die ad istaz fuit i corp̄
 gl̄iosūz ip̄am resuscitavit et secū in gliā cele-
 sti collocavit. Et hoc fecit m̄ultiplici ex cau-
 sa. qz p̄ria fuit mera dei volūtas. eo qz ad
 hanc digitatē et cet̄as alias eā ab et̄no p̄ce-
 stinauat. Et qz ante legē datā de in cynari-
 one et resolutōe oīuz alioz. p̄ ex sp̄ali p̄u-

legio eā tali snia exemerat. qño dixit spen
ti. ipa pteret caput tuū. naz ipa m̄ in tantū
cōtruit caput spentis. q̄ sicut non potuit
morde ipam morſu cipe originali. n̄c morſu
ſu p̄cupi. nec morſu ezūnaz. et corruptio
nis mentis nec carnis. Ita nō potuit mor
dere ipam morſu coloris in morte. nec i cy
neratois in carne. qz illa ſacratissima ania
ſine colore. ymo cum ſumo gaudio ad tē
pus ſepata fuit a corpe cū ceteris viden
di glia. et cum certa ſpe recupādi corp
glioſuz in breui. put ſibi fuerat a ſilo ſuo p
miſſuz. Ideo illa mors nō fuit coloroſa. n̄c
tristi. S; leta z felix et glioſa. Scdo añ he
factuz in p̄miuz ſinglare et ſpāle. nam poſt
q̄ vgo Maria. inter ceteros hoies mūdi fu
erat miſtra xp̄i. et ſecreta cubicularia et ca
meraria. et p̄ceteris cuz labore fuierat. Et
p̄ceteris fuit paſſa ſup̄dicta tria genera
martirij p̄pter xp̄s. ſ. martiriū p̄ſecutois z
colorz. et tormētoz. Eo modo q̄ d̄cim eſt
ſiml̄ cum xp̄o in illo paſſioe. ergo ratio fuit
ne itez torq̄ref in morte. ſed ſine colore z
trifticia diſcederet. et ſcia die ad inſtaꝝ filij
ſui in corp̄ glioſuz refgeret. Ut ſic fuerat
ſocia paſſiois. Ita eſſet ſocia refrectois et
glie xp̄i. Illa aut̄ cauſa fuit. Inq̄ntum xp̄s
tanq̄ fili⁹ debuit honorificare matrē ſuaz.
In q̄ntuz fuit ſibi decēs et poſſible. Et inq̄n
tum erat eatez caro mat̄s et filij. Et ſic poſ
ſūt assignari oēs ille decē cauſe. q̄s assignat
aug⁹ in libello de aſſūptōe v̄ginis quib⁹ p
bat v̄ginem Martā nō fuiſſe in ſep̄cro in
cynatam. ſed in breui ſic fili⁹ in corp̄ glio
ſum fuiſſe ſuſcita; p̄ filiu; et in ſup̄mo celo
cum filio collocatā. Et p̄ hoc breui⁹ patet.
decima dignitas q̄ p̄ filiu; virgo maria fuit
magnificata.

Decima dignitas v̄ginis marie fuit
qz ſup̄ oīs coros et gerarchias an
geloꝝ et oīuz b̄ioꝝ meruit exaltari et col
locari in mediante poſt xp̄m filiu; ſuuz. put
canit eccia et p̄dicat oīs ſc̄i doctores. Et
hoc mlt̄iplici rōe. q̄z prima ē. qz eatez or

vine fuit in celo collocata in mediante poſt
filiu; q̄ ab et̄no fuit p̄ceſtinata. Et ideo ſic
ceus ab et̄no p̄ſp̄ſit eam in libro p̄ceſtiati/
onis in mediante in ſc̄do gradu poſt xp̄s ho
minez. Et p̄ceſtiavit eam ad ḡam. ut eſſet
ſanctioꝝ vniūſis creatioꝝ poſt xp̄m. et ut eſ
ſet mater cel. et ſuparet oīs creatas i ſan
ctitate et dignitate i hac via. Ita collocavit
eam in para ſup̄ oīs creatas in mediante
poſt xp̄m. qz ordo glificatiois ſed̄tuz orbiēz
et gradu p̄ceſtatiois. eo q̄ p̄ceſtatio reſpi
cit glificatioz tanq̄ finē vltimatus cui⁹cūq;
create rōalis. ¶ No cui⁹ intellectū ē nōn/
duz. qz qño dicif q̄ p̄ceſtinatio ē ab et̄no ad
ḡam p̄p̄atio. nō ē intelligēduz. qz gratia
ſit finis p̄ceſtatiois. ſed diſpō ad finē. nec
p̄ceſtatio reſpicit ḡam tanq̄ finē vltima
tum. ſed tanq̄ diſpōz ad finem vltimuz. q̄
eſt glificatio z b̄ificatio. Nam ſc̄dm apluz
ad ro. ix. q̄s ceus ab et̄no p̄ceſtiavit. Nos
et fili⁹ p̄ ḡam vocavit ex t̄pe ſuple. Et q̄s
vocavit. hos t̄de fili⁹ iuſtificavit. et q̄s iuſti
ficavit. hos et magnificavit ſuple. p̄ gliaz in
celo. ¶ Ex quib⁹ patz. qz licet glificatio ſit
ſinis vltimat⁹ in executōe. n̄ eſt at̄o p̄ma
rite intent⁹ p̄ et̄nū p̄poſitū ſue volūtat̄s ad
ep̄he. p̄. Et ideo p̄ceſtatio nil aliud ē niſi p̄
p̄atio ḡe p̄ et̄nū p̄poſitū p̄ quaz d̄s poſſit
p̄ſed̄ ſuſcitare felicitatē in celo p̄ gradu ḡe z
caritatis ſibi collate in via. qz ei⁹d̄eſt in
tende ſinez. et p̄pare eā q̄ ſūt et diſponūt
ad finem. Et ideo ſic xp̄s ſubliavit v̄ginem
matrē ſuam in ſup̄mo gradu oīuz ḡaz. et
meritoꝝ et dignitatus i hac via. ſc̄d̄z qz d̄s
patez ab et̄no eam p̄ceſtiavit. Ita colloca
vit et ſubliavit eaz in ſup̄mo gradu xp̄s in
mediante poſt ſe ip̄m in glia celeſti. Itē ſic
celi eſt p̄pare ḡam ab et̄no. et ex tempo
re p̄ xp̄m eā p̄ferre. Ita hois ē p̄ talē ḡaz
opari et mereri in hac vita. vitaz et̄naz in
ſuſum. Sed qz v̄go m̄ ap̄ncipio ſui meruit
vitam et̄naz p̄ quābz excellētā in oīi ſta
tu z etate ſup̄ oīs gradu et etates et ſup̄ oīs
cui⁹cūq; ſtatus et etatis. et gradus in hac

via. q̄ p̄ q̄dam excellentiā fuit collocata in
gl̄ia celesti. in sup̄mo gradu post x̄pm sup
oīns alios stat⁹ et ordies et garchias oīus
aliaz creataz. Et hoc patet discurrendo p̄
oīns etates et stat⁹ v̄rginis m̄. qz in q̄libet
statu meruit sup̄ oīns creatas. Vnde d̄c̄m ē
in sc̄da dignitate v̄rgis Marie. q̄ ip̄a fu
it sc̄tificata in p̄ i statū sui esse p̄ sup̄maz gra
ciam bituales in sup̄mo gradu post x̄pm.
ergo sedtur. q̄ in eodez in statū iam meruit
sup̄mu3 gradū gl̄ie post x̄pm sup̄ oīns sc̄t̄
ficatos. et hoc ex solis meritis passiois x̄pi
Item d̄c̄m ē in sc̄da dignitate. q̄ vs⁹ liberi
arbitrij fuit accelerat⁹ in v̄rgie Marie in
v̄ro mat̄s aūt natiuitatē. et post natiuitatē
in sua in fanciā et puericiā. Et p̄ q̄ns hūit
pp̄iam opatiōz meritoziā postq̄ opabatur
per gr̄am p̄firmatā et ad p̄positū. ¶ Ex q̄
patet. q̄ v̄go Maria iaz in cepit mereri v̄
tam et̄naz in v̄ro mat̄s sup̄ oīns sc̄tificatos
in v̄ro. in q̄bus vsus liberi arbitrij fuit ac
celerat⁹. Et sic etiā p̄ tale libez arbitrij ac
celeratū meruit in sua in fantiā et puericiā
opando p̄ gr̄az apposito sup̄ oīns infantes
et pueros. qz sc̄dm gradū gr̄e et caritatis
est meritū opatiois pp̄ie. Et sic v̄rgo ma
ria in sua in fantiā et puericiā iam excellē
ter meritoze opabat et merebat in sua o
patione. ut d̄c̄m ē. Et sic iam meruit coro
nā gl̄ie excellent̄ sup̄ oīns in fantes et pue
ros illi⁹ etatis et stat⁹. Item d̄c̄m ē in q̄r
ta dignitate. q̄litez v̄go Maria fuit singla
ris in sua responsatioe et p̄ugio. qz simul
cum v̄gitate fuauit fidez p̄ugale sup̄ oīns
p̄uges/et fidez v̄ginales sup̄ oīns v̄gines.
Et ideo meruit coronā v̄ginales sup̄ oīns v̄
gines/ fuanto ea q̄ v̄gines sūt et p̄tinēt ad
statum v̄giales. Ita etiā meruit coronā su
per oīns p̄uges fuanto fidez et statū p̄u
galem. Item eodem modo meruit coronā
sup̄ oīns p̄cipiētes et p̄gnātes et par̄ien
tes et lactantes. et x̄po ministrātes. et fut
entes/ qz nll̄a mlier cum tanta diligētia et
caritate nut̄uit filius suos. Et nll̄ ex minī

stris x̄pi. cum tanta caritate et cū tanta fa
miliate et diuinitate. et cum tanto labore
ministrauit x̄po. sicut fecit maria. put d̄c̄s
est. Item meruit aureolas sup̄ oīns marti
res et ap̄los et doctores. qz oīns sup̄auit in
martirio et fide et doctrina. put d̄c̄m est.
Item meruit sup̄ oīns viduas coronā post
obitum ioseph et post x̄pi ascensioz. Viuen
do in statu viduali exemplo vite et doctrine
alios docendo. vnde totū spaciū t̄p̄is ab as
censioe x̄pi usqz ad obitū ei⁹. v̄go Maria
distribuebat t̄p̄s in duas p̄tes. Nam in vna
parte t̄p̄is occupabat in vita actiua. s. ele
mosinas largit̄o et ieiunāto et loca sanc
ta cotidie visitāto. In alia aut̄ parte t̄p̄is
occubat circa vitam p̄tēplatiuā in orōnib⁹
et meditacionib⁹ rez diuinaz/ puta p̄tē
plando misterij in carnatiois et p̄uofatiois
x̄pi in hac vita/ et misterij n̄re redēptiois
et p̄tēplando gl̄iam filij sui et omniū beato
rum. Inq̄z societate s̄ui desidabat. Inq̄ d̄
cem p̄tēplatoe sepe p̄solabatur familiar
p̄sorcio angloz et colloq̄o. Et etiā sepe ra
piebatur in sp̄u magis q̄ magdalena vsqz
ad terciū celū. Et sic v̄rgo m̄ in vita acti
ua meruit sup̄ oīns aactiuos. Et in p̄tem
platiua sup̄ oīns p̄tēplatiuos. vltimo aut̄
meruit in suo obitu. sup̄ oīns ab hoc secl̄o
discedentes. qz cum maiore caritate discel
sit. et cum maiori desiderio cupiebat diso
lui. Et esse cum x̄po. ¶ Et sic patet q̄litez
in merito excessit oīns status hoīum et eta
tes. Et nō solum excessit in merito omnes
stat⁹ hoīuz. s; et oīum angloz. Nam licet
fuit eq̄lis anglis in puritate. t̄n sup̄auit cel
situdois oīuz angloz in caritate et diuine
maternitatis dignitate. ut inq̄ augustin⁹.
Et ideo v̄rgo m̄ meruit gerarchiā nō solū
sup̄ oīns stat⁹ hoīuz. Sed sup̄ oīns ordies
et garchias angloz in potiorib⁹ boni⁹ x̄pi
filij sui. eo q̄ p̄ q̄ndaz ex cellētia meruit et
adepta ē coronā gl̄ie per oīns stat⁹ et sup̄
oīns pot̄os hoīum et angloz. It̄o in die
sue assūptiois c̄tat sibi ecc̄ia i lectōe misse.

(Illo ecclesiastici. xxiiij. In oib⁹ redem q̄siuit. et in hereditate dñi morabor zc. q̄i dicat v̄go m̄. Ego q̄siui redem vite et̄ne in oib⁹ statib⁹ z etatib⁹ z in oib⁹ pdictiōib⁹ z opatōib⁹ meritoria. Sed qz i oib⁹ illis merui coronā vite p̄ excelētia; sup om̄s hoīes et anglos. It̄eo morabor in eternū in hereditate dñi. i. in portorib⁹ boni filij m̄i sup om̄es ordines et garchias oīum hoīuz et angloz. Et sic etiā cantat sibi eccia. Exaltata ē sc̄ra dei genit̄x sup chos angloz ad celestia regna. Item maria v̄go assūpta est ad ethereū talamū. in q̄ rex regum sedet solio. Et sic pater. xi. digitas v̄gintis m̄e q̄ digificauit et magificauit eam fili⁹ su⁹ in fine sui cursus et p̄ egrinationis. q̄ est fini⁹ aliaz dignitatam.

Sed ad hoc restat duocēcia digitas quā singulariter exercet v̄go maria erga pctores clamātes ad se p̄ egrinātes i hoc sc̄lo. q̄ dicit digitas in celsiois. p̄ quas v̄go Maria sola dicit mater gr̄e z misicor die et aduocata pctoz et mediat̄x inf nos et xpm. Nam sic d̄ pater p̄stituit xps̄ hominē mediatore inter hoīes et deū. p̄pter qd̄ homo xps̄ ib̄s dicit mediatore dei et homines. p̄ aplm. Et dicit aduocata ap̄d p̄ez ad de. Ita p̄ter xps̄ caput eccie p̄stituit v̄ginez mat̄e suā aduocatā z mediat̄ez singlarem inter nos et ip̄s. v̄nce xps̄ dupl̄cter dicit mediatore dei z hoīuz in q̄ntuz homo p̄rimo qz ē medi⁹ in dignitate. qz m̄ior p̄ze sc̄dm hūanitatē et maior et dignior om̄i hoīe et anglo. Et it̄eo ratio ē. qz sit medi⁹ intercessor z redēptor inter nos et dñm. It̄e qz est deo fili⁹ sup om̄ia dilect⁹. qz gr̄a z remissio nō datur. nisi intercessiōe alicui⁹ p̄re dilecti. ut teneat mediū inter bonificatorē et bonificandū. p̄pter has ḡ duas causas xps̄ p̄stituit v̄giem mat̄e suaz mediat̄cē inter nos et ip̄m. Nam p̄ est minor filio. ḡz maior om̄i alia creat̄a in gr̄a et gl̄a. et in om̄i dignitate. ut d̄ctm ē. Sc̄do qz est sibi mater et p̄dilecta sup om̄s alias creat̄as. Et it̄eo

nūq̄ negat sibi petitiōz. nam sicut p̄ctis filius diligit mat̄e. Ita nō negare potest sibi petitiōz. qz amor et dilectio ē causa in petitiōis cui⁹cuqz rey possit. It̄e; virgo m̄i p̄ceptis diligit filiū suū et p̄cter is ē m̄i strauit. ergo fili⁹ nō potest sibi negare vicem amoris et retributiōis. qn̄ audiat eaz. Et auat sibi in om̄i iusta petitiōe ex p̄uilegio sibi p̄cesso. eo qz p̄stituit eā mediat̄cē c̄. ¶ V̄nce ē valde adūctōuz. qz p̄pter p̄suatiōnez rey publice militantis. et ad repatiōz rey publice tribūantis. et p̄plendū numerum electoz. necē fuit. ut cōstitueret xps̄ mediat̄cē v̄ginē mat̄e suā inter nos et ipsum. post q̄ eiusdē ē in tendē finē. z p̄parare. et dispoñe ea q̄ sūt ad finē. v̄nce mai⁹ festū est. qz om̄s pctores pecāt p̄ dñm p̄rem p̄ in obediētia; p̄uaricāto eius p̄cepta. Et it̄eo p̄ tales culpā merētur penā eternā. et etiā t̄pales. qz p̄pter culpā ocl̄am merent̄ penam eternā in fūso. sed p̄pter pctā publica merent̄ penā eternā in fūso et penā t̄pales in p̄senti. de quib⁹ nemo potest libari nisi p̄ in tercessiōz xpi mediatore. Sed qz om̄s pctores post baptisimū v̄nta hoc qz pecant p̄ in obiaz p̄tra deū p̄ez. pecāt etiā graui⁹ p̄ in gratitudiēz p̄ filiū. eo qz eos redemit p̄ suā passioz et fecit eos sue passiois p̄ticipes p̄ baptisimū. Et iō pecāto p̄ bap̄z vidē p̄tempnie z despicē passioz xpi. Et sic null⁹ pctoz meret̄. qz xps̄ ampli⁹ intercedat p̄ ip̄o ap̄d p̄rem. sine cui⁹ intercessiōe nō potest libari apena et̄na. nec t̄pali. sic cl̄pa quā ip̄e volūtarie p̄petrauit. Et iō fuit necē ut xps̄ p̄stitueret Mat̄e suā p̄dilectā mediat̄ricem inter nos et ip̄m. ut in silib⁹ casibus intercedat p̄ nob̄ inter nos et ip̄m. Et mittiget irāz ei⁹. p̄pter tales in gratitudiēz. Et ut fili⁹ placat⁹ p̄cib⁹ mat̄is incedat p̄nob̄ apud p̄rem. Et iō dicit b̄r̄ bernard⁹. qz sic filius p̄nobis semp̄ ostendit patri latus et vulnera. Ita mater filio pectus et ubera. Et hoc vidē maifeste de m̄ltis deuotiōis v̄ginis marie. q̄ in grauib⁹ peccatis et sceler

ribus laborantes. tunc finaliter veniunt ad patriam.
Et etiam inter peccata liberantur a magnis malis et
periculis temporalibus. ne peccata in eis. sed prouocant ad fi-
nalē patriam. Item videtur quodammodo civitates et po-
pulos et opida. que propter peccata publica patiun-
tur multa discrimina et persecuciones et infirmitates
et aduersitates. sed quia diuina officia virginis
marie in eis frequentantur et deuote celebra-
ntur. Ideo miraculose ab illis aduersitatibus
liberantur. nec puniuntur quantum eorum scelera merentur.
Quod non fit. nisi propter iuges preces vir-
ginis marie fusas precibus suis apud filium
qui placat precibus matris intercedit pro nobis
apud patrem. Et sic in hac peregrinatione non re-
linquitur nobis aliud refugium in nostris tribula-
tionibus et aduersitatibus. nisi recurrere ad vir-
ginem mariam mediatorcem. ut velit placare iras
filii. qui perimit nos flagellari propter in grati-
tudinem. Et hoc probat augustinus in libro cuius titulus
homo dicens. Est ad huc quoddam singulare
presidium et refugium pro omnibus. et maxima fiducia
quam in illo regno habemus. Reginam. scilicet. soro-
rem nostram et dei genitricem semperque virginem ma-
riam. que non cessat apud deum pro hominibus semper in-
teruenire. Et maxime pro illis. quos filius suus
progrue imitari videt. Et pro illis qui a aliquo de
malo ad bonum redire volunt. Crede autem in
dubitantes possumus. quoniam non est aliquid. quod filius
matri sue petenti debeat negare. Aut velit.
Dec est reuera uirgo in. de qua processit dei so-
phista. que peccatoribus facta est porta. Per quam pate-
scit salutis via. Qui ergo ab ea auxilium postul-
auerit. et postulans preuenit. nunquam ab ea va-
cuus recedit. Infrustra. n. alio scilicet oraret il-
le. quem ista non adiuuaret. Et ut magis dicam
Nec quod alij sancti minime auerent. Nec quodam
progruente auctoritate a filio postulans obtinet
Dec augustinus. In quibus uerbis nobis ostendit. quod christus
post se hoc singulare refugium nobis reliquit. Et
quomodo post christum hanc virginem habemus aduo-
catricem que pro nobis intercedere non cessat. Et quomodo
ratione afinitatis maternalis et filialis dilec-
tionis. nil christus sibi potest negare. sed semper ad
ipsam autem deus sanctus est recurendum. ¶ Et hec est

ultima et singularis digitus que christus digifica-
uit et magificauit virginem matrem suam. quia con-
stituit ipsam mediatorcem inter nos et ipsum.

Duodecim. ergo sunt digitates et privilegia
singularia uirginis Marie. que christus
filius in super omnibus alias creaturas eas digifi-
cauit et magificauit. Primo. quia singulariter
eam ab eterno predestinauit. Secundo. quia singulari-
ter eam in sua creatioe sanctificauit et ab omni pe-
ccato preseruauit. Tercio. quia in uero matris in ea
usus libri arbitrij et rationis singularis ad mer-
endum accelerauit. Quarto. quia in eius coniugio
fidei uirginitatis simul cum fide coniugali fuauit.
Quinto quia singularis sine uirginitate et corruptioe
cepit et absque omni erupna cum uirginitate pepit
Sexto. quia in tali precepta et partu matris dei et
filij dei. est effecta. Septimo. quia in illa obui-
bratioe spiritus sancti in illius purgatioe et exortioe est
adepta et propheta et euangelista simul effecta.
Octauo. quia familiaris et diuini et laboriosus
christo ministravit. Nono. quia coronam et aureolam
martirij super omnibus apostolos et martires est pro-
secuta. Decimo. quia aeternitas in conuersione fuit
excepta. Undecimo. quia super omnibus patriarchas
hominum et angelorum in celo in mediate pro
filius est collocata et exaltata. Duodecimo.
quia mediatorcem inter homines et christum in singulari pre-
senti diuina est constituta. Dec ergo uirgo maria mater dei est
illa mulier amicta sole et habens lunam sub pedibus
eius. quam uidit iohannes in apocalypsi. Et hec
est illa corona et diadema stellarum duodecim
in capite eius. que sunt. xij. digitates et privilegia
que per gratiam meruit uirgo in. quibus correspon-
dent. xij. premissa in gloria. Et ideo sic istis. xij. di-
gitatibus digificauit et magificauit christus uir-
ginem in hoc seculo per gratiam. et in celo per glori-
am. propter que omnes generationes predicant beatitudinem.
Ita ipsa in hoc canticum ageo gratias magificat
deus dicens. Magificat etc. Quasi dicat anima
mea magificat dominum. qui potens est et sanctus no-
men eius. propter ista duodecim magna privilegia
que fecit michi. quia ex hoc. quia fecit
michi ista magna. omnes generationes dicent
me beatam. Et hoc de secundo principali quesito.

Sed nunc restat rñde. Ad íclum pñcl pale qñstñ. s. qñre vgo m̄ dixit i hoc cantico. qñ oēs gnōs debebāt sp̄as dñce z p̄ dñce. bñas p̄ sup̄ocñ. xij. p̄uilegia z dñgita tes. cum nos vñcā iudeos sp̄as blasphem̄ tes et c. Ad h̄c rñcē. qñ ista tria noia. s. gē tes / natōa / z genatōa / coitez i sacra scripta sigñficabāt ppl̄m gētilē dñm qñ uiuebat f̄ nās et carnē. et n̄ f̄ legē dñi. ut dñs ē. p̄ totā expōz libri p̄p̄. qñ dñm gñs z gnōs erāt vñtuz ad fidē x̄. et fieri filij isrl̄ et abrae f̄ sp̄m. et laudare nomē dñi. et dñm isrl̄ et messiaz i lege p̄missuz. ut vñdē ēē p̄pletū. qñ dñe gnōs sicut nūc laudāt nomē dñi. qñ ē xp̄s verbū i carnatū. Ita p̄ter laudāt v̄gñēz matrē suaz it dñt eā bñas. Que dñez gnōs l̄z nō simul venūt ad fidē. Sed sic successiue venunt p̄ om̄s ptes mūdī. Ita successiue laudarūt n̄m dñi. z bñas dixerūt matrē suā. qñ nō fuit alī qñ regnū. n̄c puicīa qñ n̄ venīt successiue ad fidē. sic dñs ē p̄. lxxi. z cix. Et sic iudī rep̄b̄tis blasphem̄tib⁹ xp̄m et matrē suaz. om̄s gnōs ppl̄i gētilis venerūt ad fidē et laudarūt xp̄m / et bñas dixerūt matrē suaz.

Sed qñ n̄ris dēmerit̄is exigētib⁹ arabia qñ in mlt̄is heresib⁹ laborabat recessit a vera fide xp̄i fraude machometi z suoz. et i cōdit i istā sectā. qñ p̄ea maiorē ptes mūdī decept̄ et vsp̄auit. Ido in magnā pte fuit pturbata a vera laude x̄. et v̄gñis mat̄is sue eo qñ negat xp̄m ēē dñm. Et nō tātū fuit p̄bata. qñ dicāt xp̄s sc̄s sup̄ os hoīes. et filiū sp̄s dei. Et v̄gñēz mariā bñas sup̄ om̄s ml̄ier̄es et sup̄ om̄s gnōs. Allezūt et xp̄s ēē max̄imū p̄p̄baz sc̄m sup̄ om̄s sc̄os. et sapiētē sup̄ om̄s sapiētēs / et p̄p̄baz sup̄ om̄s p̄p̄bas et potētē i mirac̄is sup̄ om̄s potētēs / natū ex v̄gñe sine p̄ze. Unde Machomet⁹ volēs comēdare se ip̄m. et autorizare fraudē suā finxit in alcorano suo. in cap̄it̄o filioz isrl̄. qñ qdam die duz erat in oratiōe fuit rapt⁹ ab angelo gabriele et portatus amecha in isrl̄ez. Et exince ascēdit in celuz cuz anglo usqz ad oratoriū dei. aqñ accepit librū alcor-

ani. qñ interpretat̄ collectio p̄ceptoz dei. Et ideo comunit̄ introducit̄ deū ad loqñdū / qñ per totū alcoranū. Et sic i cap̄it̄o elbachera dicit̄ deus. vñm⁹ ibm filiuz Marie. ut faceret̄ p̄d̄gīa z mirac̄a maifesta. et fecim⁹ eum p̄ sp̄m sc̄m. Item ifra dicit̄. In sufflati mus i maria de sp̄u n̄ro. Item ibidē dicit̄. qñ xp̄s fuit sue matri p̄ angluz anūciat⁹. et per sp̄m sc̄m sc̄ificat⁹ z p̄ceptus ex virtute dei de matre v̄gñe sc̄issīma z purīssīma sup̄ om̄es ml̄ier̄es. Item in cap̄it̄o elmeice. dicit̄ d̄s. Limitauim⁹ vestigia omniū hoīum p̄ ibm filiuz Marie veracīssimū p̄tenter. et vñm⁹ ei euāgelīuz. inq̄ est vera d̄irectio. et lux et veritas maifesta. Et sic machomet⁹ qñz appl̄at xp̄m. verbum dei. qñz sp̄m dei / et nūciuz dei / qñz aiām dei. sed nō vult appellare ip̄m deū cōcordāto cū heresi arziāna. Itēz in comēdatōz v̄gñis m̄ie dicit̄ in cap̄it̄o Almaraz. qñ dixerūt angeli ad mariā / o Maria. deus p̄tulit te sup̄ om̄es mulieres / o Maria. de⁹ euāgelizat tibi de verbo suo. et nomē ei⁹ xp̄s ibs fili⁹ Marie Item i cap̄it̄o elnessa dicit̄. Non dicatis de deo nisi veritatē. qñ ibs fili⁹ Marie ē nūcius dei. et verbū dei. qñ ip̄e posuit in ea p̄ sp̄m sc̄m. Et sic dicūt om̄s alfachini. i. doctores sarracenoz. qñ postq̄ deus et angeli et machomet⁹ appellant v̄gñem Mariāz sanctā et beatam. qñ sit anatema om̄is ille. qñ eam nō fuit venerat⁹. Unde qdam alfaqnus vocat⁹ aben rotoam volēs exponere illa ūba qñ dixerūt āgeli ad bñas m̄. s. o / maria. d̄s p̄tulit et elegit te sup̄ om̄s ml̄ier̄es et c. Dicit̄ i suo libro quē i titl̄at librū Mariēz. qñ illa ūba tāq̄ cōsolatoria dicebāt angeli tripudiātes i partu v̄gñis Marie. letificantes eaz de filio suo Magno p̄p̄ba / quē in v̄gñitate pepererat. Item dicit̄ in eodē libro. qñ qño herodes cuz suis ml̄itib⁹ qñrebat puez̄ ibm in berlem et isrl̄ez. ut in isrl̄ et eum cum cētis in nocētib⁹. tūc v̄go maria trāsibat̄ itez eos cū puero i vlnis. et nō vñcebant puez̄. nec matrem. eo qñ angeli obcecabant eos. Et sic v̄rgo Maria tran-

no ista nota qñ n̄ significabant sp̄m gētilē

no ex h̄c loca vsqz h̄c finē qñd̄ t̄ntes z credunt̄ p̄sonam eum de p̄p̄o s̄ de m̄re sua

fuit illeſa uſq; ad fines iude. itzās egiptuz.
 Item dicit. q; quidam agricole auiciaru
 herooi qlitez viderat Mariā fugientes cū
 puero in egiptuz. quo audito. herodes con/
 feſtim miſit milites qui occideret infantes
 et matrē. quidq; milites in ſeqntē i ceſcē
 ſu ē dā collis vidit ioseph eū mria z ifate
 in funco vallis iuxta quē daz fontē. tūc cō/
 cito paſſu i cepunt curzere p̄ eos. quos vi/
 deōs Mariā dixit ad i fantē. o fili ecce mil/
 tes bobis veniūt ad itez ficiēdū te et me. ḡ
 ſalua te metipm et me. et aut ibi iuxta fon/
 tem q̄ daz antiq̄ſſimā ficlnea habēs trūcum
 groſſiſſimū z latū z p̄cauū exnīmā antiq̄ta/
 te ad quā ficlneas se apodiavit v̄go m̄ te/
 nēs i fantē i brachijs. q̄ daz ficlnea illico
 se apuit i duas ptes ad tactū v̄gis m̄e. Et
 tūc m̄ cū i fantē poſuit se ifra ficlneā ap/
 taz. q̄ ſtatī itez. clauſa ē oculiās matrē cuz
 puero. veniētes aut milites ad fontē nō in/
 veniunt. n̄ viderūt. n̄ ſolū ioseph cū aſino.
 Qui viderūt. vbi ē mulier. quā p̄ſpexi de
 colle tecū exiſtē iuxta fontē cū puero i ma/
 nib. Quib; ioseph r̄ndit. nescio. Vos vider
 tis nllū mecū ēē. n̄ aſinū cū iſta ficlnea. for/
 ſan iſta ficlnea viſa ē vob; m̄liez. tūc mil/
 tes putātes se celuſos i viſu reuſi ſūt v̄ia q̄
 veniant. Et ſic itez apta ficlnea. Mariā ex/
 ſuit illeſa. z ſedēs ſup aſinū p̄fecta ē i egip/
 tuz ſiml cū puero et ioseph. Itē dicit v̄lri q;
 Mariā puēit cū puero ad locū p̄pe m̄gnaz
 ciuitatē q̄ nūc d̄z cayre. vbi ē fons. ex cui; a
 qua rigat illa vinea. ex cui; vitib; diſtillat
 baſamū. inq̄ fonte Mariā cotidie lauabat
 p̄anos pueri ihu. et lauabat se ipam aſiquā
 faceret çala. i. ozo. Et iō firmiſ; credūt om̄s
 ſarzaceni. q; iō ſola illa aq̄ illi; fontis ē v̄ri/
 lis. et hēt v̄tatē ad rigādū illā vineā. eo qz
 v̄go m̄ lauabat se z p̄anos ihu i illo fonte.
 Et iō nllā alia aq̄ hēt illā v̄tatē. p̄ter illā.
 Et hīc ē q; nll; ſarzaceni; audeſe lauare in
 illo fonte aſt ozo. dicit. n. q; nll; ē dign;
 lauari i illo fonte. vbi v̄go m̄ lauit se cū fi/
 lio ſuo. Itē dicit ſarzaceni. q; dū v̄go m̄ ſu

it in illo loco egipti. nllā m̄liez pturiēa po/
 tuit p̄clitari. ſi v̄go m̄ in ponet ſibi man.
 Et iō om̄s pturiētes vocabāt eā. ut i pon
 et etā man. Itē dicit q; ōs m̄liezes h̄ntes
 in fantes i firmos veiebāt ad marīā. z ipa
 in ponebat man; i fantis ihu ſup eos. z ſa/
 naban; aq̄cūq; retinebāt i firmitate. Itē
 ego audui aſice v̄gis q; cā viſitāōi loca ſā
 cta ſuunt i ih̄l; q̄lī; ſarzaceni veniant val
 te ſep̄cruz; v̄gis m̄e. q̄d ē i valle iofaphat.
 vbi frequē; ſarzaceni faciūt çala. i. ozo. p̄m̄
 dicit m̄ dōā miles. q; decies iuit in vna die
 ad ſep̄cruz; v̄gis. ut faceret ozo. Et nūq; po/
 tuit itraz; q; ſep̄ i veniebat ibi ſarzacenos
 faciētes ozo. q; nō p̄ m̄tebāt ip; itraz;. v̄
 cētes ipm nō ēē dignū itraz; ſep̄cruz; tāte
 v̄ginis. vnde ſarzaceni nō h̄nt i tāta veni/
 tione ſepulcruz; xp̄i. ſicut ſepulcruz; v̄ginis.
 eo q; nō credūt xp̄m fuiſſe mortuū n̄c ſep̄/
 crum. p̄mo dicit. q; q̄no iudei voluunt ra/
 pere xp̄m in ozto. q; angli rapuerūt xp̄m i
 celum. et ibi manet viu; in ſocietate d̄i uſq;
 ad anti xp̄m. q; tūc mitet euz; deus. ut inter/
 ſiciat anti xp̄m. ut dicit macomet; i alcorā/
 no. p̄mo dicit q̄dam alfaq̄ni. q; ibi xp̄s. n̄
 ſolum itez ſicet anti xp̄m. Sed etiaz om̄es
 iudeos. eo q; voluerūt ipm interſice. ¶ Ex
 quib; om̄ib; patet. q; licet ſarzaceni cecepti
 per machometū nō habeant rectā fidē; de
 diuinitate xp̄i. Tamen venerāt ipm tanq̄
 verbum et ſpm et aīam dei et nūciuz; dei et
 p̄bam ſup om̄es p̄bas. et venerant v̄gi/
 nem mariā matrē xp̄i aſerētes ipam v̄gi/
 nem ante ptum. Et poſt ptuz; et puriſſimā
 et ſc̄iſſimā ſup om̄s mulieres abſq; om̄i pe/
 cato. p̄mo ſi quis opositū diceret. lapidib;
 obzuetet. Et ſic predicāt ipam beatam ſup
 om̄es genatōs. ¶ Ex quib; patet. q; nō ſo/
 lum om̄es genatōs ppli gētilis q; ſucceſſue
 per om̄es partes m̄udi veniunt ad fidē; xp̄i.
 dixerūt beatam v̄ginē mariā. Sed etiaz mo/
 do tam ſarzaceni. q; xp̄iani om̄es ceſcēden/
 tes de genatōe et natione ppli gētilis dicit
 et predicāt v̄ginē mariā; beatam et fel;

cez. ut dictū est. licet tunc blasphemant ipsam.
Et hoc in tenēbat dīce Maria. cui dixit.
Bīaz me dicēt omīs gīos. qī dicēt. qz iudī
re pbatīs et ī sua cecitate obstīatīs. Bīaz mī
dicēt oīs gīos. s. pplī gētilī. q ad fidē pūtenī
Et hoc declazabit mī in seqntīb. cū dicit. qz
filiū suū dispit iudeos supboz. Et deposuit
eos dī sece sacrotalī. Et exaltauit hūilī gē
riles credētes. Et īpleuit eos bonīs spūalī
b. Et sic oīs isti credētes et exaltati dicūt
bīaz vōgīēz mariā. Hoc ē g argumētū. qz vō
gō maria facī in p pte huius cāticī. s. qz dī
cīst opā et nomī ei⁹ ē scīm. qd ē ubū in carnī
tum. s. ībā xp̄s dī et homo. Ideo fecit ma
gna ī mātri sue. s. magnīs dīgītatīb et p
uilegīis me magīficauit. Et ideo ex hoc be
atam me dicēt omīs gīos puerse ex p̄lo
gentīlī. iudeī re pbatīs. Et ideo Magīficat
aīa mea dñm. Et exultauit sp̄s me⁹ in deo
salutarī meo. put latī⁹ patebit.

Et misericordia eius ap
ge
nie zc. Hoc ē scda pa b⁹ cāticī. In q vōgo mī
magīficat dñm ī psona totī eccīe p̄t bo
na q tota eccīa recepit ī aduētū x̄. p hoc vo
lens oīde. qz nō solū ip̄a obligat dñm mag
nīficare. eo qz filiū suū eā magīficauit et dī
gnīficauit pūilegīis et dīgītatīb supdīctīs.
Sed et tota eccīa obligat dñm magīficare.
eo qz x̄ eā recepit et exaltauit et mltīs bo
nīs spūalīb replēuit et dītauit. ¶ No cui⁹
īntllcīz ē nōndū. qz qz dīctm ē sup. qz xp̄s fi
lius vōgīs ē nomī dī potēs et scīm. Et p p̄nō
cōtinet ī se eēt et natālī dīpotētīā et sumā
sapīaz et iustīciā et mīfīcordīā. Et sic dīctī
brachiū p̄fīs et sapīa p̄fīs. Ideo venit ī car
nem ad notīfīcādas et exercēdas opōtētīaz
et sapīaz et iustīciā et mīfīcordīā ī mūdo
īn ope n̄re redēptōis. Hoc g volēs oīcere
q̄tuor facit vōgo mī. īn hac scda pte hui⁹ cā
ticī. Nam p dīctī qlītez xp̄s exercuit suam
mīfīcordīā erga timētē dñm et hūilēs ī suo
aduētū. Scdo qlītez exercuit suā potētīā p
supboz eos dīspōtō de mente cordīs sui.

Tercio qlītez exercuit suā iustīciā potētē sup
bos et īn ḡtos dēponēdo de sece. et hūilēs
exaltādo. Quarto qlītez suā exercuit sapīaz
simī et mīaz. Esuriētes hūilīs replēdo boīs
et dīultes ī ḡtos et supboz ī anēs relīnq̄n
do. Scda ībī fecit potētīā. Tercia ībī dēpo
sūt potētēs. Quarta ībī. Esuriētes īpleuit
et c. ¶ Quātum aut ad p̄mū est aduētū.
qz ī x̄ venit ī carnē ad oīdēdas et exercē
dam oīmpōz et iustīciā et sapīaz et mīfīcor
dīaz. mī p̄ncīpalz venit ad oīdēdā mīaz su
am īn ope n̄re redēptōis. et fūltute e cap
tīuitate pctī nos libādo. qd nō potuit fie
ri absqz oīmpō et sapīa et iustīciā. Ideo pa
tres ve te. oīs expectabāt eū. ut faceret no
bīseū mīaz nos ap̄cīo libādo. Ideo dīcebat
dī ps. Lxxix. Excīta potētīaz tuaz et venī
oīde faciē tuā. et saluī erī⁹. Jī ps. Lxxxiiij
Ostēde nob dñe mīaz tuā. et salutare tuum
da nob. Sed qz actōs actīuoz sūt īn patten
te dīspōsīto. Ideo oīz. qz homo dīspōnat p
alīquā dīspōsīōz. ut sit apt⁹ ad talem grāz
et mīfīcordīā xp̄i et remīssīōnē pctōz re
cīplēdam. Sed qz hūilitas est p̄ma dīspōsī
tīo et radīx oīuz vīrtutū et grāz. sicut sup
dīctū est. Ideo oportet. qz homo dīspōnat
p̄ hūilitatē ad grām et mīfīcordīā xp̄i ca
pescēdam. vñcē sic supbia redōit hoīez īn
eptum ad oīēz v̄tutes et grām recīplēdā
Ita hūilitas redōit ip̄m aptū et abīlem ad
oīēz v̄tutes et grām capescēdas. et remī
ssīōnē cul⁹ cūqz dēlīctī et venīā p̄scq̄ndaz.
Ideo dīctī iacob⁹ īn canonīca sua cap p̄. qz
deus supbīs resīstīt. hūilībūs aut dat grāz
Item ps. xvij. tu poplūz hūilēz saluū faciē
et oculos supboz hūilīabīs. Et sic patet. qz
sicut oportet. qz ex pte dī sit scītās et mī
serīcordīa ad grām et venīā et remīssīōnē
cōferēdas. Ita oportet. ut ex parte hoīs sit
hūilitas ad tales grāz et remīssīōnē
recīplēdam. et merēdam et cōseq̄ndaz.
qz dī respīcīēs hūilitatē et timorē ī hoīe.
dat ḡ grāz et venīā. et releuat ip̄m a mīfīa.
In q ē. vñ sic supbīs et temzarijē negat ve

niaz. Ita huilib⁹ z timetib⁹ nō negat miaz
 et remissioz pcoz. Et tūc hec ē causa q̄re
 xp̄s nō vlt⁹ ē mīa cū diabolo supbo z iudis
 obstiatis. qz eoz supbia et temritas n̄ me/
 ruit veniā z remissioz. qz erāt i epti z i di/
 spoiti ad misericordiā z veniā capescēdā. Et
 sic nō pfuit eis misericordia et passio xp̄i.
 Sz p fuit oib⁹ huilib⁹ et timetib⁹ diū. qles
 fūunt os ficeles z apli z discipuli de p̄lo iu
 dayco. et p̄si ad fidē x̄ de p̄lo gētili. Et he
 in tēdit dice virgo m̄ in hoc usu. vñ ait. qz
 sic dñs cui⁹ nomē ē potēs et sc̄m respexit
 huilitatē i ea. p̄p̄ quā fec̄ s̄ maglia sup̄dca
 Ita piter respexit huilitatē z timorē i cet/
 is oib⁹ fidelib⁹. Et iō mīa ei⁹ nō sbueit. n̄c
 pfuit supbis z temerarijs z i penitētib⁹ di/
 abolis. z iudis obstiatis. sz pfuit oib⁹ huil/
 lib⁹ z fidelib⁹ timetib⁹ eū p̄sis taz de p̄lo
 gētili. q̄ iudayco. Que d̄oz mīa p̄cessit p̄ a
 p̄gentē iudaycoz i aplis z cetis fidelib⁹ reci/
 piētib⁹ xp̄s ex illo p̄lo. et successit i p̄geie⁹
 gētiliū p̄dicatōe ap̄oz. Et ita fruct⁹ redē
 p̄tiois sbueit et pfuit successiue oib⁹ timēt
 bus deū ap̄geie i p̄gentes et ab etate usqz in
 finē mūdi. ¶ Ad h̄ modū aut̄ intllz ē adū
 tendum. qz ista se h̄nt p̄ ordiēs. s. huilitatē z
 timorē dei. et caritas affectiua. z spes. qz vlt
 timū p̄suponit p̄mū z p̄ ordinē oīa seq̄ntia
 Nam ex huilitate seq̄tur timorē dei. et ex timore
 seq̄tur fides et ex fide. caritas. et ex ca
 ritate. seq̄tur spes. Et iō d̄ nō h̄t humilita
 tem nllz altoz p̄ h̄re. Nam supb⁹ n̄c timet
 hoies nec diū. Et si nō timet diū nō credit
 Et p̄ p̄ns nō diligit nec ponit spes i eo. Sz
 si homo ē huilis timet diuinū iudiciū. Et
 per cōseq̄ns credit. et ex iuce amat diū. Et
 per p̄ns ponit spes i eo. ¶ Ex quo p̄z. qz f̄
 ces q̄ ē p̄ncipiū v̄tutū theologaliū p̄supo
 nit. et i cludit huilitatē cū timore. Et hanc
 huilitatē fide spe et caritate formatā oñdit
 virgo m̄ q̄no dixit. Ecce ancilla dñi fiat m̄.
 sc̄dm v̄bū tuū. Et h̄c huilitatē respexit d̄s
 in ea p̄p̄ quā voluit ex ea carnē assumere et
 p̄pter quā fecit s̄ magna sup̄dca. eo m̄ q̄

dictū ē. Et iō dicit m̄. qz sic d̄s respiciēdo
 in ea huilitatē fec̄ sibi magñi sup̄dca. Ita
 respiciēdo huilitatē et timorē i oib⁹ fice/
 lib⁹ ap̄gentē i p̄gentes. sua mīa pfuit oib⁹
 timetib⁹. Et qz huilitas q̄ ē radix oīuz v̄tu
 tum et timorē dei. q̄ ē incium sapie. est q̄dā
 disp̄ ad recipiēdā mīaz dei z fructū et ef
 fectū redēptiois. ¶ Sed ē itez adūteuū
 sic dicit p̄. xvij. qz q̄duplx p̄ ē timor. s.
 fuis filialis. cast⁹ z sc̄s. Alit. n. timet fu
 alit filit. alit vxor. Alit vir iust⁹ z sc̄s. Ser
 u⁹. n. timet face malū ne ūberet ad d̄o. Fil
 us vero timet p̄ez. ne p̄uet ip̄m hereditate.
 Vxor aut̄ timet vir. ne sepef z dimittatur
 illam. Sed vir iust⁹ et sc̄s timet peccare cō
 ceum nō p̄pter aliq̄d p̄p̄ium inf̄ c̄. Sed ne
 displiceat d̄o. quē diligit i se z p̄p̄ se. z pl⁹
 q̄ se ip̄z. qz vir sc̄s oblit⁹ sui ip̄i diligit d̄s
 sup̄ oīa. et si q̄ aliud diligit. illud diligit i
 deo et p̄pter deū. Et sic diligit se in deo. et
 nō p̄ncipalit̄ in se. Et iste talis timor est cū
 suma caritate. q̄ mittit foras om̄ez fuilez ti
 morez. licet i cludat timorē filialē. z castū.
 qz timor sc̄s etiā timet peccare deū z ei⁹ he
 ditatē. Est vez qz timor fuis q̄ timet pe
 care mali formidōie pene. licet nō sic p̄fect⁹
 tñ nō est malus. eo qz opponit temeritatē.
 Vnde licet talis timor nō sit meritor⁹. tñ
 potest esse p̄ncipiū et v̄ia ad timorē filialē
 et castum et sc̄m. qz trahit hoies ad alios
 tres seq̄ntes timores sc̄s ordiēs p̄fectoīs
 qz timor fuis trahit ad filialē et filial⁹ ad
 castū et cast⁹ ad sc̄m. q̄ cōstituit hoies i su
 ma p̄fectōe. vnde sicut acul⁹ se h̄t ad fillū
 qz p̄forāco trahit eum cōiūgenō panū vn
 um cū alio. et missa acu foras. manēt p̄tes
 panī cōsute et iūcte pfiliū. Ita piter timor
 feruilla formidōie fufe pene pūgit et pene
 trat cor hois. Et exinde trahit secū ad tim
 rem filialē ne p̄dat peccatoz gliaz dei. Et sic
 peccatoz. Jam magis adheret deo. Et exinde
 ille talis nitit⁹ recuperare deū p̄ p̄niam. Et sic
 iam ē in amore et timore casto et vxoral/
 timēdo. ne perdat ceum. Et p̄ p̄ns gliaz ei⁹.

Et sic timebit sibi displicere solū ppter ei⁹
bonitatē. Et sic missofora timore fuill/ ma
net aia hōis p̄luta et p̄lucta deo filio timo
ris et amozis sc̄i sub q̄baz extasi in dñi trās
formata. ut inq̄ dñs. Et magis i dō amato
q̄ in corpe qd̄ in format et animat. ut inq̄
aug⁹. Virgo aut̄ m̄ licet tam in sua priā sc̄i
ficatōe fuit a deo disposita p̄ humilitatē for
matā fide et spe et caritate. Et p̄ p̄ns timo
re filiali et casto et sc̄o. q̄ d̄cem timor sc̄s
constituebat ip̄az in sumo gradu p̄fectois
Et respiciē⁹ d̄s in ea hāc humilitatē sic for
matā. fecit sibi cetera magna seq̄ntia. s. v̄gtēz
cum fide cōlugali. et cū fecūditate. et ma
trem dei zc. Tamen ad hoc. q̄ d̄ cet hōi
ḡiaz ḡtificam ex meritis sue passiois. oꝝ et
sufficit q̄ sit d̄spōit⁹ p̄ hūilitatē. formatam
timore saltim fuill et filiali. s. q̄ timeat pe
nas suāas. et timeat p̄ere gl̄iaz. quā d̄a p̄
misit diligētib⁹ se. ymo d̄sideret talez gl̄iaz
et ḡiam. p̄ quā d̄a dat talē gl̄iam. qd̄ nō p̄
fieri sine fide saltim in formi. Et tūc d̄a in
format illam fidē p̄ caritatē et spem firmā
Et p̄ p̄ns p̄ ḡiam. Sed qz apli et ceteri disci
puli ad p̄mā vocatōz hūerūt talē humilita
tem et timorē et fidē audicō x̄p̄s. Et p̄p̄
gētilis audicō ap̄los. Jdō sic fidē ap̄loz
fuit p̄ea in formata et p̄fca p̄ caritatez et
ḡiam. Ita et humilitas et fides gētiliū.
Et om̄ib⁹ istis p̄fuit m̄ia redēptōis x̄. s̄p̄
p̄suponēco. q̄ x̄p̄s p̄ ḡiaz p̄ueniētez dispo
nebat p̄ corda eoz p̄ hūilitatē timore fuill
et filiali formatā. ad recipiēdas ḡiaz redē
ptōis. qz cui⁹ ē in trōduē formā. ei⁹ d̄ est
disponē mariā et subiectū. ut d̄cim ē. Et tō
dicit v̄go m̄. q̄ misericordia ei⁹ et fruct⁹ re
dēptōis. t̄m̄ p̄fuit sic timētib⁹ d̄m̄. et nō re
sistentib⁹. Et hoc app̄gentē in p̄gentē. ham
talis m̄ia et fruct⁹ redēptōis. p̄rio. dat⁹ ē
ap̄lis et discipulis x̄. q̄ erāt ex p̄gentē iudeo
rum. Et ex t̄nce p̄cessit in p̄gentē gētiliū p̄
p̄dicatōz ap̄loz et discipuloz. Et sic et trās
iit successiue ex vna p̄gentē et etate in aliā
vsqz ad magnū p̄stātūz. Et ex t̄nce ab vno

regno i alterz. et ex vna lingua in alteraz.
vsqz tot⁹ mūd⁹ puenit ad fidem x̄. Et sic i
catholicis x̄anis p̄sciabit a p̄ntie vsqz ad fi
nē mūdī. vbi recipiemus v̄riaz p̄fectōz et
p̄m̄ium ex m̄ritis passiois x̄p̄i in corpe gl̄i
ficato et anima beata.

Deinde cum dicit. Fecit
clam in brachio suo zc. Explicat qd̄ sup̄ i
p̄licite dixit. s. q̄ d̄s op̄s cui⁹ nom̄ ē sc̄s et
misicors vs⁹ fuit sua m̄ia. cuz solis hūilib⁹
timētib⁹ eū. qz m̄ia ei⁹ solis timētib⁹ d̄m̄ z
et hūilib⁹ p̄fuit. hic aut̄ dicit. q̄ d̄s cuz sit
potēs nō vs⁹ ē m̄ia. sed iusticia et p̄o cū su
perbia et temerarijs z obstinatis iudeis. z
ceteris in fidelib⁹. Et qz nō solū noluerūt re
cipe b̄nficiū m̄ie et redēptōis x̄p̄i. Sed et
ex nimia sup̄bia et auaricia noluerūt dispo
nt p̄ hūilitatē et timorē. sic audire p̄dicati
onem et legē x̄. q̄ disponit ad ḡiaz redēpti
onis recipiēdas. Et sic nō solū formā. s. nec
etiā dispōz voluerūt recipere. qz noluerūt itllī
gē. ne b̄n̄ agent. ymo p̄tēp̄funt. z toto cōi
tu resisterūt. Et gratis odunt x̄p̄m et cruci
fixerūt. Et ideo x̄p̄s nō solum puniuit eos
pena d̄ani. auferēco ab eis fructū redēpti
onis et regnū d̄i. et d̄anco ip̄z timētib⁹ eū.
et p̄plo gētili facietū fructū hūilitatē et fidei
sed et puniuit eos pena sen⁹ z disp̄siois z
captiuitatis in p̄nti. et pena etni ignis i fu
turo. Et sic oñdit in eis potētiam puniēco. et
nō m̄iaz redimēco. Et hāc potētiam oñdit
deus p̄ p̄filiū. q̄ dicit brachiū p̄is. Itaz si
llus dei in carnat⁹ d̄z nom̄ p̄is. inq̄ntū pat̄
per ip̄m filiū in carnatū se ip̄m mūdō noia
uit et manifestauit. Et d̄z m̄ia p̄is. inq̄ntūz
per ip̄m mūdū redemit. Sed dicit brachiū
pat̄ris. inq̄ntū p̄ ip̄m suā potētiaz exercuit
in miraculis facietōis. et i malis punēdis et
diabolis sup̄ad̄is. Et ideo dicit v̄go m̄. q̄ d̄s
patez nō fecit m̄iaz. sed potētiam in brachio
s. cuz filio suo p̄ sup̄bos iudeos z i fides.
Sed fecit potētiam z iusticiā eos puniēco
Et sic disp̄sit eos sup̄bos m̄te cordis sui.

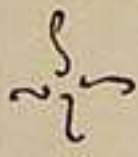
Canticum.

¶ Ad cuius intellectus est non datus. quod scribe et pharisei. et secates eorum multipliciter fuerunt superbi in mente et in tetore cordis sui. Et ideo christus multipliciter displicuit eis a superbia et in tetore superbie cordis sui. Unde per scribe et pharisei erant superbi gloriatores de propria natura carnali et generatone. Et ideo putabant. quod soli filii abrahe et israel erant saluandi et debebant esse liberi ab omni fuitute. Et ideo dixerunt christo iohannis. viij. Nos semen abrahe sumus. et nemini fuituti. Unde. Secundo erant superbi in honoribus. Nam licet ostenderent humilitatem exteriori. tamen in interiori erant lupi rapaces. Mattheus. v. Et querebant primos acubitus in mensis. et salutatoris in foro. et vocari ab omnibus rabbi. ut per. Mattheus. xxiij. Tercio erant superbi in comitio. quod timebant pretere cathedram moysi. In quo iudicabant iudicia. Et timebant pretere sceptrum et sacerdotium. et emolumenta oblationum et sacrificiorum. Et ideo dixerunt si hunc dimittimus. venient romani. et tollent locum nostrum et gentes. iohannis. xi. Et ex illi superbia et mala mente cordis sui. et mala in tetore crucifixerunt christum. Quarto fuerunt superbi in mente cordis sui et flatu intelligentia scripturarum. Nam sic erant carnales et temporales. totam scripturam traherant ad sensum carnalem et ad lucrum suum. Et ideo noluerunt humillari ad audientiam doctrinarum. quod scripturarum legis et prophetarum. eis spirituali et adiuuum sensum declarabat. Et per eorum superbia et auaricia et cecitatem predicabat. ut per per totum discursus euangelicum. Et ideo timentes pretere sacerdotum et sceptrum iudiciale. et pretere locum et gentem et bona temporalia et honores. Infecerunt christum. putantes omnia superdicta pericula euadere. Et ipsum de terra possent celere. et sic putabant manere in superbia mentis cordis sui. et putabant manere in superbo proposito et mala in tetore. Sed de illi superbia et mala mente cordis sui displicuit et reiecit eos dominus noster ihesus christus post suam refectionem. quod in omnia pericula et maiora. quam vitare cupiebant in ceciderunt. et totum oppositum euenit eis ut probatum fuit per. z. Nam per veniunt romani et obsiderunt civitatem eorum. Et post longam obsidionem et famem et mutua stragem et cedentes. et

in finas seditiones et homicidia in testina. romanam cepit civitatem. Et combusserunt eam cum templo. Et in ore gladii residuum eorum parti trucidaverunt. et partem per mundum in captivitate disperserunt. Et sic possident locum. et gentem. et sacerdotium. et oblationes et honores et hostiam et sacrificium. Et quod per per dixerunt in intelligentiam scripturarum legis et prophetarum. et manifestant ostiati in sua cecitate. non valentes percipere unitatem sacre scripture. que est corpus et potus spiritualis ipsius anime. sed tanquam canes latrantes circuibunt circumdatam sacre scripture usque in finem mundi. Sed quod nunquam satisfiebunt. nec gustabunt unitatem latenter in scriptura. quod nunquam eueniet eis. quod desiccant. Iuxta scripturam semper murmurant et murmurabunt ex peccatis frustra suorum falsorum messiam. ut dicitur in per. iohannis. Et sic vadunt dispersi et captivi per mundum semper sub fuitute. ¶ Et sic per quod dicitur deus per fecit potentiam in brachio suo. quod est christus. quod per christum ostendit potentiam suam per iudeos obstinatos. Et quod motu displicuit superbos mente cordis sui. et reiecit eos a superbia et mala mente et malo proposito cordis sui. quod omnia mala que putabant vitare. eueniunt eis. Et frustrati sunt in desiderio mentis cordis sui. et in bonis que per se putabant christum occidere. ¶ Et nota quod homo in tanquam vera propheta loquitur. et pronunciat futuras destructiones iudeorum per verba deperdito propter certitudinem prophetie. quam vicebat in spiritu prophico quem filius eternus in vtero in fuitute in mente eius. quod filius est ille qui loquitur per linguam matris. Et ideo maior est. scilicet clarior est certitudinem de futuris ministerijs christi huius. quam aliquis aliorum prophetarum et modum displiciois. Et ideo per verba de perito predicat futuras displiciois et destructionis iudeorum. Deinceps cum dicit.

Deposuit potentes. etc.

stendit quod christus in suo aduentu exercuit suam iusticiam per in gratos. eos de se preteritis deponendo et humiles in locum eorum exaltando et substituendo. ¶ Ad cuius intellectus est non datus. quod sic iusticia dicitur. ut superbus humilietur. et humilis exaltet. Ita dicitur. ut in gratos deponat de se etc.

no

dignitatis et patris et huius et gratia exaltet
 et substituat et succedat in locum eius. Et ita fe-
 cit christus tanquam iustus iudex. Nam ipse per annum in car-
 natione libauit illum populum de captiuitate egypti.
 sibi. Et explicitis canalicis dedit eis illam terram
 promissionis. Et dedit eis regnum et sacerdotium in
 ea. Et dedit eis prophetas per quos promissit eis fu-
 turum saluatorem et redemptorem animarum et glorifica-
 torum etc. Qui pro ea uenit in carnem. sic promissit.
 Et incipit exercere officium ad aduersum in iudicium. scilicet
 legem et prophetas ad ueram intelligentiam declarare.
 Et uirtutes inferre. et uicia carere et extirpare.
 Et miracula operari. Sed scribe et pharisaei sup-
 bi et in uidi et de tota et tantis beneficiis in gratiam.
 timentes potestatem dominum et sedem iudicalem et sa-
 cerdotalem et bona temporalia noluerunt christum audire
 sed ipsum sequebantur. et finaliter crucifixerunt. put-
 uerunt enim quod merito et iuste deposuit eos christus
 de sede sacerdotali et iudicali. Et transiit reg-
 num et sacerdotium in populum christianum. Et exaltauit
 homines pauperes et humiles. et piscatores in sedem
 sacerdotalem. quem ad modum fuerunt apostoli. et primum
 de populo gentili. Et hoc in tempore dicit uirgo in cum
 ait. Deposuit potestatem de se. id est. deposuit scri-
 bas phariseos de sede et cathedra moysi inquam
 sedebant iudicantes iudicia. et discernentes causas iu-
 diciorum. destruentes pauperes et uiduas et pu-
 pillos. dilatato iudicio. et falso in glosando
 scripturas legis et prophetarum. Et deposuit potestatem
 principes sacerdotum de sede sacerdotali. Et loco
 eorum exaltauit humiles apostolos. qui successerunt in
 sacerdotio. Et etiam exaltauit humiles gentiles. qui
 ex humilitate cordis sui crediderunt in et euange-
 lio. Ideo successerunt in sacerdotio ad quos fuit
 translata lex et sacerdotium. quod ad uiam in illi gentili.
 Et non solum christus deposuit potestatem scribarum et pha-
 riseos de sede iudicali et principes sacerdotum de
 sede sacerdotali. Sed etiam omnes potestates ciues iudeorum
 deposuit de sede et loco et ciuitate et libertate.
 quia robusta et uisa ciuitate cum templo. et robustis
 et destructis ceteris ciuitatibus iudee et galilee
 eos de tota terra promissionis eiecit. et in captiui-
 tate recegit. et per totum mundum dispersit. Et humi-
 les christianos de populo gentili primario parte exalta-

uit. ¶ Item non solum deposuit eos de sede sac-
 cotali et iudicali et de loco et regno. et primum
 uit eos bonis temporalibus. quibus gloriabantur et sup-
 biebant in mente cordis sui. sed et primum uit eos bo-
 nis spiritualibus quibus anima reficitur. unde ipsi qui se re-
 putabant diuites in bonis spiritualibus sacre scrip-
 ture. et in meritis sacrificiorum et oblationum
 manserunt in anes et uacui. quia nec habent in illi-
 gentiam scripserunt. primo manent ceci. nec sacrifi-
 cia et opera legis sunt eis salutaria. primo mor-
 tifiera pro publicatorum euangelij. Sed gentiles qui
 erant esurietes christus in pleuit bonis spiritualibus
 legis et prophetarum. quibus illi iudei fuerunt primum
 ¶ Ad hoc intelligitur aduersum. quia scriptura legis
 et prophetarum erat quodammodo ager ubi latebat clau-
 sus et absconditus thesaurus euangelicus et uirtutes
 eius sub nube litae et cerioniarum. Et illa sacrifi-
 cia et oblationes et sacramenta ueris legis erant
 quodammodo scriptura et gazophilacia. inquam tanquam in sig-
 latebat thesauri merito passionis christi. quod de
 sacrificia non iustificabant de se. nisi in quantum erant
 signacula fidei. et dabant in signum ueritatis per christum
 soluendi in cruce. ut dicitur in psalmo xxxix. et in tra-
 ctatu de iudeos questione prima. Sed scribe et pharisaei
 superbi in mente cordis sui. putabant se habere ue-
 ram intelligentiam. et thesaurum sacre scripturae. Et
 putabant sufficere iustificationem et saluam per sacrifi-
 cia et oblationes et cetera opera legis. Et sic se re-
 putabant diuites et potentes in intelligentia legis
 et prophetarum. et in obseruancia cerioniarum. Sed hoc
 non potest fieri sine christo in lege promissio quod debe-
 bat de regere thesauros absconditos in agro sa-
 cre scripturae. et perfringere uectes ferreas perferre
 ut per ysaiam xlv. Et ideo dixit eis christus io. v. sac-
 taminum scripturas in quibus uita putatis habere. quia ille
 testimonium perhibet de me. Et si credetis moy-
 sy. credetis forsitan et mihi. In quibus uerbis ostendit
 christus. quia scribe et pharisaei falso se putabant habere
 uita in scripturis. et intelligunt eorum. Et non intelligunt eas
 ad sensum uerum et spirituale de christo. qui est finis et ui-
 tas scripturae. Et ideo manserunt ceci et in anes in sua
 falsa intelligentia. et uacui et famelici in meritis
 sacrificiorum. quia illa scriptura non erat de se uera. nisi in
 quantum erat signum uirtutis euangelice. Et fuerunt

Verificata p̄ xp̄s. n̄c illa sacrificia sacrificia eant
 meritoria. n̄c esse p̄ferrebant gratias. n̄ inq̄n-
 tus erant signacula fidei et gratie dante p̄ xp̄m.
 q̄ lex p̄ moysē data ē. gratia autē et uitas p̄ xp̄s
 facta ē. Et tō illi fuerunt uie diuites et re-
 fecti q̄ recepūt fidei x̄. et gratias x̄ p̄ ecclesiastica
 sacrificia. sic fuit popl̄ gentil̄. q̄ añ aduētū x̄
 esuriebant. Et tō dicit uerbo m̄. q̄ x̄ i suo ad-
 uētū gentiles q̄ añ erant esuriētes s̄n lege et
 p̄p̄bia. i pleuit bonis sp̄ualib̄ gratie et gl̄ie. s̄
 diuites i uicos q̄ se putabāt h̄ie diuitias.
 n̄c i l̄ra legi. dimisit i anes et uacos et fa-
 mellicos i bonis sp̄ualib̄. Et sic hic s̄ duo
 uideoda. p̄ q̄ s̄ isti esuriētes et q̄re d̄nt esuri-
 entes. et q̄ s̄ isti diuites. Secūdo q̄ bonis d̄
 factauit et i pleuit istos esuriētes. Quā-
 tus ḡ ad p̄mū ē nōnōū. q̄ sic dicit ē ps̄. cxx
 inq̄. sup̄ illō cupiuit aīa m̄a desiderare et c̄. q̄
 d̄ia ē inf̄ simpliciter desiderare. et esurire si-
 ue sitire. nā esurire et famece et sitire addūt
 conatū et necitatē sup̄ desiderare. Et sic esu-
 rire siue famece. idē ē q̄ desiderare et ape-
 tere calidū cibū et siccū ex necitate p̄p̄ re-
 stauratōz depōit. Et sitire idē ē q̄ desida-
 re hūidit̄ et frigidit̄ p̄p̄ restauratōz depōi-
 ti. et hoc cū om̄i conatu et necitate. vñ q̄s fa-
 stidiēs vñ cibū ex hūadacia p̄ aliū desida-
 re. puta faciat̄ carnis capnis p̄ desiderare
 carnes gallinaz et eō. s̄ iste t̄lis q̄ nō esu-
 rit. n̄c famecū scit. Idō nō curat m̄re i q̄re
 re t̄lez cibū. Et sic aliq̄s fastidit̄ aq̄ p̄ desi-
 derare uinū abs̄ necitate. Et sic ē uicēdū.
 q̄ nō sitit uinū. sic n̄c ille aliq̄ esurit cibum
 n̄c si iste esuriet cibū. cū om̄i conatu q̄re-
 ret ip̄s. et illico comedet quēcūq̄ cibū i ue-
 nitet. Et sic sitit̄ q̄eret cū conatu potū. Et
 illico bibet siue aq̄m siue uinū p̄p̄ uehem̄-
 tez appetitū et necitatē. Ita ḡ asili ē uicēdū
 de esurie et siti sp̄uali. n̄c m̄lti desidāt cibū
 et potū sp̄ualē ad salutē aīe. et ad restaura-
 tōz gratie depōite. et tñ nō esuriūt neq̄ sitiūt
 q̄ nō aponūt conatū et diligētia ad q̄redū
 et recipiēdū. cū h̄eat oportunitatē. vñ q̄nq̄
 aliq̄s adul̄ vel fomitator vel auari⁹ desid̄

rat exire apc̄to. et face p̄nias. et restituerē
 ablatū. s̄ nō fac̄ p̄p̄ amorē carnis et pecu-
 nie. Et iō ē signū. q̄ nō dū esurit. n̄c sitit iu-
 sticiā et salutē aīe. n̄c recupare gratias depōi-
 taz. q̄ si uere esuriret et sitiret iustificā. Illi
 co dimittet p̄c̄s. Et curret ad p̄nias. Et ex
 q̄ p̄s. q̄ ille uere esurit et sitit cibū et potum
 sp̄ualē. et uerā iusticiā. q̄ abs̄ mora dimittē-
 do p̄c̄s. q̄rit illā p̄ bap̄s et p̄nias. Et t̄co ad
 istū intll̄ dicit x̄ Mat̄. v. B̄t q̄ esuriūt et
 sitiūt iusticiā. q̄m ip̄i fac̄ abūt. Vñc nōū.
 Dixit b̄t q̄ esuriūt et sitiūt iusticiā. et nō di-
 xit b̄t q̄ iustificā. n̄c aliq̄s in h̄olis esurit
 ens et sitiēs iusticiā. p̄ uenire cū om̄i cona-
 tu ad batisandū. Sed morit̄ in uia. Et t̄co
 talis ex sola esurie et siti iusticie. Iustificat̄
 et bap̄tisat̄ bap̄tismo flamis. Et p̄ p̄nias b̄t-
 ficatur. Itē si aliq̄s peccator ad d̄m p̄uersus
 ueniens p̄c̄to gradu ad p̄nias et p̄fessōz
 moriat̄ in t̄i intervallo tūc ille ex t̄i esurie
 et siti et desidio cōfiteoi iustificat̄. Et p̄ cō-
 seq̄ns b̄tificat̄ i spe. ut i quib̄ auḡ. libro de
 p̄nia. Q̄ ex solo desidio sacerdotis fit dign⁹
 uenia. Et iō dicit saluator. q̄ b̄t q̄ esuriūt
 et sitiūt iusticiā. i. cū oī conatu et diligētia
 q̄rūt. Et cū ueniūt eaz ḡtan̄ suscipiūt et
 tenēt. et cū gaudio custodiūt. Et h̄i oī-
 bus p̄s. q̄ scribe et pharisei et p̄ncipes sacer-
 dotū et ceteri iudei carnales et obcecati i reb̄
 tēporalib̄ nō esuriebāt. neq̄ sitiebāt salu-
 tez aīe. nec uerā iusticiā nec uerā messia in
 lege p̄missuz. s̄ ip̄m desiderēt et spectarēt.
 q̄ nō desiderabant ip̄s p̄pter bona sp̄ualia. s̄
 tēporalia. Et t̄co fastidiētes bona sp̄ualia
 nō recte et cum esurie q̄rebāt xp̄m messia
 in lege p̄missuz. n̄c tenuerūt et recepūt eū
 q̄nō ip̄e uenit ad eos. et uocabat eos. uo-
 lens eos iustificare et saluare. Et t̄co dixit
 eis. scrutamini scriptas i q̄b̄ uita putat̄ h̄ie. q̄
 ille testioniū p̄bet d̄ me. Itē si moysi cre-
 ditis. creditis forsā et m̄. q̄ ille de me s̄p̄-
 sit. io. v. Itē lux uenit in m̄dū. s̄ dilexerūt
 hoīes magis tēbras q̄ lucez erāt. n. eoz
 mala opa io. q̄. q̄i dicit. q̄ p̄p̄ auariciā et lu-
 .D.Z.

pbias et bona t̄p̄zalia p̄tēfūt xp̄s ⁊ bō spūa
lia. Ecce quom̄ reputātes se diuites i bo
nis t̄p̄zalis fastidierūt et p̄tēp̄fūt diuicia
spūales et bona spūalia gr̄e et gl̄ie. q̄ xp̄s a
fferēbat. Et sic nō fūunt esuriētes. s; fasti
entes bona spūalia. J̄dō xp̄s d̄m̄isit eos in
anes. Sed v̄go m̄ et ioseph. et symeō et za
charias et apl̄i et gētilēs. qz ūe esurierūt ⁊
sicerūt. et cū conatu vehemēti q̄sierūt sal
uatorē. et cū venit ad eos. et nouunt. rece
punt eū. J̄deo eos esuriētes i pleuit bonis
spūalib; gr̄e in p̄nti. et gl̄ie in fuso. Et iu
deos diuites ⁊ fastidētes d̄m̄isit i anes ⁊
vacuos bonis spūalib; in sua d̄nātōe. Et
d̄m̄isit etiā eos frustratos et i anes in sua
spe ⁊ in tentōe. qz i picula et mala q̄ vitare
putabāt i cicerūt ⁊ totū oppositū ei⁹ qd̄ spe
ctabāt. euenit eis. ut d̄c̄t̄ ē. Duplic̄ ḡ scri
be et pharisei et p̄ncipes sac̄dotū et ceteri iu
dei obliuati d̄n̄r diuites. Primo. qz totā suā
sp̄z ponebāt i diuicijs t̄p̄zalis et toto cor̄i
tu illas q̄rebāt. Sec̄do. qz soli t̄p̄t̄hebant p̄
maib; legē ⁊ p̄phas i q̄ latebāt diuicte sp̄i
rituales. sed p̄p̄t̄ diuicias t̄p̄zales. diuicias
spūales. q̄s hebāt festidēbāt ⁊ p̄tēp̄nebāt
Sed v̄go m̄ et ioseph ⁊ zacharias ⁊ apl̄i di
cti s̄t esuriētes. Primo. qz cū om̄i conatu ⁊
vehemēti d̄s̄id̄io q̄rebāt xp̄s p̄p̄t̄ bona sp̄i
ritualia. Sec̄do. qz cū vident eū. illico cum
gaudio tenuerūt et custodierūt eū. ut ifra
patebit. Et idō i pleuit eos bonis spūalib;
Et sic ē d̄ic̄tōū de p̄plo gētili. q̄ recepit xp̄s
ad solā p̄ocatōz apl̄oz. ¶ Quātū ad sc̄d̄z
est d̄ic̄tōū. qz xp̄s multiplici bono repleuit
fideles esuriētes et sitiētes iusticiā. Nam i
p̄nti vita repleuit eos bonis gr̄e. s; i fuso
bonis gl̄ie. Sed est aduētiōum. qz tā s̄t ḡna
bonoz gr̄e qz repleuit eos i hac vita et ec
clesia militāte. Nam q̄oaz d̄n̄r bona gr̄e sa
cramētōz. q̄oaz bona conoz sp̄s sc̄t̄. q̄oā
bona meritoria ex obf̄uātia p̄ceptoz ⁊ cō
silloz euāglicoz. Unde bona gr̄e sac̄mēto
ruz s̄t septē ⁊ septē mala q̄ traxim; ex p̄cto
p̄moz p̄t̄ū. s. tā mala culpe. et tā mala pe

ne. Et idō d̄c̄t̄ et i s̄tuit nob; xp̄s septē ec
cl̄astica sac̄mēta i remediū istoz maloz.
tria. n. mala culpe. s. culpa oriḡialis. et moz
talis. et venial. J̄dō p̄ i s̄tuit b̄p̄m i q̄ daf
fices. spes. et caritas i hitu siml; cū ḡza gra
tifica. p̄ quā d̄c̄t̄ originale. Sec̄do i s̄tuit
pn̄iaz. p̄ quā d̄c̄t̄ culpa mortal; et fit remis
sio oīuz mortaliū. Tercio i s̄tuit extremā
unctōz ad d̄c̄t̄a venialia. Mala aut̄ pene
sūt tā. s. sep̄atio a d̄o p̄ p̄c̄z. Et idō i s̄tuit
eulzaristiā p̄ quā d̄o r̄c̄c̄iliamur. Sed in
malū pene est i firmitas ad bonū faciēduz
et p̄ntas ad cadēduz et malū p̄p̄et̄adū.
⁊ quā i firmitatē i s̄tuit p̄firmatōz ad ro
borāduz fideles. ut valeāt pugnare ⁊ carnē
et mūdū et diabolū. Tercia pena fuit fev̄i
tas libid̄is. in cui⁹ remediū i s̄tuit Mat̄r
moniū. ne lib̄ico i putet̄ ad p̄c̄z mortale in
iugatis. Septio aut̄ xp̄s i s̄tuit sac̄mētū
ord̄is. in q̄ daf p̄ras sac̄dotib; ad adm̄istrā
duz sup̄d̄c̄ta sac̄mēta secl̄arib;. S; ista suffi
cientia et cā n̄c̄tratis eccl̄asticoz sac̄mēto
ruz q̄z v̄t̄ emanat ex passiōe x̄. cl̄ar̄ p̄ as
signari. Nam p̄ ex p̄tib; traxi⁹ carnē corrup
ta ⁊ vicio libid̄is i q̄ seial; latz culpa oriḡia
lis et mortalis. J̄dō q̄nō aīa n̄za creat̄ a d̄o
in puris n̄lib; i illa carne libid̄iosa. p̄solū ⁊
forciū trahit cl̄p̄az oriḡiale. ut in d̄c̄t̄ ab̄oz
et aug⁹ p̄ quā cl̄p̄a i curis irā et odiū dei ⁊
p̄uatōz oīuz bonoz spūaliū tā gr̄e q̄ gl̄ie.
et cuz hoc i curis d̄bitū recuperandi iustici
am quā perdidit in adā. Et t̄deo xp̄s in s̄t
uit sac̄mētum baptis̄mi cui p̄buit v̄tutem
regētiā et purgatiā illi⁹ culpe. ⁊ colla
tiā gr̄e. p̄ quā baptis̄ato remittit̄ culpa
et d̄bituz. et p̄fer̄ ḡza gratifica cuz fide et
spe et caritate in hitu. p̄ quā ille q̄ erat i o
dio et ira dei absoluit̄ ab om̄i d̄bito et re
ducit̄ i ḡzaz dei. qz fit d̄o grat⁹ et accept⁹
p̄ illa ḡzaz p̄t̄nētem p̄ciū et merita passio
nis x̄. Et idō ille re⁹ p̄ illā ḡzaz. et p̄ciū passi
onis x̄ soluit om̄e d̄bitū et libat̄. S; qz ille
baptis̄m; l; obluat aīaz. et tollat cl̄p̄a oriḡi
ales ab ea. et absoluat eā d̄bito et reducat

q̄ nō 3¹⁴ ḡna bonoz gr̄e

In gñas. tñ nō tollit fomité ꝑcupiēte. ut nō
 in sit i carnē. lz tollat. ut nō i putef aīc ad pe
 catū sic añ bapm. lz ad huc manet illa mor
 bīda ꝑcupia i carne. In q̄ seilz sit z latēt oīa
 pctā mortalia. ex q̄ ꝑcupia oīa mala oriū
 tur. Et q̄ semp pugnat z lactaf adūf spī
 ritū et rōz. Et tō sic illa ꝑcupia carnīs añ
 baptisimū p̄solū ꝑforciū causabat origiale i
 aīa. Ita p̄ baptisimū p̄ solū ꝑsensuz celiba
 tum cāt pctm et clpā actualē et mortale in
 volūtate z aīa p̄ quā obligaf ad penā eter
 naz. Et p̄ solū ꝑsensuz i celibatū cāt veiale.
 Et tō x̄ in stituit sacmētū ꝑfirmatōf. p̄ q̄
 dat robur et arma grē. Et danf dona sp̄s
 scīi ip̄i aīe. ut valeat pugnare et resistē ip̄i
 ꝑcupie. et vicat carnē sic morbīdā et corru
 ptā. ne volūtās p̄ ꝑsensuz cadat i pctz mor
 tale. Sed qz aīa ꝑsenciēdo carnī. aut mūdo
 aut diabolo sep̄ cadit i pctz mortale. J̄do
 x̄p̄s i stituit sacmētū p̄nie inq̄ p̄ merita pas
 sionis x̄ remittit pctz mortale z pena i ferī
 efna. Sz qz p̄ t̄e pctz actualē ille pctōz fuit
 aīeo sepat̄. J̄do x̄ i stituit sacmētū eulza
 ristie. p̄ q̄ deo recōciamuz. et sp̄ualz refi
 cīmur z recupā bona sp̄ualia d̄ p̄dita. Sz
 qz p̄ t̄e p̄nīaz nō potūf oīa pctā mortalia
 ex oblitōe ꝑfici. n̄c oīa veialia ex ignozā
 tia et i adūtētia et mltitudie. J̄do i exituz
 ab hoc sc̄o dat sacmētū extreme vnctōis.
 p̄ q̄ remittunt veialia. Et etiā lz totalz nō
 olmitaf pena pctōz mortaliū oblitōz ce
 bita i purgatorio ꝑꝑ negligētā diferēti
 ꝑfessōz. tñ t̄e pene debite i purgatorio a
 liq̄liter remittūt et minuūt ex v̄tute sacmē
 ti illi vnctōis ꝑtinētis v̄tualz siue i strumē
 talitez merita passiois x̄. Nam sicut illa ca
 ro corrupta et morbīda et libidiosa quā t̄
 bim̄ ex p̄tib̄ ꝑtinēt n̄līf et seialz et v̄tua
 litez oīa pctā. qz p̄ solū ꝑforciū cāt culpā ori
 gialez i aīa. e t p̄ sensū cāt actualē et veia
 le in eaō. Ita q̄ōāmodo ecciastica sacmēta
 q̄i seialz et v̄tualz siue i strumētalz ꝑtinent
 m̄rita passiois x̄. qz p̄ ista sacmēta dat grā
 passiois x̄ oīb̄ fidelib̄. Et tō ista sacmēta

sunt q̄i capse et vasa medicinalia. inq̄ latēt
 merita passiois x̄ ad medellā sup̄dicāz in
 firmitatū. ut inq̄ v̄go de sc̄o victore. Et p̄
 hec p̄z necitās sup̄dicōz q̄nqz sacmētōz
 Sz qz post oīa sup̄dicā sacmēta semp i hoc
 mūdo manet i ordiata ꝑcupia i carne q̄ sp̄
 in ordiate ꝑcitāt actuz venieuz ꝑter i tentū
 grōis. Et tō ꝑpter t̄e maledictōz nō po
 test ille act̄ exerceri absz pctō mortali. Et
 tō de i stituit sacmētū mat̄monij inq̄ ꝑu
 ges ad remediū illi libidōis. ne t̄c offiū q̄
 nō fit sine libidōe i putef etō ad pctz morta
 le. Itaqz sic bap̄ nō tollit b̄turalē ꝑcupias
 ut nō sit i carne. lz ut nō in putef ad pctm
 origiale ip̄i aīe p̄ ꝑforciū. Ita sacmētum
 mat̄monij nō tollit libidōez actualēz. ut nō
 in sit inter ꝑuges i officio venereo. lz tol
 litur. ut nō putef etō ad pctz mortale. si de
 bite et absz abusu exerceāt illū actū et offi
 ctuz. Et sic p̄z q̄m ad remediū libidōis et ex
 cusandū pctz. neciūz fuit mat̄monij. qz so
 luz sacmētū mat̄monij tollit et excusat pec
 catū mortale i oīi actu venieo. ut inq̄ au
 in libro de nuptijs. lz nō tollit origiale i p̄
 uulso ex legitimo ꝑugio ꝑpagat̄ ꝑpter libi
 dōnez p̄tuz. lz inq̄ ꝑugef solū hoc sacmētū
 excusat pctz. Et rō ē nā oīe alī act̄ venie
 aut ē adultiū aut fornicatio aut ꝑ nāz. lz oī
 ista tā incurzūt pctm mortale. ut pctz ē p̄.
 exv̄ij. ḡ solū ꝑugtu excusat pctz. Et sic p̄z
 necitāf sex sup̄dicōz sacmētōz. Sz qz sup̄
 dicta sacmēta n̄ possūt dari n̄ i p̄fate eccie
 sp̄ose x̄ cui d̄e oīa ista debet i cotē. Et tō x̄
 in stituit sacmētū ordiis p̄ q̄ dat p̄tas sac
 cotib̄ ad admistrandū sup̄dicta sacmēta in
 q̄ oīb̄ sacmētis ꝑter grāz singlarē dat sp̄
 grā. genali ḡtifica debite sumēt̄tib̄. Et sic
 patēt bona grē sacmētōz ecciasticoz. qz
 x̄p̄s i pleuit os fideles esuriētef. in p̄ gñe bo
 noz. In sc̄o aut gñe bonoz sp̄ualiu. qz
 x̄ i pleuit esuriētef. sūt bona conoz sp̄s
 scīi. q̄ recepūt apli p̄se et prota eccia in die
 penī. qz p̄mū ē conū sapie. p̄ q̄ fideles cō
 tēptis sc̄iēt̄ijs mūdaīs apponūt aīuz ad stu
 .d. 3.

dñi rez. diaz. et ad meditandū i lege dñi.
 die ac noctē p̄tēplāto sacra missia gesta in
 vtro qz te. et ad q̄rēdā salutē et iusticiā p̄ sa
 craz sc̄p̄as. et breuit̄ relictis reb⁹ hūaīs ad
 p̄tēplāduz dīa. Sed qz in t̄ nō sufficit ista
 dīuina p̄ cipe nec p̄fūda missia sacre sc̄p̄e
 in tlligē. J̄do daf fidelib⁹ conū in tllct⁹ ad
 dīserēdas et in tlligēdas sacras sc̄p̄as. vñ
 sicut p̄ conū sapie appetim⁹ i tlligētīā sacre
 sc̄p̄e. Ita p̄ conū int⁹ daf nō facultas ad in
 telligēda missia sacre sc̄p̄e. sic hūerūt apli
 Sed qz nō sufficit studiū et i tlligētīā sacre
 sc̄p̄e. n̄ opemur bonū p̄ ip̄am. qz finis ei⁹ n̄
 est. ut sciā⁹ tātū n̄. ut p̄ tllēz i tlligētīā boni
 opando efficiamur. S̄z qz in tali opatione
 habem⁹ pugnare p̄ carnē et mūdū et dia
 boluz. q̄ nllō pacto ex v̄ib⁹ n̄ris resistere pos
 sum⁹ p̄tē nāz corruptā et fragilē. J̄do daf
 conū fortitudis ad vicēdū et pugnāduz tu
 giter p̄ tā sup̄oc̄ta. J̄tē et. qz i lege enāgelī
 sūt aliq̄ p̄silia sup̄ totā hūaz facultatē et sup̄
 nāz. i. pati oēs p̄secutōz et tormēta et mor
 tes p̄pter xp̄s et iusticiā. Et orare p̄ p̄ secu
 torib⁹ et inimicis. q̄ oīa p̄solas mortales
 v̄tutes n̄ possēt tollerari. n̄c exerceri. J̄do
 daf conū fortitudis ad sup̄oc̄ta tollezāda et
 agrediēda. S̄z qz p̄solā prudētīā moralē et
 hūaz nō possem⁹ de tllib⁹ sup̄ nālīb⁹ et dīfici
 lib⁹ p̄sultari. n̄c q̄n̄ n̄c vbi n̄c q̄ntū tlla eēt
 eligēda et agdiēda. J̄deo datuz fuit de sup̄
 conū p̄siliij p̄ qd̄ apli et martires et ceti fide
 les p̄tēptis mūdantis et p̄posito. q̄cūqz ti
 more mūdano. q̄n̄o. oportuit et vbi et q̄ntū
 oportuit p̄ xp̄o p̄secutōi et mortī se optu
 lerūt. S̄z cū cono p̄siliij datū ē eis conū for
 titudis ad p̄sultata oportuis locis et t̄p̄ri
 b⁹ exercēda. Et sic p̄ple conuz p̄siliij p̄cedit
 conū fortitudis. S̄z qz nō oīs s̄ p̄stituti i
 eodē statu p̄fecto. sic fūunt apli. et marti
 res et p̄lati et sac̄dotes et religiosi. s̄z qd̄az
 s̄ in statu i feriori et p̄iugali et seclari i re
 bus t̄p̄ralib⁹ i voluti. J̄do p̄ter sc̄iaz mūda
 naz datū ē fidelib⁹ seclariib⁹ conū sc̄ie. ut sic
 disponāt et trāscāt p̄ ista t̄p̄ralia. ne amitāt

etna. Naz sic sapia ē de reb⁹ dīuis. Ita sc̄ia
 de hūaīs et t̄p̄ralib⁹. J̄tē qz fideles sc̄lares i
 in fimo statu p̄stituti nō possūt meditari i
 lege dñi die ac nocte. nec intlligē et p̄cipe
 p̄fecte altissima missia. sic p̄lati et sac̄dote⁹
 et religiosi. p̄tinuo studio et cōtēplatōi de
 viti. J̄do daf conū pietatis ad credēdū et
 firmis i herēduz articlis fidei et p̄fūdis mi
 sterijs sacre sc̄p̄e. q̄ cape nō possum⁹. et ad
 pie credū semp̄ p̄ter magis piāz et magis
 p̄ueientes deo. et sc̄ia ei⁹ in op̄oib⁹ nō dū
 dēmiat⁹ p̄ ecc̄iaz S̄z qz lex dīa comīaf t̄ā
 s̄grediētib⁹ nō solū p̄uatiōz hereditatis vite
 etne. s̄z etiā etnā penā trāsḡssōrib⁹. et p̄mi
 tit v̄tā etnā et v̄siōz dei cū suma fructōe et
 felicitate obfuatorib⁹ ei⁹. J̄do ē ncc̄i⁹ nob̄
 timor sup̄ n̄lis p̄ quē timeā⁹ p̄de bonuz n̄b
 p̄missuz qd̄ nō v̄icem⁹. et timeā⁹ i currere
 penas etnas. q̄s i hoc sc̄lo nō vidē⁹. n̄c sen
 ti⁹. Et idō daf conū timoris sup̄ n̄lis q̄ hēt
 q̄tuoz grad⁹. Naz p̄ p̄ ip̄z refrenat tem̄ritatē
 et audacia n̄ra. ut timeā⁹ penā ignis etnā
 Sedo ut timeam⁹ p̄tere hereditatē regni
 celestis. Et iste d̄z timor filialis. Tercio ut
 timeā⁹ p̄de ip̄z dñi p̄ sepatiōz a deo. Et iste
 dicit timor cast⁹ et vxozal⁹ siue desposalis.
 Quarto ut timeā⁹ dō displicere p̄tē suā bo
 nitatē. Et ne i curā⁹ i gratitudiēz. Et iste
 d̄z timor sc̄is et i maclat⁹. Et ē t̄ez qd̄ n̄ra
 p̄fecta caritas q̄ iaz totalē foras mitit timo
 rez fuillē. Et sic p̄z q̄l̄z s̄ ncc̄ia oīa ista septē
 dona conoz et gr̄az toti ecc̄ie. q̄ conis x̄
 in ecc̄ia alios fec̄ ap̄los. alios p̄p̄has. alios
 enāgelistas. alios doctores. alios p̄dicato
 res. alios martires. alios p̄fessores. et v̄ir
 gines et p̄tinētes. et alios veros religiosos.
 et alios iustos p̄iugatos. et q̄soz facit coti
 die i c̄plētes. Et q̄soā p̄fectiētes. et p̄fectos
 Et sic sp̄s sc̄s sp̄izat con̄ gr̄az dīuīdēs sin
 gulis. put vult. ut inq̄ apl⁹. Et hec s̄ boni
 conoz q̄ x̄ impleuit fideles esuriētes et sit
 iētes iusticiā. ¶ In t̄cio aut̄ ḡne sūt bona
 meritoria ex obfuācia p̄ceptoz et p̄silioz.
 Naz qz diligētib⁹ dñi et fidelib⁹ oīa coop̄at

In bonū meritōrū ad ro. viij. Iteo x̄anus
existens in caritate p̄ oīa opa q̄ facit f̄ legē
euāgelicā meref̄ vitā etnā. Vnō obfuāco
p̄cepta negatiua nō solū euadit penas eter
nas. Sed et meref̄ vitā etnā. p̄p̄ pugna et
victoriā. q̄ nēo p̄ obfuāre vīa p̄cepta. nec
vitare pct̄ sine grādi pugna et victoria re
sistendo carni et mūdo et diablo. q̄ nō po
test fieri sine grā. Et p̄ p̄ns sine merito. Et
iam magis meref̄ q̄ fuāco p̄cepta affirm
tiua. s. diligēdo dñm sup oīa i se et p̄p̄ se. et
diligēdo p̄ximū. sicut se ip̄s et i deo et p̄p̄
dñm. Et sic i plebit oīa opa mie tam spūalia
q̄ corporalia erga p̄ximū i digētes. p̄pter
que opa x̄ps in iudicio oīib⁹ iustis dicet.
venite bñdicti p̄ris mī. p̄cipe regnū zc. Et
magis et alti⁹ meref̄ obfuatores p̄silioz. x̄
in statu p̄fectiori q̄ vendit̄is oīb⁹ q̄ pollice
bāt et datis paup̄ib⁹. secuti s̄ x̄pm p̄ paup̄
ratez et obiaz et castitatez i statu religiois
Et iā magis et alti⁹ meref̄ q̄ tollunt crucē
suā et secuti x̄pm p̄ martiriū zc. Et ista sunt
bona meritōria ex obfuātia p̄ceptoz eu
anglico. q̄ x̄p̄ vitauit et repleuit suos fide
les esuriētes i hac vita siml̄ bonis gr̄e sac̄
mētoz et tonoz. ¶ Sed bona gl̄ie q̄ x̄p̄
impleuit istos esuriētes i celo s̄ clara et fa
cialis visio dñe essētie et i diuisione trinitati⁹.
que d̄ces clara visio daf̄ eis i p̄miū ex me
rito fiet quā hic hūerūt. Et daf̄ eis p̄fecta
et secura possessio illi⁹ sumi boni in p̄miū
sp̄i. quā hic hūerūt et daf̄ eis suficiēs. et p̄
fecta fruiō i p̄miū caritati⁹. quā cū effectū
opūz mie et obfuātie p̄ceptoz et p̄silioz i
hac vita hūerūt. Ex q̄ trib⁹ bonis resultat
in eis vera et p̄fecta bñtudo i aīa. Et vltra
hec tā bona aīe p̄sequit̄ q̄tuor voces et boni
in corpe gl̄ificato. s. i mortalitatē cū i passi
bilitate et claritate et s̄bilitate. et agilita
tez. in q̄ q̄tuor p̄sistet gl̄ia corpi⁹. Et sic rūt
oēs erūt i sua vltia p̄fectōe. quo ad totū. s.
q̄ ad corp⁹ et aīaz. q̄ d̄ces stat⁹ ē oīuz bono
ruz agregatōe p̄fct̄. in q̄ solo p̄sistet bñtu
do iustoz. Dñs ḡ oīb⁹ bonis sup̄dictis taz

gr̄e in p̄nti q̄ gl̄ie i fuso i pleuit x̄p̄ oīes
suos fideles esuriētes. q̄ puauit os iudeos
obstinatos. et cecos in fideles et supbos et
diuites mūdanos. et in penites. Quos nō
solum puauit boīs sup̄dictis et dimisit eos
vacuos et in anes. Sed etiā ad penas eter
nas destinauit. Et ideo de iudeis obstinatis
dixit Mat̄. viij. Multi veniēt ab oriēte.
et occidēte. et recumbēt cū abraā et ysach.
in regno celoꝝ. Filij autē regni mitent̄ in
tenebras extiores. ibi erit fletus. et sc̄r̄
centiū. Itē Mat̄. xxiij. dixit scribis et pha
riseis. Auferet a vobis regnū et dabit̄ gen
ti fructū. ¶ Ex quib⁹ p̄. q̄liter iudeos sup
bos puauit bonis spūalib⁹ et reliq̄ eos in
anes. et gētilē esuriētes in pleuit illis bo
nis. et nō soluz puauit iudeos illis bonis. s.
etiā puniuit eos pena sens⁹ p̄ fletū et sc̄r̄
rem dentiū. Et nō q̄ iudei obstinati nō so
lum dicūtuz in anes. in q̄ntū sūt puati et va
cui sup̄dictis bonis. Sed etiā q̄ opa legis
omnia q̄ faciūt sūt in ania et vacua merit̄.
q̄ in vanum et frustra circūciōūtuz. et fa
ciunt alia opa legis. q̄ tam s̄ exinanita et
euata p̄ aduētum x̄. et opa euāgelica. Itē
etiā illa opa nō solum s̄ eis in ania et mor
tua. Sed etiā mortifera. q̄ q̄tens cūq̄ fa
ciunt et obfuāt aliquid op⁹ cerimoiale peccāt
mortalit̄. et addūt pct̄m sup̄ pct̄m. et orat̄
o eoz. vertit̄ in pct̄s. sicut dictū ē ps̄. lxxvij
et. eviij. Et sic manent in anes in bonis et
meritis et frustrati in sua intentōe. q̄ in ci
terūt in omīa mala q̄ vitare putabāt. Et p̄
vicerūt omīa bona q̄ p̄sequi putabāt et cu
plebāt. Et gentiles esuriētes fuerūt exalta
ti et repleti bonis quib⁹ ip̄i sunt puati. Et
ideo dicit virgo Maria. q̄ x̄ps fili⁹ su⁹ fec̄
potentiaz in brachio suo. q̄ disp̄sit iudeos
obstinatos et supbos mēte cordis sui. et de
posuit eos de sede sac̄otali et iudiciali et lo
co et regno. Et exaltauit humiles ap̄los et
gentiles p̄ctem humiliatos. Et ap̄los et gēti
les esuriētes et paupes et simplices in ple
uit bonis gr̄e in p̄nti et gl̄ie in fuso. sed dī
D. 4.

uites iuceos dimisit in anes et frustratos
 nō solum bonis spūalib⁹. Sed etiā in digi-
 tatibus rēalib⁹ et in sua mala intentione.
C Sed est itez adūtenous. q̄ isti tres vez
 sus supōicti nō solum verificant de supbis
 iudeis. ymo p̄ verificant de supbis demoni-
 bus. q̄a de⁹ in p̄ncipio disp̄sit et deposuit de
 sece celesti. Unde dicitur fuit i expōe p̄. lxxxij
 q̄liter de⁹ graduauit in p̄ncipio ordies an-
 geloz. f̄ ordines nobilitatis nase eoz. Et
 sic collocauit luciferū in supmo ordine pri-
 mus sup om̄s altos. Sed qz vidit sup se a-
 dextris dei. s. in potiorib⁹ bonis tot⁹ gl̄ie.
 sup om̄s ordines et gerarchias angloz se-
 cem p̄parataz p̄ xp̄o hoie. Inque verbū eter-
 num debebat p̄sonalit̄ assumere. q̄ dicitur x̄
 tanq̄ caput et dñs hoīuz ⁊ angeloꝝ erat a-
 corand⁹ ab om̄ibus angelis. Et hoc scdm̄
 dei volūtatē. Tūc lucifer supbiens in mē-
 te cordis sui dixit nō esse equz. nec iustū ali-
 quē hoīez sup anglos ascende. nec etiā hoī-
 nes cū anglis coe q̄zi. Et sic diligēs se pot⁹
 q̄ deū et diligēs se in se et nō in deo. voluit
 pot⁹ sed apertū suū. q̄ volūtatē dei. q̄ h̄c
 ab et̄no statuerat ad in pleze. Tūc p̄cepit o-
 dium et in viciam p̄ xp̄m. et decreuit p̄cē-
 dere et vsurpare secem et solum ip̄eriale p̄
 xp̄o p̄paratū. Et sc̄ta p̄iuratōe p̄ xp̄m ⁊ vo-
 lūtatē ⁊ statutū dei. Dixit i corde suo. In
 celum p̄cēdam. Et sup astra celli. i. sup oēs
 ordines et gerarchias angloꝝ adextis di
 exaltabo solūz meū. et sedabo in mōte te.
 s. in beatitate xp̄i. Ascendaz sup altitudines
 nubīuz. et siliis ero altissimo. vt p̄ ysa. xliij
C Ex quib⁹ paz. q̄ lucifer fuit p̄m⁹ supb⁹ i
 mente cordis sui. q̄ voluit et statuit vsurpa-
 re secem ip̄eriales xp̄i filij dei. et ascendere
 ad similitudinē et eq̄litatez dei et vsurpare i-
 perium mūdi xp̄o debitū. Sed tūc de⁹ fecit
 potentia in brachio suo. s. in verbo suo. per
 q̄b facta sunt oīa. et p̄cepit miq̄eli et an-
 geli ei⁹. vt dēcent luciferū cū seceib⁹ suis
 de celo in infernū. Et tūc factū est plū ma-
 gnum in celo. Nam miq̄el et angli boni se-

q̄ces miq̄elis dei volūtatē p̄formes et obe-
 dientes p̄liabant cū brachione lucifero eius
 p̄raue volūtatē et supbie resistentes. Sed
 p̄iectus ē draco ille magn⁹. serpēs antiq̄b⁹
 q̄ vocat sathanas. i. aduersari⁹ ⁊ p̄tari⁹ di-
 uine volūtatē et xp̄o fuso. p̄iect⁹ ē in t̄raz.
 et angli ei⁹. s. seq̄ces ei⁹ et rebelles deo mis-
 si sunt cū eo in stagnū ignis. ut p̄ apo. xij.
 Et sic patet q̄liter xp̄s iaz in p̄ncipio fecit po-
 tentiam in brachio suo. et disp̄sit de celo de-
 mones supbos in mēte cordis sui. qz tūc de-
 posuit eos potētes de sece xp̄i. quā vsurpare
 temere p̄sumebāt. Et nō solū de posuit eos
 de illa sece. Sed etiā eos q̄ erāt potēs in n̄a
 deposuit celestib⁹ eoz. quas in celo posside-
 bant ap̄ in stantī sue creatōis. et electis et
 depositis eis a seceib⁹ suis. exaltauit huiles
 hoīes et sc̄tos in seces eoz. Nam hoīes iu-
 sti et sc̄ti possederūt p̄ gr̄az et hūilitatē. se-
 ces celestes q̄a angli rebelles p̄dicerūt per
 supbiā. Et seces q̄a mali angli p̄dicerunt p̄
 p̄traditōe et in vidoē. possederūt hoīes
 iusti et huiles xp̄m diligēto et credēto et
 seq̄nto. Et deo ex p̄seq̄nti hoīes esurientes.
 et sicētes iusticiā et cupiētes toto conatu
 iustificari p̄ xp̄m. et esurientes et cū effectu
 et conatu et violentia penitētie de sidantes
 illam gr̄iam. xp̄s in pleuit illis boni⁹ celesti-
 bus. et demones q̄ erāt in celo diuites per
 nafa ⁊ gr̄iam expectātes esse diuites per
 gr̄iam. si stetissent et deo paruissēt. dimisit
 in anes et vacuos ⁊ frustratos in mēte cor-
 dis sui. et in sua in tentōe. qz nō solum p̄ di-
 cerūt seces xp̄i quā vsurpare volebāt. Sed etiā
 seces q̄a possidebāt. Et nota qz mali angli
 non solū voluerūt p̄cēdere et vsurpare seces
 xp̄i ip̄eriale p̄parataz in potiorib⁹ bonis pa-
 tris. Sed etiā seces virginis quā viderāt p̄-
 paratam in potiorib⁹ bonis et adextis xp̄i
 filij ei⁹. sup om̄es choros et gerarchias an-
 geloz. Et hec fuit prima causa in vidoē eo-
 rum p̄tra xp̄m et matrē ei⁹. Secda causa fu-
 it. qz p̄dicerūt. qz qdam hoīes in tantū erāt
 per gr̄az et merita exaltādi per xp̄s. qz erāt

cum eis in gloria coequandi et collocandi. Et tunc moti sunt ad resistendum diuine legi et voluntati. Et tunc se de celo dispersi et de positi. Ex quibus patet qualiter Christus qui est brachium et potentia dei patris dispersit demones super bos mente cordis sui. Et quomodo deposuit eos potentes de sede et gradu et dignitate celestis. Et quomodo exaltauit homines humiles. ut repararet ruinam eorum. et possideret sedes eorum. Et quomodo homines esurietes et cum conatu penitentiae querentes gloriam celestem in pleuit bonis. et demones qui in celo erant diuites per naturam et gratiam. et expectabant fieri beati per gloriam cum essent viatores. tamen quia in gratia non steterunt. non voluntati dei adheerunt. Ideo dimisit eos in anes et vacuos. et quod certum est ad eternam penam in infernum destinatos. Et sic ista verba virginis primo verificantur de demonibus superbis. Secundo de iudeis obstinatis. prout ante dictum est. Sed tertio verificantur de superbis tyrannis persecutoribus ecclesie. quos Christus dispersit de superba mente cordis sui. et deposuit de sede potestatis. et exaltauit christianos humiles. Unde primo dispersit neronem de superba mente cordis sui. et deposuit ipsum de sede imperialis. Nam cum interfecisset apostolos petrum et paulum principes ecclesie. et rem publicam destruxisset. videns totum senatum motum contra eum se ipsum interfecit. et loco sui fuit exaltatus in imperium humilis vespasianus et postea tyrannus filius eius. Item domitianus cum secunda persecutio contra ecclesiam diu percelleret. et contra rem publicam multa mala perpetrasset. tandem senatum deposuit ut quodam speraret. se ipsum interfecit. et loco eius humilis et iustus traianus in imperium est exaltatus. qui aliquam diu dedit pacem ecclesie. Item diocletianus et maximianus. et maxentius cum per magna tempora seua persecutione ecclesiam christi vexassent et in festassent. tamen finaliter de imperiali sede depositi miserabilis vitam finierunt loco. quod humilis constantinus in imperium est exaltatus. qui postea ad fidem christi. peruersas destructas ydolis ecclesias diu prospera

uit. et ditauit. Exemplo cuius omnes reges terre cum toto populo gentili se iugo fidei christi subiecerunt. Et sic reiecta superbia huius mundi omnis potestas subiugata est iugo christi. Et constantinus imperator cum omnibus regibus se subiecit siluestro pape. tanquam vicario christi in terris. Et relicta sibi roma cum toto patrimonio se in constantinopolim recepit. Et imperialem sedem transtulit. Et sic patet qualiter superbi et potentes gentiles depositi sunt de sede superbie et potestatis. Et humiles christiani in sedem sacerdotalem et imperialem exaltati. Item demones superbi qui adorabant in ydolis a toto mundo. fuerunt depositi de sede ydolatrie. et humiles sancti fuerunt exaltati. Nam templum ydolorum. cominutis et destructis ydolis. fuerunt consecrata in ecclesias apostolorum et martirum. Quia in celebris ubi adorabantur ydola. postea posite sunt ymagine sanctorum. in quibus sancti non adorantur. Sed angelis venerantur. Et in sanctis eius deus laudatur. Quia apostoli principes populi. et martires. ut dii fortes eleuati et exaltati sunt per psalmum. xlvi. Et sic patet quomodo Christus non solum de demones superbos. et iudeos obstinatos. sed etiam superbos tyrannos persecutores ecclesie dispersit de superbia mentis cordis sui. et deposuit de sede et dimisit in anes. et christianos humiles et esurietes exaltauit et in pleuit bonis in presenti per gratiam et in futuro per gloriam. prout diximus est.

Item hoc non solum est intelligendum de demonibus. et iudeis obstinatis et de tyrannis persecutoribus ecclesie. Sed etiam de superbis regibus et principibus et magnatibus et diuitibus christianorum. qui pluries fuerunt depositi et electi a sedibus et aculmine prelatibus propter superbia et elatos suam. Et hoc iusto dei iudicio. Ideo quia presens in viribus suis et diuicijs sepe deum

.virginis.

tempunt et paupes despexerunt. put dicitur
fuit in expositioe ps. xlviij. et lxxij. Et hoc d
scda parte huius cantici.

Suscepit isrl puez ^{su} ^{uiz}

Hec est scia et vltima pars principal' huius
cantici in q' virgo Maria pcludendo reddit
causas oiu' eoz q' dicta sunt. Nam oia q' di
cta sunt de virgine Maria et eccia fecit xp'us
veniens in carne. Et sic aduet' et' in carne
fuit causa eoz q' dicta st. Unde q' xpa debe
bat ex virgine Maria carne assumere. Ideo
magnificauit et dignificauit eaz supdictis
duodecim dignitatib' et p'ilegiis in pri
ma parte memoratis. et fecit sibi illa. xij.
magna. Item postq' venit in carne execu
it misteriu' nre redemptionis cui' mis'cor
dia pcessit et pfuit omib' timetib' euz ap
genie in p'genie'. Et in sua passioe manete
corpore in cruce et sep'cro rescedit ad ihe
ros. et disperdit demones supbo' p infernu'
et deposuit eos de sede potestatis. quaz sup
totu' gen' hūau' hēbāt et expoliavit libū z
purgatoriū. et liberavit huiles z captiuos
de inferno. et exaltauit eos secu' in gliaz. et
eos q' ibi p magna t'pa fuerant esultantes
xp'm expectādo inpleuit bonis fructiois. z
demones q' erāt diuites possidētes illā pre
dam et totū gen' hūam. dimisit in anco et
vacuos preda eis. ablata. Item postea p a
scēsiōz deposuit iuceos obstinatos de sedi
bus eoz. et disp'it eos p mūdū. ut dicit' ē.
Et exaltauit huiles zc. Et sic patz. q' omnia
ista fecit xps q'no venit i carne. Et iteo dicit'
virgo Maria in fine huius cantici. q' q' isrl
tam suscepit puez suū in lege pmissus. q' oī
supdicta partim fecit et partim in breui de
bet facere. Ideo ipa agēdo g'as Magnifi
cat dñm zc. ¶ Ad cui' intellectus est nōndū
sicut dicit' ē in pncipio. q' istud canticus est
finit' toti' legis et p'baz. et pncipiū toti'
euāgelij. Nam v'go Maria recipiens xp'us in
lege pmissus in v'fo suo agit g'as anūciās
q' isrl tam recepit messiaz in lege pmissus.

de q' locuti sunt omnia patriarche z p'pbe. que
deus pmissit omib' patriarchis et p'p'is. Et
per p'ns agēdo g'as. et magnificādo deum
euāgelizat xp'm iam venisse. q' fuerat a deo
pmissus in lege p'p'is. Et iteo pcludendo
suū canticū dicit'. Ideo magnificat ania mea
dñm. et exultauit in deo salutarī meo. q' iā
suscepit isrl puez suū ibm et saluatorez. Et
iam de' recordat' ē mis'cordie sue mītēdo
filium suū mūdū saluatorez. sicut locut' est
q'ndaz ad p'zes n'ros. s. adaz et enos et noe
et locut' est. et pmissit ipi abzaā et semini
ei' in scia. s. successiue p sigla scia et etate'.
Et nota. q' li recordat' mis'cordie sue. nō
ordinaf cū li suscepit isrl puez suū. s. can
seqnti o'zo. ut sic sent'. s. suscepit isrl puez
suū. sicut de' recordat' mie sue locut' ē
ad p'zes n'ros zc. Vel ut clar' et meli' di
catur. li recordat' mie sue facit sniaz z o'zo
nem ple cū suplemēto. ut sic sent'. s. Susce
pit iam isrl ibm puez suū. q' deus suple re
cordat' mis'cordie sue. iam misit filiu' suū
sicut q'ndam locut' ē ad p'zes n'ros zc. Vel
q' deus recordat' ē mis'cordie sue mītēdo
filium suū. sicut pmissit et locut' ē ad p'zes
n'ros zc. ¶ Sed hic occurrit tria dubia. p
q' est isrl q' suscepit puez suū. cum nos vi
deam'. q' p'p' isrl negauit et abiecit et cru
cifixit xp'm. Scdo ē vidēduz. q' modo et q'no
isrl suscepit istuz puez ibm. Tercio ad q'no
p'zes et quom' et q'no deus locut' ē de xp'o.
et q'no et q' modo locut' ē et pmissit de' xp'us
ipi abzaā et semini ei' in scia. Quātuz ad p
mu' respōdet. sicut dictū est i plogo super
psalteriū tractatu. liij. et p totā ei' exposi
tionez et in tractatu p iudeos. q' ista noia.
s. abzaā et isrl. et semē abzae et isrl nō sunt
noia carnis et nase. sed noia fidei et gracie
et misterij. Nam p abzaā asua natiuitate car
nali appllat' ē abzaā apentib'. scriptum euz
simplici. a. ut patz gn. xi. Sed postq' facta
est sibi rep'missio de x' fuso. et ip'e crederit
rep'issioi p'p' q' fide fuit iustificat'. tūc fuit
mutatus in p q'ndā adu'itōz p'p' fide quā

huit de x̄ fuso. sic dicitur est abrahā scriptur
cum duplici. a. vñd legif̄ gn̄. xv. q̄ q̄no ha
bram petijt a dō gn̄oz z plē. ne morezet̄ si
ne liberis q̄ saccēdrēt ī ei⁹ hereditatez. Tūc
ce⁹ eduxit ip̄z foras dīcēs suspice celum. et
nūa stellas. si potes. sic erit sem̄ tuū. Et tūc
credidit abrahā. z reputatū ē illi ad iusticiā
¶ Ex q̄ v̄bis seq̄tur p̄. q̄ dō nō pmisit ip̄i
abrahā semē r̄enū. s̄ celeste z sp̄uale. qz nō dō
xit. respice t̄raz. s̄ respice celū. p̄ q̄d fuit de/
notatū. q̄ ex celo dēbat dēscēde sem̄ suuz.
Doc ē q̄ fili⁹ dei debebat sumē carnē ex se/
mie ip̄i abrahā. s̄. ex m̄ v̄gīe fusa filia ip̄i a/
bram. Itē seq̄t. q̄ x̄ dō. z homo celestis de/
bebat regnare z mltiplicare filios celestes
sp̄uales ip̄i abrahā. p̄ hoc q̄d ait. nūa stellas.
si potes. Tercio seq̄t. q̄ tūc abrahā credidit
x̄po fuso. ymo dō dicit x̄p̄z fufuz dīm et hōi/
nez z mūdī saluatozē. p̄p̄ quā fidē fuit iu/
stificat⁹. p̄ hoc q̄d ait. credidit abrahā. et re/
putatū ē illi ad iusticiā. Itā si abrahā p̄ t̄lez p̄/
missiōz credidit. tātū gn̄oz carnalē fufuz.
et nō sp̄uales sup̄ nāz. et nō dīm ī carnāduz.
sua credulitas nō fuisset ex fide ī fusa. qz ab/
sqz fide ī fusa et sup̄nli vñd q̄s p̄ crede reo/
carnales z niles. Et sic nō fuisset iustificat⁹ p̄/
fidez. n̄c merces sua fuisset magna nimis. p̄
ut dicit̄ ī textu. Et sic p̄ q̄l̄z p̄ t̄lez p̄missiōz
fuit sibi x̄ p̄miss⁹. et qz credidit p̄ tales fi/
dem x̄ fusi. fuit iustificat⁹. Itē v̄lri⁹. p̄ q̄ iā
būerat filiū carnalē. s̄. ismael. Itēz vocauit
euz dō dīcēs. Ergo suz. z ponā pactū meū te/
cu. erisqz p̄ mltaz gētīū. n̄c v̄lra vocabā
nom̄ tuū abrahā. s̄ ap̄llaberis. abrahā. qz p̄ez
mltaz gētīūz p̄stitui te zc. Et tūc dō fecit
pactū circūcisīōis cū abrahā. Et sic abrahā
cepit circūcisīōz ī signū fedis z fidē x̄p̄i fu/
turi. Ex q̄ p̄z q̄ abrahā an̄ circūcisīōz iā cre/
diderat x̄p̄z fufuz. z p̄ solā fidē x̄ fusi fuit
tam iustificat⁹. s̄ cepit circūcisīōz ī signūz
fedis. et tāq̄ siḡcl̄z fidei. ut inq̄ apl̄. inq̄
de z circūcisīōe dō acceptabat illū modicuz
sanguīez. nō ī p̄ciū solidū. s̄ tāq̄ araz et si/
gnūz p̄cij fusi p̄ x̄p̄z ī cruce solūdi. ut dī

ctuz ē sup̄ p̄. xxxij. z ī tractatu p̄ iudeos
Itē seq̄tur. q̄ regeneratio baptisinal̄ z fidei.
quā figābat illa circūcisīō. et additāo illi⁹
nois nō collit s̄balit̄ nāz hōis. s̄ addit ḡraz
sup̄ nāz remouēco p̄ct̄z. q̄d corūpebat nāz.
q̄d dēnotat̄ p̄ hoc. q̄ illa sillaba. ha cū aspi/
ratōe adita ip̄i nom̄i abrahā. nil remouet d̄
s̄ba nois. sed addit et ad auget ip̄m nomē
aduenco istā sillabā. ha z sic d̄: habrahā. p̄
q̄d mistiuz patet. q̄ istō nom̄i abrahāz nō ē
nom̄ natiuitatis z nase. sed nom̄ fidei z re/
pmissiōis. et ḡze et sp̄ualis regnatiois. et
nom̄ augmētatiois et p̄fectiois. Inq̄ntum
ḡza addit sup̄ nāz z p̄ficiat̄ eā. Et p̄ hoc etiā
dēnotat̄. q̄ abrahāz debebat h̄c duplicem
generatōz. s̄. vñd nāzales z carnalē figātas
p̄ hoc n̄n abrahā. q̄d an̄ hēbat. et altaz sp̄ua/
lem p̄ repmissiōz. figātas p̄ adōitōz huius
nois abrahā. q̄d patz. nam iā nato ismaele
filio carnis. facta ē sibi repmissiō p̄ isach. Itē
hoc magis explicat̄ gn̄. xxij. q̄no facto sat/
ficio deus cū p̄missiōe et iure iurāco dixit
ip̄i abrahā. Multiplicabo. sem̄ tuū. sicut stel/
las celi et arenā q̄ est ī litore m̄ris. et ī scie/
tuo b̄ndicēf̄ om̄es gn̄os zc. ¶ Ex q̄ p̄z. q̄
duplicē gn̄oz z duplicē mltiplicatōz p̄mitit
ce⁹ ip̄i abrahā. s̄. gn̄oz carnalē figātas p̄ are/
naz maris. et mltiplicatōz sp̄uales figātas p̄
stellas celi. Itēz seq̄tur. q̄ genatio sp̄ualis
erat mltiplicāda ex p̄plo gētīli p̄ baptisma/
lem b̄ndictōz ī x̄. p̄ hoc q̄d ait. In scie tuo
b̄ndicēf̄ om̄es gētes zc. ¶ Ex om̄ib⁹ patz
q̄ istud nom̄ abrahā nō est nomē carnis et
nase. nec carnalis genationis et natiuitat̄.
qz nonagita ānoz erat abrahā. q̄no datū ē
a dō sibi istud nom̄. Itē ē nom̄ fidei x̄p̄i z re/
pmissiōis et ḡze et b̄ndictiois. Ex q̄ seq̄tur
q̄ filij carnales. t̄m dēscēdēs ab habrahā sine
fide x̄p̄i. et regeneratōe. nō s̄ ūe filij abrae. s̄
filij abrahā. s̄. carnē t̄m. et nō p̄ p̄missionem
et fidem. qz abrahā est nomē fidei et gra/
cie et benedictionis. ergo solum sunt verī
filij abrae illi q̄ x̄p̄z recepūt et fidē ei⁹ et fū/
unt regenerati. Et b̄ndicti ī x̄ p̄ bap̄m. qz istī

no h̄c nōz abrahā

no q̄ abrahā ē nōz
fidei z ḡze z b̄ndictiois

abdicentur gēz et bñdictōz sp nāz. Et sic p3
 q̄l2 tot' p̄l' gentilis. i. omnes venientes ex
 illo p̄lo et oīs q̄ regnati s̄t i x̄ p̄ baptisuz
 sc̄t s̄t sem̄ abrae et veri filij abrae f̄ repm̄s
 s̄tōz. qz secuti s̄t f̄icēz ip̄i' abrae. et bñdicti
 s̄t in x̄ q̄ fuit ex seie abrahe f̄ carnē. Et sic eī
 p3 q̄l2 hoc nom̄ abrahā trāsīuit ap̄lo iudai
 co i p̄l'z gētilē p̄ f̄icēz x̄ ex p̄dicatōe ap̄loz.
 Nā apli in x̄ p̄ regnati. regnarūt p̄ ea p̄lm̄
 gētilē p̄ bap̄z. et sic p̄ f̄icē et regnarōz bap
 tismalē fuit trāslatū et p̄tinuatū nom̄ et se
 men abrahe i p̄l'z gētilē. et p̄tinuat' sc̄p̄ in
 p̄lo x̄ano. Et sic nos sum' veri filij et sem̄
 abrae. Unde tā fec' abraā an̄q̄ p̄seq̄ret nom̄
 augmēratū. Nā p̄ extulit de trā natiuitatis
 ubi ydala adorabāt. Sc̄do i uocauit nomē
 dñi. qd̄ ē ubū i carnatū. Tercio d̄icit dñi
 in carnatōū q̄ sibi hereditatē debebat dare i
 celo. Et hec f̄icē fuit ē reputata ad iustici
 am. Et iō i p̄miū adept' ē hoc nom̄ abraaz
 tāq̄ p̄ mltaz gētilū. S3 qz p̄ ea p̄ missiuz.
 ymolatois arēt' p̄ ysach credidit x̄p̄z pas
 suz p̄nb. Ido d̄ctz ē ē q̄l2 in x̄ erāt regnan
 te oīs gēns. ¶ Per eādēz. ḡ rōz istd̄ nomē
 isrl' nō ē nom̄ nate. n̄ carnalis natiuitatis
 et ḡnois. s3 ē nom̄ f̄idi ḡie et bñdictōis. vñ
 legitur gen. xxxij. qz q̄no iacob reuertet'
 ex mesopotamia in trāam p̄missionis dum
 dormiret iuxta vaduz iacoboc. Ecce vir. i.
 angl' i forma viri luctabat' cū eo usq̄ man̄
 que noluit d̄imire iacob usq̄ bñdixit ē. cui
 dixit angl'. ne q̄q̄ iacob appllabit' nom̄ tuū
 s3 isrl'. qm̄ si ē dñi fortis fuisti. q̄nto magis
 ē hoies p̄ualebis. Et tūc isrl' uocauit nomē
 loci illi' fanuel d̄icēs. uidi dñi facie ad fa
 cie. et salua f̄ca ē aīa mea zc̄. ¶ Ex qz p3.
 qz p̄t. iij. In posituz ē sibi nouit' hoc nom̄
 isrl'. P̄rio p̄t f̄icē. qz uidi hoies et credi
 dit dñi i illo hoie d̄icēs. uidi dñi facie ad
 facie zc̄. Et sic p̄ f̄icē uidi i sp̄u et credidit
 dñi i carnatōuz. Et iō d̄ict' ē isrl'. qd̄ itēpta
 tur vir uideō dñi. Itē sc̄do qz tenuit fortis
 deuz. Tercio. qz fuit aco bñs. Quarto. qz
 fuit p̄ eū d̄irect'. Et iō ille q̄ anātitate d̄icē

bat iacob. d̄ict' ē p̄ ea isrl' aco p̄t ista q̄tu
 or. Isrl'. n. idē ē qd̄ vir uideō dñi. et fortis.
 aut p̄nceps cū dō. et bñs et d̄irect' aco. Ex
 quo patz. qz istd̄ nom̄ isrl' nō ē nom̄ natiui
 tatis et nate. s3 nom̄ f̄icē x̄. et nō fortitudi
 nis et bñdictōis et d̄irectōis. ¶ Ex qz eī
 p3. qz nō solū s̄t veri filij isrl' illi q̄ nati s̄t ex
 eo solū f̄ carnē. s3 soli illi q̄ habuerūt et h̄nt
 f̄icē isrl' quā hūit iacob de x̄ i carnatō i illa
 luctatōe. Et solū s̄t ver' isrl' et veri filij isrl'
 illi q̄ s̄t bñdicti i p̄ x̄p̄z et in x̄ p̄ bap̄z et q̄ s̄t
 d̄irecti a x̄ p̄ legē euāglicā. Et sic eī ē d̄icē
 duz. qz an̄ aduētū x̄. et i aduētū x̄ solū erāt
 veri filij isrl'. illi q̄ credebāt et expectabāt fi
 liū dei i carnatū i messīā. et q̄ credebāt et ex
 pectabāt saluari p̄ ei' mortē et passiōz et be
 nedici p̄ bap̄z et d̄irigi p̄ legē euāglicā. sic
 p̄uidit et d̄icit iacob i illa uisiōe. p̄t quaz
 f̄icēz sortit' ē hoc nom̄ isrl'. Et s̄b istis. q̄tu
 or p̄tōib' expectabāt illū oīs p̄tarche et
 p̄p̄be. ut p̄batū ē p̄ totā expōz p̄p̄z. Et iō
 seduz. qz scribe et pharisei et secaces eoz
 iam nō erāt veri filij isrl' q̄no uerit' x̄. qz nō
 credebāt. n̄c expectabāt messīā dñi et hoies
 nec dñi i carnatū ad saluāouz eos sp̄ual'. s3
 expectabāt messīā puz hoies q̄ libaret eos
 de fuitute t̄p̄rali romanoz. et p̄sparet eos
 in copia bonoz t̄p̄ralia. Et iō oīs erāt herē
 tici d̄uīates a uera i t̄ligētia sacre sc̄p̄e le
 gis et p̄p̄baz. Et p̄ p̄ns n̄ hēbat f̄icē abrae
 nec isrl'. sic lat' p̄batū ē p̄ totā expōz p̄p̄z.
 et i tractatu ē iudeos. ¶ Ex quib' seduz.
 qz ueritas nominis abrae et isrl' solū fuit re
 seruata in uirgine Maria. et ioseph. et zach
 aria et iobe baptiste. et elisabeth. et syme
 one et ceri' q̄ expectabāt uerā redēptionez
 isrl'. Et iō ip̄e symeō et zacharia' habuūt re
 spōsuz ad sp̄u sc̄to nō uisuros mortē. n̄ uī
 derēt x̄p̄z dñi. ut patet luc. p̄ de zacharie. et
 luc. ij. de symeone. Et patebit infra. ¶ Ex
 quibus patet. qz q̄no uenit x̄p̄s iam erāt d̄i
 uisi filij isrl'. in filios carnis trā. q̄ erāt scribe
 et pharisei et secaces eoz. Et in filios sp̄s
 et p̄missionis et f̄icē et gracie.

no

Quo q̄ nom̄ isrl' nō ē nomē
 nate nec carnalis natiuitatis
 et ḡnois s3 ē nom̄ f̄idi ḡie
 et bñdictōis.

q̄ erāt fideles sup̄dicti. q̄ fuit figatū i iacob
 q̄ p̄ f̄caz p̄missiōz 7 illā visiōz et i positiōz
 nomis māsit clauo vno pede. et recto al
 tero pede. ad de nōnduz. q̄ vna p̄ filioz
 debebat claudicare et deuiare a fide ei⁹ et
 ouera p̄missiōe et in illigētia sacre scrip̄e
 sicut scribe et pharisei et om̄s secaces eoz
 q̄ sūt i uel modni obliati. Et alia p̄ filio
 ruz isrl̄ debebat manē recta i fide ei⁹ xp̄s re
 cipiēdo. sic fuit v̄go m̄ cū sup̄dictis et om̄i
 b⁹ fidelib⁹ fuis. Et sic p̄ q̄ sūt veri filij isrl̄
 et vezz semē abrae. Et patet p̄mum q̄situs.
¶ Quātū ad sc̄bz p̄ ex superiorib⁹. nā p̄ q̄
 veritas nois isrl̄ māsit i v̄gie m̄ et ioseph.
 et q̄ oaz fidelib⁹. Ido v̄go m̄ cū illis fidelib⁹
 bus suscepit ibm xp̄s vice et p̄sona to⁹ isrl̄.
 et oīuz patriarchaz et p̄p̄baz 7 oīuz fidelib⁹
 p̄teritoz ve te. Et tāq̄ vezz messia et redē
 ptorē et saluatozē i lege p̄missū. s̄z os isti n̄
 recepūt eū eodez t̄p̄e nec m̄. Na3 sola v̄go
 Maria suscepit ip̄s p̄ p̄mitate t̄p̄is et digi
 tatis. qz nō solū suscepit ip̄s mēte. s̄z et car
 ne i ei⁹ v̄fo v̄giali. q̄no dixit. Ecce ancilla dō
 fiat m̄ f̄ ubuz tuuz. qz tūc i eodez i stātī ope
 sp̄s sc̄i corp⁹ x̄ fuit ex puris sanguib⁹ v̄gi
 nis formatū et p̄fecte organizatū. et atota
 trinitate aīa fuit i illo corpore creata. et in
 eodez i stantī tota illa hūaitas i athomo cō
 dictionata fuit aūbo p̄sonalē assūpta. et sic
 v̄go m̄ i eodez i stātī p̄cepit. et suscepit i suo
 v̄fo v̄giali ibz vezz. et p̄fectū om̄ hoīez. tā
 q̄ mūdī redēptorē et saluatozē. put angl⁹
 sibi anūciauat. In sc̄bo aū loco suscepit ip̄s
 b̄ns ioseph sp̄s v̄gis. Na3 cuz m̄ eēt i veta
 in v̄fo h̄ns de sp̄s sc̄o. et ioseph cogitaret
 oculte dimitte eā. Tūc angl⁹ apuit i somi⁹
 ioseph dicens. ioseph filij dō. nolite timere a
 ecipe Mariā coniugē tuā. qd̄. n. in ea natū ē.
 de sp̄s sc̄o ē. pariet filiū et vocabit̄ nomē ei⁹
 ibm. ipe. n. saluū faciet pplm̄ suū ap̄ctis eo
 rū. Tūc aūt exurgēs ioseph a sopno fecit
 sicut p̄cepit angl⁹. et accepit mariā coniugē
 suā. **¶** Ex q̄ p̄. q̄ ioseph tūc accepit m̄z
 tanq̄ matrē vel. qz tā aū erat v̄ vera p̄iux 7

sp̄sa. Et tūc accepit puez ibz tāq̄ saluato
 rez mūdī. ut p̄z math. p̄. In sc̄cio aūt loco su
 suscepit ibz iobes bap̄. tāq̄ dñs et saluatozē
 mūdī. 7 hoc q̄no m̄ i ḡssa ē comū zacharie
 et salutauit elisabeth. qz tūc iobes exiit
 in gaudio i v̄fo ip̄s elisabeth. Et ex p̄seqn
 ti elisabeth plena sp̄s sc̄o recep̄ mariā tā
 q̄ matrē dī. et recepit ibz xp̄s tāq̄ dñs et
 mūdī saluatozē. cū dixit et v̄nce hoc m̄. aūt
 mater dñi mei veiat ad me. B̄ns tu h̄c m̄
 leres 7 b̄ns fruct⁹ v̄tris tui. Et b̄ns q̄ cre
 disti. qm̄ p̄hicē i te q̄ dca s̄t i ad h̄o 7c. **¶**
¶ Ex q̄ p̄. q̄ isti tres. s. ioseph. et iobes bap̄
 et elisabeth suscepūt xp̄s i dñs et mūdī sal
 uatozē. ad huc ex̄ntē i v̄fo v̄gis m̄e. Itē in
 q̄to loco suscepit ip̄s. zacharias pat̄ iobis
 baptiste. qz i natiuitate filij sui plen⁹ sp̄s sc̄o
 cto. p̄p̄hauit dicens. B̄ns dñs de⁹ isrl̄. qz visi
 tauit 7 fecit redēptōz plebis sue 7c. In q̄ d
 dez cātico zacharias anūciat et p̄fitef salua
 tozē et redēptōzē venisse ad faciēdā salua
 tozē 7 redēptōzē plebi sue. et p̄fitef i xp̄o esse
 p̄pletas om̄s p̄missiōes f̄cas ip̄i abrae et oī
 bus patriarchis et p̄p̄bis de messia mūdī sal
 uatozē et redēptōzē. et p̄dicat iobes bap̄ti
 staz fufuz p̄curatorē x̄. ad p̄p̄p̄das vias ei
 us. Et p̄fitef q̄z tam visitauit nos oriēs ex
 alto. illuīare his q̄ i tenebris 7 v̄mbra mor
 tis sedent ad dirigēdas pedes n̄os in vias
 pacis. **¶** Ex quib⁹ p̄. qz zacharias itz con
 fessus ē. et suscepit xp̄s ad huc ex̄sistēz in
 v̄tero matris tāq̄ saluatozē et redēptōzē
 et regē isrl̄. Et p̄ p̄ns messia i lege 7 p̄p̄bis
 p̄missiōz. ut p̄z luc. p̄. In q̄to aūt loco susce
 perūt ip̄m pastores q̄ monitu angeli v̄ner
 unt ad adorādum xp̄m nouiter natū in bet
 lem. ut p̄z luc. ij. Nec est abigēdum. qn̄ eli
 sabeth et zacharias venint ad adorandū
 xp̄m in p̄septo sic pastores. eo qz com⁹ za
 charie vix distabat abetlem p̄ v̄nū m̄stare
 In sexto aūt loco in p̄sona et vice toti⁹ po
 puli gentilis sc̄i veri isrl̄ite p̄fidē. veniūt
 magi ab oriēte et adorarūt xp̄s tāq̄ om̄ et
 hoīez 7 dñs to⁹ v̄niūsi 7 sp̄alē regē iudozz

m̄o

Et p̄ om̄s vez̄ messia i lege p̄missus. ut p̄
 math. ij. Et sic p̄ q̄l̄ illi magi f̄cīi ūi isrl̄ite
 suscep̄t xp̄s i p̄sona et vice tō p̄p̄li ḡtilis
 q̄ erat futur̄ verus isrl̄ et semen abrae per
 fidē et b̄ndicēō. et regnādo i x̄ tāq̄ ve
 rus semē abrae f̄ re p̄missioz̄ q̄ f̄c̄as. put su
 p̄dct̄z̄ ē. In septio aut loco suscep̄ eū symeō
 iust̄ i tēplo i p̄son̄ tot̄ isrl̄ et i p̄sona legi
 Und̄ cū v̄go m̄ nō obligaret̄ apere i tem
 plo i q̄dragesimo die p̄ partū. eo q̄ nō su
 scepto seie. sed ope sp̄u p̄cept̄. n̄c cū erūp
 nis et sordib̄ aliaz̄ muliez̄. s̄ cū puritate
 et v̄gitate peperat. n̄c x̄ erat obligat̄ ad p̄
 sentādū i templo. eo q̄ sol̄ inf̄ mortuos l̄
 ber i adā nō f̄uat obligat̄. eo q̄ nō ex ope
 adā p̄cept̄ f̄uat. n̄c in carnē p̄c̄t̄ veniat. Et
 q̄ sp̄ote voluit subici legi. ut eos q̄ s̄b lege
 erat redimeret. et a iugo legis liberaret. J̄do
 v̄go m̄ sola it̄ ōs m̄lites p̄ filij ḡaz̄ et ab il
 la lege excepta. t̄n̄ monitū et volūrate filij
 venit i q̄dragesimo die anātitate. f̄ legem
 moysi ad p̄sentādū filiū suū i tēplo sp̄i sy
 meoni. p̄tūc vice gerēt̄ sumi factot̄is. et p̄
 sentavit ip̄s q̄. q̄i dicit v̄go m̄ ō symeō. Ec
 ce filī m̄. quē l̄z̄ vitas venie i similitud̄
 carnis p̄ccat̄. ut dānet p̄c̄a om̄niz̄ i car
 ne sua. t̄n̄ nō h̄t̄ v̄llū p̄c̄s. q̄ n̄ ex ope adā
 p̄cept̄ n̄c nat̄ ē. J̄do nō p̄f̄cto ip̄s i tāq̄ pe
 catorē. s̄ tāq̄ p̄c̄ōz̄ ōniz̄ saluatore et redē
 ptore. et tot̄ isrl̄ a iugo legis liberat̄ et c̄.
 Tūc symeō iust̄ q̄ diu ex p̄ccat̄ et obtau
 at redēptōz̄ isrl̄ et accep̄at respōsū asp̄u s̄c̄o
 nō visū se mortē. n̄ p̄ videt xp̄s d̄n̄t̄.
 coguit i sp̄u illū q̄ p̄f̄ratū ē saluatore mū
 di. J̄do cū gaudio et lacrimis accep̄ illū in
 v̄lnas suas. et b̄ndixit d̄n̄i ḡras agēto et d̄
 xit. nūc d̄m̄it̄s fuū tuū d̄n̄e f̄ v̄bū tuū i pa
 ce. q̄ vidēt̄ ocl̄i m̄i salutare tuū. q̄i dicit o
 D̄n̄e p̄ q̄ ocl̄i m̄i vidēt̄ saluatore mūdi. iā
 n̄ ē apl̄i q̄ d̄s̄idare q̄az̄. J̄do q̄ iā d̄s̄idū
 m̄uz̄ i p̄letū ē f̄ p̄missioz̄ m̄ f̄c̄as. J̄do dimi
 me i pace. q̄ p̄c̄t̄ recedā ab hoc mūdo q̄
 scio i breui libā et exire d̄ libo i ferni p̄ istū
 saluatore quē p̄p̄asti ān̄ faciē ōniz̄ p̄p̄ōz̄

ut sit lumē ad reuolatōz̄ et illiatōz̄ ḡt̄iū. et
 sp̄alē gl̄iaz̄ plebis tue isrl̄. q̄i dicit iste nō ē
 it saluator isrl̄ sol̄ p̄p̄li iudayci. ut d̄n̄t̄ s̄
 be et pharisei. s̄ erit illuīator et gl̄ificator
 ōniz̄ ḡt̄iū et pleb̄ tue isrl̄. et sic erit redēp
 tor v̄l̄is. q̄z̄ ōs f̄iēt̄ isrl̄ i eo p̄ lumē f̄ic̄i. Et
 tūc symeō p̄s̄ ad v̄ḡiēz̄ m̄z̄ anūciauit q̄ to
 tū m̄istū passiois et refrectois. x̄ et n̄e re
 dēptois. et p̄dixit obstiatōz̄ m̄ltoz̄ iudaycoz̄
 Et tūc et āna p̄ph̄isa p̄dicabat ip̄s v̄l̄ez̄ re
 dēptore mūdi ōib̄ q̄ expectabāt redēptōz̄
 isrl̄. ut p̄z̄ luc. ij. Et sic p̄ q̄l̄ symeō i p̄son̄ le
 gis et factocij et tō ūi isrl̄ suscep̄ xp̄s puez̄
 suū. s̄ p̄missū tāq̄ redēptore et messia et sal
 uatore. Et p̄ca i c̄gesimo āno i sp̄e ōn̄sio
 nis sue. suscep̄t ip̄s apl̄i et discip̄li et m̄lie
 res q̄ xp̄s s̄t̄ secute usq̄ ad passioz̄ et sep̄t̄az̄ i
 clusue. Et exiit p̄ sp̄o s̄c̄i m̄issioz̄ suscep̄ ip
 sus maḡi m̄ltitudo p̄uioz̄ et iudaycin. ut
 p̄z̄ p̄ totū discursū ac̄ apl̄ōz̄. V̄ltio aut̄ tō
 p̄p̄li ḡtilis f̄c̄o vez̄ isrl̄ p̄ fidē et regnatōz̄
 baptisim̄ez̄ suscep̄t xp̄s puez̄ suū q̄ p̄missū
 in abraā. ut p̄z̄ ḡn. xxij. et in iacob ḡn. xliij.
 Et q̄ p̄z̄ q̄ symeō t̄n̄l̄ f̄ḡes p̄tūc s̄uo
 factocio i tēplo. tāq̄ syndic̄ et p̄curator le
 gis et factocij et ōniz̄ patriarchaz̄ et p̄ph̄az̄
 et tō isrl̄. suscep̄t ip̄s puez̄ suū tāq̄ redē
 ptore et messia et saluatore isrl̄. et sic p̄f̄s̄
 est ip̄s saluatore et lumē ḡt̄iuz̄ et gl̄iaz̄ pleb̄
 tue isrl̄. Et magi tāq̄ p̄m̄ic̄ij p̄p̄li ḡtilis su
 scep̄t ip̄s in d̄n̄s. Et apl̄i tāq̄ p̄m̄ic̄ij et p̄n
 c̄ip̄ez̄ tō ecc̄ie xp̄i suscep̄t ip̄s i redēptore
 et gl̄ificatore. q̄ q̄bez̄ ecc̄ia fuit p̄ggata ex
 p̄uioz̄ et p̄p̄lo ḡtili et iudayco. q̄ d̄z̄ vere isrl̄
 et semē abrae f̄ fidē. Et sic p̄z̄ q̄m̄ et q̄no et p̄
 quos suscep̄t isrl̄ puez̄ suū. put̄ q̄ q̄rebat̄.
 Quātū ad f̄clū ē d̄icēdū. q̄ d̄s̄ recorda
 tus m̄ie sue m̄ltoz̄is et m̄ltis mod̄i locut̄
 est ad p̄res ve te. et p̄ v̄l̄isa secl̄a successiue
 locut̄ ē ip̄i abraā et seini eī xp̄s p̄m̄ic̄o.
 Nam in p̄ etate locut̄ ē ad adā p̄ lapsū et
 p̄ q̄ elect̄ ip̄s de paradiso. Und̄ dicit auḡ i
 libro cur deus homo. q̄ deus licet impun
 ento adam propter in obedientiam fuerit

vsus iusticia. tñ recordat^r sue mie pmissit.
 sibi misse filiu suuz i carne d eū cum sua to-
 ra possitate p carnē suā redimeret. ut si de-
 stanti misia ei coleret. tñ de suo sueq; possi-
 tatis remedio saz de longiquo gaudet zc.
 Et sic est locut^r ē ad abel de x̄ fusio. et ad en-
 os d in ctpit i vocare nom̄ dñi. qđ dpez no-
 mē nil altō ē. n̄ ubuz i carnatū. ut freqnt̄ dī-
 tus ē. Et sic est locut^r ē ad enoch d p fidē x̄
 fusi placuit dō et trāstat^r ē i paradisu ecci.
 44. Itē i scđo scđo z etate locut^r ē ad noe
 et fecit cū eo pactū fidi p diluuiū pmitē-
 to ē xpm saluatore mudi p figāz z mistiu
 arch^o fedis celestis. dicēs. et nō erūt ultra
 aq diluuij ad telēdā. v. carnē ē. Archū mū
 ponā i nubib^o celli. et erit signū fedis inf̄ m̄
 et trāz. eritq; arc^o me^o i nubib^o. et vicebo
 illuz. z recordabor fedis sc̄pini zc. gn̄. i. x̄.
 P̄ter qđ mistiu puidit noe totū mistiu i
 carnois z n̄e redēptois. Itaz ille arch^o d
 bz pris nil altō ē nisi ymago solis i pfūto
 nubis rorice iam qđ digeste qđpez ymago
 cāt tres pncipales colores p̄ter alios m̄n^o
 pncipales. s. colorē rubeū et viridē z ceru-
 leuz. p qđ fuit significatuz. ql̄iter fili^o dei d ē
 ymago pris debebat descēde de celo et po-
 ni et late i nube hūaitatis et fieri homo. d
 bz x̄ i qđ est ubuz z caro et aia tanq̄ tres co-
 lores. vñ sic qñō ap̄t ille arc^o feceris i nu-
 be. apli^o nō timef̄ tēpestas n̄c diluuiū. qz il-
 le arc^o vicef̄ sedare oēs tēpestatē. Ita qñō
 fili^o dī apuit i canat^r i mudo iā apli^o nō ti-
 munt diluuiū dānatois. Et sic dō respici-
 ens ad illum arcū recordat fedis et pacti.
 ne apli^o i ducat diluuiū. Ita p̄ter dō respī-
 ciens xpm ubuz i carnatū tāq̄ ymagiēs su-
 am. semp recordat mie sue. Et sic recorda-
 tus p merita passiois filij sui figāto p colo-
 rē rubeū libauit totū gen^o hūanū de diluui-
 o ppetue mortis z fuitutis. z cotidie libat
 nos apctis respiciēto merita passiois x̄
 filij sui. Et hoc mistiu i carnatois z redēpti-
 ois gn̄i hūai puidit noe i spū p illuz archū
 fedis. Et est p libarōz ad diluuiū sc̄tas p ar-

cham. et s̄b talī fide x̄ fusi redēptois sal-
 uat^r ē noe cū suis filij^o fidelib^o in p̄ z i sc̄o.
 Itē i sc̄ia etate locut^r ē dō ipi abraā p-
 mitēto filiu suū saluatore mudi. cū dixit su-
 spice celū. et nūa stellas si potes. sic erit se-
 me tuū. Et tūc qz credidit abraā saluatore
 mudi fuzuz de suo seie f carnē. Itō reputa-
 tiū ē ei ad iusticiā gn̄. xv. Et est locut^r est
 dō ē gn̄. xxij. i sacrificio ysach. qñō dixit. p-
 memet ipz iurarij. qz fecisti rē hāt z nō pe-
 pcisti filio tuo p̄p̄ me. mltiplicabo semen
 tuū sic stellas celli. et sic arenā q̄ est i litore
 mris. z i seie tuo b̄ndicēf̄ dō gn̄s. Inq^o ub̄
 puidit abraā i spū z credit xps fuzuz ex sua
 gn̄oe. f carnē. In qđ dō gn̄s erāt b̄ndicēto z
 regnātoe p fidē baptismalē z fieri semē a-
 brae f repmissiois. Et puidit ei totū mistiu
 passiois xpi. s. qđ x̄ ē crucifigēto i illo lo-
 co z mōte. vbi ip̄e i ymolauit arietē. Itō
 ap̄lauit n̄n loci illi^o dñs vicebit. In ebreo
 aut hēf̄ i loco dñs vicebit. qđ dicat. qz dñs
 ib̄a x̄ dō z hō vicebit crucifigi i hoc loco.
 Sic i uitate ppletū ē. qz i eodē loco crucifi-
 x̄ ē x̄. vbi abraā ymolauit illū arietē. Deī
 te aut dō locut^r ē seini et. i. possis abrae de
 xpo p singla sc̄la z singlas etate. Itā in
 eadē sc̄ia etate locut^r ē ipi ysach pmitēto
 sibi xps gn̄. xxvij. Vñ qñō iacob venit ad
 ysach co optis maib^o pellib^o edī filat^r fr̄z
 suū esau. z petijt. b̄ndictōz z obsclat^r ē euz
 ysach. et sericis fragatiā z odorē vestimē-
 toz b̄ndicēf̄ eū dixit. Ecce odor filij mei sic
 odor agrī plent. cui b̄ndixit dñs zc. Tunc
 ysach puidit i spū. qđ fili^o dī debebat sic hō
 et i dui et sume carnē tegne iacob. qz iam
 tūc sensit odorē z fragatiā vestimētoz hū-
 aitatē x̄. q̄ fūunt merita passiois x̄. d̄ ge-
 n^o hūaz fuit recreatū. Itē i eodē sc̄io sc̄lo
 mudi dō locut^r ē ipi iacob gen̄. xxvij. qñō
 vtoit scalā stātē sup trāz. cui^o sumitas tan-
 gebat celuz. et āglōs ascēdentes z descēden-
 tes per eam. et cominuz annexum scale dī-
 centem ego sum deus abraam z ysach. vbi
 facta est sibi repmissio de christo futuro.

Item iam clarus pulchritudo iacob christi in carnatus
 generis. xxxij. quoniam luctatus est cum anglo in forma
 viri. Item clarus pulchritudo in spiritu et potuit iacob
 missus in carnatione et passionis christi et passionis
 generis. xlix. quoniam dixit. Non auferes sce-
 ptrum de iuda. nec de femore eius donec veni-
 at qui mittendus est. et ipse erit expectatio generis
 Item in quinta etate locutus est deus ipsi moysi pro-
 mittendo christum quoniam exo. xxxij. Dixit. Ego o-
 stendam omne bonum tibi. et vocabo te nomine tu-
 o. et miserebor cui volueris etc. Et ponam te in
 foramine petre et protendat dextera mea donec
 transieris. tollamque manum meam et vicebis post
 icra mea etc. Item clarus promissit deus filium in car-
 nem. quoniam dixit deus. xij. prophetas suscitabo
 de medio fructus tuorum. Illis tui ponam verba in ore
 eius. loquaturque ad eos quicunque dixerint illi etc. Item
 in quinta etate et scilicet mundi. locutus est deus ipsi
 deus promittendo christum in carne. quoniam dixit sibi se-
 cundo. R. vij. Cum dormieris cum patribus tuis
 suscitabo seminem tuum post te. quod egredietur de
 utero tuo. et firmabo regnum eius. ipse edificavit
 domum nominis mei. et stabiliam thronum regni
 eius usque in seculum. Ego ero ei in patrem. et ipse
 erit mihi in filium etc. Item hoc iterum per psalmum. lxxx
 vij. et cxxxi. Item in eadem etate deus locutus est
 ysaie promittendo christum dicens cap. vij. Ecce vir-
 go concipiet. et pariet filium et vocabitur nomen eius
 emanuel etc. Item cap. ix. parvulus natus est
 nobis et filius datus est nobis. Et factus est principa-
 tus super humeros eius. vocabitur nomen eius ad-
 mirabilis. deus fortis princeps pacis. pater futuri
 regni seculi etc. Hoc iterum patet per totum discursum.
 ysaie. Item hieremie. xxxi. Nouum
 creavit dominus super terram. femina circumdabit vi-
 rum etc. Item cap. xxxij. germinare faciam
 deus germine iustum. et faciet iudicium. et iusticiam
 in terra et salvabit iuda et iherusalem. et hoc est nomen
 quod vocabunt eum. Dominus iustus noster etc. Item eze.
 xxxvi. cum sanctificatus fueris in vobis effundam su-
 per vos aquam mundam. et mundabimini ab omni
 iniquitate vestra etc. In sexta autem etate locutus
 est dominus per angelum gabrielem ipsi danieli dicens
 Septuaginta hebdomade abbreviate sunt super po-

pulchritudinem tuam. et super visceribus sanctis tuis. ut presumas
 prevaricatio. et finem accipias peccatis. et exleas
 iniquitas et in ducas iusticia seculum. et in ple-
 atur visio et prophetia et vngas sanctis sanctorum etc.
 Item in eadem sexta etate promissit deus ipsi aggeo
 mittere filium suum. in illud seculum et ultimum templum
 dicens. Ad huc modicum est. Et ego commove-
 bo celum et terram et mare et ardua et movebo
 omnia gentes. et veniet residuum civitatis gentium
 et in plebe communi ista gloria. dicit dominus. magis
 erit gloria communi ista novissime plebi quam prius etc.
 Item 3a. 2. Lauda et letare filia syon. quia ec-
 ce ego venio et habitabo in medio tui. Et apli-
 cabuntur gentes mittere ad dominum in die illa. erunt
 michi in populum etc. Item cap. ix. Ecce rex tuus
 venit iustus et salutor. ipse pauper sedens super a-
 sinas et super pullum filium asine etc. Item vlti-
 mo in eadem sexta etate locutus est dominus male-
 chie. 3. dicens. Ecce ego mitto angelum meum et
 preparabit viam ante faciem vestram. et statim veniet
 ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis et
 angelus testamenti. quem vos vultis etc. Que
 dicens prophetia similis cum prophetia agei fuit imple-
 ta. quoniam virgo in presentavit christum filium suum sy-
 meoni in templo. Quia tunc suscepit israel puerum
 suum. sic deus locutus fuerat ad patres nostros et pro-
 miserat ipsi abraam et semini eius. successive per
 secula. et etates. Et sic per quoniam. et quoniam et ad quos
 patres locutus est dominus in testamento veteri. promi-
 tendo christum venturum. Et quoniam hoc promissit ipsi a-
 braam et semini eius in secula. Et iterum dicit virgo in
 claudendo canticum suum. quia ipsa magificat dominum
 agendo gratias. quia iam suscepit israel puerum
 suum. recordatur mittere sue. sicut locutus est ad patres
 nostros. Abraam et semini eius in secula. Unde non
 dubium. quia deus dupliciter fuit recordatur mittere sue.
 scilicet ad modum recordantis se huius. Prius promi-
 tendo filium suum in carne ad salvandum populum. sic
 dicit augustinus libro cum de homo. quia ne desper-
 aret adhaerens et sui successores mittere dominus. promi-
 sit filium suum in carne. Secundo fuit dominus recor-
 datur mittere sue mittendo spiritum sic promissit. Et iterum
 recordatur mittere sue. potest dupliciter ordina-
 ri. uno modo cum sic locutus est. ut in seculo. quia

tam suscepit isrl' puez suū. sic dñs recorda-
 tas qñdas mie sue locut' est ad p̄es n̄os.
 Secdo in li recordat' mie sue potest facere
 oīos p̄se p̄ verbū sustatū sub int̄lectu referēo
 ad tēp' missiois. ut sic sens'. q' iam
 suscepit isrl' puez suū. eo qz dñs i hac septia
 etate recordat' ē mie sue m̄tēo filiū suū.
 sicut qñdā locut' ē ad p̄es n̄os 7c. ¶ Itē
 est adūtēdū. q' li abzaā ē dattui cas' i decli-
 nabilē sicut hoc nom' abzaā fzeqñt' ponituz.
 in declinablē p̄ om̄s cas'. sicut ibi dñs abzaā
 7c. iacob 7c. Itē p̄. c. 4. Semen abzaā fui
 et' et filij iacob electi ei'. Et t̄do li abzaā et
 semini ei' regit' ab illo ūbo locut' ē. Itē
 repetito referēo ad dñs. ut sit sensus. f.
 sicut dñs locut' ē ad p̄es n̄os p̄me et se-
 cūte etate. f. adaz et noe. Et sic locut' ē ip̄i
 abzaā et semini ei'. ¶ Itē est adūtēdū.
 q' li in sc̄la. duplici potest ordiari. p̄ cuz li
 recordat' mie sue. et tūc t̄oz q' in et̄nuz. ut
 sic sens'. dñs recordat' mie sue i sc̄la. f. in et̄-
 nuz. qz in et̄n̄z m̄ia ei'. Alitō in p̄ ordiari cū
 li locut' ē. Et tūc t̄oz est. q' p̄ sc̄la. i. p̄ sigla
 sc̄la et etate. f. isrl' suscepit puez suū. sic dñs
 recordat' mie sue. locut' ē. qñdas p̄ singla
 sc̄la ad p̄es n̄os. et locut' ē p̄ singla se-
 cula successiue abzaā et semini ei'. Itāz in p̄
 seculo et etate m̄dōi locut' est ad adā. et i
 sc̄do ad noe. Et in tercio sc̄lo locut' ē ip̄i a-
 bzaā. et sic successiue semini ei'. Itāz in q̄r-
 to sc̄lo locut' est ip̄i Moysi. Et in q̄nto ip̄i
 dauid et ysach et hyermie et ezechie. et ce-
 teris. Et i sexto locut' ē danieli. et ageo et
 zacharie et malachie. Itāz in septio sc̄lo dñs
 ad ipleuit. qd' p̄misit om̄ib' sup̄dictis. qz
 misit filiū suū i carnē. Et sic isrl' suscepit pu-
 ez suū i b̄m. sicut dñs recordat' mie sue om̄i-
 bus sup̄dictis p̄ singla sc̄la p̄misit. ¶ Et i
 hoc p̄clūis psal̄tiuz decacordū et canticuz
 nouū v̄gis marie. Quod d̄oz canticuz bene
 merito d̄z psal̄tiuz decacordū. p̄pter ei' cō-
 cordiā et p̄portōnatā armoniā et melodiā.
 Nam nllz canticū reperit' i sacra sc̄pta cū tā
 ta armonia et p̄portōe artizatiū. Dabet. n.
 decē corda qz nllā disciepat ab alia. ymo

prima p̄cordat cū vltia et eō. et semp me-
 dia p̄cordat cū p̄cedēte et s̄b seq̄nte. et vna
 ei' nō i reb' m̄dānis. sed i deo salutar' ei'
 exultās i vlti salute et redēptōe. Itē ma-
 ria exultauit i deo salutar' ei'. eo qz dñs re-
 spexit hūilitatē ei' / faciēto ip̄az matrē suā
 Et qz fecit ip̄am matrē suā. Itō dicit' eaz
 b̄iam om̄is gn̄os. ymo itō dicit' eaz b̄iam
 om̄is gn̄os. eo qz dñs q' potēs ē et nom' ei'
 sc̄m fecit ē magna. i. qz magnificauit eam
 magnis p̄uilegijs. et sup̄dictis. xij. dignitatib'
 eaz sup̄ om̄is alias puras creatas dignifi-
 cavit. Itē qz dñs potēs ē et sc̄m nom' ei'.
 Itō nō solū extēdit potētiaz et m̄iaz suaz
 ad matrē ei'. Itāz et m̄ia ei' successiue p̄ces-
 sit a p̄genie i p̄genies. et p̄fuit et subuenit
 om̄ib' timētib' et credētib' eū. et sic inq̄n-
 tum dñs ē sc̄s. v̄s ē m̄ia cū om̄ib' timētib'
 euz. Itāz inq̄ntū potēs. fecit potētā i brach-
 to suo. qd' ē ūbu; i carnatū et fili' su'. Itō
 sup̄bos et obstinatos. cuz q' nō ē vsus m̄ia
 sed pō et iusticia. qz disp̄sit dñs demones et
 iuceos et obstinatos sup̄bos et sup̄ba mē-
 te et mala i tentōe cordis sui. Itāz deposuit
 om̄ia sup̄dicta potētes et sece p̄tatis in q' se-
 debāt. et exaltauit hūiles et obediētes et fi-
 deles. Itāz loco demōnū exaltauit hoies iu-
 stos i sece eoz. Et loco scribarū et phari-
 seoz et sac̄dotū exaltauit ap̄los et om̄is x̄a-
 nos i sac̄dotiū et it̄ligētā legis. Et loco ti-
 rānoz exaltauit x̄anos reges et i patores
 Itē esuriētes gētilēs ad fr̄e p̄sōs ipleuit
 bonis ḡie i p̄nti et gl̄ie i sufo. Itāz iuceos di-
 nites i lege et p̄phis reputatos. dimisit in-
 anes et vacuos. et p̄uauit bonis sup̄dictis.
 Itāz qz om̄ia ista fecit x' i suo adētū q' ē bra-
 cbtū dñi. Itō isrl' suscepit puez suū i b̄z q' fe-
 cit oīa sup̄dicta. Et itō isrl' suscepit eaz. eo qz
 ip̄i isrl' f̄iat p̄m̄it'. sic dñs recordat' m̄i-
 cordie sue locut' ē. qñdas ad p̄es n̄os in
 p̄ et sc̄da etate. Et p̄ea locut' est ip̄i abra-
 am et sei ei' i sc̄la. i. p̄ singlas etates et sc̄la
 successiue. eo in q' d̄ctz ē.
 Et sic explicat' canticū v̄gis marie. cū ei' exp̄oc.

c.

Hic canticum magis in dicitur splendor dicitur
 i. dicitur totus oritur sibi iunias descendentes

Cōsumata aū et p̄pleta expositōe cā-
tici v̄gīs m̄rte ruz̄s̄ sui rogat̄ ad/
bāsoam sac̄coribus filijs meis. ut post tan-
tuz̄ laborē assumptū nō omittēz̄ cetera tā
cantica euāglica. puta canticū zacharie. Et
symeonis. Et angeloz̄. Et ideo deuotōi co-
rum satifficere cupies in expositōe sup̄di-
ctoz̄. canticoz̄ breuit̄ me expediā. ¶ Ad
quoz̄ generalē intelligētā ē nōndum. q̄ lz̄
cantica vtriusq̄ testamēti fuerit facta sc̄p̄
ad laudez̄ dei agēto gr̄as. p̄ aliquibus bene-
ficijs receptis. Tamē ē discretia inter can-
tica noui testamēti. et veteris. Nam cantica
veteris testamēti semp̄ fuerūt sc̄ia agēto
gr̄as. p̄ aliquib̄ bonis tēporalib̄ tūc rece-
ptis. sed put̄ figābant et significabāt futu-
ra beneficia n̄re redēptōis p̄ferēda in no-
uo testamēto p̄ aduētum xp̄i. Quia aliter
illa cantica nō pertinet ad sacras sc̄pturas
sicut pluries d̄c̄m̄ est. Sed cantica euāge-
lica nō sunt sc̄ia p̄ beneficijs tēporalib̄. s̄
p̄ beneficijs sp̄ualib̄ p̄ illa beneficia tēpor-
alia veteris testamēti figurat̄. Que d̄c̄z̄ be-
neficia sp̄ualia receptim̄ in aduētū xp̄i. Et
sic cantica euāgelica s̄t gr̄az̄ actiōs. Eo qz̄
iam receptim̄ beneficia n̄re redēptōis. q̄ in
veteri te. fuerūt p̄missa et desiderata et figā-
ta et variat̄a d̄ fuso. Et ideo cantica euā-
gelica s̄t potiora et digniora. q̄ legalia et
p̄ph̄tica. Quia potior ē possessio. q̄ spes. Et
potior finis. q̄ ea q̄ sunt ad finē. Sed qz̄ sic
in carnatōe et natiuitate xp̄i fuit finis legis
veteris. Ita fuit p̄ncipiū n̄re redēptōis. Ido
in incarnatōe et natiuitate xp̄i facta sunt q̄tu-
or cantica p̄ q̄tuor dignas. et autēticas p̄-
sonas. Et hoc successiue agēto gr̄as p̄ ad-
uentū xp̄i n̄re redēptōis et salutis actoris
Quoz̄ p̄muus cātavit v̄go Maria in domo
elysabeth paulo p̄ incarnatōz̄. dicēs. Ma-
gnificat̄ aīa mea d̄nm̄. De q̄ sup̄dicta expo-
sitiō facta est. Secūduus canticū cātavit za-
charias intertio mēse ab incarnatōe xp̄i in
natiuitate iob̄is baptiste p̄cursoris eiusc̄z̄
xp̄i. Dicens benedict̄ d̄ns d̄s isrl̄ et c̄. Ter-

cium cantarūt angeli in die et hora natiui-
tatis eiusc̄z̄ saluatoris. dicēs. Gloria in al-
tissimis deo et c̄. Quartū tāc̄z̄ canticū cātavit
symeon iustus q̄dragesimo die post natiui-
tatem xp̄i. q̄nto fuit in tēplo p̄sentat̄. di-
cens. Nunc dimittis fuū tuū et c̄. Sed qz̄ cā-
cum v̄ginit̄s sup̄tus fuit expositū. Et ideo ce-
tera tria cantica sup̄no suffragāte p̄sidio s̄t
nobis breuiter d̄sc̄rēda. Est v̄z̄. qz̄ lz̄ can-
ticum angeloz̄ sit terciū in ordine tēporis
et sc̄p̄te euāglice. t̄m̄ erit vltimuz̄ in ordine
expositōis. Ido p̄ ad expositōz̄ cāntici zacha-
rie est accedendum.

Benedictus dominus

deus isrl̄ et c̄. Ad int̄lectū et argumētū huius
cāntici est nōnduz̄. put̄ scribet̄ Luc. p̄. Qd̄
circa tēp̄ in carnatōis xp̄i inter fideles illius
temporis. in q̄b̄ māserat vera fides et spes
isrl̄ et b̄rae de xp̄o fuso et missio n̄re redē-
ptionis. fuit vn̄ zacharias vir elysabeth.
vnus de. xxiiij. Sec̄torib̄ electis. q̄ sc̄d̄z̄ vi-
ces suas et ebdomabas misrabāt in tem-
plo. Et t̄zo cū iste zacharias vir sc̄s et iu-
stus videret ceptū de iuda esse oblatuz̄. et
regnam̄ iudeoz̄ in potestate. Herodis viri
alienigene et tyrāni q̄ multis modis afflige-
bat ppl̄m̄. et videt̄ ppl̄m̄ iudeoz̄ et p̄natūp̄
falsam doctrinū et fermētū scribar̄ et pha-
riseoz̄. q̄ iam cōp̄auerant et corrupant sc̄-
pturam legis et p̄ph̄az̄ falso modo et ad
suum lucrum glosando. Et videret̄ in stare
tempora aduētū messie. eo qz̄ iam erāt cō-
plete. lxij. ebdomade danielis p̄ph̄e. in q̄z̄ fi-
ne p̄missus xp̄s debebat venire. Dinc ē. qz̄
dieb̄ ac noctib̄ v̄m̄ orabat. ut deo mitteret
xp̄m̄ filium suū ad liberanduz̄ gen̄ hūaz̄ de
seruitate pct̄i. et ad liberandū illuz̄ p̄lz̄ ab
errore scribar̄ et phariseoz̄ hereticoz̄. Et
de manu herodis tyrāni. ut om̄s libere et
recte possent deo seruire in iusticia et ver-
tate et sc̄itate sc̄dm̄ v̄z̄ int̄lectuz̄ sacre sc̄-
pture. ¶ Eo sc̄m̄ est cum zacharias funḡ-
etur officio sac̄otali in templo sc̄dm̄ vicē

no q̄ d̄ca est inter can-
tica veteris testamēti et no-
ui testamēti qz̄ illa veteris
testamēti facta fuerunt
agendo gr̄as p̄ aliquibus
bonis tēporalib̄ tūc re-
ceptis. Sed cantica euā-
gelica sunt facta p̄
beneficijs sp̄ualib̄.

suam quomodo dicit. Apparuit sibi angelus gabriel stans ad dexteram altaris in censi qui dixit sibi. *Non timeas zacharia. quoniam exaudita est oratio tua. et acceleratio aduentus christi super te. Unde elysabeth vox tua parietur in filiis. Et vocabitur nomen eius iohannes. Et erit gaudium tibi. et exaltatio. Et multi in natiuitate eius gaudebunt. eo quod ipse erit precursor christi. quem tu modo desideras super te. Unde iste puer spiritu sancto replebitur ab hoc ex voto matris sue. Et multos filios israel conuertet ad dominum dominum ipsum christum. Et ipse prohibet tanquam precursor ante illum. id est christum in spiritu et virtute helie ut putat corda patrum in filios et in credulos deputatos per scribas et phariseos conuertet ad prudentias et veram intelligentiam iustorum parare. id est ad parandum domino plebem perfectam. quia per parabit corda eorum. ut recipiant christum et legem iusticie eius et euangelice veritatis. Et quia zacharias dubitauit in uerbis angeli. Ideo mansit mutus non loquens usque uerba angeli fuerunt impleta. ut per lucam. Et ideo postquam elysabeth concepit iohannes baptista. In mense sexto tunc angelus gabriel missus ab eo nuntiavit matri uirginis in carnationis filij dei ex ea. dante sibi exemplum de elysabeth que concepit filium in senectute sua. Unde postquam uirgo in concepit filium dei illico exurgens abiit cum festinatione a nazareth in iudaea. et in gressu comuni zacharie salutauit elysabeth. Et mansit cum ea tribus mensibus usque ad natiuitatem iohannis baptiste. Quae suscepit uirgo in manibus. Et interrogauit zachariam quem uellet uocari eum. qui accepto pugillari scripsit dicens. iohannes est nomen eius. Et tunc apertus est os zacharie. Et plenus spiritu sancto. putat christus ex nunc uirgo uirginis in spirauit in eum. agens deus gratias cantauit hoc canticum dicens. *Benedictus dominus deus israel. In quo dicitur canticum duo principia facit. Nam per agit gratias. quia iam uenit christus ad adimplendum omnia promissa patriarcharum et prophetarum. Secundo dirigit uerba ad puerum natum comitantem ipsum de officio precursoris. quia erat precursor christi. Secundo ibi tu puer propheta altissimi etc. Et non intellectus ergo per me ptis est non uerbum. quia tota sacra scriptura legis et prophetarum frequenter applicat testamentum dei.**

culi ratio est. Nam testamentum dicitur a testamento. quod idem est quod affirmare. Et ideo uetusque iuris perfectiores uisusque omni bonorum confirmata per mortem testatoris applicat testamentum. unde uisidentes testamentum dicunt. quia testamentum est ultima uoluntas testatoris. id est uisusque bonorum per ultimam uoluntatem testatoris confirmata. uisitas autem uoluntatem applicat illam que per mortem finit et confirmat. Et ideo nunquam uisusque te. est ualida nec confirmata nisi per mortem testatoris. eo quia per totum tempus ante testator putuit mutare uoluntatem. Et per omnes uisusque suorum bonorum. Et ideo heredes non recipit hereditatem nisi post mortem testatoris. Et ideo illa uisusque bonorum que facta est per magnam tempus per testatorem non dicitur conuatio nec processio. sed quodammodo spiritus et promissio que non sortitur effectum nisi per mortem testatoris. *Ex quibus omnibus patet. quia tota scriptura legis et prophetarum ante aduentum christi. non proprie potest dici testamentum respectu illius populi. sed sola uisusque te. in quantum promittebat eis christus in carne uenturus. qui eos de seruitute peccati debebat liberare. et bonum spiritus gratie et glorie in hereditate offerre. Et respectu dei semper uerum est testamentum. in quantum uoluntas dei semper fuit et est firma et immutabilis. Et respectu illorum fidelium et nostri nunquam fuit uetus testamentum. usque per christum et eius mortem fuit confirmatum. Unde christus dicit quod olim illud testamentum disposuerat per promissiones factas patriarchis et prophetis. Postea ueniens in carne confirmauit per suam mortem et passionem. Et ideo tunc omnes fideles uetus te. simul nobiscum receperunt re promissiones. ut inquit apostolus ad hebraeos. xi. Et sic patet qualiter testamentum nouum. nil aliud est. nisi confirmatio uetus te. facta per christum in sua incarnatione et uisitatione et morte et resurrectione et ascensione. Et tunc tota scriptura uetusque legis non est. nisi unum testamentum. id est ante aduentum christi dispositum. et per aduentum christi confirmatum. quia tota sacra scriptura uetus legis. nil aliud fuit. nisi quodammodo uisusque te. Ideo dicitur per. Lxxxviii. disposui testamentum electis meis. sed tota scriptura noue legis nil aliud est. nisi confirmatio uetus facta per mortem christi. Ideo dicit saluator. hic calix nouum*

testamētū est in nro sanguine .i. p meū san-
guine; nouit cōfirmatū. p ad cor. xi. Et iō
hec ē causa q̄re patarche ⁊ pp̄he. et om̄s fl/
celes ueris te. cum tāto affectu uisidabāt
aduētū xp̄i. .i. ut ueniret ad p̄firmādū testa-
mētū suū. et ut reciprēt p̄missiōs faciēda^s
de bñficio redēptoi^s. Et hec ē causa q̄re v/
go m̄ et zacharias et symeō cātārūt cantca
noua agēto ḡias in p̄ceptōe ⁊ natiuitate x̄
eo qz p xp̄m totū testamētū uer^o i breui ēt
p̄firmādū. ymo iam in ciplebat p̄firmari.
Et iō est uideōuz q̄ sūt illa bona in ue te. p
missa et in nouo te. p xp̄m cōfirmata ⁊ cō/
pleta p qb^o zacharias agit ḡias i hoc can-
tico. ¶ No qd̄ dicit. q̄ p xp̄s p̄misit uenī
re in carnē ad uisitādūz plebez suaz ⁊ oues
suas. ut p3 eze. xxxliij. Scdo p̄misit redimī
re pplm̄ suū. ut p3 ps. cxxix. Tercio p̄misit
exaltare regnū dō sp̄uale de sp̄o carnē assu-
mento. ut p3. z. B. viij. et. xxij. ⁊ ps. lxxxv
ij. ⁊ cxxxj. Hoc idē p3 ysa. viij. et ix. ⁊ hie.
xxij. et cxxij. et eze. xxxij. Sed t̄lis p̄mis-
sio p̄ fca fuerat ip̄i abrae. Et iteo zacha-
rias in hoc cātico agit ḡias. qz om̄s illas p̄-
missiōs putat esse cōpletas p̄ q̄ missiuz in
carnatois erat fctm̄. Eo qz xp̄s i carne assū-
pta om̄ia illa erat i breui cōplet^a. Et iō dicit.
Bñs dñs de^s isrl. qz uisitauit. et fecit redē-
ptōz plebi sue. q̄i dicat. qz iam uisitauit nos
p suā p̄sentā et p̄dicatōz ⁊ miracloz opa-
tōz. Et iam fecit redēptōz plebi sue p suaz
mortē et passiōz. Et itaz erexit carnu. .i. reg-
num salutis n̄e in uero dō pueri sui d̄ v/
gine m̄ carnē assumēto. p qd̄ missiuz exalta-
uit comuz dō. eo qz uirgo m̄ erat de uero
dauo. Et exaltauit hūaz nafaz inq̄ntū d̄g-
nat^a est n̄faz nafaz assumere. Et iō i uero
dauo exaltauit et erexit carnu. .i. uictoriā
n̄e salutis. Nā hūaz nafaz q̄ p p̄ctm̄ ip̄i a-
dam ēt postzata. xp̄s erexit ip̄az assumēto
et p̄ mortē ⁊ passiōz in ea refgēto. Qua-
tuor ḡ modis erexit hūaz nafaz postzatas.
Uno modo ip̄az p̄sonal^z assumēto p incar-
natōz. Scdo m̄ ip̄az liberāto p mortē ⁊ pas-

siōz. Tercio ip̄az glificāto p refrectōz. Qu-
arto in celo itez anglo^s collocāto p suā ascē-
sionez. Et totū hoc fecit xp̄s sic q̄ndaz locu-
tus ē. .i. p̄misit p os sc̄toz pp̄baz et^o. q̄ asc-
culo et in p̄ncipio m̄udi sc̄. .i. hoc fecit. ut in-
pleret ⁊ uerificaret p̄missiōs q̄ fctē s̄t eis a
sc̄lo. et p̄ncipio m̄udi discursēto p oia secu-
la et etates. Nam in p̄ sc̄lo et etate xp̄s re-
dēptoz fuit p̄miss^o ip̄i adaz et abel ⁊ enos
et enoch. Et i sc̄da etate fuit p̄miss^o ip̄i no-
e. Et in t̄cia ip̄i abraā. et ysach. ⁊ iacob. Et
in quarta ip̄i moysy ⁊ iosue. Et in quinta ip̄i
dauo ⁊ om̄ib^o pp̄bis p̄mi tēpli. Et i sexto
sc̄lo ⁊ etate fuit p̄miss^o ē ip̄i daniel et ageo
cum pp̄bis sc̄di tēpli. put dictū ē in cātico
v̄gins. Et iteo xp̄s uenit in carnē et uisita-
uit nos p icarnatōz. Et fecit redēptōz ple-
bi sue p mortē ⁊ passiōz. Et erexit cornu sa-
lutis n̄e et refrectōz p ascēsiōz. sic locut^o
est et p̄misit p os sc̄toz pp̄baz et patiaz/
ebaz et^o q̄ sunt ⁊ s̄uunt asc̄lo. et m̄udi p̄n-
cipio p om̄ia sc̄la. Et p om̄s etates usqz ad
xp̄m. Vñce p̄secuti sum^o salutē p xp̄s ex ini-
micis n̄is. .i. saluauit et libauit nos ex ini-
micis n̄is diabolis. ⁊ de manu i fcteliū q̄ o-
uerūt nos. et hoc p mortē ⁊ passiōz. et p ec-
clesiastica sac̄mēta ⁊ p p̄dicatōz ap̄loz. ¶ Itē
xp̄s itaz uisitauit nos ⁊ uenit ad faciēdam
m̄isericordiā cū p̄tib^o n̄is. .i. uenit ad liban-
dum eos de libo iferni. sicut locut^o est ⁊ p
misit per om̄s sc̄toz pp̄baz et^o ⁊ maxime
za. ix. q̄ dixit. Tu uero in sanguine testamē-
ti tui eduxisti uictos de lacu ubi nō ēt aq̄.
Itē xp̄s dignat^o ē memorari testamētū. .i.
p̄missi et pacti sui sc̄ti uenēto in carnē. sic
locut^o ē et p̄isit ip̄i dō ps. Lxxxviij. dicens
Inetm̄z fuabo illi m̄isericordiā meā. et testa-
mētū meū fctē ip̄i. Et ponā i sc̄ctm̄ semē
et^o et tronū et^o sicut dies celi. Neqz p̄pha-
nabo testamētū meū. Et q̄ p̄cedūt de labi^o
meis nō faciā irrita ⁊c̄. Item xp̄s nō soluz
in pleuit testamētuz et p̄missiōs sc̄tam ip̄i
dauo et om̄ib^o pp̄bis uenēto i carnē. S;̄
memorat^o et recordat^o ē p̄missiōis et testa-

4 modis h̄nana
na p̄sonal^z

mētī sui scīl. ad impleuit iusiurāōū qđ iura
uit ad abraā patre nostrū gn. zz. qñō sub
iure iurāōō pmissit dō dafuz se nobis i car
nē ad recemēdū nos p mortē et passiōz.
per figām sacrificij ipi^o ysach. et p ymola
tionem illi^o artetis. vbi dixit dñs. per me
met ipm iurauit. qz fecisti rem hāc. mltipli
cabo semē tuū. sicut stellas celi zc. Et in se
mine tuo benedicent omēs gentes. Et semē
tuū. s. xp̄s possidebit portas inimicōz suo
rum. i. expoliabit in fernū ei^o portas eras
pfringēō. Et elicto pncipe h^o mūdoforas
subiciet et possidebit pplm gētilē. Et idō sb
dit. zacharias dicens. Dñs ihs xp̄s ad imple
uit iusiurāōū. qđ iurauit ad abraā p rez nōz
veniēō in carnē z per mortē z passiōz nos
liberāō. ut liberati de manu diaboloz. et
infidelium inimicōz nōoz libere. et sine ti
more seruilī futam^o illi in scītate et iusti
cia in lege euāgelica q̄ scīficat et iustificat
hoīez que dōē lex euāgelica data p xp̄m dō
lex liberatis amore fufe bñtudinē. Et nō dō
lex fuitutis formidie pene tpralis. sic lex
moysy. nē onerata iugo cerimoniaz sicut
illa. Item euāgelica dicit lex iusticie. qz iusti
ficat p ficez articloz et p caritatē et obfua
tiā pceptoz. nō solū in effectū. s. et in affe
ctu. Et dicit lex scītatis. qz scīficat p grāz
facimētoz. Et idō dicit. ut scītate et iustici
a futam^o illi omib^o dieb^o nri^o. Eo qz lex ve
tus sb q̄ in timore futebam^o nō de se scīfi
cabat. nē iustificabat nisi p solā ficez xp̄i fu
turi. put freqnter dcm̄ ē. ¶ Nō etiā. q̄ to
ta ista cōstructio et snia potest repēere ab
rōo versu. s. sicut locut^o ē per os scōoz zc.
vt sic sen^o. Bñs dñs de^o isrl. qz visitauit et
fecit redēptōz plebi sue. Et et erexit cornu
salutis nre zc. sic locut^o ē. i. sicut pmissit p
os scōoz pphaz ei^o. Naz ipē locut^o ē. i. lo
qñō pmissit salutē ex inimicis nris. i. pmi
sit misē saluatore. q̄ saluaret et libaret nos
de inimicis nris tam diabolis. q̄ i fidelib^o
et de manu et pte oīuz inimicōz q̄ oterūt
nos. Et hoc locut^o ē et pmissit p samuelez.

et nathā. Et p ipm dō ps. Lxxxviij. dices i
veni dō fuū meū. oleo scōo meo unxi euz.
man^o. n. mea auxiliabz et. Et brachiū me
um pfortabit eū. Nichil pficiet inimic^o in
eo et filij iniquitatis. diabo^o nō aponet nocte
ei. Et cōcivā afacte ei^o inimicos ei^o. Et oī
entes eū i fugam pūtā. Itē iā xp̄s visitauit
plebē suaz. et venit ad faciēōā mīaz prib^o
nris. sic locut^o ē et pmissit i eodē ps dices.
Misericordias dñi in etnūz cātabo. Qm̄ di
xisti in etnūz mīa edificabis i celis. et prep
abitur mīa tua in eis zc. Itē iā xp̄s erexit
cornu salutis nre assumēō carnē de como
dauio. sic locut^o ē in eodē ps dices. Dispo
sui testamētū electis meis. Jurauit dō suo
meo. usqz in etnū prepabo semē tuū zc. Itē
infra. Et veritas mea et mīa mea in ipō. z
in noīe meo exaltabis cornu ei^o. ¶ Itē iā
memorat^o et recordat^o ē testamētū sui scī
veniēō in carnē sic locut^o ē et pmissit me
morari testamētū sui. dices in eodē ps. Ne
qz pphanabo testamētū meū. et q̄ pcedūt
de labij mei^o nō faciā irzita. Itē in etnū fua
bo illi mīaz meā. Et testamētū meū fidele
ip̄i. Itē iam ad impleuit ius iurāōū. qđ iura
uit ad abraā p rez nrm dafuz se nob i carnē
sicut locut^o ē et pmissit sibi gen. xxij. Itē iā
venit xp̄s et libavit nos de iugo legis et de
falso fermēto scribaz et phariseoz et de
dit nob legē euāgelicā q̄ est lex libtatis et
scītatis et iusticie. ut de manu inimicōz no
stroz nō solū demonū. s. etiā scibaz z pha
riseoz. q̄ corrupūt legē. et de manu in fide
lium libati futam^o illi in scītate z iusticia.
Et hoc fecit xp̄s. sic locut^o ē z pmissit ysa. ij.
Ecce de syon exhibit lex z verbū dō de iherl
Item hyeremie. z. dabo legē meā in cor
dib^o eoz. et in viscerib^o eoz scribā eā. Itē
Malechie scōo. Erūt offerētes dño sacrifici
cia in iusticia. Et placebit dña sacrificium
iura et iherl zc. ¶ Prop̄ aū oia q̄ dicta sūt
in hac p pte ē adutendū. q̄ virgo m̄ et za
charias z symeō. et et angeli in quoz car
tulis euāgelicis tenēt medūz in pphas et
c. 3.

110

euāgelistas. Nam p̄p̄be p̄dixerūt de xp̄o et ecc̄ia om̄ia q̄ erāt mere fusa. Et apl̄i et euāgeliste scrip̄sunt et p̄dicarūt ea q̄ iam erāt facta et p̄pleta. Sed sup̄dicti quatuor cātariūt de xp̄o et ecc̄ia. ea q̄ p̄tim erāt facta. s. missiū in carnatiōis. et p̄tim in cepta. sed nō dū cōpleta. sicut missiū n̄e redēptiōis. Nam xp̄s ap̄ instātū suē incarnatiōis ī cepit n̄a3 redēptiōnez ī p̄posito et ī affectu. p̄ nob̄ p̄rem orando. Et et ī effectu. qz illico mouit matres. ut iret ad visitandā elysabeth. ut scrificaret ioh̄ez baptistā. Et sic respectu x̄ vni cus fuit act⁹ nō inpollat⁹ n̄e redēptiōis ap̄ instātū incarnatiōis usqz ad ascēsiōz ī clausiue. ut d̄ctm ē sup̄ ps̄. xxix. Et hec ē cā q̄re virgo m̄ in suo cātico. et zacharias ī isto iā p̄dicāt fusa3 redēptiōz p̄ ūba de p̄f̄ito nō soluz p̄pter certitudiēz p̄p̄cie. sic factebāt p̄p̄be. S3 etiā qz missiūz n̄e redēptiōis iā3 erat ī ceptū et de p̄p̄nq̄ p̄plēdū. Et iō dicit virgo m̄. fecit potētā ī brachio suo et c. Et dicit zacharia. Quia visitauit et fecit redēptiōnez et c. Et symeon dicit. qz dicit viderūt oculi mei salutare tuū et c. Et āgeli dixerūt gl̄ia ī altissimi d̄o. Et ī tr̄a pax hoib⁹ et c. Et qz missiūz n̄e redēptiōis h3 nō dūz esset p̄pletū. tñ tam erat ī ceptū. Nam q̄ incepit. p̄ q̄ d̄ictiūz hec. ut inq̄ p̄b⁹ et oraci⁹. Et iō istī quatuor locūtuz p̄ verba de p̄f̄ito. qz partiz s̄ euāgeliste. et p̄ri p̄p̄be. ut p̄3 itueti.

Tu puer

Dec ē sc̄da ps̄ p̄ncipalis h̄ cātici inq̄ comēdat p̄uerū nouit̄ natū. s. ioh̄ez baptistā ī dignitate officij p̄cursoris. vñ postq̄ in p̄ te egit gr̄as de b̄n̄f̄icio ī carnatiōis b̄n̄f̄icio. eo xp̄m d̄m ī carnatiū existētē ī v̄ro v̄ginitis Marie. nūc aut̄ p̄mittit et dirigit ūba sua ad ioh̄ez nouit̄ natū. quē virgo m̄ tenebat in v̄luis suis. Et sic p̄ q̄ sup̄ p̄dixit xp̄m fore m̄diū saluatorē et redēptorē. hic aut̄ p̄ dicit ioh̄em baptistā. fore xp̄i p̄cursorem. **¶** Ad cui⁹ int̄lct⁹ ē adūtendū. qz zacharia ex duplici respectu et noticia loq̄tur ūba seq̄ntia ī comēdatōz p̄ueri. Nam p̄ hoc

hūerat ex reuelatōe angeli gabriell̄o stan/ tis ap̄ ex̄s altaris ī censi. q̄ sibi reuelauit p̄ ceptionez et natiuitatē et sc̄ritatē et officiu3 ioh̄is. q̄nō sibi dixit. Et vxor tua elysabeth pariet tibi filiu3 et c. Item dixit vltra. q̄ ad officiu3 suū. Multos filioz isrl̄ p̄uertet ad d̄m deuz ip̄oz. Et ip̄e p̄cedet ant̄ illum in sp̄u et virtute. elye. ut p̄uertat corda p̄rūz ī filios et in credulo3 ad prudētā iustoz p̄rare d̄no plebem p̄fectā. q̄i diceret. qz sicut elyas tanq̄ p̄cursor p̄cedet xp̄z in sc̄do aduentu ad p̄uertendos in credulos ad xp̄z. Ita ioh̄es baptista tanq̄ p̄cursor p̄cedet eū dem xp̄m saluatorē in primo aduentu dirigendo corda hoium ad xp̄m recipiendū c. S3 qz p̄tūc dubitauit zacharias nō credēs verbis angeli. Itco sc̄s ē mut⁹ nō valens loq̄ usqz ad c̄cūcūsiōz p̄ueri. Et iō tūc data sibi facultate loq̄ndi. maifestauit reuelationē sibi sc̄am de sc̄ritate et officio p̄ueri d̄ictō. tu p̄ner p̄p̄ba altissimi vocaberis et c. Sc̄da aut̄ cā hui⁹ p̄p̄cie fuit noua repletiō sp̄s sc̄ti. Nam h3 āglus sibi illa ant̄ reuelasset. tñ nō potuit tūc cape illd̄ missiūz. S3 cū v̄go m̄ tenet p̄uerz ī maib⁹ loq̄ns ip̄i zacharie petēto quē vellet vocare eū. Tūc x̄p̄ emisit sp̄z p̄p̄bicū ī zachariā p̄ vocē v̄ginitis Et sic zacharias replet⁹ sp̄u sc̄to int̄lct⁹ d̄istincte reuelatōz sc̄az ant̄ sibi ab āglo. Et iō p̄p̄bando officiu3 p̄cursoris d̄ic̄. O p̄uer tu vocaberis p̄p̄ba x̄ saluatoris altissimi. Et n̄ solum p̄p̄ba. s3 p̄ q̄ p̄p̄ba. Nam quē alij p̄phete de longinq̄ p̄dixerūt venturū. tu d̄igito ostēdes veisse d̄ictō. Ecce agn⁹ d̄i. Et p̄dicab̄ ip̄z de p̄p̄nq̄ v̄tuz ad bap̄z et legez euāgelicā datuz. It̄ eris p̄cursor altissimi. n. p̄ qz p̄ibi⁹ ant̄ d̄m ib3 xp̄m parare. s. ad pandū vias ei⁹. **¶** Vñ nō qz ioh̄es bap̄. multiplici p̄tuit ant̄ xp̄m. Nam p̄ p̄tuit ant̄ cōceptōez et natiuitatē. et p̄tuit ant̄ ip̄z tanq̄ p̄cursor ad p̄nias faciēdas. et ad p̄dicatōz et bap̄m et mortē. et p̄nūciauit ip̄z ī limbo patrum. Et sic et multiplici p̄tuit vias ei⁹. s. preparauit corda hominum ad seq̄ndūz v̄s ei⁹ xp̄i. et ad seq̄ndū xp̄m ī oibus vijs suis.

Unde sicut xps dux et caput et legifer noster per multas vias duxit nos in gloriam suam, scilicet per viam penitentie et baptismi, et observantie legis evangelice, et per viam persecutiois usque ad mortem et passionem. Ita iohannes fuit christi precursor et nuncius in omnibus illis viis. Et per omnes illas vias direxit corda hominum illius temporis, ut reciperent christum ut patet Mattheo. 11. et marci. 1. et lucam. 1. et iohannem. 1. Nam per preparavit et direxit corda hominum ad christum per viam penitentie, quia in deserto anno in gressu est desertum et fuit ibi usque ad xxx. annos. Item in egressu venit in regionem iordanis propter baptismum penitentie, et sic dirigebat homines in christum per viam baptismi, quod dicitur baptis licet non tolleretur peccatum, tamen disponebat homines ad baptismum christi quod vere tollit peccatum. Item preparavit corda hominum ad legem christi suscipiendam, quoniam dixit turbis, quod habet duas tunicas, una det unam non habentem, et quod habet escas similes faciat. Item quoniam vicebat militibus neminem cruciatis, Estote parati stipendiis vestris, Item publicanis, nichil amplius quam constitutum est vobis faciatis etc. Item paravit viam domini ad persecutores et mortem suscipiendam, quia propter veritatem predicandam ab herode caput eius ab eis sum est. Et sic etiam preparavit viam christi ad liberum, quia aduentum eius ad liberandos presens in limbo pronuntiavit. Et sic in omnibus prout ante faciem domini parare vias eius. Quas dicitur vias christi preparavit ad dandam et prestantiam sciam salutis plebi christi, in remissionem peccatorum eorum, quia predicavit baptismum penitentie in remissionem peccatorum dicens penitentiam agite, et appropinquabit in vos regnum celorum, quia veniebant homines ad iohannem penitentes peccata sua, et baptizabantur ab eo, ut patet Mattheo. 3. Unde licet baptis et penitentia et doctrina iohannis non preferret per se salutem et gratiam, tamen dirigebant in sciam salutis evangelicam et in baptismum et sacramenta evangelica quod preferunt per se salutem, et gratiam et remissionem peccatorum. Et ideo omnia que faciebat iohannes, antequam christus baptizaret, se habebant ad legem evangelicam et ad ecclesiastica sacramenta per christum instituta tendere via in terminum, et dispositio ad

formam. Et sic preparabant corda hominum ad formam et perfectum suscipiendam ab eis et dandam per christum. Sed quia omnia ista dedit nobis christus per viscera misericordie sue, et merita passionis eius. Ideo subdit, quod christus dedit plebi sue remissionem peccatorum eorum non per aurum nec argentum, sed per viscera misericordie sue, dando proplum sanguinem in pretium, et offerendo se pro nobis ad mortem in cruce, in quibus visceribus misericordie christus oriens ab eterno ex alto sinu patris visitavit nos ex tempore carne assumendo, visitavit nos, non in carnate et nostra humanitate in duto, ut nobis posset familiariter loqui et legem evangelicam dare, et vitam et exemplo docere, illuminare, id est ad illuminandum, et lumen prestare, his quod in tenebris et umbra mortis sedebant, et ad dirigendos peccatores nostros in viam pacis. Unde est aditendum, quod multipliciter sedebant homines in tenebris et umbra mortis, et multipliciter christus illuminavit et prestavit eis lumen, et direxit peccatores nostros in viam pacis. Nam per omnes fideles vestros te, sedebant in limbo inferni, quod est umbra mortis et locus tenebrarum, sed christus descendit ad inferos, et expoliavit librum et purgatorium, et eduxit eos de illo loco tenebrarum ad lumen, et de illa umbra mortis ad vitam celestem. Sedo sedebat in tenebris ydolorum et umbra mortis totus populus gentilis, sed per fidem christi et predicationem apostolorum gentium populi quod ambulabat in tenebris vidit lucem magnam ysaie. ix. Item tercio totus populus israel sedebat in tenebris ceremonialibus et umbra mortis legis, sed christus sol iusticie eduxit fideles de illa umbra mortis, et de illis tenebris ad lumen evangelicam, et direxit peccatores nostros in viam pacis, quod est lex evangelica. Unde lex veteris dicitur via umbrosa, et tenebrosa rone ceremonialium, et dicitur umbra mortis, quia lisa de se occidit, sed lex evangelica dicitur via lucis, eo quod illuminat legem veterem, et dicitur via vite, quia legem veterem mortuam illuminando vivificat, et dicitur via pacis, eo quod cum deo nos pacificat et reconciliat, et quia finis eius est pax et requies eterna, ut patet in cantico angolorum. Oportet ergo ista predicanda zacharias per christum facienda.

Canticum.

lozet. Scdo ut p tres religioz distinguer ac-
 tis natoibz. s; eet spalz dicit ppi dei peclia
 ri. Et sic p m illa lex data fuit ad offm siue
 in signu officiale. Scdo au m data fuit i si-
 gnactz fidi x fufi. i qntu oi illa sacmra cum
 nialla z sacrificia figabnt xps fufuz redento-
 rez z missia nre redemptois. Et io duo erat
 pntia i illis sacmēt z sacrifici z i oibz cer-
 timonialibz. s. offm religiois z obfuatie i se.
 Scdo fides x fufi sb ē ptestatōe illō offm
 et religi exercebat z illa sacrificia offerebat
 Qz illa sacmra z sacrificia de se n potant tol-
 lere pctz. nē iustificāe. n rōe fidi d x fufō sb
 ē ptestatōe fiebat. qz n dabāt i pciū redē-
 ptōis p pctis. s; i signū z arrā pci fufi per
 xps i cruce soluēdi. put dēt ē pō. xxxix. et
 in tractatu p iudeos. Et io duplx pmū pite-
 bat i lege z pphib obfuatoribz illi legis
 .s. vnū tprale. z alterz spūale. Nā p obfuā-
 tia z oboiētia illi religiois. pitebāt ei bo-
 na tze tpralia. s. illa tza canaā cuz fructibz
 sui. S; i pmtū fidi x sb ē ptestatōe obfua-
 bāt illā religioz pitebat eis redēptio aiaz
 et grā x et tza viuētū figata p illā tza ca-
 naz. Et sic sb illi fide z spe de x fufō obfua-
 bāt illā legē z religioz ois ptes z fidele ve-
 te. Et sb illi fide saluati st i x z recepūt nob/
 cū repitōe i aduētū x. ut i q ap ad he. xi
 S; accedit p xl. ānos an aduētū x. qz frexit
 secta phariseoz z sdbaz q n gabāt legē ēē
 datā i signacluz fidi. sed solū ad offm z sic
 negabant redemptioz spūlem z fufa bona
 spūalia. Sed quia isti fingebant sanctitatez
 tez z arrā religioz i vita z i cessu z bitu ab
 alijs dīfio. Jdo dēt st pharisei. qī acētis in
 scitrate diuisi. Et sic i tātū hēbāt i venatio-
 ne apō pplz. qz ois clues pstituebāt eos exe-
 cutores testamtoz comitēto eis filios et
 uxores viduas. Et exice fuit eis data anto-
 ritas z pās assuis sacroribz. ut sedent i ca-
 troza moyfi. i. i cathedra iudiciali. ut possēt
 glosare z itēptari sīpfas legis z pphaz z
 iudicare iudicia z discernē cās litigioz. ex
 q autoritate st i supbiaz eleuati. z auaricia
 fauciati. qz qd lēti i cepūt tpralēz nō

enno viduas z pupillos eis commissos. z di-
 larato litigia. ut expoliaret paupes z i pin-
 garēt domos suas. obcecati g sic i auaricia
 et lucro i cepūt glosare sīpfas z taze ipas
 appoitū suū ppr lucrū tprale dicētes. qz mī-
 sias nēt vef ad saluāda aia. nē ad vāda
 bona spūalia. s; solū ad liband coa ce iugo
 et ibuto romanoz z ad coianō totū mūdū
 et faciēdo eos magnos dños. qz pctā iā tol-
 lebāt sufficiēt p sacrificia. z oblatō z ceta op-
 a legalia. Nā sacrificia z oblatōs sīl tollebat
 pctā z mltiplicabāt bō tpralia. Et hē facie-
 bāt ppr suū lucrā. ut ppl offerret mltitudi-
 nez oblatōz zc. S; qntū sit de restablis et
 herica tū coctna z p sacaz sīpfa d se ē mai-
 festū. nā dō iā hēbat legē moyfi. s; qz scie-
 bat. qz p illā n potat iustificā. Jdo petebat
 legē x iustificāte dice. legē pon in dñe viā
 iustificatoz tuaz c. Jf dō dñs ē i illa tza
 canaā. tñ tza viuētū petebat dicēs. porio
 nā in viuētū. Jf ysa. iā hēbat ezechia re-
 gē frenū. tñ regē spūalē petebat dicēs. vti
 nā dirūpes celos zc. Et sic g sibe z phari-
 sei cū ista fla coctna z feruō tepuauāt sīp-
 fas z corda hoīuz. i tātū. qz ois erat effecti-
 tprale z carnile. pī pauco. i q remāfat ūa
 fids isrl z abaze de x redēptore fufō. sic ēt
 tota com pētū vgis mē. z com zacha. et
 elysa. z scī symeō. cū q dā fidi lib d expec-
 tabāt redēptōz isrl. Et io fuit nēce. qz mī-
 fet tobez bapz. tāq pcurōrē an ipz d ppa-
 ret corda hoīuz q erat p flaz coctnā sdbaz
 et phariseoz tepuata. z diriget eo i via z
 lege dō p bapz pnie z ūaz itlligētā sīpfas
 ut recpēt xps z legē ei euāglcā. ut pz p ois
 euāglistas. Doc g za. pūtoēs in spū. p p re-
 nlatōz gabriel. Scdo p i spratōz x exnē in
 vīo vgis mē tenētis tobez bapz in maibz.
 dīxt d hē cātico. Tu puez ppha altissimi vo-
 cabis. pibis. n. anit dñz paze vias ei zc. Et
 sic pz expō cātici zacharie. Et io ē iā accedē-
 dum ad expōz cātici iusti symeonis.

Nunc dimitis seruu tu-
 us dñe c.
 Doc cāticu ē qntū i ordie inf cātica euāglu

no

*no qz ex h iudicium
 abstrati*

ca. s; ponit hic sciuz q ad expoz ppter bo-
num respectu. Et in titul caricu symeonia.
eo qz ipe cantauit ipm qno x^o fuit i teplo p-
sentat^o. p^oo cui^o argumeto z intelligeria e
nonduz. qz qtuoz i gētes pfectos et vtute^s
testat et refert autoritas euāgelica de isto.
symeone. ut p3 luc. ij. Nā p dicit. qz erat ho-
mo iust^o. p qd tenotat ei^o rectitudo et iu-
sticia. Nam iusticia hoīs p^ostistit i pformi-
tate ei^o ad dīnā volūtatē. Et p p^o i obf-
uantia pceptoz z legis die. Secdo dicit. qz
erat timorat^o. p qd tenotat ei^o autoritas.
Nam nō dicit quis tātū timorat^o. inqntuz
timet dñm. s; in qntū e reuēdo z timēdo et
metuēdo apd p^oim ppter ei^o vtutes. qz ho-
nor e exhibito reuētie i testimoniū vtutis.
ut in q^o tult^o. Tercio dicit. qz erat expectat^o
redēptōz isrl. Per qd tenotat ei^o vera fids
et spes quā hēbat de xpo venfo inf pauco^s
fideles illi^o t^ops. eo qz mlti alij erāt de pua-
ti z cecepti falso fermēto scribar z phari-
seoz. q nō expectabāt messīā. nisi ut daret
eis bona trena. put dcm ē in cātico pcedē-
ti. Quarto dicit. qz sps scs erat cuz eo. p qd
tenotat excellētia ei^o scitatis et pteplatio-
nis i cono p^obico et dīe reuelatiois. Et sō
iste symeon nō solū cogmīabat iust^o in illa
etate. s; et cogmīat iust^o p omēs talmudi-
stas et doctozes ebreoz. q dñt. qz dum sy-
meon iust^o mīstrabat et exercebat sac^oto-
le officīū i teplo ad huc p^ostīabāt dēē anti-
q miracla. s; post obitū iust^o symeonia nūqz
vīsa sūt miracla in scdo teplo. Et sō cito ve-
nit ad destructōz. ¶ Vides g iste symeon
iust^o coroa hoīuz dēpuata. Et verā fides de
vero messia i paucis illi^o t^ops p mane. Et
vidēs t^ops aduēt^o xpi. f. lx. ebdomādas da-
nielis taz emīne. hinc ē. qz semp in suis ozo-
nib^o et sacrificijs iugit^o orabat. ut dō mīret
saluatore ad redimēduz mūdus defuiture
pcti. Cum g in talib^o ozonib^o et ieiunijs et
ozonib^o iugit^o eēt in tent^o exaudita est ozo
sua. in tātū. qz accepit respōsu^s aspu scō. nō
visurū se mortē. nisi p^o videt xps dñi. put
refert lucas. Et sō. xl. die anatiuitate dñi

cū parētes in ducent puez in ihrlz. ut sisse-
rent eū dño. tūc dīa puidētia fec. qz syme-
on vn^o de. xxliij. sac^otoib^o veit i spū i tēplū
ad mīstrāduz sac^otoīū f vicē suā. Qui cum
sibi puez ibi p^osentaret. accepit eū i vlnas.
Et vidē i spū illū esse messīā i lege pmissū
dñi et hoīez. Et vidēs respōsu^s qd accepit
aspu scō esse ppletū. Tūc eleuat^o oclis ad
p^orem agēco grās cantauit hoc cāticū dīcēs
Nūc dīmītis fuū tuū dñe f ubū tuū ipace.
Inq dēez cātico duo facit. Nam p tāq^o sin-
dic^o et pcurator tot^o isrl agit grās deo. q
p^opleuit suū dēsidīū et pmissūz. Secdo red-
dit cām sue leticie. Tercia ibi qz vidēt o-
culi zc. ¶ Quātuz aut ad p^omū ē aduētū.
qz pax et dēs ē finis et t^omin^o cui^o cūqz ne-
gocij. qz negociāuz. utoclemuz. x. ethioz.
vntē tantū ē bonū pacis. ut etiā ipa sit finis
belli. ut inq^o aug^o p totū. xix. de ciuitate dī
s; qz xps fuit finis. et t^omin^o tot^o legis et
p^ophaz. qz tota lex et p^ophē dēsidīabāt xpm
sibi pmissūz et dēcebāt i ipm tāq^o i finez et
t^ominū. Jdo sol^o t^ominauit dēsidīuz et p-
missiois p^ophaz et p^ophaz. et laborē z
iugum legis. ¶ Ex q^o seqtur. qz fuit pax le-
gis et p^ophaz et p^ophaz et oīuz fidelīū
v^olūte. qz tota lex qno ad illū actū et mī-
ssūz sac^otoale t^oriauit cursū i xps i illa die
in illa p^osentatōe scīa p symeonē. Jdo sym-
on se huīt ibi tāq^o sindicū z pcuratorē tot^o
legis et sac^otoīj et tot^o isrl. Et sō i p^osona
oīuz illoz agit grās i hoc cātico. Et qz vi-
debat xpm tāq^o pacē z finē legis et p^ophaz
et tāq^o dētē z p^oplemētū dēsidīj z laboris et
fultut^o eoz. Et sō dīc. nūc dīmītis / o dñe
fuū tuū i pace et dēte et fine mei dēsidīj et
tot^o isrl f verbū et pmissūz tuū. Et nō solū
scōm verbū et pmissūz. qz m p tīclarit^o fe-
st^o i p spm scōm. s. nō me vīfuz mortē nisi p^o
vidēm dñm. Sed etiā scōm verbū et p-
missūz. qd fecist^o oīb^o p^ophāis et p^ophāis.
Et sō ego in p^osona omniū tibi ago gra-
cias. Et sō iam non timeo mori. p^o qz scō
qz in breui liberatū me simul cum omni-
b^o p^ophāis v^olūte testamēt^o d^o libo isezul.

Et sic dimittis me in pace. et non in timore nec tristitia. Et ideo ago gratias. quod dicitis me in pace et quiete. Eo quod videtur oculi mei salutare tuum. id est medicum salutare et salutiferum et verum saluatorem quem tu per in mundum misisti. Quod dicitur salutare parasti ante faciem et noticiam. non solum unius uos populi et nationis. sed omnium populorum et linguarum et nationum tanquam verum lumem ad reuelationes et illuminaciones omnium gentium. id est totius populi gentium. et ad gloriam et claritatem et honorem plebis tue israel. quem carne spem assumpsit. nam sic omnibus fuit promissus tam israeliticis. quam gentilibus et neque apostolo liberum reperit. Ita omnibus libandis et illuminandis venit tanquam lux vera illuminans omnes homines venientes in hunc mundum. ¶ Sed est aduertendum. quod licet christus in lege et prophetis fuit promissus tam populo gentium quam israelico. tamen aliter et aliter. Nam populo israel fuit promissus uenturus ad eos in carne puta summo ex eis carne. et eis personaliter predicato sed populo gentium promissus fuit uenturus tantum in lumine fidei per predicatores apostolorum. Et quod erat uenturus in carne tamen populo israel dixit iacob. gen. xlix. Non auferes sceptrum de iuda neque dux de femore eius. sed quod erat uenturus ad gentes per lumem fidei. Ido dicit iacob. Et ipse erit expectatio gentium. Item quod ad solum israel erat uenturus in carne personaliter predicato. Ido dicit saluator non summissus nisi ad oues que pierant domum israel Mat. xv. Item quod ad populum gentium erat tamen uenturus per lumem fidei de ysa. x. Ambulabunt gentes in lumine tuo etc. Et ideo dicit symeon. lumem ad reuelationes gentium. per fidei suple. Et gloriam plebis tue israel. uenit in carne et personaliter predicato et miracula operando. que fuit magna gloria et honor totius israel. Sed ista gloria et honor participauit per ea populo gentium. quoniam illuminatus per fidem christi factus est uerus israel. Et sic uenit christus ad illuminandum populum gentium per apostolos. et fecit ipsum uerum israel. que quidem uerus israel consistat ex iudis ex populo iudayco et gentilibus uno lapide angelicari christo coniunctis. Et per hoc per breuiter expositio habet per canticum symeonis. ¶ Ex quibus patet. quod omnia supradicta cantica euangelica. non sunt nisi gratiarum actio per beneficio incarnationis et nostre

redemptiois facte per aduentum christi. qui fuit pax et finis legis et prophetarum.

Gloria in altissimis

Deo. Et in terra pax etc. Hoc est quartum canticum euangelicum. quod dicitur canticum siue hymnus angelorum. Eo quod ipsum cantatum angelis in hora natiuitatis christi. Pro cuius titulo et argumento est nondum. put refert lucas euangelista cap. ij. Quod in hora natiuitatis christi angelus domini apparuit pastoribus. que in motibus iuxta bethlem custodiebant uigilias noctis super grege suum. Qui dixit eis. Euangelizo uobis gaudium magnum quod erit omni populo. quia natus est hodie uobis saluator. que est christus dominus in ciuitate dicitur. Et hoc uobis signum. In uenietis in fantem panis in uolutum et positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudine militie celestis laudantium et dicentium. Gloria in altissimis deo. Et in terra pax hominibus bone uoluntatis. Et sic patet qualiter et que istud canticum in titulum canticum siue hymnus angelorum. Eo quod angelus cantatum ipsum. Pro cuius quod est argumentum et canticum et eius titulus intelligitur. Quibus si uideretur primo. que christi natiuitas per fuit annunciata et euangelizata pastoribus. quam sacerdotibus et ceteris uicibus iudeorum. Secundo. que in christi natiuitate angelus cantatum nouum canticum postquam natiuitas christi non pertinebat ad eos. quia christus non assumpsit naturam angelicam in unitate suppositi. nec uenit ad redimendum eam. sed humanam tantum. Tertio queritur. que fuit illa gloria que nouiter puenit deo in celo ex christi natiuitate. cum gloria et felicitas dei non possit augeri nec minui. Quarto queritur que fuit ista pax quam persecuta est huius natura per christi natiuitatem. uicem nunc bella et plura post christi aduentum in mundo defuisse. Quinto queritur in que consistit bonitas uoluntatis hominis. Et per quos qui sunt homines boni uoluntatis. quibus pax christi fuit collata. ¶ Quatum ad primum est uicendum. quod quadruplici ratione natiuitas christi fuit per pastores euangelizata. quam ceteris. Primo. quia christus in lege tanquam pastor fuit per moysen et ceteros patriarchas et prophetas figuratus. Secundo. quia tanquam pastor fuit per

missus. Tercio. qz tanq̄ ver⁹ pastor venit i mundū. Et officiu⁹ veri pastoris exercuit. Et bonū pastorē se nominavit. Quarto. qz xp̄s nō sup̄bis et comitib⁹. s; hoib⁹ simplicib⁹ ⁊ vigilātib⁹ erat comitib⁹ gregē suū. ⁊ officiu⁹ pastorat⁹. ¶ Primū dīpe p̄ batur. Inā moysē p̄ quē fuit xp̄s figat⁹. pastor erat ouū et pascebat oves ietro socer⁹ sui. cū sibi dñs aparuit i flama ignis i rubo. Et tanq̄ pastorē misit ip̄m dñs ad libandū et educendū illū p̄m de egipto. et dirigēdū. et custodiendū ip̄m p̄ testū exo. 2c. vñ q̄tuor fecit moyses erga illūz gregez dñi. Inā p̄ libavit ⁊ duxit ip̄m de fuitute ⁊ captiuitate pharaonis. Secūdo p̄ legē sibi datam sanauit eū a malis morib⁹ et ritib⁹ egiptoz. q̄b⁹ erat fauciat⁹ et vulnat⁹. Tercio p̄ruit euz māna de celo missio. Quarto minauit ⁊ direxit et custodiuit eū. xl. ānis p̄ testūz 2c. Per q̄ q̄tuor fuit figatū. qlit xp̄s ap̄te miss⁹ tanq̄ pastor p̄ncipalē sup̄ gregez hūam debebat ip̄m de fuitute dya. et ap̄tio libare et ab om̄i labe pcti p̄ ecclia sacmēta sanare. Et pane eulzariste reficē ⁊ pascere. Et doctrina euāgelica dirigē et custodiē. Itē abel p̄ quē xp̄s fuit figurat⁹ pastor fuit. ut p̄z gen. iij. Itē dō p̄ quē xp̄s fuit figurat⁹ pastor fuit oulū. et de post fetates duxit ip̄m dñs ad pascedū p̄lz suū. et vñxit ip̄m i regē. ut p̄z. p̄. B. xv. ⁊ ps. Lxxv. Itē xp̄s nō solū fuit figurat⁹ p̄ iacob amos ⁊ p̄ples alios pastores de p̄lo dei. sed et fuit figurat⁹ p̄ cyz regē p̄faz ⁊ metoz nepotem aslagis. q̄ p̄iect⁹ in nemora fuit nutus aq̄dam pastore. q̄ fuit etiā pastor ouū sed p̄ ea p̄p̄t⁹ nepos aslagis fcis est rex p̄faz ⁊ metoz. ut inq̄ borot⁹. Qui etiā postea libertauit p̄m dei d̄ babilonica captiuitate. ut p̄z ezoze p̄. Et s̄do hec est cā q̄ re voluit xp̄s suā natiuitatē p̄ pastoribus nūciari. eo qz p̄ pastores tanq̄ ver⁹ pastor fuerat figurat⁹ in ve te. ¶ Secūda rō est. qz tanq̄ ver⁹ pastor fuit p̄bis p̄miss⁹ ⁊ vaccinat⁹. et tanq̄ ver⁹ pastor ad libandū et sa-

nandū et pascedū gregē suū p̄misit venire. ut ip̄e ait p̄ ezechielē. xxxiiij. Ecce ego redram oves meas et visitabo eas. sic pastor visitat gregē suū. ⁊ libabo eas de oib⁹ locis in quibus disperse fuerāt in die nubis et caligis. Et pascaz eas in pasctūz vberzimi⁹ et in mōtib⁹ isrl' erūt pasua eaz. Et qd̄ perierat redram. et qd̄ abiectū fuerat redram. et qd̄ p̄fractū fūat alligabo. Et qd̄ in firmū fūat p̄solidabo 2c. q̄ om̄ia fūunt cōpleta p̄ xp̄z tanq̄ p̄ ver⁹ pastorē. ¶ Tercia aut rō q̄re natiuita⁹ xp̄i fuit p̄ euāgelizata pastorib⁹. et q̄re pastores p̄ meruerūt aū d̄re istō cāticuz ab anglis fuit. qz xp̄s tanq̄ ver⁹ pastor venit in mundū et officiu⁹ veri pastoris exercuit. ¶ Ad cui⁹ intllct⁹ ē aduertendū. qz sex p̄tinet ad officiu⁹ veri pastoris. Primo oves de faucib⁹ lupi eripe. Secūdo oves p̄ lupū vulnegas vngēto sanare. Tercio oves ereptas et sanatas pascere. Quarto eas regē et minare ⁊ dirigere. Quinto sup̄ gregē ouū sp̄ i vigilare. Sexto p̄defensioe gregis si necē fuit se ad mortē exponē. vñ. in locuz vberzimiū et secuz et tutum oves suas i troduce. Quas qd̄ septem p̄ditōs oēs hūit xp̄s tanq̄ ver⁹ ⁊ bonus pastor. Inā p̄ eripuit oves suas de fauce lupi et draconis q̄ vltra q̄tuor milia ānorum eas subiugo et captiuitate et seruitute pcti possēdat. Secūdo sanauit ⁊ vñxit eas vngēto sacmētoz. Tercio pane sacramentali eas p̄ruit. Quarto lege euāgelica eas direxit et rexit. Quinto sup̄ gregē suū diligēter in vigilauit et diligētes custodes dimisit ⁊ p̄stituit. Sexto p̄defensioe ⁊ redēptōe eaz se morti ⁊ p̄secutōib⁹ obrulit et obiecit. Septimo ⁊ vltio oves suas i vberzimo ⁊ securo ouili celesti. vbi sempitno euo fruct⁹ collocauit. Et iō p̄pter istas septē rōs xp̄s iō. x. se bonū pastorē nūcupauit. vñ ait. Amen amē dico vob. qz ego suz pastor bon⁹. bon⁹ pastor animam suam dat pro ouibus suis et cetera. Et sic patet tertia ratio quare xp̄s voluit p̄ pastorib⁹ suā natiuitate nūciare.

Quarta vero ratio fuit. qz xps tanq̄ ve-
 rusa pastor principalis cuius oues erāt pro-
 prie. Non supbis et in flatis et auariis et cru-
 delib⁹. sed hoib⁹ hūilib⁹ et simplicib⁹ et pijs
 et diligētib⁹ et vigilātib⁹ sup gregē suū. erat
 comisser⁹ officiū pastora⁹ eccie. put post-
 ea fecit. Nam nō elegit ad ap̄latū et officiū
 pastora⁹ ex scribis et phariseis et sacerdoti-
 bus peritis. sed ex simpliciorib⁹ et plebei⁹
 et piscatorib⁹. q̄b⁹ totū gregē suū et eccia⁹
 comisit. Et inf̄ cefos tanq̄ capiti et vicario
 petro q̄ erat d̄ simpliciorib⁹ eccia⁹ comisit
 et oues suas pascēdas tradidit io. vltio vi-
 cens. pascē oues meas. et pascē agnos me-
 os etc. Ex sup̄dicta igit̄ q̄druplici rōe p̄
 q̄re xps voluit suā natiuitatē. p̄ pastorib⁹
 euāgelizare. Et q̄re pastore⁹ meuerūt hoc
 canticū angeloz. audire. Et hoc d̄ p̄ q̄sito.
 ¶ Alio scōm aut̄ q̄situm ē dicēduz. qz q̄du-
 plici ex causa et ratioe āgeli cātārūt hoc cā-
 ticum nouū et euāgelicū in xpi natiuitate.
 Primo. qz p̄ fidē i carnatois xpi fuūt ap̄n̄
 redēpti. Secdo. qz p̄ aduētuz xpm eoz. rui-
 na fuit repata. Tercio. qz ex tali repatiōe
 eoz. gl̄ia et felicitas fuit accidēl̄z augmen-
 tata. Quarto. qz gl̄ia dei fuit effectiue et ex-
 tēsiue dilatata. Primū aut̄ p̄. Nam dēz fu-
 it sup̄ p̄. Lxxx. et. c̄. q̄mōdo in vera fide
 et obediētia xpi fusi angeli boni fuunt iu-
 stificati. dēim. n. fuit ibi q̄l̄t̄ oēs angeli fue-
 runt creati in gr̄a. tñ nō p̄firmata. Et oīs
 fuerūt viatores aut̄ lapsi. Qui viderunt
 q̄ndaz sedē p̄pataz sup̄ oēs choros et ger-
 archias angloz. p̄ hoie xpo fuso. quē ver-
 bum diuinū debebat assumere i vnitate p̄-
 sone. Et sic inq̄ntū hō debebat sedere adex-
 tris. i. in potiorib⁹ bonis p̄tis. Et qz ille de-
 bebat esse d̄s et homo. Ideo volebat etc. qz
 ille xps etc. et homo esset caput. et ip̄eratoz
 toti⁹ vniūsi tanq̄ ver⁹ fili⁹ dei. et qz aora-
 retur et veneraret ab oīib⁹ angelis et ho-
 minib⁹ vero cultu latric. Et hec fuit p̄ lex
 in illo p̄ncipio et statu vie anglicae aco pro-
 posita. Secda lex fuit. qz deū p̄destinauat

quosdam hoies q̄ licet essent in feriores in
 nasa. tamē p̄ gr̄am debebāt accēri et collo-
 cari inter angelos in gl̄ia. quēdē d̄m due le-
 ges nō vise fuerūt iuste lucifero et secaci-
 bus suis. dixerūt. n. qz nō erat equū nec iu-
 stum. qz d̄s homo ascēderet sup̄ eoz. gerar-
 chias. nec collocaret inter eos in gl̄ia. nec
 posset eis p̄ncipari. cū hōmo sit in ferioris
 nase. Ideo iusti⁹ erat. ut fili⁹ dei assumeret
 sup̄mu⁹ angelū i vnitate p̄sone cui daret i
 perium toti⁹ vniūsi. et obtineret illaz ip̄er-
 talē sedē. qz qz p̄sonal̄z assumeret aliquē ho-
 minez. Et sic in cepunt resistere diuine le-
 gi. Et p̄ p̄ns diuine volūtati q̄ est lex et̄na
 Et sic lucifer⁹ i viderē xpo fuso. ap̄eruit il-
 lam sedē et ip̄erium toti⁹ vniūsi. Miq̄el
 aut̄ et alteri parti visa ē iusta illa lex diuina
 dicebāt. n. qz deus nulli potat face in iurā
 cum esset d̄s absolutus et op̄s. Nam sicut
 nō creauit mūdū ex nēitate. sed ex sola
 volūtate et bonitate. Ideo sicut absqz in iu-
 ria hūae nase angelos eleuauit nobilitate
 nase sup̄ oīs hoies. Ita potat gr̄e largi-
 tate eleuare aliquēz hominez supra totam
 angelicam naturam. et quosdam homine⁹
 per gr̄am inter angelos collocare in gl̄ia.
 Et sic diuisa fuit tota curia celestis in dua⁹
 ptes et ciuitates. qz vna in cep̄ ab amore
 sui usqz ad p̄temptū dei. et altera ab amo-
 re dei usqz ad p̄temptū sui. Et sic illa tanq̄
 rebellis diuine volūtati i cepit resistere illi.
 Et ista tanq̄ p̄formis et obediēs diuine vo-
 luntati incepit resistere illi. Et sic isti duo et
 diuersi amores fecunt duas p̄tas ciuitate⁹
 Nam amor p̄uers⁹ sui usqz ad p̄temptū dei
 fecit ciuitatē dyā. sed amor dei usqz ad cō-
 temptū sui fecit et p̄stituit ciuitatē dei. ut i
 q̄ augustin⁹. Et t̄co lucifer⁹ rebellis deo et
 in viderē xpo fuso voluit et atērauit et pre-
 sumpsit p̄scende. et vspare sedē xpi. Et p̄
 p̄ns ip̄erium vniūsi dicebāt in corde suo. p̄scē-
 dam in celū et stabiliā solū meū in nubib⁹
 sup̄ astra celi. Et s̄is ero altissimo ysa. xliij.
 Sed tūc miq̄el et angeli ei⁹ p̄formes diui-
 ne volūtati et xpo fuso obedire statuerūt

pōfensioe illi⁹ sedis p̄labātur cū oracione
 Et final^r p̄cerus est oraco cuz angelis suis
 a p̄statis de celo in p̄fundus inferni. ⁊ sic
 nō ē in vent⁹ loc⁹ eoz. ampli⁹ in celo apo.
 xij. Et sic lucifer cum suis tanq̄ peccātes in
 termino vie mansunt in sua iniquitate obstia
 ti. Miq̄el autē cū suis ex viatorib⁹ f̄ci p̄pre
 henses et b̄ri mansunt siml^r in gr̄a ⁊ gl̄a
 p̄firmati. ¶ Ex q̄b⁹ om̄ib⁹ patet. q̄ gr̄a fi
 dei xp̄i fuit quā hūerūt dum erāt viatores
 et obedientia quā iam tūc xp̄o p̄misunt ⁊
 sibi seruare p̄posuerūt eruit et libavit angl⁹
 os bonos acasu alioz maloz. Et sic angli
 boni dicit^r liberati et redēpti p̄fices ⁊ gr̄as
 xp̄i fusi. Et hec fuit prima causa q̄re ange
 li cantarūt canticū nouū in natiuitate x̄i. Et
 q̄ nat⁹ erat ille q̄ debebat secere in illa sece
 quā ip̄i in p̄ncipio p̄ diabolū defendērat. Et
 quē in illa sece debebāt adorare ⁊c. ¶ Se
 cunda rō et causa fuit. q̄ p̄ xp̄i aduētū re
 panda fuit angeloz ruina. Nam q̄s d̄s ab
 eterno elegit et p̄destinauit ad repandam
 ruīnam angeloz et ad replendā seces a
 quib⁹ mali angeli ceciderūt. Nos xp̄s i suo
 aduētū vocauit et iustificauit et magnifica
 uit ad ro. viij. Et sic eleuauit p̄ gr̄as petrū
 et iohem baptistā. et om̄es ap̄los et marti
 res et doctores in tantū. q̄ meruerūt possi
 cere seces. q̄s illi p̄ supbiā et in obedientiā
 poterūt. Et idō dicit saluator Mat. xi. q̄
 auieb⁹ iohis baptiste regnū celoz. v̄s pa
 titur. et violenti rapiūt illō. Sup q̄s dicit
 h̄yero. q̄ magna d̄p̄e violentia ē p̄seq. et
 rape p̄ gr̄am q̄ nō p̄ueit nob̄ p̄ nām. J̄c
 Mat. xli. dicit. q̄ erūt hoīes sic angeli
 dei ⁊c. ¶ Ex q̄bus patz. q̄ p̄ aduētū xp̄i ru
 ina angeloz fuit repata. Et p̄ p̄ns hec est
 sc̄da cā q̄re cantarūt canticū nouū. ¶ Tercia
 autē rō et causa fuit. q̄ eoz gl̄a et b̄ritudo
 accidentalis fuit augmētata. ¶ Ad cui⁹ i
 tellctuz ē aduētuz. q̄ gl̄a et b̄ritudo an
 geloz. et sc̄toz ē duplex. vna essentialis q̄
 p̄sistit in visiōe faciali ⁊ fructōe diuine esse
 tie. Et alia accidentalis. q̄ p̄sistit in aliq̄ gau

dio accidentalī exp̄nti. Unde b̄ri p̄ vidētes fa
 cialiter diuine essētiā et fruētes bono pos
 sesso b̄nificānt. et d̄scūt in illo bono secure
 possesso. ⁊ illō ē gaudiuz essētiāle. eo. q̄ v̄i
 uina cē. ut sumū bonuz est obz p̄se fruibile
 nō in aliud referibile vltiāte et iufictē facti
 ans ap̄etitū b̄roz. Et q̄ tāta ē caritas et p̄
 formitas volūtatis āgeloz ad volūtatem
 diuine. q̄ gaudēt in om̄ib⁹ q̄ placet diē vo
 luntati. s̄ q̄ diuina volūtās vult et ā placet.
 ut hoīes iusti fruānt in anglos i societate
 J̄do angeli duplici rōe p̄gaudēt de socia
 te hoīuz iustoz et sc̄toz. P̄rio ut p̄placeāt
 deo amato et delectato. Sec̄do q̄ ex p̄fecta
 caritate diligūt hoīes sicut se ip̄os. J̄do ita
 gaudēt de felicitate hoīz sc̄toz. sic d̄ sua. J̄c
 etiā tercio. q̄ vidēt angli. q̄ hoīes iusti et
 sc̄ti ap̄li et martires et doctores tāta passi
 sūt p̄ xp̄o. J̄do magis diligūt eos. Et p̄ cō
 seq̄ns tāto ampli⁹ gaudēt de eoz b̄ritudie
 Et sic nō timēt nec in v̄dēt. s̄ sc̄p̄ ampli⁹
 gaudēt p̄les h̄ie p̄sortes. Et idō magnum
 gaudiū est in celo corā angliis dei sup̄ vno
 peccatore p̄nias agēte. ut inq̄ saluator. q̄ ut
 sic semp̄ auget nū⁹ b̄roz. et societas ange
 loz. Et p̄ p̄ns gaudiū et b̄ritudo eoz. sed
 talis b̄ritudo nō dicit^r cēlis. s̄ accidentalī. ut
 d̄ctm̄ ē. Sed hoc p̄secuti s̄. Angli p̄ aduē
 tum xp̄i. q̄ introduxit hoīes iustos in celū.
 q̄ ante null⁹ fuerat in gressus. ut patebit.
 J̄do h̄c ē sc̄la cā q̄re āgli cantarūt i natiuitate x̄i
 Per hoc tōc patet. iij. rō. q̄ p̄ xp̄i aduētū
 gl̄a dei fuit dilatata. nam ant̄ aduētū xp̄i
 soli angli laudabāt d̄m̄ in celo. Sed post a
 sc̄nsiōz xp̄i om̄es sc̄ti et iusti hoīes siml^r in
 societate angloz laudāt et gl̄ificant deuz.
 Et idō angli q̄ magi⁹ diligūt deuz q̄ se ip̄
 sos. Ita magis gaudent in gl̄a et laudib⁹
 dei q̄ sibi van^r ab hoīb⁹ et ap̄luzib⁹ q̄ ap̄au
 clorib⁹. put̄ infra patebit. Et iteo cantarūt
 hoc canticū nouū. Et hoc de sc̄do q̄sito.
 ¶ Ad sc̄tum autē q̄sitū et p̄ ei⁹ intelligētia ē
 aduētuz. q̄ gl̄a diē est duplex. siue dupli
 citer sumit. vno modo p̄ illo sumo gadio.

quod deus ab eterno habet de se ipso. In quantum fructur infinite se ipso infinite amato infinito et summo bono in quo summe beneficiant. Illis motu sumitur pro honore laudis quam dant sibi omnes angeli et beati in celo. qui persistit in adoratio et continua laudibus. quod non cessant procedentes in facies suas laudare et benedicere et glorificare deum et pro beneficiis receptis gratias agere. Primum ergo gloria quam deus habet de se ipso. non fuit augmentata pro adventu christi. cuius sit locus. quod ubi una essentia. quod hanc semper deus habuit ab eterno nec pro tali gloria in dignet bonis nostris. Item quod deus ab eterno tam dilexit et predestinavit suum ad suam gloriam. Et ita ab eterno gaudebat in se de nobis. ut inquit Augustinus in sermone de apostolis. Et ita illud gaudium non fuit etiam augmentatum in deo pro adventu christi. sed fuit effectus dilatatus. qui ad nos in quantum sue beatitudinis et gaudij nos participes fecit. Et summo mentio gloriam dei pro illa quam creatori. Tunc gloria dei in cepit ex ipse ab angelis in celo pro confirmatione et persuasione eorum. quod illico in cepit cantare. sancti. sancti. sancti etc. pro ante incarnationem vidit ysayas. et pro deum fuit in expositione carnis Augustini. Sed ista gloria dei fuit augmentata et noviter dilatata usque ad homines sanctos pro adventum christi. Et hoc vidit in spiritu Iobes apostolus. ubi dicit. quod vidit illa quatuor alia que non habebant redem die ac nocte dicentia sancti. sancti. sancti etc. Item infra capitulo vii. Dicit quod post hec vidit turbas magnas quam dinuare nemo potest. ex omnibus gentibus tribubus et populis et linguis stantes ante thronum. et clamabant voce magna dicentes saluatio deo nostro etc. Et omnes angeli stabant in circuitu throni et senio et quatuor aliorum. et ceciderunt in prospectu throni in facies suas et adorauerunt deum dicentes. Benedictio et claritas et sapientia et gratiarum actio. Honor virtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum amen. Ex quibus patet. quod soli angeli dabant istam gloriam deo ante adventum christi. Sed post eius adventum homines simul cum angelis dant gloriam deo in celo. et sit noviter fuit gloria dei augmentata et di-

latata. Sed talis gloria deo exhibita dicitur gloria exterior. et sic non est inveniendus ipsam augeri et augmentari successive secundum quod crescit numerus electorum in celo et terra. Sed gloria dei interior ita propter hoc non augmentatur. quod non in dignet bonorum nostrorum ad suam gloriam interiorum augmentam. quam ita ab eterno tota simul in terribilitate huius et in sua eternitate. Et sic ista gloria quam deo exhibemus non cevit in maius bonum dei in infernum. sed in maius bonum nostrum quod ut sic bonum dei participamus. Sed quod ista gloria dei pro misterium in carnatione christi fuit in angelis et hominibus ad aucta. eo modo quod dicitur est Iob dixerunt angeli in isto cantico. Gloria in excelsis siue in altissimis deo. i. Nunc pro christi in carnatum et natum dabitur maior gloria deo in altissimis celsis et in altissimis angelis et beatis. qui dicent. quod maior et amplior extentive erit gloria deo in celis altissimis quam ante. quod ista gloria et laudatio se extendet etiam ad homines. qui simul cum angelis dabunt gloriam deo. Item ista gloria non solum se extendet et ampliat exhibitive ad homines cum angelis. Sed etiam terminatur ad deum trinum et unum. Sed sic pro incarnationem se extendit ad humanitatem christi assumptam que simul cum verbo personaliter adoratur quod illa humanitas personaliter coexistit termino adorationis. Et pro deus adoratur et glorificatur in illa humanitate pro gratiam unio personalis exaltata. Et ita locutio angelorum in hoc cantico pro etiam refertur ad humanitatem christi. ut sit sensus. Nunc erit gloria dei. et dabitur gloria deo. non solum in se ipso eterno. Sed etiam in altissimis. i. in humanitate assumpta altissima facta et eleuata super totam facultatem crescere pro unione ad verbum. Et sic patet qualiter in adventu christi fuit noviter ampliata gloria dei exterior ex parte nostri exhibitivae. et etiam ex parte altissime humanitatis christi terriatue. quod simul cum verbo coadoratur et glorificatur absque novo augmento glorie dei essentialis et in terrioris. Et ita dixerunt gloria in altissimis deo. Et per hoc patet responsio. Ad tercium quesitum etc. Per hoc idem patet. ubi. rō. quod pro christi adventum

¶ Quātum autē ad quartū q̄situm ubi q̄re-
batur. q̄ fuit illa pax quā angeli anūciarūt
in natiuitate xp̄i. est adūtentūz. q̄ pax d̄z
de pango pangit̄ pepigi siue pegi pactū pa-
ctu. q̄d̄ itē est sc̄dm̄ vnā significatōz. q̄ iu-
genge siue pactū facere. q̄ in om̄i fecere ⁊
pacto fit q̄oaz p̄iunctō. Et it̄o pax nil aliū
est nisi q̄dam ordinata p̄iunctō aliq̄z. Et
q̄ ex illi debita et ord̄iata p̄iunctōe rez re-
sultat q̄es et trāquillitas. It̄o pax d̄finif̄
ab augustin̄. xix. de citate dei. cxij. q̄ ē. trā-
quillitas ordinis. Ordo autē est partū dispa-
riūq̄ rez. sua cuiq̄z loca tribuens dispositi-
o. Et sic vnāq̄z res tūc manet ī pace ⁊ trā-
quillitate. q̄no est disposita et locata in suo
ordine naturali ⁊ p̄uienti ⁊ debito. Per op-
positum autē. q̄no res ē secl̄icta extra suū lo-
cum et ordinem. nūq̄ potest in pace et trā-
quillitate desceze. sicut vtem⁹ in separtione
aut relocatōe. aut diuisiōe mēbroz corpō-
is aliis. que nō potest fieri absq̄ max̄io colo-
re. usq̄q̄ mēbrū vel pars reuert̄ in locum ⁊
ordinem suū. et tūc corp⁹ et tot⁹ homo d̄-
escit in pace. Et sic res tūc dicūt esse in pa-
ce et trāquillitate. cum s̄ in suo naturali loco.
aut ordine p̄iuncte ⁊ p̄pacte. ex q̄ debita p̄-
iunctōe et ordinata p̄pactōe sed̄tur q̄es ⁊
trāquillitas q̄ dicūt vera pax et c̄. Et it̄o
tantum ē bonū pactis. q̄ ip̄a etiā ē finis bel-
li. q̄ bella d̄p̄e gerunt̄. ut cūcta in pace de-
scum. ut inq̄ augustin⁹ ⁊ pb̄ de ciu. ethico-
rum. Et sic oīa appetūt pacem tanq̄ bonū
vltimūz. Et it̄o sc̄dm̄ augustinū in loco
sup̄a memorato possum⁹ distinguere de se-
ptem pl̄ici pace. Nam q̄dam dicūt pax cor-
poris inter se. et ista dicūt ordinata tēpera-
tura partium inter se. Alia dicūt pax corporis
ad aīas q̄ est ord̄iata vita ⁊ sal⁹ aīanti⁹. que
resultat ex tēperata p̄plexiōe ⁊ p̄uientia
humoz. Alia est pax sensualitatis ad rōez
que est ordinata cognitiōis actōisq̄ p̄sen-
sio. q̄ p̄p̄ie p̄sistit in p̄formitate appetit⁹ sen-
sitiui ad rōez. Alia ē pax hoīs ad om̄i. que
est ordinata in fide sub eterna lege obediē-

ria. Alia ē pax hoīs ad alios hoīs q̄ ē aīo-
rum sub aliq̄ lege ordinata p̄cordia. Alia ē
pax hoīs ad alia aīa q̄ est v̄tēdi ordinata
facultas. Vltima ē pax celestis q̄ est ord̄i-
atissima et p̄cordissima societas fruēdi deo.
et inuicēz v̄tēdi deū. ¶ Om̄is p̄fecto has
septem paces hēbat adā aut lapsus ⁊ in sta-
tu in nocentia ⁊ hūisset. si stetit. Nam p̄.
habebat pacem cū deo. tātū q̄ntū fuit p̄for-
mis diuine volūtati et legi. q̄ manebat in
suo ordinato p̄ncipio. Secūdo hēbat pacem
cum anglis. eo q̄ cum eis siml̄ erat cōcordis
et p̄formis diuine volūtati. Et it̄o frueba-
tur colloq̄o angloz q̄ sibi reuelabāt diui-
niam volūtatez. Tercio hēbat pacē corpor-
is. q̄ nullum patiebat̄ dolorem in mēbris.
Quarto hēbat paces corporis ad aīas. inq̄n-
tum nūq̄ p̄ mortē fuisset separta. Quito ha-
bebat pacem sensualitatis ad rōez. q̄ sicut
ip̄e erat deo p̄formis et obediēs diuine vo-
luntati. Ita sensualitas erat et semp̄ fuisset
p̄formis ⁊ obediēs rōi. Sexto hūisset pacē
cum om̄ib⁹ hoīb⁹. q̄ nlla fuisset causa rixe
postq̄ om̄es fuisset p̄formes diuine legi et
voluntati. Septimo hēbat pacē cū om̄ib⁹
aliis. q̄ om̄ia ad nutū sibi obediēsent. sicut
fuerat a deo sibi datū dominū sup̄ oīa ani-
malia ⁊ c̄. Vltimo autē hūisset pacem celestē
in societate angloz sibi p̄missas. si stetit
q̄ post longas et felicez vitā fuisset trāflat⁹
in vitam melioze et et̄naz ī celis. ¶ Sed
om̄is istas paces p̄didit adam p̄nto pacē
dei in pecāco. Nam sic ip̄e fuit disformis et
in obediēs diuine volūtati. Ita om̄ia recē-
serūt ab eo et p̄didit pacem cum anglis et
celestis om̄ib⁹. q̄ sicut fuit p̄iect⁹ de paradiso a
facie dei. Ita etiā a colloq̄o ⁊ pace angloz
hic et in fuso. Et in vaserunt eū om̄is in fir-
mitates et dolores et mors ⁊ c̄. sicut d̄ct⁹ ē
freq̄nter in expōe p̄p̄z. Et sic patet q̄litez a
dam p̄nto pacem dei. p̄didit pacem cū
om̄ib⁹ aliis. Ad hanc q̄ pacē redēdam et
recupandāz totū gn̄i hūano venit xp̄s ī car-
nem. s. ad recōciliandū et pacificandū hoī-

nes cum deo. Et p̄ns cum angelis. Nam p̄ suam mortē et passiōz nos deo recōciliavit et p̄ ecclesiastica sac̄mēta. Et exīnce p̄ suā resurrectōz recuperavit nobis pacē corporis et anie et in mortalitatē et in passibilitatē. Et p̄ suam ascēsiōz recuperavit nobis suāz gloriā et pacē et vitā et̄nāz. Et sic in p̄senti nos deo recōciliavit p̄ gr̄am et in futuro per gl̄iam. Et iteo tota causa aduēt̄ x̄pi fuit ut hoīes deo p̄ri recōciliaret et pacificaret et pacem p̄vitam hoīb̄ redderet. Et iteo aut̄ passiōz suam dixit apl̄is pacē meāz et vob̄ et pacem reliq̄ vob̄. Et nō sicut mūd̄ dat ego et vobis. sed sic dedit in pater. Ita et vobis. hāc aut̄ pacem et recōciliatōz genis hūani cum deo magis explicat saluator. io. xviij. cum ait pater clarifica filium tuum. ut filius clarificet te. sic dedisti et p̄tatez oīs carnis. ut om̄e q̄ dedisti ei. det eis vitā et̄nāz. Dec ē vita et̄na. ut coḡscant te ver̄. dñm. et quē misisti ihm x̄pm. Itē infra. Non peis rogo tātū. sed etiā p̄ eis q̄ credidit s̄ p̄ verbum eoz in me. ut om̄s vnū sint sic in p̄f̄ in me. et ego in te. ut et ip̄i in nob̄ vnū sint. ut cōat mūd̄. qz tu in misisti. Et ego claritatē. quā dedisti in deo eis. ut sint vnū. sic nos vnū sum̄. et ego in eis. et tu in me. ut sint p̄sumati in vnū. ut coḡscat mūd̄. qz tu me misisti. et dilexisti eos. sic me dilexisti.

¶ Ex q̄ om̄ib̄ p̄z. qz tota cā et rō q̄re veit x̄ps in carnē fuit. ut q̄ erā̄ a deo separati p̄ peccatū. nos deo recōciliaret et pacificaret in hoc sc̄lo p̄ gr̄as et in futuro p̄ gl̄iam. sic de facto fecit p̄ suā passiōz et resurrectōz et ascēsiōnem. Et sic recuperavit pacē dei et angloz et corporis et aie. quā p̄ dicitur in adā per p̄c̄m. Et hāc pacē attulit nob̄ in sua in carnitione et natiuitate. et adquisiuit nob̄ in hac p̄ egrinatōe usqz ad suā ascēsiōz. Dec ē ḡ illa pax quā anḡli anūciāt et anūciarūt pastoribus in hoc cāntico in natiuitate x̄. dicētes. Gloria in altissimis deo. Et in t̄ra pax hoīb̄ et̄. Quasi dicerēt gr̄as agam̄ deo in natiuitate huius pueri. qz p̄ ip̄m dabit̄ gl̄ia deo in celo.

lo. et reddet̄ pax hoīb̄ in t̄ra. quā adā p̄c̄i dicit p̄ p̄c̄m. ¶ Sed ad huc restat difficultas. Nam nos videm̄. qz post aduētum x̄pi ad huc restāt bella et litigia inter hoīes. et ad huc restāt in firmitates et mors in corpore et pugna inter carnē et aīas. Ad hoc respōdetur. qz p̄ncipal̄ pax q̄ est int̄ hoīes et deū et angelos iam reddita et recuperata ē nob̄. Nam hic recōciliati sum̄ deo p̄ gr̄am et ecclesiastica sac̄mēta. et post hāc vitā recōciliamur p̄ gl̄iam in celo. Et etiā recuperavit nob̄ pacem corporis et aie et in mortalitatē et in passibilitatē. Sed nō vult. qz istā pacē possideam̄ nūc p̄pter mal̄ bonū n̄m usqz ad genālem resurrectōz. sed manēt nob̄ iste passiones ad exercitiū v̄tutuz et in studētuz merēdi. put dicit̄ fuit p̄. cū. qz si nulla mā sisset in nob̄ pugna nulla fuisset victoria n̄c corona mart̄z et p̄fessor̄ et p̄tinentiū et v̄ginuz. Et p̄ p̄ns nō posset repari ruina angeloz. Itē si illico p̄ bap̄m tollerēt iste passiones. tollerēt om̄e meritū. qz om̄s curerent ad bap̄z. nō p̄pter vitā et̄nā suāz. sed ad vitandū mala p̄senta. ut in q̄ auḡ. xij. de ciuita. cap. liij. Itē p̄mittit d̄s tirānos et malos. ut exerceāt bonos. Et p̄ mittit bella et p̄lis. ut boni cū malis flagellēt. qz ne eis essent molesti. eos corrigē p̄tēp̄funt. ut in q̄ dicit̄ auḡ. p̄ de ciuita. cap. lx. Sed pacē oīuz istoz possidebim̄ p̄ suāz resurrectōz. quā quitoē pacē et in mortalitatē. lz nō dū possideam̄ in facto. t̄n iam possideam̄ in merito p̄ bap̄m. ut in q̄ ambrō in s̄mone mart̄z. quā x̄ps refuat nob̄ p̄rouissimo die. Et sic p̄z qz p̄ x̄pm om̄is pax fuit recuperata. lz nūc iam possideam̄ pacē aie cū deo. tūc aut̄ possidebim̄ pacē aie cum corpore. qz tūc absterget̄ de om̄ez lacrimā ab oculis iustoz. Et iā nō erit̄ vlt̄ra luct̄ nec eqz clamor neqz color neqz vll̄ estus apo. xxi. Ergo bene merito angeli anūciarūt pacē hoīb̄ reddita in x̄ natiuitate. ¶ Quātuz aut̄ ad q̄ntū q̄situm vbi q̄rebat̄ q̄ si hoīes bone volūntatis p̄ quib̄ pax x̄ anūciat̄. et in q̄b̄ p̄sistat̄ hoīes.

et boni de bono

nitatis voluntatis hoc .phus^{us} mobí responsi
one ē adūteō. q̄ bonū d̄z de beo. beas. bea
ut. q̄d idē est. q̄ p̄tēte et faciare et deta
re. Et idō bonū ē illud. q̄d beat et faciat et
detat appetitū et volūtatem. Et q̄ omīe ta
le est appetibile et obtabile. idō unū et idē
in q̄ntū beat et p̄tentat volūtate d̄z bonū
sed in q̄ntū appetit et obtatur d̄z optimum.
Et sic q̄ bonū beat et p̄tentat volūtate siue
appetitū. Ideo in diffintōe beatitudinis et fe
licitatis ponit bonū. Vnde dicit p̄ eticoz.
q̄ b̄ritudo siue felicitas ē bonum p̄ se suffi
ciēs delectās h̄ntem. Itē boeci^{us} dicit. q̄ be
atitudo est stat^{us} oīum bonoz aggregatōe
p̄fect^{us}. quo accepto nichil ē. q̄d ampli^{us} desi
derari q̄at. Et aug^{ustinus} xij. de trinitate dicit. q̄
beatus ē q̄ habet q̄d vult et nichil mali
vult. Ex quib^{us} patz. q̄ bonū semp ponit in
diffintōe beatitudinis. eo q̄ est illud q̄d be
at et beatificat et p̄tentat habētes. Et q̄ dē
tale appetit et optatur ab omīb^{us}. Ideo omī
diffinētes bonū dicit bonū esse illud. q̄d oī
appetunt p̄ eticoz. Et iteo cum dē sit su
me bon^{us} et ip̄a bonitas p̄ eēz. vnicuiq^{ue} na
ture specificē dedit i sua creatōe aliquā na
turalem p̄fectōz p̄sequētes formā et nafaz
illū. ut apparet bonitas artificis in artifi
ciato. p̄ quā p̄fectōz creata dicit nō essentī
aliter. sed nafaliter bona p̄ p̄cipatōz. inq̄n
tam p̄ illam p̄fectōz p̄cipat diuinā boni
tatem. et p̄ illā p̄fectōz omīs res ē apeten
da et diligenda suo m̄. Et isto modo dicit.
vi. methasice. q̄ sic vez et falsus sūt in in
tellectu. Ita bonū et malū sunt i reb^{us}. Et
iteo appetit n̄ mouet ad rem p̄sequēdā ad
extra p̄pter illud bonū. q̄d ē in ea. Sed q̄
volūtās hoīs potest ordinare aut i ordina
te dilige et appetē illā rez bonā. iteo p̄pter
talem amorē et appetitū ordinatū vel in or
dinatū. volūtās hominis d̄z bona vel ma
la. eo q̄ mod^{us} et ordo diligēdi et apeten
di debet sed modū et ordīez rez essendi in
bonitate. Et iteo q̄ sol^{us} d̄s ē bon^{us} p̄ eēz. et
p̄ p̄nā ē p̄ se et p̄pter se bon^{us} et non referi

bilis ad ad aliud bonū. Et est cā oīum alio
rum in bonitate. aq̄ et per quē omnia. alia
bona sunt bona et ad quē sunt referibilia.
Ideo deus ē p̄ se et sup omīa et p̄pter se dili
gendus et appetend^{us} tanq̄ finis vltimat^{us}
in q̄ debz sistere appetit^{us} et volūtās n̄ra. Et
omnia alia debem^{us} dilige et appetere in de
o et p̄pter deū amatū. Et p̄ desideratū. Mo
dus ergo et ordo diligēdi deū est. ut eum
diligam^{us} sup omnia et et p̄ se et p̄pter se. et
modus diligēdi proximū est. ut ip̄m dili
gam^{us} in deo et p̄pter deum. eo q̄ est yma
go dei et p̄cipat dei bonitatē sup omnes a
lias in feriores creatas. Et tūc volūtās sic
diligens deū sup omnia et proximū in deo
cul^{us} est ymago. seruat modū. Et diligendo
deum p̄pter se et proximū p̄pter deū. seruat
ordinem. q̄ deus creauit homines. ut deū
cognosceret et amaret et amāto frueret^{ur} et
eius beatitudinē p̄ciparet. ergo scdm eū
dem ordinem tenem^{us} deū et proximū di
ligere. Et iste talis ordo et modus diligēdi
deū et proximū facit volūtate homis bo
nam. Et tūc volūtās homis dicit bona. q̄n
seruat modū et ordinem in dilectōe dei et
proximi. et in hoc p̄sistit tota bonitas ei^{us}.
Et deulando ab isto modo et ordīe diligē
di d̄z mala et p̄uersa. vnde stat. q̄ volūtās
q̄ est nafaliter bona in q̄ntū est pars yma
ginis dei. Diligendo aliq̄d bonū naturale.
illa efficitur mala moralit^{er}. et theologice.
non seruat modum et ordinem in diligē
do et appetēdo. Itaz q̄nq^{ue} auar^{us} diligit d̄m
nō sup omīa. q̄ magis diligit pecunias. sic
diligit deum p̄pter se nec ut det sibi vitam
eternā. sed pecunias. ut det sibi hūndantā
in seculo. Et hoc videm^{us} maifeste de muli.
q̄ orant deum. ut p̄seruet filium in sanitate
et liberet ip̄m ab egritudine. tñ si ille filiu^s
eis morit^{us}. non ampli^{us} curāt d̄ deo. signū
est ergo. q̄ ille nō diligebat deū sup omīa
nec p̄pter se. sed magis diligebat filium q̄
deum. Et nō diligebat deum p̄pter se. Sed
ut liberaret filium suū. aut daret sibi copā

bonorum temporalium. Et sic etiam ille non diligebat filium in deo. nec propter deum ad futuram beatitudinem. sed propter gaudium huius mundi. Et ideo talis voluntas dicitur mala et perversa. quia pervertit modum et ordinem in diligendo deum et proximum et bona temporalia. Et ideo dicitur Augustinus contra Faustum. quod peccatum et culpa nichil aliud est nisi perturbatio modi et ordinis circa bonum diligendum. quoniam illud quod moderate et ordinate debet diligere et appetere. diligere et appetere in moderate et in ordinate contra suum debitum modum et ordinem. Et sic talis voluntas dicitur mala.

¶ Ex quibus omnibus patet. quod debet modus et ordo diligendi deum. et proximum faciunt bonam voluntatem. ¶ Item autem est advertendum. quod triplex est officium bone voluntatis hominis in hac peregrinatione. Primo. quod servet modum et ordinem in diligendo deum et proximum. id est deum super omnia et seipsum et propter se. et proximum in deo et propter deum. Et isto modo dicitur voluntas bona. Secundo ut ipsa voluntas in omnibus conformetur et obediat divine voluntati. et legi divine in qua lucet divina voluntas. Et sic dicitur iusta. eo quod agit iuxta divinam voluntatem et legem. Et non deviat ab ea. Tercium officium bone voluntatis est. ut omnes suas operationes dirigat et referat et ordinet in deum. et ad quendam felicitatem eternam in christo nobis promissam tanquam finem ultimum. Et sic talis voluntas dicitur sancta et bene ordinata. Nam sanctum dicitur a sancto. quod est bene res in suum bonum finem ultimum ordinare. Et sic patet quomodo voluntas hominis in hac vita dicitur bona et iusta et sancta. et bene in omnibus modificata et ordinata. Sed quia tria officia. non potest exercere voluntas nostra in hac vita nisi per fidem et caritatem et spem. Ideo sole iste tres virtutes theologicas faciunt voluntatem bonam theologice et meritoze. Quod probatur. nam cum nihil sit volitum nisi cognitum. ergo oportet. ut intellectus elevetur per fidem ad in herendum articulum fidei. et affirmandum ea que sunt super seipsum natura-

lem capacitatem de misterio in carnatione et nostre redemptionis et fuisse glorificationis. quod non potest fieri sine plena voluntatis precipiendo intellectui. ut in heretate huius que capere non potest. Secundo est necessaria caritas in voluntate. ut diligat deum super omnia et proximum. sicut se ipsum. quod quoniam caritas elevat voluntatem hominis ut magis diligat christum quam patrem et matrem et filios et uxorem et omnia bona temporalia. Et diligat proximum sicut se ipsum. per quam caritatem voluntas conformetur se ipsum totaliter divine voluntati et preceptis evangelicis. et omnia contempnat propter deum. Tercio est necessaria spes. ut contemptis omnibus rebus terrenis voluntas constituat suam spem et finem in bonis celestibus et omnia ordinet et dirigat in illum finem propter quem preterit omnia persecutor huius mundi usque ad mortem inclusive. sic fecerunt apostoli et martires et omnes sancti et iusti.

¶ Ex quibus omnibus patet. quod solummodo sola fides et caritas et spes faciunt voluntatem hominis bonam in hac vita et meritoze pacis eterne per christum presentem post hanc vitam. Nam fides ostendit. quod bonum est diligendum. caritas ordinat voluntatem ad diligendum. et sic est forma fidei. quia bonum quod credimus ordinare amamus. spes autem est forma utriusque. quia bonum quod credimus et amamus illud contempnatis omnibus terrenis speramus et in ipsum omnes operationes nostras dirigimus. ¶ Ex quibus patet. quod soli fideles veri et iusti sunt homines bone voluntatis meritoze vite eterne. quam nobis christus promissit. Et ideo solis hominibus bone voluntatis. qui sunt veri fideles et iusti per fidem christi. et spem et caritatem annunciarunt angeli paces in hoc seculo per gratiam et in futuro per gloriam. quoniam dixerunt in hoc cantico. Gloria in altissimis deo. Et in terra pax hominibus bone voluntatis. qui dicerent gaudeamus omnes tam angeli quam homines. quia natus est hodie salvator. Nam per eius adventum erit deo gloria in altissimis. quia angelis numerus laudantium deum in gloria celesti. Et in terra erit pax et reconciliatio hominibus bone voluntatis. cum

.f.z.

deo et angelis et in presenti per gratiam et in futuro per gloriam. Quasi dicant et per oppositum quod ista pax quam Christus attulit hominibus bone voluntatis non erit cum in fidelibus et in iustis et peccatoribus obstinatis. quod talis pax consistit in conjunctione et unione hominis ad deum per gratiam et fidem et spem et caritatem in presenti et gloriam in futuro. et per caritatem ad proximum. quod nullus in fidelibus et in iustis et peccatoribus obstinatis potest habere cum habeat caritatem et privationem iustorum. ergo in eis nulla potest esse pax quam Christus promisit hominibus bone voluntatis. quod non est pax in ipsius ysa. xxviii. cum sic ab eo separati. Et hoc de prima parte huius cantici. Secunda autem pars huius cantici addit ecclesia. quod est declarativa et executiva prime partis. Quam theodosius papa addidit cantandam in ecclesia. Est verum quod quodam autumant. quod theodosius fuit primus qui fecit cantari cantum angelorum in missa. scilicet Gloria in excelsis deo et in terra pax hominibus. sic ante ipsum fixum fecerat cantari sanctus et cetera. Sed postea venit gelasius papa qui profecit profationem ante illi. sanctus. sanctus. Et ita pariter fecit additio quod sequitur post canticum angelorum. scilicet Laudamus te. Benedicimus te et cetera. Que quidem additio tantum declarativa et executiva superdicti cantici angelorum habet duas partes. quarum prima correspondet prime parti cantici superdicti. scilicet gloria in excelsis deo. Secunda vero quod incipit. domine fili unigenite correspondet secunde parti. scilicet et in terra pax hominibus. Et iteo quantum ad intellectum prime partis huius additio est addendum. quod quod angeli dixerunt in prima parte. Gloria in excelsis deo. Ideo respondens dicit ecclesia in prima parte huius additio. O domine deus pater omnipotens quod angeli dixerunt in natiuitate filii tui. Gloria in excelsis deo. Ideo nos tantumque ciues sanctorum. et domestici dei et socii angelorum. Ita in hac ecclesia laudamus te. sic angeli in celo. et iam benedicimus te et adoramus te. Et iam agimus tibi gratias propter magnam gloriam tuam quam nos per filium tuum participare fecisti. Ad cuius

maiores euidetias est notandum. quod duplex est officium huius ecclesie duas per egrinas in hac via quod unum est deo latric cultum exhibere. et in hoc puenit cum ecclesia tribuati bonorum. Secundum officium est per necessitates exorare siue necessaria petere. Et hoc facit ecclesia in additione huius cantici. Nam per exhibet deo veram latriciam. Secundo petit necessaria spiritualia. Ibi domine fili unigenite. Quatuor autem ad primum est aduertendum. quod latric cultus consistit in laude et benedictione et adoracione et gratiarum actione per beneficijs receptis. Et hoc facit ecclesia in hac prima parte huius additio. unde laudare dicitur. Item est quod perfectos comendare. Et benedictione. Item est quod beneficia nobis exhibita memorare. Adorare autem id est cum prostratione nos deo in signum summi dominij subiectos profiteri. Officium autem id est. quod est gratias longe lateque preconizare. Hanc ergo latriciam exhibet deo ecclesia in hac parte. cum incipiendo prostrationem et iniam in illi. Domine deus rex celestis. Ait. O domine deus rex celestis. quod per Christum maiestate tua laudat angelus. et ab omnibus beatis datur tibi gloria in celo. Ideo nos in hac peregrinatione tantum socii angelorum veram latriciam exhibentes iam laudamus te. tuam omnipotentiam et sapientiam et iusticiam et misericordiam comendantes. Et benedicimus te. tua beneficia memorantes. Et adoramus te cum prostratione et precibilia nos tue maiestati tantum creatori et gubernatori et uniuersali domino esse subiectos profiteentes. Et glorificamus te. tuam eternam gloriam et beatitudinem preconizantes. Et agimus tibi gratias propter magnam gloriam et beatitudinem tuam. quam nobis communicasti et et nos fieri participes voluisti. Sed quod ecclesia dum per egrinas in hac via se est in continua pugna contra diabolum. et mundum et carnem et continue fluctuat inter mundanas varietates. quod semper in peribit iter nostrum. ne perueniamus ad terminum et patriam et societatem beatorum. Ideo in hac secunda et ultima parte petit huiusmodi impedimentum remoueri. et contra diabolum et carnem et mundum roborari. Sed quod hoc non possumus obtinere nisi per Christum me-

oratorē dei et hominū. Ite ecclesia in hō
 modi petitōe in vocat xpm interponendo
 ipsum intercessorem. Sed qz tria sunt que
 impediunt nostrum iter ad vitam eternā.
 In hac peccationē. quoz primus est cul
 pa quā comissim⁹. Secundum fragilitas car
 nis et corruptio sensualitatis p quā peccata
 futura sine grā vitare non possum⁹. Ter
 tium est pena p culpa comissis debita per
 quā in purgatorio detinmur. Et ideo eccle
 sia ad ista remouenda in vocat xpm medi
 atorem sine cui⁹ meritū et grā ista remo
 ueri nō valent. Ite ait. O dñe fili dei vni
 genite ihu xpe. Et domine deus agnus qui
 es filius patris qui solus tollis peccata mun
 di. misere nobis culpas et peccata comissa
 dimittēto. Quasi dicat tu xpe et agnus dei
 pius et misericors qui p peccatis nostris i
 cruce occisus et in molatus es. Ite ad te
 petinet tollere peccata mundi et solvere et
 satisfacere p peccatis omnium nostrum. g
 applica merita tue passionis et cele et laua
 culpas nostras sanguinem tuo. Item tu q
 tollis peccata mundi. i. ad quem per tinet
 tollere et relaxare peccata nō solum subue
 niente. sed et preseruāto et preueniente.
 Ite suscipe deprecatoz nostram ne iter in
 alia peccata in citamur p grā preueniē
 to. Item tu qui sedes ad dexteraz patris tā
 q iudex et tributor et dispensator premio
 rum. Misere nobis penas in purgatorio
 plenarie remittēto. et nobis tuam glām
 largiēto. Unde. O domine ihu xpe. Ite i
 voco te tanq mediator et intercessor
 petendo supdicta. eo qz tu solu⁹ supdicta
 potes facere. qm tu solus es sanctus p esse
 tiam. Inqntum deus et per naturā. inqntū
 homo assumptus. Et ideo tu solus nos po
 tes scificare per grā et a peccato libera
 re. Et tu solus es domin⁹ vniuersalis et he
 res patris. Ite potes nostras deprecatoz
 exaudire. Et per consequē de malis futuris
 contra diabolū et p carnē et mundū liber
 are. Item tu es solus altissimus secundo g

dextris. i. in potioribus bonis patris tanq
 dispensator. ergo remittēto omnes penas
 debita in purgatorio potes nobis dare glo
 riam in celo. Sed qz dictio exclusiua addi
 ta vni persone nō excludit aliam in actio
 nibus essentialibus. Ite subdit. cum san
 cto spiritu in gloria dei patris. quasi dicat.
 Quia tu xpe es solus sanctus et dominus
 et altissimus simul cum sancto spiritu i glo
 ria patris. Ite potes omnia supdicta que
 petimus nobis exhibere. Et sic patet super
 ficiale intelligentia hui⁹ cantici angeloz
 cum sua additione. Et patet etiam intelli
 gētia aliorum trium canticorum euangeli
 corum. i. cantici virginis Marie. Et zacha
 rie et iusti symeonis. ¶ Dec autez omnia
 quatuor cantica euangelica supra exposita
 conueniunt in hoc. Quia vnum qzqz eorū
 agit gratias de natiuitate et aduentu sal
 uatoris per quē omnia promissa et vatic
 nia et desideria patriazcharum et ppheta
 rum fuerunt completa. Et ideo ecclesia co
 stitue frequenter ista quatuor cantica et di
 stribuit ea cantanda in cotidiano officio ec
 clesiastico in diuersis horis iuxta ppletatē
 vnius cuiusqz cantici. Unde ecclesia can
 tat tria cantica semper in fine trium hora
 rum. i. in fine vesperez et completorij et
 laudum matutinaliū post psalmos dauid
 ¶ Ad tenotandum. qz ista cantica sunt eu
 angelica et sunt finis et terminus et com
 plementum legis et pphetarum. quia lex
 per moysen data. sed gratia et veritas per
 xpm facta est. Et ideo ecclesia gratias agē
 to cantat ista cantica post psalmos dauid.
 Sed cantat specialiter canticum virginis
 in officio vesperez. Primo ratione di
 gnitatis persone que condidit ipm. Secū
 do qz fuit primum non solum in dignitate
 ratione persone. Sed etiam in tempore. qz
 fuit primo conditum. Et ideo cantatur in
 vespere aquibus incipit officiu cuiuscū
 qz festiuitatis. Quia omne officium a ve
 speris primis incipit et in secundis desinit

Canticum autem zacharie. s. Benedictus dominus deus israel cantatur in fine laudum matutinalium. Quasi in crepusculo diei. et hoc iuxta prophetiam cantici. eo quod sic in crepusculo aurore. Jam lucifer est ortus que est stella venteris anuncians solem de propeo venturum super terram. Ita prope quoniam zacharias fecit illud canticum. christus ad huc erat in utero aurore. s. virginis Marie. sed iohannes baptista eius nuncius et precursor. Jam tunc est ortus et natus tanquam annuntiator solis iusticie de propeo ex utero virginis nascitur et oritur. Ideo dixit zacharias de iohanne baptista. tu puer propheta altissimi vocaberis preibi. n. ante dominum etc. Et infra illuminare. his qui in tenebris et umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Bene ergo merito ecclesia cantat canticum zacharie in aurore. Canticum vero symeonis cantat ecclesia in fine diei iuxta crepusculum noctis. Et hoc iuxta prophetiam symeonis conditoris illius cantici. Nam postquam oculi eius viderunt saluatorem mundi. diu patriarchis et prophetis et toti mundo desideratum. tunc in fine vite sue positus et iuxta noctem mortis. desideravit mori postquam in breui sperabat de limbo per christum educi. et in regnum celorum in transitu. Et ideo dixit. Nunc dimittis seruum tuum domine secundum verbum tuum in pace etc. Et ideo pari modo ecclesia que iam christus recepit et videt cotidie proficere. Ideo in persona filiorum perfectorum. qui iam bonum certamine certaverunt et fixum presumunt cupit dissolui vinculis corporis huius. et esse in patria cum christo. Et ideo in huiusmodi signum et memoriam cantat ecclesia canticum symeonis in fine diei in officio completorii. tanquam in complemento nostris cursus et vite. desiderantem redem et vitam futuram. Canticum autem angelorum cantat in principio missae post introitum et litaniam. In diebus festis. Et in missa representat misterium in carnatione et natiuitatis et passionis et resurrectionis et ascensionis

christi. Et christus in missa non offerretur mortalibus. sed ita in mortalibus et gloriosus. Et ideo in missa iam ista ecclesia comunicat cum tribumfati. quod eodem pane angelorum reficitur ista et illa. Nam eodem pane quo illa fruitur facilliter per claram visionem et apprehensionem. reficitur et fruitur ista sacramentaliter per fidem et caritatem in sacramento altaris. Et ideo ecclesia tanquam angelorum socias cantat in missa canticum eorum. dicens. Gloria in excelsis deo etc. Ad quam gloriam nos perducatur christus. Qui vivit et regnat cum patre et spiritu sancto per secula seculorum. Amen.

Explicit expositio super Magnificat. et benedictus et Nunc dimittis et Gloria in excelsis deo. edita per reverendum. d. Jacobum de Valentia episcopum cristopolitanum In presbiteria in eadem urbe valentie in mense Martij. Anno. d. M. cccc. lxxxv.

In hoc volumine continentur opera sequentia domini Jacobi episcopi cristopolitani.

¶ Primo tractatus contra iudeos.

¶ Secundo expositio canticorum ferialium.

¶ Tercio expositio cantici augustini. s. Te deum laudamus.

¶ Quarto expositio super cantica evangelica scilicet super Magnificat. Et super benedictus. Et super nunc dimittis. Et super gloria in excelsis deo etc.

:Deo gracias: